
GNESNE PRIMAS

SACROSANCTI ET OECVMENICI CONCILII TRIDENTINI, PAVLO III. IVLIO III. ET PIO IIII. PONTIF. MAXIMIS CELEBRATI,

CANONES ET DECRETA.

His nunc recèns accesserunt,

Longè plures quàm hactenus eruditissimorum virorum, vtilissimæ ad marginem annotationes: quibus sacræ Scripturæ, superiorum Conciliorum, iuris Pontificij, veterum Ecclesiæ Patrum, tum citata, tum consonantia loca fideliter indicantur.

Additæ prætereà sunt ad finem, Pij IIII. Pontificis maximi Bullæ, vnà cum triplici vtilissimo Indice.

LEODII,
Apud Henricum Houium.
M.D.LXXXVII.

CVM PRIVILEGIO.

ILLVSTRISSIMO, OMNIQVE VIRTVTVM HEROICARVM

genere clarißimo Principi, Reuerendißimóq; Domino, Gerardo Groisbeeckio, Pontifici & Principi Leodiensi ac Stabuletano, Duci Bullonio, Comiti Lossæ, Marchioni Francimontano, Simon Magnus Ramlotæus I. V. Doctor, omni felicitate circumfluentem exoptat incolumitatem.

APOSTOLORVM Princeps ille D. Petrus, futuros impiorũ dogmatum Architectos, fidelibus Christi cultoribus, haud obscuris verbis denuntiauit, Illustrissime Princeps, Reuerendissiméque Præsul. In vobis (inquiens) erunt magistri mendaces, 2. Pet. 2.
qui introducent sectas perditionis, & multi sequentur eorum luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur: & in auaritia fictis verbis de vobis negotiabuntur. Quod equidem diuini Numinis afflatu depromptum vaticinium, cùm à primordiis nascẽtis, & in cunis adhuc vagientis Ecclesiæ, in Cherinto, Marcione, Ebione, Hymenæo,

Phileto, Alexandro, cæteríſque æui illius αἱρεσιώτοις eſt conſummatum, tum etiam per totum deinceps Eccleſiæ militantis decurſum, ad noſtra vſque ſecula, multifariã, & in diuerſis hæreſeῶn fabricatoribus eſt conſummatum: Tum verò maximè in puræ ac Euangelicæ (ſi diis placet) doctrinæ vindicibus, hac noſtra turbulenta tempeſtate (in quam cuncta ſcelera velut vno edita partu, confluxiſſe videntur: in quam omnium malorũ in vnum veluti cornu deriuatorum, fœculenta colluuies vno effuſa eiectu, refractis pietatis ac fidei repagulis, irrepſiſſe videtur) ſuæ veritatis teſtimoniũ nobis patefecit. Vt mihi ad communem Orbis Chriſtiani calamitatem ingemiſcẽti, lubeat potiùs Reipublicæ Chriſtianæ cõditionem deplorare, quàm inexplicabiles illius ærumnas commemorare. Lamentabile nimirum, & luctuoſum cum primis eſt ſpectaculum, eos qui in communem adſerti libertatem, eodem nomine, Chriſtiano nempe gloriantur, quos vna domus alere deberet Eccleſia; qui eiuſdem corporis membra, communi capite Chriſto potiũtur, communi vegetantur ſpiritu: eodem redempti ſunt ſanguine: eodem renati fon-

te,

te, communem habent hostem Sathanam: eundem habet patrem Christum: eandem habent matrem Ecclesiam: ad eandem postremò omnes vocati sunt hæreditatem: diuelli ad hunc modum in eius fidei professione, quam tot seculis veluti per manus traditam à maioribus acceperunt. Quæ sanè res, & ad Dei contumeliam spectat, & charitatis vinculum dissoluit, & mentes mortalium perturbat, sic vt promiscua multitudo quid statuere debeat aut credere, prorsus ignoret: adeóque permixtè falsa cum veris imbibat. Cui malo indies magis, magísque inualescenti, vt medelam aliquam adhiberent Paulus & Iulius III. ac Pius IIII. summi Pontifices, pio Diuorum Caroli V. & Ferdinandi Romanorum Imperatorum, aliorumque Christianorum Regum, Rerumpub. ac Principum studio freti, sacrosanctum Oecumenicum Concilium indixerunt, & non semel (humani generis coniurato inueterati astus hoste, alias ex aliis difficultates & impedimenta subministrãte, vt si tantum Reipub. Christianæ bonum prorsus extinguere non posset, quam diutissimè tamen retardaret) variis de causis interpellatum, transtulerunt, suspenderunt,

& successiuè resumpserunt: Id operam omni contentione dantes, vt inundantes & agminatim hydræ polycephalæ instar pullulantes hæreses extirparētur, mores deprauati corrigerentur, & nauis Petri quæ ad hæreseōn confragosos scopulos allisa, rimísque fatiscens, pestiferas dogmatum impiorum lacunas diu imbiberat, tandem restauraretur. Quod vt tandem sedente Pio IIII. singulari Dei Optimi Maximi beneficio finem accepit: ita omnes, omnis ætatis & sexus homines, maximos pariter & minimos, sacros simul & profanos, à rerum omnium sapientissimo moderatore Deo, (qui in ira misericordiæ recordatur, maximísque turbinibus ac fluctibus, Reipublicæ Christianæ nauem exagitatam saluam solus in portum deducere potest) precibus contendere deceret, vt diuino illo Numine suo mentes Principum Christianorum afflet, quò mutuis profligatis discordiis, coniunctis animis & viribus, opes, conatus, studium & cogitationem omnem huc conferant, vt calamitate, quæ in omnes intenditur, propulsata, rem in eum statum deduci curent, qualem & verus cultus Dei, & Reipublicæ Christianæ tranquillitas exposcunt: Conciliúmque hoc sanctum œcumeni-

eum suis in ditionibus obseruari mandent: vt sicut Hierosolyma post diuturnam captiuitatem, ita Ecclesia post longum tandem & lamentabile naufragium, terrificósque orbis tumultus, in tranquillitatis & vnionis portum delata restauretur. Nisi namque grauis illa disciplinæ veteris confusio Procerum, Ecclesiasticorum & Prudentũ Principum authoritate, atque sollicitudine ad aliquam Christianæ Reipublicæ tranquillitatem, & veræ pietatis cultum aliquando excitetur, metuẽdũ certè nobis magnoperè est, ne (quod Deus auertat) coniurati Religionis priscæ (qui mira ad fallendum vtũtur arte) hostes, cuncta tandẽ tenebris plusquam Cimmeriis inuoluant. Porrò, quàm præclarum Dei donum sit prudens & ad clauum Reipublicæ Christianæ excubans Præsul atque Princeps, quos hoc oportet esse in Repub. quod caput & oculus est in corpore, quod in anima ratio, id omnibus ita cõstare existimo, nihil vt attineat commemorare lõgiùs. Planè sic est mea sententia, vt putem rerum omnium sapientissimum opificem Deum, prout vult affligere gentem aliquam, tribuere illi qualem meretur Principem & accommodare. Et sanè nisi

Proceres Ecclesiastici (qui ea re maximè constituuntur, vt suis precibus ac sacrificiis beneuolentiam Dei clementissimi imperio Christiano cōcilient) & Principes Christiani hæresibus pridem inundātibus, masculo pectore sese obiecissent, ac intestina Christianæ societatis dissidia compescuissent, longè modò tristior Reipublicæ Christianæ status esset. Cuius sanè quidem rei, quum haudquaquam esses inscius illustrissime Princeps, sic egisti, agísque in dies, vt (orbe Christiano furentibus hæreseōn procellis exagitato) suus nobilissimæ Ecclesiæ Leodiensi (quæ tua prudentia modò fulcitur) splendor, sua dignitas, sua maiestas cōstare possit. Dum iustitiam colis, mores emendas: sacerdotia ad veteris formam instituti reuocas: dum Christianæ Religionis doctrinam multis locis perturbatam, omni ope & contentione corrigendam restituēdámque curas: dum Ecclesiæ tuæ præficis idoneos peritósque doctores, & verbi diuini præcones, qui vehementer, qui acriter errores publicos redarguant: qui simplex ac mobile vulgus verbo & exemplo in officio contineant: qui palantes ac errantes oues ad bonam frugem reuocent: qui causam

omnem

omnem veritatis ornatè copioséque defen
dant: qui mercenarios, qui lupos ab ouium
caulis arceant. Dum Reipublicæ Christia-
næ demum ac Religionis, pacísque consti-
tuendæ negotia si quis vnquam Pontificū,
Principúmque Christianorum priuatis lon
gè habes antiquiora ac potiora. Testis hu-
iusce rei est ciuitas & patria tua Leodina,
testis tota Belgica, quæ tam diu optatam pa
cem, nuper inter Philippum Hispaniarum
Regem eius nominis secundum, ordines
Belgicos & Principem Auriacum initam,
tibi vno ore acceptam refert. Itaque vel in-
uitus, virtutū tuarum gloria & admiratione
succensus, cogor primùm te tibi, deinde pa
triæ tuæ Leodinæ (quæ in Catholica reli-
gione conseruanda & excolenda, nulli Chri
stianarum prouinciarum est secunda) imò
verò toti Belgio talem sacrorum Princi-
pem gratulari. Quid autem de ea quę su-
premæ proxima est Senatus purpurati di-
gnitate, velut iure tibi debita, speret, augu-
rētur, ac compitatim etiā in vrbe Romana
prædicent magni nominis viri: dum supe-
rioribus diebus illic moram facerem, pro-
priis auribus intellexi. Verùm ne tuis serui-
re auribus, néve assentatiuncula quadam

tuam velle aucupari gratiam videar, hic non commemoro: certò animum meum inducens, breui euentum votis nostris, & tuis meritis responsurum. Neque enim S. D.N. Gregorius XIII. in nauis Petri specula & amplissimo dignitatis culmine locatus, (ad quem nominis virtutúmque tuarum gloria, illarũ Rege Philippo, aliísque Principibus viris apud eum præconibus, non semel peruenit) cuiates sint homines, quibúsve terris aut regionibus oriundi, at quibus moribus, quo ingenio, qua virtute præditi sint, sciscitari, totúmque in vna virtute constituere, & illam præmiis ac honoribus exornare solet.

Caeterum, quum superioribus diebus Henricus Houius probatæ fidei bibliopola, sacrosancti œcumenici Concilij Tridẽtini nouam editionem meditaretur, existimans non leue se operæpretium facturum, si illud nonnullis in margine excusis adnotationibus, quibus sacræ Scripturæ, superiorum Conciliorum, Iuris Pontificij, veterúmque Ecclesiæ patrum tum decreta, tum consonantia loca casta fide indicarentur, locupletatũ ederet; méq; ob id rogasset, vt quorũdam aliorum adnotationibus,

alias

aliis quoq; locis cōgruis ab iis neglectis ad derem: id officij ob arctā necessitudinē quę mihi cum eo à primis annis intercesserat, ipsi denegare religio mihi fuit. Itaque innumeras penè adnotationes adieci, non quidē ad dubiorum, obscuriorúmve huius sacrosancti Concilij locorum interpretationem, (quam à Pio IIII. diplomate publico* priuatis scriptoribus interdictam, solísque Cardinalibus (in quibus, quum Romæ essem, erant illustrissimi Cardinales Ioannes Moronus, & Franciscus Alciatus) ac aliis nonnullis grauissimis & doctissimis viris, qui eiusmodi dubiis resoluendis & interpretandis à summo Pontifice præfecti sunt, permissam esse probè noueram; sed ad certissimarum clarissimarúmque constitutionū dignitatem authoritatemque propugnandam, ignorantibus patefaciendam, & aduersus Catholicæ fidei hostes muniendam: vtque omnibus hinc perspicuum euadat, verissimam esse illam contestationem, qua aliquot locis Tridentini Cōcilij patres profitentur, sese Religionis controuersias* secundum Scripturam sacram, Apostolicas traditiones, probata Concilia, Ecclesiæ catholicæ sensum & consensum, veterúmque

* Confirmationis concilij Trident. cōcordat. c. Nec licuit. 17. dist.

* c. fin, dist. 14. c. De quibus 20. distinct.

patrum non diſſentientes, imò verò vndi-
que conſenſu maximo conſpirantes ſen-
tentias diiudicare. Cúmque mihi huiuſce
Concilij nouis adnotationibus illuſtrati e-
ditio commendata eſſet, cogitãti ſub cuius
potiſſimùm auſpiciis luce publica donare-
tur: tu vnus ſanè quidem Illuſtriſſime Prin
ceps animo obuerſabaris meo; partim, quò
meam in te ſingularem obſeruantiam te-
ſtatam facerem, partim verò quò populus
tuę fidei cõcreditus, ſi ſub ſacrati tui nomi-
nis auſpiciis exiret, illud eo libentiùs non
modò legeret & amplecteretur, verùm et-
iam vita moribúſque exprimeret, & ad il-
lud, velut excellens quoddam archetypon,
ſuas omnes actiones referret. Non raras, fa
teor, gemmas, nõ vaſa pretioſè cęlata, non
feroces ac generoſos caballos, non ſagaces
canes, non aues nobiles, non aulæa barba-
rica & exotica, nõ picturas textiles, ac ſi quę
ſunt eius generis & officinæ ſexcenta mu-
nera fero: verùm non tam ipſum donum,
quàm animum donantis, qui eſt impen-
diò propenſus ad gratificandum, ſi facultas
par foret, ex natiuo illo tui animi candore,
& cunctis obuia benignitate (vti ſoles)
quæſo,

quæso, expende. Hoc si assequor, beatus hac vna re sum, cætera paruipendo.

Ill^{me} Princeps, Deus Opt. Max. conatus tuos benè fortunet, & A. T. Ill^{mam} suæ Ecclesiæ & Reip. Christ. quam diutissimè incolumem seruet. Leodij, nonis Iuliis, 1577.

DESCRIPTIO TRIDENTINÆ ciuitatis.

TRIDENTVM Ciuitas in finibus Venetiæ prouinciæ inter montes, in planitie posita est: muris vallata lapideis, quã ex Septentrione abluit Athesis fluuius, ambitus miliaris Itali. In ea vias latas & lapidibus structas, domos vero ita honorificas cernas, vt nouam, non veterem Ciuitatem præ se ferat. Templa satis pulchra cõspicias, sed in omnibus iis parum structuræ. Arcem habet conspicuam, vt domum auream dicas potius, & quam possint & Imperatores & Reges percommode inhabitare, à Ber-

nardo

*nardo Clesio Tridentino Præside an-
ctam, & illustratam non multos an-
te hac annos. Influit placide in vr-
bem per muros ob Oriēte aquæriuus,
super quo ædificia sericea, & molæ fru
mentariæ multæ sunt, vnde item plu-
rimi riuuli deducuntur per medias
vias in vsum, & publicam commo-
ditatem. Super Athesim ad por-
tam quæ dicitur Sancti Laurentij,
pontem habet magnificum, sed
ligneum, centum, & quadraginta
passuum longitudinis. Montes cir-
cum se habet niuibus continue obsitos,
scopulosos, inaccessos, præcipites, &
ita prealtos, vt dicas, cælum summa
montium cacumina contingere. Fau
ces habet duas, quarum altera ver-
git ad Septentrionem, altera vero du-
cit Veronam. Planitiem admodum
paruam, sed ridentem, & arboribus,
& vitibus mirum in modum cōsitam,*

quam Athesis circuit, & lambit vndequaque. Promiscua habitantibus lingua, scilicet Theutonica, & Itala, sed Itali, omnes etiam, cum placet, Theutonice loquuntur. Tridentum Germanorum sentina, Italorum vero refugium est, cum quid infortunij illis occurrit. Parum frumenti, sed plurimum vini, persuaue habent, album, & subrubeum. Per æstatem cælum temperatum est, diebus autem Canicularibus sol apprime feruens. Hyberno vero tempore propter niuium, & glacierum ingentes horrores, vix huiusmodi regio habitari potest: neque satis sunt hominibus hypocausta ad depellenda frigora, quæ eo tempore tam magna sunt, vt non sinant aquas descendere in terram, sed statim venientes, conuertant in niues. Et quod datur miraculo, vt putei ipsius Ciuitatis per tempus id

aquis

aquis omnino careant. Boues & vaccas pro mulis, assellis, & equis onerariis habent, cum eorum plaustris, tam ad res conuehendas facilibus, vt ad montium cacumina sic properent, ac si essent in planitie, à viarumque publicarum curatoribus ita iuga aptata sunt, vt vsque ad culmen accessibile quorumcumque montium ab eisdem iri possit. Nunc demum Ciuitas ista & opulenta, & clara effecta est propter Concilium, quod in ea fuit per plurimos annos, & nunc viget maximè. Nam hic conuenere quinque primum Cardinales Præsidentes, & legati Consilij pro sanctissimo D. N. Pio IIII. Pont. Opt. Maxim. Duo similiter Cardinales, Lotharingus, & Madrutius, patriarchæ tres, Archiepiscopi XXXIII. Episcopi CCXXXV. Abbates

VII. Ordinum Generales VII. cum Theologis CXLVI. & ultra, sæcularibus, & regularibus, Ferdinandique Cæsaris, Regis Galliæ, Hispaniarum, Portugalliæ, Hungariæ, Boemiæ, Poloniæ, Venetiarum, Septem Cantonum Heluetiorum, Bauariæ, Sabaudiæ, Florentiæ, & aliorum Principum Ecclesiasticorum, Oratores.

BVLLA

BVLLA INDICTIONIS SACRI OECVMENICI ET GENERLIS Concilij Tridentini,

SVB PAVLO III. PONT. MAX.

PAVLVS Episcopus, seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam.

INITIO nostri huius Ponficatus, quē non ob merita nostra, sed propter suā magnā bonitatem Dei omnipotētis prouidentia nobis commisit, cernentes iam tum in quas perturbationes tēporum, quotque incommoda rerum fere omnium nostra Pastoralis solicitudo, & vigilia esset vocata, cupiebamus quidē mederi Christianæ Reip. malis, quibus illa iamdudum vexata, & propemodum oppressa est: sed ipsi etiam, vt homines, circumdati Hebr. 5.
infirmitate, ad tantum onus tollendum impares vires nostras esse sentiebamus. Nam cum pace opus esse intelligeremus ad liberandam, & cōseruandā à plurimis impendentibus periculis Remp. omnia inuenimus odiis & dissensionibus plena,

dissentientibus præsertim Principibus iis inter se
Ioan. 10. *quibus summa rerum pene omnis à Deo permissa est. Cum vnum Ouile, & vnum Pastorem Dominici esse gregis, ad integritatem Christianæ religionis: & ad cælestium bonorum spem in nobis cōfirmādam, necessarium duceremus, schismatis, dissidiis, hæresibus erat Christiani nominis diuulsa iam pene, & lacerata Vnitas. Cum tutā, atq; munitam ab infideliū armis, atque insidiis Rempublicam optaremus, nostris erratis, nostráque cunctorū culpa, Dei videlicet ira peccatis nostris imminēte, Rhodus fuerat amissa, Hūgaria vexata, conceptum, & meditatum contra Italiam, cōtraq; Austriam, & Illyricum terra, mariq; bellum: cum impius, & immitis hostis noster Turca nullo tempore requiesceret, nostrorumq; inter se odia, & dissensiones suam bene gerendæ rei occasionem duceret. Igitur, vt dicebamus, in tanta hæresum, dissensionum, bellorumq; tempestate tantisque excitatis fluctibus, cum essemus ad moderandam & gubernandam Petri nauiculam*
Psal. 54. *vocati, nec viribus ipsi nostris satis fideremus, primum coniecimus in Domino cogitatus nostros, vt ipse nos nutriret, animumque nostrū firmitate, & robore, mentē consilio, sapientiaq; instrueret: deinde animo repetentes, maiores nostros, sapientia admirabili, & sanctitate præditos, sæpe in sum-*

mis Christianæ Reip. periculis remediũ optimũ, atque opportunissimũ, œcumenica Concilia, & Episcoporũ generales cõuẽtus adhibuisse, ipsi quoque animum ad generale habendum Concilium adiecimus, exquisitisq; Principum sententiis quorum nobis videbatur vtilis in primis, & opportuna ad hanc rem esse consensio, cum eos tunc non alienos ab hoc tam sancto opere inuenissemus, œcumenicũ Concilium, & generalem eorũ Episcoporum, aliorumq; Patrum, ad quos pertineret, cõuẽtum in ciuitate Mantuæ indiximus, anno incarnationis Domini, sicut litteris, & monumẽtis nostris testatum est, 1537. Pontificatus nostri tertio ad X. Kal. Iun. inchoandum, spem prope certam habentes fore, vt, cum illic in nomine Domini essemus congregati, ipse, sicut promisit, dominus in medio nostrum affuturus, & bonitate, ac misericordia sua omnes tẽporum procellas, omniaq; pericula Spiritu oris sui facile depulsurus esset. Sed, vt, semper insidiatur piis actionibus humani generis hostis, primum contra omnem spem, & expectationem nostrã denegata fuit nobis Mantuana ciuitas, nisi aliquas conditiones subiremus ab institutis maiorum nostrorum, & conditione temporum, nostraque ac huius sanctæ Sedis, ac nominis ecclesiastici dignitate, libertateque prorsus alienas, quas in aliis nostris litteris expressimus Matt. 18.

mus. Quapropter alium inuenire locum, aliamq; diligere ciuitatem necesse habuimus: quæ cum nō statim nobis occurreret idonea, & apta, ad sequētes Kal. Nou. prorogare Cōcilij celebrationē fuimus coacti. Interim sæuus, & perpetuus hostis noster Turca, ingenti classe Italiam adortus, aliquot oppida in littoribus Apuliæ cepit, vastauit, diripuit, prædas hominum abegit: nos in maximo timore, & periculo omnium, muniendis littoribus nostris, finitimisq; auxilio iuuandis fuimus occupati: nec tamen interea destitimus consulere, & hortari Christianos Principes, vt, de idoneo ad habendum Concilium loco quid sentirent, nobis exponerent: quorum cum essent incertæ, variæque sententiæ, tempusq; diutius, quam erat opus videretur extrahi, nos optimo animo, atque, vt arbitramur, etiam consilio Vincentiam elegimus, vrbem copiosam, & Venetorum, qui eam nobis cōcedebant, virtute, auctoritate, potentia cū aditum patentem, tum stationem omnibus liberam atque tutam in primis in se habentem, sed, cum iam tempus lōgius progressum esset, nouæque vrbis electionem omnibus significari cōueniret, idmque Kalendæ Nou. appetentes facultatem huius diuulgationis excluderent, hyemsque esset propinqua, rursus altera prorogatione tempus Concilij differre in proximum sequens ver, Maijque

futuras

futuras Kalendas, compulsi fuimus. Qua re firmiter constituta, atque decreta, cũ & nos ipsos, & cetera omnia ad eum bene agẽdum, Deo iuuante, celebrandúmq; conuentũ pararemus, plurimum reputãtes interesse cum celebrationis Concilij, tum vniuersæ Christianæ Reip. Christianos Principes pace inter se, & cõcordia consentire, carissimos in Christo filios nostros, Carolũ Romanorũ Imperatorẽ semper Augustũ, & Christianissimũ Regẽ Franciscũ, duo præcipua Christiani nominis firmamenta, atque subsidia, orare, atque obsecrare instituimus, vt ad colloquiũ inter se, & nobiscum vna conuenirent, quorum quidem apud vtrumque litteris, Nunciis & à latere nostro missis, ex venerabilium fratrum nostrorum numero, Legatis sæpissime egeramus, vt ex simultate & dissidiis ambo in vnum fœdus, & piam amicitiam vellent cõuenire, labentibúsque succurrere Christianis rebus, quarum seruandarum cum esset illis potestas à Deo præcipue tributa, si id non agerent, & ad commune Christianorum bonum sua consilia nõ dirigerent, acris & seuera ratio eidem Deo ab ipsis reddenda esset. Qui aliquando precibus nostris annuentes, Nicæam se contulere, quod nos quoque longum iter, & senili ætati nostræ vehementer contrarium, Dei & pacis conciliãdæ causa suscepimus: neque prætermisimus interea,

eum tempus Concilij præstitutum, Kalēdæ videlicet Maiæ, appropinquarent, tres Legatos summæ virtutis, ac auctoritatis à latere nostro, de numero eorundem fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, Vincentiam mittere, qui initium Concilij facerent, Prælatosq; undique veniētes exciperent, & ea quæ iudicarēt esse opus, agerent, & tractarēt, quoad nos, ab itinere, & negotio pacis reuersi, omnia accuratius dirigere possemus. Interim vero in illud sanctum opus, maximeq; necessariū, tractationem videlicet pacis inter Principes, incubuimus, & quidem omni animi studio, omni pietate, ac diligentia. Testis est nobis Deus, cuius freti clemētia, nosmetipsos itineris, & vitæ periculo exposuimus. Nostra testis conscientia, quæ nihil habet in hac re quidē, in quo nos arguat aut prætermissæ, aut non quæsitæ adpacificandum occasionis. Principes ipsi testes, quos tam sæpe, tamq; vehemēter Nūciis, litteris, Legatis, monitis, hortatis, precibusq; omnibus obsecraueramus vt simultates deponerent, vt societatem coirent, vt Christianæ Reip. in maximū, & propinquum iam adductæ discrimen, cōmunibus studiis, & subsidiis opitularentur. Iam vero testes illæ vigiliæ atque curæ illi diurni: nocturniq; animi nostri labores, grauesq; solicitudines, quas ob hanc rem, & causam plurimas iam suscepimus: nec tamen ad optatum

exitum

exitum nostra consilia, & acta adhuc perducta sunt. Ita enim visum domino Deo est: quem tamen non desperamus aliquando optata nostra benignius respecturum: ipsi quidem, quantum in nobis fuit, nihil, quod esset nostro Pastorali officio debitum, in hac re omisimus. Quod si qui sunt, qui actiones pacis nostras in aliã interpretentur partem, dolemus quidem; sed tamen in dolore nostro gratias omnipotenti agimus, qui ad exemplum, & doctrinam patiẽtiæ nostræ suos voluit Apostolos haberi dignos, qui pro nomine Iesu, qui pax nostra est, contumeliam paterẽtur. Verum in illo congressu colloquioque nostro, quod Nicææ habitum est, etsi, peccatis nostris impedientibus, inter duos Principes vera, & perpetua pax non potuit confici, induciæ tamen decennales factæ sunt: quarum opportunitate nos sperantes, & sacrum Conciliũ commodius celebratum iri, & deinde ex Concilij auctoritate perfici posse pacem; apud Principes institimus, vt & ipsi venirent ad Concilium, & Prælatos suos præsentes ducerent, absentesq; accerserent. Qui cum de vtroque se excusassent: quod & ipsis redire in regna sua tum necesse esset; & Prælatos, quos secum habuissent, itinere, atque impendijs fessos, atque exhaustos recreari, & refici oporteret; hortati sunt, vt aliam quoq; prorogationem tempo-

Act. 5. in fi. Eph. 2.

ris habendi Concilij decerneremus. Qua in re concedenda cum essemus aliquantum difficiles, litteras interim à Legatis nostris, qui Vincentiæ erant accepimus, transacto iam, & longius præterito Concilij ineundi die, vnum vix, aut alterũ ex externis nationibus Prælatum Vincentiam se contulisse. Quo nuntio accepto, cum videremus eo tempore nulla iam ratione haberi Concilium posse, ipsis Principibus concessimus, vt differretur tempus agendi Concilij vsque ad sanctum Pascha, diemque festum futuræ Dominicæ resurrectionis. Cuius nostri præcepti, expectationisque decretæ litteræ Genuæ, anno incarnationis Domini M. D. XXXVIII. IIII. Kal. Iul. factæ, publicatæque sunt. atque hanc dilationem eo propensius fecimus, quod pollicitus est nobis vterque Princeps Legatos suos Romam ad nos semissurum, vt ea, quæ ad perfectionem pacis reliqua essent, neque Nicææ ob breuitatem temporis potuerant omnia confici, Romæ commodius coram nobis agerentur, & tractarentur: & ob hanc rationem etiam à nobis ambo petierunt, vt hæc pacificationis procuratio Concilij celebrationi præponeretur, cum ipsum Concilium, pace facta, multo deinde vtilius, & salutarius Christianæ Reip. futurum esset. Semper enim hæc pacis spes nobis iniecta, Principum nos voluntati-
bus

busassentire hortata est. Quam spem vehementer auxit post discessum à Nicæa nostrum ipsorũ duorum Principum inter se beneuola amicaque congreßio: quæ maxima nostra cum lætitia à nobis intellecta, confirmauit nos in bona spe, vt tandem aliquando nostras preces apud Deum exauditas, & vota pacis accepta esse crederemus. Hanc igitur pacis conclusionem cum & expeteremus, & vrgeremus; nec solum duobus antedictis Principibus verum etiam carißimo in Christo filio nostro, Ferdinando, Regi Romanorum, videretur, actionem Cõcilij, nisi pace facta, suscipi non oportere; cunctique nobis per litteras suosque Oratores contenderent, vt alias rursus temporis prorogationes faceremus; præcipue autem instaret Sereniβimus Cæsar, promisisse se demonstrans ijs, qui à Catholica vnitate dissentiunt, se operam suam apud nos interpositurum, vt aliqua concordiæ ratio iniretur; quod ante suam in Germaniam profectionẽ apte non posset fieri: Nos, eadem semper spe pacis, & tantorum Principũ voluntate adducti, cum præsertim cerneremus, ne ad dictum quidem Resurrectionis festum alios Prælatos Vincentiam conuenisse prorogationis nomen iam fugientes, quod tam sæpe frustra fuerat repetitum, celebrationem generalis Concilij ad nostrũ & Sedis Apostolicæ bene-

placitum suspendere maluimus: itaque fecimus, & de suspensione huiusmodi litteras ad singulos supradictorum Principum decima die Iunij, M.D.XXXIX dedimus, sicut ex illis perspicue potest intelligi. Ea itaque suspensione necessario per nos facta, dum tempus illud magis idoneum à nobis, pacisque aliqua conclusio expectatur; quæ & dignitatem postea frequentiamque Concilio, & Christianæ Reip. præsentiorem salutem erat allatura; Christianæ interea res in deterius quotidie prolapsæ sunt, Hungaris, Rege ipsorum mortuo, Turcam vocantibus; Ferdinando Rege bellum in eos mouente; Belgis ad defectionem à Cæsare ex parte quadam incitatis: cuius defectionis comprimendæ causa per Galliam amicißime, & cum Rege Christianißimo concordißime, magno beneuolæ inter eos voluntatis indicio, transiens in Belgas Serenißimus Cæsar, & illinc deinde in Germaniam profectus conuentus Germaniæ Principum, & ciuitatum, tractandæ eius, quam dixerat, concordiæ causa habere cœpit. Sed cum, spe pacis iam deficiente, ille quoq; modus curandæ in conuentibus tractandæq; cōcordiæ, ad maiores potius discordias concitandas aptus esse videretur: inducti fuimus ad pristinum Concilij generalis remedium reuerti, idq; per legatos nostros, S. R. E. Cardinales,

les, ipsi Cæsari obtulimus: quod etiam postremo, & præcipue in Ratisponensi conuentu egimus; cum illic dilectus filius noster, Gaspar tit. S. Praxedis, Cardinalis Contarenus, & summa doctrina, & integritate, Legatum nostrum ageret: nam cum, id quod ne accideret, antea veriti eramus, ex eius conuentus sententia peteretur à nobis, vt ab Ecclesia dissentientium quosdam articulos tolerandos declararemus, quoad per œcumenicum Concilium illi excuterentur, & deciderentur; idq; nobis vt concederemus, neq; Christiana & Catholica veritas, neq; nostra, & Sedis Apostolicæ dignitas permitteret; palam potius Concilium, vt quam primum fieret, proponi mandauimus. Neque vero in alia vnquam sententia, & voluntate fuimus, quã vt primo quoque tempore Concilium œcumenicum, & generale congregaretur. Sperabamus enim ex eo & pacem populo Christiano, & Christianæ religionis integritatem posse recuperari: veruntamen id cum bona gratia, & voluntate Christianorum Principum habere volebamus. Quam voluntatem dum expectamus; dum obseruamus tempus absconditum, tempus beneplaciti tui, ô Deus: aliquando tandem decernere compulsi sumus, omne esse tempus beneplacitum Deo, cum de rebus sanctis, & ad Christianam pietatem pertinentibus Psal. 68.

consilia ineuntur. Quapropter videtes, maximo quidem animi nostri cum dolore, rem Christianam quotidie in peius ruere, Hungaria Turcis oppressa, Germanis periclitantibus, ceteris omnibus metu, mœroreque afflictis, nulliusiam Principis consensum expectare, sed tantum Dei omnipotentis voluntatem, & Christianæ Reipublicæ, vtilitatem attendere constituimus. Itaque cum Vincentiam amplius non haberemus, cupere-musque cum vniuersæ Christianorum saluti, tum Germanicæ nationis incommodis in eligendo per nos nouo Concilij habendi loco consulere; aliquotque locis propositis, ipsam Tridentinam ciuitatem ab ipsis desiderari videremus: nos etsi in citeriore Italia commodius omnia tractari posse iudicabamus, ad eorum tamen postulationes nostram voluntatem pâterna caritate deflexîmus. Itaque Tridentum ciuitatem elegimus, qua in ciuitate œcumenicum Concilium ad proxime venturas Kalendas Nou. haberetur, idoneum locum illum statuentes, quo ex Germania quidem, alijsque Germaniæ finitimis nationibus facillime, ex Gallia, Hispania, ceterisque prouincijs remotioribus non difficiliter Episcopi, & Prælati conuenire possent. Dies autem Concilij ea à nobis spectata est, quæ spatium in se haberet & publicandi per Christianas

nationes

nationes nostri huius Decreti, & facultatis omnibus Prælatis ad veniendum tribuendæ. Quo minus autem annuum tempus præfiniremus mutando Concilij loco, sicut quibusdam constitutionibus alias præscriptum est, ea res fuit in causa, quod longius extrahi spem sanandæ aliqua in parte Christianæ Reip. quæ tot detrimentis, & calamitatibus affecta est, noluimus: & tamen videmus tempora: agnoscimus difficultates: quid sperari possit ex consilijs nostris, incertũ esse intelligimus. Sed quia scriptum est: Reuela Domino viam tuam, & spera in eo; & ipse faciet: magis Dei clementiæ & misericordiæ confidere, quam nostræ imbecillitati diffidere, constituemus. Sæpe enim fit in bonis operibus incipiẽdis, vt, quod humana consilia non valent, diuina virtus efficiat. Huius igitur ipsius Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ac beatorum eius Apostolorum, Petri & Pauli auctoritate, qua nos quoque in terris fungimur, freti, atque subnixi, de venerabilium item fratrũ nostrorũ, S.R.E. Cardinalium consilio, & assensu sublata, amotaque suspensione, de qua supra commemoratum est, quam per præsentes tollimus, & amouemus, sacrũ œcumenicũ & generale Conciliũ in ciuitate Tridentina, loco commodo, & libero, omnibusque nationibus opportuno, ad Kalendas pro-

cimas Nou. anni præsentis ab incarnatione Domini M. D. XLII. incipiendum, prosequendũ, & eodem Domino adiuuante, ad ipsius gloriã, atque laudem, & Christiani totius populi salutẽ absoluendum, perficiendumque indicimus, annunciamus, conuocamus, statuimus, atque decernimus; omnes omnibus ex locis tam venerabiles fratres nostros Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios Abbates, quã alios quoscumque, quibus iure, aut priuilegio in Concilijs generalibus residendi, & sententias in eis dicendi permissa potestas est, requirentes, hortantes, admonentes, ac nihilominus eis vi iurisiurandi, quod nobis, & huic sanctæ Sedi præstiterunt, ac sanctæ virtute obedientiæ, alijsque sub pœnis iure aut consuetudine in celebrationibus Conciliorũ aduersus non accedentes ferri, & proponi solitis, mandantes, arcteque præcipientes, vt ipsimet, nisi forte iusto detineantur impedimento, de quo tamen fidem facere compellantur, aut certe per suos legitimos procuratores, & nũcios sacro huic Concilio omnino adesse, & interesse debeant. Supra autem dictos, Imperatorem, Regemque Christianissimum, nec non ceteros Reges, Duces, Principes quorum præsentia, si alias vnquam, hoc quidem tempore maxime sanctissimæ Christi fidei, & Christianorum omnium futura est salutatis, rogantes,

gentes, atque obsecrantes per viscera misericordiæ Dei, & Domini nostri Iesu Christi, cuius fidei veritas, & religio, & intus, & extra grauiter iam oppugnatur, vt si saluam volunt Christianam esse Remp. si se Domino obstrictos, & obligatos pro maximis illius erga se beneficiis intelligunt, ne deserant ipsius Dei causam, & negotium, ipsimet ad sacri Concilij celebrationem veniant, in quo ipsorum pietas, atque virtus communi vtilitati, salutique suæ, ac cæterorum, & temporali, & æternæ, plurimum est profutura. Sin autem, id quod nollemus, accedere ipsi non poterunt, at graues saltem viros Legatos cum auctoritate mittant, qui personam Principis sui quisq;, & cum prudentia, & cum dignitate possint in Concilio referre. In primis vero vt id curent, quod ipsis facillimum est, vt ex suis cuiusque regnis, ac prouinciis Episcopi, & Prælati sine tergiuersatione, & mora ad Concilium proficiscantur. quod maximè quidem à Prælatis, Principibúsque Germaniæ Deum ipsum, atque nos impetrare æquum est, vt cum eorum præcipuè causa, ipsisque cupiẽtibus Concilium indictum sit, & in ea ciuitate indictum, quæ ab eis est desiderata, non grauentur ipsi sua cunctorum præsentia id celebrare, & ornare; quo meliùs atque commodiùs, quæ ad integritatem & veritatem Christianæ religionis,

quæ ad bonorum morum reductionem, emendationemque malorum, quæ ad Christianorum inter se tam Principum, quàm populorum pacem, vnitatem, concordiamque pertineant, & quæ ad repellendos impetus Barbarorum & infidelium, quibus illi vniuersam Christianitatem obruere moliuntur, sint necessaria, Deo nostris cõsultationibus præeunte, & lumen sapientiæ suæ, ac veritatis mentibus nostris præferente, agi in dicto sacro Oecumenico concilio, & conspirante omnium caritate consuli, tractari, confici, ad optatosq; exitus deduci quamprimùm, & quàm optimè poßint. Atque vt nostræ hæ litteræ, & quæ in eis continentur, ad notitiam cunctorum, quorum oportet, perueniant, néve quis illorum ignorantiæ excusationem prætendat, cùm præsertim etiam nõ ad omnes eos, quibus nominatim illæ essent intimandæ, tutus forsitan pateat accessus, volumus & mandamus, vt in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, & in Ecclesia Lateranensi, cùm ibi multitudo populi ad audiendã rem diuinam congregari solita est, palàm clara voce, per curiæ nostræ cursores, aut notarios aliquos publicos legantur, lectæque in valuis dictarum Ecclesiarũ, itemq; Cancellariæ Apostolicæ portis, & Cãpi Floræ solito loco affigãtur, vbi ad lectionem & notitiam cunctorum aliquandiu expositæ pendeant:

pendeant: cúmque inde amouebuntur, earum nihilominus exempla in eisdem locis remaneant affixa. Nos enim per lectionem, publicationem, affixionémque huiusmodi, omnes, & quoscumque, quos antedictæ nostræ literæ comprehendunt, post spatium duorum mensium à die literarum publicationis, & affixionis, ita volumus obligatos esse, atque astrictos, ac si ipsismet illæ coram lectæ, & intimatæ essent, transumptis quidem earum, quæ manu publici notarij scripta, aut subscripta, & sigillo personæ alicuius Ecclesiasticæ, in dignitate constitutæ, munita fuerint, vt fides certa & indubitata habeatur, mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ indictionis, annuntiationis, conuocationis statuti, decreti, mandati præcepti, & obsecrationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationẽ omnipotentis Dei, ac beatorum, Petri, & Pauli, Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ, apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ, M. D. XLII. XI. *Kalendas Iun. anno* V I I I.

B osius

Hier. Dand.

SESSIO PRIMA, SACROSANCTI OECVMENICI ET GENERALIS Concilij Tridentini,

SVB PAVLO III. PONT. MAX. CELEBRATA DIE XIII. MENSIS DEC. ANNO DOM. M. D. XLV.

Decretum de inchoando Concilio.

PLACET ne vobis, ad laudem & gloriam ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, ad incrementum, & exaltationem fidei, & Religionis Chriſtianæ, ad extirpationem hæreſū, ad pacem, & vnionem Eccleſiæ, ad reformationem Cleri, & populi Chriſtiani, ad depreſſionem, & extinctionem hoſtium Chriſtiani nominis, decernere, & declarare, ſacrum Tridentinum & generale Concilium incipere, & incœptum eſſe; Reſponderunt, PLACET.

Indictio futuræ Sessionis.

Et cùm proxima sit celebritas Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi: & subsequantur aliæ festiuitates labentis & incipiẽtis anni; placétne vobis primam futuram Sessionem habendam esse die Iouis post Epiphaniam, quæ erit septima mensis Ian. anno Domini M.D.XLVI? Responderunt, Placet.

SESSIO SECVNDA, CELEBRATA DIE VII. MENSIS IANVARII, M.D.XLVI.

Decretum de modo viuendi, & aliis in Concilio seruandis.

Sacrosancta Trident. Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, in ea præsidẽtibus eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, agnoscens cum beato Iacobo Apostolo, quòd [a] omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum, qui iis, qui postulant à se sapientiam, dat omnibus af- a Iac. 1.

1 Prou. 1. Psal. 100 fluenter, & non improperat eis: & simul sciens, quòd [1] initium sapientiæ est timor Domini; statuit, & decreuit, omnes & singulos Christi fideles, in ciuitate Tridentina congregatos, exhortandos esse, prout exhortatur, vt se à malis & peccatis hactenus cōmissis emendare, ac de cætero [2] in timore Domini ambulare, & desideria carnis non perficere, orationibus instare, sæpiùs confiteri, Eucharistiæ sacramentum sumere, Ecclesias frequentare, præcepta denique Dominica, quātum quisque poterit, adimplere, necnon quotidie pro pace Principum Christianorum, & vnitate Ecclesię priuatim orare velint: Episcopos verò, & quoscunque alios, in ordine sacerdotali constitutos, œcumenicum Concilium in ea ciuitate concelebrantes, vt assiduè in Dei laudibus incumbere, hostias, laudes, & preces offerre, sacrificium missæ quolibet saltem die Dominico, in quo [3] Deus lucem condidit, & à mortuis resurrexit, ac [4] Spiritum sanctum in discipulos infudit, peragere satagant, faciētes, sicut idem Spiritus S. per Apostolū præcipit, [5] obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, pro Sanctissimo Domino nostro Papa, pro Imperatore, pro

2 Prou. 8. & 9.

3 Nam ea die dixit, Fiat lux, & facta est. Gen. 1. Et visitauit nos oriēs ex alto. Comestor ibid.

4 Act. 2

5 1. Tim. 2.

Regibus,

Regibus, & cæteris, qui in sublimitate cõstituti sunt, & pro omnibus hominibus: vt quietam & tranquillam vitam agamus, pace fruamur, & fidei incremẽtum videamus. Prætereà hortatur, vt ieiunent saltem singulis sextis feriis in memoriam passionis Domini, & eleemosynas pauperibus erogent. In Ecclesia autem cathedrali, singulis quintis feriis celebretur Missa de Spiritu sancto, cum letaniis & aliis orationibus ad hoc institutis; in aliis verò Ecclesiis eadem die dicãtur ad minùs letaniæ, & orationes: [1] tempore autem, quo sacra peraguntur, colloquutiones, & confabulationes non fiant: sed ore & animo celebranti assistatur. Et quoniam [2] oportet Episcopos esse irreprehensibiles, sobrios, castos, domui suæ benè præpositos, hortatur etiam, vt ante omnia quilibet in mensa [3] seruet sobrietatem, moderationémque ciborum: deinde cùm in eo loco sæpe otiosi sermones oriri soleant, vt [4] in ipsorum Episcoporum mensis diuinarum Scripturarum lectio admisceatur: familiares verò suos vnusquisque instruat, & erudiat, ne sint rixosi, vinosi, impudici, cupidi, elati, blasphemi, & voluptatum amatores, vitia

1 Infra in sess. 22 in decreto de obseruãdis in celebr. miss.

2 1. Tim. 3

3 Tit. 1. 1. Tim. 5. c. si. 2. q. 7. cũ sim. Cõc. Tolet. 3. ca. 7. conc. Rhemẽs. c. 17. Euseb. in 4. decreto, et infrà sess. 25. cap. 1. de refor.

4 Euseb. 1. epist. 3.

demum fugiant, & virtutes amplectantur, & in veſtitu,& cultu,& omnib⁹ actibus honeſtatem præ ſe ferāt, ſicut decet miniſtros miniſtrorum Dei. Ad hæc, cùm huius ſacroſancti Concilij præcipua cura, ſolicitudo & intentio ſit,vt propulſatis hæreſum tenebris, quæ per tot annos operuerunt terram, Catholicæ veritatis lux, Ieſu Chriſto, [1] qui vera lux eſt, annuente, candor, puritáſque refulgeat, & ea, quæ reformatione egent, reformentur: ipſa ſynodus hortatur omnes Catholicos hîc congregatos, & congregandos, atque eos præſertim, qui ſacrarum literarum peritiam habent, vt ſedula meditatione diligenter ſecum ipſi cogitēt, quib⁹ potiſſimũ viis & modis, ipſius Synodi intentio dirigi, & optatum effectum ſortiri poſſit, quo maturiùs & conſultiùs dānari damnanda, & probanda probari queant: vt per totum orbem omnes vno ore, & eadem fidei confeſſione glorificent Deum, & Patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti.

1 Ioan. 1. c. cum ex Iniũcto dehe ret.

In ſententiis verò dicendis, iuxta [2] Toletani Concilij ſtatutum, in loco benedictionis conſidentibus Domini ſacerdotibus, nullus debeat aut immodeſtis vocibus perſtrepere, aut tumultibus perturbare, nulli

2. Conc. Tolet. 11 cap. 1. Conc. Conſtāt. Seſ. 1. in princ. c. in loco 5. q. 4. Vide & 4. Tolet. cap. 3.

etiam

etiam falsis vanísve, aut obstinatis disceptationibus contendere: sed quicquid dicatur, sic mitissima verborum prolatione temperetur, vt nec audientes offendatur, nec recti iudicij acies perturbato animo inflectatur.

Insuper ipsa sacra Synodus statuit, ac decreuit, quòd si fortè contigerit aliquos debito in loco [1] non sedere, & sententiam, etiam sub verbo, Placet, proferre, Congregationibus interesse, & alios quoscunque actus facere, Concilio durãte, nulli propterea præiudicium generetur, nullíque nouum ius acquiratur.

1. Idem in conclusione repetitur. Episcopis forma præscripta est.

Deinde indicta fuit futura Sessio ad diem Iouis, quartam mensis Feb. proximè venturi.

1. Bracc. c. 24.

SESSIO TERTIA,

CELEBRATA DIE IIII. MENSIS FEBR. M.D.XLVI.

Decretum de symbolo fidei.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

HAEC ſacroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitimè congregata, in ea præſidentibus eiſdem tribus Apoſtolicæ Sedis Legatis, magnitudinem rerum tractandarum conſiderans, præſertim earum, quæ duobus illis capitibus, de extirpandis hæreſibus, & moribus reformandis, continentur, quorũ cauſa præcipuè eſt congregata, agnoſcens
1 Eph. 6. autem cum [1] Apoſtolo, non eſſe ſibi colluctationem aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus ſpirituales nequitias in cæleſtibus, cum eodem omnes, & ſingulos in primis hortatur, vt confortentur in Domino, & in potentia virtutis eius, in omnibus
2 c. qui re ſiſtit. 11. q. 3. ſumentes [2] ſcutum fidei, in quo poſſint omnia tela nequiſſimi ignea [3] extinguere, at-
3 Eph. 6. que galeam ſpei ſalutis accipiant, cum gla-
4 Conc. Nic. Cõc. Rom. ſub Iul. 1. Conc. Hippõ in princ. Cõc. Cõſt. 6. actione 17. cum ſim. dio ſpiritus, quod eſt verbum Dei. Itáque, vt hæc pia eius ſolicitudo principiũ, & progreſſum ſuum per Dei gratiam habeat, ante omnia ſtatuit, & decernit prætermittendam eſſe confeſſionem fidei, [4] Patrum exẽpla in hoc ſequuta, qui ſacratioribus Conciliis hoc ſcutum contra omnes hæreſes in principio ſuarum actionum opponere cõſueuere: quo ſolo aliquando & infideles ad

[1]ad fidem traxerunt, hæreticos expugnarunt, & fideles confirmarunt. Quare symbolum fidei, [2]quo sancta Romana Ecclesia vtitur, tanquam principium illud, in quo omnes qui fidem Christi profitentur, necessariò conueniunt, ac fundamentum firmum & vnicum, contra quod [3]portæ Inferi nunquam præualebunt, totidem verbis, quibus in omnibus Ecclesiis legitur, exprimendum esse censuit. Quod quidem eiusmodi est:

[4]Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium, & inuisibilium: & in vnũ Dominum Iesum Christum, Filium Dei vnigenitũ, & ex Patre natum, ante omnia sęcula; Deum de Deo, lumen de lumine; Deũ verum de Deo vero; genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis, & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, & homo factus est; crucifixus etiã pro nobis sub Pontio Pilato, passus & sepultus est, & resurrexit tertia die, secundum Scripturas; & ascendit in cælum, sedet ad dexteram Patris, & iterum venturus est cũ

1 2. Cor. 10. Ambros. de viduis.
2 c. 1. dist. 15. c. baptizandos. cum seq. de cõs. dist. 4. c. 1. de sum. tri.
3 Mat. 16. c. in nouo. 21. dist. c. saluator. 7. q. 3.
4 Conc. Nicen. relatum in c. Canones 15 dist.

gloria iudicare viuos & mortuos; cuius regni non erit finis: & in Spiritum sanctum, Dominum, & viuificãem: qui ex Patre Filióque procedit: qui cum Patre & Filio simul adoratur, & conglorificatur: qui loquutus est per Prophetas: Et vnam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum baptisma in remissionẽ peccatorum: & expecto resurrectionẽ mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Indictio futuræ Sessionis.

EADEM sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, in ea præsidentibus eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, intelligens multos Prælatos ex diuersis partibus accinctos esse itineri, nõnullos etiam in via esse, quo huc veniant, cogitánsq; omnia ab ipsa sacra Synodo decernenda, eo maioris apud omnes existimationis, & honoris videri posse, quo maiori fuerint, & pleniori Patrum consilio, & præsentia sancita, & corroborata; statuit, & decreuit futuram Sessionem post præsentem celebrandam esse die Iouis, quæ subsequetur Domi-

Dominicam Lætare, proximè futuram: interim tamen non differri discussionem, & examinationem eorum, quæ ipsi Synodo discutienda, & examinãda videbuntur.

SESSIO QVARTA,
CELEBRATA DIE VIII. MENSIS APRILIS. M. D. XLVI.

Decretum de Canonicis scripturis.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridẽtina Synod⁹, in Spiritu sãcto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, hoc sibi perpetuo ante oculos proponens, vt, sublatis erroribus, puritas ipsa Euangelij in Ecclesia conseruetur: quod promissum ante per Prophetas in Scripturis sanctis, Dominus noster Iesus Christus, Dei filius, [1] proprio ore primum promulgauit, deinde per suos Apostolos, tamquam fontem omnis, & salutaris veritatis, & morum di- 1. Heb. 1.

scipline, [1] omni creaturæ prædicari iussit: perspiciensque hanc veritatem, & disciplinam contineri in libris scriptis, & sine scripto [2] traditionibus, quæ ipsius Christi ore ab Apostolis acceptæ, aut ab ipsis Apostolis, Spiritu sancto dictante, quasi per manus traditæ, ad nos vsque peruenerunt, orthodoxorum Patrum exempla secuta, omnes libros tam veteris, quam noui Testamenti, cum vtriusq; vnus Deus sit auctor, necnon traditiones ipsas, tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam vel oretenus à Christo, vel à Spiritu sancto dictatas, & cõtinua successione in Ecclesia Catholica cõseruatas, pari pietatis affectu, ac reuerentia suscipit, & veneratur. Sacrorum verò librorum [3] Indicem huic decreto adscribendum cẽsuit, ne cui dubitatio suboriri possit, quinam sint, qui ab ipsa Synodo suscipiuntur. Sunt verò infrascripti, Testamenti veteris, quinque Moysi, id est, Genesis, Exodus, Leuiticus, Numeri, Deuteronomium: Iosue, Iudicum, Rut, quatuor Regum, duo Paralipomenon, Esdræ primus, & secũdus, qui dicitur Neemias, Thobias, Iudith, Hesther, Iob, Psalterium Dauidicum centum quinquaginta psalmorum, Parabolæ, Ecclesia-

1 Mar. vl.

2 De quibus dubitare, in solẽtissimæ insaniæ est Hier. ad Luciniũ Bethicũ et Aug. ad Ianuarium.

3 In can. Apost. c. 84 Inno. 1. epist. c. 7 Gelasius in Conc. 70. epis. Concilio Laodic. c. 59. Cõc. Carth. 3. c. 47. cap. sancta Romana dist. 15. et fine epis. Euge. in cõc. Florent. ad Armenos.

clesiastes, Canticum canticorum, Sapientia, Ecclesiasticus, Isaias, Heremias cum Baruch, Ezechiel, Daniel, duodecim Prophetæ minores, id est, Osea, Ioel, Amos, Abdias, Ionas, Micheas, Naum, Abacuch, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias, duo Machabæorum, primus, & secundus. Testamenti noui, quatuor Euangelia, secundum Matthæum, Marcum, Lucam, & Ioannem: Actus Apostolorum à Luca Euangelista conscripti: quattuordecim Epistolæ Pauli Apostoli, ad Romanos, duæ ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, Ad Philippenses, ad Colossenses, duæ ad Thessalonicenses, duæ ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos: Petri Apostoli duæ, Ioannis Apostoli tres, Iacobi Apostoli vna, Iudæ Apostoli vna, & Apocalypsis Ioannis Apostoli. Si quis autem libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia catholica legi consueuerunt, & in veteri vulgata Latina editione habentur, pro sacris, & canonicis non susceperit, & traditiones prædictas sciens & prudens contempserit, anathema sit. Omnes itaque intelligant, quo ordine, & via ipsa Synodus,

post iactum fidei confessionis fundamentum, sit progressura, & quibus potissimum testimoniis, ac præsidiis in confirmandis dogmatibus, & instaurandis in Ecclesia moribus, sit vsura.

Decretum de editione & vsu sacrorum librorum.

INSVPER eadem sacrosancta Synodus cõsiderãs nõ parum vtilitatis accedere posse Ecclesię Dei, si ex omnibus Latinis editionibus, quæ circumferuntur, sacrorum librorum, quænam pro authentica habenda sit, innotescat, statuit, & declarat, vt hæc ipsa vetus, & vulgata editio, quæ longo tot sæculorum vsu in ipsa Ecclesia probata est, in publicis lectionibus, disputationibus, prædicationibus, & expositionibus, pro authentica habeatur, & vt nemo illam reiicere quouis prætextu audeat, vel præsumat.

1 cap. hæresis. &c. Adam in fi. 24. q. 3. &, infra Sess. 13. cap. 1.

PRAETEREA, ad [1] coercẽda petulantia ingenia, decerni, vt nemo, suæ prudentiæ innixus, in rebus fidei, & morum ad ædificationem doctrinæ Christianæ pertinentium,

tium, ſacram Scripturam ad ſuos ſenſus contorquens, contra eum ſenſum, quem tenuit, & tenet ſancta mater Eccleſia, cuius eſt [1] iudicare de vero ſenſu, & interpretatione Scripturarum ſanctarum, aut etiam [2] contra vnanimem conſenſum Patrum ipſam Scripturam ſacram interpretari audeat, etiam ſi huiuſmodi interpretationes nullo vnquam tempore in lucem edendæ forent. Qui contrauenerint, per Ordinarios declarentur, & pœnis à [3] iure ſtatutis puniantur.

Sed & Impreſſoribus modum in hac parte, vt par eſt, imponere volens, qui iam ſine modo, hoc eſt, putantes ſibi licere quidquid libet, ſine licentia ſuperiorum eccleſiaſticorum, ipſos ſacræ Scripturæ libros, & ſuper illis annotationes, & expoſitiones quorumlibet, indifferenter, ſæpe tacito, ſæpe etiam ementito prælo, & quod grauius eſt, ſine nomine auctoris imprimunt, alibi etiam impreſſos libros huiuſmodi temerè venales habent, decernit, & ſtatuit, vt poſthac ſacra Scriptura, potiſſimum vero hæc ipſa vetus & vulgata editio quàm emendatiſſime imprimatur, nullíque liceat imprimere, vel imprimi facere

1 Cũ ſit colũna & firma mẽtum veritatis 1. ad Timoth. 3.
2 Sic ſynodus in Trull. c. 19. quam putãt Cõſtan. 6. c. exiit circa fin. de verb. ſig. in 6. li 5.
3 & vt pſeudoprophetæ, 37. diſtin. vino inebriãtur.

quosuis libros rebus sacris sine nomine auctoris, neque illos in futurum vendere, aut etiam apud se retinere, nisi primùm examinati, probatique fuerint ab ordinariò, sub pœna anathematis, & pecuniæ,[1] in canone Concilij nouissimi Lateranensis apposita. * Et, si regulares fuerint, vltra examinationem, & probationem huiusmodi, licentiam quoque à suis superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris, iuxta formam suarum ordinationum. Qui autem scripto eos communicant, vel euulgant, nisi antea examinati, probatique fuerint, eisdem pœnis subiaceant, quibus Impressores. Et qui eos habuerint, vel legerint, nisi prodiderint auctores, pro auctoribus habeantur. Ipsa verò huiusmodi librorum probatio in scriptis detur, atque ideo in fronte libri, vel scripti, vel impressi, authenticè appareat: idque totum, hoc est, & probatio, & examen gratis fiat: vt probanda probentur, & reprobentur improbanda. Posthæc temeritatem illam reprimere volens, [2] qua ad profana quæque conuertuntur, & torquentur verba, & sententiæ sacræ Scripturæ, ad scur-

1 Sess. 10 de impressione librorum, sub Leone x.

* Vide post finē libri.

2 contra illud 2 Tim. 2 Profana autem et inaniloquia deuita.

ſcurrilia ſcilicet, fabuloſa, vana, adulationes, detractiones, ſuperſtitiones, impias & diabolicas incantationes, diuinationes, ſortes, libellos etiam famoſos, mandat, & præcipit, ad tollendam huiuſmodi irreuerentiam & contemptum, ne de cetero quiſquam quomodolibet verba Scripturæ ſacræ ad hæc, & ſimilia audeat vſurpare, vt omnes huius generis homines, temeratores & violatores verbi Dei, iuris & arbitrij pœnis per Epiſcopos coërceantur.

Indictio futuræ Seßionis.

ITEM hæc ſacroſancta Synodus ſtatuit, & decernit, proximam futuram Seſſionem tenendam & celebrandam eſſe feria quinta, poſt ſacratiſſimum feſtum proximum Pentecoſtes.

SESSIO QVINTA, CELEBRATA DIE XVII. MENSIS IVNII, M. D. XLVI.

Decretum de peccato originali.

1 Hebr. 11.b. VT fides nostra Catholica, [1] sine qua impossibile est placere Deo, purgatis erroribus, in sua synceritate integra & illibata permaneat, & ne populus Christia-
2 Eph.4. nus [2] omni vento doctrinæ circumferatur,
3 Gen.3. cùm [3] Serpens ille antiquus, humani generis perpetuus hostis, inter plurima mala, quibus Ecclesia Dei his nostris temporibus perturbatur, etiam de peccato originali, eiúsque remedio non solum noua, sed vetera etiam dissidia excitauerit: sacrosancta
Infr. 117. & 134. œcumenica, & generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem tribus Apostolicæ Sedis. Legatis, iam ad reuocandos errantes, & nutantes confirmandos accedere volens, sacrarum Scripturarum, & sanctorum Patrum, ac probatissimorum Conciliorum testimonia, & ipsius Ecclesiæ iudicium,

cium, & consensum secuta, hæc de ipso pec-
cato originali statuit, fatetur, ac declarat.

1 Si[1] quis non confitetur, primum homi- 1 Celest.
nem Adam, cum mandatum Dei in para- 1. Epist.
diso fuisset transgressus, statim sanctitatem, 1. c. 4.
& iustitiam, in qua constitutus fuerat, ami-
sisse, incurrisseque per offensam præuari-
cationis huiusmodi iram, & indignatio-
nem Dei, atque ideo mortem, quam antea
illi comminatus[2] fuerat Deus, & cum mor- 2 Gen. 3.
te captiuitatem sub eius potestate, [3] qui 3 Heb. 2.
mortis deinde habuit imperium, hoc est Conc. A-
diaboli, totumque Adam, per illam præua- rausica-
ricationis offensam, secundum corpus, & num. 2.
animam in deterius commutatum fuisse: cap. 1.
anathema sit.

2 Si quis Adæ præuaricationem sibi so- 4. Ro. 5.
li, &[4] non eius propagini, asserit nocuisse, 1 Cor. 15.
& acceptam à Deo sanctitatem, & iusti- Cõc. A-
tiam, quam perdidit, sibi soli, & non nobis rausica.
etiam eum perdidisse, aut inquinatum num. 2.
illum per inobedientiæ peccatum mor- c. 2.
tem, & pœnas corporis tantum in o- 5 Ezech. 17.
mne genus humanum transfudisse, non 6 Ro. 5.
autem & peccatum, [5] quod mors est c. placuit
animæ: anathema sit: cùm contradicat c. regenerante, &
Apostolo dicenti: Per [6] vnum homi- c. quęris.
in f. de cõs. dis. 4

nem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors: ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt.

3 Si quis hoc Adæ peccatum,[1] quod origine vnum est, & propagatione, non imitatione transfusum omnibus, inest vnicuique proprium, vel per humanę naturæ vires, vel per aliud remedium asserit tolli, quam per meritum vnius mediatoris Domini nostri Iesu Christi,[2] qui nos Deo reconciliauit in sanguine suo, factus nobis[3] iustitia, sanctificatio, & redemptio. aut negat ipsum Christi Iesu meritum per Baptismi sacramentum in forma Ecclesiæ rite collatum, tam adultis, quàm paruulis applicari: anathema sit: quia non[4] est aliud nomen sub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri. vnde illa[5] vox: Ecce agnus Dei: Ecce qui tollit peccata mundi. Et illa:[6] Quicumque baptizati estis, Christum induistis.

4 Si quis paruulos recentes ab vteris matrum, baptizandos negat, etiam si fuerint à baptizatis parentibus orti, aut dicit[7] in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati,

1 ca. 5. ad Roman. Prosper de promis. et prædest. par. 1. c. 5
2 1. Tim. 2 Colos. 1 c. Multipl. de pœnité. dist. 1
3 1. Cor. 1
4 Act. 4
5 Ioan. 1 c. nemo. de cons. dist. 4
6 Gala. 3.
7 Conc. Mileuitanũ, c. 2 Cõc. Afr. ca. 77. et c. placuit de cons. dis. 4

peccati, quod regenerationis lauacro necesse sit expiari ad vitam æternam consequendam, vnde fit consequens, vt in eis forma Baptismatis, in remissionem peccatorum, non vera, sed falsa intelligatur: anathema sit: quoniam non aliter intelligendum est id, quod dixit Apostolus: [1] Per vnũ hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt: nisi quemadmodum Ecclesia catholica vbique diffusa, semper intellexit. propter hanc enim regulam fidei ex traditione [2] Apostolorum etiam paruuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc committere potuerunt, ideo in remissionem peccatorum veraciter baptizantur, vt in eis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt. [3] Nisi enim quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

1 Rom. 5 c. placuit c. quæris in f. et c. regenerante, de consecr. dist. 4

2 Ambr. de Abraham. lib. 2. cap. 11 Clemés lib. 6. recognitionum.

3 Ioan. 3 c. filius. & c. non dubito. de cons. dist. 4. c. debitum cum seq. de bapt.

5 Si quis per Iesu Christi Domini nostri gratiam, quæ in Baptismate confertur, reatum originalis peccati remitti negat, aut etiam asserit non tolli totum id, quod veram, & propriam peccati rationem habet, sed illud [4] dicit tantum radi,

4 Ex c. 13. lib. 13. 1. contra 2 epist. Pel.

aut non imputari: anathema sit. In renatis enim nihil odit Deus: quia [1] nihil est damnationis iis, qui vere [2] consepulti sunt cũ Christo per Baptisma in mortem: qui [3] non secundum carnem ambulant, sed, [4] veterem hominem exuentes, & [5] nouum, qui secũdum Deum creatus est, induentes, innocentes, immaculati, puri, innoxij, ac Deo dilecti effecti sunt, [6] heredes quidem Dei, coheredes autem Christi, ita vt nihil prorsus eos ab ingressu cæli remoretur. Manere autem in baptizatis concupiscentiam, vel fomitem, hęc sancta Synodus fatetur, & sentit: quæ cum ad [7] agonem relicta sit, nocere non consentientibus, sed vtiliter per Christi Iesu gratiam repugnantibus non valet: quinimo, qui [8] legitime certauerit, coronabitur. Hanc concupiscentiam, quam aliquando [9] Apostolus peccatum appellat, sancta Synodus declarat Ecclesiam catholicam nũquam intellexisse peccatum appellari, quòd vere, & proprie in renatis peccatum sit, [10] sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium senserit, anathema sit.

DECLARAT tamẽ hęc ipsa sancta Synodus, non esse suæ intentionis cõprehendere

1 Rom. 8.
2 Ro. 6. & c. propriè. de con. dis. 4.
3 Ro. 8. a
4 Colo. 3
5 Ephes. 4. c. quomodo renouari. de pœnitẽt. dist. 2.
6 Ro. 8. Galat. 3.
7 Ex cap. vlt. lib. 1. de pec. mer. & rem.
8 2. Ti. 2.
9 Ro. 6. 7. & 8. Colos. 3.
10 Respicit, c. 13. li. 2. 1. cõtra epis. Pelag. & alios locos eiusdem.

in hoc decreto, vbi de peccato originali agitur, beatam & immaculatam virginem Mariam, Dei genitricem; sed obseruandas esse [1] constitutiones felicis recordationis Xysti Papæ IIII. sub pœnis in eis constitutionibus contentis, quas innouat.

Decretum de reformatione.

Capvt I.

EAdem sacrosancta Synodus, pijs summorum Pontificum & probatorum [2] Conciliorum constitutionibus inhærens, easque amplectens, & illis adijciens, ne cælestis ille sacrorum librorum thesaurus, quem Spiritus sanctus summa liberalitate hominibus tradidit, neglectus iaceat; statuit, & decreuit, quod in illis Ecclesijs, in quibus præbendæ, aut præstimonium, seu aliud quouis nomine nuncupatum stipendium pro lectoribus sacræ theologiæ deputatum reperitur, Episcopi, Archiepiscopi, Primates, & alij locorum Ordinarij eos, qui prębendam, aut præstimonium, seu stipendium huiusmodi obtinent, ad ipsius sacræ Scripturæ expositionem, & interpretationem per se ipsos, si idonei fuerint alioquin per idoneum substitutum ab ipsis

1. In extrau. cõm lib. 3. de reliq. & ven. sanct. cap. 2. Graue nimis. vide post finẽ huius lib.

2. Vide concil. Laterã. sub Inn. 3. cap. 11.

Epiſcopis, Archiepiſcopis, Primatibus, & alijs locorum Ordinarijs eligendum, etiam per ſubtractionem fructuum, cogant, & compellant. De cætero vero præbenda, præſtimonium, aut ſtipendium huiuſmodi non niſi perſonis idoneis, & quæ per ſe ipſos id munus explicare poſſint, cōferantur: & aliter facta prouiſio nulla ſit, & inualida. In Eccleſijs autem Metropolitanis, vel cathedralibus, ſi ciuitas inſignis, vel populoſa, ac etiam in collegiatis exiſtentibus in aliquo inſigni oppido, etiam nullius diœceſis, ſi ibi Clerus numeroſus fuerit, vbi nulla præbenda, aut præſtimonium, ſeu ſtipendium huiuſmodi deputatum reperitur, præbenda quomodocumque, præterquam ex cauſa reſignationis, primo vacatura, cui aliud onus incompatibile iniunctum non ſit, ad eum vſum ipſo facto perpetuo conſtituta, & deputata intelligatur. Et quatenus in ipſis eccleſijs nulla, vel non ſufficiens præbenda foret, Metropolitanus vel Epiſcopus ipſe per aſſignationem fructuum alicuius ſimplicis beneficij, eiuſdem tamen debitis ſupportatis oneribus, vel per contributionem

c. quia. & c. fi. de mag. & infra ſeſ. 23. de refor. cap. 18.

Infra ſeſ. 24. cap. 15 de refor.

nem

nem beneficiatorum suæ ciuitatis, & diœcesis, vel alias, prout commodius fieri poterit, de capituli consilio ita prouideat, vt ipsa sacræ Scripturæ lectio habeatur: ita tamen, vt quæcumque aliæ lectiones, vel consuetudine, vel quauis alia ratione institutæ, propter id minime prætermittantur. Ecclesiæ verò, quarum annui prouentus tenues fuerint, & vbi tam exigua est Cleri, & populi multitudo, vt theologiæ lectio in eis commodè haberi non possit, saltem [1] magistrum habeant, ab Episcopo cum consilio Capituli eligendum, qui Clericos, aliosque scholares pauperes grammaticam gratis doceat; vt deinceps ad ipsa sacræ Scripturæ studia, annuente Deo, transire possint: ideoque illi magistro grammatices, vel alicuius simplicis beneficij fructus, quos tamdiu percipiat, quandiu in docendo perstiterit, assignentur, dum tamen beneficium ipsum suo debito non fraudetur obsequio: vel ex capitulari, vel Episcopali mensa condigna aliqua merces persoluatur: vel alias Episcopus ipse aliquam rationem ineat suæ Ecclesiæ, & diœcesi accommo-

[1] conc. Cõstantinop. 6. cap. 5. cũ alleg. à me in trac. de priu. sch. priu. 88. & 1. &c. quia de mag cõc Lateran. sub A[l]ex 3. c. 18. & sub Inn. 3. c. 11. et infra, Sess. 23. c. 18. de refor. clem ne in agro de sta mon. c. 2, de mag

dam; ne pia hæc, vtilis, atq; fructuosa prouisio quouis quæsito colore negligatur. In monasterijs quoque monachorum, vbi commode fieri queat, etiam lectio sacræ Scripturæ habeatur. Qua in re si Abbates negligentes fuerint, Episcopi locorum, in hoc vt Sedis Apostolicæ delegati, eos ad id opportunis remedijs compellant. In conuentib⁹ verò aliorum Regularium, in quibus studia commode vigere possunt, sacræ Scripturæ lectio similiter habeatur: quæ lectio à Capitulis generalibus, vel prouincialibus assignetur dignioribus magistris. In gymnasijs etiam publicis, vbi tam honorifica, & cæterorum omnium maximè necessaria lectio hactenus instituta non fuerit, religiosissimorum Principũ, ac Rerumpublicarum pietate, & caritate ad Catholicæ fidei defensionem, & incrementũ, sanæq; doctrinæ conseruationem, & propagationem instituatur: &, vbi instituta foret, & negligeretur, restituatur. Et, ne sub specie pietatis, impietas disseminetur, statuit eadem sancta Synodus neminem ad huiusmodi lectionis officium tam publicę, quam priuatim admittẽdum esse, qui prius ab Episcopo loci de vita, moribus, & scientia

scientia

ſcientia examinatus, & approbatus non fuerit: quod tamen de lectoribus in clauſtris monachorum non intelligatur: Docentes vero ipſam ſacram Scripturã, dum publicè in ſcholis docuerunt, & [1] ſcholares, qui in ipſis ſcholis ſtudent, priuilegijs omnibus de perceptione fructuum, præbẽdarum, & beneficiorum ſuorum, in abſentia à iure cõmuni conceſſis, plenè gaudeant, & fruantur.

1. c fi. de mag. al-leg in meo tra. de priſch. priu. 98.

CAPVT II.

QVia verò Chriſtianæ Reipublicæ [2] non minus neceſſaria eſt prædicatio Euangelij, quam lectio; & [3] hoc eſt præcipuum Epiſcoporum munus; ſtatuit, & decreuit eadem ſancta Synodus, omnes Epiſcopos, Archiepiſcopos, Primates, & omnes alios eccleſiarum Prȩlatos teneri per ſe ipſos, ſi legitimè impediti non fuerint, ad prædicandum ſanctum Ieſu Chriſti Euangelium. Si verò contigerit Epiſcopos, & alios prædictos legitimo detineri impedimento; iuxta formam [4] generalis Concilij viros idoneos aſſumere teneantur ad huiuſmodi prædicationis officium ſalubriter exequendum. Si quis autem hoc adim-

2. infra Seſ. 24. c. 4. de ref. 3. 11. Tol. c. 2. c. Si quis. 36. diſtinct.

4. Conc. Lat. ſub Inn. 3. cap. 10. c. intercet. de off. iud. ord.

Vide post finem huius li. a Conc. Cōstantinop. 6. c. 8. c. 19. §. habetur etiam de ver. sig. Conc. Later. vltimum Sess. 11.

plere contempserit, districtæ subiaceat vltioni. Archipresbyteri quoque, plebani, & quicumque Parochiales, vel alias curam animarum habentes ecclesias, quocumque modo obtinent, per se, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, [1] diebus saltem Dominicis, & festis sollemnibus plebes sibi commissas pro sua & earum capacitate pascant salutaribus verbis; docendo; quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annunciandoque eis cum breuitate & facilitate sermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas sectari oporteat; vt pœnam æternam euadere. & cælestem gloriam consequi valeant. Id vero si quis eorum præstare negligat, etiam si ab Episcopi iurisdictione quauis ratione exemptum se esse prætenderet; etiam si ecclesiæ quouis modo exemptæ dicerentur, aut alicui monasterio, etiam extra diœcesim existenti, forsan annexæ, vel vnitæ, modo re ipsa in diœcesi sint, prouida pastorali Episcoporum solicitudo non desit, ne illud impleatur; [2] Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. Itaque vbi ab Episcopo moniti, trium mensium spatio muneri suo defuerint,

2. Thr. 4.

fuerint, per censuras ecclesiasticas, seu alias ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur, ita vt etiam, si ei sic expedire visum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id præstet, honesta aliqua merces persoluatur, donec principalis ipse resipiscens, officium suum impleat.

Si quæ vero parochiales ecclesiæ reperiantur subiectæ monasterijs in nulla diœcesi existentibus; si Abbates, & Regulares Prælati in prædictis negligentes fuerint; à Metropolitanis, in quorum prouincijs diœceses ipsæ sitæ sunt, tanquam, quo ad hoc, Sedis Apostolicæ delegatis, compellantur: neque huius decreti executionem consuetudo, vel exemptio, aut appellatio, aut reclamatio, siue recursus impedire valeat, quousque desuper à competenti iudice, qui summariè, & sola facti veritate inspecta procedat, cognitum & decisum fuerit. [1] Regulares vero cuiuscumque ordinis, nisi a suis Superioribus de vita, moribus & scientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in ecclesijs suorum Ordinum, prædicare non possint: cum qua licentia personaliter se coram Episcopis [2] præsen-

1 Conc. Lateran. vltimũ Sess. 11. de modo præd. 2. c. Ex communicamus § Quia vero de hæret.

tare, & ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant. In Ecclesijs vero, quæ suorum ordinum non sunt, vltra licentiam suorum Superiorum,

1. dicto c. excommunicamus. § quia vero de hæret. infra sess. 24. c. 4. de refor.

[1] etiam Episcopi licentiam habere teneantur, sine qua in ipsis ecclesijs nō suorum ordinum nullo modo prædicare possint. Ipsam autem licētiam gratis Episcopi concedant.

Si verò, quod absit, prædicator errores, aut scandala disseminauerit in populum, etiam si in monasterio sui, vel alterius ordinis prædicet, Episcopus ei prędicationem interdicat. Quod si hæreses prædicauerit; contra eum secundum [2] iuris dispositionem, aut loci consuetudinem procedat; etiam si prædicator ipse generali, vel speciali priuilegio exemptum se esse prætenderet. Quo casu Episcopus auctoritate Apostolica, & tanquam Sedis Apostolicæ delegatus procedat. Curent autem Episcopi, ne quis prædicator vel ex falsis informationibus, vel alias calumniose vexetur, iustamve de eis conquerendi occasionem habeat.

2. c. Quicūq; C. de hęret. & Manich. glos. c. pen. de hæret.

1. Quum non præ

Caueant præterea Episcopi, ne aliquem, vel eorum qui cum sint nomine Regulares,

res,

res, extra claustra tamen, & obedientiam religionum suarum viuunt, vel Presbyterorum sæcularium, nisi ipsis noti sint, & moribus atque doctrina probati, etiam quorumlibet priuilegiorum prætextu in sua ciuitate vel diœcesi prædicare permittant, donec ab ipsis Episcopis super ea re sancta Sedes Apostolica consulatur, [1] à qua priuilegia huiusmodi, nisi tacita veritate, & expresso mendacio ab indignis extorqueri verisimile non est.

QVAESTORES [2] verò eleemosynarij, qui etiā quæstuarij vulgò dicuntur, cuiuscunque cōditionis existāt, nullo modo nec per se, nec per alium prædicare præsumant: & contra facientes ab Episcopis, & Ordinariis locorum, priuilegiis quibuscumque non obstantibus, opportunis remediis omnino arceantur.

Indictio futuræ Sessionis.

ITEM hęc sacrosancta Synodus statuit, & decernit, primam futuram Sessionem tenendam, & celebrandam esse die Iouis, feria quinta post festum beati Iacobi Apostoli.

1 Quum nō præsumatur velle iniustitiā. & Papa pro indigno scribens pręsumitur circumuentus. Innoc. in c. cum te, de rescrip.

2 Conc. Lat. sub Inn. 3. c. 62. c. cū ex eo de pœnit. & remiss. clemen. abusionibus eod. tit. inf sess. 21 de ref. c. 9. c. vt officiū § cō pescēdi. de hære. in 6.

Prorogata deinde fuit Sesſio ad diē XIII. *menſis Ian.* M. D. XLVII.

SESSIO SEXTA,

CELEBRATA DIE XIII. MENSIS IAN. M.D.XLVII.

Decretum de iuſtificatione.

PROOEMIVM.

CVM hoc tempore, non ſine multarū animarum iactura, & graui Eccleſiaſticæ vnitatis detrimento, erronea quædam diſſeminata ſit de iuſtificatione doctrina: ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, Eccleſiæ tranquillitatem, & animarum ſalutem, ſacroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea nomine Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri, Domini Pauli, diuina prouidentia Papæ Tertij, Reuerendiſſimis Dominis, Dominis, Io. Maria Epiſcopo Prænęſtino, de Monte, & Marcello tit. S. Crucis

Crucis in Hierusalem Presbytero, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & Apostolicis de latere Legatis; exponere intendit omnibus Christi fidelibus veram, sanámque doctrinam ipsius iustificationis, quam [1] Sol iustitiæ Christus Iesus, [2] fidei nostræ auctor, & consummator docuit, Apostoli tradiderunt, & Catholica Ecclesia, Spiritu sancto suggerẽte, perpetuò retinuit, districtiùs inhibendo, ne deinceps audeat quisquam aliter credere, prædicare, aut docere quàm præsenti decreto statúitur, ac declaratur.

1 Mala. 4
2 Heb. 12 a.

De naturæ, & legis ad iustificandos homines imbecillitate.

Caput primum.

Primvm declarat sancta Synodus, ad iustificationis doctrinam probè & sincerè intelligendam, oportere, vt vnusquisq; agnoscat, & fateatur, quòd [3] cùm omnes homines in præuaricatione Adæ innocentiam perdidissent; [4] facti immundi, &, vt Apostolus inquit, [5] natura filij iræ, quemadmodum in decreto de peccato originali

3 Celest. 1 ep. 1. c. 4. 1 Cor. 15. Rom. 5.
4. Isai. 64
5 Eph. 2. a sup. sess. 5 in princ.

1 Rom. 6 & 3. Heb. 2. exposuit, vsque adeo serui erant peccati, & sub [1] potestate Diaboli ac mortis, vt nõ modò gentes per vim naturæ, sed ne Iudæi quidem per ipsam etiam litteram legis Moysi, inde liberari, aut surgere possent, tametsi in eis liberum arbitrium minimè extinctum 2 Cõcil. 2 Arau. c. 25. esset, [2] viribus licet attenuatum, & inclinatum.

De dispensatione & mysterio aduentus Christi.

Capvt II.

QVo factum est, vt cælestis pater, [3] pater misericordiarum, & Deus totius 3 2. Cor. 1. a. cõsolationis, Christũ Iesum, Filium suum, 4 Gen. 49 cum sim. & ante legem, & legis tempore multis [4] sanctis Patribus declaratum, ac promissum, 5 Galat. 4 cùm venit beata illa plenitudo [5] tẽporis, ad 6 Ro. 9. homines miserit, vt & Iudæos, qui sub lege 7 Ro. 3. & 5. erãt, redimeret: & [6] gentes, quæ non sectabantur iustitiam, iustitiam apprehẽderent, Coloss. 2 1. Tim. 2. & 2. Tim. 1. c. multipl. de pœn. di. 1 atque omnes adoptionem filiorum reciperent. Hunc [7] proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris, non [8] solùm autem pro nostris, sed 8 Io. 1. a. etiam pro totius mundi.

Qui

Qui per Christum iustificantur.

CAPVT III.

VERVM, etsi ille pro omnibus mortuus [1] est, non omnes tamē mortis eius beneficium recipiunt, sed ij duntaxat, quibus meritum passionis eius communicatur. Nā sicut reuera homines [2] nisi ex semine Adæ propagati nascerentur, non nascerentur iniusti, cum ea propagatione, per ipsum dum concipiuntur, propriam iniustitiam cōtrahant: ita, nisi in Christo renascerētur, nunquam iustificarentur, cum ea renascentia per meritum passionis eius gratia, qua iusti fiunt, illis tribuatur. Pro hoc beneficio Apostolus gratias nos [3] semper agere hortatur Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine, & eripuit de potestate tenebrarum, transtulitque in regnum Filij dilectionis suæ, in quo habemus redemptionem & remissionem peccatorum.

1. 2. Cor. 5.

2 Allusio ad verba Aug. epi. 89. Oēs qui renascūtur in iustificationem, &c. quæ alibi crebrò inculc. Ioan. 3. infra can. 16

3 Colo. 1.

Insinuatur descriptio iustificationis impij, & modus eius in statu gratiæ.

CAPVT IIII.

QVIBVS verbis iustificationis impij descriptio insinuatur, vt sit translatio ab eo statu, in quo homo nascitur [1] filius primi Adæ, in statum gratiæ, & adoptionis filiorum Dei per secundum Adam Iesum Christum, Saluatorem nostrum. Quæ quidem translatio, post Euangelium promulgatum, sine lauacro regenerationis, aut eius voto fieri non potest, sicut scriptum est: [2] Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

1 Galat. 3. Tit. 3.

2 Ioan. 3. c filius, &c. non dubito de cõsec. dist. 4.

De necessitate præparationis ad iustificationem in adultis, & vnde sit.

CAPVT V.

DECLARAT præterea, ipsius iustificationis exordium in adultis à Dei per Christum Iesum præueniente gratia sumendum esse, hoc est, ab eius vocatione, qua nullis eorum existentibus meritis, vocantur; vt, qui per peccata à Deo auersi erant, per eius excitantem atque adiuuantem gratiam ad conuertendum se ad suam

ipsorum

ipſorum iuſtificationem, eidem gratiæ liberè aſſentiendo, & cooperando diſponantur: [1] ita vt, tangente Deo cor hominis per Spiritus ſancti illuminationem, neque homo ipſe nihil omnino agat, inſpirationem illam recipiens, quippe qui [2] illam & abiicere poteſt, neque tamen ſine gratia Dei mouere ſe ad iuſtitiam coram illo libera ſua voluntate poſſit. vnde in ſacris literis, cùm dicitur: [3] Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos: libertatis noſtræ admonemur. Cum reſpõdemus: [4] Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur: Dei nos gratia præueniri confitemur.

1 inf. c. 3

2 Prof. li. 2 de voc. gentium c. 28. & 26

3 Zach. 1. a. Ioel 2. c. Cõuertimini de pœni. diſt. 1.

4 Thr. 5. d. Hier. in fi. orationis, & cap. 31. c.

Modus præparationis.

CAPVT VI.

DISPONVNTVR autem ad ipſam iuſtitiam, dum excitati diuina gratia, & adiuti, [5] fidem ex auditu concipientes liberè mouentur in Deum, credentes vera eſſe, quæ diuinitus reuelata & promiſſa ſunt, atque illud in primis, à Deo iuſtificari impium per gratiã eius, per [6] redemptionẽ, quæ eſt in Chriſto Ieſu; & dum peccatores ſe eſſe intelligẽtes, à diuinę iuſtitiæ timore,

5 Ro. 10

6 Rom. 3

quo vtiliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiam se conuertendo, in spem eriguntur, fidẽtes Deum sibi propter Christum propitium fore, illúmque, tanquam [1] omnis iustitiæ fontem, diligere incipiunt, ac propterea mouentur [2] aduersus peccata per odium aliquod & detestationem, hoc est, per eam pœnitentiam, quam ante Baptismum agi oportet: denique dum proponunt suscipere Baptismum, inchoare nouam vitam, & seruare diuina mandata. De hac dispositione scriptum est: [3] Accedẽtem ad Deum, oportet credere, quia est, & quod inquirentibus se, remunerator sit. Et, [4] Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et, [5] Timor Domini expellit peccatum. Et, [6] Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum in nomine Iesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum, & accipietis donum Spiritus sancti. Et, [7] Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, docentes eos seruare, quæcunque mandaui vobis. Denique, [8] Præparate corda vestra Domino.

1 Psal. 41
2 inf. ca. 14. & sess. 14. ca. 4. de cõtritione.
3 Heb. 11.
4 Marci 2. & Mat. 9.
5 Eccl. 1.
6 Act. 2. c. agũt & c. propriè de consec. dist. 4.
7 Matth. vlt. Lucæ 24. c. prima. c. si qua. & c. propriè de consec. dist. 4.
8 1. Reg. 7.

Quid

Quid sit iustificatio impij, & quæ eius causæ.

CAPVT VII.

HANC dispositionem, seu præparatio-
nem iustificatio ipsa consequitur, quæ
non est sola peccatorũ remissio, sed & san-
ctificatio, & renouatio interioris hominis
per voluntariam susceptionem gratiæ, &
donorum. vnde homo ex iniusto fit iustus,
& ex inimico amicus, vt sit [1] hæres secun- 1 Tit. 3.
dum spem vitæ æternæ. Huius iustificatio-
nis causæ sunt, finalis quidem, gloria Dei, &
Christi, ac vita æterna: efficiens verò, mise-
ricors Deus, qui gratuitò [2] abluit, & [3] san- 2. 1 Cor. 6 3 Tit. 3.
ctificat signans, & vngens [4] spiritu promis- 4 Ephe. 1
sionis sancto, qui est pignus hæreditatis no-
stræ: meritoria autem, dilectissimus vnige-
nitus suus, Dominus noster, Iesus Christus,
qui, cùm [5] essemus inimici, propter nimiã 5 Ephe. 2. Rom. 5.
caritatem, qua dilexit nos, sua sanctissima 6 Eph. 2.
passione in ligno crucis nobis [6] iustificatio- Ro. 4. d.
nem meruit, & pro nobis Deo Patri satis- 7 c. nihil
fecit. Instrumentalis item, Sacramentũ Ba- est de
ptismi; quod [7] est Sacramentum fidei, sine cõs. dist.
qua [8] nulli vnquam contigit iustificatio: 4. 8 Heb. 11.

demum vnica formalis causa est iustitia Dei; non qua ipse iustus est, sed qua nos iustos facit: qua videlicet ab eo donati, renouamur spiritu mentis nostræ, & nõ modò reputamur, sed verè iusti nominamur, & sumus, iustitiã in nobis recipientes vnusquisque suam secundum mensuram, quam

1 1. Cor. 12. Ephe. 4. [1]Spiritus sanctus partitur singulis prout vult, & secundum propriam cuiusque dispositionem & cooperationem. Quamquam enim nemo possit esse iustus, nisi cui meri-

2 Phil. 3. ta passionis Domini nostri [2]Iesu Christi cõmunicantur: id tamen in hac impij iustificatione fit, dum eiusdem sanctissimæ passionis merito per Spiritum sanctum caritas

3 Rom. 5. [3]Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificantur, atque ipsis inhæret, vnde in ipsa iustificatione cum remissione peccatorum hæc omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cui inseritur, per fidẽ,

4 Inf. ca. 10. spem & caritatem. [4]Nam fides, nisi ad eam

5 Iac. 10. in fi. spes accedat, & caritas, neque vnit perfectè cum Christo, neque corporis eius viuum

5 Gal. 5. & 6 c. circũcisio de pœni, dist. 2. membrum efficit. Qua ratione verissimè dicitur, [5]Fidem sine operibus mortuam, & otiosam esse. Et, In [6]Christo Iesu neque circumcisionem aliquid valere, neque præ-

putium,

putium, sed fidem, quæ per caritatem operatur. Hanc fidem ante Baptismi Sacramẽtum ex Apostolorum traditione Cathecumeni ab Ecclesia petunt, cùm petunt fidem, vitam æternam pręstantem, quam sine spe, & caritate fides præstare non potest, vnde & statim verbum Christi audiunt: [1] Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Itaque verã, & Christianam iustitiam accipientes, eam [2] ceu primam stolam pro illa, quam Adam sua inobedientia sibi, & nobis perdidit, per Christum Iesum illis donatam, candidam, & immaculatam iubentur statim renati conseruare, vt eam perferant ante tribunal Domini nostri Iesu Christi, & habeant vitam æternam.

1 Mat. 19

2 Luc. 15. c. Quomodo renouati de pœnit. dist. 2.

Quomodo intelligatur, impium per fidem, & gratis iustificari.

CAPVT VIII.

CVM verò Apostolus [3] dicit, iustificari hominẽ per fidem, & gratis; ea verba in eo sensu intelligenda sunt, quem perpetuus Ecclesiæ Catholicæ consensus tenuit, & expressit; vt scilicet per fidem ideo iusti-

3 Rom. 3.

ficari dicamur, quia fides est humanæ sa-
1 Heb.11. lutis initium, fundamētum, & radix omnis
infra can. iustificationis:[1] sine qua impossibile est pla
9. cere Deo, & ad filiorum eius consortium
peruenire: gratis autem iustificari ideo dicamur, quia nihil eorum, quæ iustificationem pręcedunt, siue fides, siue opera, ipsam
2 Rom.11 iustificationis gratiam promeretur. Si [2] e-
Ephes.2. nim gratia est, iam non ex operibus: alio-
Tit.3. quin, vt idem Apostolus inquit, gratia iam non est gratia.

Contra inanem hæreticorum fiduciam.

Capvt IX.

Tit.3. QVAMVIS autem necessarium sit credere, neque remitti, neque remissa vnquam fuisse peccata, nisi gratis diuina mi-
3 infra sericordia propter Christum: nemini tamē
can.12.& fiduciam,[3] & certitudinem remissionis pec
13. catorum suorum iactāti, & in ea sola quiescenti, peccata dimitti, vel dimissa esse dicendum est, cùm apud hæreticos, & schismaticos possit esse, immò nostra tēpestate sit, & magna contra Ecclesiam catholicam cōtentione prædicetur vana hæc & ab

omni pietate remota fiducia. Sed neque illud asserendum est, oportere eos, qui vere iustificati sunt, absque ulla omnino dubitatione apud semetipsos statuere se esse iustificatos, neminemque à peccatis absolui, ac iustificari, nisi eum, [1] qui certo credat se absolutum, & iustificatum esse, atque hac sola fide absolutionem, & iustificationem perfici: quasi qui hoc non credit, de Dei promissis, deque mortis, & resurrectionis Christi efficacia dubitet. Nam sicut nemo pius de Dei misericordia, de Christi merito, deque Sacramentorum virtute, & efficacia dubitare debet: sic quilibet, dũ seipsum, suamq; propriam infirmitatem, & indispositionem respicit, de sua gratia formidare, & timere potest, cum [2] nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum.

1 Infra can. 14.

2 Ecclesiastis 9. & 11. q. 1. Sacerdotib. in f.

De acceptæ iustificationis incremento.

CAPVT X.

SIc ergo iustificati, & amici Dei, ac domestici facti, [3] euntes de virtute in vir-

3 Ps. 83 c. inf. can. 24. 2. Corin. 4. in f. Colos. 3.

tutem, renouantur, vt Apostolus inquit, de
1 Rom. 6 die in diem: hoc est, mortificando membra carnis suę, [1] & exhibẽdo ea arma iustitiæ in sanctificationem, per obseruationem mãdatorum Dei, & Ecclesię, in ipsa iustitia per Christi gratiam accepta, cooperante fide bonis operibus, crescunt, atque magis iusti-
2 Apoc. vlt. ficantur, sicut scriptum est: [2] Qui iustus est,
3 Eccl. 18 c. iustificetur adhuc. Et iterum: [3] Ne verearis vsque ad mortem iustificari Et rursus: [4] Vi-
4 Iac. 2. d detis quoniã ex operib9 iustificatur homo, & non ex fide tantum. Hoc vero iustitiæ incrementum petit sancta Ecclesia cum orat:
5 Dominica 13. post Pentecosten [5] Da nobis Domine fidei, spei, & charitatis augmentum.

6 Ex August. ca. 43. li. de nat. & gratia. 1 Ioan. 5 inf. can. 18. Arauſ. 2. c. 25 Vid. Hieron. in epist. ad Ctesiph.

De obseruatione mandatorum, déque illius necessitate, & possibilitate.

CAPVT XI.

NEmo autem, quantumuis iustificatus, liberum se esse ab obseruatione mandatorum putare debet: nemo temeraria illa, & à Patribus sub anathemate prohibita voce vti, Dei pręcepta homini iustificato ad obseruandũ esse impossibilia. Nã [6] De9 impossibilia

possibilia nō iubet, sed iubēdo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adiuuat, vt possis. [1] Cuius mādata grauia non sunt, [2] cuius iugum suaue est, & onus leue. Qui enim sunt filij Dei, Christum diligunt: qui[3] autem diligunt eum, vt ipsemet testatur, seruant sermones eius. Quod vtiq; cum diuino auxilio præstare possunt. Licet enim in hac mortali vita quātumnis sancti, & iusti in leuia saltē & quotidiana, quæ etiā venialia dicūtur peccata quandoq; cadant, nō propterea desinunt esse iusti. Nam [4] iustorum illa vox est & humilis, & verax: Dimitte nobis debita nostra: quo fit, vt iusti ipsi eo magis se obligatos ad ambulandum in via iustitiæ sentire debeant, quo liberati iam peccato, [5] serui autem facti Deo, [6] sobrie, iuste, & pie viuentes proficere possint per Christum Iesum: per quem [7] accessum habuerunt in gratiam istam. [8] Deus namque [9] sua gratia semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur. Itaque nemo sibi in sola fide blandiri debet, putans fide sola se heredem esse constitutum, hæreditatemque consecuturum, etiam si Christo nō [10] compatiatur, vt & conglorificetur. Nam & Christus ipse, vt in-

1. 1. Ioā. 5
2. Mat. 11 Ioan. 11
3. Ioā. 14 Conciliū African. ca. 81. 82. & 83 Conc. Milevitanū c. 7. 8. et 9
4. Matt. 6 Luc. 11. c. vnum 25 dist. c. ad huc, et c. de quotid. de pen. dis. 3
5. Rom. 6
6. Tit. 2
7. infra can. 20
8. Rom. 5
9. Aug. li. de nat. et gratia c. 26. & Prof. Sēt. 7. ad ca. Gallorū. et respō. ad 7. obiec. Vincen.
10. Ro. 8.

1 Phil. 2. quit Apostolus,[1] cum esset filius Dei, didicit
Hebr. 5. ex iis, quæ passus est, obedientiam, & consummatus, factus est omnibus, obtemperātibus sibi, causa salutis æternæ. Propterea Apostolus ipse monet iustificatos, dicens:
2 1. Cor. 9. Nescitis, quod ij, qui [2] in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed vnus accipit brauium? sic currite vt comprehendatis.
3 1. Cor. 9. [3] Ego igitur sic curro, non quasi in incertū: sic pugno, non quasi aërem verberans: sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo; ne forte, cum aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar. Item princeps Aposto-
4 2. Pet. 1. lorum Petrus: [4] Satagite, vt per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis, hæc enim facientes, non pec-
5 infra, can. 25. cabitis aliquando. [5] Vnde constat eos orthodoxæ religionis doctrinæ aduersari, qui dicunt, iustum in omni bono opere saltem venialiter peccare, aut, quod intolerabilius est, pœnas ęternas mereri: atque etiam eos, qui statuunt, in omnibus operibus iustos peccare, si in illis suam ipsorum socordiam excitando, & sese ad currendum in stadio
6 infra can. 31. cohortando, cum hoc, vt in primis glorificetur Deus, mercedem quoque intuentur
Psal. 118. æternam: [6] cum scriptum sit; Inclinaui cor meum

meum ad faciẽdas iustificationes tuas propter retributionem & de Mose dicat [1] Apostolus, quod respiciebat in remuneratione͂.

1 Heb. 11.

Prædestinationis temerariam præsumptionem cauendam esse.

CAPVT XII.

NEMO quoque, quãdiu in hac mortalitate viuitur, de arcano diuinæ prædestinationis mysterio vsqueadeo præsumere debet, vt certo statuat se omnino esse in numero prædestinatorum: quasi verum esset, quod iustificatus aut amplius peccare non possit, aut, si peccauerit [2] certam sibi resipiscentiam promittere debeat. Nam, nisi ex speciali reuelatione, sciri nõ potest, quos Deus sibi elegerit.

Infra cā. 15. & 16. c. corripiantur in f. 24. q. 3.

2 Ezech. 18. Gal. 3. 11. q. 1. c. sacerdotibus.

De perseuerantiæ munere.

CAPVT XIII.

SIMILITER de perseuerantiæ munere, de quo scriptum est: [3] Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit: quod quidem aliunde haberi non potest, nisi ab

3 Mat. 10 & 24. ca. suggestũ 7. q. 1. & c. non reuertebatur de pœnit. dist. 2. infra can. 16. & 22. Ezech. 33

1 Ro. 14 Philip. 1 1. Cor. 8 eo, qui potens est eum, [1] qui stat, statuere, vt perseueranter stet, & eum, qui cadit restituere: nemo sibi certi aliquid absoluta certitudine polliceatur: tametsi in Deo auxilio firmissimam spem collocare, & reponere omnes debent. Deus enim, nisi ipsi
2 Philip. 1. & 2 illius gratiæ defuerint, sicut [2] cœpit opus bonum, ita perficiet, operans velle, & perfi-
3. 1. Cor. 10 cere. Veruntamen qui se [3] existimant stare, videant, ne cadant, & cum [4] timore ac
4 Phili. 2 tremore salutem suam operentur in laboribus, in vigiliis, in eleemosynis, in orationibus, & oblationibus, in ieiuniis, & castitate. Formidare enim debent, scientes
5. 1. Petr. 1. a [5] quod in spem gloriæ, & nondum in gloriam renati sunt, de pugna, quæ superest
6 1. Ioã. 2 [6] cum carne, cum mundo, cum Diabolo: in qua victores esse non possunt, nisi cum Dei gratia Apostolo obtemperent, dicenti:
7 Rom. 8 [7] Debitores sumus, non carni, vt secundum carnem viuamus: si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis.

De

De lapsis, & eorum reparatione.

CAPVT XIIII.

QVI vero ab accepta [1] iustificationis gratia per peccatũ exciderunt, rursus iustificari poterũt, cũ, excitãte Deo per Pœnitentiæ Sacramentũ, merito Christi amissam gratiam recuperare procurauerint: hic enim iustificationis modus est lapsis reparatio: quã secundã post naufragiũ deperditę gratiæ tabulam sancti [2] Patres apte nuncuparunt. Etenim pro iis, qui post baptismũ in peccata labũtur, Christus Iesus Sacramentũ instituit pœnitentiæ, cũ dixit: [3] Accipite Spiritum sanctum: quorũ remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorũ retinueritis, retẽta sunt. Vnde docendũ est, Christiani hominis pœnitẽtiam post lapsum multo aliam esse à baptismali, eaque contineri non modo cessationem à peccatis, & eorũ detestationem, [4] aut cor contritũ, & humiliatũ, verũ etiam eorundem sacramentalem Confessionem saltem in voto, & suo tempore faciẽdam, & sacerdotalem Absolutionem, itemque Satisfactionem per ieiunia, eleemosynas, orationes, & alia, pia spiritualis vitæ exercitia, non quidem pro pœna æterna, quæ vel Sa-

1 infra can. 23. et 29

2 Hier, tomo 1. in epist. ad Demetria. quæ incipit. Inter omnes; forsan ex Tertulli. de pœn. c. 2. post naufragium. de pœn. dist. 1.

3 Ioã. 20 Matt. 16, c. vt constitueretur. 50. dist. c. vt euidẽter 1. q. 1. cũ sim. infra sess. 4. de pœn. c. 2, 3. & 4

4 Psal. 50 c. sacrificium. de pœn. dist. 1

cramento, vel Sacramenti voto vna cum culpa remittitur, sed pro pœna temporali, quæ, vt sacræ litteræ docēt, nō tota semper, vt in [1] Baptismo fit, dimittitur illis, qui gratię Dei quam [2] acceperūt, ingrati Spiritum sanctum cōtristauerunt, & [3] templum Dei violare non sunt veriti. De qua pœnitentia scriptum est: [4] Memor esto vnde excideris: age pœnitētiam, & prima opera fac. Et iterum: [5] quæ secundum Deum tristitia est, pænitentiam in salutem stabilem operatur. Et rursus: [6] Pœnitentiam agite, & facite fructus dignos pœnitentiæ.

1 Ita & Florent. conc. in decretis Eugenij. 2 Ep. 4. g 3 1. Cor. 3 4 Apo. 2. cap. quia sanctitas 50. dis. & c. miror. de pæn. dist. 1. 5 2. Cor. 17. 6 Mat. 3. & 4. Lucæ 3.

Quolibet mortali peccato amitti gratiam, sed non fidem.

CAPVT XV.

ADVERSVS etiam hominum quorūdam callida ingenia, qui [7] per dulces sermones, & benedictiones seducūt corda innocentium, asserendum est [8] nō modo infidelitate, per quam & ipsa fides amittitur, sed etiam quocunque alio mortali peccato, quamuis nō amittatur fides, acceptam iusti-

7 Rō. 16. 8 infra can. 27.

iustificationis gratiam amitti, diuinæ legis
doctrinam defendendo: [1] quæ à regno Dei 1 1. Ti. 1.
non solum infideles excludit, sed [2] & fideles 2 1. Cor. 6.
quoque, fornicarios, adulteros, molles, ma-
sculorũ concubitores, fures, auaros, ebrio-
sos, maledicos, rapaces, ceterosque omnes,
qui letalia committunt peccata, [3] à quibus 3 ad Phi.
cum diuinæ gratiæ adiumento abstinere 4. 2 ad
possunt, & pro quibus à Christi gratia sepa- Cor. 12. c. Quod di-
rantur. cit 41. distin.

De fructu iustificationis, hoc est, de merito bonorum operum, deq; ipsius meriti ratione.

Capvt XVI.

HAc igitur ratione iustificatis homi- 4 1. Cor.
nibus, siue acceptam gratiã perpetuo 15.
cõseruauerint, siue amissã recuperauerint, 5 Heb. 6. ca. nõ est
proponẽda sunt Apostoli verba [4]: Abunda- tam iniu-
te in omni opere bono, scientes quod labor stus. de
vester nõ est inanis in Domino. [5] non enim pæn. dis.
iniustus est Deus, vt obliuiscatur operis ve- 2.
stri, & dilectionis, quam ostẽdistis in nomi- 6 Hebr. 10. g in f.
ne ipsius. Et, Nolite [6] amittere cõfidentiam inf. c 26.

vestram, quæ magnam habet remunera-
1 Mat. 10 de pæn. dist. 2. c. Non reuertabātur. tionem. Atque ideo bene operantibus [1] vs-
que in finem, & in Deo sperantibus propo-
nenda est vita æterna, & [2] tamquam gratia
filiis Dei per Christum Iesum misericordi-
ter promissa, & tamquam merces ex ipsius
2 Ps. 102 Rom. 6 Dei promissione bonis ipsorum operibus,
& meritis fideliter reddenda. Hæc enim illa
3. 1. Ti. 4 corona [3] iustitiæ, quam post suum certamē,
& cursum, repositam sibi esse aiebat Apo-
stolus, à iusto iudice sibi reddendam: non
solum autem sibi, sed & omnibus, qui dili-
gunt aduentum eius, cum enim ille ipse
Christus Iesus tanquam caput in membra,
4 Ioā. 15 & tanquam [4] vitis in palmites, in ipsos iu-
stificatos iugiter virtutem influat, quæ vir-
tus bona eorum opera semper antecedit, &
comitatur, & subsequitur, & sine qua nullo
pacto Deo grata, & meritoria esse possent,
nihil ipsis iustificatis amplius deesse cre-
dendum est, quo minus plene illis quidem
operibus, quæ in Deo sunt facta diuinæ le-
gi pro huius vitæ statu satisfecisse, & vitam
5 Apoc. 14 æternam suo etiam tempore, [5] si tamen in
gratia decesserint, consequēdam, vere pro-
meruisse censeantur: cum Christus, saluator
6 Ioan. 4 noster, dicat: [6] Si quis biberit ex aqua, quā
ego

ego dabo ei, non sitiet in æternum, sed fiet
in eo fons aquæ salientis in vitam ęternam.
Ita neque propria nostra iustitia,[1] tanquam 1 Ro. 10
ex nobis propria statuitur: neque ignoratur Aug. de
aut repudiatur iustitia Dei. Quæ enim iu- verb. do
stitia nostra dicitur, quia per eam nobis in- mini ser
hærentem iustificamur, illa eadem Dei est, mone 45
quia à Deo nobis infunditur per Christi
meritum. Neque vero illud omittendum
est, quod licet bonis operibus in sacris litte-
ris vsque adeo tribuatur, vt etiam [2] qui vni 2 Mar. 10
ex minimis suis potum aquæ frigidæ dede- in f. et
rit, promittat Christus eum non esse sua Mart. 9 circa f.
mercede cariturum: & Apostolus[3] testetur, 3. 2. Cor.
id quod in præsenti est momentaneum, & 4.
leue tribulationis nostræ, supra modum in
sublimitate æternum gloriæ pondus operari 4. 1. Cor.
in nobis: absit tamen, vt Christianus homo 1. in f. 2. Cor. 10
in se ipso vel confidat,[4] vel glorietur, & non in f. Gal.
in Domino: cuius tanta est erga omnes ho- 6. Hier. 9
mines bonitas, vt [5] eorum velit esse merita, 5 ex epis. Celest. 1.
quæ sunt ipsius dona [6]. Et quia in multis of- c. 1
fendim[9] omnes, vnusquisq; sicut misericor- 6 Iac. 3
diã, & bonitatẽ, ita seueritatẽ, & iudiciũ ante 7 1. Cor.
oculos habere debet, neq; se ipsum aliquis, 4. b. q. 1. Beatus
[7] etiam si nihil sibi conscius fuerit, iudicare: 11. q. 1. sa
quoniam omnis hominũ vita non humano cerdotis

iudicio examinanda, & iudicanda est, sed
1 Ibid. Dei: [1] qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordiũ: & tunc laus erit vnicuique à Deo, qui vt scriptũ est,
2 Mat. 16 Rom. 2 [2] reddet vnicuique secundum opera sua.

Post hanc catholicam de iustificatione doctrinam, quam nisi quisque fideliter firmiterque receperit, iustificari non poterit, placuit sanctę Synodo hos canones subiungere, vt omnes sciant, nõ solũ quid tenere, & sequi, sed etiã quid vitare, & fugere debeãt.

DE IVSTIFICATIONE.

CANON I.

3 sup. c. 1 & 3. Ro. 3 1. Cor. 15 Si quis dixerit, [3] hominem suis operib9, quæ vel per humanæ naturæ, vel per legis doctrinam fiant, absque diuina per Iesum Christum gratia posse iustificari coram Deo, anathema sit.

CANON II.

4 Conc. Mileuitanum. c. 5 Cõc. Afr c. 80. et c vl. de cõ. dist. 4 Si quis dixerit, ad hoc solum diuinam gratiam per Christum Iesum dari, vt facilius homo [4] iuste viuere, ac vitam æternam promereri possit, quasi per liberum arbitrium sine gratia vtrũque, sed ægre tamen, & difficulter possit, anathema sit.

CA-

CANON III.

SI quis dixerit, sine præueniente[1] Spiritus Sancti inspiratione, atque eius adiutorio, hominem credere, sperare, diligere, aut pœnitere posse sicut oportet, vt ei iustificationis gratia cōferatur; anathema sit.

1. Concil Arausi. 2. c. 6. sup. c 5. Rom. 5.

CANON IIII.

SI quis dixerit, liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, atq; vocanti, quo ad obtinendam iustificationis gratiam se disponat, ac præparet,[2] neque posse dissentire, si velit, sed veluti inanime quoddam nihil omnino agere, mereque passiue se habere; anathema sit.

2. Eccl. 15

CANON V.

SI quis liberum hominis[3] arbitrium post Adæ peccatum amissum, & extinctū esse dixerit, aut rem esse de solo titulo, immo titulum sine re, figmentum denique à Sathana inuectum in Ecclesiam; anathema sit.

3. Vide Aug. lib. 1. contra 2. epist. Pel. c. 2.

CANON VI.

SI quis dixerit,[4] non esse in potestate hominis, vias suas malas facere, sed mala

4. Vide Aug. li. 1.

1 epist. Pelag. c.3. & Prosp. Senten. 14. ad cap. Gallorum & respon. ad 10. obiect. Vincent. Ioan. 1. Conc. Arausicanum 2. circa fi.

opera ita, vt bona, Deum operari, non permissiue solum, sed etiam proprie, & per se, adeo vt sit proprium eius opus non minus proditio Iudæ, quam vocatio Pauli; anathema sit.

CANON VII.

SI quis dixerit, opera omnia, quæ ante iustificationem fiunt, quacumque ratione facta sint, vere esse peccata, vel odium Dei mereri, aut, quanto vehementius quis nititur se disponere ad gratiam, tanto eum grauius peccare; anathema sit.

CANON VIII.

1. Psa. 17. Luc. 12. & Marc. 9. in fi.

SI quis dixerit,[1] gehennæ metum, per quem ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, vel à peccando abstinemus, peccatum esse, aut peccatores peiores facere; anathema sit.

CANON IX.

2. supra c. 7. et 8.

SI quis dixerit,[2] sola fide impium iustificari, ita vt intelligat nihil aliud requiri, quod ad iustificationis gratiam cõsequendam cooperetur, & nulla ex parte necesse esse eum suæ voluntatis motu præparari, atque disponi; anathema sit.

CANON

CANON X.

Si quis dixerit, homines,[1] sine Christi iustitia, per quam nobis meruit, iustificari, aut per eam ipsam formaliter iustos esse; anathema sit. 1. supra c. 7. Gal. 2. et 5. Eph. 1. et 4.

CANON XI.

Si quis dixerit, homines iustificari vel sola imputatione iustitiæ Christi, vel sola peccatorum remissione, exclusa gratia, & caritate, quæ in cordibus[2] eorum per Spiritum sanctum diffundatur, atque illis inhæreat; aut etiam gratiam, qua iustificamur, esse tantum fauorem Dei; anathema sit. 2. Ro. 5.

CANON XII.

Si quis dixerit,[3] fidem iustificantem nihil aliud esse, quam fiduciam diuinæ misericordiæ, peccata remittentis propter Christum; vel eam fiduciam solam esse, qua iustificamur; anathema sit. 3. sup. c. 9.

CANON XIII.

Si quis dixerit, omni homini ad remissionem peccatorum assequendam necessarium esse, vt credat certo, & absq; vlla hæsitatione propriȩ infirmitatis & indispositionis peccata sibi esse remissa; anathema sit.

CANON XIIII.

1 sup. c. 9. Si quis dixerit [1] hominem à peccatis absolui, ac iustificari ex eo, quod se absolui, ac iustificari certo credat; aut neminem vere esse iustificatum, nisi qui credat se esse iustificatũ, & hac sola fide absolutionem, & iustificationem perfici; anathema sit.

CANON XV.

2 Aug. c. 13. lib. de correp. & gratia supra c 12

Si quis dixerit [2] hominem renatum, & iustificatum teneri ex fide ad credendum, se certo esse in numero prædestinatorum; anathema sit.

CANON XVI.

3 Aug. lib. de bono perseu. c. 13. supra c. 12. & 13 Gal. 3. Ezech. 18

Si [3] quis magnum illud vsque in finem perseuerantiæ donum se certo habiturum absoluta, & infallibili certitudine dixerit; nisi hoc ex speciali reuelatione didicerit; anathema sit.

CANON XVII.

Si quis iustificationis gratiam non nisi prædestinatis ad vitam contingere dixerit; reliquos vero omnes, qui vocantur, vocari quidem, sed gratiam non accipere, vt pote [4] diuina potestate prædestinatos ad malum; anathema sit.

4 Concil Arausi. 2. c. 25.

CANON

CANON XVIII.

Si quis dixerit[1] Dei præcepta homini etiam iustificato, & sub gratia constituto, esse ad obseruandum impossibilia; anathema sit.

1 sup. c. 11. 1. Ioan. 5.

CANON XIX.

Si quis dixerit, nihil præceptum esse in Euangelio præter fidem, cetera esse indifferentia, neque præcepta, neque prohibita; sed libera; aut decem præcepta nihil pertinere ad Christianos; anathema sit.

CANON XX.

Si quis hominem iustificatũ,[2] & quantumlibet perfectum dixerit non teneri ad obseruantiam mandatorum Dei, & Ecclesiæ, sed tantum ad credendum; quasi vero Euangelium sit nuda, & absoluta promissio vitæ æternæ sine conditione obseruationis mandatorum; anathema sit.

2 Similis error erat Begardorũ à Concilio Vienen. damnatorum. sup. cap. 11.

CANON XXI.

Si quis dixerit, Christum Iesum à Deo hominibus datum fuisse vt redemptorem, cui fidant, non etiam vt legislatorem, cui obediant; anathema sit.

CANON XXII.

1.sup.c.13. Si quis dixerit, [1] iustificatum, vel sine speciali auxilio Dei, in accepta iustitia perseuerare posse, vel cum eo non posse; anathema sit.

CANON XXIII.

Si quis hominem semel iustificatũ di-
2. sup. c. xerit [2] amplius peccare non posse, neque
14. gratiã amittere, atque ideo eum, qui labitur, & peccat, nunquam vere fuisse iustificatum, aut contra, posse in totã vita peccata omnia, etiam venialia, vitare, nisi ex speciali Dei priuilegio, quemadmodũ de beata Virgine tenet Ecclesia; anathema sit.

CANON XXIIII.

3. sup. c. Si quis dixerit, [3] iusticiam acceptam nõ
10. conseruari, atque etiam augeri coram Deo per bona opera; sed opera ipsa fructus solummodo, & signa esse iustificationis adeptæ, non autem ipsius augendæ causam; anathema sit.

CANON XXV.

Si quis in quolibet bono opere iustum
4. sup. c. [4] saltẽ venialiter peccare dixerit, aut, quod
11. in fi. intolerabilius est, mortaliter, atq; ideo pœnas

nas æternas mereri; tantumque ob id nõ damnari, quia Deus ea opera non imputet ad damnationem; anathema sit.

CANON XXVI.

1.sup. c. 16.

Si quis dixerit,[1] iustos non debere pro bonis operibus, quæ in Deo fuerint facta, expectare, & sperare, æternam retributionem à Deo per eius misericordiam, & Iesu Christi meritum, si bene agendo, & diuina mandata custodiendo vsque [2] in finem perseuerauerit; anathema sit. 2.Mat.24.

CANON XXVII.

3.1. Cor. 6. sup. c. 15.

Si quis dixerit,[3] nullum esse mortale peccatum, nisi infidelitatis, aut nullo alio, quantumuis graui, & enormi, præterquam infidelitatis, peccato, semel acceptam gratiam amitti; anathema sit.

CANON XXVIII.

Si quis dixerit, amissa per peccatũ gratia, simul & fidẽ semper amitti; aut fidem, quæ remanet, non esse veram fidem, licet non sit viua; aut eum, qui fidẽ sine caritate habet, nõ esse Christianum; anathema sit.

CANON XXIX.

4. sup. c. 14.

Si quis dixerit,[4] eum, qui post Bapti-

ſmum lapſus eſt, nõ poſſe per Dei gratiam reſurgere; aut poſſe quidem, ſed ſola fide amiſſam iuſtitiam recuperare ſine Sacramento pœnitentię, prout ſancta Romana, & vniuerſalis Eccleſia à Chriſto domino, & eius Apoſtolis edocta, hucuſque profeſſa eſt, ſeruauit, & docuit; anathema ſit.

CANON XXX.

SI quis poſt acceptam iuſtificationis gratiam cuilibet peccatori pœnitenti ita culpam remitti, & reatum æternæ pœnæ deleri dixerit, [1] vt nullus remaneat reatus pœnæ temporalis exoluendæ vel in hoc ſęculo, vel in futuro in [2] purgatorio, antequam ad regna cælorũ aditus patere poſſit; anathema ſit.

1 Seſſ. 14. c. 8.
2 infra ſeſſ. 25. in prin.

CANON XXXI.

SI quis dixerit, iuſtificatum peccare, [3] dum intuitu æternæ mercedis bene operatur; anathema ſit.

3 ſup. c. 11. in fin.

CANON XXXII.

SI quis dixerit, hominis iuſtificati bona opera ita eſſe dona Dei, vt nõ ſint etiam bona ipſius iuſtificati merita; aut ipſum iuſtificatum bonis operibus, quæ ab eo per

Dei

Dei gratiam, & Iesu Christi meritum, cuius viuum membrum est, fiunt, non vere mereri augmentum gratiæ, vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ, si tamen in gratia decesserit, consecutionem, atque etiam gloriæ augmentum; anathema sit.

CANON XXXIII.

Si quis dixerit per hanc doctrinam Catholicā de iustificatione, à sancta Synodo hoc præsenti decreto expressam, aliqua ex parte gloriæ Dei, vel meritis Iesu Christi, Domini nostri, derogari, & non potius veritatem fidei nostræ, Dei denique ac Christi Iesu gloriam illustrari; anathema sit.

Decretum de reformatione.

CAPVT I.

EADEM sacrosancta Synodus, eisdem Præsidentibus Apostolicæ Sedis Legatis, ad restituendam collapsam admodum ecclesiasticam disciplinam, deprauatosque in Clero, & populo Christiano mores emendandos se accingere volens, ab eis, qui maioribus ecclesijs præsunt, initium censuit esse sumendum. Integritas enim præsidentium, salus est subditorum.

Confidens itaque per Domini, ac Dei nostri misericordiam, prouidamq; ipsius Dei in terris Vicarij solertiam omnino futurum, vt ad ecclesiarum regimẽ, onus quippe angelicis humeris formidandum, qui maxime digni fuerint, quorumque prior vita, ac omnis ætas, à puerilibus exordijs vsque ad perfectiores annos per disciplinæ stipendia ecclesiasticæ laudabiliter acta testimonium præbeat, secundum venerabiles beatorũ [1] Patrum sanctiones assumantur: omnes Patriarchalibus, Primatialib9, Metropolitanis, & cathedralibus ecclesijs quibuscunque, quouis nomine, ac titulo, præfectos monet, ac monitos esse vult, vt [2] attendentes sibi, & vniuerso gregi, in quo Spiritus sanct9 posuit eos regere Ecclesiam Dei quam acquisiuit sanguine suo, vigilẽt, sicut Apostolus præcipit, [3] in omnibus laborent, & ministeriũ suum impleant: implere autem illud se nequaquam posse sciant, si greges sibi cõmissos mercenariorum more deserant, atque ouium suarum, quarum [4] sanguis de eorum est manibus à supremo iudice requirendus, custodiæ minime incumbant: cum certissimum sit, non admitti pastoris excusationem, si lupus oues

1 c. in sacerdotibus &c. Episcopum 61. dist. c. si. 59 dist. & inf. sess. 24. de ref. c. 1.
2 Act. 20.
3 2. Tim. 4. Ioã. 10. c. si: rect. 43. dis. c. aduersus 7. q. 1. c. nisi. de renun.
4 Eze. 33. et 34. Act. 20. c Eph. 43. dist. c. 1. 13. q. 1. et infra Sess. 24. c. 1. in fi. de refor.

oues comedit, & paſtor neſcit. Ac nihilominus, quia nonnulli, quod vehemẽter dolendum eſt, hoc tempore reperiuntur, qui propriæ etiam ſalutis immemores, terrenaq; cæleſtibus, ac diuinis humana præferentes, in diuerſis curijs vagãtur, aut in negotiorum temporalium ſolicitudine, ouili derelicto, atque ouium ſibi cõmiſſarum cura neglecta, ſe detinent occupatos: placuit ſacroſanctæ [1] Synodo antiquos canones, qui temporum, atq; hominum * iniuria pene in deſuetudinem abierunt, aduerſus non reſidentes promulgatos innouare; quemadmodum virtute præſentis decreti innouat, ac vlterius, pro firmiori eorundem reſidentia, & reformandis in Eccleſia moribus, in hunc, qui ſequitur modum ſtatuere, atq; ſancire. Si quis à Patriarchali, Primatiali, Metropolitana, ſeu cathedrali eccleſia ſibi quocumque titulo, cauſa, nomine, ſeu iure commiſſa, quacumque ille dignitate, gradu, & præeminentia præfulgeat, legitimo impedimento, ſeu iuſtis, [2] & rationabilibus [3] cauſis ceſſantibus, ſex menſibus continuis extra ſuam diœceſim morando abfuerit: quartæ partis fructuum vnius anni, fabricæ eccleſiæ, &

* incuria

1 c. peruenit cũ multis ſeq. 7. q. 1 de cler. non reſid. per totum et c. cum ex eo. de elec. in 6.

2 Vide ſeſſ. 23. c. 1. ref. vbi cauſæ ſubindicantur.

3. c. ex tuæ. de cler. non reſid. c. quoniã. §. porro vt lit. nõ conteſt.

1. infra sess. 23. de ref, cap. 1. et 2.

pauperibus loci per superiorem ecclesiasticum applicandorum, pœnam ipso iure incurrat [1]. Quod si per alios sex menses in huiusmodi absentia perseuerauerit; aliam quartam partem fructuum similiter applicandam eo ipso amittat. Crescente vero contumacia, vt seueriori sacrorum canonum censuræ subijciatur, Metropolitanus suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum vero absentem suffraganeus Episcopus antiquior residens, pœna interdicti ingressus ecclesiæ eo ipso incurrenda infra tres menses per litteras, seu nuntium Romano Pontifici denunciare teneatur; qui in ipsos absentes, prout cuiusque maior, aut minor contumacia exegerit, suæ supremę Sedis auctoritate animaduertere, & ecclesijs ipsis de [2] Pastoribus vtilioribus prouidere poterit, sicut in Domino nouerit salubriter expedire.

2. c. ex parte de cle. non resid.

CAPVT II.

EPISCOPIS inferiores, quæuis beneficia ecclesiastica personalem residentiam de iure, siue consuetudine exigentia, in titulum, siue commendam obtinentes, ab eorum Ordinarijs, quemadmodum eis pro bono ecclesiarum regimine, & diuini cultus

cultus augmento, locorum, & personarum qualitate pensata, expediens videbitur, opportunis iuris remedijs residere cogantur: nullique priuilegia, seu indulta perpetua de non residendo, aut de fructibus in absentia percipiendis,[1] suffragentur. Indulgentijs vero, & dispensationibus temporalibus, ex veris, & rationabilibus caussis tantum concessis, & coram Ordinario legitime probandis, in suo robore permansuris, quibus casibus nihilominus officium sit Episcoporum, tanquam in hac parte à Sede[2] Apostolica delegatorum, prouidere, vt per deputationem idoneorum Vicariorum, & congruæ portionis fructuum assignationem, cura animarum nullatenus negligatur: nemini, quoad hoc, priuilegio, seu exemptione quacumque suffragante.

1.c.fi. de resc.in 6
2.c. cum ex eo de elec.in 6. c.beneficium .de regu.eo. lib.et inf. sess.7.c.5. et 7.de ref.

CAPVT III.

ECCLESIARVM Prælati ad corrigendum subditorum excessus prudenter, ac diligenter intendant: & nemo sæcularis Clericus,* cuiusuis personalis, vel regularis, extra monasterium degens, etiam sui ordinis priuilegij[3] prætextu tutus censeatur, quo minus, si deliquerit, ab Ordinario

* forte legédum vel cuiuscuis ordinis regularis.
3 infra sess.13. de ref.c.1 et 4.et sess. 14.c.4.et 5.de ref.

loci, tamquam super hoc à Sede Apostolica delegato, secundum canonicas sanctiones visitari, puniri, & corrigi valeat.

CAPVT IIII.

CAPITVLA[1] cathedralium, & aliarū maiorum ecclesiarum, illorumque personæ, nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententijs, iuramentis, concordijs, quæ tantum suos obligent auctores, nō etiam successores, tueri se possint, quo minus à suis Episcopis, & alijs maioribus Prelatis, per se ipsos solos, vel illis, quibus sibi videbitur, adiunctis, iuxta[2] canonicas sanctiones, toties, quoties opus fuerit, visitari, corrigi, & emendari, etiam auctoritate Apostolica, possint, & valeant.

CAPVT V.

NVLLI Episcopo liceat cuiusuis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius diœcesi exercere, nisi de Ordinarij loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subiectas tantum. Si secus factum fuerit; Episcopus ab exercitio Pontificalium, & sic ordinati ab executione Ordinum sint ipso iure suspensi.

1 Sess. 25. c. 6. de ref. & c. 4 refor. sess. 14.
2 infra sess. vlt. de ref. cap. 6 Sess. 14. c 2. Vide 1. Nice. c. 17. & 2. Arel. c. 13. & Antioch. c. 13. Sard. c. 18. & 19. et 3. Cart. 20. et 21. Cōc. Aurel. 3. c. 15 c. placuit cum seq. 7. q. 1. & inf. ses. 14. de ref c. 3. et 8.

Indictio

Indictio futuræ sessionis.

PLACET ne vobis proximam futuram Sessionem celebrari die Iouis feria quinta post primam Dominicam subsequentis Quadragesimę, quę erit dies tertia mensis Martij? Responderunt, PLACET.

SESSIO SEPTIMA, CELEBRATA DIE III. MENSIS MARTII, M.D.XLVII.

Decretum de Sacramentis.

PROOEMIVM.

AD CONSVMMATIONEM salutaris de iustificatione doctrinæ, quæ in præcedenti proxima Sessione vno omnium Patrum consensu promulgata fuit, consentaneum visum est de sanctissimis Ecclesiæ Sacramentis agere, per quæ omnis vera iustitia vel [1] incipit, vel cœpta augetur, vel amissa reparatur: propterea sacrosancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in

1. de cōs. dist. 4. c. Nulla præt. 26. q. 7. c. Qui recedunt 26. q. 7. c. his qui de pœn. dist. 3. c. Reperiuntur.

ca eisdem Apostolicæ Sedis legatis, ad errores eliminandos, & extirpandas hæreses, quæ circa sanctissima ipsa Sacramenta hac nostra tempestate tum de damnatis olim à Patribus nostris hæresibus suscitatæ, tum etiam de nouo adinuentæ sunt, quæ catholicæ Ecclesiæ puritati, & animarum saluti magnopere officiunt; sanctarum Scripturarum doctrinæ, Apostolicis traditionibus, atque aliorum Conciliorum, & Patrum consensui inhærendo, hos præsentes canones statuendos, & decernendos censuit; reliquos, qui supersunt ad cœpti operis perfectionem, deinceps, diuino Spiritu adiuuante, editura.

DE SACRAMENTIS IN GENERE

CANON I.

1 Concil. Florent. in decretis Eugenij ad Armenos. 2. c. ad abolendã. de hęre.

SI quis dixerit,[1] Sacramenta nouæ legis non fuisse omnia à Iesu Christo, Domino nostro, instituta; aut esse plura, vel pauciora, quam septem, videlicet, Baptismum, Confirmationem[2] Eucharistiam, Pœnitentiam, extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimoniũ; aut etiam aliquod horum

horum septem non esse verè, & propriè Sacramentum; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, ea ipsa nouæ legis Sacramenta à Sacramentis antiquæ legis non differre, nisi quia cærimoniæ sint aliæ, & alij ritus externi; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit,[1] hæc septem Sacramẽta ita esse inter se paria, vt nulla ratione aliud sit alio dignius; anathema sit.

1 c. nihil de consf. dist. 2.

CANON IIII.

Si quis dixerit, Sacramenta nouæ legis non esse ad salutem necessaria, sed superflua; & sine eis, aut eorum voto per solam fidem homines à Deo gratiam[2] iustificationis adipisci; licet omnia singulis necessaria non sint; anathema sit.

2 suprà sess. 6. de iustif. c. 7 & can. 5.

CANON V.

Si quis dixerit, hæc Sacramẽta propter solam fidem nutriendam instituta fuisse; anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit,[3] Sacramenta nouæ legis non continere gratiam, quam significant; aut gratiam ipsam non ponentibus obicem non conferre, quasi signa tantùm

3 Conc. Florent. sub Eug. 4. ver. hoc docet Eccles.

externa sint acceptæ per fidem gratiæ, vel iustitiæ, & notæ quædam Christianæ professionis; quibus apud homines discernuntur fideles ab infidelibus; anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, nõ dari gratiam per huiusmodi Sacramenta semper, & omnibus; quantum est ex parte Dei, etiam si ritè ea suscipiant, sed aliquando, & aliquibus; anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, per ipsa nouæ legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, sed solam fidem diuinæ promissionis ad gratiam consequendam sufficere; anathema sit.

1. Sess 23, can. 4, ex decretis Eugenij in Conc. Flor.

2 Vide Cõc. Car. 4. c. 98. & in Conc. Cõst. art. 13. Ioan. VViclef. inf. sess. 14. de pœnit. c. 6.

CANON IX.

Si quis dixerit, [1] in tribus Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione, & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc est signum quoddam spirituale, & indelebile, vnde ea iterari non possint; anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, [2] Christianos omnes in verbo, & omnibus Sacramentis administrandis habere potestatem; anathema sit.

CA-

CANON XI.

SI quis dixerit,[1] in miniſtris, dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem ſaltem faciendi, quod facit Eccleſia; anathema ſit.

1 Concil. Florent. in decretis Eugenij.

CANON XII.

SI quis dixerit,[2] miniſtrum, in peccato mortali exiſtentẽ, modò omnia eſſentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, ſeruauerit, non conficere, aut conferre Sacramentum; anathema ſit.

2 Idẽ error dãnatur in VVicleſ. à Concil. Conſtan. ſeſs. 8. c. multæ. c. remiſſionem c. Chriſtus cum plur. ſeq. 1. q. 1. c. vlt. 15. q. vlt.

CANON XIII.

SI quis dixerit, receptos, & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolenni Sacramentorum adminiſtratione adhiberi conſuetos, aut contemni, aut ſine peccato à miniſtris pro libito omitti, aut in nouos alios per quemcunque Eccleſiarum paſtorẽ mutari poſſe; anathema ſit.

DE BAPTISMO.

CANON I.

SI quis dixerit,[3] Baptiſmum Iohannis habuiſſe eandem vim cum Baptiſmo Chriſti; anathema ſit.

3 Aug. enchir. c. 49 c. aliud, &c. non regenerabãtur de cõſ. diſt. 4.

CANON II.

Si quis dixerit,[1] aquam veram,& naturalem non esse de necessitate baptismi, atq; ideo verba illa Domini nostri Iesu Christi; Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto; ad metaphoram aliquam detorserit; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit[2] in Ecclesia Romana, quæ omnium ecclesiarum mater est,& magistra, non esse veram de Baptismi Sacramentis doctrinam; anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit,[3] Baptismum, qui etiam datur ab hæreticis in nomine Patris, & Filij,& Spiritus sancti, cum intentione faciẽdi quod facit Ecclesia, non esse verum Baptismum; anathema sit:

CANON V.

Si quis dixerit,[4] Baptismum liberum esse, hoc est, non necessarium ad salutem; anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, baptizatum non posse, etiamsi velit, gratiam amittere, quantumcunque peccet, nisi nolit credere; anathema sit.

1 c. pœniten. de bap. Ioá. 3. c. filius & c. non dubito de consf. dist. 4.
2 c. nõ decet. 12. dist. c. ad abolendam de her.
3. cõc. Florent. in decretis Eugenij. c. dictũ. §. quod vero cũ
2. c. seq. 1, q. 1.
4 Ioan 3. c. nulla præter. de consf. dist. 4.

CANON VII.

SI quis dixerit, [1] baptizatos per Baptiſmum ipſum ſolius tantùm fidei debitores fieri, non autem vniuerſæ legis Chriſti ſeruandæ; anathema ſit.

1. Sic ad Galat. 5, dicit Paulus, Teſtificor omni homini, & c

CANON VIII.

SI quis dixerit, baptizatos liberos eſſe ab omnibus ſanctæ Eccleſiæ præceptis, quę vel ſcripta, vel tradita ſunt, ita vt ea obſeruare non teneantur, niſi ſe ſua ſponte illis ſummittere voluerint; anathema ſit.

CANON IX.

SI quis dixerit, ita reuocandos eſſe homines, ad Baptiſmi ſuſcepti memoriam, vt vota omnia, quæ poſt Baptiſmum fiunt vi promiſſionis, in Baptiſmo ipſo iam factæ, irrita eſſe intelligant, quaſi per ea, & fidei, quam profeſſi ſunt, detrahatur, & ipſi Baptiſmo; anathema ſit.

CANON X.

SI quis dixerit, peccata omnia, quæ poſt Baptiſmum fiunt, ſola recordatione, & fide ſuſcepti Baptiſmi, vel dimitti; vel venialia fieri; anathema ſit.

CANON XI.

SI quis dixerit, verum, & ritè collatum Baptiſmum, iterādum eſſe illi, qui apud in-

fideles fidẽ Christi negauerit, cùm ad pœnitentiam conuertitur; anathema sit.

CANON XII.

SI quis dixerit, neminem esse baptizandum, nisi ea ætate, qua Christus baptizatus est, vel in ipso mortis articulo; anathema sit.

CANON XIII.

SI quis dixerit, paruulos, eo quod actũ credendi non habent, suscepto baptismo [1] inter fideles computãdos non esse; ac propterea, cùm ad annos discretionis peruenerint, esse rebaptizandos: aut præstare omitti eorum Baptisma, quàm eos nõ actu proprio credentes baptizari in sola fide Ecclesiæ; anathema sit.

[1] Aug. li. 1. de pec. mer. & rem. c. 19 & li. 3. c. 2.

CANON XIIII.

SI quis dixerit, huiusmodi paruulos baptizatos, cùm adoleuerint, interrogandos esse, an ratum habere velint, quod patrini, eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti sunt; & vbi se nolle responderint, suo esse arbitrio relinquendos; nec alia interim pœna ad Christianam vitam cogendos, nisi vt ab Eucharistiæ, aliorúmq; Sacramentorum perceptione arceantur, donec resipiscant; anathema sit.

DE

DE CONFIRMATIONE.

CANON I.

SI quis dixerit,[1] Confirmationem baptizatorum, otioſam cærimoniam eſſe, & non potiùs veram, & proprium Sacramentum; aut olim nihil aliud fuiſſe, quàm catecheſim quandam, qua adoleſcentiæ proximi fidei ſuæ rationem coram Eccleſia exponebant; anathema ſit.

CANON II.

SI quis dixerit,[2] iniurios eſſe Spiritui ſancto eos, qui ſacro Confirmationis chriſmati virtutem aliquam tribuunt, anathema ſit.

CANON III.

SI quis dixerit,[3] ſanctæ Confirmationis ordinarium miniſtrum non eſſe ſolum Epiſcopum, ſed quemvis ſimplicem ſacerdotem; anathema ſit.

Decretum de reformatione.

EADEM ſacroſancta Synodus,[4] eiſdem Præſidentibus & Legatis, inceptũ reſi

1 c. nullus miniſtrorum de conſ. diſt. 4.
2 Vide finem epi. Vrbani 1. ad oés, & c. c. 1. cum ſeq. de conſ. diſt. 5.
3 c. manus de cõſ. diſt. 5 Conc. Florent. loco citato Vide Euſeb. Pap. in epiſt. ad Epiſc. Tuſciæ. Melchia. de Hiſp. Innocẽt. 1. epiſt. 1. c. 3. & c. Seſs. 23. c. 4.
4 ſupr. Seſs. 6. c. 2. & inf. Seſs. 23. c. 1

dentiæ, & reformationis negotium ad Dei laudem, & Christianæ religionis incremẽtum prosequi intendens, vt sequitur, statuẽdum censuit,[1] salua semper in omnibus Sedis Apostolicæ auctoritate.

Capvt I.

AD cathedralium [2] ecclesiarum regimen nullus, nisi ex legitimo matrimonio natus, & ætate matura, grauitate morum, literarúmque scientia, iuxta constitutionem Alexandri Tertij, quæ incipit, [3] Cùm in cunctis, in Concilio Lateranensi promulgatam, præditus assumatur.

Capvt II.

NEmo, quacunque etiam dignitate, gradu, aut præeminentia præfulgẽs, plures Metropolitanas, seu cathedrales ecclesias, in titulum, siue commendam, aut alio quouis nomine, contra [4] sacrorum canonum instituta, recipere, & simul retinere præsumat. cùm valdè felix sit ille cẽsendus, cui vnam ecclesiã bene, ac fructuosè, & cum animarum sibi commissarum salute regere contigerit. Qui autem plures eccle-

1 inf. Sess. vlt. de ref. c. 21. 2 Sess. 22. c. 2. plus exigitur. 3 parte 1. c. 3. constit. eius sed 1. decretal. ti. 6. c. 7. c. cum in. de elect. Vide post finẽ huius li. 4 c. sicut de exces. præl. 21. q. 1. c. sanctorum. 70. dist. c. vnio. 10. q. 3. c. quia in. c. adhæc. & c. de multa. de præb. c. quianõ nulli. de mag. c. cùm singula de præb. in 6. Clem. gratiæ de rescr. c. execrab. §. qui verò in extra. com. de præb.

ſias contra præſentis decreti tenorem nunc detinent, vna, quam maluerint, retenta, reliquas infra ſex menſes, ſi ad liberam Sedis Apoſtolicæ diſpoſitionem pertineant, alias infra annum dimittere teneantur: alioquin eccleſiæ ipſæ, vltimo obtenta duntaxat excepta, eo ipſo vacare cenſeantur.

CAPVT III.

INFERIORA beneficia eccleſiaſtica, præſertim curam animarum habentia, perſonis dignis, & habilibus, & quæ in loco reſidere, ac per ſeipſos curam ipſam exercere valeant, iuxta conſtitutionem Alexandri III. in Lateranenſi, quæ incipit, [1] Quia nonnulli; & aliam Gregorij x. in generali Lugdunenſi Concilio, quæ incipit, [2] Licet canon, editam, conferantur. Aliter autem facta collatio, ſiue prouiſio, omnino irritetur: & ordinarius collator pœnas conſtitutionis Concilij generalis, quæ incipit, *Graue nimis, ſe nouerit incurſurum.

1 parte. 1. c. 13 c. quia nõnulli de cler. non reſid.

2 c. licet canõ, de elec. in 6. decretal. cap. 14. c. graue nimis de præb.

* Vide poſt finẽ huius libri.

CAPVT IIII.

QVICVMQVE de cetero plura curata, [3] aut alias incõpatibilia beneficia eccleſiaſtica, ſiue per viam vnionis ad vitam, ſeu commendæ perpetuæ, aut alio

3 inf. Seſ. 24. de refor. ca. 17.

quocunque nomine, & titulo, contra formam sacrorum canonum, & præsertim cõ stitutionis Innocentij III. quæ incipit,[1] De multa, recipere, ac simul retinere præsumpserit, beneficiis ipsis, iuxta ipsius constitutionis dispositionem, ipso iure, etiam præsentis canonis vigore, priuatus existat.

1 supra c. 2. de multa. de præb. est c 29. in Concil. Lateran.

2. Vide post finẽ huius libri.

CAPVT V.

ORDINARII locorum quoscumq; plura curata, aut aliàs incompatibilia beneficia ecclesiastica obtinentes, dispensationes suas exhibere districtè compellant; & alias procedant iuxta constitutionẽ Gregorij X. in generali Lugdunẽsi Concilio editam, quæ incipit,[2] Ordinarij: quam eandem sancta Synodus innouandam censet, & innouat; addens insuper, quòd ipsi Ordinarij etiam per idoneorum Vicariorũ deputationem, & congruæ portionis fructuũ assignationem omnino prouideant, vt animarum cura nullatenus negligatur, & beneficia ipsa debitis obsequiis minimè defraudentur: appellationibus, priuilegiis, exemptionibus quibuscũque, etiam cum iudicum specialium deputatione,* & illorum inhibitionibus in præmissis nemini suffragantibus.

2 lib. 6. decret. de offic. ordinarij. c. 3. inf c. 7. & sup. Sess. 6. de reform. c. 2. in fi.

* Vide post finẽ huius libri.

CAPVT

CAPVT VI.

VNIONES perpetuæ, [1] à quadraginta annis citra factæ, examinari ab Ordinariis, tanquam à Sede Apostolica delegatis, possint: & quæ per subreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, irritæ declarentur: Illæ verò, quę à dicto tempore citra concessæ, nondum in toto, vel in parte sortitæ sunt effectum, & quæ deinceps ad cuiusvis instantiam fient, nisi eas ex legitimis, aut aliàs rationabilibus causis, corã loci Ordinario, vocatis quorum interest, verificandis, factas fuisse constiterit, per subreptionẽ obtentæ præsumantur: ac propterea, nisi aliter à Sede Apostolica declaratum fuerit, viribus omnino careant.

1 Vide Sess. 14. c. 9. de reformat. inf. Sess. 24. de refor. c. 13. & Sess. 25. de refor. cap. 9

CAPVT VII.

BENEFICIA Ecclesiastica curata, [2] quę cathedralibus, collegiatis, seu aliis Ecclesiis, vel monasteriis, beneficiis, seu collegiis, aut piis locis quibuscumquẽ perpetuò vnita & annexa reperiuntur: ab Ordinariis locorum annis singulis visitentur: [3] qui solicitè prouidere procurent, vt per idoneos Vicarios, etiam perpetuos, nisi ipsis Ordinariis pro bono Ecclesiarũ regimine aliter expedire videbitur, ab eis cùm tertiæ par-

2 inf. Sess. 14. de refor. ca. 9.

3 Vide Sess. 25. c. 16. Statuit sancta Synodus, &c. sup. ca 5.

tis fructuum aut maiori, vel minori, arbitrio ipsorum Ordinariorũ, portione etiam super certa re assignãda, ibidem deputandos, animarum cura laudabiliter exerceatur: appellationibus, priuilegiis, exemptionibus, etiam cum iudicum deputatione, & illorum inhibitionibus quibuscumque in præmissis minimè suffragantibus.

1 infra Sess. 24. de ref. c. 9 & Ses. 21. c. 8. Cõc. Tolet. 4. c. 35 conc. Bracare. 2. cap. 1. Conc. Arel. c. 17. c. decernimus c. Episcopũ, &c. placuit. 10. q. 1.

2 Ses. 23. c. 2. c. quoniã quidam. dist. 100. & infr. Ses. 23. de refor. ca. 2.

Caput VIII.

LOCORVM Ordinarij ecclesias quascumque, [1] quomodolibet exemptas, auctoritate Apostolica, singulis annis visitare teneantur, & opportunis iuris remediis prouidere, vt, quæ reparatione indigent, reparentur; & cura animarum, si qua illis immineat, aliisque debitis obsequiis minimè defraudentur appellationibus, priuilegiis, consuetudinibus; etiam ab immemorabili tempore præscriptis, iudicum deputationibus, & illorum inhibitionibus penitus exclusis.

Caput IX.

AD maiores ecclesias promoti, [2] munus consecrationis infra tempus à iure statutum suscipiant: & prorogationes vltra sex menses concessæ, nulli suffragentur.

Caput

CAPVT X.

NON liceat Capitulis ecclesiarum, [1] Sedevacante, infra annum à die vacationis, ordinandi licentiam, aut litteras dimissorias, seu reuerendas, vt aliqui vocãt, tam ex iuris communis dispositione, quam etiam cuiusuis priuilegij, aut consuetudinis vigore, alicui, qui beneficij ecclesiastici recepti, siue recipiẽdi occasione arctatus non fuerit, concedere. Si secus fiat, [2] Capitulum contraueniens ecclesiastico subiaceat interdicto: & sic ordinati, si in minoribus ordinibus constituti fuerint, nullo priuilegio clericali, prçsertim in criminalibus, gaudeant: in maioribus vero, ab executione Ordinum, ad beneplacitum futuri prælati, sint ipso iure suspensi.

1 Sess. 23. cap 10. c. cum nullus. de temp. ordin. in 6.

2 inf. Sess 23. de ref. cap. 10.

CAPVT XI.

FACVLTATES de promouẽdo à quocunque, non suffragentur, nisi habentibus legitimam causam, ob quam à propriis Episcopis ordinari non possint, in litteris exprimendam, & tunc non ordinentur, [3] nisi ab Episcopo in sua diœcesi residente, aut pro eo Pontificalia exercente, & diligenti præuio examine.

3 Supra Sess. 6. c. 5. inf Sess. 14. c. 2.

CAPVT XII.

FACVLTATES de non promouendo, [1] præterquam in casibus à iure expressis, concessæ, ad annum tantum suffragentur.

1 c. licet can. & c. cũ ex eo. de elect. in 6.

CAPVT XIII.

PRAESENTATI, seu electi, vel nominati à quibusuis ecclesiasticis personis, etiam Sedis Apostolicæ Nuntiis, ad quæuis ecclesiastica beneficia nõ instituantur, [2] nec confirmentur, neque admittantur, etiam prætextu cuiusuis priuilegij, seu consuetudinis, etiam ab immemorabili tempore præscriptæ, nisi fuerint prius à locorum Ordinariis examinati, & idonei reperti. Et nullus appellationis remedio se tueri possit, quominus examen subire teneatur. [3] Præsentatis tamen, electis seu nominatis ab vniuersitatibus, seu collegiis generalium Studiorum exceptis.

2 infra Sess. 25. c. 9. refo.
3 Vide Ses. 24. c. 18. vbi exceptio videtur reuocari.
4 libr. 6. decret. de priuilegiis c. 1 Vid. post finẽ huius libri. infra Ses. 14. de refor. ca. 6. in fin.

CAPVT XIIII.

IN exemptorum causis constitutio Innocentij IIII. quæ incipit, [4] Volentes, in generali Concilio Lugdunensi edita, seruetur, quam eadem sacrosancta Synodus innouandam

nouandam censuit, & innouat, addendo insuper, quod in ciuilibus causis mercedum, & miserabilium personarum clerici sæculares, aut regulares, extra monasterium degentes, quomolibet exempti, etiam si certum iudicem, à Sede Apostolica deputatum, in partibus habeant, in aliis vero, si ipsum iudicem nō habuerint, coram locorum Ordinariis, tanquam in hoc ab ipsa Sede delegatis, conueniri, & iure medio ad soluendum debitum cogi, & compelli possint priuilegiis, exemptionibus, Conseruatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus aduersus præmissa nequaquam valituris:

CAPVT VI.

CVRENT Ordinarij, [1] vt hospitalia quæcumque à suis administratoribus, quocumque illi nomine censeantur, etiam quomodolibet exemptis, fideliter, & diligenter gubernentur, cōstitutionis Concilij Viennensis, quæ incipit, [2] Quia contingit, forma seruata. Quam quidē cōstitutionē eadem sancta Synodus innouandam duxit, & innouat, cum derogationibus in ea contentis.

1 Sess. 25. c. 8.

2 Clem. quia contingit. de religiosis domibus. & infra Sess. vlt. de refor. cap. 8. Vid. post finē huius libri.

Indictio futuræ Seßionis.

ITEM hæc ſacroſancta Synodus ſtatuit, & decreuit, proximam futuram Seſſionem habendam, & celebrandam eſſe die Iouis, feria quinta poſt ſequẽtem Dominicam in Albis, quę erit vigeſima prima menſis Aprilis, præſentis anni M. D. XLVII.

BVLLA FACVLTATIS TRANSFERENDI CONCILII.

PAVLVS Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, venerabili fratri Ioanni Mariæ, Epiſcopo Præneſtino, & dilectis filiis, Marcello tit. S. Crucis in Hieruſalem Preſbytero, ac Reginaldo S. Mariæ in Coſmedin Diacono, Cardinalibus, noſtris, & Apoſtolicæ Sedis legatis de latere, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

REGIMINI vniuerſalis Eccleſię meritis licet imparibus, diſponente Domino, præſidentes, noſtri officij partes eſſe putamus, vt, ſi quid grauius cauſa Reipublicæ Chriſtianæ cõſtituendum ſit, id non modo tempore,

pore oportuno, verum etiam loco commodo, & idoneo perficiatur. Cum itaque nos nuper, postquam suspensionem celebrationis sacri œcumenici, & vniuersalis Concilij, alias per nos in ciuitate Tridentina, ex causis tūc expressis de venerabilium fratrum nostrorum, S. R. E. Cardinalium consilio & assensu indicti, ex certis aliis etiam tunc expressis causis, vsque ad aliud opportunius, & commodius tempus per nos declarandum, de simili cōsilio, & assensu factam, audita pace inter carissimos in Christo filios nostros, Carolum Rom. Imperatorem, semper Augustū, & Franciscum Francorum Regem Christianissimum, cōciliata, pari consilio, & assensu sustuleramus, & amoueramus: nequeuntes ipsi, tunc legitime impediti, ad dictam ciuitatem personaliter accedere, & eidem Concilio interesse, vos nostros, & Apostolicæ Sedis Legatos de latere, in eodem Concilio de simili consilio constituerimus & deputauerimus, vosque ad eandem ciuitatem, tanquam pacis angelos, destinauerimus, prout in diuersis nostris desuper confectis litteris plenius continetur: Nos, ne tam sanctum celebrationis Concilij huiusmodi opus ex

incommoditate loci, aut alias quouis modo impediatur, aut plus debito differatur, opportune prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, pariq́ue consilio & assensu, vobis insimul, aut duobus ex vobis, reliquo legitimo impedimento detento, seu inde forte absente, quandocumque vobis videbitur, Concilium prędictum de eadem ciuitate Tridentina, ad quamcumque aliam commodiorem, & opportuniorem, seu tutiorem, ciuitatem, de qua vobis etiam videbitur, transferendi, & mutandi, ac illud in ipsa ciuitate Tridentina supprimendi, & dissoluendi, necnon. Prælatis, & aliis personis Cōcilij huiusmodi, ne in eo ad vlteriora in dicta ciuitate Tridētina procedāt, etiam sub cēsuris, & pœnis Ecclesiasticis inhibēdi, ac idem Concilium in alia ciuitate huiusmodi, ad quam illud transferri, & mutari contigerit, continuandi, tenendi, & celebrandi, & ad illud Prælatos, & alias Personas Concilij Tridentini huiusmodi etiam sub periurij, & aliis in litteris indictionis, Concilij huiusmodi expressis pœnis, euocandi, eidemq́ue sic translato & mutato Concilio, nomine, & auctoritate prædictis præsi-

prændendi, ac in eo procedendi, ceteráque in præmiſſis, & circa ea neceſſaria & opportuna, alias iuxta priorum vobis directarum litterarum, continentiam, & tenorem, faciendi, ſtatuendi, ordinandi, & exequendi, plenam & liberam Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium concedimus poteſtatem, & facultatem, ratum & gratum habituri, quidquid per vos in præmiſſis factũ, ſtatutum, ordinatum, executumue fuerit, idque facturi, auctore Domino, inuiolabiliter obſeruari: Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli, Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ, apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicę. M. D. XLIIII. VIII. Kal. Mart. Pontificatus noſtri anno XI.

Fab. Epiſcopus Spol.

B. Motta.

SESSIO OCTAVA, CELEBRATA DIE XI. MENSIS MARTII, M. D. XLVII.

Decretum de translatione Concilij.

PLACET ne vobis decernere, & declarare, de huiusmodi morbo ex præmissis, & aliis allegatis ita manifeste, & notorie constare, vt Prælati in hac ciuitate sine vitæ discrimine commorari, & in ea idcirco inuiti minime retineri possint, & debeant? itemque attento recessu multorum prælatorũ post proxime præteritam Sessionem, & attentis protestationibus aliorum complurium Prælatorum, in Congregationibus generalibus factis, hinc omnino timore ipsius morbi abire volentium, qui iuste detineri non possunt, & ex quorum discessu Concilium vel dissolueretur, vel ex paucitate Prælatorum bonus eius progressus impediretur, & attento etiam imminenti periculo vitæ, & aliis causis per aliquos ex Patribus

tribus in ipsis Congregationibus allegatis vtpote notorie veris, & legitimis, placet ne vobis similiter decernere, & declarare, pro conseruatione, & prosecutione ipsius Concilij, securitate vitæ ipsorum Prælatorum, Concilium' ipsum ad ciuitatem Bononiæ, veluti ad locum magis paratum, salubrem, & idoneum, pro tempore transferendum esse, & ex nunc transferri, & ibidem Sessionem iam indictam, statuta die, vigesima prima Aprilis, celebrandam esse, & celebrari, & successiue ad vlteriora procedendum, donec Sanctissimo Domino nostro, & sacro Concilio expedire videbitur, vt ad hũc, seu alium locum, communicato etiam consilio cum Inuictissimo Cęsare, Christianissimo Rege, & aliis Regibus, ac Principibus Christianis, ipsum Concilium reduci possit, & debeat? Responderunt,

PLACET.

SESSIO NONA, BONONIÆ CELEBRATA DIE XXI. MENSIS. APRILIS. M. D. XLVII.

Decretum prorogationis Seßionis.

HÆc sacrosancta œcumenica, & generalis Synodus, quæ dudum in ciuitate Tridenti congregata erat nunc Bononiæ in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea nomine Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Pauli diuina prouidentia Papæ III. eisdem Reuerendissimis Dominis D. Ioan. Maria, Episcopo Prænestino, de Monte, & Marcello, titu. S. Crucis in Hierusalem Presbytero, S. R. E. Cardinalibus, & Apostolicis de latere Legatis, considerans quod die vndecima mensis Martij, præsentis anni in generali publica Sessione, in eadem ciuitate Tridenti, & in loco consueto celebrata, omnibusque agendis de more peractis, ex causis tunc instantibus, vrgentibus, & legitimis, interueniente etiam auctoritate sanctæ

ctę Sedis Apostolicę, eisdem Reuerendissimis præsidentibus etiam specialiter concessa, decreuit, & ordinauit, Concilium ex eo loco in hanc ciuitatem transferendum esse, sicuti transtulit, itémque Sessionem pro præsenti die vigesima prima Aprilis, illic indictam, vt de Sacramentorum, & reformationis materiis, de quibus tractandum proposuerat, canones sancirentur, & promulgarentur, in hac ipsa ciuitate Bononiæ celebrari debere, considerânsque nonnullos ex Patribus, qui in hoc Cõcilio interesse consueuerunt, his superioribus, maioris hebdomadę, & sollemnitatis Paschalis, diebus, in propriis ecclesiis occupatos, aliquos etiam, aliis impedimentis detentos, huc nondum accessisse, quos tamen breui affuturos sperandum est, ac propterea factum esse, vt non ea, quam sancta Synodus desiderabat, Prælatorum frequentia potuerint materiæ ipsæ Sacramentorum, & reformationis examinari, & discuti, vt omnia maturo cõsilio, cum dignitate, & grauitate debita fiant, bonum, opportunum, & expediens censuit, cẽsetque Sessionem prædictam, quæ hoc ipso die, vt præfertur, celebranda erat, ad diem Iouis, infra octauam

Pentecoſtes proxime futuram, quo ad ipſas materias expediendas, differendam, & prorogandam eſſe, quemadmodum differt, ac prorogat, quam diem & rei gerendæ maxime opportunam, & Patribus præſertim abſentibus percommodam, iudicauit, & iudicat: Hoc tamen adiecto, quod terminum ipſum ipſa ſancta Synodus, pro eius arbitrio, & voluntate, ſicuti rebus Concilij putauerit expedire, etiam in priuata Congregatione, reſtringere, & imminuere poſſit, & valeat.

SESSIO DECIMA, BONONIÆ CELEBRATA DIE II. MENSIS IVNII, M. D. XLVII.

Decretum prorogationis Seßionis.

QVAMVIS hæc ſacroſancta œcumenica, & generalis Synodus Seſſionem, quę die vigeſima prima menſis Aprilis proxime preteriti, ſuper Sacramentorum, & refor-

reformationis materijs in hac inclyta ciuitate Bononiæ ex decreto, in vrbe Tridentina, in publica Sessione, die vndecima mensis Martij promulgato, celebrãda erat, propter aliquas causas, ac præsertim propter absentiam nonnullorum Patrum, quos breui affuturos sperabat, ad hunc præsentem diem differendam, & prorogandam esse decreuerit: volens tamen cum ijs, qui non venerunt, etiam adhuc benigne agere, eadem sacrosancta Synodus; in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & Apostolicæ Sedis Legatis, statuit, & decernit, Sessionem ipsam, quam hac die secunda mensis Iunij, præsentis anni millesimi quingentesimi, quadragesimi septimi, celebrare decreuerat, ad diem Iouis post festum Natiuitatis beatæ Mariæ virginis, quæ erit decima quinta mensis Septembris proxime futuri, quo ad prædictas, & alias materias expediendas, differendam, & prorogandam esse, quemadmodum differt, & prorogat; ita tamen, quod prosecutio discussionis, & examinationis eorum, quę tam ad dogmata, quam ad reformationem pertinent, interim non

omittatur; & terminum ipsum ipsa sancta Synodus, pro eius libito, & voluntate, etiam in priuata Congregatione, abbreuiare, & prorogare libere possit, & valeat.

Die XIIII. Sept. M. D. XLVII. in Congregatione generali, Bononiæ, prorogata fuit Sessio, quę futura erat die sequenti, ad beneplacitum sacri Concilij.

BVLLA RESVMPTIONIS CONCILII TRIDENTINI,

Svb Ivlio III. Pont. Max.

IVLIVS Episcopus, seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam.

CVM ad tollenda religionis nostræ dissidia, quæ in Germania longo tempore, non sine totius Christiani orbis perturbatione, & scandalo, viguerunt; bonum, opportunum, & expediens esse videatur, sicut etiam carissimus in Christo filius noster, Carolus Romanorum Imperator, semper Augustus, nobis per suas litteras, & nuntios significari fecit, vt sacrum oecumenicum

menicum generale Concilium per fel.rec. Paulum Pa. III.prædecessorem nostrum, indictum, & per nos, tunc Cardinalatus honore fungentes, atque ipsius prædecessoris nomine, vna cum duobus alijs sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus ipsi concilio præsidentes, incœptum, ordinatum, & continuatum, in quo plures publicæ, & solennes habitæ fuerunt Sessiones, pluraque tam in causa fidei, quam reformationis promulgata decreta, multaque etiam ad vtramque causam pertinentia examinata, & discussa, ad ciuitatem Tridentinam reducatur: Nos[1] ad quos, vt summos pro tempore Pontifices spectat generalia concilia indicere, & dirigere, vt Ecclesiæ pacem, & Christianæ fidei atque orthodoxæ religionis incrementum, ad omnipotentis Dei laudem & gloriam, procuremus, &, quantum in nobis est, tranquillitati ipsius Germaniæ, quæ sane prouincia retroactis temporibus in vera religione, ac sacrorum Conciliorum, & sanctorum Patrum doctrina excolenda, exhibendaque maximis Pontificibus, CHRISTI Redemptoris nostri in terra Vicarijs, debita obedientia, & reuerentia,

1 Teste. Marcel. I in epist. I. ad Episco. pro. Antioch & *Pelag* 2. in epist. sua decret. et Bonifacio Epis. ad Zachariam *Papam* scrib. & Synodo Chalce. act. I. & 2. *Nicen.* to. I. act. 6. et Nicolao I. in epist. ad *Michael.* Imp.

nulli Christianorum prouinciæ fuit vnquam secunda, paterne consulamus, sperantes per ipsius Dei gratiam & benignitatem futurum, vt Reges omnes, ac Principes Christiani iustis, piisq; nostris in hac re votis annuant, faueant, atque assistant: venerabiles fratres Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios Abbates, omnesque alios & singulos, qui de iure, vel consuetudine, vel priuilegio, Concilijs generalibus interesse debent, quosque idem prædecessor noster in suis Indictionis, & alijs quibuscumque desuper confectis, & publicatis litteris, Concilio interesse voluit, per viscera misericordiæ Domini nostri Iesu Christi, hortamur, requirimus, & monemus, vt proximis futuris kal. Maij, quem diem ad ipsum Concilium in eo, in quo nunc reperitur, statu resumendum & prosequendum, præuia matura deliberatione, & ex certa nostra scientia, & de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, ac venerabilium fratrum nostrorum eiusdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, & assensu, statuimus, decernimus, & declaramus, in ipsa ciuitate Tridenti, legitimo cessante impedimento,
to,

to, conuenire, & ſe congregare, ac ipſius Concilij continuationi, & proſecutioni, omni mora poſtpoſita, incumbere velint. Nos enim operam ſedulo daturi ſumus, vt eodem tempore, in eadem ciuitate, noſtri omnino adſint Legati, per quos, ſi per ætatem noſtram, valetudinemque, & Sedis Apoſtolicæ neceſſitates, perſonaliter adeſſe nequiuerimus, Spiritu ſancto duce, ipſi Concilio præſidebimus: quacumque ipſius Concilij tranſlatione, & ſuſpenſione, ceteriſque contrarijs non obſtantibus quibuſcunque, ac præſertim illis, quæ idem prædeceſſor noſter in ſuis litteris prædictis, quas cum omnibus, & ſingulis, in eis contentis clauſulis & decretis in ſuo robore permanere volumus, atque decernimus, & quatenus opus ſit, innouamus, voluit non obſtare: irritum nihilominus decernentes, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam, quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum, hortationis, requiſitionis, monitionis, ſtatuti, declarationis, innouationis, voluntatis, & decretorum infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis

autem hoc attentare præſumpſerit, in di-gnationem omnipotentis Dei, ac beato-rum Petri & Pauli, Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ, apud ſanctum Petrũ, anno incarnationis Do-minicæ, M. D. L. XVIII. kal. Dec. Pon-tificatus noſtri anno primo.

M. Cardinalis Creſcen.

Rom. Amaſæus.

SACROSANCTI OECVMENICI, ET GENERALIS CONCILII TRIDENTINI,

SESSIO XI.

QVÆ EST PRIMA SVB IVLIO III. PONT. MAX. CELEBRATA KAL. MAII, M. D. LI.

Decretum de reſumendo Concilio.

PLACET ne vobis ad laudem, & gloriam ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis,

Patris,

Patris, & Filij & Spiritus sancti, ad incrementum, & exaltationem fidei, & religionis Christianæ, sacrum œcumenicum, & generale Concilium Tridentinum, iuxta formam, & tenorem litterarum Sanctissimi Domini nostri, resumi debere, & procedendum esse ad vlteriora? Responderunt, PLACET.

Indictio futuræ Sessionis.

PLACET ne vobis, proximam futuram Sessionem habendam, & celebrandam esse in futuris Kalendis Septembris? Responderunt, PLACET.

SESSIO XII.

QVÆ EST SECVNDA SVB IVLIO III. PONT. MAX. CELEBRATA DIE I. SEPT. M. D. LI.

Decretum prorogationis Sessionis.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitime congregata, præ-

ſidentibus in ea eiſdem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato, & Nuntijs, quæ in proxime præterita Seſſione ſequentem hanc hodie habendam, & ad vlteriora procedendum eſſe, decreuerat, cum ob inclytæ Germanicæ nationis, cuius præcipue cauſa agitur, abſentiam, ac non magnam ceterorum Patrum frequentiam procedere hactenus diſtulerit, de Venerabilium in Chriſto fratrum, & filiorum ſuorum, Maguntini, & Treuerēſis Archiepiſcoporum, ac ſacri Romani Imperij Principum Electorum, & complurium ipſius, aliarumque prouinciarum Epiſcoporum, ſub hanc ipſam diem aduentu in Domino exultans, & dignas ipſi omnipotenti Deo agens gratias, firmamque ſpem concipiens, quamplurimos alios, tam ipſius Germanicæ, quam aliarum nationum Prælatos, & ſui officij debito, & hoc exemplo commotos, propediem eſſe venturos, futuram Seſſionem ad quadrageſimam diem, quæ erit vndecima menſis Octobris proxime ſequentis, indicit; & Concilium ipſum in ſtatu, in quo reperitur, proſequendo, cum in præteritis Seſſionibus de ſeptem Sacramentis nouæ legis in genere, & in ſpecie

cie de Baptismate, & Confirmatione definitũ fuerit, statuit, & decernit, de sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento, necnon, quod ad reformationẽ attinet, de reliquis, quæ ad faciliorem & commodiorem Prælatorum residentiam pertinent, agi & tractari debere; ac monet, & hortatur omnes Patres, vt interim, Domini nostri Iesu Christi, exemplo, quantum tamen humana fragilitas patietur, ieiuniis, & orationibus vacent; vt tandem placatus, qui in sæcula sit benedictus, Deus corda hominum ad veræ suæ fidei agnitionem, & sanctæ matris Ecclesiæ vnitatem, ac rectè viuendi normam reducere dignetur.

SESSIO XIII.

QVÆ EST TERTIA SVB IVLIO III. PONT. MAX. CELEBRATA DIE XI. OCT. M. D. LI.

Decretum de sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu

ſancto legitimè congregata, pręſidentib⁹ in ea eiſdem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato, & Nuntiis, etſi in eum finem, non abſque peculiari Spiritus ſancti ductu, & gubernatione conuenerit, vt veram, & antiquam de fide & Sacramentis doctrinam exponeret, & vt hæreſibus omnibus, & aliis grauiſſimis incommodis, quibus Dei Eccleſia miſerè nunc exagitatur, & in multas, & varias partes ſcinditur, remediũ afferret, hoc præ-
1. Matt. 13 ſertim iam inde à principio in votis habuit, [1] vt ſtirpitus conuelleret zizania execrabilium errorum, & ſchiſmatum, quæ inimicus homo his noſtris calamitoſis temporibus in doctrina fidei, vſu, & cultu ſacroſanctæ Euchariſtiæ ſuperſeminauit: quam alioqui Saluator noſter in Eccleſia ſua, tamquam ſymbolũ reliquit eius vnitatis, & ca-
2. Luc. 22. c. 1. verſ. ego pro pro te. 21 diſt. et inf. Seſs. 22. c. 1. et ſup. Seſ. 5 Ioan. 16. ritatis; qua Chriſtianos omnes inter ſe cõiunctos, & copulatos eſſe voluit. Itaque eadem ſacroſancta Synodus ſanam, & ſinceram illam de venerabili hoc & diuino Euchariſtiæ Sacramento doctrinam tradens, quam ſemper catholica Eccleſia, ab ipſo Ieſu Chriſto, Domino noſtro, & eius Apoſtolis erudita, atque à Spiritu ſancto illi [2] omnẽ veritatem in dies ſuggerente, edocta retinuit,

nuit, & ad finem vſque ſæculi conſeruabit; omnibus Chriſti fidelib⁹ interdicit, ne poſthac de ſanctiſſima Euchariſtia aliter credere, docere, aut prædicare audeant, quàm vt eſt hoc præſenti decreto explicatum, atque definitum.

De reali præſentia Domini noſtri Ieſu Chriſti in ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento.

CAPVT I.

PRINCIPIO docet ſancta Synodus, & aperte, ac ſimpliciter profitetur, in almo ſanctæ Euchariſtiæ Sacramento, poſt panis, & vini conſecrationem, Dominum noſtrum, Ieſum Chriſtum, [1] verum Deum, atque hominem, verè, realiter, ac ſubſtantialiter ſub ſpecie illarum rerum ſenſibiliũ contineri. Nec enim hæc inter ſe pugnant, [2] vt ipſe Saluator noſter ſemper ad dexteram Patris in cælis aſſideat, iuxta modum exiſtendi naturalem; & vt multis nihilominus aliis in locis ſacramentaliter præſens

1 Ioan 1. 2 c. 1. de ſum. Tri. ſup. Seſ. 3. in ſym bolo. Eph. 1. Marc. 16. in fin.

sua substantia nobis adsit, ea existendi ra-
1 Mat.19 tione, quam etsi verbis exprimere vix pos-
Lucæ 18. sumus, [1] possibilem tamen esse Deo, cogi-
tatione per fidem illustrata, assequi possu-
mus, & constantissimè credere debemus.
Ita enim maiores nostri omnes, quotquot
in vera Christi Ecclesia fuerunt, qui de san-
2 c. Cùm Marthę, ctissimo hoc Sacramento disseruerunt, a-
de celeb. pertissimè professi sunt, hoc tam admirabi-
miss. Cle. le Sacramentum in [2] vltima cœna Redem-
vnica, de ptorem nostrum instituisse, cùm post panis,
Rel. & ven. sãct. viníque benedictionem, se suum ipsius cor-
3 Mat. 26. pus illis præbere, ac suum sanguinem, di-
Lucæ 22 sertis, ac perspicuis verbis testatus est. [3] Quę
4 1. Cor. 11. verba à sanctis Euãgelistis cõmemorata,
Heb. 9. [4] & à diuo Paulo postea repetita, cùm pro-
priam illam & apertissimam significatio-
nem præ se ferant, secũdum quam à Patri-
bus intellecta sunt; indignissimum sanè fla-
gitium est, ea à quibusdam contentiosis, &
prauis hominibus ad fictitios, & imagina-
rios tropos, quibus veritas carnis, & sangui-
nis Christi negatur, contra vniuersum Ec-
5 1. Tit 3. clesiæ sensum detorqueri: quæ, tanquam
[5] columna & firmamentum veritatis, hæc
ab impiis hominibus excogitata commẽ-
ta, velut Sathanica, detestata est, grato sem-
per

per & memore animo præstantissimum hoc Christi beneficium agnoscens.

De ratione institutionis sanctissimi huius Sacramenti.

CAPVT III.

ERGO Saluator noster discessurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, in quo diuitias diuini sui erga homines amoris velut effudit, [1] memoriã faciens mirabilium suorum; [2] & in illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit, suámque annunciare mortem, donec ipse ad iudicandum mundum veniat. [3] Sumi autem voluit Sacramentum hoc, tamquam spiritualem animarum cibum, quo alantur, & confortentur viuentes vita illius, qui dixit: [4] Qui manducat me, & ipse viuet propter me: & tamquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præseruemur. Pignus præterea id esse voluit futuræ nostræ gloriæ, & perpetuæ felicitatis. Adeóque symbolum vnius illius corporis, [5] cuius ipse caput existit, cuíque nos, tamquam membra arctissima, fidei, spei, & caritatis con-

1 Psal. 110
2 1. Cor. 11 Luc. 22. 1. Cor. 11. c. iteratur. de cõs. dist. 2
3 Mat. 26.
4 Ioan. 6
5 1. Cor. 11 Ephes. 5. Rom. 12. 1. Cor. 5

1 1. Cor. 1. nexione astrictos esse voluit, vt idipsum omnes diceremus, [1] Nec essent in nobis schismata.

De excellentia sanctissimæ Eucharistiæ super reliqua Sacramenta.

CAPVT III.

2 c. sacrificiũ. de cõs. dist. 2. COMMVNE hoc quidem est sanctissimæ [2] Eucharistiæ cum ceteris Sacramentis, symbolum esse rei sacræ, & inuisibilis gratiæ formam visibilem: verùm illud in ea excellens, & singulare reperitur,

3 c. multi. 1. q. 1. [3] quod reliqua Sacramenta tunc primùm sanctificandi vim habent, cùm quis illis vtitur: at in Eucharistia ipse sanctitatis auctor, ante vsum est. Nondum enim Eucharistiã [4] de manu Domini Apostoli susceperũt, cùm verè tamẽ ipse affirmaret corpus suum esse, quod præbebat, & semper hæc fides in Ecclesia Dei fuit, statim post consecrationem, [5] verum Domini nostri corpus, verúmque eius sanguinem sub panis & vini specie vnà cum ipsius anima & diuinitate existere, sed corpus quidẽ sub specie panis, & sanguinem sub vini specie, ex vi verborum,

4 Matt. 26. Mat. 14.

5 infra can. 1.

borum, ipſum autem corpus ſub ſpecie vini, & ſanguinem ſub ſpecie panis, animámque ſub vtraque vi naturalis illius cõnexionis, & cõcomitantiæ, qua partes Chriſti Domini,[1] qui iam ex mortuis reſurrexit, non ampliùs moriturus, inter ſe copulantur. Diuinitatem porrò propter admirabilem illam eius cum corpore & anima hypoſtaticam vnionem. Quapropter veriſſimũ eſt,[2] tantundem ſub alterutra ſpecie, atque ſub vtraque contineri. Totus enim, & integer Chriſtus, ſub panis ſpecie, & ſub quauis ipſius ſpeciei parte, totus item ſub vini ſpecie, & ſub eius partibus exiſtit.

De Transſubſtantiatione.

CAPVT IIII.

QVONIAM autem Chriſtus, redemptor noſter, corpus ſuum id,[3] quod ſub ſpecie panis offerebat, verè eſſe dixit; ideo perſuaſum ſemper in Eccleſia Dei fuit, idque nunc denuo ſancta hæc Synodus declarat, per cõſecrationem panis & vini, cõuerſionem fieri totius ſubſtantiæ[4] panis in ſubſtantiam corporis Chriſti Domini noſtri, & totius ſubſtantiæ vini in ſubſtãtiam

1 Rom. 6. c. ſemel Chriſtus. c. iteratur. c. ſingul. & c. qui mãducãt de cõſ. diſt. 2. infra can. 2.
2 Seſ. 21. c. 3. Vide ho. 5. de Paſcha inter eas quæ Euſ. Emiſſeno adſcribuntur, et de cõſ. diſt. 2. vbi pars eſt, etc.
3 Lucæ 22. Ioan. 6. 1. Cor. 11.

4 c. panis. de conſ. diſt. 2. c. cùm Marthæ, de celeb. miſ. in ſ. can. 2. In 2. Later. concilio.

ſanguinis eius. Quæ conuerſio conuenienter, & propriè à ſancta catholica Eccleſia Tranſſubſtantiatio eſt appellata.

De cultu, & veneratione, huic ſanctiſsimo Sacramento exhibenda.

Capvt v.

1 inf. can. 6.

NVllvs itaque dubitandi locus relinquitur,[1] quin omnes Chriſti fideles pro more in catholica Eccleſia ſemper recepto, latriæ cultum, qui vero Deo debetur, huic ſanctiſſimo Sacramento in veneratione exhibeāt. Neque enim ideo minùs eſt adorandum,[2] quòd fuerit à Chriſto Domino, vt ſumatur, inſtitutum. Nam illum eundem Deum præſentem in eo adeſſe credimus, quem Pater æternus introducens in orbem terrarum, dicit:[3] Et adorent eum omnes Angeli Dei, quem Magi procidentes adorauerunt,[4] quem denique in Galilæa ab Apoſtolis adoratum fuiſſe Scriptura teſtatur. Declarat præterea ſancta Synodus, pie & religioſe admodum in Dei Eccleſiam inductum fuiſſe hunc morem, vt ſingulis

2 Mat. 26
3 Pſal. 96. Heb. 1. Mat. 2. Mat. 28.
4 Luc. 24
5 Vrbanus Papa citatus Clement. 1. de reliq. & vene. ſanct.

singulis annis peculiari quodam & festo die, præcelsum hoc, & venerabile Sacramē-tum singulari veneratione, ac solennitate celebraretur,[1] vtque in processionibus reuerenter, & honorificè illud per vias, & loca publica circumferretur.[2] Æquissimum est enim sacros aliquos statutos esse dies, cùm Christiani omnes singulari, ac rara quadā significatione gratos, & memores testentur animos erga communem Dominum, [3]& Redemptorem pro tam ineffabili, & planè diuino beneficio, quo mortis eius victoria & triumphus repræsentatur. Atque sic quidē oportuit victricem veritatem de mendacio & hæresi triumphum agere, vt eius aduersarii in conspectu tanti splendoris, & in tanta vniuersæ Ecclesiæ lætitia positi, vel debilitati, & fracti tabescant, vel pudore affecti, & confusi aliquando resipiscant.

1 infra can. 6.

2 c. Irreligiosa de cõs. dist. 3.

3 1. Cor. 15 Heb. 2.

De asseruando sacræ Eucharistiæ Sacramento, & ad infirmos deferendo.

CAPVT VI.

CONSVETVDO [1] asseruandi in sacrario sanctam Eucharistiam, adeo antiqua est, vt eam sæculum etiam [2] Niceni Concilij agnouerit. Porrò deferri ipsam sacram Eucharistiam ad infirmos, & hunc vsum diligenter in Ecclesiis conseruari, præter quàm quòd cum summa æquitate, & ratione coniunctum est, tum multis in [3] Cōciliis præceptum inuenitur, & vetustissimo catholicæ [4] Ecclesiæ more est obseruatum. Quare sancta hæc Synodus retinendum omnino salutarem hūc, & necessarium morem statuit.

De præparatione, quæ adhibenda est, vt dignè quis sacram Eucharistiam percipiat.

CAPVT VII.

SI non decet ad sacras vllas functiones quempiam accedere, nisi sanctè; certè, quo magis sanctitas, & diuinitas cælestis huius Sacramenti viro Christiano comperta est, eo diligentiùs cauere ille debet, ne absque magna reuerentia, & sanctitate ad id percipiendum accedat, præsertim cum illa

[1] Inf. can. 7. c. sanè. de celeb. mis. c. 1. de custo. Euchar. c. *Presb.* de cons. dist. 2.

[2] 1. Niceni fortè c. 14.

[3] Conc. Rhemé. c. 2. Cōc. Lateran. sub Inn. 3. cap. 26. c. præsente. 93. dist.

[4] Ancyrani. c. 6. 1. Niceni c. 12. *Carthag.* 4. c. 77. 78. Agathé. c. 15. &c.

illa plena formidinis verba apud [1] Apostolũ legamus: Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibit, non diiudicans corpus Domini. Quare communicare volenti, reuocandum est in memoriam eius præceptum: [2] Probet seipsum homo. Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, vt nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumuis sibi [3] contritus videatur, absq; præmissa Sacramentali Confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat. Quod à Christianis omnibus, etiam ab iis sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hæc sancta Synodus perpetuò seruandũ esse decreuit, modò non desit [4] illis copia confessoris. Quod si, necessitate vrgente, sacerdos absque præuia confessione celebrauerit; quamprimum confiteatur.

De vsu admirabilis huius Sacramenti.

CAPVT VIII.

QVOAD vsum autem, [5] rectè, & sapienter Patres nostri tres rationes hoc

1 1. Cor. 11. c. quid ergo. c. sanct. c. sicut Iudas. & c. timoré. de conf. dist. 2.
2 1. Cor. 11 c. qui scelerate, de cóf. dist. 2. c. quotidie & c panem. de conf. dist. 2. c. omnis qui. cum seq. de pœnit. dist. 1.
3 & infra can. 11.
4 infra can. 11.
5 c. quid est. cum seq. c. dupliciter. & c. in illo de conf. dist. 2. Augustinus cōtra Donat. sæpe Prosper in lib. sentens.

ſanctum Sacramentum accipiendi diſtinxerunt. Quoſdam enim docuerunt Sacramentaliter duntaxat id ſumere, vt peccatores, alios tantùm ſpiritualiter, illos nimirũ, qui voto propoſitum illum cæleſtem panẽ
1 Gal. 5. edentes, fide viua, [1] quæ per dilectionem operatur, fructum eius, & vtilitatem ſentiũt; tertios porrò ſacramentaliter ſimul & ſpiritualiter: hi autẽ ſunt, qui ita ſe priùs pro-
2 infra can. 8. Matt. 22. bant, & inſtruunt, [2] vt veſtem nuptialem indúti, ad diuinam hanc menſam accedant. In ſacramentali autem ſumptione ſemper in Eccleſia Dei mos fuit, vt laici à Sacerdo-
3 c. relatũ de conſ. diſt. 2. infra can. 10. tibus communionem acciperent; [3] Sacerdotes autem celebrantes ſeipſos communicarent: qui mos, [4] tanquam ex traditione Apoſtolica deſcendens, iure, ac meritò re-
4 Heb. 5. et 7. tineri debet. Demum autem paterno affectu admonet ſancta Synodus, hortatur, rogat, & obſecrat ꝑ viſcera miſericordiæ Dei noſtri, vt omnes & ſinguli, qui Chriſtiano nomine cenſentur, in hoc vnitatis ſigno, in hoc vinculo caritatis, in hoc concordiæ ſymbolo iam tandem aliquando conueniant, & concordent, memoréſque tantæ maieſtatis, & tam eximij amoris Ieſu Chri-

ſti,

sti, Domini nostri, [1] qui dilectam animam 1 Ioan.6.
suam in nostræ salutis pretium, & carnem cap.1. de
suam nobis dedit ad manducandum, hæc cõs.dis.2
sacra mysteria corporis & sanguinis eius fi-
dei constantia, & firmitate, ea animi deuo-
tione, ea pietate, & cultu credant, & vene-
rentur, vt panem illum supersubstantia-
lem frequenter suscipere possint, & is vere
eis sit animæ vita, & perpetua sanitas men-
tis, cuius vigore confortati, ex huius mi-
seræ peregrinationis itinere, ad cœlestem 2 Psa.77.
patriam peruenire valeant, eundem [2] pa- c.reuera.
nem Angelorum, quem modo sub sacris & ca. o-
velaminibus edunt, absque vllo velamine mnis de
manducaturi. cõs.dis.2

QVONIAM autem non est satis ve-
ritatem dicere, nisi detegantur, & refellan-
tur errores, placuit sanctæ Synodo hos ca-
nones subiungere, vt omnes, iam agnita
catholica doctrina, intelligant quo-
que, quæ ab illis hæreses
caueri vitarique
debeant.

DE SACROSANCTO EVCHARISTIÆ SACRAMENTO.

CANON I.

1 Sup c.3. Concil. Cõstantien.

SI quis negauerit, [1] in sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento contineri vere, realiter, & substantialiter corpus & sanguinem vna cum anima, & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, ac proinde totũ Christum, sed dixerit tantummodo esse in eo, vt in signo, vel figura, aut virtute; anathema sit.

CANON II.

2 Cõcil. idem damnãs articulos Ioan. VViclef.

3 sup.c.4

Si quis dixerit, [2] in sacrosancto Eucharistiæ, Sacramento remanere substantiam panis, & vini, vna cum corpore, & sanguine Domini nostri, Iesu Christi, negaueritque mirabilem illam, & singularem conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus panis, & vini, quam quidem conuersionem catholica Ecclesia aptissime [3] Trãssubstantiationem appellat; anathema sit.

CA-

CANON III.

SI quis negauerit,[1] in venerabili Sacramento Eucharistiæ sub vnaquaque specie, & sub singulis cuiusque speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri; anathema sit.

1 Cōcil. Florent. in decretis Eugenij ad Armenos. sup. c.3. et infra Sess. 21. cap. 1. de cōm.

CANON IIII.

SI quis dixerit, peracta consecratione, in admirabili Eucharistię Sacramento non esse corpus, & sanguinem Domini nostri, Iesu Christi, sed tantum in vsu, dum sumitur, non autem ante, vel post,[2] & in hostiis, seu particulis consecratis, quæ post communionem reseruantur, vel supersunt, non remanere verum corpus Domini; anathema sit.

2 Supra c. 3.

CANON V.

SI quis dixerit,[3] vel pręcipuum fructum sanctissimæ Eucharistiæ esse remissionem peccatorum, vel ex ea non alios effectus prouenire; anathema sit.

3 Vide Concil. Florent. ibidem sup. c. 2.

CANON VI.

SI quis dixerit, in sancto Eucharistiæ Sacramēto Christum vnigenitū Dei filium non esse[4] cultu latriæ, etiam externo, ado- 4 sup. c. 5

randum, atque ideo nec festiua peculiari celebritate venerãdum, neque in processionibus, secũdum laudabilem, & vniuersalem Ecclesiæ sanctæ ritum, & consuetudinem, sollemniter circumgestandum, vel non publice, vt adoretur, populo proponendum, & eius adoratores esse idololatras; anathema sit.

CANON VII.

SI quis dixerit, non licere, sacram Eucharistiam [1] in sacrario reseruari, sed statim post consecrationem, astantibus necessario distribuẽdam, aut non licere, vt illa ad infirmos honorifice deferatur; anathema sit.

CANON VIII.

SI quis dixerit, Christum in eucharistia exhibitum, spiritualiter tantum manducari, [2] & non etiam sacramentaliter ac realiter; anathema sit.

CANON IX.

SI quis negauerit, [3] omnes & singulos Christi fideles vtriusque sexus, cum ad annos discretionis peruenerint, teneri singulis annis, saltem in Paschate, ad communicandum, [4] iuxta præceptum sanctæ matris Ecclesiæ; anathema sit.

1 Sup. c. 6
2 sup. c. 8
3 can. omnis vtriusq;. de pœn. & remis. Conc. Latera. sub Inn. 3. c. 21. & inf. Sess. 14. can. 8. de pœn.
4 Conc. Lateran. sub. Inn. 3. cap. 21. Vid. post finẽ huius libri.

CA-

CANON X.

SI quis dixerit,[1] non licere ſacerdoti celebranti ſe ipſum communicare; anathema ſit. 1. ſup.c.8

CANON XI.

SI quis dixerit,[2] ſolam fidem eſſe ſufficientem præparationem ad ſumendum ſanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramentum; anathema ſit. Et, ne tantum Sacramentum indigne, atque ideo in mortem, & condemnationem, ſumatur, ſtatuit, atque declarat ipſa ſancta Synodus, illis quos conſciẽtia peccati mortalis grauat,[3] quantumcunque etiam ſe contritos exiſtimẽt, habita copia * Confeſſoris, neceſſario præmittendam eſſe Confeſſionem ſacramentalem. Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter aſſerere, ſeu etiam publice diſputando defendere pręſumpſerit, eo ipſo excommunicatus exiſtat. 2 ſupra c. 17. 3 ſup.c.7 *Confeſſarij.

Decretum de reformatione.

CAPVT I.

EADEM ſacroſancta Tridentina Synodus, præſidentibus in ea eiſdem ſanctæ

Sedis Apostolicæ Legato, & Nuntiis, intendens nonnulla statuere, quæ ad iurisdictionem pertinent Episcoporum, vt, iuxta proximè Sessionis decretum, illi in commissis sibi ecclesiis eo libentius resideant, quo facilius, & commodius sibi subiectos regere, & in vitæ, ac morum honestate continere potuerint, illud primum eos admonendos censet, [1] vt se pastores, non percussores, esse meminerint, atque ita præesse sibi subditis oportere, vt non in eis dominentur, sed illos, tanquam filios, & fratres, diligant: elaborentque, vt hortando, & monendo, ab illicitis deterreant, ne vbi deliquerint, debitis eos pœnis coercere cogantur. Quos tamen, si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, [2] illa Apostoli est ab eis seruanda præceptio, vt illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate, & patientia: [3] cum sæpe plus erga corrigendos agat beneuolentia, quam austeritas, plus exhortatio, quam comminatio, plus charitas, quam potestas. Sin autem ob delicti grauitatem virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate seueritas adhibenda est, vt sine asperitate disciplina populis salutaris, ac ne-

1 Tit.1.1. Tim.3. 1. Pet.5. dis.45.in prin.dis. 94.c.vlt. dist.95.c. esto subiectus.

2. 2.Ti.4.

3 23.q.4. c. Quod Christus 45. dist. Licet nō nunquā.

necessaria conseruentur, & qui correcti fuerint, emendentur: aut si resipiscere noluerint, ceteri, salubri in eos animaduersionis exemplo, à vitiis deterreantur: cum sit diligentis, & pij simul pastoris officium, morbis ouium leuia primum adhibere fomenta, post, vbi morbi grauitas ita postulet, [1] ad acriora, & grauiora remedia descendere: sin autem ne ea quidem proficiant illis submouendis, ceteras saltem oues à contagionis periculo liberare. [2] Cum igitur rei criminum plerumque ad euitandas pœnas, & Episcoporum subterfugienda iudicia, querelas, & grauamina simulent, & appellationis diffugio iudicis processum impediant, [3] ne remedio, ad innocentiæ præsidium instituto, ad iniquitatis defensionem abutãtur, atque vt huiusmodi eorum calliditati, & tergiuersationi occurratur, ita statuit, & decreuit: [4] In causis visitationis, & correctionis, siue habilitatis, & inhabilitatis, nec non criminalibus, ab Episcopo, seu illius in spiritualibus Vicario generali, ante definitiuã sententiam, ab interlocutoria, vel alio quocumque grauamine, non appelletur: nec Episcopus, seu Vicarius appellationi huiusmodi, tanquam

1 c. resecãdæ. et ca. corripiantur 24. q. 3.

2 c. cum speciali, §. porro. de elect.

3 cap. Ad nostrã. et c. suggestum, de Appellat.

4 Infra Ses. 22. c. 1. et 24 c. 20. de reformat.

friuolæ, deferre teneatur, ſed, ea, ac quacũque inhibitione ab appellationis iudice emanata, necnon omni ſtylo, & conſuetudine, etiam immemorabili, contraria non obſtante, ad vlteriora valeat procedere, [1] niſi grauamẽ huiuſmodi per definitiuam ſententiam reparari, vel ab ipſa definitiua appellari non poſſit: quibus caſibus, ſacrorum, & antiquorum canonum ſtatuta illibata perſiſtant.

1 c. vt debitus. de appel. cũ ſim.

CAPVT II.

A SENTENTIA Epiſcopi, vel ipſius in ſpiritualibus Vicarij generalis, in criminalibus appellationis cauſa, vbi appellationi locus fuerit, ſi Apoſtolica auctoritate in partibus eam committi contigerit, Metropolitano ſeu illius etiam vicario in ſpiritualibus generali, aut, ſi ille aliqua de cauſa ſuſpectus foret, vel vltra duas [2] legales diętas diſtet, ſeu ab ipſo appellatum fuerit, vni ex vicinioribus Epiſcopis, ſeu illorum vicariis, non autem inferioribus iudicibus, committatur.

2 Quæ cõtinẽt. 20. miliatia Itala. glo. cap. Nõnulli, de Reſcr. l. 1. ff. ſi quis cautionib.

CAPVT III.

REVS ab epiſcopo, aut eius vicario in ſpiritualibus generali, in criminali cauſa

causa appellans, coram iudice, ad quem appellauit, acta primæ instantiæ omnino producat: & iudex, nisi illis visis, ad eius absolutionem minime procedat. Is autem, à quo appellatum fuerit, intra xxx. dies acta ipsa postulanti gratias exhibeat, alioqui absque illis causa appellationis huiusmodi, prout iustitia suaserit, terminetur.

Capvt IIII.

Cvm vero tam grauia nonnunquam sint delicta,[1] ab ecclesiasticis cõmissa personis, vt ob eorum atrocitatem è sacris Ordinibus deponendæ, & curiæ sint tradendæ sæculari: in quo [2] secundum sacros canones certus Episcoporum numerus requiritur.[3] Quos si omnes adhibere difficile esset, debita iuris executio differretur: si quando autem interuenire possent, eorum residẽtia intermitteretur: propterea statuit, & decreuit: Episcopo per se, seu illius Vicarium in spiritualibus generalem, contra Clericum, in sacris etiam presbyteratus Ordinibus constitutum, etiam ad illius cõdemnationem, nec non verbalem depositionem, & per seipsum etiam ad actualem, atque sollemnem degradationem ab ipsis

1 Carth. 10. vid. 3. q. 8. suggero. & 15. q. 7. Felix Episcop.

2. 2. Hispalen. c. 6.

3 cap. si quis. cũ seq. 15. q. 7. cap. de gradat. de pœn. in 6.

Ordinibus,& gradibus ecclesiasticis, in casibus, in quibus aliorum Episcoporum pręsentia, in numero à canonibus definito, requiritur, etiam absq; illis procedere liceat: adhibitis tamen & in hoc sibi assistentibus totidem Abbatibus, vsum mitræ & baculi ex priuilegio Apostolico habentibus, si in ciuitate, aut diœcesi reperiri, & commode interesse possint, alioquin aliis personis in ecclesiastica dignitate constitutis, quæ ætate graues, ac iuris scientia commendabiles existant.

Caput V.

ET quoniam per fictas causas, quæ tamen satis probabiles videntur, interdū accidit, vt nonnulli eiusmodi gratias extorqueant, per quas pœnæ, illis Episcoporum iusta seueritate inflictæ, aut remittuntur omnino, aut minuuntur, cum non ferendum sit, vt mēdacium, quod tantopere Deo displicet, non modo ipsum [1] impunitum sit, verumetiam alterius delicti veniā impetret mētiēti; idcirco, vt sequitur, statuit, & decreuit: Episcopus apud ecclesiam suam residēs, de surreptione, & obreptione gratiæ quæ super absolutione alicuius publici criminis,

[1] Exo. 23. Leui. 19. Prouer. 6. 8. 10. 12. & 19. c. si quis dixerit cū seq. et c. nemo peritorū 11. q. 3.

nis, vel delicti, de quo ipse inquirere cœperat, aut remissione pœnæ, ad quam criminosus per eum condemnatus fuerit, falsis precibus impetratur, per se ipsum, tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, [1] etiã summarie cognoscat, ipsamq; gratiam, postquam per falsi narrationem, aut veri taciturnitatem obtentam esse legitime, constiterit non admittat.

1 c. super litteris. et c. cum dilecta. de rescr.

CAPVT VI.

QVONIAM vero subditi Episcopo, [2] tametsi iure correpti fuerint, magnopere tamen eum odisse, & tanquã iniuria affecti sint, falsa illi crimina obiicere solent, vt, quoquo pacto possint, ei molestiam exhibeant, cuius vexationis timor plerumque illum ad inquirenda & punienda eorum delicta segniorem reddit: idcirco, ne is magno suo, & ecclesiæ incommodo, gregem sibi creditum relinquere, ac non sine Episcopalis dignitatis diminutione vagari cogatur; ita statuit, & decreuit: [3] Episcopus, nisi ob causam, ex qua deponendus, siue priuandus veniret, etiam si ex officio, aut per inquisitionem, seu denunciationem, vel accusationem, siue alio quouis modo pro-

2 c. sunt nõnulli. 2. q. 7.

3 Vid ses. 24. c. 5.

cedatur, vt personaliter compareat, nequaquam citetur, vel moneatur.

Capvt VII.

Testes in causa criminali [1] ad informationē, vel iudicia seu alias in causa principali contra Episcopum, nisi cōtestes, & bonæ conuersationis, existimationis, & famæ fuerint, non recipiantur, & si odio, temeritate, aut cupiditate aliquid deposuerint, grauibus pœnis multentur.

Capvt VIII.

Cavsae [2] Episcoporum, cum pro criminis obiecti qualitate comparere debeant, coram Pontifice Max. referantur, ac per ipsum terminentur.

Decretum prorogationis definitionis quatuor articulorum de Sacramento Eucharistiæ, & salui conductus, Protestantibus dandi.

Eadem sancta Synodus errores omnes qui super hoc sanctissimo Sacramento

1 cap. accusatio quoque c. accusatio episcoporū. c. testes. 2. q. 7. & c. vlt. 2. q. 5. Conc. Ro. sub Siluest. 1. iuxta Anacleti Papæ epist. 2. & Carthag. 2. c. 6. & Carthag. 4. ca. 96. & Sixt. 3. epist. 3. c. 2.

2 Vide Cōc. Sardicen. c. 3 c. ad abolendā. & c. excommunicamus §. Damnatę vero, de hæret. & c. Quo iure 8. dist. & infra Sess. 24. cap. 5. de reform.

repul-

repullularunt, tanquam vepres ex agro Dominico euellere, ac omnium fidelium saluti prospicere cupiens, quotidianis precibus Deo omnipotenti pie oblatis, inter alios, ad hoc Sacramentum pertinentes, articulos diligentissima veritatis catholicæ inquisitione tractatos, plurimis, accuratissimisque pro rerũ grauitate disputationibus habitis, cognitis quoque præstantissimorum theologorum sententijs, hos etiam tractabat: An necessarium sit ad salutem, & diuino iure præceptum, vt singuli Christi fideles sub vtraque specie ipsum venerabile Sacramentum accipiant: Et: Num minus sumat, qui sub altera, quam qui sub vtraque communicat. Et: An errauerit sancta mater Ecclesia, laicos, & non celebrantes sacerdotes, sub panis specie dumtaxat communicando. Et: An paruuli etiam communicandi sint. Sed quoniam ex nobilissima Germaniæ prouincia, ij qui se protestantes nominant, super his ipsis articulis, antequam definiantur, audiri à sancta Synodo cupiunt, & eam ob causam fidem publicam ab illa postularunt, vt ipsis tuto huc venire, & in hac vrbe commorari, ac libere coram Synodo

dicere, atque proponere quæ senserint, & postea, cum libuerit, recedere liceat: sancta ipsa Synodus, licet magno desiderio eorũ aduentum multos antea menses expectarit, tamen, vt pia mater, quæ ingemiscit, & parturit, summopere id desiderans, ac laborans, vt in ijs, qui Christiano nomine censentur, nulla sint schismata, sed quemadmodum eundem omnes Deum, & Redemptorem agnoscunt, ita idem dicant, idem credant, idem sapiant; confidens Dei misericordia, & sperans fore, vt illi in sanctissimam & salutarem vnius fidei, spei, caritatisque concordiam redigantur, libenter eis in hac re morem gerẽs, securitatem, & fidem, vt petierunt, publicam, quam saluum cõductum vocant, quoad se pertinet, eius, qui infra scriptus erit, tenoris, dedit, atque concessit: & eorum causa definitionem illorum articulorum ad secundam Sessionem distulit; quam, vt illi commode interesse possent, in diem festum conuersionis D. Pauli, quę erit vigesima quinta die mensis Ianuarij, anni sequentis, indixit. Illudque præterea statuit, vt in eadem Sessione de sacrificio Missæ agatur, propter magnam vtriusque rei connexionem; interea

terea sessione proxima de Pœnitentiæ & extremæ Vnctionis Sacramentis tractandum. Illam autem die festo D. Catharinæ virginis, & martyris, qui erit vigesima quinta Nouembris, habendam esse decreuit, simulque vt in vtraque materiam reformationis prosequatur.

SALVVS CONDVCTVS DATVS PROTESTANTIBVS.

SACROSANCTA generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato, & nuncijs, omnibus, & singulis, siue ecclesiasticis, siue sæcularibus personis vniuersæ Germaniæ, cuiscumque gradus, status, conditionis, & qualitatis sint, quæ ad œcumenicum hoc, & generale Concilium accedere voluerint, vt de ijs rebus, quæ in ipsa Synodo tractari debent, omni libertate conferre, proponere, & tractare, ac ad ipsum œcumenicum Concilium libere, & tuto venire, & in eo manere, & commorari, ac articulos, quot illis videbitur, tam scripto, quam verbo, offerre, proponere, &

cum Patribus, siue ijs, qui ab ipsa sancta Synodo delecti fuerint, conferre, & absque vllis conuitijs, & contumelijs disputare, necnon, quando illis placuerit, recedere possint, & valeant, publicam fidem, & plenam securitatem, quam saluum conductum appellant, cum omnibus, & singulis clausulis, & decretis necessarijs, & opportunis, etiam si specialiter, & non per verba generalia exprimi deberent, quæ pro expressis haberi voluit, quantum ad ipsam sanctam Synodum spectat, concedit. Placuit præterea sanctæ Synodo, vt, si pro maiori libertate, ac securitate eorum, certos tam pro commissis, quam pro committendis per eos delictis, iudices eis deputari cupiant, illos sibi beneuolos nominent, etiam si delicta ipsa quantumcumque enormia, ac hæresim sapientia fuerint.

SESSIO

SESSIO XIIII.

QVÆ EST QVARTA

SVB IVLIO III. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XXV. NOV. M. D. LI.

Doctrina de ſanctiſſimis Pœnitẽtiæ, & extremæ vnctionis Sacramẽtis.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibꝰ in ea eiſdem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato, & Nuntijs, quamuis in decreto de[1] Iuſtificatione multus fuerit de Pœnitentiæ Sacramento, propter locorum cognationem, neceſſaria quadam ratione ſermo interpoſitus: tanta nihilominus circa illud noſtra hac ætate diuerſorum errorum eſt multitudo, vt non parum publicæ vtilitatis retulerit, de eo exactiorem & pleniorem definitionem tradidiſſe; in qua demõſtratis, & cõuulſis, Spiritus ſancti præſidio, vniuerſis erroribꝰ, catholica veritas perſpicua, & illuſtris fieret, quam nũc ſancta hæc Synodus Chriſtianis omnibus perpetuo ſeruandam proponit.

1. ſup. Seſſ. 6. cap. 14.

De necessitate, & institutione Sacramenti Pœnitentiæ.

CAPVT I.

SI ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum esset, vt iusticiam, in Baptismo, ipsius beneficio, & gratia, susceptam, constanter tuerentur; non fuisset opus aliud ab ipso Baptismo Sacramentum ad peccatorum remissionem esse institutum. [1] Quoniam autem Deus, diues in misericordia, cognouit figmentum nostrum; illis etiam vitæ remedium contulit, qui se se postea in peccati seruitutem, & Dæmonis potestatem tradidissent, Sacramentum videlicet Pænitentiæ; quo lapsis post Baptismũ, beneficium mortis Christi applicatur. [2] Fuit quidem Pænitentia vniuersis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quouis tempore ad gratiam, & iustitiam assequendam necessaria, illis etiam, qui Baptismi Sacramento ablui petiuissent, vt, peruersitate abiecta, & emendata, tantam Dei offensionem cum peccati odio, & pio animi dolore detestarentur. Vnde Propheta ait: [3] Conuertimini, & agite pænitentiam ab omnibus iniquitatibus

[1] inf. can. 1. Psal. 102. Eph. 2. Sic Ian 1. epist. 91. inter epist. August. Nam quamuis redemisset, &c. & Cyprianus ab Aug. citatus lib. 2. contra Iulian. c. 8. Quam benigna, quam necessaria.
[2] supra Sess. 6. c. 14. de iustif. Cōc. Cabilon. c. 8.
[3] Eze. 18.

tibus vestris: & non erit vobis in ruinam iniquitas. Dominus etiam dixit: [1] Nisi pænitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. Et princeps Apostolorum Petrus peccatoribus Baptismo initiandis, pænitentiam commendans, dicebat: [2] Pænitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum. Porro nec ante aduentum Christi Pænitẽtia erat Sacramentum, nec est post aduentum illius cuiquam ante Baptismum. Dominus autem Sacramentum Pænitentiæ tunc præcipue instituit, cum à mortuis excitatus, insufflauit in discipulos suos, dicẽs: [3] Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retẽta sunt. Quo tam insigni facto, & verbis tam perspicuis, potestatem remittendi, & retinendi peccata, ad reconciliãdos fideles, post Baptismum lapsos, Apostolis, & eorũ legitimis successoribus fuisse communicatam, vniuersorum Patrum consensus semper intellexit. [4] Et Nouatianos, remittendi potestatem olim pertinaciter negantes, magna ratione Ecclesia catholica, tamquam hæreticos, explosit, atque condemnauit. Quare verissimum hunc illorum verborum Domini

1 Luc.13.

2 Act.2. c.agũt.& c proprie de consec. dist.4.

3 Ioa.20. Matt 16. c.vt constitueretur 50. dist.& infra c.8. in fin.& can. 3.

4 Euseb. Cæsarié. histor. eccl.lib. 6. c.35.

sensum sancta hęc Synodus probans, & recipiens, damnat eorum commentitias interpretationes, qui verba illa ad potestatē prædicandi verbum Dei, & Christi Euangelium annūciandi, contra huiusmodi Sacramēti institutionem falso detorquent.

De differentia Sacramenti Pœnitentiæ, & Baptismi.

Caput II.

1 supra Sess. 6. de iustif. c. 14. et infra can. 2.

CETERVM hoc Sacramentum [1] multis rationibus à Baptismo differre dignoscitur. Nam præterquam quod materia, & forma, quibus Sacramenti essentia perficitur, longissime dissidet: constat certe Baptismi ministrum iudicem esse non oportere, cum Ecclesia in neminem iudicium exerceat, qui nō prius in ipsam per Baptismi ianuam fuerit ingressus. [2] Quid enim mihi, inquit Apostolus, de ijs, qui foris sunt, iudicare? Secus est de domesticis fidei, quos Christus Dominus [3] lauacro Baptismi, sui corporis mēbra semel effecit. Nam hos, si se postea crimine aliquo contaminauerint, nō iam repetito Baptismo ablui, cum id in Ecclesia catholica nulla ratione liceat, sed ante hoc tribunal, tamquā reos, sisti

2 1. Cor. 5. in fin. cap. mul. 2. q. 1. c. gaudemus. de diuor.

3 1. Cor. 12. b. c. verbum de pænit dist. 1.

sisti voluit: vt per sacerdotum sententiam non semel, sed quoties ab admissis peccatis ad ipsum pœnitentes confugerint, possent liberari. Alius est præterea Baptismi, & alius Pœnitentiæ fructus. Per Baptismum enim Christum [1] induentes, noua prorsus in illo efficimur creatura, plenam & integrã peccatorum omnium remissionem consequentes: ad quam tamen nouitatem, & integritatem per Sacramentum Pœnitentiæ, sine magnis nostris fletibus, & laboribus, diuina id exigente iustitia, peruenire nequaquam possumus: vt meritò [2] Pœnitentia laboriosus quidam baptismus à sanctis Patribus dictus fuerit. Est autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapsis post Baptismum ad salutem necessarium, vt nondum regeneratis ipse Baptismus.

1. Galat. 3.

2 Et secũda post naufragium, tabula. c. secũda. de pœn. dist. 1.

De partibus, & fructu huius Sacramenti.

Capvt III.

Docet præterea sancta Synodus, Sacramenti Pœnitẽtiæ formam, in qua præcipuè ipsius vis sita est, in illis ministri verbis positã esse: Ego te absoluo, &c. Qui-

bus quidem de Ecclesiæ sanctæ more, preces quædam laudabiliter adiunguntur: ad ipsius tamen formæ essentiam nequaquam spectant, neque ad ipsius Sacramēti administrationē sunt necessariæ Sunt autem quasi materia huius Sacramenti ipsi⁹ pœnitentis actus, [r] nempe Contritio, Confessio, & Satisfactio. Qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenámque, & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione Pœnitentiæ partes dicuntur. Sanè vero res, & effectus huius, Sacramenti, quantum ad eius vim & efficaciam pertinet, reconciliatio est cum Deo, quam interdum in viris piis, & cum deuotione hoc Sacramentum percipientibus, conscientiæ pax, ac serenitas cum vehementi spiritus consolatione cō sequi solet. Hæc de partibus, & effectu huius Sacramenti Sancta Synodus tradens, simul eorum sententias damnat, qui Pœnitentiæ partes, incussos conscientiæ terrores, & fidem esse contendunt

r supra Sess. 6. de iustif. c. 14. & infra can. 4

a sup. Sess. 6. de iustif. cap. 6. et 14.

De contritione.

Capvt IIII.

CONTRITIO, [a] quæ primum locum inter dictos pœnitentis actus habet, a-

ni-

nimi dolor, ac detestatio est de peccato cõmisso, cum proposito nõ peccandi de cetero. Fuit autem quouis tempore ad impetrãdam veniam peccatorum hic Contritionis motus necessari⁹; & in homine post Baptismum lapso, ita demum præparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia diuinæ misericordiæ, & voto præstandi reliqua, coniunctus sit, quæ ad rite suscipiendũ hoc Sacramentum requiruntur. Declarat igitur sancta Synodus, hanc Contritionem, non solùm [1] cessationem à peccato, & vitæ nouæ propositum, & inchoationem, sed veteris etiam odium continere, iuxta illud: [2] Proiicite à vobis omnes iniquitates vestras, in quibus præuaricati estis; & facite vobis cor nouum. Et certè, qui illos sanctorum clamores considerauerit: [3] Tibi soli peccaui, & malum coram te feci: [4] Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum: [5] Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ: & alios huius generis: facilè intelligit, eos ex vehementi quodam anteactæ vitæ odio, & ingenti peccatorum detestatione manasse. Docet præterea, etsi Contritionem hanc aliquãdo caritate perfectam esse con-

1 infra can. 5.

2 Ezech. 18.

3 Psal. 50. c. et venit. de pæn. dist. 1 et c. totam de pæn. dist. 3.

4 Psal. 6.

5 Esa. 38.

tingat, hominémq; Deo reconciliare priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi Contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribẽdam. Illam verò contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ; declarat, non solùm non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verùm etiam donum Dei esse, & Spiritus sancti impulsum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantùm mouentis, quo pœnitens adiutus, viam sibi ad iustitiam parat. Et quamuis sine Sacramento pœnitentiæ per se ad iustificationem perducere peccatorem nequeat; tamẽ eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandum disponit. Hoc enim timore vtiliter [1] cõcussi Niniuitæ, ad Ionæ prædicationem, plenam terroribus, pœnitentiam egerunt, & misericordiam à Domino impetrarunt. Quamobrem falsò quidam calumniantur catholicos scriptores, quasi tradiderint Sacramẽtum Pœnitentiæ, absque bono motu suscipien-

[1] Ionæ 3. Matt. 12. Lucæ 11. c. quamobrem. de pœn. dist. 1.

pientium, gratiam conferre: quod nunquã Ecclesia Dei docuit, nec sensit. Sed & falsò docent, Contritionem esse extortam, & coactam, non liberam, & voluntariam.

De confeßione.

CAPVT V.

EX [1] institutione Sacramenti Pœnitentiæ, iã explicata, vniuersa Ecclesia semper intellexit, institutam etiam esse à Domino integram peccatorum Confessionem, & omnibus post Baptismum lapsis iure diuino necessariam existere: quia Dominus noster Iesus Christus, [2] e terris ascensurus ad cælos, sacerdotes sui ipsius Vicarios reliquit, tamquam præsides, & iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quę Christi fideles ceciderint; quo pro potestate Clauium, remissionis, aut retentionis peccatorum, sententiam pronuntient. [3] Cõstat enim sacerdotes iudicium hoc, incognita causa, exercere non potuisse, neque æquitatem quidem illos in pœnis iniungendis seruare potuisse, si in genere dũtaxat, & non potiùs in specie, ac sigillatim, sua ipsi peccata declarassent. [4] Ex his colligitur, oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia,

1 Lucæ 5. & 17. Iac. 5. 1. Ioan. 1. inf can. 6

2 Ioan. 20 Mat. 16. c. verbũ. de pœn. dist. 1. & c. adhuc de pœn. dist. 3.

3 Hiero. exponẽs illud Ecclesiast. 10. Si mor deat serpens in silentio.

4 infra can. 6.

quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in Confessione recenseri, etiam si occultissima illa sint, & tantum aduersus duo vltima [1] Decalogi præcepta commissa, quæ nonnumquam animũ grauiùs sauciant, & periculosiora sunt iis, quę in manifesto admittuntur. Nam venialia, quibus à gratia Dei non excludimur, [2] & in quæ frequẽtiùs labimur, quamquam rectè & vtiliter, citráq; omnem præsumptionem in Confessione dicantur, quod piorũ hominum vsus demonstrat, taceri tamen citra culpam, multísque aliis remediis expiari possunt. Verùm, cùm vniuersa mortalia peccata, etiam cogitationis, [3] homines iræ filios, & Dei inimicos reddãt; necessum est, omnium etiam veniam cum aperta & verecunda Confessione, à Deo quærere. Itaque dum omnia, quæ memoriæ occurrunt, peccata Christi fideles confiteri student, proculdubio omnia diuinæ misericordiæ agnoscenda exponunt. Qui verò secus faciunt, & scienter aliqua retinent, nihil diuinæ bonitati per sacerdotem remittendum proponunt: [4] si enim erubescat ægrotus vulnus medico detegere, quod ignorat, medicina non curat. Colligitur præterea, etiam

1 Deut. 5.

2 supra Sess. 6. can. 23. c. adhuc. & c. de quotidianis. de pæn. dist. 3. & cap. Medicina, de pænit. dist. 1.

3 Eph. 2.

4 Hierõ. paulo suprà allegatus.

etiam eas circunſtantias in Confeſſione explicandas eſſe, quæ ſpeciem peccati mutãt: quod ſine illis peccata ipſa neque à pœnitentibus integrè exponantur, nec iudicibus innoteſcant; & fieri nequeat, vt de grauitate criminum rectè cenſere poſſint, & pœnam, quam oportet, pro illis, pænitentibus imponere. Vnde alienum à ratione eſt, docere circumſtantias has ab hominibus otioſis excogitatas fuiſſe; aut vnam tantùm circumſtantiam confitendam eſſe, nempe peccaſſe in fratrem. Sed & impium eſt, Cõfeſſionem, quæ hac ratione fieri præcipitur, impoſſibilem dicere, aut carnificinam illam conſcientiarum appellare. Conſtat enim, nihil aliud in Eccleſia à pœnitentibus exigi, quàm vt, poſtquam quiſque diligentiùs ſe excuſſerit, & conſciẽtiæ ſuæ ſinus omnes, & latebras explorauerit, ea peccata confiteatur, quibus ſe Dominum, & Deum ſuum mortaliter offendiſſe meminerit: reliqua autẽ peccata, quæ diligenter cogitãti non occurrunt, in vniuerſum, eadem Confeſſione incluſa eſſe intelliguntur: pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: [1] Ab occultis meis munda me Domine. Ipſa verò huiuſmodi Confeſſionis difficultas, ac

1. Pſal. 18.

peccata detegendi verecundia grauis quidem videri posset, nisi tot tantisque cõmodis, & consolationibus leuaretur, quæ omnibus dignè ad hoc Sacramentum accedentibus, per Absolutionem certissimè cõferuntur. Ceterum, quo ad modum confitendi secreto apud solum sacerdotem, etsi Christus non vetuerit, quin aliquis in vindictam suorum scelerum, & sui humiliationem, cum ob aliorum exemplum, tum ob Ecclesię offensæ ædificationem, delicta sua publicè confiteri possit: non est tamen hoc diuino præcepto mandatum, nec satis consultè humana aliqua lege præciperetur, vt delicta, pręsertim secreta, publica essent cõfessione aperienda. Vnde cum à sanctissimis, & antiquissimis Patribus, magno, vnanimique consensu, secreta Confessio sacramentalis, qua ab initio Ecclesia sancta vsa est, & modò etiam vtitur, fuerit semper cõmendata, manifestè refellitur inanis eorũ calumnia, qui eam à diuino mandato alienam, & inuentum humanum esse, atque à [2] Patribus in Concilio Lateranensi congregatis, initium habuisse docere non verentur. Neque enim per Lateranense Conciliũ Ecclesia [3] statuit, vt Christi fideles confite-

1 Conc. Cabilon. c. 33.

2 inf. can. 8. & 14.

3 Cõc. Latera. sub Inn. 3. ca. 21. c. omnis vtriusque. de pœn. & remis.

rentur,

rentur, quod iure diuino necessarium & institutum esse intellexerat; sed vt præceptum Confessionis saltem semel in anno, ab omnibus & singulis, cum ad annos discretionis peruenissent, impleretur. Vnde iam in vniuersa Ecclesia, cum ingenti animarũ fidelium fructu, obseruatur mos ille salutaris confitendi, sacro illo, & maximè acceptabili tẽpore Quadragesimæ: quem morem hæc sancta Synodus maximè probat, & amplectitur, tamquam pium, & meritò retinendum.

De ministro huius Sacramenti, & Absolutione.

CAPVT VI.

CIRCA ministrum autem huius Sacramenti, declarat sancta Synodus, falsas esse, & à veritate Euangelij penitus alienas doctrinas[1] omnes, quę ad alios quosuis homines, præter Episcopos, & Sacerdotes, Clauium ministerium perniciosè extẽdunt; putantes verba illa Domini:[2] Quæcũque alligaueritis super terram, erunt alligata & in cælo; & quæcumque solueritis

1 infra can. 10.

2 *Matt.* 16. & 18.

1 Io.20. super terram, erunt soluta & in cælo: [1] &, Quorũ remiseritis peccata, remittũtur eis: &, Quorum retinueritis, retenta sunt: ad omnes Christi fideles indifferenter, & promiscuè [2] contra institutionem huius Sacra-

2 supra Sess. 7. de sacra. ca. 10. menti, ita fuisse dicta, vt quiuis potestatem habeat remittẽdi peccata, publica quidem per correptionem, si correptus acquieuerit; secreta verò per spontaneam Confessionẽ, cuicumque factam. Docet quoque, etiam Sacerdotes, qui peccato mortali tenentur, per virtutem Spiritus sancti, in ordinatione collatam, tanquam Christi ministros, functionem remittendi peccata exercere, eósque prauè sentire, qui in malis Sacerdotibus hanc potestatem non esse contendunt.

3 c. secũdũ ecclesiæ. 19. dist. &c. nõ nocet. 1. q. 1 [3] Quamuis autem Absolutio Sacerdotis alieni beneficij sit dispensatio; tamen non est solum nudum ministerium, vel annuntiandi Euangelium, vel declarandi remissa esse peccata; sed ad instar actus iudicialis; quo ab ipso, velut à iudice, sententia prounntiatur. Atque ideo non debet pænitens adeo sibi de sua ipsius fide blandiri, vt, etiam [4] si nul-

4 infra can. 9. la illi adsit contritio, aut Sacerdoti animus serio agendi, & vere absoluendi desit; putet tamen se, propter suam solam fidem, vere,

& coram Deo esse absolutum. Nec enim fides sine Pœnitentia remissionem vllam peccatorum præstaret: nec is esset, nisi salutis suæ negligentissimus, qui Sacerdotem ioco se absoluentem cognosceret; & nõ alium, serio agentem, sedulo requireret.

Vide post finẽ huius libri.

De casuum reseruatione.

Capvt VII.

QVONIAM igitur natura, & ratio iudicij illud exposcit, vt sententia in subditos duntaxat feratur; [1] persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, & verissimũ esse Synodus hæc confirmat, nullius momenti Absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet iurisdictionem. Magnopere vero ad Christiani populi disciplinam pertinere, sanctissimis Patribus nostris visum est, vt atrociora quædam & grauiora crimina non à quibusvis, sed à summis duntaxat sacerdotibus absoluerentur. [2] Vnde merito Pontifices Maximi,

1 c. si episcopus de pæn. in 6.
2 c. si quis suaden. 17. q. 4. c. ita quorundam, de iud. c. cõquest. de sent. excom. c. quicũque. eo. tit. in 6. & cap. 2. eod. tit. in Clemen. c. & si dominium. de pæn in extrauag. comm. cum sim. Ro. 13.

pro ſuprema poteſtate, ſibi in Eccleſia vniuerſa tradita, cauſas aliquas criminum grauiores ſuo potuerunt peculiari iudicio reſeruare. Neque dubitandum eſt, quando omnia, quæ à Deo ſunt, ordinata ſunt, quin hoc idem [1] Epiſcopis omnibus in ſua cuiq; diœceſi, in ædificationem tamẽ, non in deſtructionem, liceat, pro illis in ſubditos tradita ſupra reliquos inferiores ſacerdotes auctoritate, præſertim quo ad illa, quibus excommunicationis cenſura annexa eſt. Hanc autem delictorum reſeruationem, conſonum eſt diuinæ auctoritati, non tantum in externa politia, ſed etiam corã Deo vim habere. Verumtamen piè admodum, ne hac ipſa occaſione aliquis pereat, in eadem Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, [2] vt nulla ſit reſeruatio in articulo mortis: atque ideo omnes ſacerdotes quoslibet pœnitẽtes à quibuſvis peccatis, & cenſuris abſoluere poſſint, extra quem articulum, Sacerdotes cùm nihil poſſint in caſibus reſeruatis, id vnum pœnitentibus perſuadere nitantur, vt ad Superiores, & legitimos iudices pro beneficio abſolutionis accedant.

1 Vide Seſs. 24. c. 6. poſt matrimoniũ.
2. c. felicis de pæn. in 6. c. paſtoralis. de off. ord. c. cupiẽtes. de pœ. in Cle. c. inter cunctas. §. duos. de priu. in extrau. cõm. Cæleſt epi. 2. c. 2. & 4. Carth. c. 76. & 11. Tole. c. 12.

De

De satisfactionis necessitate, & fructu.

CAPVT VIII.

DEMVM, [1] quo ad Satisfactionem, 1 de pœ-
quæ ex omnibus Pœnitētiæ partibus, nit.dist.5.
quemadmodum à Patribus nostris Chri- circa pr.
stiano populo fuit perpetuo tempore com-
mēdata, ita vna maxime nostra ætate, sum-
mo pietatis prætextu, impugnatur ab iis,
qui speciem pietatis habent, virtutem au-
tem eius abnegarunt: sancta Synodus de-
clarat, falsum omnino esse, & à verbo Dei
alienū, culpam à [2] Domino numquam re- 2 infra
mitti, quin vniuersa etiam pœna condone- can.12.
tur: perspicua enim, & illustria in sacris lit- Gen.3.
teris exempla reperiuntur, quibus, præter 2.Reg.12
diuinam traditionem, hic error quam ma- Num.12.
nifestissime reuincitur. Sane & diuinæ iu- et 20.ses.
stitiæ ratio exigere videtur, vt aliter ab eo 6.can.30
in gratiam recipiātur, qui ante Baptismum et ca.14.
per ignorantiam deliquerint, aliter vero,
qui semel à peccati, & Dæmonis seruitute
liberati, & accepto Spiritus sancti dono,
sciēter templum [3] Dei violare, & Spiritum 3.1.Cor.3
sanctum contristare non formidauerint. Ephes.4.

Et diuinam clementiam decet, ne ita nobis absque vlla Satisfactione peccata dimittantur, vt, occasione accepta, peccata leuiora
1 Heb. 2. Rom. 10. putantes velut iniurij, & [1] contumeliosi Spiritui sancto, in grauiora labamur, thesaurizantes nobis iram in die iræ. Proculdubio enim magnopere à peccato reuocant, & quasi fræno quodam coercent hæ satisfactoriæ pœnæ, cautioresque & vigilantiores in futurum pœnitentes efficiunt, medentur quoque peccatorum reliquiis, & vitiosos habitus, malè viuendo comparatos, con-
2 Ezech. 33. Ionæ 3. Hie. 3. 18. & 25. trarijs virtutum actionib⁹ tollunt. [2] Neque vero securior vlla via in Ecclesia Dei vnquã existimata fuit ad amouendam imminentem à [3] Domino pœnam, quam vt hæc pœ-
3 Esa. 30. Eccl. 17. Mar. 3. 4. 11. & 18. cum sim. nitentiæ opera homines cum vero animi dolore frequentent. Accedit ad hæc, quod dum satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo Iesu, qui pro peccatis nostris satisfe-
4 Ro. 5. 1. Ioan. 2. in princ. 2. Cor. 3. Rom. 8. cit, [4] ex quo omnis nostra sufficientia est, conformes efficimur, certissimam quoque inde arrham habẽtes, quod si compatimur, & conglorificabimur. Neque vero ita no-
5 2 Cor. 3 Philip. 4. 1. Cor. 1. in f. stra est satisfactio hæc quam pro peccatis nostris exoluimus, vt non sit per Christum Iesum. Nam qui [5] ex nobis, tanquam ex

nobis,

nobis, nihil possumus, eo cooperante, qui nos confortat, omnia possumus. Ita non habet homo vnde glorietur: [1] sed omnis gloriatio nostra in Christo est: in quo viuimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, [2] facientes fructus dignos pœnitētiæ qui ex illo vim habent, ab illo offeruntur Patri, & per illum acceptantur à Patre. Debent ergo sacerdotes Domini, quantum spiritus, & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, salutares, & conuenientes satisfactiones iniungere: ne, si forte peccatis conniueant, & indulgentius cum pœnitētibus agant, leuissima quędam opera pro grauissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, vt Satisfactio, quam imponunt nō sit tantum ad nouæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & castigationem. [3] Nam Claues sacerdotum non ad soluendum dumtaxat, sed & ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres, & credunt, & docent, nec propterea existimarunt, Sacramentum Pœnitentiæ esse forum iræ, vel pœnarum, sicut nemo vnquam catholicus

1. 2. Cor. 10. in fi. Galat. 6. Act. 17.

2 Mat. 3. & 4. Luc. 3. 10. 17. c. tempora cū multis seq. 26. q. 7. c. de pœnitentibus de conſ. distin. 4. Concil. Carthag. 3. c. 31. & Cōc. Cartha. 4. c. 74. Cōc. Cabilon. ca. 34. & 38. Conc. Afric. c. 9

3 Mat. 16. & Ioan. 20. sup. c. 1. in f. & infr. can. 3. & vlt. de pœn.

sensit ex huiusmodi nostris satisfactionibus vim meriti, & [1] satisfactionis Domini nostri, Iesu Christi, vel obscruari, vel aliqua ex parte imminui, quod dum nouatores intelligere nolunt, ita optimam Pœnitentiam nouam vitam esse docent vt omnem satisfactionis vim, & vsum tollant.

1 infra can. 13.

De operibus satisfactionis.

CAPVT IX.

DOCET præterea tantam esse diuinæ munificentiæ largitatem, vt non solum pœnis, sponte à nobis pro vindicando peccato susceptis, aut sacerdotis arbitrio pro mensura delicti impositis, sed etiam, quod maximũ amoris [2] argumẽtum est, temporalibus flagellis à Deo inflictis & à nobis patienter toleratis, apud Deum patrem per Christum Iesum satisfacere valeamus.

2 c. sunt plures in fi. de pœnit. dis. 3.

Do-

Doctrina de Sacramento extremæ vnctionis.

VISVM est autem sanctæ Synodo, præcedenti doctrinæ de pœnitentia adiungere ea, quæ sequuntur de Sacramento extremæ Vnctionis: quod non modo Pœnitentæ, sed & totius Christianæ vitæ, quæ perpetua Pœnitentia esse debet, consummatiuum existimatum est à Patribus. Primum itaque, circa illius institutionem, declarat, & docet,[1] quod clementissimus Redemptor noster, qui seruis suis quouis tempore voluit de salutaribus remediis[2] aduersus omnia omnium hostium tela esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in Sacramentis aliis præparauit, quibus Christiani conseruare se integros, dum viuerent, ab omni grauiore spiritus incommodo possint, ita extremæ Vnctionis Sacramento finem vitæ, tanquam firmissimo quodam præsidio, muniuit. Nam etsi aduersarius[3] noster occasiones per omnem vitam quærat & captet, vt deuorare animas nostras quoquo modo possit: nullum tamen tempus est, quo vehementius ille omnes suę versutiæ neruos intendat

1 infra can. 1. de Sacr. extremæ Vnctionis.

2 Eph. 6.

3. 1. Pet. 5. c. nulli dubium. 3. q. 1.

ad perdēdos nōs penitus, & à fiducia etiam,
1 Gen. 3. & infr. c. 8. in fi. [1] si possit diuinæ misericordiæ deturbandos, quam cum impendere nobis exitum vitæ perspicit.

De institutione Sacramenti extremæ Vnctionis.

Capvt I.

INstitvta est autem sacra hæc Vnctio infirmorum, tanquam vere, & proprie Sacramentum noui Testamenti, à
2 Mar. 6. Christo, Domino nostro, [2] apud Marcum
3 Iac. 5. c. presbyteros. 95. dist. c. 1. §. 5. de sacr. Vnctione. Concil. Cabilon. c. 48. Innoc. 1. epist. 1. c. 8. quidem insinuatum, [3] per Iacobum autem Apostolum, ac Domini fratrem, fidelibus commendatum, ac promulgatum. Infirmatur, inquit, quis in vobis: inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei, saluabit infirmum: & aleuiabit eum Dominus, &, si in peccatis sit, dimittentur ei. Quibus verbis, vt ex Apostolica traditione, per manus accepta, Ecclesia didicit, docet materiam, formam, proprium ministrum, & effectum huius salutaris Sacramenti.

menti. Intellexit enim Ecclesia, materiam esse oleum, ab Episcopo benedictum. Nam Vnctio aptissimè Spiritus sancti gratiam, qua inuisibiliter anima ægrotantis inungitur, repræsentat, formam deinde esse illa verba, Per istam vnctionem, &c.

De effectu huius Sacramenti.

CAPVT II.

Res porro, & effectus huius Sacramenti, illis verbis explicatur: Et [1] o- 1 Iac. 5.
ratio fidei saluabit infirmum: & alleuiabit
eum Dominus: &, si in peccatis sit, dimit-
tentur ei. [2] Res etenim hæc gratia est Spiri- Ibidem.
tus sancti: cuius Vnctio delicta, si quæ sint 2 Infra
adhuc expianda, ac peccati reliquias abster- can. 2. de Sacram.
git, & ægroti animam alleuiat, & cõfirmat, extremę
magnam in eo diuinæ misericordiæ fidu- Vnct.
ciam excitando: qua infirmus subleuatus,
[3] & morbi incommoda, ac labores leuius 3 Gen. 3.
fert, & tentationibus Dæmonis, calcaneo insidiantis, facilius resistit: & sanitatem corporis interdum, vbi saluti animæ expedierit, consequitur.

De miniſtro huius Sacramenti, & tempore, quo dari debeat.

CAPVT III.

IAM vero, quod attinet ad præſcriptionem eorum, qui & ſuſcipere, & miniſtrare hoc Sacramentum debent, haud obſcure fuit illud etiam in verbis prædictis traditum. Nam & oſtenditur illic, proprios huius Sacramenti miniſtros eſſe eccleſiæ Preſbyteros. Quo nomine, eo loco, non ætate ſeniores, aut primores in populo intelligẽdi veniunt, ſed [1] aut Epiſcopi, aut ſacerdotes, ab ipſis rite ordinati, [2] per impoſitionem manuũ preſbyteri. Declaratur etiam, eſſe hanc Vnctionem infirmis adhibẽdam, illis vero præſertim, qui tam periculoſe decumbunt, vt in exitu vitæ conſtituti videantur: vnde & Sacramentum exeuntium nũcupatur. Quod ſi infirmi poſt ſuſceptam hanc Vnctionem, conualuerint, iterum huius Sacramenti ſubſidio iuuari poterunt, cum in aliud ſimilæ vitæ diſcrimen inciderint. Quare nulla ratione audiendi ſunt, qui contra

1 cap. illud ſuperfluũ. 95. diſt. et inf. can. vlt.

2 1. Ti. 4. diſt. 95. c. Ecce ego.

contra tam apertam, & dilucidam Apostoli [1] Iacobi sententiam docent, hanc Vnctionem vel figmentum esse humanum, vel ritum à Patribus acceptum, nec mandatum Dei, nec promissionem gratiæ habentem: & qui illam iam cessasse asserunt, quasi ad gratiam curationũ dumtaxat in primitiua Ecclesia referẽda esset: & qui dicunt, ritum, & vsum quem sancta Romana Ecclesia in huius Sacramenti administratione obseruat, [2] Iacobi Apostoli sententiæ repugnare, atque ideo in alium commutandum esse: & denique, qui hãc extremam Vnctionem à fidelibus sine peccato contemni posse affirmant: Hæc enim omnia manifestissime pugnant cum perspicuis tanti Apostoli verbis. [3] Nec profecto Ecclesia Romana, aliarum omnium mater, & magistra, aliud in hac administranda Vnctione, quantum ad ea, quæ huius Sacramenti substantiam perficiunt, obseruat, quam quod beatus [4] Iacobus præscripsit. Nec vero tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelere, & ipsius Spiritus sancti iniuria, esse posset.

1 Iac. 5.

2 Infra can. 3. de Sacramẽto extre. Vnct.

3 ca. non lic. 12. distin. c. 2. in fin. de sum. tri. & c. f. de for. cõp.

4 Iac. 5.

Hæc sunt, quæ Pœnitentiæ, & extremæ Vnctionis Sacramentis, hæc sancta œcumenica Synodus profitetur, & docet, atque

omnibus Christi fidelibus credenda, & tenenda proponit. Sequentes autem canones inuiolabiliter seruandos esse tradit, & asserentes cõtrarium perpetuo damnat, & anathematizat.

DE SANCTISSIMO POENITENTIÆ SACRAMENTO.

CANON I.

Si quis dixerit, in catholica Ecclesia [1] Pœnitentiam non esse vere, & proprie Sacramentum, pro fidelibus, quoties post Baptismum in peccata labuntur, ipsi Deo reconciliandis, à Christo, Domino nostro, institutum; anathema sit.

[1] supra c. 1. de pœniten.

CANON II.

Si quis Sacramenta confundens, [2] ipsum Baptismum, Pœnitentiæ Sacramẽtum esse dixerit, quasi hęc duo Sacramenta distincta non sint, atque ideo Pœnitẽtiam non recte secundam [3] post naufragium tabulam appellari; anathema sit.

[2] sup. c. 2.

[3] cap. 2. post naufragium. de pœn. dist. 1.

CA-

CANON III.

Si quis dixerit, verba illa Domini [1] Saluatoris: Accipite Spiritũ sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt: non esse intelligenda, de potestate remittendi, & retinendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ, sicut Ecclesia catholica ab initio semper intellexit, detorserit autem contra institutionem huius Sacramenti, ad auctoritatem prædicandi Euangelium; anathema sit.

1 Ioã. 20. Mat 16. sup. ca. 1. et sess. 6. de iustif. c. 14.

CANON IIII.

Si quis negauerit, [2] ad integram, & perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in pœnitente, quasi materiam Sacramenti Pœnitentiæ, videlicet, Contritionem, Cõfessionem, & Satisfactionem, quæ tres Pœnitentię partes dicuntur, aut dixerit, duas tantum esse Pœnitentiæ partes terrores scilicet incussos conscientiæ, agnito peccato, & fidem conceptam ex Euangelio, vel absolutione, qua credit quis sibi per Christum remissa peccata; anathema sit.

2 sup. c. 3. de pœn.

CANON V.

Si quis dixerit, eam [3] Cõtritionem, quæ paratur per discussionem, collectionem,

3 sup. c. 4 de pœn.

& deteſtationem peccatorum, qua quis
1 Eſa. 38. [1] recogitat annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ, ponderando peccatorum ſuorum grauitatem, multitudinem, fœditatem, amiſſionem æternæ beatitudinis, & æternę damnationis incurſum, cum propoſito melioris vitæ, non eſſe verum & vtilem dolorem, nec præparare ad gratiam, ſed facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, demum illam eſſe dolorem coactum, & non liberum ac voluntarium; anathema ſit.

Canon VI.

2 Supra cap. 5. de pœnit. Clemẽs. 1. in epiſ. 1. ad Iacobum. Concil. Cabilon. c. 8.

Si quis [2] negauerit Confeſſionem Sacramentalem vel inſtitutam, vel ad ſalutem neceſſariam eſſe iure diuino, aut dixerit, modum ſecrete confitendi ſoli ſacerdoti, quem Eccleſia catholica ab initio ſemper obſeruauit, & obſeruat, alienum eſſe ab inſtitutione, & mandato Chriſti, & inuentum eſſe humanum; anathema ſit.

Canon VII.

3 Sup. c. 5

Si quis dixerit, [3] in Sacramento Pœnitentiæ ad remiſſionem peccatorum neceſſarium non eſſe iure diuino, confiteri omnia & ſingula peccata mortalia, quorum memo-

memoria cum debita & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, & quæ sunt contra[1] duo vltima Decalogi præcepta, & circunstantias, quæ peccati speciem mutant, sed eam Confessionem tantum esse vtilem ad erudiendũ, & consolandum pœnitentem, & olim obseruatam fuisse tantum ad satisfactionem canonicam imponendam; aut dixerit, eos, qui omnia peccata confiteri student, nihil relinquere velle diuinæ misericordiæ ignoscendum; aut demum, non licere confiteri peccata venialia; anathema sit.

[1 Deut. 5.]

CANON VIII.

SI quis dixerit, Confessionem omnium peccatorum, qualem Ecclesia seruat,[2] esse impossibilem, & traditionem humanam, à pijs abolendam; aut ad eam non teneri omnes, & singulos, vtriusque sexus, Christi fideles, iuxta magni Concilij[3] Lateranensis constitutionem, semel in anno, & ob id suadendum esse Christi fidelibus, vt non confiteantur tempore Quadragesimæ; anathema sit.

[2 sup. c. 5.]
[3 Conc. Later. sub Inn. 3. cap. 21. & c. omnis vtriusque de pœn. & remiss.]

CANON IX.

SI quis dixerit[4]. Absolutionem sacramentalem sacerdotis, non esse actum iu-

[4 sup. c. 6. in fi. de instif.]

N

dicialem, sed nudum ministerium pronunciādi, & declarādi remissa esse peccata confitenti; modo tantū credat se esse absolutū aut sacerdos non serio, sed ioco absoluat; aut dixerit, non requiri Confessionem pœnitentis, vt sacerdos eum absolue repossit; anathema sit.

CANON X.

1 sup. c. 1. et cap. 6. de pœn.

SI quis dixerit, sacerdotes, qui in [1] peccato mortali sunt, potestatem ligandi, & soluendi non habere; aut non solos sacerdotes esse ministros absolutionis, sed omnibus, & singulis Christi fidelibus [2] esse dictum: Quæcunque ligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo: & quæcumq; solueritis super terram, erunt soluta & in cælo: & [3] quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt: quorum verborum virtute quilibet absoluere possit peccata, publica quidem per correptionem dumtaxat, si correptus acquieuerit; secreta verò per spontaneam confessionem; anathema sit.

2 Mat. 16. et 18.

Ioa. 20.

CANON XI.

4 sup. c. 7. c. si Episc. de pæn. in 6. c. de cetero. et c. de monialibus. de sent. excō. cum sim.

SI quis dixerit, Episcopos non habere ius [4] reseruandi sibi casus, nisi quo ad externam politiam, atque ideo casuum reserua-

ſeruationem non prohibere, quo minus ſacerdos à reſeruatis vere abſoluat; anathema ſit.

CANON XII.

SI quis dixerit, totam pœnam ſimul cum [1] culpa remitti ſemper à Deo, ſatisfactionemque pœnitentium non eſſe aliam, quam fidem, qua apprehendunt Chriſtum pro eis ſatisfeciſſe; anathema ſit. [1] ſup. ca. 8. de pœn.

CANON XIII.

SI quis dixerit, pro [2] peccatis, quo ad pœnam temporalem, minimè Deo per Chriſti merita ſatisfieri pœnis, ab eo inflictis, & patienter toleratis, vel à ſacerdote iniunctis, ſed neque ſponte ſuſceptis, vt ieiunijs, orationibus, eleemoſynis, vel alijs etiam pietatis operibus, atque ideo optimam pœnitentiam eſſe tantum nouam vitam; anathema ſit. [2] ſup. ca. 8. et 9.

CANON XIIII.

SI quis dixerit, [3] ſatisfactiones, quibus pœnitentes per Chriſtum Ieſum peccata redimunt, non eſſe cultus Dei, ſed traditiones hominum, doctrinam de gratia, & verum Dei cultum, atque ipſum beneficium mortis Chriſti obſcurantes; anathema ſit. [3] ſupra cap. 5.

CANON XV.

1 sup.c.1. et cap.8. in fin. de pœnit.

SI quis dixerit, Claues Ecclesiæ esse [1] datas tantum ad soluendum, non etiam ad ligandum; & propterea sacerdotes, dum imponunt pœnas cõfitentibus, agere contra finem Clauium, & cõtra institutionem Christi; & fictionem esse, quod, virtute Clauium, sublata pœna æterna, pœna temporalis plerumque exoluenda remaneat; anathema sit.

DE SACRAMENTO EXTREMÆ VNCTIONIS.

CANON I.

SI quis dixerit, extremam vnctionem non esse vere, & proprie Sacramentũ, à [2] Christo Domino nostro institutum, & à [3] beato Iacobo Apostolo promulgatum, sed ritum tantum acceptum à patribus, aut figmentum humanum; anathema sit.

2. sup. de hoc sacramẽto in prin. et ca. 1.
3. Mat. 6. Iac. 5.
4. sup. c. 2. de hoc sacr.

CANON II.

SI quis dixerit, sacram infirmorum [4] Vnctionem non conferre gratiam, nec remittere peccata, nec alleuiare infirmos; sed iam cessasse, quasi olim tantum fuerit gratia curationum; anathema sit.

CANON

CANON III.

SI quis dixerit,[1] extremę Vnctionis ritum, & vsum, quem obseruat sancta Romana Ecclesia, repugnare sententiæ beati [2] Iacobi Apostoli, ideoque eum mutãdum posseque à Christianis absq; peccato contemni; anathema sit.

1. sup.ca. vlt. Cõc. Cabilon. cap. 48.
2. Iac. 5.

CANON IIII.

SI quis dixerit,[3] Presbyteros Ecclesiæ, quos beatus Iacobus adducendos esse ad infirmum inungendum hortatur, non esse sacerdotes, ab Episcopo ordinatos, sed ætate seniores in quauis communitate; ob idque proprium extremæ Vnctionis ministrum non esse solum sacerdotem; anathema sit.

3. d. cap. vlt. Iac. 5.

Decretum de reformatione.

Proœmium.

CVM proprie Episcoporum munus sit,[4] subditorum omnium vitia redarguere; hoc illis præcipue cauendum erit, ne Clerici, præsertim ad animarum cũram constituti, criminosi sint, neve inhonestam vitam, ipsis conniuentibus, ducant. Nam, si eos prauis, & corruptis moribus esse per-

4. Sic pręfatur fere Cõc. 9. Toletanum. supra Sess. 6. de refor. c. 3.

mittant; quo pacto laicos de ipsorum [1] vitij redarguent, qui vno ab eis sermones conuinci possent, quod Clericos ipsis patiantur esse deteriores? qua etiam libertate laicos corripere poterunt sacerdotes; [2] cum tacite sibi ipsi respondeant, eadem se admisisse, quæ corripiũt? Monebunt propterea Episcopi suos Clericos, in quocumque ordine [3] fuerint, vt conuersatione, sermone, & scientia, commisso sibi Dei populo præeant; memores eius, quod scriptum est: [4] Sancti estote, quia & ego sanctus sum. Et iuxta Apostoli vocem: [5] Nemini dent vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium eorum; sed in omnibus exhibeant se, sicut ministros Dei; ne illud Prophetæ dictum impleatur in eis: [6] Sacerdotes Dei contaminant sancta & reprobant legem. Vt autem ipsi Episcopi id liberius exequi, ac quoquam prætextu desuper impediri nequeant; eadem sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legato, & Nuntijs, hos, qui sequuntur, canones statuendos, & decernendos duxit.

1 1. cor. 9. c. quid autem. 8. q. 1.
2 c. vlt. 25. dist. c. vna tantum. 26. dist. c. sicut hi. § necesse. 47. dist. c. in sacerdotibus 61. dist. Leui. 11. 1. Pet. 1. & c. proposuisti. 81. dist.
3 Sess. 22. c. 1.
4 Isa. 52.
5 2. Cor. 6. in prin.
6 Ezech. 22. Sophon. 3.

CAPVT

CAPVT I.

CVM honestius, ac tutius sit subiecto, debitam Præpositis obedientiam impendendo, in inferiori ministerio deseruire, quam cum Prępositorum scandalo graduum altiorum appetere dignitatem; ei cui ascensus ad sacros Ordines à suo Prælato, ex quacumque causa, etiam ob occultum crimen, quomodolibet, etiam extraiudicialiter, fuerit interdictus; aut qui à suis Ordinibus, seu gradibus, vel dignitatibus ecclesiasticis fuerit suspensus, nulla cōtra ipsius Prælati voluntatem concessa licentia de se promoueri faciendo, aut ad priores Ordines, gradus, & dignitates, siue honores, restitutio suffragetur.

CAPVT II.

ET quoniam nonnulli Episcopi ecclesiarum, quæ in partibus infidelium cōsistunt, clero carentes, & populo Christiano, cum fere vagabundi sint, & permanentem sedem non habeant, non quæ Iesu Christi,[1] sed alienas oues, inscio proprio Pastore, quærentes, dum per hanc sanctam Synodum se Pontificalia officia in alterius diœcesi, nisi de loci Ordinarij expressa licentia, & in personas eidem Ordinario

[1] infra c. 8. supra Sess. 6. c. 5.

ſubiectas tantum, exercere prohibitos vident, in legis fraudem, & contemptum, quaſi Epiſcopalem cathedram in loco nullius diœceſis ſua temeritate eligunt; & quoſcumque ad ſe venientes, etiam ſi ſuorum Epiſcoporum, ſeu Prælatorum litteras commendatitias non habeant, clericali charactere inſignire, & ad ſacros, etiam presbyteratus Ordines promouere præſumunt: quo plerumque fit, vt minus idonei, & rudes, ac ignari, & qui à ſuo Epiſcopo tamquam inhabiles, & indigni reiecti fuerunt, ordinati nec diuina officia peragere, nec eccleſiaſtica Sacramenta recte valeant miniſtrare: Nemo Epiſcoporum, qui titulares vocantur, etiam ſi in loco nullius diœceſis, etiam exempto, aut aliquo monaſterio cuiuſuis Ordinis reſederint, aut moram traxerint, vigore cuiuſuis priuilegij ſibi de promouendo quoſcunque ad ſe venientes pro tempore conceſſi, alterius ſubditum, etiam prætextu familiaritatis continuæ commenſalitatis ſuæ, abſq; ſui proprij Prælati expreſſo conſenſu, aut litteris [1] dimiſſorijs ad aliquos ſacros, aut minores Ordines, vel primam tonſuram promouere, ſeu ordinare valeat: Contrafaciens;

[1] Seſſ. 6. c. 5. & ſeſ. 23. c. 8. Cõc. Nicen. c. 17. Conc. Aurelianenſ. 3. c. 15. Conc. Magunt. c. 14. c. 1. 21. q. 2. 9. q. 2. per totam. c. 1. cum ſeq. de temp. ord. in 6. & infra ſeſſ. 23. de ref. c. 3. 8. & 10.

faciens, ab exercitio Pontificalium per annum, taliter vero promotus, ab executione Ordinum ſic ſuſceptorum, donec ſuo Prælato viſum fuerit, ipſo iure ſint ſuſpenſi.

CAPVT III.

EPISCOPVS quoſcunque [1] ſuos Clericos, præſertim in ſacris conſtitutos, abſque ſuo præcedente examine, & commendatitiis literis, quacumque auctoritate promotos, licet tamquam habiles ab eo, à quo ordinati ſunt, probatos, quos tamen ad diuina officia celebranda, ſeu Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtranda minus idoneos, & capaces repererit; à ſuſceptorum Ordinum exercitio ad tempus, de quo ei videbitur, ſuſpendere, & illis, ne in altari, aut aliquo ordine miniſtrent, interdicere poſſit.

1 ſup. ca. proxi. et inf. Seſs. 23. de reform. c. 5.

CAPVT IIII.

OMNES [2] Eccleſiarum Prælati, qui ad corrigendum ſubditorum exceſſus diligenter intendere debent, & à quibus nullus Clericus per huius ſanctæ Synodi ſtatuta, cuiuſvis priuilegij prætextu, tutus cenſetur, quo minus iuxta canonicas ſanctiones viſitari, puniri, & corrigi poſſit; ſi in Ec-

2 ſup c. 1. et Seſs. 6. de ref c. 3. c. irrefragabili in princip de off. ordi.

clesiis suis resederint, quoscumque sæculares Clericos, qualitercumque exemptos, qui alias suæ iurisdictioni subessent, de eorum excessibus, criminib⁹, & delictis, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra visitationem, tamquam ad hoc Apostolicæ Sedis delegati, corrigendi, & castigandi [1] facultatem habeant: quibuscumque exemptionibus, declarationibus, consuetudinibus, sententiis, iuramentis, concordiis, quæ tantum suos obligent auctores, ipsis Clericis, ac eorum consanguineis, capellanis, familiaribus, procuratoribus, & aliis quibuslibet, ipsorum exemptorum cōtemplatione, & intuitu minime suffragantibus.

1 sup. Sess. 6. c. 4. de ref. & infra Sess. 24. de ref. ca. 5.

Capvt v.

INsvper, cum nonnulli, qui sub prætextu quod super bonis, & rebus, ac iuribus suis diuersæ eis iniuriæ, ac molestię inferantur, [2] certos iudices per literas Conseruatorias deputari obtinent, qui illos à molestiis, & iniuriis huiusmodi tueantur, ac defendant, & in possessione, seu quasi bonorum, rerum, ac iurium suorum manuteneant, & conseruent; nec super illis eos mole-

2 c. 1. & c. vlt. de off. deleg.

molestari permittant; eiusmodi litteras in plerisque contra concedentis mentem in reprobum sensum detorqueāt: idcirco nemini omnino, cuiuscumque dignitatis, & conditionis sit, etiam si Capitulum fuerit, Conseruatoriæ literæ, cum quibuscumque clausulis, aut decretis, quorumcunque iudicum deputatione, quocumque etiam alio prætextu, aut colore concessæ, suffragẽtur ad hoc, vt coram suo Episcopo, siue alio Superiore Ordinario, in criminalibus, & mixtis causis accusari, & conueniri, ac cōtra eum inquiri & procedi non possit: aut quo minus, si qua iura ei excessione competierint, super illis libere valeat apud iudicem ordinarium conueniri. In ciuilibus etiam causis, si ipse actor extiterit, aliquem ei apud suos Conseruatores iudices in iudicium trahere minime liceat. Quod si in iis causis, in quibus ipse reus fuerit, contigerit, vt electus ab eo Conseruator ab actore suspectus esse dicatur; aut si qua inter ipsos iudices, Cōseruatorem, & Ordinarium, controuersia super competentia iurisdictionis orta fuerit: nequaquam in causa procedatur, donec per arbitros in forma iuris electos, super suspicione, aut iurisdictionis cō-

petentia fuerit iudicatum. Familiaribus vero eius, qui huiusmodi literis Conseruatoriis tueri se solent, nihil illæ prosint, præterquam duobus dumtaxat; si tamen illi propriis eius sumptibus vixerint. Nemo etiam similium literarum beneficio vltra quinquennium gaudere possit. Non liceat quoque Cõseruatoribus iudicibus vllũ habere tribunal erectum. In causis verò mercedũ, aut miserabilium personarum, huius sanctæ Synodi super [1] hoc decretum in suo robore permaneat. Vniuersitates autem generales, ac Collegia Doctorum, seu scholarium, & regularia loca, necnon hospitalia, actu hospitalitatem seruantia, ac Vniuersitatum, Collegiorum, locorum, & hospitalium huiusmodi personæ in præsenti canone minime comprehensæ, sed exemptæ omnino sint, & esse intelligantur.

1 sup. Sess. 7. cap. 14

CAPVT VI.

QVIA verò, [2] etsi habitus non facit monachum, oportet tamen Clericos vestes proprio congruentes ordini semper deferre, vt per decentiam habitus extrinseci, morum honestatem intrinsecam ostendant: tanta autem hodie aliquorum inoleuit

2 1. Mantiscon. c. 5. c porrectũ. et c. ex parte de regu. c. vlt. 41. dist.

uit

uit temeritas, religioniſque contemptus, vt, propriam dignitatem, & honorem clericalem parui pendentes,[1] veſtes etiam deferāt publice laicales, pedes in diuerſis ponentes, vnum in diuinis, alterum in carnalibus. Propterea omnes Eccleſiaſticæ perſonæ, quantumcunque exemptæ, quæ aut in ſacris fuerint, aut dignitates, perſonatus, officia, aut beneficia qualiacumque Eccleſiaſtica obtinuerint, ſi postquam ab Epiſcopo ſuo, etiam per edictum publicum moniti fuerint, honeſtum habitum clericalem, illorum ordini, & dignitati congruentem, & iuxta ipſius Epiſcopi ordinationem & man datum non detulerint, per ſuſpenſionem ab ordinibus, ac officio, & beneficio, ac fructibus, reditibus, & prouentibus ipſorū beneficiorum, necnon ſi ſemel correpti, denuo in hoc deliquerint, etiam per priuationem officiorum, & beneficiorum huiuſmodi coerceri poſſint, & debeant: ſecūdum Conſtitutionem Clementis Quinti, in Concilio Viennenſi editam, [2] quæ incipit, Quoniam, innouando, & ampliando.

1 21. q. 4. per totā. Cōc. Matiſcon. 1. c. 5. Cōc. Cōſtant. Seſs. 14. de vi. et hon. cle.

2 lib. 5. Clemēt. de vi. et honeſt. cler. ca. 2.

CAPVT VII.

1 Exo. 21. Ex. ca. 1. de homi. 2 c. inquisitionis. de accus. & c. cum non ab homine. de iud.

CVM etiam qui [1] per industriam occiderit proximũ suum, & per insidias, ab altari auelli debeat, qui sua voluntate homicidium perpetrauerit, [2] etiam si crimẽ id nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros ordines promoueri possit; nec illi aliqua Ecclesiastica beneficia, etiamsi curam nõ habeant animarum, conferre liceat; sed omni ordine, ac beneficio, & officio ecclesiastico perpetuo careat. Si vero homicidium non ex proposito, sed casu, vel vim vi repellendo, vt quis se à morte defenderet, fuisse commissum [3] narretur; quam ob causam etiam ad sacrorum ordinum, & altaris ministerium, & beneficia quæcunque, ac dignitates, iure quodãmodo dispensatio debeatur, committatur loci Ordinario, aut ex causa Metropolitano, seu viciniori Episcopo; qui nõ nisi causa cognita, & probatis precibus, ac narratis, nec aliter, dispensare possit.

3 c. studeat. 50. dist. & c. signific. in 2. de hom.

CAPVT VIII.

4 sup. ca. 2. & sess. 6. c. vlt.

PRAETEREA, [4] quia nonnulli, quorũ etiam aliqui veri sunt Pastores, ac proprias

prias oues habent, alienis etiam ouibus præesse quærunt, & ita alienis subditis quãdoque intendunt, vt suorum curam negligant, quicumque, etiam Episcopali præditus dignitate, qui alienos subditos puniendi priuilegium habuerit, contra Clericos [1] sibi non subditos, præsertim in sacris constitutos, quorumcumque etiam atrocium criminum reos, nisi cum proprij ipsorum Clericorum Episcopi, si apud Ecclesiam resederit, aut personæ ab ipso Episcopo deputandæ interuentu, nequaquam procedere debeat: alias processus, & inde sequuta quęcumque viribus omnino careant.

1 Conc. Maguntien. sub Arnulpho Imperatore cap. 14. et 15.

CAPVT IX.

ET quia [2] iure optimo distinctæ fuerunt diœceses, & parochiæ, ac vnicuiq; gregi proprij attributi Pastores, & inferiorum Ecclesiarum Rectores, qui, suarum quisq; ouium curam habeant, vt ordo ecclesiasticus non confundatur, aut vna & eadem ecclesia duarum quodam modo diœcesum fiat, non sine graui eorum incommodo, qui illi subditi fuerint: beneficia vnius diœcesis, etiam si parochiales ecclesiæ, Vicariæ perpetuæ, aut simplicia beneficia, seu præ-

2 A Dionysio Papa. vide 1. Constãtin. c. primis, c. ecclesias 13. q. 1. c. pastoralis. de his, quæ fiunt à præl. & inf. Sess. 24. de ref. ca. 13. in fin. & c. 17.

ſtimonia, aut prẹſtimoniales portiones fuerint, etiam ratione augendi cultum diuinum, aut numerum beneficiatorum, aut alia quacumque de cauſa, alterius diœceſis beneficio, aut monaſterio, ſeu collegio, vel loco etiam pio, perpetuo non [1] vniantur: decretum huius ſanctæ Synodi ſuper huiuſmodi vnionibus in hoc declarando.

Capvt x.

Regvlaria [2] beneficia in titulum Regularibus profeſſis prouideri conſueta, cum per obitum, aut reſignationem, vel alias illa in titulum obtinentis vacare contigerit, religioſis tantum illius ordinis, vel iis, qui habitum omnino ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur, & non aliis, [3] ne veſtem lino, lanaque contextam induant, conferantur.

Capvt xi.

Qvia verò Regulares, [4] de vno ad alium ordinẽ tranſlati, facilè à ſuo Superiore licentiam ſtandi extra monaſteriũ obtinere ſolent, ex quo vagandi, & apoſtatandi occaſio tribuitur: nemo cuiuſcunque ordinis Prælatus, vel Superior vigore cu-

iuſuis

1 ſupra Seſs. 7. c. 6. & 7. & inf. Seſs. 24. de ref. c. 13. & 15.

2 c. cum de benefic. de præb. in 6. & inf. Seſs. vlt. c. 21. circa med. de reg. & mon.

3 Deut. 22. c. cum cauſam. de elec. & c. quidam. de apo. c. In noua. 16. q. 7.

4 Additio ad c. 27. Concilii Agathenſis.

iusuis facultatis, aliquem ad habitum, & professionem admittere possit, nisi vt in ordine ipso, ad quem transfertur, sub sui Superioris obediẽtia in claustro perpetuo maneat; ac taliter translatus, etiam si Canonicorum Regularium fuerit, ad beneficia sęcularia, etiam curata, omnino incapax existat.

CAPVT XII.

NEMO, etiam cuiusuis [1] dignitatis ecclesiasticæ, vel sæcularis, quacumque ratione, nisi ecclesiam, beneficium, aut capellam de nouo fundauerit, & construxerit; seu iam erectam, quæ tamen sine sufficienti dote fuerit, de suis propriis, & patrimonialibus bonis competenter dotauerit, [2] ius patronatus impetrare, aut obtinere possit, aut debeat. In casu autem fundationis, aut dotationis huiusmodi, institutio Episcopo, & non alteri inferiori reseruetur.

CAPVT XIII.

NON liceat præterea [3] patrono cuiusuis priuilegij prætextu, aliquem ad beneficia sui iurispatronatus, nisi Episcopo loci ordinario, ad quem prouisio, seu insti-

1 Sess. 25. c. 9.
2 c. piæ mentis, cum seq. 16. q. 7. & c. nobis. de iu. patro. & infra Ses. vlt. ca. 9. in prin.
3 Vide Ses 25. c. 9 c. illud. & c. relatũ. de iu. patro. Cõc. Maguntien. tempore Arnulphi, c. 4. Conc. Salegusiadien. ca. 13. & inf. cap. 9.

tutio ipsius beneficij, cessante priuilegio, iure pertineret, quoquomodo præsentare: alias præsentatio, ac institutio, forsan secutæ nullæ sint, & esse intelligantur.

CAPVT XIIII.

DECLARAT præterea sancta Synodus, in futura Sessione, quam ad XXV. diem Ian. subsequentis anni M. D. LII. habendam esse iam decreuit; vna cum sacrificio Missæ agendum, & tractandum etiam esse de Sacramento Ordinis, & prosequendam esse materiam reformationis.

SESSIO XV.

QVÆ EST QVINTA, SVB IVLIO III. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XXV. IAN. M. D. LII.

Decretum prorogationis Sessionis.

CVM ex eo, quod proximis Sessionibus decretum fuit, sancta hæc & vniuersalis Synodus per hos dies accuratissime,

me, diligentissimeque tractauerit ea, quæ ad sanctissimum Missæ sacrificium, & ad Sacramentum Ordinis spectant, vt hodierna Sessione, quemadmodum Spiritus sanctus suggessisset, decreta de his rebus, & quatuor præterea articulos ad sanctissimũ Eucharistiæ Sacramentum pertinentes, in hanc tandem Sessionem dilatos publicaret; atque interim affuturos esse putauerit ad hoc sacrosanctum Concilium eos qui Protestantes se vocant; quorum causa eorum publicationem articulorum distulerat; & vt libere, ac sine cunctatione vlla huc venirẽt, fidem eis publicam, siue [1] saluum conductum concesserat: tamen cum illi nondum venerint, & eorum nomine supplicatum huic sanctæ Synodo fuerit, vt publicatio, quæ hodierna die facienda fuerat, in sequẽtem Sessionem differatur, certa spe allata, affuturos eos esse omnino multo ante illam sessionem, saluo conductu [2] amplioris formæ interim accepto; eadem sancta Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, iisdem Legato, & Nuntiis præsidentibus, nihil magis optãs, quam ex præstantissima natione Germanica omnes de religione dissensiones, & schismata tollere,

[1] Sess. 13.

[2] inf. pa. seq.

ac eius quieti, paci, otioque consulere, parata, ipsos, si venerint, & humaniter excipere, & benigne audire, confidensque eos nõ fidei Catholicæ pertinaciter oppugnandæ, sed veritatis cognoscendæ studio esse venturos, &, vt Euangelicæ veritatis studiosos decet, sanctæ matris Ecclesiæ decretis, ac disciplinæ, ad extremum esse acquieturos; sequentem Sessionem ad edenda, & publicanda ea, quæ suprà commemorata sunt, in diem festũ sancti Iosephi, qui erit die XIX. mensis Martij, distulit; vt satis illi temporis, & spatij habeant, non solum ad veniẽdum, verumetiam ad ea, quæ voluerint, antequã is dies veniat, proponẽda. Quibus vt omnẽ cunctãdi diutius causam adimat; fidem publicam, siue saluum conductum, eius, qui recitabitur, tenoris, & sententiæ, libẽter dat, & cõcedit. Interea vero de Matrimonij Sacramenro agendum, & de eo, præter superiorum decretorum publicationem, definiendum esse, eadem Sessione statuit, & decernit, & prosequendam esse materiam reformationis.

SALVVS

SALVVS CONDVCTVS DATVS PROTESTANTIBVS.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato, & Nuntiis, inhærendo ſaluo conductui, in penultima Seſſione dato, & illum, iuxta tenorem infraſcriptum, ampliando, Vniuerſis fidem facit, quod omnibus, & ſingulis ſacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, militaribus, popularibus, & aliis quibuſcumque viris, cuiuſcumque ſtatus, & conditionis, aut qualitatis exiſtant, Germanicæ prouinciæ, & nationis, ciuitatibus, & aliis locis eiuſdem, & omnibus aliis eccleſiaſticis, & ſæcularibus, præſertim Auguſtanæ confeſſionis, perſonis, qui aut, quæ vna cum ipſis ad hoc generale Tridentinum Concilium venient, aut mittentur, ac præfecturi ſunt, aut hucuſque venerunt, quocumque nomine cẽſeantur, aut valeant nuncupari, tenore præſentium

publicam fidem & pleniſſimam, veriſſimamque ſecuritatem, quam ſaluum conductum appellant, libere ad hanc ciuitatem Tridentinam veniendi, ibidemque manendi, ſtandi, morandi, proponendi, loquendi, vna cum ipſa Synodo de quibuſcumque negotiis tractandi, examinandi, diſcutiendi, & omnia quæcunque ipſis libuerit, ac articulos quoſlibet tam ſcripto, quam verbo libere, offerendi, propalandi, eoſque Scripturis ſacris, & beatorum Patrum verbis, ſententiis, & rationibus declarandi, aſtruendi, & perſuadendi, &, ſi opus fuerit, etiam ad obiecta Concilij generalis reſpondendi, & cum iis, qui à Concilio delecti fuerint, diſputandi Chriſtiane, aut caritatiue, abſque omni impedimento conferendi, opprobriis, conuitiis, ac contumeliis penitus ſemotis: & ſignanter, quod cauſæ cõtrouerſæ, ſecundum ſacram Scripturam, & Apoſtolorum traditiones, probata Concilia, catholicæ Eccleſiæ conſenſum, & ſanctorum Patrũ auctoritates in prædicto Cõcilio Tridentino tractentur, illo etiam addito, vt religionis prætextu aut delictorum circa eam commiſſorum, aut committendorum, minime puniantur, impartitur, ac omni-

Nota.

omnino cōcedit, sic etiam, vt propter illorũ præsentiam, neque in itinere, aut quocumque locorum, eundo, manẽdo, aut redeundo, nec in ipsa ciuitate Tridentina, diuinis officiis quouis modo cessetur. Et vt his peractis, vel nō peractis, quandocumque ipsis libuerit, aut maiorum suorum mandato, & assensu, ad propria reuerti optabunt, aut aliquis eorũ optabit, mox absq; vlla renitentia, & occasione, aut mora, saluis rebus eorum, & suorũ pariter honore, & personis vice versa, possint iuxta beneplacitũ libere, & secure redire; de sciẽtia tamen ab eadem Synodo deputandorum, vt tunc opportune eorũ securitati, absq; dolo, & fraude prouideatur. Vult etiam sancta Synodus, in hac publica fide saluoq; conductu, omnes quascunq; clausulas includi, ac contineri, ac pro inclusis haberi, quæ pro plena, efficaci, & sufficiẽti securitate, in eundo, stando, & redeundo, necessariæ, & opportunę fuerint. Illud etiam, ad maiorẽ securitatem, & pacis, ac conciliationis bonũ, exprimens, quod, si quispiam, aut illorum aliqui, siue in itinere, Tridẽtum veniendo, siue ibidem morãdo, aut redeundo; aliquod enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset huius

fidei publicæ, & aſſecurationis beneficium, eis conceſſum, annullari, aut ceſſari, vult, & concedit, vt in huiuſmodi facinore deprehenſi, ab ipſis dumtaxat, & non ab aliis, condigna animaduerſione cum emenda ſufficienti, per partem ipſius Synodi merito approbanda, & laudanda, mox puniantur, illorum aſſecurationis forma conditionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Pariformiter etiam vult, vt ſi quiſquam, vel aliqui ex ipſa Synodo, ſiue in itinere, aut manendo, aut redeundo, aliquod enorme, quod abſit, egerint, aut commiſerint, quo poſſet huius fidei publicæ & aſſecurationis beneficium violari, aut quoquo modo tolli, in huiuſmodi facinore deprehenſi, ab ipſa Synodo dumtaxat, & non ab aliis, cõdigna animaduerſione, & emenda ſufficiente, per partem Dominorum Germanorum Auguſtanæ confeſſionis, tunc hic præſentium, merito laudanda, & approbanda, mox puniantur, præſenti aſſecurationis forma, conditionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Vult præterea ipſa Synodus, quod liceat ipſis Ambaſciatoribus, omnibus, & ſingulis, toties, quotieſcumq; opportunum fuerit, ſeu neceſſarium, ad auram capien-

dam

dam exire de ciuitate Tridentina, & reuerti ad eandem, necnon nuntium, vel nuntios ſuos ad quæcumque loca pro ſuis neceſſariis negotiis ordinandis libere mittere, ſeu destinare, ac ipſos miſſos, ſeu deſtinatos, ſeu miſſum, & deſtinatum ſuſcipere toties, quoties eis videbitur expedire, ita quod aliqui, vel aliquis per deputandos Concilij ſocientur, qui eorum ſecuritati prouideant, vel prouideat. Qui quidem ſaluus conductus, & ſecuritas ſtare ac durare debeat, à tempore, & per tempus, quo in ipſius Synodi, & ſuorum tuitionis curam ipſos ſuſcipi contigerit, & vſque ad Tridentum perduci, ac toto tempore manſionis eorum ibidem, & rurſum, poſt ſufficientem audientiam habitam, ſpatio viginti dierum præmiſſo, cum ipſi petierint, aut Concilium, habita huiuſmodi audientia, ipſis receſſum indixerit, à Tridento vſque in quem quiſque elegerit ſibi locum tutum, Deo fauente, reſtituet, dolo, & fraude prorſus excluſis. Quæ quidem omnia pro vniuerſis, & ſingulis Chriſti fidelibus, pro omnibus Principibus, tam eccleſiaſticis, quam ſæcularibus quibuſcumque, atque omnibus aliis eccleſiaſticis, & ſæcularibus perſonis, cuiuſcum-

que ſtatus, & conditionis exiſtant, aut quocumque nomine cenſeantur, inuiolabiliter obſeruanda eſſe promittit, & bona fide ſpondet.

INSVPER, omni fraude, & dolo excluſis, vera, & bona fide promittit, ipſam Synodum nullam vel manifeſte, vel occulte occaſionem quæſituram; aut aliqua auctoritate, potentia, iure, vel ſtatuto, priuilegio legum, vel canonum, aut quorumcumque Conciliorum, præſertim [1] Conſtantienſis, & Senenſis, quacumque forma verborum expreſſa, in aliquod huius fidei publicæ, & pleniſſimæ aſſecurationis, ac publicæ, & liberæ audientiæ, ipſis per ipſam Synodum conceſſæ, præiudicium quouis modo vſuram, aut quemquam vti permiſſuram: quibus in hac parte pro vice derogat. Quod ſi ſancta Synodus, aut aliquis ex ea, vel ſuis, cuiuſcumque conditionis, vel ſtatus, aut præeminentiæ exiſtens, præſcriptæ aſſecurationis, & ſalui conductus formam & modum in quocumque puncto vel clauſula violauerit; quod tamen auertere dignetur Omnipotens; & ſufficiens emẽda non fuerit mox ſubſecuta, & ipſorum arbitrio merito approbanda, & laudanda; habeant

[1] Concil. Cõſtant. Seſ.19. in ca. quod non obſtãtibus ſaluis cõ ductib

ipſam

ipsam Synodum, & habere poterunt, incidisse in omnes pœnas, [1] quas iure diuino, & humano, aut consuetudine huiusmodi saluorum conductuum violatores incurrere possunt, absque omni excusatione, aut quauis in hac parte contradictione.

1 Violator securitatis, punitur capite, si offendit personã, si vero bona, pœna arbitraria. Gul. de Cun. in tract. securitatis ad fi. Vide l. 1 ff. ad legẽ. Iul. Maiest. et Bart. in l. 3. vers. fi. ff. de sicar.

SESSIO XVI.

QVÆ EST SEXTA, ET VLTIMA SVB IVLIO III. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XXVIII. APR. M. D. LII.

Decretum suspensionis Concilij.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsentibus in ea Reuerendissimis Dominis, Sebastiano, Archiepiscopo Sipontino, & Aloysio, Episcopo Veronensi, Apostolicis Nuntiis, tam eorum proprio, quam Reuerendissimi, & Illustrissimi Domini Mar-

celli,tit.S. Marcelli sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis,Crescentij,Legati,ob aduersam eius grauissimam valetudinem absentis, nomine, non dubitat Christianis omnibus patere, hoc Concilium œcumenicum Tridentum primo à Paulo fel. rec. conuocatum,& collectum fuisse, deinde à sanctissimo Domino nostro, Iulio III. efflagitante Carolo Quinto, Augustissimo Imperatore, ea præcipue de causa fuisse restitutũ, vt religionem in multis orbis partibus, & præsertim in Germania,in diuersas opiniones miserabiliter distractam, in statum pristinum reuocaret, abusus, & mores Christianorum corruptissimos emẽdaret: cúmque ad hoc agendum quamplurimi Patres, nulla laborum suorum, periculorúmque habita ratione, è diuersis regionibus alacriter confluxissent, résque strenue, magno fidelium concursu, felicitérque procederet, ac spes esset non leuis, illos Germanos, qui eas nouitates excitarant, in Concilium venturos, sic animatos, vt veris Ecclesiæ rationibus vnanimiter acquiescerent, lux denique quædam rebus affulsisse videretur, caputque attollere inciperet profligata antea, & afflicta Respublica Christiana: ij repente

te tumultus, ea bella hostis generis humani versutia exarserunt, vt Concilium velut hærere, ac suum cursum interrumpere satis incommode cogeretur, spesque omnis vlterioris progressus hoc in tempore tolleretur: tantumque aberat, vt sancta Synodus Christianorum malis, & incommodis mederetur, vt multorum mentes, præter sui animi sententiam, irritaret potius, quam placaret. Cum igitur ipsa sancta Synodus, omnia, & præcipue Germaniam armis ardere, & discordiis, videret, omnes fere Episcopos Germanos, præsertim Principes Electores, suis consultum ecclesiis è concilio abiisse, decreuit tantæ necessitati non reluctari, & ad meliora tempora reticere, vt Patres, quod eis nunc agere non licet, suis ouibus prospectum ad suas ecclesias regredi valerent; ne diutius vtrobique inutili otio conterantur. Atque ita, quoniam sic temporum conditio tulit, huius œcumenici Concilij Tridentini progressum per biennium suspendendum fore decernit, prout præsenti decreto suspendit, ea tamen lege, vt, si citius pacata res sit, ac tranquillitas pristina reuertatur, quod sperat Dei Optimi

Maximi beneficio non longo fors ſpatio futurum, ipſius Concilij progreſſus eodemmet tempore ſuam vim, firmitatem, vigoremque habere cẽſeatur. Sin autem, quod Deus auertat, peracto biennio, prædicta legitima impedimenta non fuerint ſubmota, cum primum ceſſauerint, talis ſuſpẽſio in ipſo ſublata eſſe intelligatur, ac ſuus vigor, & robur concilio ſit reſtitutum, & eſſe intelligatur, ſine alia noua Concilij conuocatione, accedente ad hoc decretum cõſenſu, & auctoritate Sanctitatis ſuæ, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ.

INTEREA tamen eadem ſancta Synodus exhortatur omnes Principes Chriſtianos, & omnes Prælatos vt obſeruent, & reſpectiue, quatenus ad eos ſpectat, obſeruare faciant in ſuis regnis, dominiis, & eccleſiis omnia, & ſingula, quæ per hoc ſacrum œcumenicum Concilium fuerunt hactenus ſtatuta, & decreta.

BVL-

BVLLA CELEBRATIONIS CONCILII TRIDENTINI,

SVB PIO IIII. PONT. MAX.

PIVS Episcopus seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam.

AD Ecclesiæ regimen, licet tanto oneri impares, sola Dei dignatione vocati, statim circunferentes mentis oculos per omnes Reipublicæ Christianæ partes, cernentésque non sine magno horrore, quam longe, lateque pestis hæresum, & schismatis peruasisset, & quanta Christiani populi mores correctione indigerent; in eam curam, & cogitationem, pro suscepti muneris officio, incumbere cœpimus, quemadmodum ipsas hæreses extirpare, tantúmque, & tam perniciosum schisma tollere morésq; adeo corruptos, & deprauatos emendare possemus. Cum autem intelligeremus, ad hæc sananda mala aptissimum esse remedium, quod sancta hæc Sedes adhibere consueuisset, [1] œcumenici generalísque, Concilij, 1. Fol. 3. b

eius congregandi, & Deo iuuante, celebrandi consilium, cepimus. Indictum illud quidem antea fuit à fel. rec. Paulo III. & eius successore Iulio, prædecessoribus nostris, sed variis de causis sæpius impeditum, & interpellatum, perfici non potuit: siquidem Paulus, cum id primo in vrbem Mantuam, deinde Vincentiam indixisset, [1] quasdam ob causas, in litteris eius expressas, id primo suspẽdit, postea Tridentum transtulit: deinde cum quibusdam de causis ibi quoque eius celebrandi tempus dilatum fuisset, tandem suspẽsione sublata, in eadem ciuitate Tridẽtina inchoatum fuit. Verum Sessionibus aliquot habitis, & nonnullis decretis factis, ipsum se postea Concilium, aliquibus de causis, accedente etiam Sedis Apostolicæ auctoritate, [2] Bononiam trãstulit. Iulius autem, qui ei successit, in eandem ciuitatem Tridentinam id reuocauit. Quo quidem tempore, facta alia quædam decreta sunt. [3] Sed cum noui in propinquis Germaniæ locis tumultus excitati fuissent, & bellum in Italia, & Gallia grauissimum exarsisset, rursus Concilium suspensum, & dilatum fuit, adnitente nimirum humani generis hoste, aliásque ex aliis difficultates,

1 Sup. in prima bulla.

2 Supra Sess. 8.

3 Sess. 11. cum seq.

&

& impedimenta obijciente; vt tantum Ecclesiæ commodum, quod prorſus auferre non poterat, ſaltem quam diutiſſime retardaret. Quantopere vero interea auctæ fuerint, & multiplicatæ, ac propagatæ hæreſes; quantopere ſchiſma creuerit; ſine maximo animi dolore, nec meminiſſe poſſumus, nec referre. Sed tandem pius, & miſericors Dominus, qui nunquam ita iraſcitur, vt miſericordiæ obliuiſcatur, Regibus, & Principibus Chriſtianis pacem, & vnanimitatem donare dignatus eſt. Qua nos occaſione oblata, maximam in ſpem venimus, ipſius miſericordia freti, fore, vt his tantis quoque Eccleſiæ malis eadem Concilij via finis imponatur. Nos itaque, ad ſchiſma, hæreſeſque tollendas, ad corrigendos, & reformandos mores, ad pacem inter Chriſtianos Principes conſeruandam, celebrationem eius non eſſe duximus diutius differendam. Habita igitur cum venerabilibus fratribus noſtris, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, deliberatione matura, factis etiam conſilij noſtri certioribus cariſſimis in Chriſto filijs noſtris, Ferdinando Romanorum Imperatore electo, & alijs Regibus, atque Prin-

cipibus; quos quidem, ficut de eorũ fumma pietate, & fapientia nobis pollicebamur, paratiffimos ad ipfius Concilij celebrationem adiuuandam inuenimus; ad Dei omnipotentis laudem, honorem & gloriam, atque vniuerfalis Ecclefiæ vtilitatem, de eorundem fratrum noftrorũ confilio, & affenfu facrum œcumenicum, & generale Concilium, ex auctoritate eiufdem Dei, & beatorum, Petri & Pauli, Apoftolorum, qua nos quoque [1] in terris fungimur, freti, & fubnixi, in ciuitate Tridentina, ad facratiffimum diem Refurrectionis Dominicæ proximè futurum indicimus, & ibi celebrandum, fublata fufpenfione quacumque, ftatuimus, atque decernimus. Quocirca venerabiles fratres noftros, omnibus ex locis, Patriarchas, Archiepifcopos, Epifcopos, & dilectos filios Abbates, ceterosque, quibus in Concilio generali federe, & fententiam dicere, iure communi, vel ex priuilegio, vel ex antiqua confuetudine, licet, vehementer in Domino hortamur, & monemus, atque etiam diftricte præcipiendo mandamus, in virtute fanctæ obedientiæ, in vi quoque iuramenti, quod præftiterunt, & fub pœnis, quas

1 Mat. 16. c. quãto de trãfl. Epifc. c. vni. vt eccl. benefi. c. ad apoftolicæ. §. pen. de re. iud. in 6. c. 1. de homin. eo. lib. Pelagius 2. in 1. epift. circa prin.

quas in eos, qui ad Concilia generalia conuenire neglexerint, [1] satis sciunt esse canonibus constitutas, vt ad Concilium ibi celebrandum conueniant intra eam diem; nisi forte impedimento fuerint legitimo præpediti: quod tamen impedimentum per legitimos procuratores Synodo probare debebunt. Monemus præterea omnes, & singulos, quorum interest, interesseve poterit, vt in Concilio adesse ne negligant. Carissimos vero in Christo filios nostros, Romanorum Imperatorem electum, ceterosque Reges, & Principes, quos optandum sane esset Concilio interesse posse, hortamur, & rogamus, vt, si ipsi Concilio interesse non potuerint, at Oratores suos, prudentes, graues, & pios viros, vtique mittant, qui ipsorum nomine illi intersint, curentque diligenter pro sua pietate, vt ex eorum regnis, atque dominijs Prælati sine recusatione, ac mora, tam necessario tempore, Deo, & Ecclesię officium suum præstent: eosdem etiam curaturos esse minime dubitantes, vt per ipsorum regna, & dominia, tutum, ac liberum iter Prælatis, eorumque familiaribus, comitibus, & alijs omnibus

1 Conc. Carthag. 3. cap. 43. infra sess. 24. cap. 2. in fin. de refor.

ad Concilium euntibus, & ab illo redeuntibus pateat; benigne, ac comiter omnibus in locis recipiantur, atque tractentur; ſicut, quod ad nos attinet, ipſi quoque curabimus; qui nihil omnino prætermittere decreuimus, quod ad tam pium, & ſalutare opus perficiendum, à nobis, in hoc loco conſtitutis, præſtari poſſit; nihil, vt Deus ſcit, quærentes aliud, nihil propoſitum habentes in hoc Concilio celebrando, niſi honorem ipſius Dei, diſperſarum ouium reductionem, ac ſalutem, & perpetuam Chriſtianæ Reipublicæ tranquillitatem, ac quietem. Vt vero hæ litteræ, & quæ in eis continentur, ad omnium, quorum oportet, notitiam perueniant; nec quiſquam ea excuſatione vti poſſit, quod illa ignorauerit, præſertim cum non ad omnes, quos de his litteris certiores fieri oporteret, tutus forſitan pateat aditus; volumus, & mandamus, vt in Baſilica Vaticana Principis Apoſtolorum, & in eccleſia Lateranenſi, tunc, cum in eis populus, vt Miſſarum ſollemnibus interſit, congregari ſolet, palam clara voce à Curiæ noſtræ curſoribus, ſeu notarijs aliquibus publicis recitentur; & poſtquam recitatæ fuerint, ad valuas earum

rum ecclesiarum itemque Cancellariæ Apostolicæ, & in loco solito Campi Floræ affigantur; ibique, quo legi, & omnibus innotescere possint, aliquandiu relinquantur: cum autem inde amouebuntur, earum exempla in eisdem locis affixa remaneant. Nos enim per recitationem hanc, publicationem, & affixionem, omnes & singulos, qui his litteris comprehenduntur, post duos menses à die publicationis, & affixionis earum, volumus perinde astrictos, & obligatos esse, ac si ipsismet illæ coram editæ, & lectæ fuissent. Transumptis quoque earum, quæ manu publici alicuius notarij scripta, subscriptave, & sigillo, & subscriptione alicuius personæ, in dignitate ecclesiastica constitutæ, munita fuerint, vt sine dubitatione vlla fides habeatur, mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ indictionis, statuti, decreti, præcepti, admonitionis, & adhortationis infringere; vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum, Petri & Pauli, Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ,

apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ, M. D. LXIII. kal. Decemb. Pontificatus nostri anno primo.

Antonius Florebellus

Barengus.

SACROSANCTI OECVMENICI, ET GENERALIS CONCILII TRIDENTINI,

SESSIO XVII.

QVÆ EST PRIMA, SVB PIO IIII. PONT. MAX. CELEBRATA DIE XVIII. IAN. M. D. LXII.

Decretum de celebrando Concilio.

PLACET ne vobis, ad laudem, & gloriam sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ad incrementum & exaltationem fidei, & religionis Christianæ, sacrum œcumenicum, & generale

generale Concilium Tridentinum, in Spiritu sancto legitime congregatum, ab hodierno die, qui est XVIII. mensis Ianuarij anni à Natiuitate Domini M.D.LXII. Cathedræ Romanæ beati Petri, Apostolorum Principis, consecrato, sublata quacumque suspensione, iuxta formam, & tenorem litterarũ Sanctissimi Domini nostri Pij IIII. Pont. Max. celebrati, [1] & in eo ea, debito seruato ordine, tractari, quæ proponentibus legatis, ac Præsidentibus, ad horũ temporum leuandas calamitates, sedandas de religione controuersias, coercendas linguas dolosas, deprauatorum morum abusus corrigendos, Ecclesiæ veram atque Christianam pacem conciliandam, apta & idonea ipsi sanctæ Synodo videbuntur? Responderunt, PLACET.

1 infra Sess. 24. 25. c. 21.

Indictio futuræ Sessionis.

PLACETne vobis, proximam futuram Sessionem habendam & celebrandam esse feria quinta, post secundam Dominicam Quadragesimæ, quæ erit die XXVI. mensis Februarij? Responderunt, PLACET.

SESSIO XVIII.

QVÆ EST SECVNDA, SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XXVI. FEB. M. D. LXII.

Decretum de librorum delectu, & omnibus ad Concilium fide publica inuitandis.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, non humanis quidem viribus confisa, sed Domini nostri Iesu Christi,
a Luc. 21. qui os,[a] & sapientiam Ecclesiæ suæ daturum se promisit, ope & auxilio freta, illud præcipue cogitat, vt Catholicæ fidei doctrinam, multorum inter se dissidentium opinionibus, pluribus locis inquinatam, & obscuratam, in suam puritatem, & splendorem aliquando restituat; & mores, qui à veteri instituto deflexerunt, ad meliorem vitæ rationem reuocet: corque

[1] patrum ad filios, & cor filiorum ad patres 1 Luc. 1.
conuertat. [2] Cum itaque omnium primũ 2 inf. Seſſ.
animaduerterit, hoc tempore ſuſpectorũ, vlt. circa
ac pernicioſorum librorum, quibus doctri- fin.
na impura continetur, & longe lateque diffunditur, numerum nimis excreuiſſe; quod quidem in cauſa fuit, vt multæ cenſuræ in variis prouinciis, & præſertim in alma vrbe Roma, pio quodam zelo editæ fuerint, neque tamen huic tam magno, ac pernicioſo morbo ſalutarem vllam profuiſſe medicinam; cenſuit, vt delecti ad hanc diſquiſitionem Patres, de cenſuris, libríſque, quid facto opus eſſet, diligenter conſiderarent, atque etiam ad eandem ſanctam Synodum ſuo tempore referrẽt; quo facilius ipſa poſſit varias & peregrinas doctrinas, tamquam
[3] zizania, à Chriſtianæ veritatis tritico ſepa 3 Mat. 13.
rare; deque his commodius deliberare, & c. ita nos
ſtatuere, quæ ad ſcrupulum ex compluriũ 27. q. 2.
animis eximendum, & tollendas multarũ querelarum cauſas, magis opportuna videbuntur. Hæc autem omnia ad notitiã quorumcumque deducta eſſe vult, prout etiam pręſenti decreto deducit: vt, ſi quis ad ſe pertinere aliquo modo putauerit, quæ vel de hoc librorum, & cenſurarum negotio, vel

de aliiss,quæ in hoc generali Concilio tractanda prædixit, nõ dubitet à sancta Synodo se benigne auditum iri.

QVONIAM vero eadem sancta Synodus ex corde optat, Deumque enixe rogat, quæ ad pacem sunt Ecclesiæ, vt vniuersi cõmunem matrem in terris agnoscẽtes, quæ,

1 Isa.c.49 quos [1] peperit, obliuisci non potest, vnani-
2 Ro.15. mes, [2] vno ore glorificemus Deum, & Patrem Domini nostri Iesu Christi, per viscera misericordiæ eiusdem Dei & Domini nostri, omnes, qui nobiscum communionẽ non habent, ad concordiam & reconciliationem, & vt ad hanc sanctam Synodum ve-
3 Col.3. niant, inuitat, atque hortatur; vtque caritatem, [3] quod est vinculum perfectionis, amplectantur: pacemque Christi, exultantem in cordibus suis præ se ferant, in quam vocati sunt in vno corpore. Hanc ergo non hu-
4 Psal.59. manam, sed Spiritus sancti vocem audien-
et Heb.3. tes, ne obdurent [4] corda sua, sed in suo sen-
5 Eph.4. su [5] non ambulantes, neque sibi [6] placentes,
6 Rom. 15.a. ad tam piam, & salutarẽ matris suæ admonitionem excitentur, & conuertantur. Omnibus enim caritatis officiis sancta Synodus eos vt inuitat, ita complectetur.

INSVPER eadem sancta Synodus decreuit,

creuit, fidem publicam in Congregatione generali concedi posse, & eandem vim habituram, eiusdemque roboris & momenti futuram, ac si in publica Sessione data, & decreta fuisset.

Indictio futuræ Sessionis.

EADEM sacrosancta Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, statuit, & decernit, proximam futuram Sessionem habendam & celebrãdam esse feria quinta, post sacratissimum festum Ascẽsionis Domini, qui erit die XIIII. Mensis Maij.

SALVUS CONDUCTUS CONCESSUS GERMANICAE NATIONI,

In Congregatione generali, die IIII. *Martij*, M. D. LXII.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spi-

Hic Saluus Conductus, excepta extẽsione ad alias nationes, habetur sup. Ses. 15.

ritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Sedis Apostolicæ Legatis, Vniuersis fidem facit, quod omnibus, & singulis sacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, militaribus, popularibus, & aliis quibuscumque viris, cuiuscumque status, & conditionis, aut qualitatis existãt, Germanicæ prouinciæ, & nationis, ciuitatibus, ac aliis locis eiusdem, & omnibus aliis ecclesiasticis, & sæcularibus, præsertim Augustanæ confessionis, personis, qui, aut quæ vna cum ipsis ad hoc generale Tridentinum Concilium venient, aut mittentur, ac profecturi sunt, aut hucusque venerunt, quocumque nomine censeantur, aut valeant nuncupari, tenore præsentium, publicam fidem, & plenissimã, verissimamque securitatem, quam saluum conductũ appellant, libere ad hanc ciuitatem Tridentinam veniendi, ibidemque manendi, standi, morandi, proponendi, loquẽdi, vna cum ipsa Synodo de quibuscumque negotiis tractandi, examinãdi, discutiẽdi, & omnia, quæcunque ipsis libuerit, ac articulos quoslibet tam scripto, quam verbo libere offerendi, propalandi, eosque Scripturis sacris,

&

& beatorum Patrum verbis, ſententiis, & rationibus declarandi, aſtruendi, & perſuadendi, &, ſi opus fuerit, etiam ad obiecta Concilij generalis reſpondendi, & cum iis, qui à Concilio delecti fuerint, diſputandi, aut caritatiue, abſque omni impedimento conferendi, opprobriis, conuitiis, ac contumeliis penitus ſemotis; & ſignanter, quod cauſæ controuerſæ, ſecundum ſacram Scripturam, & Apoſtolorum traditiones, probata Concilia, catholicæ Eccleſiæ conſenſum, & ſanctorũ Patrũ auctoritates in prædicto Cõcilio Trid. tractentur; illo etiã addito, vt religionis prætextu, aut delictorum circa eam commiſſorum, aut committendorum, minime puniantur, impertitur, ac omnino concedit; ſic etiam, vt propter illorum præſentiam, neque in itinere, aut quocumque locorum, eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipſa ciuitate Tridentina, à diuinis officiis quouis modo ceſſetur. Et vt his peractis, vel non peractis, quandocumque ipſis libuerit; aut maiorum ſuorum mãdato, & aſſenſu, ad propria reuerti optabũt; aut aliquis eorum optabit, mox abſque vlla renitentia, & occaſione, aut mora, ſaluis rebus eorum, & ſuorum pariter honore, &

p̃sonis vice versa, possint iuxta beneplacitũ libere, & secure redire; de sciẽtia tamen ab eadẽ Synodo deputãdorũ, vt tũc opportune eorũ securitati, absq; dolo, & fraude prouideatur. Vult etiam sancta Synodus, in hac publica fide saluoq́; conductu, omnes quascunq; clausulas includi, ac contineri, ac pro inclusis haberi, quæ pro plena, efficaci, & sufficiẽti securitate, in eundo, stando, & redeundo, necessariæ, & opportunę fuerint. Illud etiam, ad maiorẽ securitatem, & pacis, ac conciliationis bonũ, exprimens, quod, si quispiam, aut illorum aliqui, siue in itinere, Tridẽtum veniendo, siue ibidem morãdo, aut redeundo; aliquod enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset huius fidei publicæ, & assecurationis beneficium, eis concessum, annullari, aut cassari, vult & concedit, vt in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsis dumtaxat, & non ab aliis, condigna animaduersione cum emenda sufficienti, per partem ipsius Synodi merito approbanda, & laudanda, mox puniantur, illorum assecurationis forma conditionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Pariformiter etiam vult, vt si quisquam,

vel

vel aliqui ex ipſa Synodo, ſiue in itinere, aut manendo, aut redeundo, aliquod enorme, quod abſit, egerint, aut commiſerint, quo poſſet huius fidei publicæ & aſſecurationis beneficium violari, aut quoquo modo tolli, in huiuſmodi facinore deprehenſi, ab ipſa Synodo dumtaxat, & non ab aliis, cōdigna animaduerſione, & emenda ſufficiente, per partem Dominorum Germanorum Auguſtanæ confeſſionis, tunc hic præſentium, merito laudanda, & approbanda, mox puniantur, præſenti aſſecurationis forma, conditionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Vult præterea ipſa Synodus, quod liceat ipſis Ambaſciatoribus, omnibus, & ſingulis, toties, quotieſcumq; opportunum fuerit, ſeu neceſſarium, ad auram capiendam exire de ciuitate Tridentina, & reuerti ad eandem, necnon nuntium, vel nuntios ſuos ad quæcumque loca pro ſuis neceſſariis negotiis ordinandis libere mittere, ſeu deſtinare, ac ipſos miſſos, ſeu deſtinatos, ſeu miſſum, & deſtinatum ſuſcipere toties quoties eis videbitur expedire, ita quod aliqui, vel aliquis per deputandos Concilij ſocientur, qui eorum ſecuritati prouideant,

vel prouideat. Qui quidem saluus conductus, & securitas stare ac durare debeat, à tempore, & per tempus, quo in ipsius Synodi, & suorum tuitionis curam ipsos suscipi contigerit, & vsque ad Tridentum perduci, ac toto tempore mansionis eorum ibidem, & rursum, post sufficientem audientiam habitam, spatio viginti dierum præmisso, cum ipsi petierint, aut Concilium, habita huiusmodi audientia, ipsis recessum indixerit, à Tridento vsque in quem quisque elegerit sibi locum tutum, Deo fauente, restituet, dolo, & fraude prorsus exclusis. Quæ quidem omnia pro vniuersis, & singulis Christi fidelibus, pro omnibus Principibus, tam ecclesiasticis, quam sæcularibus quibuscumque, atque omnibus aliis ecclesiasticis, ac sæcularibus personis, cuiuscumque status, & conditionis existant, aut quocumque nomine censeantur, inuiolabiliter obseruanda esse promittit, & bona fide spõdet. Insuper, omni fraude, & dolo exclusis, vera & bona fide promittit, ipsam Synodũ, nullam vel manifeste, vel occulte occasionem quæsituram; aut aliqua auctoritate, potẽtia, iure, vel statuto, priuilegio legum, vel canonum, aut quorumcumque Conciliorum,

liorum, præſertim [1] Conſtantienſis, & Senenſis, quacumque forma verborũ expreſſa, in aliquod huius fidei publicæ, & pleniſſimæ aſſecurationis, ac publicæ, & liberæ audientiæ, ipſis per ipſam Synodum conceſſæ, præiudicium quouis modo vſuram, aut quemquam vti permiſſuram, quibus in hac parte pro hac vice derogat. Quod ſi ſancta Synodus, aut aliquis ex ea, vel ſuis, cuiuſcumque conditionis, vel ſtatus, aut præeminentiæ exiſtens, præſcriptæ aſſecurationis, & ſalui conductus formam & modum in quocumque puncto vel clauſula violauerit, quod tamẽ auertere dignetur Omnipotens; & ſufficiens emenda nõ fuerit mox ſubſequuta, ipſorum arbitrio merito approbanda, & laudanda, habeant ipſam Synodum, & habere poterũt, incidiſſe in omnes pœnas, quas iure diuino, & humano, aut cõſuetudine huiuſmodi ſaluorum conductuum violatores incurrere poſſunt, abſq; omni excuſatione, aut quauis in hac parte contradictione.

1 Conc. Conſt. Seſs. 19. in cap. quod nõ obſtãtibus ſaluis conductib.

Extenſio ad alias nationes.

Eadem ſacroſancta Synodus, in Spiritu

ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis de latere Legatis, omnibus, & ſingulis aliis, qui nobiſcum in iis, quæ ſunt fidei, communionē non habent, ex quibuſcumque regnis, nationibus, prouinciis, ciuitatibus, ac locis, in quibus publice, & impune prædicatur, vel docetur, ſiue creditur cōtrarium eius, quod ſancta Romana ſentit Eccleſia, dat fidem publicam, ſiue ſaluum conductum ſub eadem forma, & eiſdem verbis, quibus datur Germanis.

SESSIO XIX.

QVÆ EST TERTIA, SVB PIO IIII. PONT. MAX. CELEBRATA DIE XIIII. MAII, M. D. LXII.

Decretum prorogationis Seßionis.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, decreta

creta ea, quæ hodie in præsenti Sessione statuenda, ac sancienda erant, iustis nonnullis, ac honestis causis, in feriam quintam, post proximam solemnitatem Corporis Christi, quæ erit pridie Nonas Iunij, prorogan-da esse censuit, ac prorogat, dictaque die Sessionem habendam esse, ac celebrãdam, omnibus indicit. Interea rogãdus est Deus, & Pater Domini nostri Iesu Christi, auctor pacis, vt sanctificet corda omnium; quo adiuuante, sancta Synodus, & nunc, & semper meditari, atque peragere valeat, quæ ad eius laudem & gloriam pertineant.

SESSIO XX.

QVÆ EST QVARTA, SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE IIII. IVN. M. D. LXII.

Decretum prorogationis Sessionis.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spi-

ritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, propter varias difficultates, ex diuersis causis exortas, atque etiam vt congruentius, maiorique cum deliberatione omnia procedant, nempe vt dogmata cum iis, quę ad reformationem spectant, simul tractentur, & sanciantur, ea, quæ statuenda videbũtur, tam de reformatione, quam de dogmatibus in proxima Sessione, quam omnibus indicit in diem sextam decimam subsequẽtis mensis Iulij definiẽda esse decreuit: Hoc tamen adiecto, quod dictum terminum ipsa sancta Synodus pro eius arbitrio, & voluntate, sicuti rebus Concilij putauerit expedire, etiam in generali Congregatione, restringere, & prorogare libere possit, & valeat.

SESSIO

SESSIO XXI.
QVÆ EST QVINTA, SVB PIO IIII. PONT. MAX. CELEBRATA DIE XVI. IVL. M. D. LXII.

Doctrina de Communione sub vtraque ſpecie, & paruulorum.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legatis, cum de tremendo, & ſanctiſſimo Euchariſtię Sacramento, varia diuerſis in locis errorum monſtra nequiſſimi Dæmonis artibus circumferantur, ob quæ in nonnullis prouinciis multi à Catholicæ Eccleſiæ fide, atq; obedientia videātur diſceſſiſſe; Cenſuit ea, quæ ad cōmunionem ſub vtraq; ſpecie, & paruulorum pertinēt, hoc loco exponēda eſſe. Quapropter cunctis Chriſti fidelibus interdicit, ne poſthac de iis aliter vel credere, vel docere, vel prędicare audeant, quam eſt his decretis explicatum, atq; definitum.

Laicos, & clericos non conficientes, non astringi iure diuino ad Communionem sub vtraque specie.

CAPVT I.

1 Esa, 11. ITAQVE sancta ipsa Synodus, à Spiritu sancto, qui Spiritus est [1] sapientiæ, & intellectus, spiritus consilij, & pietatis, edocta, atque ipsius Ecclesię [2] iudicium, & consuetudinem secuta, declarat, ac docet, nullo diuino præcepto laicos, & Clericos non conficientes, obligari ad Eucharistię Sacramentum sub vtraque specie sumendum, neque vllo pacto, salua fide, dubitari posse, quin illis alterius speciei Communio ad salutem sufficiat. Nam, [3] etsi Christus Dominus in vltima cœna venerabile hoc Sacramentum in panis, & vini speciebus instituit, & Apostolis tradidit: non tamen illa institutio, & traditio eo tendunt, vt omnes Christi fideles statuto Domini ad vtramque speciem accipiendam astringantur. Sed neque ex sermone illo, apud Ioannem sexto, recte colligitur, vtriusque speciei Communionem

2 Conc. Constan. Sessio 13. inf. can. 2

3 Mat. 26 Mar. 14. Luc. 22. 1. Cor. 11.

nionem à Domino præceptam esse, vtcum-
que iuxta varias sanctorum Patrum, & Do-
ctorũ interpretationes intelligatur. Nam-
que qui dixit: [1] Nisi manducaueritis car- 1 Ioan. 6
nem filij hominis, & biberitis eius sangui-
nem, non habebitis vitam in vobis: dixit
quoque: [2] Si quis manducauerit ex hoc pa- 2 Ibid.
ne, viuet in æternum. Et qui dixit: [3] Qui 3 Ibid.
manducat meam carnem, & bibit meum
sanguinem, habet vitam æternam: dixit
etiam: [4] Panis, quem ego dabo, caro mea 4 Ibid.
est pro mundi vita. Et denique qui dixit:
[5] Qui manducat meam carnem: & bibit 5 Ibid.
meam sanguinem, in me manet, & ego in
illo: dixit nihilominus: [6] Qui manducat 6 Ibid.
hunc panem, viuet in æternum.

Ecclesiæ potestas circa dispensationem Sacramenti Eucharistiæ.

CAPVT II.

PRAETEREA declarat, hanc potestatem perpetuo in Ecclesia fuisse, vt in Sacramentorum dispensatione, salua illorum substãtia, ea statueret, vel mutaret, quæ

ſuſcipientium vtilitati ſeu ipſorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, tẽporum, & locorum varietate, magis expedire iudicaret. Id autem Apoſtolus non obſcure viſus eſt innuiſſe,[1] cum ait: Sic nos exiſtimet homo, vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei. Atque ipſum quidem hac poteſtate vſum eſſe, ſatis conſtat, cum in multis aliis, tum in hoc ipſo Sacramento, cum ordinatis nonnullis circa eius vſum,[2] Cetera, inquit, cum venero, diſponam. Quare agnoſcens ſancta mater Eccleſia hanc ſuam in adminiſtratione Sacramentorum auctoritatem, licet ab initio Chriſtianæ religionis, non infrequens vtriuſque ſpeciei vſus fuiſſet; tamen progreſſu temporis, latiſſime iam mutata illa conſuetudine, grauibus, & iuſtis cauſis adducta, hanc conſuetudinem ſub altera ſpecie communicandi[3] approbauit, & pro lege habendam decreuit: quam reprobare, aut ſine ipſius Eccleſiæ auctoritate pro libito mutare non licet.

1. 1. Cor. 4.
2. 1. Cor. 11.
3. Conc. Conſtan. ſeſ. 13.

Totum

Totum & integrum Christum, ac verum Sacramentum sub qualibet specie sumi.

CAPVT III.

INSVPER declarat, quamuis Redemptor noster, vt antea dictum est, [1] in suprema illa cœna hoc Sacramentũ in duab⁹ speciebus instituerit, & Apostolis tradiderit: tamen fatendum esse, etiam sub altera tantum specie totum, [2] atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi. ac propterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia, necessaria ad salutem, eos defraudari, qui vnam speciem solam accipiunt.

1 Mat. 26. Matt. 14. supr. c. 1. 1. Cor. 11.
2 cap. qui manducat c. inuitat. ca. singuli. de cons. distin. 2. sup. Sess. 13, c. 3. & can. 3. de Sac Euc.

Paruulos non obligari ad Communionem Sacramentalem.

CAPVT IIII.

DENIQVE eadem sancta Synodus docet, [3] paruulos, vsu rationis carentes, nulla obligari necessitate ad Sacramen-

1 inf. cã. 4

talem Eucharistiæ communionem: siquidem, per [1] Baptismi lauacrũ regenerati, & Christo incorporati, ademptam iam filiorum Dei gratiam, in illa ætate amittere non possunt. Neque ideo tamen damnanda est antiquitas, si eum morem in quibusdam locis aliquando seruauit. Vt enim sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt; ita certe, eos nulla salutis necessitate id fecisse, sine controuersia credendum est.

[1] Tit. 3.

DE COMMVNIONE SVB VTRAQVE SPECIE, ET PARVVLORVM.

CANON I.

Si quis dixerit, [2] ex Dei præcepto, vel necessitate salutis, omnes & singulos Christi fideles vtramque speciem sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti sumere debere; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, sanctam Ecclesiam [3] Catholicam

[2] Conc. Constãt. sess. 13.

[3] sup. c. 1 & Conc. Constan. de com. loco.

tholicam non iustis causis, & rationibus, adductam fuisse, vt laicos, atque etiam Clericos non conficientes sub panis tantummodo specie communicaret: aut in eo errasse; anathema sit.

CANON III.

SI quis negauerit, totum,[1] & integrum Christum, omnium gratiarum fontem, & auctorem, sub vna panis specie sumi, quia, vt quidam falso asserunt, non secundum ipsius Christi constitutionem sub vtraque specie sumatur; anathema sit. 1 sup. c. 1. & ses. 13. cap. 3. & canon. 3. Concil. Constant. ses. 13.

CANON IIII.

SI quis dixerit[2] paruulis, antequam ad annos discretionis peruenerint, necessariã esse Eucharistiæ cõmunionẽ; anathema sit. 2 sup. in princ. & c. 4.

DVOS vero articulos,[3] aliàs propositos, nondum tamen excussos, videlicet: An rationes, quibus sancta Catholica Ecclesia adducta fuit, vt communicaret laicos, atque etiam non celebrantes sacerdotes, sub vna tantum panis specie ita sint retinendæ, vt nulla ratione, Calicis vsus cuiquam sit permittendus: &, An, si honestis, & Christianæ charitati consentaneis rationibus, concedendus alicui vel nationi, vel regno 3 Ses. 21. in decr.

Calicis vſus videatur, ſub aliquibus conditionibus concedendus ſit, & quænam ſint
1 inf. Seſ. 22. in fin. illæ: Eadem ſancta Synodus, [1] in aliud tempus, oblata ſibi quamprimum occaſione, examinandos, atque definiendos reſeruat.

Decretum de reformatione.

EADEM ſacroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, ad Dei omnipotentis laudem, & ſanctæ Eccleſiæ ornamentum, ea, quæ ſequuntur, de reformationis negotio in præſenti ſtatuenda eſſe cenſuit.

2 Vide 2. Lateran. c. 63. Côc. Chalced. actione 15. cap. 2. Concil. Bracar. 2. c. 3. Conc. Tolet. 8. can. 3. ca. ſicut Epiſcopū. 1. q. & c. 1. de ſimo. de quibus Mileuitani Côcil. c. 14.

CAPVT I.

QVONIAM [2] ab eccleſiaſtico ordine omnis auaritiæ ſuſpicio abeſſe debet, nihil pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam clericalis Tonſuræ, nec pro litteris dimiſſoriis, aut teſtimonialibus, nec pro ſigillo, nec alia quacumque de cauſa, etiam ſponte oblatum, Epiſcopi, & alij Ordinum collatores, aut eorum miniſtri

quo-

quouis prætextu accipiant. Notarij vero in iis tantum locis, in quibus non viget laudabilis cõsuetudo nihil accipiẽdi, pro singulis litteris dimissoriis, aut testimonialibus, decimam tãtum vnius aurei partem accipere possint, dummodo eis nullum salarium sit constitutum pro officio exercendo: nec Episcopo ex notarij commodis aliquod emolumentum ex eisdem Ordinum collationibus directe, vel indirecte prouenire possit. Tunc enim gratis operam suam eos præstare omnino teneri decernit: contrarias taxas, ac statuta, & cõsuetudines, etiam immemorabiles, quorumcumque locorum, quæ potius abusus, & corruptelæ, simoniacæ prauitati fauentes, nuncupari possunt, penitus cassando, & interdicendo: & qui secus fecerint, tam dantes, quam accipientes, vltra diuinam vltionem, [1] pœnas à iure inflictas, ipso facto incurrant.

1. 2. Bracaré. c. 3.

CAPVT II.

CVM non deceat eos, qui diuino ministerio ascripti sunt, cum ordinis dedecore [2] mendicare, aut sordidum aliquem quęstum exercere: compertumque sit, complures plerisque in locis ad sacros Ordines

2 c. diaconi sunt. circa med. 93. dist.

nullo fere delectu admitti: qui variis artibus, ac fallaciis confingunt, se beneficium ecclesiasticum, aut etiam idoneas facultates obtinere, statuit sancta Synodus, ne quis deinceps Clericus sæcularis, quamuis alias sit idoneus moribus, scientia, & ætate, ad sacros Ordines promoueatur, nisi prius legitime constet, eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honeste sufficiat, pacifice possidere. Id vero beneficium, resignare non possit, nisi facta mentione, quod ad illius beneficij titulum sit promotus, neque ea resignatio admittatur, nisi cõstito, quod aliunde viuere commode possit: & aliter facta resignatio nulla sit. Patrimonium vero, vel pensionem obtinentes, ordinari posthac non possint, nisi illi, quos Episcopus iudicauerit assumendos pro necessitate, vel commoditate ecclesiarum suarũ, eo quoque prius perspecto, patrimonium illud, vel pensionem vere ab eis obtineri, taliaque esse, quæ eis ad vitam sustentandam satis sint: atque illa deinceps sine licentia Episcopi alienari, aut extingui, vel remitti, nullatenus possint, donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sint adepti: vel aliunde habeant,[1] vnde viuere possint: antiquorum

[1] c. neminem. & c. sanctorum. 70. dist. in c. cum secundum de præb. & c si Episcopus de præb. in 6. c. si. de cescr. in 6. Vide cõstitutionem Alexandri in Conc. Lateran. parte 1. c. 5.

rum canonum pœnas super his innouando.

CAPVT III.

CVM beneficia ad diuinum cultum, atque ecclesiastica munia obeunda sint cōstituta, ne qua in parte minuatur diuinus cultus, sed ei debitū omnibus in rebus obsequium præstetur; statuit sancta Synodus,[1] in ecclesiis, tam cathedralibus, quam collegiatis, in quibus nullæ sunt distributiones quotidianæ, vel ita tenues, vt verisimiliter negligantur, tertiam partem fructuum, & quorumcumque prouentuū, & obuentionum, tam dignitatum, quam canonicatuum, personatuum, portionum, & officiorum, separari debere, & in distributiones quotidianas conuerti, quæ inter dignitates obtinentes, & ceteros diuinis interessentes, proportionabiliter iuxta diuisionem ab Episcopo, etiam tanquā Apostolicæ Sedis delegato, in ipsa prima fructuū deductione faciēdā, diuidantur: saluis tamē cōsuetudinibus earum ecclesiarum, in quibus non residentes, seu non seruientes, nihil vel minus tertia parte percipiunt: non obstantibus exemptionibus, ac aliis consuetudinibus, etiam immemorabilibus, &

1 inf. Sess. 22. de refor. ca. 3. & supra sess. 21. ca. 3. de ref.

appellationibus quibuſcumque. Creſcenteque non ſeruientium contumacia, liceat contra eos procedere, iuxta iuris,[1] ac ſacrorum canonum diſpoſitionem.

1 inf. Seſ. 23. de reſor. c. 1.

CAPVT IIII.

EPiscopi, etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati, in omnibus eccleſiis parochialibus, vel baptiſmalibus, in quibus populus ita numeroſus ſit, vt vnus rector nō poſſit ſufficere eccleſiaſticis Sacramentis, miniſtrandis, & cultui diuino peragendo:[2] cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, ſibi tot ſacerdotes ad hoc munus adiungere, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum. In iis vero, in quibus ob locorum diſtantiam, ſiue difficultatem parochiani ſine magno incommodo ad percipiēda ſacramenta, & diuina officia audienda, accedere non poſſunt: nouas parochias, etiam inuitis Rectoribus, iuxta formā cōſtitutionis Alexandri III. quæ incipit,[3] Ad audientiam, conſtituere poſſint. Illis autem ſacerdotibus, qui de nouo erunt eccleſiis nouiter erectis præficiendi, competens aſſignetur portio arbitrio Epiſcopi ex fructibus ad eccleſiam matricem

2 c. & tēporis. 16. q. 1. & c. f. de Eccl. ædif.

3 cap. ad audientiam. de Eccl. ædif. in decretal. li. 3. tit. 48. Vid. poſt finē huius libri.

matricem quomodocumque pertinentibus: &, ſi neceſſe fuerit, compellere poſſit populum ea ſubminiſtrare, quæ ſufficiant ad vitam dictorum ſacerdotum ſuſtentandam: quacumque reſeruatione generali, vel ſpeciali, vel affectione, ſuper dictis eccleſijs, non obſtantibus. Neque huiuſmodi ordinationes, & erectiones poſſint tolli, nec impediri, ex quibuſcumque prouiſionibus, etiam vigore reſignationis, aut quibuſuis alijs derogationibus, vel ſuſpenſionibus.

CAPVT V.

VT etiam eccleſiarum ſtatus, vbi ſacra Deo officia miniſtrantur, ex dignitate conſeruetur, poſſint Epiſcopi, etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati, iuxta formam iuris, ſine tamẽ præiudicio obtinentium, facere [1] vniones perpetuas quarumcumque eccleſiarum parochialium, & baptiſmalium, & aliorum beneficiorum, curatorum, vel non curatorum, cum curatis, propter earum paupertatem, & in ceteris caſibus à iure permiſſis, etiam ſi dictæ eccleſiæ, vel beneficia eſſent generaliter, vel ſpecialiter reſeruata, aut qualitercumque affecta. [2] Quæ vniones etiam non poſſint

1 c. ſicut vnire de exceſſib. prælator Cõc. Later. ſub Leo. 10. Seſſ. 9. de refor. curiæ & infra Seſ. 24. ca 13. Vide Seſ. 14. cap. 9.

2 c. vnio. in fin. 10. q. 3. c. & tẽporis. cum ſeq. 16. q. 1.

reuocari, nec quoquo modo infringi, vigore cuiuscumque prouisionis; etiam ex causa resignationis, aut derogationis, aut suspensionis.

CAPVT VI.

1 c. illitteratos. 36. dist. c. nisi cum pridem de renũ. c. 1 38. dist. c. cũ ex eo. de elec. in 6. Conc. Toletan. 8. can. 8.

QVIA illitterati,[1] & imperiti parochialium ecclesiarum Rectores sacris minus apti sunt officijs; & alij propter eorum vitæ turpitudinem potius destruunt, quam ædificant; Episcopi, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, eisdem illitteratis, & imperitis, si alias honestæ vitæ sint, Coadiutores, aut Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eisdem pro sufficienti victu assignare, vel aliter prouidere possint; quacumque appellatione, & exemptione remota.[2] Eos vero, qui turpiter, & scandalose viuũt, postquam præmoniti fuerint, coërceant, ac castigent; &, si adhuc incorrigibiles in sua nequitia perseuerent, eos beneficijs, iuxta sacrorum [3] canonum constitutiones, exemptione, & appellatione quacumque remota, priuandi facultatem habeant.

2 c quia frater 7. q. 1.

3 c. inuẽtum 16. q. 1. c. felicis. de pæ. in 6. & Clem. multorũ de pæni,

CAPVT VII.

CVM illud quoque valde curãdum sit, ne ea, quæ sacris ministerijs dedicata sunt,

ſunt, temporum iniuria obſoleſcant, & ex hominum memoria excidant; Epiſcopi etiam, tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati, transferre poſſint beneficia ſimplicia, etiam iuris patronatus, ex eccleſijs, quæ vetuſtate, vel alias collapſæ ſint, & ob eorum inopiam nequeant inſtaurari, vocatis ijs, quorũ intereſt, in matrices, aut alias eccleſias locorum eorundem, ſeu viciniorum, arbitrio ſuo atq; in eiſdem eccleſijs erigãt altaria, vel capellas ſub eiſdem inuocationibus; vel in iam erecta altaria, vel capellas transferant cum omnibus emolumentis, & oneribus prioribus eccleſijs impoſitis.

[1] Parochiales vero eccleſias, etiã ſi iuris patronatus ſint, ita collapſas refici, & inſtaurari procurent ex fructibus, & prouentib⁹ quibuſcumq;, ad eaſdem eccleſias quomodocumq; pertinentibus. Qui ſi non fuerint ſufficientes; omnes patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis eccleſijs prouenientes percipiunt, aut, in illorum defectum, parochianos omnibus remedijs opportunis ad prædicta cogãt; quacumq; appellatione, exemptione, & cõtradictione remota. Quod ſi nimia egeſtate omnes laborẽt; ad matrices, ſeu viciniores eccleſias trans-

1. c. 1. & ex pen. de eccl. ædif. vel repar. infra c. 8. & ſupra Seſs. 7. cap. 2. de refor.

ferantur, cum facultate tam dictas parochiales, quam alias ecclesias dirutas, in profanos vsus, non sordidos, erecta tamen ibi Cruce, conuertendi.

CAPVT VIII.

QVÆCVMQVAE in diœcesi ad Dei cultum spectant, ab Ordinario diligenter curari, atque ijs, vbi oportet, prouideri æquum est. Propterea commendata monasteria, etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præposituræ nuncupatæ, in quibus non viget Regularis obseruantia, necnon beneficia tam curata, quam non curata, sæcularia, & Regularia, qualitercumque commendata, etiam exempta, ab Episcopis, etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegatis, annis singulis [1] visitētur; curentque ijdem Episcopi congruentibus remedijs, etiam per sequestrationem fructuum, vt, quæ renouatione indigent, aut restauratione, reficiantur: & cura animarum, si qua illis vel eorum annexis immineat, aliaque debita obsequia recte exerceantur; appellationibus quibuscumque, priuilegijs, consuetudinibus, etiam immemorabili tempore præscriptis, conseruatorijs, iudicum deputationibus, & eorum inhibitionibus non obstan-

1 supra sess. 7. de refor. ca. 8. & inf. ses. 24. ca. 9. & ses. vlt. de regul. ca. 20. Con. Tarracō. cap. 8. & Conc. Bracca. rē. 2. ca. 1.

obstantibus. Et, si in eis vigeret obseruantia Regularis, prouideant Episcopi paternis admonitionibus, vt eorum Regularium Superiores iuxta eorum Regularia instituta, debitam viuendi rationem obseruent, & obseruari faciant, & sibi subditos in officio contineant, ac moderentur. Quod si admoniti, intra sex menses eos non visitauerint, vel correxerint; tunc ijdem Episcopi, etiam vt delegati Sedis Apostolicæ, eos visitare possint, & corrigere, prout ipsi Superiores possent, iuxta eorum instituta: quibuscumque appellationibus, priuilegiis, & exemptionibus penitus remotis, & non obstantibus.

CAPVT IX.

CVM multa à diuersis antea [1] Conciliis, tam Lateranensi, ac Lugdunensi, quam Viennẽsi, aduersus prauos eleemosynarum Quæstorum abusus remedia tũc adhibita, posterioribus temporibus reddita fuerint inutilia; potiusque eorum malitia ita quotidie magno fidelium omnium scandalo, & querela excrescere deprehendatur, vt de eorum emẽdatione nulla spes amplius relicta videatur: statuit, vt posthac in quibuscumque Christianæ religionis

[1] Conc. Lateran. c. 62. sub Inn. 3. c. cum ex eo. de pœnit. et remiss. Clemen. abusionibus. eod. tit. & infra sess. vlt. in decreto de indul. & supra sess. 5. c. 2.

locis eorum nomen, atque vſus penitus aboleatur; nec ad officiũ huiuſmodi exercendum, vllatenus admittantur; non obſtãtibus priuilegijs, eccleſijs, monaſterijs, hoſpitalibus, pijs locis, & quibuſuis, cuiuscumque gradus, ſtatus, & dignitatis perſonis, conceſſis, aut conſuetudinibus, etiam immemorabilibus. Indulgentias vero, aut alias ſpirituales gratias, quibus non ideo Christi fideles decet priuari, deinceps per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo, debitis temporibus populo publicãdas eſſe decernit. Quibus etiam eleëmoſynas, atque oblata ſibi caritatis ſubſidia, nulla prorſus mercede accepta, fideliter colligendi facultas datur: vt tandem cæleſtes hos eccleſiæ theſauros non ad quæſtum, ſed ad pietatem exerceri, omnes vere intelligant.

Indictio futuræ ſeßionis.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, ſtatuit, & decreuit, proximam futuram Seſſionem, habendam & celebrandam eſ-

ſe,

se, feria quinta post octauam festi natiuitatis beatæ Mariæ virginis, quæ erit XVII. mensis Septembris, proxime futuri: hoc tamen adiecto, quod dictum terminum, ac vnicuique Sessioni in posterum præfigendum, ipsa sancta Synodus pro eius arbitrio, & voluntate, sicuti rebus Concilij putauerit expedire, etiam in generali Congregatione, restringere, & prorogare libere possit, & valeat.

SESSIO XII.

QVÆ EST SEXTA, SVB PIO IIII. PONT. MAX. CELEBRATA DIE XVII. SEPT. M. D. LXII.

Doctrina de sacrificio Missæ.

SACROSANCTA œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime cõgregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, vt vetus absoluta, atque omni ex parte perfecta de magno Eucharistiæ mysterio in sancta catholica Ecclesia fides, atque doctrina retineatur, & in sua puritate,

propulsatis erroribus, atque hæresibus, cō-
seruetur; de ea, quatenus verum, & singulare sacrificium est, Spiritus sancti illustratione edocta, hæc, quæ sequuntur, docet, declarat, & fidelibus populis prædicanda decernit.

CAPVT I.

1 Heb. 7.b. QVONIAM sub priori Testamento, teste Apostolo Paulo, propter [1] Leuitici sacerdotij imbecillitatem, consummatio non erat; oportuit, Deo patre misericordiarum ita ordināte, sacerdotem alium secundum ordinem Melchisedech surgere, Dominum nostrum Iesum Christum, qui posset omnes, quotquot sanctificandi essent, consummare, & ad perfectum adducere. Is igitur Deus, & Dominus noster, etsi [2] semel se ipsum in ara Crucis, morte intercedente, Deo patri oblaturus erat, vt æternam illic redemptionem operaretur: quia tamen per mortem sacerdotium eius extinguendum non erat, [3] in cæna nouissima, qua nocte tradebatur, Vt dilectę sponsæ suæ Ecclesiæ visibile, sicut hominum natura exigit, relinqueret sacrificium, quo cruentum illud, semel in Cruce peragendum, repræsentaretur; eiusque [4] memoria in

2 Heb. 7.d.

3 Heb. 9. Mat. 26. Mar. 14. Ioh. 13.

4 1. Cor. 11.

in finem vſque ſæculi permaneret, atque illius ſalutaris virtus in remiſſionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur; ſacerdotem ſecũdum ordinem Melchiſedech ſe in æternum conſtitutum declarans, corpus & ſanguinem ſuum ſub ſpeciebus panis, & vini Deo Patri obtulit; ac ſub earũdem rerum ſymbolis, Apoſtolis, quos tunc noui Teſtamenti ſacerdotes conſtituebat, vt ſumerent, tradidit; & eisdem, eorumque in ſacerdotio ſucceſſoribus, vt offerrẽt, præcepit per hæc verba: [1] Hoc facite in meam commemorationem: vti ſemper catholica Eccleſia intelxit, & docuit. Nam celebrato veteri Paſcha, quod in memoriam [2] exitus de Ægypto multitudo filiorum Iſrael immolabat, nouum inſtituit Paſcha, ſe ipſum ab Eccleſia per Sacerdotes ſub ſignis viſibilibus immolandum in memoriam tranſitus ſui ex hoc mundo ad Patrem, quando per ſui ſanguinis effuſionem nos redemit, [3] eripuitque de poteſtate tenebrarum, & in regnum ſuum tranſtulit. Et hæc quidem [4] illa munda oblatio eſt, quæ nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari poteſt: quam Dominus per Malachiam nomini ſuo, quod

1 Mat. 26 Luc. 22.
2 Exod. 12
3 1. Col. 1
4 Mala. 1

magnum futurum esset in gentibus, in omni loco mundam offerendam prædixit: & quam non obscure innuit Apostolus Paulus, [1] Corinthiis scribens, cum dicit: Non posse eos, qui participatione mensæ Dæmoniorum polluti sunt, mensæ Domini participes fieri: per mensam altare vtrobique intelligens. Hæc denique illa est, quæ per varias sacrificiorum, naturæ & legis tẽpore, similitudines figurabatur; vtpote quę bona omnia, per illa significata, velut illorum omnium consummatio & perfectio complectitur.

[1] 1. Cor. 10. 84. q. 1. c. Nõ satis.

CAPVT II.

ET quoniam in diuino hoc sacrificio, quod in Missa peragitur, idẽ ille Christus cõtinetur, & incruente immolatur, qui in ara Crucis semel se ipsum cruente obtulit, docet sancta Synodus, sacrificium istud vere propitiatorium esse, per ipsumq; fieri, vt, si cum vero corde, & recta fide, cum metu & reuerentia, contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus, misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno. [2] Huius quippe oblatione placatus Dominus, gratiam & donum pœnitentiæ

[2] Augu. 10. de ciuit. Dei, cap. 20

nitentiæ

nitentiæ concedens, crimina, & peccata etiam ingentia dimittit. Vna enim eademq; est hostia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in Cruce obtulit, sola offerendi ratione diuersa. Cuius quidem oblationis cruentæ, inquam, fructus per hanc vberrime percipiũtur: tantum abest, vt illi per hanc quouis modo derogetur. Quare non solum pro fidelium viuorum peccatis, pœnis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus, sed & pro defunctis in [1] Christo nondum ad plenum purgatis, rite, iuxta Apostolorum traditionem, offertur.

1 inf. Sess. 25. in prin.

CAPVT III.

ET quamuis [2] in honorem, & memoriam Sanctorum, nonnullas interdum Missas Ecclesia celebrare consueuerit; non tamen illis sacrificium offerri docet, sed Deo soli, qui illos coronauit; vnde nec Sacerdos dicere solet, Offero tibi sacrificium Petre, vel Paule; sed Deo de illorum victoriis gratias agens, [3] eorum patrocinia implorat, vt ipsi pro nobis intercedere dignentur in cælis, quorum memoriam facimus in terris.

2 Aug. de ciuitate Dei lib. 2. c. 27.

3 In can. Missæ.

CAPVT IIII.

1 c. Nihil de consecr. dist. 2.
2 Gelasius Papa 51 à B. Petro canonem ordinauit, licet ab aliis post eũ, nonnulla fuerint addita, Ration. diui. ca. 35. & 38. lib. 4.

ET cum sancta sancte administrari conueniat, [1] sitque hoc omnium sanctissimum sacrificium; [2] Ecclesia catholica, vt digne reuerenterque offerretur, ac perciperetur, sacrum canonem multis ante sæculis instituit, ita ab omni errore purum, vt nihil in eo contineatur, quod non maximè sanctitatem, ac pietatem quandam redoleat, mentesque offerentium in Deum erigat: is enim constat cum ex ipsis Domini verbis, tum ex Apostolorum traditionibus, ac sanctorum quoque Pontificum piis institutionibus.

CAPVT V.

3 Aug. li. 3. de lib. arbit. ca. 10. Humana autẽ anima,

CVM QVE [3] natura hominum ea sit, vt non facile queat sine adminiculis exterioribus ad rerum diuinarum meditationem sustolli; propterea pia mater Ecclesia ritus quosdam, vt scilicet quædam summissa voce, alia vero elatiore, in Missa pronunciarentur, instituit. Cærimonias item adhibuit, vt mysticas benedictiones, lumina, thymiamata, vestes, aliaque id genus multa, ex Apostolica disciplina & traditione, quo & maiestas tanti sacrificij commẽdaretur,

retur, & mentes fidelium per hæc visibilia religionis & pietatis signa ad rerum altissimarum, quæ in hoc sacrificio latent, contemplationem excitarentur.

CAPVT VI.

OPTARET quidem sacrosancta Synodus, vt in singulis Missis fideles adstātes non solum spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione cōmunicarent, quo ad eos sanctissimi huius sacrificij fructus vberior proueniret: nec tamen, si id non semper fiat, [1] propterea Missas illas, in quibus solus Sacerdos sacramētaliter communicat, vt priuatas, & illicitas damnat, sed probat, atque adeo commendat: siquidem illæ quoque Missæ vere communes censeri debent; partim quod in eis populus spiritualiter communicet; partim vero, quod à publico Ecclesiæ ministro non pro se tantùm, sed pro omnibus fidelibus, qui ad corpus Christi pertinent, celebrentur.

1 Alioqui nec Fabianus de cōsec. dist. c. 1. Et si nō: nec Cōc. Eliberti. de cons. dist. 2. Omnis homo: nec 1. Tolet. c. 13. probasset certis tantū temporibus cōmunicātes. 2 3. Carth. c 24. & Braccar. 3. c. 1. ex Cypriano li. 2. epist. 3.

CAPVT VII.

MONET deinde sancta Synodus, præceptum esse [2] ab Ecclesia Sacerdoti-

[1] Ioã. 19. bus, vt aquam vino in calice offerendo miscerent, tum quod Christum Dominum ita
[2] Apo. 17 fecisse credatur, [1] tum etiam quia è latere eius aqua simul cum sanguine exierit. Quod Sacramentum hac mixtione recolitur: & cum [2] aquæ in Apocalypsi beati Ioannis, populi dicantur; ipsius populi fidelis cũ capite Christo vnio repræsentatur.

Capvt viii.

Etsi Missa magnam contineat populi fidelis eruditionem, non tamen expedire visum est Patribus, vt vulgari passim lingua celebraretur. Quamobrem, retento vbique cuiusque Ecclesiæ antiquo, & à sancta Romana Ecclesia, omnium ecclesiarum matre & magistra, probato ritu, ne
[3] Thren. 4. oues Christi esuriant, [3] neve paruuli panem petant, & non sit, qui frangat eis; mandat sancta Synodus Pastoribus, & singulis curam animarum gerentibus, vt frequenter inter Missarũ celebrationem vel per se, vel per alios ex iis quæ in Missa leguntur, aliquid
[4] Ses. 24. c. 7. exponant: [4] atque inter cetera sanctissimi huius sacrificij mysterium aliquod declarent, diebus præsertim Dominicis, & festis.

Capvt

CAPVT IX.

QVIA vero aduerſus veterem hanc in ſacroſancto Euangelio, Apoſtolorum traditionibus, ſanctorumque Patrum doctrina fundatam fidem, hoc tempore multi diſſeminati ſunt errores, multaque à multis docentur, atque diſputantur; ſacroſancta Synodus, poſt multos, grauesque his de rebus mature habitos tractatus, vnanimi Patrum omnium conſenſu, quæ huic puriſſimæ fidei, ſacræque doctrinæ aduerſantur, damnare, & à ſancta Eccleſia eliminare, per ſubiectos hos canones, conſtituit.

DE SACRIFICIO MISSÆ.

CANON I.

SI quis dixerit, in Miſſa non offerri Deo verum & proprium ſacrificium, aut quod offerri non ſit aliud, quàm nobis Chriſtum ad manducandum dari; anathema ſit.

CANON II. 1. Cor. 11.

SI quis dixerit, illis verbis, Hoc facite in meam commemorationem, Chriſtum Luc. 22.

non instituisse Apostolos Sacerdotes; aut non ordinasse, vt ipsi, aliíque Sacerdotes offerrent corpus, & sanguinem suum; anathema sit.

CANON III.

SI quis dixerit, Missæ sacrificium tantum esse laudis, & gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificij in Cruce peracti, non autem propitiatorium, vel soli prodesse sumenti; neque pro viuis, & defunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus offerri debere; anathema sit.

CANON IIII.

SI quis dixerit, blasphemiam irrogari sanctissimo Christi sacrificio, in Cruce peracto, per Missæ sacrificium, aut illi per hoc derogari; anathema sit.

CANON V.

SI quis dixerit, imposturam esse; Missas celebrare in honorem Sanctorum, & pro illorum intercessione apud Deum obtinenda, sicut Ecclesia intendit; anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, canonem Miſſæ errores continere, ideoque abrogandum eſſe; anathema ſit.

CANON VII.

Si quis dixerit, cærimonias, veſtes, & externa ſigna, quibus in Miſſarum celebratione Eccleſia catholica vtitur, irritabula impietatis eſſe, magis quam officia pietatis, anathema ſit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Miſſas, in quibus ſolus Sacerdos ſacramentaliter communicat, illicitas eſſe, ideoque abrogandas; anathema ſit.

CANON IX.

Si quis dixerit, Eccleſiæ Romanæ ritum, quo ſummiſſa voce pars canonis, & verba conſecrationis proferuntur, damnãdum eſſe; aut lingua tantum vulgari Miſſam celebrari debere; aut aquam non miſcendam eſſe vino in calice offerendo, eo quod ſit contra Chriſti inſtitutionem; anathema ſit.

Decretum de obſeruandis, & euitandis in celebratione Miſſæ.

QVANTA cura adhibẽda ſit, vt ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium omni religionis cultu; ac veneratione celebretur, quivis facile exiſtimare poterit, qui cogitarit, maledictum in ſacris literis eum vocari, [1] qui facit opus Dei negligenter. Quod ſi neceſſario fatemur, nullũ aliud opus adeo ſanctũ, ac diuinum à Chriſti fidelibus tractari poſſe, quàm hoc ipſum tremendum myſteriũ, quo viuifica illa hoſtia, qua Deo Patri recõciliati ſumus, in altari per Sacerdotes quotidie immolatur, ſatis etiam apparet, omnẽ operam & diligẽciam in eo ponendam eſſe, vt quanta maxima fieri poteſt interiori cordis munditia, & puritate, atq; exteriori deuotionis, ac pietatis ſpecie peragatur. Cum igitur multa iam ſiue tẽporũ vitio, ſiue hominũ incuria, & improbitate irrepſiſſe videantur, quæ à tanti ſacrificij dignitate aliena ſunt, vt ei debitus honor, & cultus ad Dei gloriã, & fidelis populi ædificationem reſtituatur, decernit ſancta Synodus, vt Ordinarij locorum Epiſcopi ea omnia

1 Hier. 48.

omnia

mnia prohibere, atque è medio tollere sedulo curent, ac teneantur; quæ vel auaritia, [1] idolorũ seruitus, vel irreuerentia, quæ ab impietate vix seiũcta esse potest, vel superstitio, veræ pietatis falsa imitatrix, induxit. Atq; vt multa paucis cõprehendantur, in primis, quod ad auaritiã pertinet, cuiusvis generis mercedum cõditiones, pacta, & quidquid pro Missis nouis celebrãdis datur; necnon importunas, atq; illiberales eleemosynarũ exactiones, potius quam postulationes, aliaque huiusmodi, quæ à simoniaca labe, vel certe à turpi quæstu, non lõge absunt, omnino prohibeant. Deinde, vt irreuerentia vitetur, singuli in suis diœcesibus interdicant, ne cui vago, & ignoto sacerdoti Missas celebrare liceat. Neminẽ preterea, qui publice, & notorie criminosus sit, aut sancto altari ministrare, aut sacris interesse permittant, neve patiantur [2] priuatis in domibus, atque omnino extra ecclesiam, & ad diuinum tantum cultum dedicata oratoria, ab eisdem Ordinariis designãda, & visitãda, sanctũ hoc sacrificiũ à sæcularib⁹ aut regularibus quibuscũq; peragi: ac nisi prius qui intersint, decenter composito corporis habitu, declarauerint se mente etiam, ac de-

1 Ephes. 5

Conc. Laodicé. can. 8. Cõc. Cart. 2. can. 9. c. sicut cum seq. c. hic ergo. c. nullus presbyter. & c. Clericos. de cõs. dist. 1 iuxta Cõc. Laodic. c 28, & Felic. Papam in epi. ad omnes Episcopos, & ante hos Anacletus ep. 1.

uoto cordis affectu, non solum corpore adesse. Ab ecclesiis vero musicas eas, vbi siue organo, siue cantu, lasciuum, aut impurũ aliquid miscetur, item sæculares omnes actiones, vana, atque adeo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores
1 Mat. 21. arceant; vt domus [1] Dei, vere domus orationis esse videatur, ac dici possit. Postremo, ne superstitioni locus aliquis detur, edicto, & pœnis propositis caueant, ne Sacerdotes aliis, quam debitis horis celebrẽt; neve ritus alios, aut alias cærimonias, & preces in Missarum celebratione adhibeãt, præter eas, quæ ab Ecclesia probatæ, ac frequenti, & laudabili vsu receptæ fuerint. Quarundam vero Missarum, & candelarũ certum numerum, qui magis à superstitioso cultu, quam à vera religione inuẽtus est, omnino ab ecclesia remoueant: doceantq; populum, quis sit, & à quo potissimum proueniat sanctissimi huius sacrificij tam pretiosus ac cælestis fructus. Moneant etiã eundem populum, vt frequẽter ad suas [2] parochias, saltem diebus Dominicis, & maioribus festis accedant. Hæc igitur omnia, quæ summatim enumerata sunt, omnibus locorum Ordinariis ita proponuntur, vt non solum

2 c. 2, de par. Vide Cõc. Agath. 21. & 63.

ſolum ea ipſa, ſed quæcunque alia huc pertinere viſa fuerint: ipſi pro data ſibi à ſacroſancta Synodo poteſtate, ac etiam, vt delegati Sedis Apoſtolicæ, prohibeant, mandẽt, corrigant ſtatuant: atque ad ea inuiolate ſeruanda cenſuris eccleſiaſticis, aliisque pœnis, quæ illorum arbitrio conſtituentur, fidelem populum compellant: non obſtantibus priuilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac conſuetudinibus quibuſcumque.

Decretum de reformatione.

EADEM ſacroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, vt reformationis negotiũ proſequatur, hęc, in præſenti Seſſione, ſtatuenda cenſuit.

CAPVT I.

NIHIL eſt, [1] quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum aſſidue inſtruat, quam eorum vita, & exemplum, qui ſe diuino miniſterio dedicarunt. Cum enim à rebus ſæculi in altiorem ſublati locum conſpiciantur: in eos, tamquam [2] ſpeculum,

1 Inf. ſeſ. 25. de ref. c. 1.
2 Mat. 5. Tit. 2 ca. qualiter. in 2. accuſ. c. clericos 21. diſt.

reliqui oculos coniiciunt, ex iisque sumunt quod imitentur. Quapropter sic decet omnino Clericos, in sortem Domini vocatos, vitam, moresque suos omnes componere, [1] vt habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus nil, nisi graue, moderatum, ac religione plenum, præseferant: leuia etiam dicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant: vt eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cum igitur, quo maiore in Ecclesia Dei & vtilitate, & ornamēto hæc sunt, ita etiā diligētius sint obseruanda, [2] statuit, sancta Synodus, vt, quæ alias à [3] summis Pontificibus, & à sacris Cōciliis de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinēda, ac simul de luxu, comessationibus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscumque criminibus, necnon sæcularibus negotiis fugiendis copiose, ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum iisdem pœnis, vel maioribus, arbitrio Ordinarij imponendis, obseruentur: nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, suspendat. Si qua vero ex his in desuetudinem abiisse compererint: ea quamprimū in vsum reuocari, & ab omnibus accurate custodiri, studeant:

1 Ses. 14. in proœmio.
2 de vi. & hon. cler. extra in 6. & Clem. c. non oportet. in 2. de cōs. dis. 5. c. can. 14. q. 3. c. credo. 21. q. 3 Cōc. Carthag. 1. can. 6. & Con. Carth. 3. c. 15. Cōc. Chalcedo. cā. 3. Conc. Arelat. 2. ca. 14. cū sim. & inf. Ses. 24. de refor. c. 12.
3 Vide 1. Cōc. Mātisconé. ca. 5. & 2. Nic. c. 16. & 4. Carthag. ca.

non

non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcumque: ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi condignas, Deo vindice, pœnas perſoluant.

CAPVT II.

QVICVMQVE poſthac ad eccleſias cathedrales erit aſſumendus, is non ſolum natalibus, ætate, moribus, & vita, ac aliis, quæ à ſacris [1] canonibus requiruntur, plene ſit prędıtus, verum etiam in ſacro Ordine antea, ſaltem ſex menſium ſpatio, conſtitutus. Quarum rerum inſtructio, ſi eius notitia nulla, aut recens in Curia fuerit, à Sedis Apoſtolicæ legatis, ſeu Nuntiis prouinciarum, aut eius Ordinario, eoque deficiente, à vicinioribus Ordinariis ſumatur. Scientia vero præter hæc eiuſmodi polleat, vt muneris ſibi iniungendi neceſſitati poſſit ſatisfacere. Ideoque antea in Vniuerſitate Studiorũ Magiſter, ſiue Doctor, aut Licentiatus in ſacra Theologia, vel iure Canonico, merito ſit promotus, aut publico alicuiꝰ Academię teſtimonio idoneus ad alios docẽdos oſtẽdatur. Quod ſi Regularis fuerit, à Superioribus ſuæ religionis ſimilẽ fidem habeat. Prędicti autẽ oẽs, vnde inſtructio, ſeu teſtificatio erit ſumẽda, hæc fideliter, &

44. & ſequent.

1 ca. cum in cũctis & c. cum à nobis, de elect. ca. graue nimis. de præb. & infra ſeſ. 24. c. 1. de ref. Cõc. Sardicen. c. 13. Conc. Ro. ſub Nic. 1. ver. vt nullus laicus. Cõc. Braccaren. 1. c. 38. c. de Syracuſanę. 28. diſtinct. & 61. diſt. per totã. ſeſ. 7. c 1. de eodẽ ſed minus plene 1. Carthag. c. 1.

gratis referre teneantur: alioquin eorum conſcientias grauiter oneratas eſſe ſcient: ac Deũ, & Superiores ſuos habebunt vltores.

CAPVT III.

1 Seſ.21. c.3. EPISCOPI, [1] etiam tamquam delegati Apoſtolici, ex fructibus, & prouentibus quibuſcumque omnium dignitatum, perſonatuum, & officiorum in eccleſiis cathedralibus, vel collegiatis exiſtentium, 2 ſup.ſeſ. 22.de reform.c.3. [2] tertiam partem in diſtributiones eorum arbitrio aſſignandas, diuidere poſſint: vt ſcilicet, qui eas obtinent, ſi perſonaliter competens ibi ſeruitium iuxta formam, ab eiſdem Epiſcopis præſcribendam, quolibet die ſtatuto non impleuerint: illius diei diſtributionem amittant, nec eius quoquo modo dominium acquirant, ſed fabricæ eccleſiæ, quatenus indigeat, aut alteri pio loco arbitrio Ordinarij applicetur. Creſcẽte vero contumacia, contra eos iuxta ſacrorum canonum conſtitutiones procedant. Quod ſi alicui ex prædictis dignitatibus in eccleſiis cathedralibus, vel collegiatis, de iure, ſeu conſuetudine, iuriſdictio, adminiſtratio, vel officium non competat, ſed extra ciuitatem in diœceſi cura animarum im-

immineat, cui is, qui dignitatem obtinet, incũbere voluerit: tunc pro tempore, quo in curata ecclesia resederit, ac ministrauerit, tamquam præsens sit, ac diuinis intersit, in ecclesiis cathedralibus, ac collegiatis habeatur. Hæc in iis tantum ecclesiis cõstituta intelligantur, in quibus nulla est consuetudo, vel statutum, vt dictæ dignitates non seruiẽtes aliquid amittant, quod ad tertiam partem dictorum fructuum, & prouẽtuum ascendat: non obstantibus cõsuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus, & constitutionibus, etiam iuramento, & quauis auctoritate firmatis.

CAPVT IIII.

QVICVMQVE in cathedrali, vel collegiata, sæculari, vel regulari ecclesia diuinis mancipatus officiis, in Subdiaconatus Ordine saltem cõstitutus non sit: vocem in huiusmodi ecclesiis in Capitulo non habeat: etiam si hoc sibi ab aliis libere fuerit concessum. Ij vero, qui dignitates, personatus, officia, præbendas, portiones, ac quælibet alia beneficia, in dictis ecclesiis obtinẽt, aut in posterum obtinebunt, quibus onera varia sunt annexa, videlicet, vt alij Missas,

alij Euangelium, alij Epistolas dicant, seu cantent: quocumque ij priuilegio, exemptione, prærogatiua, generis nobilitate sint insigniti: teneantur, iusto impedimẽto cessante, infra annũ Ordines suscipere requisitos: alioquin pœnas incurrant, iuxta constitutionem Concilij Viennẽsis [1] quæ incipit, Vt ij, qui: quam præsenti decreto innouat: cogantque Episcopi eos diebus statutis dictos Ordines per se ipsos [2] exercere, ac cetera omnia officia, quæ debent in cultu diuino præstare: sub eisdem, & aliis, etiam grauioribus, pœnis, arbitrio eorum imponendis. Nec aliis in posterum fiat prouisio, nisi iis, qui iam ætatem, & cæteras habilitates integre habere dignoscantur: aliter irrita sit prouisio.

1 c. Vt ij. de ęta. et qual. in Cle. lib. 1. c. 2 tit. 6.
2 Ses. 24. cap. 12. Vid. post finẽ huius libri.

Capvt v.

Dispensationes, quacumque auctoritate concedendæ, si extra Romanam curiam committendæ erunt, committantur Ordinariis illorum, qui eas impetrauerint. Eæ vero, quæ gratiose concedentur, suum non sortiantur effectum, nisi prius ab eisdem, tamquam delegatis Apostolicis, summarie tantum, & extraiudicia-

liter

liter cognoscatur, expressas preces surreptionis, vel obreptionis vitio non subiacere.

CAPVT VI.

IN commutationibus vltimarum voluntatum,[1] quæ non nisi ex iusta, & necessaria causa fieri debent, Episcopi, tamquam delegati Sedis Apostolicæ, summarie & extraiudicialiter cognoscant, nihil in precibus, tacita veritate, vel suggesta falsitate fuisse narratum, priúsquan commutationes prædictæ executioni demandentur.

1 Inf. sess. vlt. de refor. c. 4.

CAPVT VII.

LEGATI, & Nuntij Apostolici, Patriarchæ, Primates: & Metropolitani in appellationibus ad eos interpositis, in quibusuis causis, tam in admittendis appellationibus, quam in concedendis inhibitionibus post appellationem seruare teneantur formam & tenorem sacrarum [2] constitutionum, & præsertim [3] Innocentij IIII. quę incipit, Romana: quacunque consuetudine, etiam immemorabili, aut stylo, vel priuilegio, in cõtrarium non obstantibus: aliter, inhibitiones & processus, & inde secuta quæcumque, sint ipso iure nulla.

2 in Cõc. Lugdun.
3 ca. Romana. de appel. in 6. lib. 2. Vid. post finé huius libri.

CAPVT VIII.

1 Clem. quia contingit. de relig. domi. EPISCOPI,[1] etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati, in casibus à iure concessis omnium piarum dispositionum, tam in vltima voluntate, quam inter viuos, sint executores: habeant ius visitandi hospitalia, collegia quæcumque, ac confraternitates laicorũ, etiam quas scholas, siue quocumque alio nomine vocant, non tamen, quæ sub regum immediata protectione sunt, sine eorum licentia, eleemosynas Mõtis Pietatis, siue Charitatis, & pia loca omnia, quomodocũque nuncupentur, etiam si prędictorum locorum cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis priuilegio sint munita: ac omnia, quæ ad Dei cultum, aut animarũ salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio suo[2] iuxta sacrorum canonum statuta, cognoscant, & exequãtur: non obstantibus, quacumque consuetudine, etiam immemorabili, priuilegio, aut statuto.

2 cap. tua & c. Ioã. de testa.

CAPVT IX.

ADMINISTRATORES, tam ecclesiastici, quam laici, fabricæ cuiusuis ecclesiæ, etiam cathedralis, hospitalis, confrater-

fraternitatis, eleemoſynæ Montis Pietatis, & [1] quorumcumque piorum locorum, ſingulis annis teneantur reddere rationem adminiſtrationis Ordinario: [2] conſuetudinibus, & priuilegiis quibuſcumque in cõtrarium ſublatis: niſi ſecus forte in inſtitutione, & ordinatione talis eccleſiæ, ſeu fabricæ expreſſe cautum eſſet. Quod ſi ex conſuetudine, aut priuilegio, aut ex conſtitutione aliqua loci, aliis ad id deputatis ratio reddẽda eſſet: tunc cum iis adhibeatur etiam Ordinarius: & aliter factæ liberationes, dictis adminiſtratoribus minime ſuffragentur.

1 Clem. quia cõtingit §. vt autẽ præmiſſa. de rel. domi.

2 ſup. ſeſ. 7. ca. vlt. & infra ſeſ 25. c. 8. de refor.

CAPVT X.

CVM ex notariorum imperitia, plurima damna, & multarum occaſio litium oriatur: poſſit Epiſcopus quoſcumque notarios, etiam ſi Apoſtolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creati fuerint, etiã tamquam delegatus Sedis Apoſtolicæ, examinatione adhibita, eorum ſufficiẽtiam ſcrutari: illiſque non idoneis repertis, aut quandocumque in officio delinquẽtibus, officij eius in negotiis, litibus, & cauſis eccleſiaſticis, ac ſpiritualibus exercendi vſum perpetuo, aut ad tempus prohibere. Neque eo-

rum appellatio interdictionem Ordinarij suspendat.

§ 5. Aurelianē. 10. a 1. Tim. 6. Conc. Tribur. c. 7. Cōc. Aurel. 2. cap. 22. Cōc. Parisiē. 1. c. 1. Conc. Turonē. 2. cap. 25. Cōc. Aurel. 5. c. 15 Cōc. Maguntien. c. 6. & 11. Cōc. Vormatien. cap. 75. Conc. Aquisgranen c. 88. Concil. Lateran. sub Leone 10. sess. 9. & 10. c prędia. cum seq. 12. q. 2.

Capvt xi.

SI [1] quem Clericorum, vel laicorum, quacumque is dignitate, etiam Imperiali, aut Regali, præfulgeat, in tantum malorum [2] omniū radix cupiditas occupauerit, vt alicuius ecclesiæ, seu cuiusuis secularis, vel regularis beneficij, Montium Pietatis aliorumq; piorum locorum iurisdictiones, bona, census, ac iura, etiam feudalia, & emphyteutica, fructus, emolumenta, seu quascumque obuētiones, quæ in ministrorum & pauperum necessitates conuerti debent, per se, vel alios vi, vel timore incusso, seu etiam per suppositas personas Clericorum, aut laicorum, seu quacumq; arte, aut quocumq; quæsito colore, in proprios vsus conuertere, illó que vsurpare pręsumpserit, seu impedire, ne ab iis, ad quos iure pertinent, percipiantur; is anathemati tamdiu subiaceat, quamdiu iurisdictiones, bona res, iura, fructus, & reditus, quos occupauerit, vel qui ad eum quomodocūque, etiam ex donatione suppositæ personæ, peruenerint, ecclesiæ eiusque administratori, siue beneficiato integre restituerit: ac deinde à Romano

Romano Pontifice abſolutionem obtinuerit. Quod ſi eiuſdem eccleſiæ patronus fuerit, etiam iure patronatus vltra prædictas pœnas eo ipſo priuatus exiſtat. Clericus vero, qui nefandæ, fraudis, & vſurpationis huiuſmodi fabricator, ſeu conſentiens, fuerit, eiſdem pœnis ſubiaceat: necnon quiſcumq; beneficiis priuatus ſit, & ad quæcumque alia beneficia inhabilis efficiatur: & à ſuorum Ordinum executione, etiam poſt integram ſatisfactionem, & abſolutionem, ſui Ordinarij arbitrio ſuſpendatur.

Decretum ſuper petitione conceßionis Calicis.

INSVPER[1] cum eadem ſacroſancta Synodus ſuperiori Seſſione duos articulos, alias propoſitos, & tum nondum diſcuſſos, videlicet: An rationes, quibus ſancta Catholica Eccleſia adducta fuit, vt communicaret laicos, atque etiam non celebrantes ſacerdotes, ſub vna panis ſpecie, ita ſint retinendæ, vt nulla ratione Calicis vſus cuiquam ſit permittendus: &, An, ſi honeſtis, & Chriſtianæ caritati conſentaneis ra-

1 Seſ. 21. cano. 4.

tionibus concedendus alicui vel nationi, vel regno Calicis vſus videatur, ſub aliquibus conditionibus concedendus ſit, & quænam illę ſint, in aliud tempus, oblata ſibi occaſione, examinandos, atque definiendos reſeruauerit: nunc eorum, pro quibus petitur, ſaluti optime conſultum volens, decreuit, integrum negotium ad Sanctiſſimum Dominum noſtrum eſſe referendum, prout præſenti decreto refert: qui pro ſua ſingulari prudentia id efficiat, quod vtile Reipubl. Chriſtianę, & ſalutare petentibus vſum Calicis, fore iudicauerit.

Indictio futuræ Seßionis.

Inſuper eadem ſacroſancta Tridentina Synodus diem futuræ Seſſionis ad feriam quintam, poſt octauam feſtiuitatis omniũ Sanctorum, quæ erit dies XII. menſis Nou. indicit: & in ea decernetur de Sacramento Ordinis, & de Sacramento Matrimonij, &c.

Prorogata fuit Seßio vſque ad diem XV. Iul. M.D.LXIII.

SES-

SESSIO XXIII.

QVÆ EST SEPTIMA,

SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XXV. IVL. M. D. LXIII.

VERA, & catholica doctrina de Sacramento Ordinis, ad condemnandos errores nostri temporis, à sancta Synodo Tridentina decreta, & publicata Sessione septima.

CAPVT I.

SACRIFICIVM, & sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt,[1] vt vtrumque in omni lege extiterit. Cum igitur in nouo Testamento sanctum Eucharistiæ sacrificium visibile ex Domini institutione catholica Ecclesia acceperit; fateri etiam oportet, in ea nouum esse visibile, & externũ sacerdotium, in quod vetus translatum est. Hoc autem ab eodem Domino Saluatore nostro institutum esse, atque Apostolis, eorumque successoribus in sacerdotio, potestatem traditam consecrandi, offerendi,[2] & ministrãdi corpus, & sanguinem eius, necnon & peccata dimittendi, &

1 Cypriã. lib. 1. ad. uersus Iudæos.

2 Matt. 26. Matt. 14. Ioan. 20.

retinendi, sacræ litteræ ostendunt, & catholicæ Ecclesiæ traditio semper docuit.

CAPVT II.

CVM autem diuina res sit tam sancti sacerdotij ministerium; consentaneum fuit, quo dignius, & maiori cum veneratione exerceri posset, vt in Ecclesiæ ordinatissima dispositione plures, & diuersi essent ministrorum Ordines, qui sacerdotio ex officio deseruirent; ita distributi, vt, qui iam clericali Tonsura insigniti essent, per minores ad maiores ascenderent: nam nō solum de sacerdotibus,[1] sed & de Diaconis sacræ litteræ apertam mentionem faciunt; & quæ maxime in illorum ordinatione attendenda sunt, grauissimis verbis docent; & ab ipso Ecclesiæ initio sequentium Ordinum nomina, atque vniuscuiusque eorum propria ministeria, Subdiaconi scilicet, Acolythi, Exorcistæ, Lectoris, & Ostiarij in vsu fuisse cognoscuntur, quamuis non pari gradu. Nam Subdiaconatus ad maiores ordines[2] à Patribus, & sacris Concilijs refertur, in quibus & de alij inferioribus frequentissime legimus.

1 1. Tim. 3. & Act. 21.

2 c. Nullus lib. 2. 60. dist.

CAPVT

CAPVT III.

CVM Scripturæ teſtimonio,[1] Apoſtolica traditione, & Patrum vnanimi conſenſu perſpicuum ſit, per ſacram ordinationem, quæ verbis, & ſignis exterioribus perficitur, gratiam conferri; dubitare nemo debet, Ordinem eſſe vere, & proprie vnũ ex ſeptẽ ſanctæ Eccleſiæ Sacramentis. inquit enim Apoſtolus:[2] Admoneo te, vt reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te, per impoſitionem manuum mearum. Non[3] enim dedit nobis Deus ſpiritum timoris, ſed virtutis, & dilectionis, & ſobrietatis.

1 1. Tim. 4.
2 2. Tim. 1. 1. Tim. 4. d.
3 2. Tim. 1.

CAPVT IIII.

QVONIAM vero in Sacramento[4] Ordinis, ſicut & in Baptiſmo, & Confirmatione, character imprimitur, qui nec deleri, nec auferri poteſt; merito ſancta Synod⁹ damnat eorum ſententiam, qui aſſerunt noui Teſtamenti ſacerdotes temporariam tandummodo poteſtatem habere, & ſemel rite ordinatos, iterum laicos effici poſſe, ſi verbi Dei miniſterium non exerceant. Quod ſi quis omnes Chriſtianos promiſcue noui Teſtamenti ſacerdotes eſſe, aut omnes pari inter ſe poteſtate ſpirituali præditos affirmet, nihil aliud facere

4 Seſs. 7. de Sacra: in genere can. 9.

1 Cantic. 6. videtur, quam [1] ecclesiasticam hierarchiam, quæ [2] est vt castrorum acies ordinata, confundere; perinde ac si contra beati Pauli [3] doctrinam omnes Apostoli, omnes Prophetæ, omnes Euangelistæ, omnes Pastores, omnes sint Doctores. Proinde sacrosancta Synodus declarat, præter ceteros ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad hunc hierarchicum Ordinem præcipue pertinere; & positos, [4] sicut idem Apostolus ait, à Spiritu sancto, regere Ecclesiam Dei; [5] eosque Presbyteris [6] superiores esse ac Sacramentum Confirmationis conferre; ministros Ecclesiæ ordinare; atque alia pleraq; peragere ipsos posse: quarũ functionum potestatem reliqui inferioris Ordinis nullam habẽt. Docet insuper sacrosancta Synodus, in ordinatione Episcoporum, sacerdotum, & ceterorum Ordinum, [7] nec populi, nec cuiusuis sæcularis potestatis, & magistratus consensum, siue vocationem, siue auctoritatem ita requiri, vt sine ea irrita sit ordinatio: quin potius decernit, eos, qui tantummodo à populo, aut seculari potestate, ac magistratu vocati, & instituti, ad hæc ministeria exercenda ascendunt, & qui

2 1. Cor. 12.
3 Eph. 4.
4 Act. 20
5 Cælest. 1. epis. ad Episcop. Galliæ. c. 1.
6 Sess. 7. de cõfir. can. 3. Hispalẽ. 2. c. 5. 7. & alib.
7 Laodiceni Cõcil. c. 13.

qui ea propria temeritate sibi sumunt, o- 1 Io. 10.
mnes non Ecclesiæ ministros,[1] sed fures, & latrones, per ostium non ingressos, habendos esse. Hæc sunt, quæ generatim sacræ Synodo visum est Christi fideles de Sacramento Ordinis docere. His autem contraria, certis, & proprijs canonibus in hunc, qui sequitur, modũ damnare constituit; vt omnes, adiuuãte Christo, fidei regula vtentes, in tot errorum tenebris catholicam veritatẽ facilius agnoscere, & tenere possint.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

CANON I.

SI quis dixerit, non esse in nouo Testamento sacerdotium visibile, & externum; vel nõ esse potestatem aliquam consecrandi, & offerendi verum corpus, & sanguinem Domini, & peccata remittendi; & retinendi; sed officium tantum, & nudum ministerium prædicandi Euangelium; vel eos, qui non prædicant, prorsus nõ esse sacerdotes; anathema sit.

CANON II.

SI quis dixerit, præter sacerdotium non esse in Ecclesia Catholica alios Ordines, &

maiores, & minores, per quos, velut per gradus quosdam, in sacerdotium tendatur, anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, Ordinem, siue sacram ordinationem non esse vere & proprie Sacramentũ, à Christo Domino institutum, vel esse figmentum quoddam humanum, excogitatum à viris rerum ecclesiasticarũ imperitis, aut esse tantum ritum quendam eligendi ministros verbi Dei, & Sacramentorum, anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, per sacrã ordinationem non dari Spiritum sanctum; ac proinde frustra Episcopos dicere, Accipe Spiritum sanctum, aut per eam non imprimi characterem, vel eum, qui sacerdos semel fuit, [1] laicum rursus fieri posse, anathema sit.

1 8. Tele. c. 7.

CANON V.

Si quis dixerit, sacram Vnctionem, qua Ecclesia in sancta ordinatione vtitur, non tantum non requiri, sed contemnendam, & perniciosam esse, similter & alias Ordinis cærimonias, anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, in Ecclesia Catholica nõ esse

esse hierarchiam diuina ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & ministris; anathema sit.

CANON VII.

SI quis dixerit, Episcopos non esse Presbyteris superiores, vel non habere potestatem confirmandi, & ordinandi, vel eam, quam habent, illis esse cum Presbyteris communem, vel Ordines ab ipsis collatos sine populi, vel potestate sæcularis consensu, aut vocatione, irritos esse, aut eos, qui nec ab ecclesiastica & canonica potestate rite ordinati, nec missi sunt, sed aliunde veniunt, legitimos esse verbi & Sacramentorum ministros; anathema sit.

CANON VIII.

SI quis dixerit, Episcopos, qui auctoritate Romani Pontificis assumuntur, non esse legitimos, & veros Episcopos, sed figmentum humanum; anathema sit.

Decretum de reformatione.

EADEM sacrosancta Tridentina Synodus, reformationis materiam prosequens, hæc, quæ sequuntur, in præsenti decernenda esse statuit, & decernit.

CAPVT I.

1 Ioa. 21 Act. 20. c. Eph. 43 dis. c. si- cut. 7. q. 1. c. qui Episco- patum. 8. q. 1. c. precipue ij. q. 3. c. gloria Episcopi 12. q. 2. 2 Ioa. 10

CVM præcepto diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre; verbique diuini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere; pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, & in cetera munia pastoralia incumbere; quæ omnia nequaquam ab ijs præstari, & impleri possunt, qui gregi suo non inuigilant, neque assistunt, sed [2] mercenariorum more deserunt: sacrosancta Synodus eos admonet, & hortatur, vt diuinorum præceptorum memores, factique [3] forma gregis, in iudicio, & veritate pascant, & regant. Ne verò ea, quæ de residentia, sanctè, & vtiliter iam [4] antea sub fel. rec. Paulo III. sancita fuerunt, in sensus à sacrosanctæ Synodi mente alienos trahantur, ac si vigore illius decreti quinque mensibus continuis abesse liceat, illis inhærendo, declarat sacrosancta Synodus, [5] omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, ac cathedralibus ecclesijs quibuscumque, quocumque nomine, & titulo

3 1. Pet. 5. c.

4. supra sess. 6. de refor. c. 1.

5 infra. in Bulla Sanctissimi D. N. Pij 4. super residentia.

tulo præfectos, etiamsi sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, obligari ad personalem in sua ecclesia vel diœcesi residentiam, vbi iniuncto sibi officio defungi teneantur; neque abesse posse, nisi ex causis, & modis infrascriptis.[1] Nam cum Christiana caritas, vrgens necessitas, debita obediētia, ac euidens Ecclesiæ, vel Reip. vtilitas aliquos nonnunquam abesse postulēt, & exigant; decernit eadem sacrosancta Synodus, has legitimæ absentiæ causas à Beatissimo Romano Pontifice, aut à Metropolitano, vel, eo absente, Suffraganeo Episcopo antiquiori residēte, qui idē, Metropolitani absentiam probare debebit, in scriptis esse approbandas, nisi cum absentia inciderit propter aliquod munus, & Reip. officium, episcopatibus adiunctum: cuius quoniam causæ sunt notoriæ, & interdum repentinę, nec eas quidem significari Metropolitano necesse erit: ad eundem tamen cum Concilio prouinciali spectabit iudicare de licentiis à se, vel à Suffraganeo datis; & videre, ne quis eo iure abutatur; & vt pœnis canonicis errātes puniātur.[2] Interea meminerint discessuri, ita ouibus suis prouidendum, vt, quantum fieri poterit, ex ipsorum absen-

1 c. de ceter. c. inter quatuor. c. tuæ. & c. relatū de cleric. nō residē. c. ad supplicationē derenūc. c. quorūdam. 74. dist.

2 c. cum ex eo de elec. in 6. c. beneficium. de regul. eo. lib. & c. 2. in fi. supr. Sess. 6. Sardicen. Concil. c. 14. Eliberitini, c. 21.

tia nullum damnum accipiant. Quoniam autem, qui aliquantiſper tantum abſunt, ex veterum canonum ſententia non videntur abeſſe, quia ſtatim reuerſuri ſunt; ſacroſancta Synodus vult, illud abſentiæ ſpatium ſingulis annis, ſiue continuum, ſiue interruptum [1] extra prædictas cauſas, nullo pacto debere duos, aut ad ſummum tres menſes excedere: & haberi rationem, vt id æqua ex cauſa fiat, & abſque vllo gregis detrimento, quod an ita ſit, abſcedentiũ conſcientiæ reliquit, quã ſperat religioſam, & timoratã fore; [2] cũ Deo corda pateant, cuius opus nõ fraudulenter agere, ſuo periculo tenentur. Eoſdem interim admonet, & in Domino hortatur, [3] ne per illius temporis ſpatium, Dominici aduentus, Quadrageſimę, Natiuitatis, Reſurrectionis Domini, Pentecoſtes item, & Corporis Chriſti diebus, quibus refici maxime, & in Domino gaudere Paſtoris præſentia oues debeant, ipſi ab eccleſia ſua cathedrali vllo pacto abſint, niſi Epiſcopalia munia in ſua diœceſi eos alio vocent.

1 c. præſentium. 7.q.1. & inf. Seſs. 24. de refor. ca. 11

2 Pſal. 7.

3 Vnde Agathẽ. Cõcil. ca. cap. 64. c. ſi quis in clero. 7. q. 1.

Si quis autem, quod vtinam nunquam eueniat, cõtra huius decreti diſpoſitionem abfuerit; ſtatuit ſacroſancta Synodus, pręter

ter alias pœnas aduersus non residentes, sub [1] Paulo III. impositas, & innouatas, ac mortalis peccati reatum, quem incurrit, cum pro rata temporis absentiæ fructus suos nō facere, nec tuta conscientia, alia etiam declaratione non sequuta, illos sibi detinere posse; sed teneri aut ipso cessante, per Superiorem ecclesiasticū illos fabricę ecclesiarum, aut pauperibus loci erogare: prohibita quacumque conuentione, vel compositione, quæ pro fructibus male perceptis appellatur; ex qua etiam prædicti fructus in totum, aut pro parte ei remitterentur: non obstantibus quibuscumque priuilegiis cuicumque collegio, aut fabricæ concessis.

1. sup. Ses. 6. de ref. c. 1. & infra in Bullas. D. N. Pii 4. super residentia. c. 2. c. conquerētc. & fere per totū, de cler. non residen.

EADEM omnino, etiam quo ad culpam, amissionē fructuum, & pœnas, de curatis inferioribus, & aliis quibuscumque, qui beneficium aliquod ecclesiasticum, curam animarū habens, obtinēt, sacrosancta Synodus declarat, & decernit; ita tamen, vt, quandocunque eos, causa prius per Episcopum cognita, & probata, abesse contigerit, Vicarium idoneum, ab ipso Ordinario approbandum, cum debita mercedis assignatione relinquant. Discedendi autem licen-

tiam in ſcriptis, gratisque concedendam vltra bimeſtre tempus, niſi ex graui cauſa, non obtineant. Quod ſi, per edictum citati etiam non perſonaliter cõtumaces fuerint, liberum eſſe vult Ordinariis, per cenſuras eccleſiaſticas, & ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum, aliaque iuris remedia, etiam vſque ad priuationem compellere; nec executionem hanc, quolibet priuilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cuiuſcumque beneficij, pactione, ſtatuto, etiam iuramento, vel quacumque auctoritate confirmato, conſuetudine, etiam immemorabili, quæ potiùs corruptela cenſenda eſt, ſiue appellatione, aut inhibitione, etiam in Romana Curia, vel vigore [1] Eugenianæ conſtitutionis ſuſpẽdi poſſe. Poſtremo, tam decretum illud ſub [2] Paulo III. quam hoc ipſum, in Conciliis prouincialibus, & Epiſcopalibus publicari ſancta Synodus præcipit: cupit enim, quæ adeo ex Paſtorum munere, animarumque ſalute ſunt, frequenter omnium auribus, mentibuſque infigi, vt in poſterum, Deo iuuante, nulla temporum iniuria, aut hominum obliuione, aut deſuetudine aboleantur.

1 Extrauagan. communium li. 5. c. 3. Diuina, de priuilegiis.
2 ſup. Seſ. 6. de refor. ca. 1.

CAPVT

CAPVT II.

ECCLESIIS [1] cathedralibus, seu superioribus, quocũque nomine, ac titulo præfecti, etiam si sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, si munus consecrationis intra tres menses non susceperint, ad fructuũ perceptorum restitutionem teneantur. Si intra totidem menses postea id facere neglexerint, ecclesiis ipso iure sint priuati. Cõsecratio vero, si extra Curiam Romanam fiat, in ecclesia, ad quam promoti fuerint, aut in prouincia, si commode fieri poterit, celebretur.

[1] Sess. 7. c. 9. Cõc. Chalced. actio 16. c. 25. Cõc. VVormatien. c. 76 c. quoniã 65. dist. c. quoniã. 100. dist. & sup. Sess. 7. c. 9

CAPVT III.

EPISCOPI per semetipsos Ordines conferant. Quod si ægritudine fuerint impediti, [2] subditos suos non aliter, quam iam probatos, & examinatos, ad alium Episcopum ordinandos dimittant.

[2] inf. c. 8. & 10. Cõc. Carthag. 3. c. 22.

CAPVT IIII.

PRIMA [3] Tonsura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis nõ susceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint; quique legere, & scribere nesciant, & de quibus probabilis coniectura nõ sit, eos

[3] c. fin. de temp. ordin. in 6.

non sæcularis iudicij fugiendi fraude, sed vt Deo fidelem cultum præstent, hoc vitæ genus elegisse.

Caput V.

AD minores ordines promouendi bonum à Parocho, & à magistro scholę, in qua educantur, testimonium habeant. Hi vero, qui ad singulos maiores erunt assumendi, per mensem ante ordinationem Episcopum adeant, qui Parocho, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, vt, nominibus, ac desiderio eorum, qui volent promoueri, publice in ecclesia propositis, de ipsorum ordinãdorum [1] natalibus, ætate, moribus, & vita à fide dignis diligẽter inquirat; [2] & literas testimoniales, ipsam inquisitionem factam continẽtes, ad ipsum Episcopum quamprimum transmittat.

1 c. quando. 24. dist. 2. Vide 3. Carthag c. 12 et 4 Cart. 12. Infra eadẽ Sess. c. 7.

Caput VI.

NVLLVS prima Tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitus, ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere. Is etiam fori priuilegio non gaudeat, nisi beneficium ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum,

&

& Tonsuram deferens, alicui ecclesiæ ex mandato Episcopi inseruiat, vel in seminario Clericorum, aut in aliqua schola, vel vniuersitate, de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores Ordines suscipiendos versetur. In Clericis vero coniugatis seruetur constitutio Bonifacij IX. quæ incipit, [1] Clerici, qui cum vnicis: modo hi Clerici, alicuius ecclesiæ seruitio, vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem ecclesiæ seruiant, vel ministrent; & clericali habitu, & Tonsura vtantur, nemini, quo ad hoc, priuilegio, vel consuetudine, etiam immemorabili, suffragante.

1 c. 1. de cler. coniug. in 6. lib. 3. Vide post finé huius libri.

CAPVT VII.

SANCTA Synodus, [2] antiquorum canonum vestigiis inhærendo, decernit, vt quando Episcopus ordinationem facere disposuerit, omnes, qui ad sacrum ministerium accedere voluerint, feria quarta ante ipsam ordinationem, vel quando Episcopo videbitur, ad ciuitatem euocentur. Episcopus autem sacerdotibus, & aliis prudentibus viris, peritis, diuinæ legis, ac in ecclesiasticis sanctionib⁹ exercitatis, sibi ascitis, ordinandorum genus, personam, ætaté,

2 c. quando. 24. dist.

institutionem, mores, doctrinam, & fidem [1] diligenter inuestiget, & examinet.

CAPVT VIII.

ORDINATIONES [2] sacrorum Ordinum, statutis à iure temporibus, ac in cathedrali ecclesia, vocatis, præsentibusque ad id Ecclesiæ Canonicis, publice celebrentur. Si autem in alio diœcesis loco, præsente Clero loci, dignior, quantum fieri poterit, ecclesia semper adeatur. [3] Vnusquisque autem à proprio Episcopo ordinetur. Quod si [4] quis ab alio promoueri petat, nullatenus id ei, etiam cuiusvis generalis, aut specialis rescripti, vel priuilegij prætextu, etiam statutis tẽporibus [5] permittatur, nisi eius probitas, ac mores Ordinarij sui testimonio commendentur. Si secus fiat; ordinans à collatione Ordinum per annum, & ordinatus à susceptorum Ordinum executione, quãdiu proprio ordinario videbitur expedire, sit suspensus.

CAPVT IX.

EPISCOPVS familiarem suum non subditum ordinare non possit, nisi per triennium secum fuerit commoratus, & benefi-

[1] Sup, c. 5

[2] Gelasius 1. in epi. 1. ca. 13. c. vlt. 9. 75. dist. c. 1. cum seq. de temp. ordin.

[3] Conc. Carthag. 4. c. 22.

[4] supr. Ses. 14. de refor. cap. 2. & 3.

[5] hic sup. c. 3. Cõc. Cartha. 3. c. 21. Cõc. Aurel. 3. cap. 15. c. 1. 2. 1. q. 2. 9. q. 2. per totam. c. 1. cũ seq. de temp. ord. in 6.

beneficium, quacumque fraude cessante, statim re ipsa illi conferat: consuetudine quacumque, etiam immemorabili, in cōtrarium non obstante.

CAPVT X.

ABBATIBVS, ac aliis quibuscūque, quantumuis exemptis, non liceat in posterum, intra fines alicuius diœcesis consistentibus, etiam si nullius diœcesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit, Tonsuram, vel minores Ordines conferre: nec ipsi Abbates, & alii exēpti, aut collegia, vel Capitula quęcumque, etiam ecclesiarum cathedralium, litteras dimissorias aliquibus Clericis sęcularibus, vt ab aliis ordinentur, concedant. 1 sup. ca. 5. cū seq. & infra ca. 11. cū seq.
1 Sed horum omnium ordinatio, seruatis omnibus, quæ in huius sanctæ Synodi decretis continentur, ad Episcopos, intra quorum diœcesis fines existant, pertineat: non obstantibus quibusuis priuilegiis, præscriptionibus, aut consuetudinibus, etiam immemorabilibus. Pœnam quoque impositam iis, qui contra huius sanctę Synodi sub Paulo [2] III. decretum á Capitulo, Episcopali Sede vacante, litteras dimissorias im- 2 supra Ses. de ref. c. 10.

petrant: ad illos, qui easdem literas nõ à Capitulo, sed ab aliis quibusvis, in iurisdictione Episcopi loco Capituli, Sede vacante, succedentibus, obtinerent, mandat extendi. Cõcedentes autem dimissorias contra formam decreti, ab officio, & beneficio per annum sint ipso iure suspensi.

CAPVT XI.

MINORES Ordines iis, qui saltem [1] Latinam linguam intelligant, per temporũ interstitia, nisi aliud Episcopo expedire magis videretur, conferantur; vt eo accuratius, quantum sit huius disciplinę pondus, possint edoceri; [2] ac in vnoquoque munere iuxta præscriptum Episcopi, se exerceant; idque in ea, cui ascripti erunt, [3] ecclesia; nisi forte ex causa studiorum absint, atque ita de gradu in gradum ascẽdant; vt in eis cum ætate, vitæ meritum, & doctrina maior accrescat. Quod, & bonorum morum exemplum, & assiduum in ecclesia ministerium, atque maior erga Presbyteros, & superiores Ordines reuerentia, & crebrior, quam antea, corporis Christi Communio maxime comprobabunt. [4] Cumque hinc ad altiores gradus, & sacratissima mysteria sit ingressus

1 c. in singulis. 77. dist. & infra c. 13.
2 inf. c. 17. & cap. 1. 25. dist.
3 1. Bracaren. c. 38. vide 1. Nicæ. c. 2. Sardi. c. 13. & Gaium Papam.
4. Sup. sess. 23. c 4. & ead. sess. c. 6. de refor.

ingressus; nemo iis initietur, quem nõ scientiæ spes maioribus Ordinibus dignũ, ostendat. Hi vero nõnisi post annum à susceptione postremi gradus minorum Ordinum ad sacros Ordines promoueantur: nisi necessitas, aut Ecclesiæ vtilitas, iudicio Episcopi, aliud exposcat.

1 2 Toletan. c. 1. et 3. Carth. c. 4. & Agathe. c. 16. annũ 25. requirebant.

CAPVT XII.

NVLLVS in posterum ad Subdiaconatus Ordinem ante vigesimũ secundum, ad Diaconatus ante [1] vigesimum tertium, ad Presbyteratus [2] ante vigesimum quintum ætatis suę annum promoueatur. Sciant tamen Episcopi, non singulos, in ea ætate constitutos, debere ad hos Ordines assumi, sed dignos dumtaxat, & quorum probata vita senectus sit. Regulares quoq; nec in minori ætate, nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur: priuilegiis quibuscumque, quo ad hoc, penitus exclusis.

2 Annũ 30. requirit Fabianus dist. 78. Si quis, & Bonifacius primus, & Conci. Neocera. c. 11. & Cõcil. 4. Toletan. c. 18. c. generalem. de æta. & qual. in clem.

CAPVT XIII.

SVBDIACONI, & Diaconi ordinentur, [3] habentes bonum testimonium, & in minoribus [4] Ordinibus iam probati, ac literis, & iis, quæ ad Ordinem

3 1 Tim. 3
4 4 Tolet. 19.

exercendum pertinent, instructi. Qui sperent, Deo auctore, se continere posse; ecclesiis, quibus ascribētur, inseruiant; sciantque maxime decere, si saltem diebus Dominicis, & solemnibus, cum altari ministrauerint, sacram Communionem perceperint. Promoti ad sacrum Subdiaconatus Ordinem, si per annum saltem in eo nō sint versati, ad altiorem gradum, nisi aliud Episcopo videatur, ascendere non permittantur. Duo [1] sacri ordines non eodem die, etiam Regularibus conferantur: priuilegiis, ac indultis quibusvis concessis, non obstantibus quicuscumque.

[1] hic supra c.11.

CAPVT XIIII.

QVI pie & fideliter in ministeriis ante actis se gesserint, & ad Presbyteratus Ordinem assumuntur, bonum habeant testimonium: & hi sint, qui nō modo in Diaconatu ad minus annum integrum, nisi ob ecclesiæ vtilitatem, ac necessitatem aliud Episcopo videretur, ministrauerint, sed etiā ad populum docendum ea, quę scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ad ministranda Sacramenta, diligenti examine præcedente, idonei comprobentur, atque

ita pietate, ac castis moribus conspicui, vt præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ monita ab eis possint expectari. Curet Episcopus, vt ij saltem diebus Dominicis, & festis solemnibus, si autem curam habuerint animarum, tam frequenter, vt suo muneri satisfaciant, Missas celebrent. [1] Cum promotis per saltum, si non ministrauerint, Episcopus ex legitima causa possit dispensare.

1 c. sollicitudo. 52. dist. & c. Pastoralis. de Sacr. non iterand.

CAPVT XV.

QVAMVIS Presbyteri in sua ordinatione à peccatis absoluendi potestatem accipiant: decernit tamen sancta Synodus, nullum [2] etiam Regularem, posse cõfessionem sæcularium, etiam sacerdotum, audire: nec ad id idoneum reputari: nisi aut parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus iudicetur, & approbationem, quę gratis detur, obtineat: priuilegiis, & consuetudine quacumque etiam immemorabili, non obstantibus.

2 Clem. dudum. § ac deinde de sepult.

CAPVT XVI.

CVM [3] nullus debeat ordinari, qui iudicio sui Episcopi nõ sit vtilis, aut neces-

3 c. neminẽ 70. dist.

cessarius suis ecclesiis: sancta Synodus, vestigiis sexti canonis Concilij [1] Chalcedonensis inhærendo, statuit, vt nullus in posterum ordinetur, qui illi ecclesiæ, aut pio loco, pro cuius necessitate, aut vtilitate assumitur, nõ ascribatur, vbi suis fungatur muneribus: nec incertis vagetur sedibus. [2] Quod si locum inconsulto Episcopo deseruerit: ei sacrorum exercitium interdicatur. Nullus præterea [3] Clericus peregrinus sine commendaticiis sui Ordinarij litteris ab vllo Episcopo ad diuina celebranda, & Sacramenta administranda admittatur.

CAPVT XVII.

VT sanctorum Ordinum à Diaconatu ad Ostiariatum functiones, ab Apostolorum temporibus in Ecclesia laudabiliter receptæ, & pluribus in locis aliquandiu intermissæ, in vsum iuxta sacros [4] canones reuocentur: nec ab hereticis, tanquam otiosæ, traducãtur: illius pristini moris restituẽdi desiderio flagrans sancta Synodus, decernit, vt in posterum huiuscemodi ministeria non nisi per cõstitutos in dictis Ordinibus exerceantur: omnésque & singulos

5. & canonũ citatorum sess. 24. c. 17.
1 Conc. Nicænũ. c. 15. & 16 c. sanctorum. 70. dist. cap. euç. de cler. pereg. Cõc. Antioc. 7. Conc. Chalce. c. 13. Cõc. Aquisgr. c. 59. & 61 Conc. Epaunen. c. 6. Cõc. Aureliã. 3. c. 15.
2. 1. Car. c. 5. Laodic. 41. 3. c. 28.
4 ca. 1, 25. dist. c. acolytus. c. exorcista. c. lector. c. ostiarius & c. Psalmist. 23. dist. sup c. 11. Innoc. in Epist. 4. c. 5.

Prælatos

Prælatos eccleſiarum in Domino hortatur, & illis præcipit, vt quantum fieri commode poterit, in eccleſiis cathedralibus, collegiatis, & parochialibus ſuæ diœceſis, ſi populus frequēs, & eccleſię prouētus id ferre queant, huiuſmodi functiones curent reſtituendas, & ex aliqua parte redituum aliquorū ſimplicium beneficiorum, vel fabricæ eccleſiæ, ſi prouentus ſuppetant, aut vtriuſque illorū, eas functiones exercentibus ſtipendia aſſignent: quibus, ſi negligentes fuerint, Ordinarij iudicio, aut ex parte multari, aut in totum priuari poſſint. Quod ſi miniſteriis quattuor minorum Ordinum exercendis Clerici cælibes prȩſto non erunt: ſuffici poſſint etiam coniugati, vitȩ probatæ, dummodo non bigami, ad ea munia obeunda idonei, & qui Tonſuram, & habitum Clericalem in eccleſia geſtent.

1 4. Tole. c. 23. in eundem finē conſtituit.

CAPVT XVIII.

CVM adoleſcentium ætas, [1] niſi recte inſtituatur prona ſit ad mūdi voluptates ſequendas, & niſi à teneris annis ad pietatem & religionem informetur, antequam vitiorum habitus totos homines poſſideat, nunquam perfecte, ac ſine maximo, ac ſingulari propemodum Dei omnipo-

Gen. et Conc. Aquiſgrā. cap. 135. Cōc. Latera. ſub Leone. 10. ſeſ. 9. de refor. curiæ. et aliorum.

ſentis auxilio in diſciplina eccleſiaſtica per-
1 Cõſtit. Alexãd. 3. part. 1. c. 18. & in 3. Latera. c. 11. ſeueret: ſancta Synodus ſtatuit,[1] vt ſingulæ cathedrales, Metropolitanæ, atq; his maiores eccleſiæ, pro modo facultatum, & diœceſis amplitudine certum puerorum ipſius ciuitatis, & diœceſis, vel eius prouinciæ, ſi ibi non reperiantur, numerum in collegio ad hoc prope ipſas eccleſias, vel alio in loco conuenienti, ab Epiſcopo eligendo, alere, ac religioſe educare, & eccleſiaſticis diſciplinis inſtituere teneantur. In hoc vero collegio recipiantur, qui ad minimum duodecim annos, & ex legitimo matrimonio nati ſint: ac legere, & ſcribere competenter nouerint; & quorum indoles, & voluntas ſpem afferat, eos eccleſiaſticis miniſteriis
2 c. quia de mag. cũ alleg. in meo trac. de priu. ſch priu. 88. perpetuo inſeruituros.[2] Pauperum autem filios præcipue eligi vult; nec tamen ditiorum excludit: modo ſuo ſumptu alantur, & ſtudium præſeferant Deo & eccleſiæ inſeruiendi. Hos pueros Epiſcopus in tot claſſes, quot ei videbitur, diuiſos iuxta eorum numerum, ætatem, ac in diſciplina eccleſiaſtica progreſſum, partim cum ei opportunum videbitur, eccleſiarum miniſterio, addicet: partim in collegio erudiendos retinebit, alióſque in locum eductorum ſuffi-
ciet:

ciet: ita vt hoc collegium Dei ministrorum perpetuum seminarium sit. Vt vero in eadem disciplina ecclesiastica commodius instituantur, Tonsura statim, atque habitu clericali semper vtentur: grammatices, cantus, computi ecclesiastici, aliarumq; bonarum artium disciplinam discent: sacrā Scripturam, libros ecclesiasticos, homilias Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum, maxime quę ad confessiones audiendas videbuntur opportuna, & rituum, ac cærimoniarum formas ediscent. Curet Episcopus, vt singulis diebus Missæ sacrificio intersint, ac saltem singulis mensibus confiteantur peccata: & iuxta * confessoris iudicium sumant corpus Domini nostri Iesu Christi; cathedrali, & aliis loci ecclesiis, diebus festis inseruiant. Quæ omnia, atque alia, ad hanc rem opportuna, & necessaria Episcopi singuli cum consilio duorum Canonicorum seniorum, & grauiorum, quos ipsi elegerint, prout Spiritus sanctus suggesserit, constituent: eaque vt semper obseruentur, sæpius visitando operam dabunt. Dyscolos, & incorrigibiles, ac malorū morum seminatores acriter punient, eos etiam si opus fuerit, expellendo: omniaque impe-

* Cōfessarij.

dimenta auferentes, quæcumque ad conſeruandum, & augẽdum tam pium, & ſanctum inſtitutum pertinere videbuntur, diligenter curabunt. Et quia ad collegij fabricam inſtituendam, & ad mercedem perceptoribus & miniſtris ſoluendam, & ad alendam iuuentutem, & ad alios ſumptus certi reditus erunt neceſſarij, vltra ea, quæ ad inſtituendos vel alendos pueros ſunt in aliquibus eccleſiis, & locis deſtinata, quæ eo ipſo huic Seminario ſub eadem Epiſcopi cura applicata cenſeantur: iidem Epiſcopi cum cõſilio duorum de Capitulo, quorum alter ab Epiſcopo, alter ab ipſo Capitulo eligatur: itemque duorum de Clero ciuitatis, quorum quidem alterius electio similiter ad Epiſcopum, alterius vero ad Clerum pertineat: ex fructibus integris menſæ Epiſcopalis, & Capituli, & quarumcumque dignitatum, perſonatuum, officiorum, præbendarum, portionum, Abbatiarum, & Prioratuum, cuiuſcumque Ordinis, etiam Regularis, aut qualitatis, vel cõditionis fuerint, & hoſpitalium, quæ dantur in titulum, vel adminiſtrationem, iuxta conſtitutionem Concilij Viennenſis, quæ incipit, [1] Quia contingit: & beneficiorum quorumcum-

1 c. quia cõtingit. de relig. dom. in in Clem. lib. 3. tit. 11. cap. 2. ſup. ſeſ. 7. c. 15. ref.

rumcumque, etiam Regulariũ, etiamsi iuris patronatus cuiuscumq; fuerint, etiamsi exempta, etiam si nullius diœcesis, vel aliis ecclesiis, monasteriis, & hospitalibus, & aliis quibusuis locis piis, etiam exemptis, annexa, & ex fabricis ecclesiarum, & aliorum locorum, etiam ex quibuscumque ecclesiasticis redditibus, seu prouentibus, etiam aliorum collegiorum: in quibus tamen Seminaria discentium, vel docentium [1] ad commune Ecclesiæ bonum promouẽdum actu non habentur: hæc enim exempta esse voluit. præterquam ratione redituum, qui superflui essent vltra cõuenientem ipsorum Seminariorum sustentationem, seu corporum, vel confraternitatem, quæ in nonnullis locis scholæ appellantur, & omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solui solent, & milites cuiuscumque militiæ, aut ordinis, pertinentibus, fratribus sancti Ioannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis, partem aliquam, vel portionem detrahent: & eam portionem sic detractam, necnon beneficia aliquot simplicia, cuiuscumque qualitatis, & dignitatis

[1] c. fi. de mag. et c. cum ex eo. de elect. in 6.

fuerint, vel etiam præstimonia, vel præstimoniales portiones, nuncupatas, etiam ante vacationem, sine cultus diuini, & illa obtinentium præiudicio, huic collegio applicabunt, & incorporabunt. Quod locum habeat, etiam si beneficia sint reseruata, vel affecta: nec per resignationem ipsorum beneficiorum, vniones, & applicationes suspẽdi, vel vllo modo impediri possint, sed omnino quacumque vacatione, etiam si in Curia effectum suum sortiantur, & quacunque cõstitutione non obstante. Ad hanc autem portionem soluendam, beneficiorum, dignitatum, personatuum, & omniũ, & singulorum supra commemoratorum possessores, non modo pro se, sed pro pensionibus, quas aliis forsan ex dictis fructibus soluerent, retinendo tamen pro rata, quidquid pro dictis pensionibus, illis erit soluendum, ab Episcopo loci per censuras ecclesiasticas, ac alia iuris remedia compellantur: etiam vocato ad hoc, si videbitur, auxilio brachij sæcularis: quibusuis, quo ad omnia & singula supradicta, priuilegiis, exemptionibus, etiam si specialem derogationem requirerent, cõsuetudine, etiam imme-

immemorabili, quauis appellatione, & allegatione, quę executionem impediat, non obstantibus. Succedente vero casu, quo per vniones effectum suum sortientes, vel aliter Seminarium ipsum in totum, vel in partem dotatum reperiatur: tunc portio ex singulis beneficiis, vt supra, detracta, & incorporata ab Episcopo, prout res ipsa exegerit in totum vel pro parte remittatur. Quod si cathedralium, & aliarum maiorum ecclesiarum Prælati in hac seminarij erectione, eiusque conseruatione negligentes fuerint, ac suam portionem soluere detrectauerint: Episcopum Archiepiscopus, Archiepiscopum, & superiores Synodus prouincialis acriter corripere, eósque ad omnia supradicta cogere debeat: & vt quamprimũ hoc sanctum, & pium opus, vbicumque fieri poterit, promoueatur, studiose curabit. Rationes autem redituum huius Seminarij Episcopus annis singulis accipiat, pręsentibus duobus à Capitulo, & totidem à Clero ciuitatis deputatis.

Deinde, vt cum minori impensa huiusmodi scholis instituendis prouideatur; statuit sancta Synodus, vt Episcopi, Archie-

piscopi, Primates, & alij locorum Ordinarij, scholasterias obtinentes, & alios, quibus est lectionis, vel doctrinę munus annexum, ad docendum in ipsis scholis instituendos, per se ipsos, si idonei fuerint, alioquin per idoneos substitutos, ab eisdem scholasticis eligendos, & ab ordinariis approbandos, etiam per subtractionem fructuum, cogāt, & compellant. Quod si iudicio Episcopi digni nō fuerint: alium, qui dignus sit, nominent, omni appellatione remota. Quod si neglexerint: Episcopus ipse deputet: docebunt autem prædicti, quæ videbuntur Episcopo expedire. De cetero vero officia, vel dignitates illæ, quæ scholasteriæ dicuntur, non nisi Doctoribus, vel Magistris aut Licentiatis in sacra pagina, aut in iure canonico, & aliis personis, idoneis, & qui per se ipsos id munus explere possint conferantur: & aliter facta prouisio nulla sit, & inualida: non obstantibus quibusuis priuilegiis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus,

Si vero in aliqua prouincia ecclesiæ tanta paupertate laborent, vt collegium in aliquibus erigi non possit: Synodus prouin-

cia i:,

cialis, vel Metropolitanus cum duobus antiquioribus Suffraganeis in ecclesia Metropolitana, vel alia prouinciæ ecclesia commodiori vnum, aut plura collegia, prout opportunum iudicabit, ex fructibus duarum, aut plurium ecclesiarum, in quibus singulis collegium commode institui non potest, erigenda curabit, vbi pueri illarum ecclesiarum educentur.

IN ecclesiis autem, amplas diœceses habentibus, possit Episcopus vnum, vel plura in diœcesi, prout sibi opportunum videbitur, habere Seminaria: quæ tamen ab illo vno, quod in ciuitate erectum, & constitutum fuerit, in omnibus dependant.

POSTREMO, si vel pro vnionibus, seu pro portionum taxatione, vel assignatione, & incorporatione, aut qualibet alia ratione difficultatem aliquam oriri contigerit, ob quam huius Seminarij institutio, vel cōseruatio impediretur, aut perturbaretur: Episcopus cum supra deputatis, vel Synodus prouincialis pro regionis more, pro ecclesiarum, & beneficiorum qualitate, etiam supra scripta, si opus fuerit, moderando, aut augendo, omnia & singula, quæ ad felicem

huius Seminarij profectum necessaria, & opportuna videbuntur, decernere, ac prouidere valeat.

Indictio futuræ Sessionis.

INSVPER eadem sacrosancta Tridentina Synodus proximam futuram Sessionem in diem decimam sextam mensis Septembris indicit: in qua agetur de Sacramento Matrimonij, & de aliis, si qua erunt ad doctrinam fidei pertinentia, quæ expediri possint; item de prouisionibus Episcopatuum, dignitatum aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, ac de diuersis reformationis articulis.

Prorogata fuit Sessio ad diem XI. Nou. M.D.LXIII.

SES-

SESSIO XXIIII.

QVÆ EST OCTAVA,

SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XI. NOV. M. D. LXIII.

Doctrina de Sacramento Matrimonij.

MATRIMONII [1] perpetuum, indissolubilemq. nexum primus humani generis parens diuini Spiritus instinctu pronunciauit, cum dixit: Hoc [2] nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea; quamobrem [3] relinquet homo patrem suum, & matrem, & adhærebit vxori suæ, & erunt duo in carne vna.

Hoc autem vinculo duos tantummodo copulari, & coniungi, Christus Dominus apertius docuit, cum postrema illa verba, tamquam à Deo prolata, referens dixit: [4] Itaque iam non sunt duo, sed vna caro, statimque eiusdem nexus firmitatem, ab Adamo tanto ante pronunciatam, his verbis confirmauit: [5] Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.

127.q.2. §.2. Matt.19. Mar.10 2 Gen.2. 3. Esdræ 4. Eph.5. 1.Cor.6. c fraternitatis. 35.q.10 î c. debitum. de biga.c.1. in prin, de côiu. lepr. 3 Mat 19 4 Mat.19 Mar.10. 1.Cor.6. Eph.5 c. sunt qui 27.q.2 c. fin 20.q. 2.c. de infidelibus de consan. & affi.c. Martin9 de cognat. spiri 5 Ibidē.

GRATIAM vero, quæ naturalẽ illum amorem perficeret, & indissolubilem vnitatem confirmaret, coniugesque sanctificaret, ipse Christus, venerabilium Sacramentorum institutor, atque perfector, sua nobis passione promeruit. Quod Paulus Apostolus innuit, dicens: [1] Viri diligite vxores vestras, sicut Christus dilexit Ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea: mox subiungens: Sacramentum hoc magnum est: ego autem [2] dico in Christo, & in Ecclesia.

1 e. nemo in fi. 32. q 4. Eph. 5. in fi. c. debitum de biga.
2 Ibidẽ.
3 Eph. 5.

CVM igitur matrimonium in lege [3] Euangelica veteribus connubijs per Christum gratia præstet; merito inter nouæ legis Sacramenta annumerandum, sancti Patres nostri, [4] Concilia, & vniuersalis Ecclesiæ traditio semper docuerunt: aduersus quam impij homines huius sæculi insanientes, non solum perperam de hoc venerabili Sacramento senserunt, sed de more suo prætextu Euangelij [5] libertatẽ carnis introducentes, multa ab Ecclesiæ catholicę sensu, & ab Apostolorum temporibus probata consuetudine aliena, scripto, & verbo asseruerunt, nõ sine magna Christi fidelium iactura: quorum temeritati sancta, & vniuersalis Synodus cupiens occurrere,

4 Conc. Florentium sub Eugenio 4. c. ad abolendam de hæret.
5 2. Pet. 2.

currere, inſigniores prædictorum ſchiſmaticorum hæreſes, & errores, ne plures ad ſe trahat pernicioſa eorum cõtagio, exterminandos duxit, hos in ipſos hereticos, eorumq́; errores decernẽs anathematiſmos.

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

CANON I.

SI quis dixerit, Matrimonium non eſſe vere, & proprie vnum ex ſeptem legis Euangelicæ Sacramentis[1] à Chriſto Domino inſtitutum, ſed ab hominibus in Eccleſia inuentum; neque gratiam conferre; anathema ſit.

CANON II.

SI quis dixerit,[2] licere Chriſtianis plures ſimul habere vxores, & hoc nulla lege diuina eſſe prohibitum; anathema ſit.

CANON III.

SI quis dixerit,[3] eos tantum conſanguinitatis, & affinitatis gradus, qui Leuitico exprimuntur, poſſe impedire matrimonium contrahendum, & dirimere contractũ: nec poſſe Eccleſiam in nonnullis illorum diſpenſare, aut conſtituere, vt plures impediant, & dirimant; anathema ſit.

1 Mat.19 Mar.10. Eph.5.c. ad abolendam. de hæret

2 Mat.19 c.ſi quis 32.q.7. toto tit. de ſponſa duorũ. c.gaudemus.de diuer.

3 Leuit. 18 c.pyſtacium. 30.q.3. Conc. Tolet.2. c.5.35.q. 2.& 3. per totã. c.non debet.de conſang. & affi.

CANON IIII.

Si quis dixerit, Ecclesiam non potuisse constituere impedimenta matrimonium dirimentia, vel in ijs constituendis errasse; anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit,[1] propter hæresim, aut molestam cohabitationem, aut affectatam absentiam à coniuge, dissolui posse matrimonij vinculum; anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit,[2] matrimonium ratum, non consummatum, per solemnem religionis professionem alterius coniugum non dirimi; anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit,[3] Ecclesiam errare, cum docuit, & docet, iuxta Euangelicam, & Apostolicam doctrinam, propter adulterium alterius coniugum matrimonij vinculum non posse dissolui; & vtrumque, vel etiam innocentem, qui causam adulterio non dedit, non posse, altero coniuge viuente, aliud matrimonium contrahere; mœcharique eum, qui dimissa adultera, aliam duxerit, & eam, quæ dimisso adultero, alij nupserit; anathema sit.

1 c. de illa cũ seq. de diuor c. de infidelib. de consang. & affin.
2 c. commissum. de sponsa.
3 *Mat.* 16. Luc. 16. 1. Cor. 7. c. placuit cũ multis seq. 32. q. 7. c. gaudemus. de diuor. Cõc. *Mileuitanũ* cap. 17. Conc. *Aphricanũ* ca. 69.

CANON

CANON VIII.

Si quis dixerit, Ecclesiam errare, cum ob multas causas separationem inter coniuges, quoad thorum, seu quoad cohabitationem, ad certum, incertumue tempus fieri posse decernit; anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit[1] Clericos in sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares, castitatem solemniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validũ esse, non obstante lege ecclesiastica, vel voto; & oppositum nil aliud esse, quam damnare matrimonium, posseque omnes contrahere matrimonium, qui non sentiunt se castitatis, etiam si eam vouerint, habere donum; anathema sit: cum Deus id recte petentibus non deneget,[2] nec patiatur nos supra id, quod possumus, tentari.

CANON X.

Si quis dixerit,[3] statum coniugalem anteponendum esse statui virginitatis, vel cælibatus, & non esse melius, ac beatius manere in virginitate, aut cælibatu, quam iungi matrimonio[4]; anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, prohibitionem solemni-

1 dist. 17. c. presby. & per totam 17. q. 1. per totam extra qui cler. vel vouent. per totũ Cõc. Carthag. 4. ca. 104. Conc. Matiscõ. c. cum sim.
2 1. Cor. 10.
3 Mat. 19 1. Cor. 7. in fi. c. nũtiæ. 32 q. 2. c. qui sint. 33. q. 5. c. commissum. de sponsal.
4 1. Cor. 7.

tatis nuptiarum certis anni temporibus superstitionem esse tyrannicam, ab ethnicorũ superstitione profectam, aut benedictiones, & alias cærimonias, quibus Ecclesia in illis vtitur, damnauerit; anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit,[1] causas matrimoniales nõ spectare ad iudices ecclesiasticos; anathema sit.

Decretum de reformatione Matrimonij.

CAPVT I.

Tametsi dubitandũ non est[2] clandestina matrimonia, libero contrahentium consensu facta, rata, & vera esse matrimonia, quamdiu Ecclesia ea irrita nõ fecit, & proinde iure damnandi sint illi, vt eos sancta Synodus anathemate damnat, qui ea vera, ac rata esse negant; quique falso affirmant, matrimonia, à filijsfamilias sine consensu parentum contracta, irrita esse, & parentes ea rata, vel irrita facere posse: nihilominus sancta Dei Ecclesia ex iustissimis causis illa semper[3] detestata est, atque prohibuit. Verum, cum sancta Synodus

1 30.q.5. per totũ 3.q.4.c. consanguineorum, &c.
2 de clandest. desponſ. cũ similib.
3 c. non omnis. c. honorãtur, &c. fi. 32 q.2 c. aliter, &c. nostrates. 30 q.5. c. videtur. qui matrim. acc. poſ. Cõc. Toletanum. 3. cap. 10.

odus animaduertat, prohibitiones illas propter hominum inobedientiam iam non prodesse & grauia peccata perpendat, quæ ex eisdem clandestinis coniugijs ortum habent; præsertim vero eorum, qui in statu damnationis permanent, dum, priore vxore, cum qua clam contraxerant, relicta, cum alia palam contrahunt, & cum ea in perpetuo adulterio viuunt. Cui malo cum ab Ecclesia,[1] quæ de occultis non iudicat, succurri non possit, nisi efficacius aliquod remedium adhibeatur: [2] idcirco sacri Lateranensis Concilij, sub Innocentio III. celebrati, vestigijs inhærendo præcipit, vt in posterum, antequam matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus festiuis in ecclesia inter missarum solemnia publice denuncietur, inter quos matrimonium sit contrahendum: quibus denunciationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonij in facie Ecclesiæ procedatur; vbi Parochus, viro & muliere interrogatis, & eorũ mutuo consensu intellecto, vel dicat, Ego vos in matrimonium coniungo in nomine Patris, & filij, & Spi-

1 c. Consuluisse. 2. q. 5 c. si omnia. 6. q. 1.
2 Conc. Later. 2. in cap. 51. & in c. inhibitio. de clandest. desp.

ritus sancti: vel alijs vtatur verbis, iuxta receptum vniuscuiusque prouinciæ ritum. Quod si aliquando probabilis fuerit suspicio, matrimonium malitiosè impediri posse, si tot præcesserint denunciationes, tunc vel vna tantum denunciatio fiat; vel saltem Parocho, & duobus, vel tribus testibus præsentibus matrimonium celebretur. Deinde ante illius consummationem denunciationes in ecclesia fiant; vt, si aliqua subsunt impedimenta, facilius detegantur: nisi Ordinarius ipse expedire iudicauerit, vt prædictæ denunciationes remittantur. quod illius prudentiæ, & iudicio sancta Synodus relinquit. Qui aliter, quam præsente Parocho, vel alio sacerdote, de ipsius Parochi, seu Ordinarij licentia, & duobus, vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt, eos sancta Synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit: & huiusmodi contractus irritos, & nullos esse decernit, prout eos præsenti decreto irritos facit, & annullat. Insuper Parochum, vel alium sacerdotem, qui cum minore testium numero, & testes, qui sine Parocho, vel sacerdote huiusmodi contractui interfuerint, necnõ

ipsos

ipſos contrahentes grauiter arbitrio Ordinarij puniri præcipit. Præterea eadem ſancta Synodus hortatur, vt coniuges ante benedictionem ſacerdotalem, in templo ſuſcipiendam, in eadem domo non cohabitent; [1]ſtatuitque benedictionem à proprio Parocho fieri, neque à quoquam, niſi ab ipſo Parocho, vel ab Ordinario licentiam ad prædictam benedictionem faciendam, alij Sacerdoti concedi poſſe, quacumq; conſuetudine, etiam immemorabili, quæ potiùs corruptela dicenda eſt, vel priuilegio, non obſtante. Quod ſi quis Parochus, vel alius Sacerdos, ſiue regularis, ſiue ſæcularis ſit, etiam ſi id ſibi ex priuilegio, vel immemorabili conſuetudine licere contendat alterius parochiæ ſponſos ſine illorum Parochi licentia matrimonio coniungere, aut benedicere[2] auſus fuerit: ipſo iure tamdiu ſuſpenſus maneat, quamdiu ab Ordinario eius Parochi, qui matrimonio intereſſe debebat, ſeu à quo benedictio ſuſcipiẽda erat, abſoluatur. Habeat Parochus librũ, in quo coniugum, & teſtiũ nomina, diemque & locum contracti matrimonij deſcribat, quem diligenter apud ſe cuſtodiat Poſtremo ſancta Synodus coniuges hortatur,

1 c. cum multis ſeq. 30. q. 5. & c. nulli. 35. q. 22

2 Gratis benedictio detur. Alexan 3. Cõſtit. ſua. part. 1. c. 7 & Inno. 3. in 1. Conc. Lateran. cap. 66.

vt, antequam contrahant, vel saltem triduo ante matrimonij consummationem sua peccata diligenter confiteantur, & ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum pie accedant. Si quæ prouinciæ aliis, vltra prædictas, laudabilibus cõsuetudinibus; & cærimoniis hac in re vtuntur, eas omnino retineri sancta Synodus vehementer optat. Ne vero hæc tam salubria præcepta quemquam lateãt, Ordinariis omnibus pręcipit, vt, cum primum poterint, curent hoc decretum populo publicari, ac explicari in singulis suarum diœcesum parochialibus ecclesiis, idque in primo anno quamsæpissime fiat, deinde vero quoties expedire viderint. Decernit insuper, vt huiusmodi decretum in vnaquaque parochia suum robur post triginta dies habere incipiat, à die primæ publicationis, in eadem parochia factæ, numerandos.

CAPVT II.

DOCET experientia, propter multitudinem prohibitionum, multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahi matrimonia: in quibus vel nõ sine magno peccato perseueratur, vel ea non sine magno scandalo dirimuntur. Volens itaque sancta

Synodus

Synodus huic incommodo prouidere, & à cognationis ſpiritualis impedimento incipiens, ſtatuit, vt vnus tantum ſiue vir, ſiue mulier, iuxta ſacrorum [1] canonum inſtituta, vel ad ſummum vnus, & vnà baptizatũ de Baptiſmo ſuſcipiant; inter quos, ac baptizatum ipſum, & illius patrem, & matrem, necnon inter baptizantem, & baptizatum, baptizatique patrem, ac matrem tantum [2] ſpiritualis cognatio contrahatur. Parochus, antequam ad Baptiſmum conferendum accedat, diligenter ab iis, ad quos ſpectabit, ſciſcitetur, quem, vel quos elegerint, vt baptizatum de ſacro fonte ſuſcipiant, & eum, vel eos tantum ad illum ſuſcipiendũ admittãt; & in libro eorum nomina deſcribat, doceatque eos quam cognationem cõtraxerint, ne ignorantia vlla excuſari valeant. Quod ſi alij, vltra deſignatos, baptizatum tetigerint, cognationem ſpiritualem nullo pacto contrahant: [3] conſtitutionibus, in contrarium facientibus, non obſtantibus. Si Parochi culpa, vel negligentia ſecus factum fuerit, arbitrio Ordinarij puniatur. [4] Ea quoque cognatio, quæ ex Confirmatione contrahitur, confirmãtem, & confirmatum, illiuſque patrem, & ma-

1 c. non plures. de conſ. diſt. 4. & c. quãuis de cogna. ſpir. in 6.
2 c. ſuper quibus. c. pyſtacium. & c. fi. 30. q. 3. c. 1. c. ſuper eo. & fere per totũ. de cogn. ſpirit. cap. 1. eo. ti. in 6
3 c. quãuis. de cog. ſpirit. in 6.
4 Conc. Maguntiacum. c. 55. c. 2. 30. q. 1. c. 1 de cogn. ſpirit. in 6.

trem, ac tenentem non egrediatur; omnibus inter alias personas huius spiritualis cognationis impedimentis omnino sublatis.

CAPVT III.

IVSTITIAE publicæ honestatis impedimentum, vbi sponsalia quacumque ratione valida non erunt, sancta Synodus prorsus tollit: vbi autem valida fuerint, primum gradum non excedant: quoniam in vlterioribus gradibus iam non potest huiusmodi prohibitio absque dispendio obseruari.

CAPVT IIII.

PRAETEREA [1] sancta Synodus eisdem, & aliis grauissimis de causis adducta, impedimentum, quod propter affinitatem ex fornicatione contractam inducitur, & matrimonium postea factum dirimit, ad eos tantum, qui in primo & secundo gradu coniunguntur, restringit: in vlterioribus vero gradibus statuit, huiusmodi affinitatem matrimonium postea contractum non dirimere.

[1] c. quædã. cum multis seq. 32. q. 7. & toto tit. de eo. qui cogn. cons. vxo. suæ.

CAPVT

CAPVT V.

SI quis intra [1] gradus prohibitos scienter matrimonium contrahere præsumpserit, separetur, & spe dispensationis consequendæ careat; idque in eo multo magis locum habeat, qui non tantum matrimonium contrahere, sed etiam consummare ausus fuerit. Quod si ignoranter id fecerit, siquidem solennitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexerit, eisdem sub iiciatur pœnis: non enim dignus est, qui Ecclesiæ benignitatem facile experiatur, [2] cuius salubria præcepta temere contempsit. Si vero solennitatibus adhibitis, impedimentum aliquod postea subesse cognoscatur, cuius ille probabilem ignorātiam habuit: tunc facilius cum eo, & gratis dispensari poterit. In contrahendis matrimonijs vel nulla omnino detur dispensatio, vel raro: idque ex causa, & gratis concedatur. In secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam.

1 c. fi. §. pen. de clād. despon. Clemen. vnica. de consa. & aff.

2 c. fide immu. eccl c. quia frustra. de vsu.

CAPVT VI.

DECERNIT sancta Synodus, inter raptorem, & raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse

consistere matrimonium. [1] Quod si rapta à raptore separata, & in loco tuto, & libero constituta, illum in virum habere consenserit; eam raptor in vxorem habeat, & nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consiliũ, auxilium & fauorem præbentes, sint ipso iure excommunicati, [2] ac perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces; & si Clerici fuerint, de proprio gradu decidant. Teneatur præterea raptor mulierem raptam, siue eam vxorem duxerit, siue non duxerit, decenter arbitrio iudicis dotare.

1 c. fi. de rap. vide Cõc. Chalced. c. 26. c. eos. et c. de puellis. 36. q. 1 Cõc. Chalced. cap. 27. Conc. VVormatien. c. 77 Exod. 21. c. 1. de adult.

2. c. cõsanguineorum. 3. q. 4 et c. cõstituimus. 2. q. 5.

Capvt VII.

Mvlti sunt, [3] qui vagantur, & incertas habent sedes, &, vt improbi sunt ingenij, prima vxore relicta, aliam, & plerumque plures, illa viuente, diuersis in locis ducunt. Cui morbo cupiens sancta Synodus occurrere, omnes, ad quos spectat, paterne monet, ne hoc genus hominum vagantium ad matrimonium facile recipiãt: magistratus etiam sæculares hortatur, vt eos seuere coerceant. Parochis autem præcipit, ne illorum matrimoniis intersint, nisi priùs diligentem inquisitionem fecerint, & re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.

3 De iis et c. 25. Concil. Agathẽ.

CAPVT VIII.

GRAVE peccatum eſt, homines ſolutos, concubinas habere; grauiſſimùm vero, & in huius magni Sacramenti ſingulare contemptũ admiſſum, [1] vxoratos quoque in hoc damnationis ſtatu viuere, ac audere eas quandoque domi, etiam cum vxoribus, alere, & retinere. Quare, vt huic tanto malo ſancta Synodus opportunis remediis prouideat, ſtatuit huiuſmodi concubinarios, tam ſolutos, quam vxoratos, cuiuſcumq; ſtatus, dignitatis, & conditionis exiſtant, ſi, poſtquam ab Ordinario, etiam ex officio, ter admoniti ea de re fuerint, cõcubinas non eiecerint, ſeque ab earum conſuetudine non ſeiunxerint, [2] excommunicatione feriendos eſſe; à qua non abſoluãtur, donec re ipſa admonitioni factæ paruerint. Quod ſi in cõcubinatu per annum, cenſuris neglectis, permanſerint; cõtra eos ab Ordinario ſeuere pro qualitate criminis procedatur Mulieres, [3] ſiue coniugatæ, ſiue ſolutæ, quæ cum adulteris, ſeu concubinariis publice viuunt, ſi ter admonitæ non paruerint, ab Ordinariis locorum, nullo etiam requirẽte, ex officio grauiter pro monitione ... (catchword continues)

1 Inf. Seſ. 25 ca. 14. reform. c. Conc. Rom. ſub Nic. 1. in fi. Conc. Lateran. ſub Leone 10. ſeſ. 9. de reformat. curiæ. & illorũ ver. Concubinarii.

2 Cõc. Tolet. 1. c. 17 c. is, qui 34. diſt.

3 Cõc. Arelat. 2. c. 3. c. fraternitatis. 34. diſt. c. ſi cõcubinæ. de ſẽtent. excom. c. 2 in fi. de cohabit. cler. & mul.

do culpæ puniantur; & extra oppidum, vel diœcesim, si id eisdem Ordinariis videbitur, inuocato, si opus fuerit, brachio sæculari, eiiciantur. aliis pœnis, contra adulteros, & cōcubinarios inflictis, in suo robore permanentibus,

Capvt IX.

ITa plerumque temporalium Dominorum, ac magistratuum mētis oculos terreni affectus, atque cupiditates excęcant, vt viros, & mulieres, sub eorum iurisdictione degentes, maxime diuites, vel spem magnæ hæreditatis habentes, minis, & pœnis adigant cum iis matrimonium inuitos contrahere, quos ipsi Domini, vel magistratus illis præscripserint. [1]Quare, cum maxime nefarium sit, matrimonij libertatem violare, & ab eis iniurias nasci, à quibus iura expectantur; præcipit sancta Synodus omnibus, cuiuscumque gradus, dignitatis, & conditionis existant, sub anathematis pœna, [2]quam ipso facto incurrant, ne quouis modo directe vel indirecte subditos suos, vel quoscumque alios cogant, quo minus libere matrimonia contrahant.

1 c. cū locū c. requisiuit et c. Gemma. de sponsal.
2 Conc. Parisien. 1. cap. 6. c. nullus. 36. q. 2.

Capvt

CAPVT X.

AB aduentu Domini nostri Iesu [1] Christi vsque in diem Epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum vsque in octauam Paschatis inclusiue, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligẽter ab omnibus obseruari sancta Synodus præcipit; in aliis vero temporibus nuptias solemniter celebrari permittit: quas Episcopi, vt ea, qua decet, modestia, & honestate fiant, curabũt: [2] sancta enim res est matrimonium, & sancte tractandum.

1 Conc. Laodicen. can. 52. Con. Salegustadien. cap. 3. c. non oportet. cum tribus seq. 33. q. 4. c. Capellanus de ferr.

2 c. Deinde. 26. distinct.

Decretum de reformatione.

EADEM sacrosancta Synodus, reformationis materiam prosequẽs, hæc in presenti Sessione statuenda decernit.

CAPVT I.

SI in quibuslibet Ecclesiæ gradibus prouidenter, scienterque curandum est, vt in Domini domo nihil sit inordinatum, nihilque præposterum; multo magis elaborãdum est, vt in electione eius, qui supra omnes gradus constituitur, non erretur: nã totius familiæ domini status, & ordo, nu-

1 sup. de refor. ses. 6. cap. 1. ses. 7. ca. 1. & 3. & 12. cap. 2.

tabit, si quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite. Vnde, etsi [1] alias sancta Synodus de promouendis ad cathedrales, & superiores ecclesias nonnulla vtiliter decreuit: hoc tamen munus huiusmodi esse censet, vt, si pro rei magnitudine expendatur, nunquam satis cautum de eo videri possit. Itaque statuit, vt, cum primum ecclesia vacauerit, supplicationes, ac preces publice, priuatimque habeantur, atque à Capitulo per ciuitatẽ & diœcesim indicantur; quibus Clerus, populusque bonum à Deo pastorẽ valeat impetrare. Omnes vero, & singulos, qui ad promotionem præficiẽdorum, quodcumque ius, quacumque ratione, à Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant, nihil in iis pro præsenti temporum ratione innouando, hortatur, & monet, vt in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem vtilius posse facere, quam si bonos Pastores, & ecclesiæ gubernãdæ idoneos promoueri studeant, eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi, quos digniores, & ecclesiæ magis vtiles ipsi iudicauerint, nõ quidẽ precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestioni-

bus

bus, sed eorum exigentibus meritis, præfici diligẽter curauerint, & quos ex legitimo matrimonio natos, & vita, ætate, doctrina, atque aliis omnibus qualitatibus præditos sciant,[1] quæ iuxta sacros canones, & Tridẽtinæ huius Synodi decreta requirũtur. Quoniam vero in sumẽdo de prædictis omnib9 qualitatibus graui, idoneoque bonorũ, & doctorum virorum testimonio, no vniformis ratio vbique ex nationum, populorũ, ac morum varietate potest adhiberi; mandat sancta Synodus, vt in prouinciali Synodo per Metropolitanum habenda, præscribatur quibusque locis, & prouinciis propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma, Sanctissimi Romani Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis vtilis, atque opportuna esse videbitur, ita tamen, vt, cũ deinde hoc examen, seu inquisitio de persona promouẽda perfecta fuerit;[2] ea in instrumentum publicum redacta, cũ toto testimonio, ac professione fidei ab eo facta, quamprimum ad Sanctissimum Romanum Pontificem omnino transmittatur: vt ipse summus Pontifex, plena totius negotij, ac personarũ notitia habita, pro gregis Dominici cõmodo

1 c. cum in cũctis. & c. cum nobis olim. de elec. Conc. Lateran. sub Leone 10. de refor. Curiæ. in prin. Sess. 9. cum al leg. sup. Sess. 21. de refor. c. 2.

2 S.D.N. Pius 4. in Bulla super forma iuramẽti pro fessionis fidei, quę sub finẽ huius libri excusa est.

de illis, si idonei per examen, seu per inquisitionem factã reperti fuerint, ecclesiis possit vtilius prouidere. Omnes vero inquisitiones, informationes, testimonia, ac probationes, quæcumque de promouendi qualitatibus, & ecclesiæ statu à quibuscumque, etiam in Romana Curia habitæ, per Cardinalem, qui relationem facturus erit in Consistorio, & alios tres Cardinales diligẽter examinentur; ac relatio ipsa Cardinalis relatoris & trium Cardinaliũ subscriptione roboretur: in qua ipsi singuli quattuor Cardinales affirment, se, adhibita accurata diligentia, inuenisse promouendos qualitatibus à iure, & ab hac sancta Synodo requisitis, præditos: ac certo existimare sub periculo salutis æternæ idoneos esse, qui ecclesiis præficiantur: ita vt relatione in vno Consistorio facta, quo maturius interea de ipsa inquisitione cognosci possit, in aliud Consistorium iudicium differatur; nisi aliud Beatissimo Pontifici videbitur expedire. Ea vero omnia, & singula, quæ de Episcoporum præficiendorũ vita, ætate, doctrina, & ceteris qualitatibus alias in eadem Synodo cõstituta sunt, decernit eadem, etiam in creatione sanctæ Romanę Ecclesiæ Cardinaliũ, etiam

s in dictis locis

etiam si Diaconi sint, exigenda; quos Sanctissimus Romanus Pontifex ex omnibus Christianitatis nationibus, quantum commode fieri poterit, prout idoneos repererit, assumet. Postremo, eadem sancta Synodus, tot grauissimis Ecclesiæ incommodis commota, non potest non commemorare, nihil magis Ecclesiæ Dei esse necessarium, quam vt Beatissimus Romanus Pontifex, quam solicitudinem vniuersæ Ecclesiæ ex muneris sui officio debet, eam hic potissimum impendat, vt lectissimos tantum sibi Cardinales asciscat: & bonos maxime, atque idoneos Pastores singulis ecclesiis præficiat: idque eo magis, quod ouium Christi sanguinem, quæ ex malo negligentium, & sui officij immemorum Pastorum [1] regimine peribunt, Dominus noster Iesus Christus de manibus eius sit requisiturus.

1 Ezech. 3. & 18. Act. 20. c. Ephe. 43. dist. supr. sess. 6. de ref. cap. 1.

CAPVT II.

PROVINCIALIA Concilia, sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controuersiis componendis, [2] aliisque ex sacris canonibus permissis renouentur. Quare Metropolitani per se ipsos, seu, illis legitime impeditis,

2 c. propter ecclesiasticas. cum seque. 18. dist. c. sicut olim de accus. Côc. Aurelian 3. cap. 1.

Coepiscopus antiquior intra annum ad minus à fine præsentis Concilij, & deinde [1] quolibet saltem triennio post octauam Paschæ Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, seu alio commodiori tempore pro more prouinciæ non prætermittat Synodum in prouincia sua cogere: quo Episcopi omnes, & alij, qui de iure, vel consuetudine interesse debēt, exceptis iis, quibus cum imminenti periculo transfrerandum esset, conuenire omnino teneantur. Nec Episcopi comprouinciales prætextu cuiuslibet cõsuetudinis ad Metropolitanam ecclesiam in posterum accedere inuiti compellantur. Itidē Episcopi, qui nulli Archiepiscopo subiiciuntur, aliquem vicinum Metropolitanum semel eligant: in cuius Synodo prouinciali cum aliis interesse debeant: & quæ ibi ordinata fuerint, obseruēt, ac obseruari faciant. In reliquis omnibus eorum exemptio, & priuilegia salua, atque integra maneant. [2] Synodi quoque diœcesanæ quotannis celebrentur: ad quas exempti etiam omnes, qui alias, cessante exemptione, interesse deberent, nec Capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur, ratione tamen parochialium, aut aliarum sæcularium eccle-

siarum,

1 Conc. Lateran. sub Leone 10. sess. 10. in 2. Lateran. sub Inn. 3. exigebatur vt singulis annis Metropolitanus visitaret c. 6.

2 Conc. Tarracon. c. 8.

ſiarum, etiam annexarum, debeant ij, qui illarum curam gerunt, quicumque illi ſint, Synodo intereſſe. Quod ſi in his tam Metropolitani, quam Epiſcopi, & alij ſupraſcripti negligentes fuerint: pœnas, ſacris[1] canonibus ſancitas incurrant.

1 diſt. 18. fere per totam. Concil. Aurel. 5. c. 18. Cõc. Tarracõ. c. 7.

CAPVT III.

PATRIARCHAE,[2] Primates, Metropolitani, & Epiſcopi propriam diœceſim per ſe ipſos, aut, ſi legitime impediti fuerint, per ſuum generalem Vicarium, aut Viſitatorem, ſi quotãnis totam, propter eius latitudinem, viſitare non poterunt, ſaltem maiorem eius partẽ, ita tamen, vt tota biennio per ſe, vel Viſitatores ſuos compleatur, viſitare non prætermittant. A Metropolitanis vero, etiam poſt plene viſitatam propriam diœceſim, non viſitentur cathedrales eccleſiæ, neque diœceſes ſuorum comprouincialium, niſi cauſa cognita, & probata in Concilio prouinciali. Archidiaconi autẽ, Decani, & alij inferiores in iis eccleſiis, vbi hactenus viſitationem exercere legitime conſueuerunt, debeant quidem, aſſumpto notario, de conſenſu Epiſcopi deinceps per ſeipſos tantum ibibem viſitare.

2 Conc. Tolet. 4. cap. 35.

Visitatores etiam, à Capitulo deputandi, vbi capitulum ius visitandi habet, prius ab Episcopo approbētur: sed non ideo Episcopus, vel, eo impedito eius Visitator easdem ecclesias seorsum ab his visitare prohibeatur: cui ipsi Archidiaconi, vel alij inferiores, visitationis factæ infra mensem rationem reddere, & depositiones testium, ac integra acta ei exhibere teneantur: non obstantibus quacumque consuetudine, etiam immemorabili, atque exemptionibus, & priuilegiis quibuscumque. Visitationum autem omnium istarum [1] præcipuus sit scopus, sanam, orthodoxamque doctrinam, expulsis hæresibus, inducere, bonos mores tueri, prauos corrigere: populum cohortationibus, & admonitionibus ad religionem, pacem, innocentiámque, accendere: cetera prout locus, tempus, & occasio feret, ex visitantium prudentia ad fidelium fructum constituere. Quæ vt facilius, feliciusque succedant: monentur prædicti omnes, & singuli, ad quos visitatio spectat, vt paterna caritate, Christianoque zelo omnes amplectātur: ideóque modesto contenti equitatu famulatuque studeāt quamcelerrime, debita tamen cum diligentia, visitationem

1 cap. 1. §. sane de cens. in 6 §. Florēt. 85. dist.

ipsam

[1] ipsam absoluere. Interímque caueant, ne inutilibus sumptibus cuiquam graues, onerosiue sint: neue ipsi, aut quisquam suorum quidquam procurationis causa pro visitatione, etiam testamentorum ad pios vsus, præter id, quod ex relictis piis iure debetur, aut alio quouis nomine, nec pecuniam, nec munus, quodcumque sit, etiam qualitercumque offeratur, accipiant: non obstante quacumque cõsuetudine etiam immemorabili: exceptis tantum victualibus, quæ sibi, ac suis frugaliter, moderateque, pro temporis tantum necessitate, & non vltra, erunt ministranda. Sit tamen in optione eorum, qui visitantur, si malint soluere, id quod erat ab ipsis ante solui, certa pecunia taxata, consuetum, an vero prędicta victualia subministrare: saluo item iure conuentionum antiquarum cum monasteriis, aliisue piis locis, aut ecclesiis non parochialibus inito, quod illæsum permaneat. In iis vero locis, seu prouinciis, vbi consuetudo est, vt nec victualia, nec pecunia, nec quicquam aliud à Visitatoribus accipiatur, sed omnia gratis fiant: ibi id obseruetur. Quod si quisquam, quod absit, aliquid amplius in supradictis omnibus casibus accipere

1 Concil. Braccar. 2.c 2.cõc. Ticinen. vers. statuimus etiam ne Episcopi c. cauendum. & ca. inter cetera. 10 q. 3. & c. cum Apostolus de censi.

præſumpſerit, is præter dupli reſtitutionem, intra menſem faciendam, aliis etiam pœnis iuxta Conſtitutionem Concilij generalis Lugdunenſis, quæ incipit, [1] Exigit: nec non & aliis pœnis in Synodo prouinciali arbitrio Synodi, abſque vlla ſpe veniæ, multetur. Patroni vero in iis, quæ ad Sacramentorum adminiſtrationem ſpectant, nullatenus ſe præſumant ingerere: neque viſitationi ornamentorum eccleſiæ, aut bonorum ſtabilium, ſeu fabricarum prouentibus immiſceant: niſi quatenus id eis ex inſtitutione, ac fundatione competat. ſed Epiſcopi ipſi hæc faciant, & fabricarum redditus in vſus eccleſiæ neceſſarios, & vtiles, prout ſibi expedire magis viſum fuerit, expendi curent.

CAPVT IIII.

PRAEDICATIONIS munus, [2] quod Epiſcoporum præcipuum eſt, cupiens ſancta Synodus, quo frequentius poſſit ad fidelium ſalutem exerceri, canones alias ſuper hoc editos, ſub fel. rec. [3] Paulo III. aptius præſentium temporum vſui accommodando, mandat, vt in eccleſia ſua ipſi per ſe, aut, ſi legitime impediti fuerint, per eos,

quos

1 Sexti decretal. lib. 3. de cenſib. tit. 20. c. 2 Vid. poſt finé huius libri.

2 Conc. Carthag. 4. cap. 20. Cóc. Rhemen. ca. 14. c. Epiſcopus. nullam rei ss. diſtinct. 2 ſup. ſeſ. 5. de ref. c. 2. Cóc. Arelaté. 4. cap. 10. Cóc. Lateranen. ſub Inn. 3. c. 10. c. Iter cetera de offic. ord. Concil. Maguntiacum. cap. 25.

quos ad prædicationis munus assument, in aliis autem ecclesiis per Parochos, siue, iis impeditis, per alios ab Episcopo impensis eorum, qui eas præstare vel tenentur, vel solent, deputandos in ciuitate, aut in quacumque parte diœcesis, censebunt, expedire, saltem omnibus Dominicis, & solemnibus diebus festis: tempore autem Ieiuniorum, Quadragesimæ, & Aduentus Domini quotidie, vel saltem tribus in hebdomada diebus, si ita oportere duxerint, sacras Scripturas, diuinamque legem annuncient: & alias, quotiescumque id opportune fieri posse iudicauerint. Moneatque Episcopus populum diligẽter, teneri vnumquemque parochiæ suæ interesse, vbi commode id fieri potest, [1] ad audiendum verbum Dei. Nullus autem sæcularis, siue regularis, etiam in ecclesiis suorum Ordinum, contradicente Episcopo, prædicare præsumat. Iidem etiam saltem Dominicis, & aliis festiuis diebus pueros in singulis parochiis fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum, & parentes diligenter ab iis, ad quos spectabit, doceri curabunt, &, si opus sit, etiam per cẽsuras ecclesiasticas compellent: non obstantibus priuilegiis, & consue-

1 4. Cartha. c. 24.

tu finibus. In reliquis, ea, quæ de prædicationis munere sub eodem Paulo III. decreta fuerunt, suum robur obtineant.

CAPVT V.

1 Vide Côc. Sardicē. c. 3. c. ad abolendā. & c. excommunicamus. §. damnati vero de hæret. & c. quo iure 8. dist. 2 sup. sess. 13. de refor. c. 6. 7. & 8. extr. de accus. 3 2. Latera. c. 8. & decretal. li. 5. tit. 1. c. 24. Vide post finē huius libri.

CAVSAE criminales [1] grauiores contra Episcopos, etiam hęresis, quod absit, quæ depositione, aut priuatione dignæ sunt, ab ipso tantum summo Romano Pontifice cognoscantur, & terminentur. Quod si eiusmodi sit causa, quæ necessario extra Romanam Curiam sit committenda: nemini prorsus ea committetur, nisi Metropolitanis, aut Episcopis, à Beatissimo Papa eligendis. Hæc vero commissio, & specialis sit & manu ipsius Sanctiss. Pontificis signata: nec vmquam plus his tribuat, quam vt solam facti instructionem sumāt, processumque conficiant: quem statim ad Romanum Pontificem transmittant: [2] reseruata eidem Sanctissimo sententia definitiua. Cetera alias sub fel. rec. Iulio III. super his decreta, necnon & constitutio sub Innoc. III. in Concilio generali, quæ incipit, Qualiter [3] & quando, quam sancta Synodus in præsenti innouat: ab omnibus obseruetur. Minores vero criminales causæ

Episco-

Episcoporum in Concilio tantum prouinciali cognoscantur, & terminentur, vel à deputandis per Concilium prouinciale.

CAPVT VI.

LICEAT Episcopis in [1] irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicido voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum cõtentiosum, dispensare: & in quibuscumque casibus occultis, [2] etiam Sedi Apostolicæ reseruatis, delinquentes quoscumque sibi subditos, in diœcesi sua per se ipsos, aut Vicarium, ad id specialiter deputandum, in foro conscientię gratis absoluere, imposita pœnitentia salutari. Idem & in hæresis crimine in eodem foro conscientiæ eis tantum, non eorum Vicariis, sit permissum.

1 Vide sess. 14.7. c. minor. & c. Cõtumaces 50. dist c. erga. 1. q. cap. at. si. cler. de iud. & c. nuper. de senté. excom.

2 de quibus sub Alexandro in Concil. Lateran. parte 14. cõstitut. eius.

CAPVT VII.

VT fidelis populus ad suscipiẽda Sacramenta maiori cum reuerentia, atque animi deuotione accedat. præcipit sancta Synodus Episcopis omnibus, vt non solum, cum hæc per se ipsos erunt populo administranda, prius illorum vim, & vsum

pro ſuſcipiẽtium captu explicent, ſed etiam idem à ſingulis Parochis pie prudenterque etiam lingua vernacula, ſi opus ſit, & commode fieri poterit, ſeruari ſtudeant, iuxta formam, à ſancta Synodo in Catecheſi ſingulis Sacramentis præſcribendam: quam Epiſcopi in vulgarem linguam fideliter verti, atque à Parochis omnibus populo exponi curabunt: necnon vt [1] inter Miſſarum ſolemnia, aut diuinorum celebrationem ſacra eloquia, & ſalutis monita eadem vernacula lingua ſingulis diebus feſtis, vel ſolemnibus explanẽt: eademque in omnium cordibus, poſtpoſitis inutilibus quæſtionibus, [2] inſerere, atque eos in lege Domini erudire ſtudeant.

1 ſup. ſeſ. 22. de ſaficio Miſſæ cap. 8.

2 Conc. Lateran. ſub Leone 10. ſeſ. 1.

Caput VIII.

Apostolus monet, [3] publice peccantes palam eſſe corripiendos. Quãdo igitur ab aliquo publice, & in multorum conſpectu crimen commiſſum fuerit, vnde alios ſcãdalo offenſos, commotóſque fuiſſe non ſit dubitandum: huic condignam pro modo culpæ pœnitentiam publice [4] iniungi oportet: vt quos exemplo ſuo ad malos mores prouocauit, ſuæ emendationis teſtimonio

3 1. Tim. 5. c. ſed illud. 45. diſt. ca. ſi peccauerit. verſ. ergo. 2. c. q. 1.

4 c. pœnitentes et c. in capite. cũ ſeq. 50. diſt.

monio ad rectam reuocet vitam. Episcopus tamen publice hoc pœnitentiæ genus in aliud secretum poterit commutare, quando ita magis iudicauerit expedire, In omnibus etiam cathedralibus ecclesiis, vbi id commode fieri poterit, pœnitentiarius aliquis cum vnione prębendæ, proxime vacaturæ, ab Episcopo instituatur, qui magister sit, vel Doctor, aut Licenciatus in Theologia, vel iure canonico, & annorum quadraginta, seu alias qui aptior pro loci qualitate reperiatur: qui dum confessiones in ecclesia audiet, interim præsens in choro censeatur.

CAPVT IX.

QVAE alias sub fel. rec. Paulo III. [1] & nuper sub Beatissimo Domino nostro Pio IIII. in hoc eodẽ Concilio de adhibẽda ab Ordinariis diligentia in beneficiorum, etiã exẽptorum, visitatione constituta sunt: eadem etiam in iis ecclesiis sæcularibus obseruẽtur, quę in nullius diœcesi esse dicũtur, vt ab Episcopo cuius cathedralis ecclesia est proximior, si id constet, alioquin ab eo, qui semel in Cõcilio prouinciali à Prælato loci illius electus fuerit, tãquã Sedis Apostolicæ delegato, visitẽtur: nõ obstãtibꝰ priuilegiis,

1 sup. ses. 6. de ref. c. 4. et ses. 21. de ref. c. 8. et 21. de refor. c. 8.

& consuetudinibus quibuscumque etiam immemorabilibus.

Capvt x.

Episcopi, vt aptius, quem regunt populum possint in officio, atque obedientia continere, in omnibus iis, quæ ad visitationem, ac morũ correctionem subditorum suroum spectant, ius & potestatem habeant, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, ea ordinandi, moderandi, puniendi, & exequẽdi, iuxta canonum sanctiones, quæ illis ex prudentia sua pro subditorum emendatione, ac diœcesis suæ vtilitate ne-
1 sup. ses. 22. de ref. c. 1. et ses. 13. de ref. cap. 1. cessaria videbuntur.[1] Nec in his, vbi de visitatione, aut morum correctione, agitur, exemptio, aut vlla inhibitio, appellatio, seu querela, etiam ad Sedem Apostolicam, interposita, executionem eorum, quæ ab his mandata, decreta, aut iudicata fuerint quoquo modo impediat, aut suspendat.

Capvt xi.

2 sup ses. 6. c. 1. Qvoniam priuilegia,[2] & exemptiones, quę variis titulis plerisque conceduntur, hodie perturbationem in Episcoporum iurisdictione excitare, & exemptis occasio-

occaſionem laxioris vitæ præbere digno- ſcuntur; decernit ſancta Synodus, vt, ſi quando iuſtis, grauibus, & fere neceſſarijs ſuadentibus cauſis, aliquos honorarijs titulis Protonotariatus, Acolythatus, Comitis Palatini, Capellani Regii, aut alijs huiuſmodi in Romana Curia, vel extra, inſignibus decorandos eſſe placuerit; necnon alios, cuicumque monaſterio oblatos, vel quomodocumque addictos, aut ſub nomine ſeruientium militijs ſeu monaſteriis, hoſpitalibus, collegijs, aut quocumque alio titulo aſſumi, nihil ex ijs priuilegijs detractum eſſe Ordinarijs intelligatur; quo minus ij, quibus ea iam conceſſa ſunt, vel in poſterum concedi contigerit, ipſis Ordinarijs tamquam Apoſtolicæ Sedis delegatis, plene in omnibus & quoad Capellanos Regios, iuxta conſtitutionem Innocentij III. quæ incipit,[1] Cum Capella, ſubiecti exiſtant: exceptis tamen ijs, qui prædictis locis, aut militis actu ſeruiunt, & intra eorum ſepta, ac domos reſident, ſubque eorum obedientia viuunt; ſiue ijs, qui legitime, & ſecundum regulam earundem militiarum profeſſionem fecerint, de qua Ordinario conſtare debeat: non obſtan-

1 c. cum capella. extra de priuil. Decreta. li. 5. tit. 33. c. 16. Vide poſt finẽ huius libri.

tibus priuilegijs quibuscumque, etiā religionis sancti Ioannis Hierosolymitani, & aliarum militiarum. Quæ vero priuilegia residentibus in Curia Romana vigore [1] Eugenianæ Constitutionis, aut familiaritatis Cardinalium competere solent; ea in ijs, qui beneficia ecclesiastica obtinent, ratione prędictorum beneficiorum minime intelligantur; sed Ordinarij iurisdictioni subiecti permaneant: nō obstantibus quibuscumque inhibitionibus.

[1] c. diuina. de priuil. in extranag. cō.

CAPVT XII.

CVM dignitates, in ecclesijs præsertim cathedralibus, ad conseruandam augendamque ecclesiasticam disciplinam fuerint institutæ, vt, qui eas obtinerent, pietate præcellerent, alijsque exemplo essent, atque Episcopos opera, & officio iuuarent: merito, qui ad eas vocantur, tales esse debent, qui suo muneri respondere possint. [2] Nemo igitur deinceps ad dignitates quascumque, quibus animarum cura subest, promoueatur, nisi qui saltem x x v. suæ ætatis annum attigerit; & in Clericali Ordine versatus, doctrina ad suum munus exequendum necessaria, ac morum integritate commendetur; iuxta Constitutio

[2] Sess. 22. c. 2.

nem Alexandri Tertij, in Concilio Lateranensi promulgatam, quæ incipit,[1] Cum in cunctis. Archidiaconi etiam, qui oculi dicuntur Episcopi, sint in omnibus ecclesijs, vbi fieri poterit, Magistri in Theologia, seu Doctores, aut Licentiati in iure canonico. Ad ceteras autem dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla subest, Clerici alioquin idonei & XXII. annis non minores asciscantur. Prouisi etiam de beneficijs quibuscumque, curam animarum habentibus, teneantur à die adeptæ possessionis, ad minus intra duos menses,[2] in manibus ipsius Episcopi, vel, eo impedito, coram generali eius Vicario, seu Officiali, orthodoxæ suæ fidei publicam facere professionem, & in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permansuros spondeant, ac iurent. Prouisio autem de canonicatibus, & dignitatibus, in ecclesijs cathedralibus, non solum coram Episcopo, seu eius Officiali, sed etiam in Capitulo idem facere teneantur: alioquin prædicti omnes prouisi, vt supra, fructus non faciãt suos; nec illis possessio suffragetur.[3] Neminem etiam deinceps ad dignitatẽ, canonicatum, aut portionem recipiant, nisi qui

1 c. cum in cũctis. de elect. Cle. 1. Epist. 1. ad Iacobũ Anacletꝰ epist. 1. c. Diaconi. 93. dist. et c. ad hæc de off. Archid. lib. 1. decreta. tit. 6 c. 7. ab Inn. 3. in 1. decret. tit. 23 c. Ad hæc nos. & alijs.

2 4. Tol. c. 25. et 26 etiam sic prouidebatur inf in bull. S. D. N. Pij. IIII. super forma iuramenti professionis fidei.

3 c. licet. can. & c. cũ ex eo. de elec. in 6. sup. sess. 7. de ref. ca. 12.

eo Ordine sacro aut sit initiatus, quem illa dignitas, præbenda, aut portio requirit; aut in tali ætate, vt infra tempus à iure, & ab hac sanctæ Synodo statutum, initiari valeat. In omnibus vero ecclesijs cathedralibus omnes canonicatus, ac portiones habeant annexum Ordinem Presbyterij, Diaconatus, vel Subdiaconatus. Episcopus autem cum consilio Capituli designet, ac distribuat, prout viderit expedire, quibus quisque Ordo ex sacris annexus in posterum esse debeat; ita tamen, vt dimidia saltem pars Presbyteri sint, ceteri vero Diaconi, aut Subdiaconi: vbi vero consuetudo laudabilior habet, vt plures, vel omnes sint presbyteri, omnino obseruetur. Hortatur etiam sancta Synodus, vt in prouincijs, vbi id cõmode fieri potest, dignitates omnes, & saltem dimidia pars canonicatuum, in cathedralibus ecclesijs, & collegiatis insignibus conferantur tantum Magistris, vel Doctoribus, aut etiam Licentiatis in Theologia, vel iure canonico. Præterea obtinentibus in eisdem cathedralibus, aut collegiatis dignitates, canonicatus, præbendas, aut portiones, non [1] liceat vigore cuiusl bet statuti aut consuetudinis, vltra tres menses, ab eisdem ecclesijs quolibet

1 sup. sess. 23. de ref. cap. 1.

bet anno abesse: saluis nihilominus earum ecclesiarum constitutionibus, quæ longius seruitij tempus requirunt: alioquin primo anno priuetur vnusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam præbendæ, ac residentiæ fecit suos. Quod si iterum eadem fuerit vsus negligentia, priuetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit. Crescente vero contumatia, contra eos, iuxta sacrorum canonum constitutiones, procedatur.[1] Distributiones vero, qui statis horis interfuerint; recipiant: reliqui, quauis collusione aut remissione exclusa, his careant, iuxta Bonifacij VIII. decretum, quod incipit, Consuetudinem: quod sancta Synodus in vsum reuocat: non obstantibus quibuscumque statutis, & consuetudinibus.[2] Omnes vero diuina per se, & non per substitutos, compellătur obire officia, & Episcopo celebrăti, aut alia Pontificalia exercenti, adsistere & inseruire, atque in choro, ad psallendum instituto, hymnis, & canticis Dei nomen reuerenter, distincte, deuoteque laudare. [3] Vestitu insuper decenti tam in ecclesia, quam extra, assidue vtantur; [4] ab illicitisq; venationibus, aucupijs, choreis, tabernis,

1 Sext. decretal. li. 3. de cler. non resi. c. 1. sexti decret. li. 1. de consuet. c. 1. Vide post finem huius lib.
2 Sess. 22. c. 4. c. licet. & c. extirpădæ §. qui vero de præb. c. quia nonnulli. de cler. nō resid.
3 c. Si quis. c. cler. 1. de vit. & ho. cler. Clem. 2. eo. tit.
4 Conc. Turon. 3. c. 8. Conc. Agathē.

lusibusque abstineat; atque ea morum integritate polleant, vt merito Ecclesiæ Senatus dici possit. Cetera, quæ ad debitum in diuinis officijs regimen spectant, deque congrua in his canendi, seu modulandi ratione, de certa lege in choro conueniendi, & permanendi, simulque de omnibus ecclesiæ ministris, quæ necessaria erunt, & si qua huiusmodi; Synodus prouincialis, pro cuiusque prouinciæ vtilitate, & moribus, certam cuique formulam præscribet. Interea vero Episcopus non minus, quam cũ duobus Canonicis, quorum vnus ab Episcopo, alter à Capitulo eligatur, in ijs, quæ expedire videbuntur, poterit prouidere.

can. 55. qui incipit, Episcopis. c. Episcopum 4. dist. toto tit. de vi. & hon. cler. extra. in 6. & in clem.

Capvt XIII.

Qvoniam [1] pleræque cathedrales ecclesiæ tam tenuis reditus sunt, & angustæ, vt Episcopali dignitati nullo modo respondeant, neque ecclesiarum necessitati sufficiant, examinet Concilium prouinciale, vocatis ijs, quorum interest, & diligenter expendat, quas propter angustias, tenuitatemque inuicem vnire, vel nouis prouentibus augere expediat [2] confectaque de premissis instrumenta ad summum Romanum Pontificem mittat; quibus instructus

1. sup. ses. de ref. c. 6 et 7. et sess. 14. de ref. c. 9. et infr. cap. 15.
2 c. vnio. 10. q. 3. c. et temporis. cũ seq 16. q. 1.

ſtructus ſummus Pontifex ex prudentia ſua, prout expedire iudicauerit, aut tenues inuicem vniat, aut aliqua acceſſione ex fructibus augeat. Interim vero, donec prædicta effectum ſortiantur, huiuſmodi Epiſcopis, qui fructuum ſubuentione prodiœceſis ſuæ tenuitate indigent; poterit de beneficijs aliquibus, dum tamen curata non ſint, nec dignitates, ſeu canonicatus, & præbendæ, nec monaſteria, in quibus viget Regularis obſeruãtia, vel quæ Capitulis generalibus, & certis Viſitatoribus ſubduntur, à ſummo Romano Pontifice prouideri. In parochialib⁹ etiam eccleſijs, quarum fructus æque adeo exigui ſunt, vt debitis nequeant oneribus ſatisfacere, curabit Epiſcopus, ſi per beneficiorũ vnionem, non tamen regularium, id fieri non poſſit, vt primitiarum, vel decimarum aſſignatione, aut per parochianorũ ſymbola, ac collectas, aut qua commodiori ei videbitur ratione, tantum redigatur, quod pro Rectoris, aut parochię neceſſitate decẽter ſufficiat. In vnionibus vero quibuſlibet, ſeu ex ſupradictis, ſeu alijs cauſis faciendis, eccleſię parochiales monaſterijs quibuſcumque, aut abbatijs, ſeu dignitatib⁹, ſiue præ-

bendis ecclesiæ cathedralis, vel collegiatæ, siue alijs beneficijs simplicibus, aut hospitalibus, militijsue non vniantur: & quæ vnitæ sunt,[1] reuideantur ab Ordinarijs, iuxta alias decretum [2] in eadem Synodo sub fel. rec. Paulo III. quod etiam in vnitis ab eo tempore citra, æque obseruetur: non obstantibus in ijs quibuscumque verborum formis, quæ hic pro sufficienter expressis habeantur. Ad hæc in posterum, omnes hæ cathedrales ecclesiæ, quarum reditus summam ducatorum mille, & parochiales, quæ summam ducatorum centum, secundum verum annuum valorem non excedunt, nullis pensionibus, aut reseruationibus fructuum grauentur. In ijs quoque ciuitatibus, ac locis, vbi parochiales ecclesiæ certos non habent fines, nec earum Rectores propriũ populum, quem regãt, sed promiscue petẽtibus Sacramenta administrant; mandat sancta Synodus Episcopis, pro tutiori animarum eis commissarum salute, vt, distincto populo in certas, propriasque parochias, vnicuique suum perpetuum [3] peculiaremque Parochum assignẽt, qui eas cognoscere valeat, & à quo solo licite Sacramenta suscipiant; aut alio vtiliori

[1] Sess. 7. c. 6.
[2] supra Sess. 7. de refor. cap. 6.
[3] c. 1. 13. q. 1. c. plures, 16. q. 1. c. 1. de paroch. & infra Sess. 14. de refor. cap. 9.

vtiliori modo, prout loci qualitas exegerit, prouideant. Idemque in ciuitatibus, ac locis, vbi nullæ sunt parochiales, quamprimũ fieri curent: non obstantibus quibuscumq; priuilegiis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

CAPVT XIIII.

IN pluribus ecclesiis, tam cathedralibus, quam collegiatis, & parochialib⁹, ex earum constitutionibus, aut ex praua consuetudine obseruari intelligitur, vt in electione, præsentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia prouisione, siue admissione ad possessionem alicuius cathedralis ecclesiæ, vel beneficij, canonicatuum, aut præbendarum, vel partem prouentuum, seu ad distributiones quotidianas certę cõditiones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, compensationesve illicitæ, aut etiam, quæ in aliquibus ecclesiis dicuntur Turnorum lucra interponantur: hæc cum sancta Synodus detestetur, mandat Episcopis, vt quæcũque huiusmodi in vsus pios non cõuertuntur, atque ingressus eos, qui simoniacæ labis, aut sordidæ auaritiæ suspicionem ha-

benr, fieri non permittant, ipsique diligenter de eorum constitutionibus, siue consuetudinibus super prædictis cognoscant; & illis tantum, quas vt laudabiles probauerint, exceptis, reliquas, vt prauas, ac scandalosas reiiciant, & aboleant. Eos vero, qui aduersus hæc in præsenti decreto comprehensa, quauis ratione commiserint, pœnis,[1] cōtra simoniacos editis, sacris canonibus, & variis summorum Pontificum constitutionibus, quas omnes innouat, teneri decernit: non obstantibus quibuscumque statutis, cōstitutionibus, consuetudinibus, etiam immemorabilibus, etiam Apostolica auctoritate confirmatis: de quarum surreptione, obreptione, & intentionis defectu Episcopus, tamquam Apostolicæ Sedis delegatus, cognoscere possit.

1 1. q. 1. fere per totam Cōc. Tolet. 8. can. 3. c. semper de cōfes. toto fere tit. de simo. extra.

Capvt XV.

In ecclesiis cathedralibus,[2] & collegiatis insignibus, vbi frequentes, adeoq; tenues sunt prębendæ simul cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonicorum gradui pro loci, & personarum qualitate non sufficiant; liceat Episcopis cū consensu Capituli, vel aliquot simplicia beneficia, non tamen regularia, iis vnire, vel, si hac

2 sup. c. 13

hac ratione prouideri non possit, aliquibus ex iis suppressis, cum patronorum consensu, si de iure patronatus laicorum sint, quarum fructus & prouentus reliquarum præbendarum distributionibus quotidianis ap plicentur, eos ad pauciorem numerum reducere; ita tamen, vt tot supersint, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati ecclesiæ commode valeant respondere: non obstantibus quibuscumque constitutionibus & priuilegiis, aut quacumque reseruatione generali, vel speciali, aut affectione: neque prædictæ vniones, aut suppressiones tolli seu impediri possint ex quibuscumq; prouisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusvis aliis derogationibus, vel suspensionibus.

CAPVT XVI.

CAPITVLVM,[1] Sede vacante, vbi fructuum percipiendorum ei munus incũbit, Oeconomum vnum, vel plures fideles, ac diligentes decernat, qui rerum ecclesiasticarum, & prouentuum curam gerant, quorum rationem ei, ad quem pertinebit, sint reddituri. Item Officialem, seu Vicarium infra octo dies post mortem Episcopi

1 Concil. Chalced. actione 16. c. 25. in fi. Cõc. VVorm. cap. 76.

constituere, vel existentem confirmare omnino teneatur, qui saltẽ in iure canonico sit Doctor, vel Licentiatus, vel alias, quantum fieri poterit, idoneus: si secus factum fuerit,[1] ad Metropolitanum deputatio huiusmodi deuoluatur. Et, si ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut exẽpta, Capitulumque, vt præfertur, negligens fuerit; tunc antiquior Episcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, & propinquior Episcopus in exẽpta Oeconomum, & Vicarium idoneos possit constituere. Episcopus vero ad eandẽ ecclesiam vacantem promotus ex iis, quæ ad eum spectant; ab eisdem Oeconomo, Vicario, & aliis quibuscumque officialibus, & administratoribus, qui, Sede vacante, fuerunt à Capitulo, vel ab aliis in eius locum constituti, etiamsi fuerint ex eodẽ Capitulo, rationem exigat officiorum, iurisdictionis, administrationis, aut cuiuscumque eorum muneris, possitque eos punire, qui in eorum officio, seu administratione deliquerint: etiam si prædicti officiales, redditis rationibus, à Capitulo, vel à deputatis ab eodem, absolutionem, aut liberationẽ obtinuerint. Eidem quoque Episcopo teneatur Capitulum de scripturis ad ecclesiam perti-

1 c. non liceat. in 2.12.q.2. & c.fi.de sup.negl. prę l.in 6.

pertinentibus, si quæ ad Capitulum peruenerunt, rationem reddere.

CAPVT XVII.

CVM ecclesiasticus [1] ordo peruertatur, quando vnus plurium officia occupat Clericorum; sanctè sacris canonibus cautũ fuit, neminem oportere in duabus ecclesiis conscribi. Verum quoniam multi improbæ cupiditatis affectu seipsos, non Deum decipientes, ea, quæ bene constituta sunt, variis artibus eludere, & plura simul beneficia obtinere non erubescunt: sancta Synodus debitam regendis ecclesiis disciplinam restituere cupiens, præsenti decreto, quod in quibuscumque personis, quocumque titulo, etiam si Cardinalatus honore fulgeãt; mandat obseruari; statuit vt in posterum vnum tantum beneficium ecclesiasticũ singulis conferatur. Quod quidem si ad vitam eius, cui confertur, honestè sustentandam non sufficiat; liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri. Hæcque non modo ad cathedrales ecclesias, sed etiã ad alia omnia beneficia, tã secularia, quam regularia quęcũque,

1. sci. 1. Nic. c. 15. & 16. Antioche, c. 3. & Arelat. 1. c. 2. & 22. et Mileu. c. 15. c. quia in tantum. c. adhæc. & c. cum nõ ignores, de præb. cũ alleg. supra Ses. 7. de reform. c. 2. c. referẽte. et c. de multa, de præb. 21, q. 1. per totam. &c. quia nõnulli. de cler. non resid.

etiam commendata, pertineant, cuiuscumque tituli, ac qualitatis existant. Illi vero, qui in præsenti plures parochiales ecclesias, aut vnam cathedralem, & aliam parochialem
1 sup. Sess. 7. de ref. ca. 4. obtinent, [1] cogantur omnino, quibuscumque dispensationibus, ac vnionibus ad vitã non obstãtibus, vna tantum parochiali, vel sola cathedrali retenta, alias parochiales infra spatium sex mensium dimittere: alioquin tam parochiales, quam beneficia o-
2 c. execrabilis. §. qui vero. in extrauagã. cõm. tit. de præb. mnia, quæ obtinent, [2] ipso iure vacare censeantur; ac tanquam vacantia libere aliis idoneis conferantur; nec ipsi antea illa obtinentes, tuta conscientia, fructus post dictũ tempus retineant. Optat autẽ sancta Synodus, vt resignãtium necessitatibus commoda aliqua ratione, prout summo Põtifici videbitur, prouideatur.

CAPVT XVIII.

EXPEDIT maxime animarum saluti, à dignis, atq; idoneis Parochis gubernari. Id vt diligentius, ac rectius perficiatur, statuit sancta Synodus, vt, cum parochialis ecclesiæ vacatio, etiam si cura ecclesiæ, vel Episcopo incumbere dicatur, & per vnum, vel plures administretur, etiam in

eccle-

ecclesiis patrimonialibus, seu receptiuis nuncupatis, in quibus consueuit Episcopus vni, vel pluribus curam animarum dare, quos omnes ad infrascriptum examen teneri mandat, per obitum, vel resignationẽ, etiam in Curia, seu aliter quomodocumque contigerit, etiam si ipsa parochialis ecclesia reseruata, vel affecta fuerit generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti, seu priuilegij in fauorem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, seu Abbatum, vel Capitulorum: debeat Episcopus statim, habita notitia vacationis ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione, constituere: qui onera ipsius ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur. Porro Episcopus & qui ius patronatus habet, intra decem dies, vel aliud tempus, ab Episcopo pręscribendum, idoneos aliquot Clericos ad regendam ecclesiam coram deputandis examinatoribus nominet. Liberum sit tamen etiam aliis, qui aliquos ad id aptos nouerint, eorum nomina deferre, vt possit postea de cuiuslibet ætate, moribus, & sufficientia fieri diligens inquisitio. Et, si Episcopo, aut Syno-

do prouinciali pro regionis more videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari. Transacto constituto tempore, omnes qui descripti fuerint, [1] examinentur ab Episcopo, siue eo impedito, ab eius Vicario generali, atque ab aliis examinatoribus non paucioribus, quam tribus; quorum votis, si pares aut singulares fuerint, accedere possit Episcopus, vel Vicarius, quibus magis videbitur. Examinatores autem singulis annis in diœcesana Synodo, ab Episcopo, vel eius Vicario ad minus sex proponātur; qui Synodo satisfaciant, & ab ea probētur. Adueniente que vacatione cuiuslibet ecclesię, tres ex illis eligat Episcopus, qui cū eo examen perficiant; indeque succedente alia vacatione, aut eosdem, aut alios tres, quos maluerit, ex prędictis illis sex eligat. Sint vero hi examinatores, Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut iure canonico, vel alij Clerici, seu Regulares, etiam ex ordine mendicantium, aut etiam sæculares, qui ad id videbūtur magis idonei, iurentque omnes ad sancta Dei Euangelia, se, quacumq; humana affectione postposita, fideliter munus executuros. [2] Caueantq; ne

1 inf. Sess. vlt. de refor. ca. 9.

2 c. quādo. 24. dist.

ne quidquam prorſus occaſione huius examinis nec ante, nec poſt accipiant: alioquin ſimoniæ vitium tam ipſi, quam alij dantes incurrant; à qua abſolui nequeant, niſi dimiſſis beneficiis, quæ quomodocumq; etiam antea obtinebant, & ad alia in poſterũ inhabiles reddantur. Et de his omnibus nõ ſolum coram Deo, ſed etiam in Synodo prouinciali, ſi opus erit, rationem reddere teneantur, à qua, ſi quid cõtra officium eos feciſſe compertum fuerit, grauiter eius arbitrio puniri poſſint. Peracto deinde examine, renuntientur, quotcumque ab his idonei iudicati fuerint ætate, moribus, doctrina, prudẽtia, & aliis rebus ad vacantem eccleſiam gubernandam opportunis. [1] Ex hiſque Epiſcopus eum eligat, quem ceteris magis idoneum iudicauerit, atq; illi, & nõ alteri collatio eccleſiæ ab eo fiat, ad quem ſpectabit eam conferre. Si vero iuris patronatus eccleſiaſtici erit, ac inſtitutio ad Epiſcopum & non alium pertineat, is, quem patronus digniorẽ inter probatos ab examinatoribus iudicabit, Epiſcopo præſentare teneatur, vt ab eo inſtituatur. Cum vero inſtitutio ab alio, quam ab Epiſcopo erit facienda; tunc Epiſcopus ſolus ex dignis eligat

[1] Seſ. 25. c. 9.

digniorem, quem patronus ei præſentet, ad quem inſtitutio ſpectat. Quod ſi ius patronatus laicorum fuerit; debeat qui à patrono præſentatus erit, ab eiſdem deputatis, vt ſupra, examinari, & non, niſi idoneus repertus fuerit, admitti. In omnibuſq; ſupra dictis caſibus, nõ cuiquam alteri, quam vni ex prædictis examinatis, & ab examinatoribus approbatis, iuxta ſupradictam regulam, de eccleſia prouideatur, nec prædictorum examinatorum relationem, quo minus executionẽ habeat, vlla deuolutio, aut appellatio, etiam ad Sedem Apoſtolicam, ſiue eiuſdem Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuntios, ſeu Epiſcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interpoſita, impediat, aut ſuſpendat; alioquin Vicarius, quem eccleſiæ vacanti antea Epiſcopus arbitrio ſuo ad tempus deputauit, vel forſan poſtea deputabit, ab eius eccleſiæ cuſtodia, & adminiſtratione non amoueatur, donec aut eidem, aut alteri, qui probatus, & electus fuerit, vt ſupra, ſit prouiſum: aliàs prouiſiones omnes, ſeu inſtitutiones, præter ſupradictam formam factæ, ſurreptitiæ eſſe cenſeantur: non obſtãtibus huic decreto exẽptionibus, indultis, priuilegiis, præuen-

præuentionibus, affectionibus, nouis prouisionibus, indultis concessis quibuscumq; [1] Vniuersitatibus, etiam ad certam summam, & aliis impedimentis quibuscumque. Si tamen adeo exigui reditus dictæ parochiales fuerint, vt totius huius examinationis operam non ferant; aut nemo sit, qui se examini quærat subiicere, aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facile grauiores rixæ, ac tumultus possint excitari, poterit Ordinarius, si pro sua cōscientia cum deputatorum consilio ita expedire arbitrabitur, hac forma omissa, priuatum aliud examen, ceteris tamen, vt supra, seruatis, adhibere. Licebit etiā Synodo prouinciali, si qua in supradictis circa examinationis formam addēda, remittēdave esse censuerit, ꝓuidere.

1 Sess. 7. cap. 13.

CAPVT XIX.

DECERNIT sancta Synodus, Mandata de prouidendo, & gratias, quæ Expectatiuæ dicuntur, nemini ampliùs, etiam Collegiis, [1] Vniuersitatibus, Senatibus, & aliis singularibus personis, etiam sub nomine indulti, aut ad certam summam, vel alio quouis colore concedi, nec hactenus

1 Vide Sess. 25. c. 9.

concessis cuiquam vti licere.[1] Sed nec reseruationes mentales, nec aliæ quæcumque gratiæ ad vacatura, nec indulta ad alienas ecclesias, vel monasteria alicui, etiã ex sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus concedantur, & hactenus concessa, abrogata esse censeantur.

CAPVT XX.

CAVSAE omnes,[2] ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiam si beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinariis locorũ dũtaxat cognoscantur, atque omnino, saltem infra biennium à die motæ litis[3] terminentur: alioquin post id spatium liberum sit partibus, vel alteri illarum iudices superiores, aliàs tamen competentes adire, qui causam in eo statu, quo fuerit, assumant, & quamprimũ terminari curent, nec antea aliis committantur, nec auocentur: neque appellationes ab eisdem interpositæ, per Superiores quoscumque recipiantur, eorumve commissio, aut inhibitio fiat nisi à definitiua, vel à definitiuæ vim habente, & cuius grauamen per appellationem à definitiua reparari nequeat. Ab his excipiantur causæ,

quæ

1 c. 2. de concess. præb. & c. detestãda. eo. ti. in 6.

2 quæ decidi debent secundum ius canonicum, non secũdum ius ciuile. c. Quod clericis de refor. cõpet.

3 inf. Sess. vlt. de refor. c. 10. in fi.

quæ[1] iuxta canonicas sanctiones apud Sedem Apostolicam sunt tractandæ, vel quas ex vrgenti, rationabilique causa iudicauerit summus Romanus Pontifex per speciale rescriptum Signaturæ Sāctitatis suæ, manu propria subscribendum, committere, aut auocare. Ad hæc, causæ matrimoniales, & criminales non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, etiam visitando, sed Episcopi tantum examini, & iurisdictioni relinquantur: etiam si in præsenti inter Episcopum, & Decanum, seu Archidiaconum, aut alios inferiores super causarum istarum cognitione lis aliqua in quacūque instantia pendeat: coram quo, si pars vere paupertatem probauerit, non cogatur extra prouinciam nec in secunda, nec in tertia instantia in eadem causa matrimoniali litigare: nisi pars altera & alimenta, & expensas litis velit subministrare. Legati quoque, etiam de latere, Nuntij, Gubernatores ecclesiastici, aut alij quarumcumque facultatum vigore, non solum Episcopos in prædictis causis impedire, aut aliquo modo eorum iurisdictionem iis præripere, aut turbare non præsumant, sed nec etiam contra Clericos, aliasue personas ecclesiasticas, nisi

1 ca. nec licuit. 17. dist. cap. maiores de bapt. Vigilius Papa in epist. ad Eutherū in f. et *Pelagius* 2. in 1. epist. circa fin. cū sim.

Episcopo prius requisito, eoque negligente, procedant: alias eorũ processus ordinationesue nullius momẽti sint: atque ad damni satisfactionem, partibus illati, teneantur. Præterea, si quis in casibus à iure permissis appellauerit, aut de aliquo grauamine conquestus fuerit: seu alios ob lapsum biennij, de quo[1] supra ad alium iudicem recurrerit: teneatur acta omnia, coram Episcopo gesta, ad iudicem appellationis expensis suis transferre, eodem Episcopo prius admonito, vt, si quid ei pro causæ instructione videbitur, possit iudici appellationis significare. Quod si appellatus compareat: cogatur tũc is quoque actorum, quæ translata sunt, expensas, pro portione sua, si illis vti voluerit, subire: nisi aliter ex loci consuetudine seruetur, vt scilicet ad appellantem integrum hoc onus pertineat. Porro ipsam actorum copiam teneatur notarius, congrua mercede accepta, appellanti quanto citius, & ad minus intra mensem, exhibere. Qui notarius si in differenda exhibitione fraudẽ fecerit: ab officij administratione arbitrio Ordinarij suspendatur: & ad dupli pœnam, quanti ea lis fuerit, inter appellantem, & pauperes loci distribuendam, compellatur.

1 hoc c. in princ.

Iudex

Iudex vero, si & ipse impedimenti huius cõscius, particepsue fuerit, aliterue obstiterit, ne appellanti integre acta intra tempus traderētur, ad eandem dupli pœnam, prout supra, teneatur: non obstantibus, quo ad omnia suprascripta, priuilegiis, indultis, concordiis, quæ suos tantum teneant auctores, & aliis quibuscumque consuetudinibus.

CAPVT XXI.

CVPIENS sancta Synodus, vt ex decretis ab ea editis, nulla vnquam futuris temporibus dubitandi occasio oriatur, verba illa, posita in decreto publicato Sessione prima, sub Beatissimo Domino nostro Pio Quarto, [1] videlicet: Quæ proponentibus Legatis, ac Præsidentibus, ad horum temporum leuandas calamitates, sedandas de religione controuersias, coercendas linguas dolosas, deprauatorum morum abusus corrigẽdos, Ecclesiæ veram, & Christianam pacem conciliandam apta & idonea, ipsi sanctæ Synodo videbuntur: explicando, declarat, mentis suæ non fuisse, vt ex prædictis verbis [2] solita ratio tractandi negocia in generalibus Cõciliis, vlla ex parte immutaretur: neque noui quidquam, præter id

1 sup. sess. 17.

2 c. si. dist. 14. c. De quibus 20. dist.

quod à sacris canonibus, vel generalium Synodorum forma hactenus statutum est, cuiquam adderetur, vel detraheretur.

Indictio futuræ Sessionis.

INSVPER, eadem sacrosancta Synodus proximam futuram Sessionem feria quinta post conceptionem beatæ Mariæ virginis, quæ erit dies nona mensis Decembris, proxime venturi, habendam esse statuit, & decernit, cum potestate etiam abbreuiandi. In qua Sessione tractabitur de sexto nunc in eam dilato capite, & de reliquis reformationis capitibus, iam exhibitis, deque aliis ad eam pertinentibus. Si vero opportunum videbitur, & tempus patietur, poterit etiam de nonnullis dogmatibus tractari, prout suo tempore in Congregationibus proponentur.

Abbreuiata est dies Sessionis.

SES-

SESSIO XXV.

QVÆ EST NONA, ET VLTIMA, SVB PIO IIII. PONT. MAX.

COEPTA DIE III. ABSOLVTA DIE IIII. DECEMB. M. D. LXIII.

Decretum de Purgatorio.

CVM Catholica Eccleſia, Spiritu ſancto edocta, ex ſacris literis, & antiqua Patrum traditione, in ſacris Conciliis, & nouiſſime in hac œcumenica Synodo docuerit, [1] Purgatorium eſſe: animaſq; ibi detentas, fidelium ſuffragiis, potiſſimum vero acceptabili altaris ſacrificio iuuari: præcipit ſancta Synodus Epiſcopis, vt ſanam de Purgatorio doctrinam, à ſanctis Patribus, & ſacris Conciliis traditam, à Chriſti fidelibus credi, teneri, doceri, & vbique prædicari, diligenter ſtudeāt. Apud rudem vero plebem difficiliores, ac ſubtiliores quæſtiones, quæque ad ędificationem non faciunt, & ex quibus plerumque nulla fit pietatis acceſſio, à

1 ſeſ. 6. can. 30. ſup. ſeſ. 22. c. 2. & can. 3.

popularibus concionibus ſecludantur. [1] Incerta item, vel quæ ſpecie falſi laborant, euulgari, ac tractari non permittant. Ea vero, quæ ad curioſitatem quandam, aut ſuperſtitionem ſpectant, vel turpe lucrum ſapiunt, tanquam ſcandala, & fidelium offendicula prohibeant. Curent autem Epiſcopi, vt fidelium viuorum ſuffragia, Miſſarum ſcilicet ſacrificia, orationes, eleemoſynę, aliaque pietatis opera, quæ à fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri conſueuerunt, ſecundum Eccleſiæ inſtituta, pie & deuote fiant: & quæ pro illis ex teſtatorum fundationibus, vel alia ratione debentur, non perfunctorie, ſed à ſacerdotibus, Eccleſiæ miniſtris, & aliis, qui hoc præſtare tenentur, diligenter, & accurate perſoluantur.

[1] Conc. Lateran. ſub Leone 10. ſeſ. 1.

De inuocatione, veneratione, & Reliquiis Sanctorum, & ſacris imaginibus.

MANDAT ſancta Synodus [2] omnibus Epiſcopis, & ceteris docendi munus, curamque ſuſtinentibus, vt iuxta

[2] 16. diſt. in pri. c. Cú multa. ead. diſtinct.

Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ vsum, à primæuis Christianæ religionis temporibus receptum, sanctorumque Patrum consensionem, & sacrorum Conciliorum decreta, in primis de Sanctorum intercessione, inuocatione, Reliquiarum honore, & legitimo imaginum vsu, fideles diligenter instruant, docentes eos, Sanctos, vna cum Christo regnantes, orationes suas pro hominibus Deo offerre, bonum, atque vtile esse suppliciter eos inuocare: & ob beneficia impetranda à Deo, per filium eius Iesum Christum Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor, & Saluator est, ad eorum orationes, opem, auxiliumque confugere: illos vero, qui negant Sanctos, æterna felicitate in cœlo fruentes, inuocandos esse: aut qui asserunt, vel illos pro hominibus nō orare: vel eorum, vt pro nobis etiam singulis orent, inuocationem esse idololatriam: vel pugnare cum verbo Dei: aduersari q; honori [1] vnius mediatoris Dei & hominum Iesu Christi, vel stultum esse, in cœlo regnantibus voce, vel mente supplicare: impie sentire. Sanctorum quoq; martyrū, & aliorum cum Christo viuentium sancta corpora, quę viua membra fuerunt Christi,

1 1.Ti.2.

1 1.Cor.3. [1] & templum Spiritus sancti, ab ipso ad æternam vitam suscitanda, & glorificanda, à fidelibus veneranda esse: per quæ multa beneficia à Deo hominibus præstantur: ita vt affirmantes, Sanctorum Reliquiis venerationem, atque honorem non deberi: vel eas, aliaque sacra monumenta à fidelibus inutiliter honorari: atque eorum opis impetrandæ causa, Sanctorum memorias frustra frequentari: omnino damnandos esse,
2 Conc. Nicæn. 2 [2] prout iampridem eos damnauit, & nunc etiam damnat Ecclesia. Imagines porro Christi, Dei paræ virginis, & aliorum Sanctorum, in templis præsertim habendas, & retinendas, eisque debitum honorem, & venerationem impertiendam: non quòd credatur inesse aliqua in iis diuinitas, vel virtus, propter quam sint colendæ: vel quòd ab eis sit aliquid petendum: vel quòd fiducia in imaginibus sit figenda: veluti olim fiebat
3 Psa. 134 à Gentibus, quæ in idolis [3] spem suam col-
4 Concil. Nicæn. 2. act. 3. locabant: sed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad [4] prototypa, quæ illæ repræsentant: ita vt per imagines, quas osculamur, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Christum adoremus: & Sanctos, quorum illæ similitudinem gerunt,

runt,

runt, veneremur. Id quod Conciliorum, præſertim vero ſecundæ Nicænæ Synodi decretis contra imaginum oppugnatores eſt ſancitum.

ILLVD vero diligenter doceant Epiſcopi, per hiſtorias myſteriorum noſtræ redemptionis, picturis, vel aliis ſimilitudinibus expreſſas, erudiri, & confirmari populum in articulis fidei commemorandis, & aſſidue recolendis: tum vero ex omnibus ſacris imaginibus magnum fructum percipi: non ſolum quia admonetur populus beneficiorum, & munerum, quæ à Chriſto ſibi collata ſunt: ſed etiam quia Dei per Sanctos miracula, & ſalutaria exempla oculis fidelium ſubiiciuntur: vt pro iis Deo gratias agant, ad Sanctorúmque imitationem vitam moréſque ſuos componant: excitentúrque, ad adorandum, ac diligendum Deum, & ad pietatem colẽdam. Si quis autem his decretis contraria docuerit, aut ſenſerit: anathema ſit. In has autem ſanctas & ſalutares obſeruationes ſi qui abuſus irrepſerint, eos prorſus aboleri ſancta Synodus vehementer cupit, ita vt nullæ falſi dogmatis imagines, & rudibus periculoſi erroris occaſionem præbentes, ſtatuantur. Quod ſi

aliquando historias, & narrationes sacræ Scripturæ, cum id indoctæ plebi expediet, exprimi, & figurari contigerit: doceatur populus, non propterea diuinitatem figurari, quasi corporeis oculis conspici, vel coloribus, aut figuris exprimi possit. Omnis porro superstitio in Sanctorum inuocatione, Reliquiarũ veneratione, & imaginum sacro vsu tollatur: omnis turpis quæstus eliminetur: omnis denique lasciuia vitetur: ita vt procaci venustate imagines non pingantur, nec ornentur: & sanctorum celebratione, ac Reliquiarum visitatione homines ad commessationes, atque ebrietates non abutantur: quasi festi dies in honorem Sanctorum per luxum, ac lasciuiam agantur. Postremo, tanta circa hæc diligentia, & cura ab Episcopis adhibeatur, vt nihil inordinatum, aut præpostere, & tumultuarie accommodatum, nihil profanum, nihilque inhonestum, appareat: [1] cum domum Dei deceat sanctitudo. Hæc vt fidelius obseruẽtur, statuit sancta Synodus, nemini licere vllo in loco, vel ecclesia, etiam quomodolibet exẽpta, vllam insolitam ponere, vel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit: nulla etiam admitten-

1 Psalm. 92. 2. c. Decet. de Imm. eccl. in 6

da

da esse noua miracula, nec nouas Reliquias recipiendas, nisi eodem recognoscente & approbante Episcopo. Qui simulatque de iis aliquid compertum habuerit adhibitis in consilium Theologis, & aliis piis viris, ea faciat, quæ veritati, & pietati consentanea iudicauerit. Quod si aliquis dubius, aut difficilis abusus sit extirpandus: vel omnino aliqua de iis rebus grauior quæstio incidat: Episcopus, antequam controuersiam dirimat, Metropolitani, & comprouincialium Episcoporum in Concilio prouinciali sententiam expectet, ita tamen, vt nihil, inconsulto Sanctissimo Romano Pontifice, nouum, aut in Ecclesia hactenus inusitatum decernatur.

De Regularibus, & Monialibus.

EADEM sacrosancta Synodus, reformationem prosequens, ea quæ sequuntur, statuenda esse censuit.

CAPVT I.

QVONIAM non ignorat sancta Synodus, quantum ex monasteriis pie institutis, & recte administratis, in Ecclesia Dei splendoris, atque vtilitatis oriatur: ne-

cessarium esse censuit, quo facilius, ac maturius, vbi collapsa est, vetus, & Regularis disciplina instauretur, & constantius, vbi conseruata est, perseueret, præcipere, prout hoc decreto præcipit, vt omnes Regulares, tam viri, quam mulieres, ad Regulæ quam professi sunt, præscriptum vitam instituant, & componant: atque in primis, quæ ad suæ professionis perfectionem, [1] vt obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac si quæ alia sunt alicuius Regulę, & Ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respectiue essentiam, necnon ad communem vitam, victum, & vestimentum conseruanda pertinentia, fideliter obseruent: Omnisque cura, & diligentia à Superioribus adhibeatur, tam in Capitulis generalibus, & prouincialibus, quam in eorum visitationibus, quæ suis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur: [2] cum compertum sit, ab eis non posse ea, quæ ad substantiam Regularis vitæ pertinent, relaxari. Si enim illa, quæ bases sunt, & [3] fundamenta totius Regularis disciplinæ, exacte non fuerint conseruata: totum corruat ædificium necesse est.

1 Clem. exiui. §. cum igitur. in primis. de verb. sign.

2 c. cum ad monasteriũ in fin. de sta. mon.

3 c. cum Paul. 1. q. 1.

CAPVT II.

NEMINI igitur Regularium, tam virorum, quam mulierum, liceat bona immobilia, vel mobilia, cuiuscumque qualitatis fuerint, etiam quouis modo ab eis acquisita,[1] tamquam propria, aut etiam nomine conuentus, possidere, vel tenere, sed statim ea Superiori tradantur, conuentuique incorporentur. Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad vsumfructum, vel vsum, administrationem aut commendã. Administratio autem bonorum monasteriorum, seu conuentuum ad solos officiales eorundem, ad nutum Superiorum amouibiles, pertineat. Mobiliũ vero vsum ita Superiores permittant, vt eorum supellex statui paupertatis, quã professi sunt, conueniat; nihilque superflui in ea sit; nihil etiam, quod sit necessariũ, eis denegetur. Quod si quis aliter quidquam tenere deprehensus, aut conuictus fuerit; is biennio actiua & passiua voce priuatus sit; atque etiam iuxta suæ Regulæ, & Ordinis constitutiones puniatur.

[1] c.2. et c. cum ad monasterium de sta. regu. c. non dicatis, c. expedit. et c. cui portio. 12. q. 1. c. Monachi, de sta. mon.

CAPVT III.

CONCEDIT sancta Synod' omnib' monasterijs, & domibus tam virorũ, quam mulierũ, & mendicantiũ,[1] exceptis domibus fratrum sancti Francisci, Capucinorum, & eorũ, qui Minorum de obseruantia vocantur, etiam quibus aut ex constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex priuilegio Apostolico non erat concessum, vt deinceps bona immobilia eis possidere liceat. Quod si aliqua loca ex prædictis, quibus auctoritate Apostolica similia bona possidere permissum erat, eis spoliata sint; eadem omnia illis restituenda esse decernit.[2] In prędictis autem monasterijs, & domibus tam virorum, quam mulierũ, bona immobilia possidentibus, vel nõ possidentibus, is tantum numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, qui vel ex reditibus proprijs monasteriorum, vel ex consuetis eleëmosynis commode possit sustentari: nec de cetero similia loca erigantur sine Episcopi, in cuius diœcesi erigenda sunt, licentia prius obtenta.

1 c. exijt qui semi nat. §. porro. de ver. sig. in 6.

2 Conc. Arelat. 4. c. 8. Cõc Maguntiacum. c. 19. c. 1. & c. auctoritate de instit. c. quoniam vt ait de vi. & hon. cle. c. vni. §. sane vt hoc. de stat. reg. in 6.

CAPVT IIII.

PROHIBET sanctà Synodus, ne quis Regularis, sine sui Superioris licentia, prædi-

prædicationis, vel lectionis, aut cuiusuis pij operis prætextu, [1] subijciat se obsequio alicuius Prælati, Principis, vel vniuersitatis, vel Communitatis, aut alterius cuiuscumque personæ, seu loci; neque ei aliquod priuilegium, aut facultas, ab alijs super ijs obtenta, suffragetur. Quod si contra fecerit; tamquam inobediens arbitrio Superioris puniatur. [2] Nec liceat regularibus à suis conuentibus recedere, etiam prætextu ad Superiores suos accedendi; nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint. Qui vero sine prędicto mandato, in scriptis obtento, repertus fuerit; ab Ordinarijs locorum tamquam desertor sui instituti, puniatur. Illi autem, qui studiorũ causa ad Vniuersitates mittũtur, in conuentibus tantum habitent: alioquin ab Ordinarijs contra eos procedatur.

1 *c.* quanto. de of. or. *Clem.* ne. in agro. §. quia vero. de sta. mon.

2 *c. Mo*nachi. 2. 16. q. 1. *c.* Placuit ead. causa & quæst.

CAPVT V.

BONIFACII [3] Octaui constitutionem, quę incipit, Periculoso, renouans sancta Synodus, vniuersis Episcopis sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, præcipit, vt in omnibus monasterijs, sibi subiectis, ordinaria, in alijs vero, Sedis Apostolicæ auctoritate, clausuram Sanctimonialium,

3 c. periculoso de stat. mon. in *6.* Decreto. lib. *6.* de statu regulariũ *c. 1.* Vide post finẽ huius libri.

vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maxime procuret; inobedientes, atque contradictores per censuras ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacumque appellatione postposita, compescentes, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit auxilio brachij sæcularis. Quod auxilium vt præbeatur, omnes Christianos Principes hortatur sancta Synodus, & sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrẽda, omnibus magistratibus sæcularibus iniungit. [1] Nemini autem Sanctimonialium liceat post professionem exire à monasterio etiam ad breue tempus, quocumque prætextu, nisi ex aliqua legitima caussa, ab Episcopo approbanda: indultis quibuscumque & Priuilegijs non obstantibus. [2] Ingredi autem intra septa monasterij nemini liceat, cuiuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerit, sine Episcopi, vel Superioris licentia, in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda. [3] Dare autem tantum Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessarijs; neque alius vllo modo possit, etiam vigore cuiuscumque facultatis, vel indulti hactenus concessi, vel

1 Conc. Cabilon. 2. c. 57. 62. et 63. c. 1. de stat. mon. in 6. Clem. 1. §. 1. eod. tit.
2 Conc. Matiscon. 1. c. 2. Conc. Arelaté. cap. 7.
3 c. diffinimus. 18. q. 2 c. periculoso. de sta. mon. in 6.

in

in posterum concedendi. Et quia monasteria Sanctimonialium extra mœnia vrbis, vel oppidi constituta, malorum hominum prædæ, & alijs facinoribus, sine vlla sæpe custodia sunt exposita, curent Episcopi, & alij Superiores, si ita videbitur expedire, vt Sanctimoniales ex ijs ad noua, vel antiqua monasteria intra vrbes, vel oppida frequentia reducantur, inuocato etiam auxilio, si opus fuerit, brachij sæcularis. Impedientes vero, vel nõ obedientes per censuras ecclesiasticas parere compellant.

CAPVT VI.

IN electione Superiorum quorumcumque, Abbatũ temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, atque aliarum Præpositarum, quo omnia recte, & sine vlla fraude fiant, in primis sancta Synodus districte præcepit, omnes supradictos eligi debere per vota secreta; ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur. Nec in posterum liceat, Prouinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoscumque Titulares ad effectum electionis faciendæ constituere; aut voces, & suffragia absentium supplere. Si vero contra huius decreti conu

ſtitutionem aliquis electus fuerit; electio irrita ſit: & is, qui ad hunc effectum ſe in Prouincialem, Abbatē, aut Priorem creari permiſerit; deinceps ad omnia Officia, in religione obtinenda, inhabilis exiſtat; facultatesque ſuper his conceſſæ, eo ipſo abrogatæ cenſeantur; &, ſi in poſterum aliæ concedantur, tamquam ſurrepticiæ habeantur.

CAPVT VII.

1 Conc. Cartha. 3. Conc. Agat. c. 19. c. ſanctimoniales, 20. q. 1. 2 c. indēnitatib9. de elect. in 6.
3 Conc. Agath. c. 57. Cōc. Epaun. c. 9. c. vlt. 10. q. vlt. c. vnum. 21. q. 1. Cōc. Cabilonen. cap. 12.

ABBATISSA,[1] & Prioriſſa, & quocumque alio nomine Præfecta, vel Præpoſita appelletur, eligatur non minor annis quadraginta, & quæ octo annis poſt expreſſam profeſſionem laudabiliter vixerit. Quod ſi his qualitatibus non reperiatur in eodem monaſterio, ex alio eiuſdem Ordinis eligi poſſit. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui electioni præeſt, videatur; ex ijs,[2] quæ in eodem monaſterio annum trigeſimum exceſſerint, & quinque ſaltem annis poſt profeſſionem recte vixerint, Epiſcopo, vel alio Superiore conſentiente, eligatur.[3] Duobus vero monaſterijs nulla præficiatur. Et, ſi qua duo, vel plura quocumque modo obtinet, cogatur, vno excepto, intra ſex menſes cetera reſignare.

gnare, Post id vero tempus, nisi resignauerit omnia ipso iure vacent. Is vero, qui electioni præest, Episcopus, siue alius Superior claustra monasterij non ingrediatur; sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat. In reliquis seruentur singulorum Ordinum, vel monasteriorum constitutiones.

CAPVT VIII.

MONASTERIA omnia, quæ generalibus Capitulis, aut Episcopis non subsunt, nec suos habent ordinarios regulares Visitatores, sed sub immediate Sedis Apostolicæ protectione, ac directione regi consueuerunt, teneantur infra annum à [1] fine præsentis Concilij, & deinde quolibet triennio sese in congregationes redigere, iuxta formam Constitutionis Innocentij III. in [2] Concilio generali, quæ incipit, In singulis: ibique certas regulares personas deputare, quæ de modo, & ordine, de prædictis congregationibus erigendis, ac statutis in eis exequendis deliberent, & statuant. Quod si in his negligentes fuerint; liceat Metropolitano, in cuius prouincia prædicta monasteria sunt, tamquam Sedis Apostolicæ delegato, eos

[1] qui fuit anno 1563. 7. calen. Febru.

[2] c. in singulis. de sta. mon. decretal. lib. 5. Vide post finem huius libri.

pro prædictis caufis conuocare. Quod fi infra limites vnius prouinciæ, non fit fufficiens talium monafteriorum numerus ad erigendam congregationem, poffint duarum, vel trium prouinciarum monafteria, vnam facere congregationem. Ipfis autem congregationibus conftitutis illarum generalia Capitula, & ab illis electi præfides, vel Vifitatores eandem habeant auctoritatem in fuæ congregationis monafteria, ac regulares in eis commorantes, quam alij Præfides, ac Vifitatores in ceteris habent Ordinibus: teneanturque fuæ congregationis monafteria frequenter vifitare; & illorum reformationi incumbere; & ea obferuare, quæ in facris canonibus, & in hoc facro Concilio funt decreta. Quod fi etiam, Metropolitano inftante, prædicta exequi non curauerint; Epifcopis, in quorum diœcefibus loca prædicta fita funt, tamquam Sedis Apoftolicæ delegatis, fubdantur.

CAPVT IX.

MONASTERIA Sanctimonialium, fanctæ Sedi Apoftolicæ immediate fubiecta, etiam fub nomine Capitulorum fancti Petri, vel fancti Ioannis, vel aliàs quomo-

quomodocumque nuncupentur,[1] ab Episcopis, tamquam dictæ Sedis delegatis, gubernentur, nō obstantibus quibuscumque. Quæ vero à deputatis in Capitulis generalibus, vel ab alijs Regularibus, reguntur; sub eorum cura, & custodia relinquantur.

1 c. cognouimus. 18. q. 1.

CAPVT X.

ATTENDANT diligenter Episcopi, & ceteri Superiores monasteriorū Sāctimonialium, vt in constitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales,[2] vt saltem semel singulis mensibus confessionem peccatorum faciant; & sacrosanctam Eucharistiam suscipiant; vt eo se salutari præsidio muniant, ad omnes oppugnationes Dæmonis fortiter superandas. Præter ordinarium autem * confessorem, alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis aut ter in anno offeratur, qui omniū confessiones audire debeat. Quod vero sanctissimum Christi corpus intra chorum, vel septa monasterij, & non in publica ecclesia conseruetur, prohibet sancta Synodus: non obstante quocumque indulto, aut priuilegio.

2 Clem. ne in agro §. sane de sta. mon.

* Confessarium.

Caput XI.

IN monasteriis, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum sæcularium, præter eas, quæ sunt illorum monasteriorum, seu locorum familia, personæ, tam regulares, quàm sæculares, huiusmodi curam exercentes, subsint immediate in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cuius diœcesi sunt sita. [1] Nec ibi aliqui, etiam ad nutũ amouibiles, deputentur, nisi de eiusdem consensu, ac præuio examine, per eum, aut eius Vicarium faciendo, [2] excepto monasterio Cluniacensi cum suis limitibus, & exceptis etiã iis monasteriis, seu locis, in quibus Abbates, Generales, aut Capita Ordinum sedem ordinariam principalẽ habent, atque aliis monasteriis, seu domibus, in quibus Abbates, aut alij Regularium Superiores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in Parochos, & parochianos exercent: saluo tamẽ eorum Episcoporum iure, qui maiorem in prędicta loca, vel personas iurisdictionem exercent.

re. qui re ligios. 18. q. 2.

2 Clem. Attendẽtes, & ibi glos. de sta. mon.

Capvt

CAPVT XII.

CENSVRAE, & interdicta, nedum à Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinariis promulgata, mandante Episcopo, à Regularibus in eorum ecclesiis publicentur, atque seruentur. [1] Dies etiam festi, quos in diœcesi sua seruandos idem Episcopus præceperit, ab exemptis omnibus, etiam regularibus, seruentur.

1 c. de iis, 12. dist.

CAPVT XIII.

CONTROVERSIAS omnes de præcedentia, quæ persæpe cum scandalo oriuntur inter ecclesiasticas personas, tam seculares, quam regulares, cum in processionibus publicis, tum in iis, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, & in deferenda vmbella, & aliis similibus, Episcopus, amota omni appellatione, & nō obstantibus quibuscumque, componat. Exempti autem omnes, tam clerici sæculares, quam regulares, quicumque, etiam monachi, ad publicas processiones vocati, accedere compellantur, iis tantum exceptis, qui in strictiori clausura perpetuo viuunt.

CAPVT XIIII.

REGVLARIS, non subditus Episcopo, qui intra claustra monasterij de-

git, & extra ea ita notorie deliquerit, vt populo ſcandalo ſit; Epiſcopo inſtante, à ſuo Superiore intra tempus, ab Epiſcopo præfigendum, ſeuere puniatur; ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat: [1] ſin minus, à ſuo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit.

1 c. fi. §. ſi vero. de ſta. mon.

Capvt xv.

IN quacumque religione, [2] tam virorũ, quam mulierum profeſſio non fiat ante decimum ſextum annum expletum; nec qui minore tempore, quam per annum, poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit, ad profeſſionem admittatur. [3] Profeſſio autem, antea facta, ſit nulla; nullamque inducat obligationem ad alicuius Regulæ, vel religionis, vel ordinis obſeruationem, aut ad alios quoſcumque effectus.

2 c. Gonſaldus 17. q. 2. c. ad Apoſtolicam de regul. & c. non ſolum eo. tit. in 6.

3 c. ad noſtram. c. cum virum, & c. poſtulaſti. eo. tit. & c. 1. eo. it. in 6.

Capvt xvi.

NVlla quoque renunciatio, aut obligatio, antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuſcumque cauſę piæ, valeat, niſi cum licentia Epiſcopi, ſiue eius Vicarij fiat, intra duos menſes proximos ante profeſſionem; ac non alias intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione: aliter vero facta, etiam ſi

cum

cum huius fauoris expressa renuntiatione, etiam iurata, sit irrita, & nullius effectus. 1 c. cum causam in fi. de elec. c. Puella. 20, q. 2.

[1] Finito tempore nouitiatus, Superiores, nouitios, quos habiles inuenerint, ad profitendum admittant, aut è monasterio eos eiiciant. Per hæc tamen sancta Synodus non intendit aliquid innouare, aut prohibere, quin religio Clericorum Societatis Iesu, iuxta pium eorum institutum, à sancta Sede Apostolica approbatum, Domino, & eius Ecclesiæ inseruire possint: sed neque ante professionem, excepto victu, & vestitu, nouitij, vel nouitiæ illius tẽporis, quo in probatione est, quocumque prætextu, à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monasterio aliquid ex bonis eiusdem tribuatur: ne hac occasione discedere nequeat, quod totam, vel maiorem partem substantiæ suæ monasterium possideat, nec facile, si discesserit, id recuperare possit, quin potius præcipit sancta Synodus sub anathematis pœna, dantibus & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat; & vt abeuntibus ante professionẽ, [2] omnia restituantur, quæ sua erant. Quod vt recte fiat, Episcopus, etiam per censuras ecclesiasticas, si opus fuerit, compellat. 2 cap. Si quis. 17. q. 2.

CAPVT XVII.

LIBERTATI profeſſionis virginum Deo dicandarum proſpiciens ſancta Synodus, ſtatuit, atque decernit, vt, ſi puella, quæ habitum regularem ſuſcipere voluerit, maior duodecim annis ſit, non ante eum ſuſcipiat; nec poſtea ipſa, vel alia profeſſionem emittat, quam explorauerit Epiſcopus, vel, eo abſente, vel impedito, eius Vicarius, aut aliquis eorum ſumptibus ab eis deputatus, virginis voluntatem diligenter, an coacta, an ſeducta ſit, an ſciat, quid agat. Et ſi voluntas eius pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requiſitas iuxta monaſterij illius, & Ordinis regulam; necnon monaſterium fuerit idoneũ, libere ei profiteri liceat. Cuius profeſſionis tempus ne Epiſcopus ignoret, teneatur Pręfecta monaſterio eum ante menſem certiorem facere. Quod ſi Præfecta certiorem Epiſcopum non fecerit, quamdiu Epiſcopo videbitur, ab officio ſuſpenſa ſit.

CAPVT XVIII.

ANATHEMATI ſancta Synodus ſubiicit omnes, & ſingulas perſonas, cuiuſcumque qualitatis, vel condititionis

fuerint,

fuerint,tam Clericos,quam laicos, ſæculares, vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fungentes, ſi quomodocumq; coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcumq; mulierem inuitã, præterquam in caſibus in iure expreſſis, ad ingrediendum monaſterium, vel ad ſuſcipiẽdum habitum cuiuſcumque religionis, vel ad emittendam profeſſionem; quique conſilium, auxilium, vel fauorẽ dederint, quiq; ſcientes eam non ſponte ingredi monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere; quoquomodo eidem actui vel præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint.[1] Simili quoque anathemati ſubiicit eos, qui ſanctam virginũ, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi, quoquomodo ſine iuſta cauſa impedierint. Eaque omnia, & ſingula, quæ ante profeſſionem, vel in ipſa profeſſione fieri oportet, ſeruentur non ſolum in monaſteriis ſubiectis Epiſcopo, ſed & in aliis quibuſcumque.[2] Ab his tamẽ excipiuntur mulieres, quæ Pœnitentes, aut Conuertitiæ appellantur: in quibus conſtitutiones earum ſeruentur.

1 Cõc. Tolet. 3. can. 10. c. puella. 20. q. 2. c. vlt. 32. q. 2.

2 Cõc. Tolet. 4. c. 54. in fi.

Capvt xix.

1 c. puellæ. 20. q. 1. c. cum virū. de regul.
2 sup. c. 15

Qvicvmqve Regularis prætendat, [1] se per vim & metum ingressum esse religionem, aut etiam dicat, ante [2] ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile, velitque habitum dimittere quacumque de [redacted], aut etiam cum habitu discedere sine licentia Superiorum, non audiatur, nisi intra quinquennium tantum à die professionis, & tunc non aliter, nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore suo, & Ordinario.[3] Quod si antea habitum sponte dimiserit, nullatenus ad allegandum quamcumque causam admittatur, sed ad monasterium redire cogatur, & tamquam apostata puniatur: interim vero nullo priuilegio suæ religionis iuuetur. Nemo etiam Regularis cuiuscumque facultatis vigore, transferatur ad laxiorem religionem, nec detur licentia cuiquam Regulari, occultè ferendi habitum suæ religionis.

3 Conc. Arelat. 1. c. vlt. Conc. Arelat. 2. c. 25.

Capvt xx.

Abbates, qui sunt Ordinum Capita, ac ceteri prædictorum Ordinum Superiores, Episcopis non subiecti, quibus est in alia inferiora monasteria, Prioratusve

legitima

legitima iuriſdictio, eadem illa ſibi ſubdita monaſteria, & Prioratus, ſuo quiſque loco atque ordine, ex officio viſitent, etiam ſi commẽdata exiſtant. Quæ cum Ordinum ſuorum Capitibus ſubſint, declarat ſancta Synodus, in iis, [1] quæ aliàs de viſitatione monaſteriorum commẽdatorum definita ſunt, non eſſe comprehenſa: teneanturque quicumque prædictorum Ordinum monaſteriis præſunt, prædictos Viſitatores recipere, & illorum ordinationes exequi. Ipſa quoque monaſteria, quæ ſunt Ordinũ Capita, iuxta ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, & cuiuſque Ordinis conſtitutiones viſitentur. Et quamdiu durabunt huiuſmodi commendæ, Priores clauſtrales, aut in Prioratibus conuentum habentibus, Subpriores, qui correctiones, & ſpirituale regimen exercẽt, à Capitulis generalibus, vel ipſorum Ordinum Viſitatoribus inſtituantur. In ceteris omnibus, præfatorum Ordinum priuilegia, & facultates, quæ ipſorum perſonas, loca, & iura concernunt, firma ſint, & illæſa.

1 ſup. ſeſ. 21. de refor. c. 8.

CAPVT XXI.

CVM pleraque monaſteria, [2] etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præpoſituræ ex

2 Conc. Lateran. ſub Leone 10. Seſ. 9. in Bulla de reform. Curiæ.

mala eorum, quibus cõmiſſa fuerunt, administratione, non leuia paſſa fuerint tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus detrimenta, cupit ſancta Synodus ea ad congruam monaſticæ vitæ diſciplinam omnino reuocare. Verùm adeo dura, difficiliſq; eſt præſentium temporum conditio, vt nec ſtatim omnibus, nec commune vbiq; quod optaret, remedium poſſit adhiberi. Vt tamen nihil prætermittat, vnde prædictis ſalubriter aliquando prouideri poſſit; primũ quidem confidit, Sanctiſſimum Romanũ Pontificem pro ſua pietate & prudentia curaturum, quantum hæc tempora ferre poſſe viderit, vt iis, quæ nunc commendata reperiũtur, & quæ ſuos conuentus habent, regulares perſonæ, eiuſdem Ordinis expreſſe profeſſæ, & quæ gregi præire, & præeſſe poſſint, præficiantur. [1] Quæ vero in poſterum vacabũt, nonniſi regularibus ſpectatæ virtutis, & ſanctitatis conferantur. Quo ad ea vero monaſteria, quæ Capita ſunt, ac Primates Ordinum, ſiue Abbatiæ, ſiue Prioratus, filiæ illorum Capitum nuncupantur; teneantur illi, qui in præſenti ea in commendam obtinent, niſi ſit eis de regulari ſucceſſore prouiſum, infra ſex menſes religionem

1 Supra Seſſ. 14. c. 10. & 11. de refor.

gionem illorum Ordinum propriam solemniter profiteri, aut iis cedere: aliàs commendæ prædictæ ipso iure vacare censeãtur. Ne autem in prædictis omnibus, & singulis fraus aliqua adhiberi possit; mandat sancta Synodus, vt in prouisionib' dictorũ monasteriorum, qualitas singulorum nominatim exprimatur: aliterque facta prouisio, subreptitia esse censeatur: nullaque subsequenti possessione, etiam triennali adiuuetur.

CAPVT XXII.

HÆc omnia & singula in superiorib' decretis contenta, obseruari sancta Synodus præcipit in omnibus cœnobiis ac monasteriis, collegiis, ac domibus quorumcumq; monachorum, ac regularium, necnon quarumcumq; Sanctimonialium virginum, ac viduarum, etiam si illæ sub gubernio militiarum, etiam Hierosolymitanæ, viuant, & quocumque nomine appellentur, sub quacumque regula, vel constitutionibus, & sub custodia, vel gubernatione, vel quauis subiectione, aut annexione, vel dependentia cuiuscumque Ordinis, mendicantium, vel non mendicantium, vel

aliorum regularium monachorum, aut canonicorum quorumcumque, non obstantibus eorum omnium, & singulorum [1] priuilegiis sub quibuscumque formulis verborum conceptis, ac Mare magnum, appellatis, etiam in fundatione obtentis, necnon constitutionibus & regulis etiam iuratis, atque etiam consuetudinibus, vel præscriptionibus, etiam immemorabilib⁹. Si qui vero regulares tam viri, q̃ mulieres sunt, qui sub arctiori regula, vel statutis viuunt, excepta facultate habendi bona stabilia in communi, eos ab eorum instituto, & obseruantia sancta Synodus amouere non intendit. Et quia sancta Synodus desiderat, vt omnia, & singula supradicta quamprimum executioni demandētur; præcipit omnibus Episcopis, in monasteriis sibi subiectis, & in omnibus aliis, ipsis in superioribus decretis specialiter commissis, atque omnibus Abbatibus, & Generalibus, & aliis Superioribus Ordinum supradictorum, vt statim prædicta exequantur. Et si quid executioni mandatum non sit, Episcoporũ negligentiam Cōncilia prouincialia suppleāt, & coërceant. Regularium vero Capitula prouincialia, & generalia, & in defectum

[1] Quæ Pius iiij. quatenus decretis Cō cilij Tridentini aduersantur, bulla edita, & sub finē huius libri excusa, reuocauit.

Capitulorum generalium Cōcilia prouincialia, per deputationem aliquorum eiuſdem Ordinis, prouideant. Hortatur etiam ſancta Synodus omnes Reges, Principes, Reſpub. & magiſtratus, & in virtute ſanctæ obediētiæ præcipit, vt velint prædictis Epiſcopis, abbatibus, ac Generalibus, & ceteris Præfectis in ſuperius contentæ reformationis executione, ſuum auxilium, & auctoritatem interponere, quoties fuerint requiſiti: vt ſine vllo impedimento præmiſſa recte exequantur, ad laudem Dei omnipotentis.

Decretum de reformatione.

CAPVT I.

OPTANDVM eſt, vt ij, qui Epiſcopale miniſterium ſuſcipiunt, quæ ſuæ ſint partes, agnoſcant: ac ſe non ad propria commoda, non ad diuitias, aut luxum, ſed ad labores & ſolicitudines pro Dei gloria vocatos eſſe intelligant. [1] Nec enim dubitandum eſt, & fideles reliquos ad religionem, innocentiamque facilius inflammandos, ſi præpoſitos ſuos viderint non ea, quæ mundi ſunt, ſed animarum ſalutem, ac cæleſtem patriam cogitantes. Hæc cum ad

1 c. magnæ deuoto. c. qualiter, & quando de accuſ. ſup. ſeſ. 22. de refor. ca. 1. in princ.

restituendam ecclesiasticam disciplinam, præcipua esse sancta Synodus animaduertat: admonet Episcopos omnes, vt secum ea sæpe meditantes, factis etiam ipsis, ac vitæ actionibus, quod est veluti perpetuũ quoddam prædicandi genus, se muneri suo conformes ostendant: in primis vero ita mores suos omnes componant, vt reliqui ab eis frugalitatis, modestiæ, continentiæ, ac, quæ nos tantopere commendat Deo, [1] sanctæ humilitatis exempla petere possint. Quapropter, exemplo Patrum nostrorum in Concilio Carthaginensi, non solum iubet, vt Episcopi modesta supellectili, & mensa, ac frugali victu contenti sint: verum etiam in reliquo vitæ genere, ac tota * eius domo caueant, ne quid appareat, quod à sancto hoc instituto sit alienum, quódque non simplicitatem Dei zelum, ac vanitatum contemptum præseferat. [2] Omnino vero eis interdicit, ne ex reditibus ecclesiæ consanguineos, familiarésue suos augere studeant: cum & Apostolorum [3] canones prohibeant, ne res ecclesiasticas, quæ [4] Dei sunt, consanguineis donent: sed si pauperes sint, iis, vt

1 Psal. 101 Eccl. 3. 35. & 66. Matt. 10. & 18. cũ si. Concil. Carth. 4. cap. 15. Concil. Tolet. 3. c. 7. c. Episcopus 41. dist. c. pro reuerentia 44. dist. sup. ses. 3.
2 Conc. Antio. c. 25. cap. quisquis c. sint manifestæ. c. Episcopus & c. res Ecclesiæ. cum seq. 12. q. 2.
* Fortè legẽdũ, sua.

3 Canon Apost. 59. & 75. 4 c. Cum secundum de præb. & c. Cum ex eo de elect. lib. 6. c. Quoniam quicquid 16. q. 1.

paupe-

pauperibus distribuant: eas autem non distrahant nec dissipent illorum causa: immo, quam maxime potest, eos sancta Synodus monet, vt omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum, vnde multorũ malorum in Ecclesia seminarium extat, penitus de[redacted]nt. Quæ vero de Episcopis dicta sunt: eadem non solum in quibuscumque beneficia ecclesiastica, tam secularia, quam regularia obtinentibus, pro gradus sui conditione obseruari, [1] sed & ad sanctæ Romanę Ecclesiæ Cardinales pertinere decernit: quorum consilio apud Sanctissimum Romanum Põtificem vniuersalis Ecclesiæ administratio nitatur, nefas videri potest, non iis etiam virtutum insignibus, ac viuendi disciplina eos fulgere, quæ meritò omnium in se oculos conuertant.

1 Conc. Lateran. sub Leone 10. sess. 9. de ref. curiæ.

Capvt II.

COGIT temporum calamitas, & inualescentium hæresum malitia, vt nihil sit prætermittendum, quod ad populorum ædificationem, & catholicæ fidei præsidium videatur posse pertinere. Præcipit igitur sancta Synodus Patriarchis,

Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & omnibus aliis, qui de iure, vel conſuetudine in Concilio prouinciali intereſſe debent, vt in ipſa prima Synodo prouinciali, poſt finem pręſentis Concilij habēda, ea omnia, & ſingula, quæ ab hac ſancta Synodo definita, & f[illegible]a, ſunt, palam recipiant: necnō veram obedientiam ſummo Romano Pōtifici ſpondeant, & profiteantur: ſimulq́ue hæreſes omnes, à ſacris canonibus, & generalibus Conciliis, præſertim q́ue ab hac eadem Synodo damnatas, [1] publice deteſtentur, & anathematizent. Idemque in poſterum quicumque in Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcoposque promouēdi, in prima Synodo prouinciali, in qua in ipſi interſuerint, omnino obſeruent. Quod ſi quis ex ſupradictis omnibus, quod abſit, renuerit: Epiſcopi comprouinciales ſtatim ſummum Romanum Pontificem admonere, ſub pœna diuinæ indignationis, teneantur: interim q́ue ab eiuſdem communione abſtineant. Ceteri vero omnes, ſiue in præſenti, ſiue in futurum beneficia eccleſiaſtica habituri, & qui in Synodo diœceſana cōuenire debent, idem vt ſupra, in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur,

1 c. ſicut & ca. excommunicamus in 2. de hæret. c. 2. in fi. de ſum. trinit. cum fini.

tur, faciant, & obseruent: aliàs secundum formam sacrorum canonum puniantur. Ad hæc, omnes ij, ad quos Vniuersitatum, & Studiorum generalium cura, visitatio, & reformatio pertinet, diligenter curent, vt ab eisdem Vniuersitatibus, canones & decreta huius sanctæ Synodi integ[illegible]ipiantur: ad eorumque normam Magistri, Doctores, & alij in eisdem Vniuersitatibus ea, quę [1] Catholicæ fidei sunt, doceant, & interpretentur: seque ad hoc institutum initio cuiuslibet anni solemni iuramento obstringant: sed & si aliqua alia in prædictis Vniuersitatibus correctione, & reformatione digna fuerint, ab eisdem, ad quos spectat, pro religionis, & disciplinę ecclesiasticæ augmento emendentur, & statuantur. Quæ vero Vniuersitates immediate summi Romani Pontificis protectioni, & visitationi sunt subiectę: has sua Beatitudo per eius delegatos eadem, qua supra, ratione, &, prout ei vtilius visum fuerit, salubriter visitari, & reformari curabit.

1 Vid. sess. 5. ca. 1. de reform.

CAPVT III.

QVAMVIS [2] excommunicationis gladius neruus sit ecclesiasticæ disci-

2 c. dilecto de sentent. excom. in 6. cap. multi. in princ. 2. q. 1. c. visis. in fi. 16. q. 2. c. corripiatur, 24. q. 3.

plinæ, & ad continendos in officio populos, valde salutaris: sobrie tamen, magnaque circumspectione exercendus est: cum experientia doceat, si temere, aut leuibus ex rebus incutiatur, magis contemni, quam formidari: & perniciẽ potius parere, quam salutem. Quapropter excommunicationes illæ, quæ monitionibus præmissis, ad finem reuelationis, vt aiunt, aut pro deperditis, seu subtractis rebus ferri solẽt, à nemine prorsus, præterquam ab Episcopo, decernantur: & tunc non alias, quam ex re non vulgari, causaque diligenter, [1] ac magna maturitate per Episcopum examinata, quæ eius animum moueat: nec ad eas concedendas cuiusuis sæcularis, etiam Magistratus, auctoritate adducatur: sed totum hoc in eius arbitrio, & conscientia sit positum: quando ipse pro re, loco, persona, aut tempore, eas decernendas esse iudicauerit. In causis vero iudicialibus mandatur omnibus iudicibus ecclesiasticis, cuiuscumque dignitatis existant, vt quandocumque executio realis, vel personalis in qualibet parte iudicij propria auctoritate ab ipsis fieri poterit, abstineant se tam in procedendo, quam definiendo, à censuris ecclesiasticis, seu interdicto:

[1] c. Episcopi, c. nemo Episcoporum & c. nullus sacerdotũ. 11. q. 3. c. sacro, de sentent. excom. Cõc. Aurelian. 5. cap. 2.

dicto: sed liceat eis, si expedire videbitur, in causis ciuilibus, ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentibus, contra quoscumque, etiam laicos, per multas pecuniarias, quæ locis piis, ibi existentibus, eo ipso, quod exactæ fuerint, assignentur: seu per captionem pignorum, personarumque districtionem, per suos proprios, aut alienos executores faciendam, siue etiam per priuationem beneficiorum, aliaque iuris remedia procedere, & causas definire. Quod si executio realis, vel personalis aduersus reos hac ratione fieri non poterit, [1] sitque erga iudicem contumacia, tunc eos etiam anathematis mucrone, arbitrio suo, præter alias pœnas, ferire poterit. In causis quoque criminalibus, vbi executio realis, vel personalis, vt supra, fieri poterit; erit à censuris abstinendum: sed si dictæ executioni facile locus esse non possit: licebit iudici, hoc spirituali gladio in delinquentes vti: si tamen delicti qualitas, præcedente bina saltem monitione, etiam per edictũ, id postulet. Nefas autem sit sæculari cuilibet magistratui prohibere ecclesiastico iudici, ne quem excommunicet: aut mandare, vt latam excommunicationem reuocet,

1 cap. si quis deinceps in fin. 17. q. 5.

sub prætextu, quod contenta in præsenti decreto, non sint obseruata: cum non ad sæculares, sed ad ecclesiasticos, hæc cognitio pertineat. [r] Excommunicatus vero quicumque, si post legitimas, monitiones non resipuerit, non solum ad Sacramenta, & communione cum fidelium, ac familiaritatem nõ recipiatur: sed si obdurato animo, censuris annexus, in illis per annũ insorduerit, etiam contra eum, tanquam de hęresi suspectum, procedi possit.

r c. rogo cum seq. 11. q. 3 c. nulli, cũ seq. c. cũ desideres. & c. si concubinæ. de sentent. excom.

Capvt IIII.

Contingit sæpe in quibusdam ecclesiis vel tam magnum Missarum celebrãdarum numerũ ex variis defunctorum relictis impositum esse, vt illis pro singulis diebus, à testatoribus præscriptis, nequeat satisfieri: vel eleemosynam huiusmodi pro illis celebrandis adeo tenuem esse, vt non facile inueniatur, qui velit huic se muneri subiicere: vnde depereunt piæ testantium voluntates: & eorum conscientias, ad quos prædicta spectant, onerandi occasio datur. Sancta Synodus, cupiens hæc ad pios vsus relicta, quo plenius, & vtilius potest, impleri, facultatem dat Episcopis, vt in

Synodo diœcesana, itemque Abbatibus, & Generalibus Ordinum, vt in suis Capitulis Generalibus, re diligẽter perspecta, possint pro sua conscientia in prædictis ecclesiis, quas hac prouisione indigere cognouerint, [1] statuere circa hęc, quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque ecclesiarum vtilitatem viderint expedire: ita tamen, vt eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute, legata ea ad pios vsus reliquerunt.

1 sup. sess. 22 de refor. c. 6.

CAPVT V.

RATIO postulat, vt illis, quæ bene constituta sunt, contrariis ordinationibus non detrahatur. Quando igitur, ex beneficiorum quorumcumque erectione, seu fundatione, aut aliis constitutionibus, qualitates aliquæ requiruntur, seu certa illis onera sunt iniuncta: in beneficiorum collatione, seu in quacumque alia dispositione, eis non derogetur. Idem in prębẽdis Theologalibus, Magistralibus, Doctoralibus, aut Presbyteralibus: Diaconalibus, ac Subdiaconalibus, quandocumque ita constituta fuerint, obseruetur, vt eorũ qualitatibus, vel Ordinibus nihil in vlla prouisione de-

trahatur: & aliter facta prouiſio, ſurreptitia cenſeatur.

Capvt VI.

STATVIT ſancta Synodus, vt in omnibus eccleſiis cathedralibus, & collegiatis decretum ſub fel. rec. Paulo III.[a] quod incipit, Capitula cathedralium, obſeruetur, non ſolum, quando Epiſcopus viſitauerit, ſed & quoties ex officio, vel ad petitionem alicuius, contra aliquem ex contentis in dicto decreto, procedat: ita tamen, vt, cum extra viſitationem proceſſerit, infraſcripta omnia locum habeant: videlicet, vt Capitulum initio cuiuſlibet anni eligat ex Capitulo duos: de quorum conſilio, & aſſenſu Epiſcopus, vel eius Vicarius, tam in formando proceſſum, quam in ceteris omnibus actibus vſque ad finem cauſæ incluſiue, coram notario tamen ipſius Epiſcopi, & in eius domo, aut cõſueto tribunali, procedere teneatur. Vnum autem tantum ſit vtriuſque votum, poſſitque alter Epiſcopo accedere. quod ſi ambo ab Epiſcopo diſcordes in aliquo actu, ſeu interlocutoria, vel definitiua ſententia fuerint, tunc intra ſex dierum ſpatium, cum Epiſcopo tertium eligant, &, ſi in electione tertij etiam diſcordent, ad viciniorem

[a] ſup. ſeſ. 6. de ref. cap. 4. & ſeſ. 14. c. 4. de ref.

niorem Episcopum electio deuoluatur: & iuxta eam partem, cum qua tertius conueniet, articulus, in quo erat discordia: terminetur: aliàs processus, & inde secuta, nulla sint, nullósque producant iuris effectus. [1] In criminibus tamen ex incontinentia prouenientibus, de qua in decreto de concubinariis, & in atrocioribus delictis, depositionem, aut degradationem requirentibus, vbi de fuga timetur, ne iudicium eludatur, & ideo opus sit personali detentione, [2] possit initio solus Episcopus ad summariam informationem, & necessariam detentionem procedere: seruato tamen in reliquis ordine præmisso. In omnibus autem casibus ea ratio habeatur, vt iuxta qualitatem delicti, ac personarum, delinquentes ipsi in loco detenti custodiantur. [3] Episcopis præterea vbique is honor tribuatur, qui eorum dignitati par est: eisque in choro & in Capitulo, in Processionibus, & aliis actibus publicis, sit prima sedes, & locus, quem ipsi elegerint, & præcipua omnium rerum agendarum auctoritas. Qui si aliquid Canonicis ad deliberandum proponant; nec de re ad suum, vel suorum commodum spectante agatur, [4] Episcopi

1 infra c. 14. & supra sess. 24. de matrimonio, cap. 8.

2 c. qualiter in 2. de accus. & c. tuæ, de pœn.

3 Conc. Carthag. 4. c. 35. c. Episcopus in Ecclesiis 95. dist.

4 c. nouit. cum seq. de his quæ fiunt à præl. sine cons. cap.

ipsi Capitulum conuocent, vota exquirant, & iuxta ea concludant. Absente vero Episcopo omnino hoc ab iis de Capitulo, ad quos hoc de iure, vel consuetudine spectat, perficiatur, nec ad id Vicarius Episcopi admittatur. Ceteris autem in rebus, Capituli iurisdictio, & potestas, si qua eis competit, & bonorum administratio salua, & intacta omnino relinquatur. Qui vero nõ obtinent dignitates, nec sunt de Capitulo, ij omnes in causis ecclesiasticis Episcopo subiiciantur: non obstantibus, quo ad supradicta, priuilegiis, etiam ex fundatione competentibus, nec non cõsuetudinibus, etiã immemorabilibus, sentẽtiis, iuramentis, cõcordiis, quę tantum suos obligent auctores: [1] saluis tamen in omnibus, priuilegiis, que Vniuersitatibus Studiorum generalium, seu earum personis sunt concessa. Hæc autem omnia, & singula in iis ecclesiis locum nõ habeant, in quibus Episcopi, aut eorum Vicarij ex constitutionibus, vel priuilegiis, aut consuetudinibus, siue concordiis, seu quocumque alio iure, maiorem habent potestatem, auctoritatẽ, ac iurisdictionem, quàm præsenti decreto sit comprehensum: quibus sancta Synodus derogare non intendit.

1 iur. alleg. in meo tract. de priuilegiis scholarium, maxime priu. 64. cum seq.

Capvt

CAPVT VII.

CVM [1] in beneficijs ecclesiasticis ea, quę hereditariæ successionis imaginē referunt, sacris constitutionibus sint odiosa, & Patrum decretis contraria; nemini in posterum accessus, aut regressus, etiam de cōsensu, ad beneficium ecclesiasticum cuiuscumque qualitatis, concedatur: nec hactenus concessi, suspendantur, extēdantur, aut transferantur. Hocque decretum in quibuscumque beneficijs ecclesiasticis, ac in quibuscumque personis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, locum habeat. In Coadiutorijs quoque cum futura successione, idem posthac obseruetur, vt nemini in quibuscumque beneficijs ecclesiasticis permittantur. Quod si quando ecclesiæ cathedralis, aut monasterij vrgens necessitas, [2] aut euidēs vtilitas postulet Pręlato dari Coadiutorem, is nō aliàs cum futura successione detur, quam hęc causa prius diligenter à Sanctissimo Romano Pontifice sit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certum sit, quæ à iure, [3] & decretis huius sanctæ Synodi in Episcopis, & Prælatis requiruntur: aliàs concessiones super his factæ, surreptitiæ esse censeantur.

1 c. ad Apostolica s. q. r. c. ex trāsmissa. & c. ad extirpādas successiones, de fil. pres. c. consuluit de iu. patro. c. ad hæc, de deci. Conc. Roman. tempore Hilarij cap. 5.
2 sup. ses. 21. de ref. cap. 6. c. scripsit & c. quāuis. 7. q. 1.
3 sup. ses. 22. de ref. cap. 2. & ses. 7. de reform. ca. 1. & 3.

CAPVT VIII.

ADMONET sancta Synodus quoscumque ecclesiastica beneficia, sæcularia, seu regularia, obtinenentes,[1] vt hospitalitatis officium, à sanctis Patribus frequenter commendatum, quãtum per eorum prouentus licebit, prompte, benigneque exercere assuescant; memores, eos, qui hospitalitatem amant,[2] Christum in hospitibus recipere. Illis vero, qui hospitalia vulgo nuncupata, seu alia pia loca, ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperumve vsum præcipue instituta, in commendam, administrationem, aut quemcumque titulum, aut etiam ecclesijs suis vnita obtinent; vel si ecclesiæ parochialis hospitalibus forte vnitæ, aut in hospitalia erectæ earũq; patronis in administrationẽ concessæ sint; præcipit omnino, vt impositum illis onus, officiumve administrẽt, atq; hospitalitatem, quam debent, ex fructibus ad id deputatis actu exerceant,[3] iuxta constitutionem Concilij Viennensis, aliàs in hac eadem Synodo sub fel. rec. Paulo III. innouatam, quæ incipit, Quia contingit, Quod si hospitalia hæc ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliarum personarum

1 §. 1. & c. quiescamus 42. dist. c. Archidiaconũ. 85. dist. c volumus 89. dist. c. quia ad fi. & c. mos. 12. q. 2. c. quoniã. 16. q. 1.

2 Mat. 25.

3 Clem. quia cõting. de reli. domi. & supra sess. 7. ca. vlt.

ſonatum genus ſuſcipiendum fuerint inſtituta; nec in loco, vbi ſunt dicta hoſpitalia, ſimiles perſonæ, aut perpaucæ reperiantur; mandat adhuc, vt fructus illorum in alium pium vſum, qui eorum inſtitutioni proximior ſit, ac pro loco, & tempore vtilior, cõuertantur, prout Ordinario cum duobus de Capitulo, qui rerum vſu peritiores ſint, per ipſum deligendis, magis expedire viſum fuerit; niſi aliter fortè, etiam in hunc euentum, in eorum fundatione, aut inſtitutione fuerit expreſſum: quo caſu, quod ordinatum fuit, obſeruari curet Epiſcopus; aut, ſi id non poſſit, ipſe, prout ſupra, vtiliter prouideat. Itaque ſi prædicti omnes, & ſinguli, cuiuſcumque Ordinis, & religionis, & dignitatis, etiam ſi laici fuerint, qui adminiſtrationem hoſpitalium habent, non tamen regularibus ſubiecti, vbi viget regularis obſeruantia, ab Ordinario moniti, Hoſpitalitatis munus adhibitis omnibus, ad quæ tenentur, neceſſarijs, reipſa obire ceſſauerint; non ſolum per eccleſiaſticas cenſuras, & alia iuris remedia ad id compelli poſſint: ſed etiam hoſpitalis ipſius adminiſtratione, curaue perpetuo priuari poſſint; alijque eo-

rum loco ab ijs, ad quos spectabit, substituantur. Et prædicti nihilominus, etiam ad fructuum restitutionem, quos contra ipsorum hospitalium institutionem perceperunt, quæ nulla eis remissione, aut compositione indulgeatur, in foro conscientiæ teneantur: nec administratio, seu gubernatio huiusmodi locorum, vni & eidem personæ vltra triennium deinceps committatur; nisi aliter in fundatione cautum reperiatur: non obstante, quo ad omnia supradicta, quacumq; vnione, exemptione, & consuetudine in contrarium, etiam immemorabili, seu priuilegijs, aut indultis quibuscumque.

Capvt ix.

Sicvti, legitima patronatuum iura tollere, piasque fidelium voluntates in eorum institutione violare, æquum non est: sic etiam, vt hoc colore beneficia ecclesiastica in seruitutem, quod à multis impudenter fit, redigantur, non est permittendum. Vt igitur debita in omnibus, ratio obseruetur, decernit sancta Synodus, vt titulus iuris patronatus sit ex [1] fundatione, vel dotatione, qui ex authẽtico documento, & alijs iure requisitis ostendatur; siue etiam

[1] sup. sess. 14. de ref. c. 12. c. piæ mentis cum seq. 16. q. 1. & c. nobis de iu. patro. c. Abbatẽ. 18. q. 2.

etiam ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, aliasve ſecundum iuris diſpoſitionem. In ijs vero perſonis, ſeu Communitatibus, vel Vniuerſitatibus, in quibus id ius plerumque ex vſurpatione potius quæſitum præſumi ſolet, plenior, & exactior probatio ad docendum verum titulum, requiratur: nec immemorabilis temporis probatio aliter eis ſuffragetur, quàm ſi præter reliqua ad eam neceſſaria, præſentationes, etiam cōtinuatæ, non minori ſaltem, quam quinquaginta annorum ſpatio, quæ omnes effectum ſortitæ ſint, authenticis ſcripturis probentur. Reliqui patronatus omnes in beneficijs, tam ſæcularibus, quam regularibus, ſeu parochialibus, vel dignitatibus, aut quibuſcumque alijs beneficijs, in cathedrali, vel collegiata eccleſia; ſeu facultates, & priuilegia cōceſſa, tam in vim patronatus, quàm alio quocumque iure nominandi, eligendi, præſentandi ad ea, cum vacant, exceptis patronatibus, ſuper cathedralibus eccleſijs competentibus, & exceptis alijs, quæ ad Imperatorem & Reges, ſeu regna poſſidentes, alioſque ſublimes, ac ſupre-

1 Nota pro c. 19. sess. 24. mos Principes, iura Imperij in dominijs suis habentes, pertinent; & [1] quæ in fauorem Studiorum generalium concessa sunt, in totum prorsus abrogata, & irrita, cum quasi possessione inde secuta intelligantur. Beneficiaque huiusmodi, tamquam libera, à suis collatoribus conferantur; ac prouisiones huiusmodi plenum effectum consequantur.[2] Ad hæc, liceat Episcopo, præsentatos à patronis, si idonei non fuerint, repellere. Quod si ad inferiores institutio pertineat; ab Episcopo tamen, iuxta alias statuta ab hac sancta Synodo, examinentur: alioquin institutio ab inferioribus facta, irrita sit, & inanis. Patroni autem beneficiorum, cuiuscumque Ordinis, & dignitatis, etiam si Communitates, Vniuersitates, Collegia quæcumque Clericorum, vel laicorum existant, in perceptione fructuum, prouentuum, obuentionum quorumcumq; beneficiorum, etiam si verè de iure patronatus ipsorum ex fundatione, & dotatione essent,[3] nullatenus, nulla ve causa, vel occasione se ingerant; sed illos libere Rectori, seu Beneficiato, non obstante etiam quacumque consuetudine, distribuendos dimittant. Nec dictum ius patrona-

2 supra Sess. 24. de ref. c. 18. & ses. 24. de ref. cap. 13.

3 c. vnico, vt eccles. benefi. sine dimin. confer.

tus

tus venditionis, aut alio quocumque titulo in alios, contra canonicas sanctiones, trãsferre præsumant, si secus fecerint; excommunicationis, & interdicti pœnis subijciantur; & dicto iure patronatus, ipso iure priuati existant. Insuper accessiones, per viam vnionis factæ de beneficijs liberis, ad ecclesias iuris patronatui, etiam laicorum, subiectas, tam ad parochiales, quam ad alia quæcumque beneficia, etiam, simplicia, seu dignitates, vel hospitalia, ita vt prædicta beneficia libera eiusdem naturæ cum ijs, quibuscum vniuntur, efficiantur, atque sub iure patronatus constituantur: hæ si nondum plenarium sortitæ sunt effectum, vel deinceps ad cuiusuis instantiam fient; quacumque auctoritate, etiam Apostolica, concessæ fuerint, simul cum vnionibus ipsis, per surreptionem obtentæ intelligantur: non obstante quacumq; in ijs verborum forma, seu derogatione, quę habeatur pro expressa: nec executioni amplius demandentur; sed beneficia ipsa vnita, cũ vacauerint, libere, vt antea, conferantur. [1] Quæ vero à quadraginta annis citra factæ, effectum & plenam incorporationem sunt consecutæ, hæ nihilominus ab

[1] supra Sess. 7. de refor. Cap. 6.

Ordinarijs, tamquam à ſede Apoſtolica delegatis, reuideantur, & examinentur: ac quæ per ſurreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, ſimul cum vnionibus irritæ declarentur, ac beneficia ipſa ſeparentur, & alijs conferantur. Similiter quoque patronatus quicumque in eccleſijs, quibuſcumque alijs beneficiis, etiam dignitatibus antea liberis, acquiſiti à quadraginta annis citra, & in futurum acquirendi, ſeu ex argumento dotis, ſeu ex noua constructione, vel alia ſimili cauſa, etiam aucto-
* nullis. ritate Sedis Apoſtolicæ, ab eiſdem Ordinarijs, vti delegatis, vt ſupra, qui * nullius in his facultatibus, aut priuilegijs impediantur, diligenter cognoſcantur: & quos non repererint ob maxime euidentem eccleſiæ, vel beneficij, ſeu dignitatis neceſſitatem legitime conſtitutos eſſe, in totum reuocent; atque beneficia huiuſmodi ſine damno illa poſſidentium, & reſtituto patronis eo, quod ab eis idcirco datum eſt, in priſtinum libertatis ſtatum reducant: nõ obſtantibus priuilegijs, conſtitutionibus, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus.

CAPVT

CAPVT X.

QVONIAM ob malitiosam petentium suggestionem, & quandoque ob locorum longinquitatem personarum notitia, quibus causæ mandantur, vsq; adeo haberi non potest: hincq; interdum iudicibus, non vndequaq; idoneis, causæ in partibus delegantur: statuit sancta Synodus, in singulis Conciliis prouincialibus, aut diœcesanis aliquot personas, quæ qualitates habeant, [1] iuxta Constitutionem Bonifacij VIII. quæ incipit Statutũ, & alioquin ad id aptas designari, vt præter Ordinarios locorum iis etiam posthac causæ ecclesiasticę, ac spirituales, & ad forum ecclesiasticum pertinentes, in partibus delegandæ committantur. Et, si aliquem interim ex designatis, mori contigerit; substituat Ordinarius loci cum consilio Capituli, alium in eius locum vsque ad futuram prouincialem, aut diœcesanam Synodum: ita vt habeat quæque diœcesis, quatuor saltem; aut etiam plures probatas personas, ac vt supra qualificatas; quibus huiusmodi causę à quolibet Legato, vel Nuntio, atque etiam à Sede Apostolica committantur: alioquin post designationem factam, quam statim Episcopi ad

1 c. statutum. de rescript. in 6. Vide post finẽ huius libri.

ſummum Romanum Pontificẽ tranſmittant, delegationes quæcumque aliorum iudicum, aliis, quam his, factæ, ſurreptitiæ cenſeantur. Admonet dehinc ſancta Synodus tam Ordinarios, quàm alios quoſcumque iudices, [1] vt terminandis cauſis, quanta fieri poterit breuitate, ſtudeant, ac litigatorum artibus, ſeu in litis conteſtatione, ſeu alia parte iudicij differenda, modis omnibus, aut termini præfixione, aut competenti alia ratione occurrant.

[1] Vide ſeſ. 24. c. 20. G. finẽ litibus & c. fi. de do. et cõ tu. c. 2. de re iud. et c. conſtitutus. de procur.

CAPVT XI.

MAGNAM eccleſiis perniciem afferre ſolet, cùm earum bona, repræſentata pecunia, in ſucceſſorum præiudicium, aliis locãtur. Omnes igitur hæ locationes, ſi anticipatis ſolutionibus fient, [2] nullatenus in præiudicium ſucceſſorum validæ intelligantur: quomodocumque indulto, aut priuilegio non obſtante: nec huiuſmodi locationes in Romana Curia, vel extra eam cõfirmentur. Non liceat etiam iuriſdictiones eccleſiaſticas, ſeu facultates nominãdi, aut deputandi Vicarios in ſpiritualibus locare, nec conductoribus per ſe, aut alios ea exercere: aliterque conceſſiones, etiam à Sede Apoſtolica factæ, ſurreptitiæ cenſeantur. Locationes

[2] c. de precariis. 11. q. 2. & c. 2. de preca.

cationes vero rerum ecclesiasticarum, etiã auctoritate Apostolica confirmatas, sancta Synodus irritas decernit, quas à triginta annis citra, ad longum tempus, seu, vt in nõnullis partibus, ad viginti nouem, seu bis viginti nouem annos, vocãt factas: Synodus prouincialis, vel deputandi ab ea, in damnũ Ecclesiæ, & cōntra canonicas sanctions contractas fuisse iudicabunt.

CAPVT XII.

NON [1] sunt ferendi, qui variis artibus decimas ecclesiis obuenictes subtrahere moliuntur; aut qui ab aliis soluendas temere occupant, & in rem suam vertunt, cum decimarum solutio debita sit Deo: & qui eas dare noluerint, aut dãtes impediũt, res alienas inuadunt. Præcipit igitur sancta Synodus omnibus, cuiuscumque gradus, & conditionis sint, ad quos decimarum solutio spectat, vt eas, ad quas de iure tenentur, in posterum cathedrali, aut quibuscumque aliis ecclesiis, vel personis, quibus legitimè debentur, integre persoluant. [2] Qui vero eas aut subtrahunt, aut impediunt; excommunicentur, nec ab hoc crimine, nisi plena restitutione secuta, absoluantur. Hortatur

1 Conc. Matiscõ. 2.c.5.Cõc. Ticin. vers. in sacris. Exod.22. 23. Leuit.27. Num.18. Tob.1. Malach. 3.c. decimas, 16. q.1.c. decimas, cũ seq. 16.q. 7.c. parochianos. c. extrãsmissa. & c. tua. de deci.

2 c. oẽs decimæ 16.q.7.c. peruenit c.non est. c. tua. et c. in quibusdã de deci. Cle. 1. eod. ti.

dehinc omnes, & singulos, pro Christiana caritate, debitoque erga Pastores suos munere, vt de bonis sibi à Deo collatis, Episcopis & Parochis, qui tenuioribus pręsunt ecclesiis, largè subuenire ad Dei laudem, atque ad pastorum suorum, qui pro eis inuigilant, dignitatem tuendam, non grauentur.

CAPVT XIII.

1 de sepult. extra in 6. & in Clemen.

DECERNIT[1] sancta Synodus, vt quibuscumque in locis, iam ante annos quadraginta, Quarta, quæ funeralium dicitur, cathedrali, aut parochiali ecclesiæ solita esset persolui, ac postea fuerit ex quo cumq; priuilegio, aliis monasteriis, hospitalibus, aut quibuscumque locis piis concessa, eadem posthac integro iure, & eadē portione, quæ antea solebat, cathedrali, seu parochiali ecclesiæ persoluatur: non obstantibus concessionibus, gratiis, priuilegiis, etiam, Mari magno, nuncupatis, aut aliis quibuscumque.

CAPVT XIIII.

QVAM turpe, ac Clericorum nomine, qui se diuino cultui addixerunt, sit in, dignum

dignum in impudicitiæ sordibus immundoque concubinatu versari, satis res ipsa, communi fidelium omnium offensione, summoque clericalis militiæ dedecore, testatur. [1] Vt igitur ad eam, quam decet, continentiam, ac vitæ integritatem ministri ecclesiæ reuocentur; populusque hi[…] eos magis discat reuereri, quo illos vita honestiores cognouerit: prohibet sancta Synodus quibuscumque Clericis, ne concubinas, aut alias mulieres, de quibus possit haberi suspicio, in domo, vel extra detinere, aut cum iis vllam consuetudinem habere audeant: alioquin pœnis à sacris canonibus, vel statutis Ecclesiarũ impositis puniantur. Quod si, à Superioribus moniti, ab iis se nõ abstinuerint; tertia parte fructuum, obuentionum, ac prouentuum beneficiorum suorũ quorumcumque, & pensionum ipso facto sint priuati: quæ fabricæ ecclesiæ, aut alteri pio loco, arbitrio Episcopi, applicetur. Sin vero in delicto eodem cum eadem, vel alia fœmina perseuerantes, secundæ monitioni adhuc non paruerint, non tantum fructus omnes, ac prouentus suorum beneficiorũ,

1 sup. Sess. 24. c. 8. ref. Conc. Carthag. 3. c. 18. Conc Nicænũ. c. 5 Conc. Matiscon. 1. c. 1. Cõc. Arelat. 2. c. 3. Conc. Tole. 2. c. 3. Conc. Bracar. 1. c. 15. Cõc. Turon. 2. c. 10. 11. & 12. Conc. Magunt. c. 49. c. interdixit. 32. dist. c. cũ omnibus c. volumus. et c. fœminas. 81. dist. cap. 1. cum multis seq. de cohab. cle. & mulie.

& pensiones eo ipso amittant, qui prædictis locis applicentur; sed etiam à beneficiorum ipsorum administratione, quoad Ordinarius, etiam vti Sedis Apostolicæ delegatus, arbitrabitur, suspendantur: & si ita suspēsi, nihilominus eas non expellant, aut cum iis etiam versentur, tunc beneficiis, portionibus, ac officiis, & pensionibus quibuscumque ecclesiasticis perpetuò priuentur, atque inhabiles, ac indigni quibuscumque honoribus, dignitatibus, beneficiis, ac officiis in posterum reddantur, donec post manifestā vitæ emendationem, ab eorum Superioribus cum iis ex causa visum fuerit dispensandum. Sed si, postquā eas semel dimiserint, intermissum cōsortium repetere, aut aliàs huiusmodi scandalosas mulieres sibi adiungere ausi fuerint, præter prædictas pœnas, [1] excōmunicationis gladio plectantur. Nec quæuis appellatio, aut exemptio prædictā executionem impediat, aut suspendat: supradictorumque omnium cognitio, nō ad Archidiaconos, nec Decanos, aut alios inferiores, sed ad Episcopos ipsos pertineat: qui sine strepitu, & figura iudicij, & sola facti veritate inspecta, procedere possint. Clerici vero beneficia ecclesiastica, aut pensiones non

[1] c. 2. cū seq. de cohab. cler. & mul. c. si concubinæ. de sent. excomm. Cōc. Aurel. 3, c. 4.

non habentes, iuxta [1] delicti, & contumaciæ perseuerantiam, & qualitatem ab ipso Episcopo carceris pœna, suspensione ab ordine ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, aliisve modis, iuxta sacros canones puniātur. Episcopi quoque, quod absit, si ab huiusmodi crimine non abstinuerint; & à Synodo prouinciali admoniti, se non emendauerint; [2] ipso facto sint suspensi: &, si perseuerent, etiam ad Sanctissimum Romanum Pontificem ab eadem Synodo deferantur, qui pro qualitate culpæ, etiam per priuationem, si opus erit, in eos animaduertat.

Capvt xv.

VT [3] paternæ incontinentiæ memoria à locis Deo consecratis, *quos maxime puritas, sanctitasque decet, longissimè arceatur; non liceat filiis Clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, in ecclesiis, vbi eorū patres beneficiū aliquod ecclesiasticū habent, aut habuerunt, quodcumq; etiam dissimile beneficiū obtinere, [4] nec in dictis ecclesiis quoquomodo ministrare, nec pēsiones super fructibus beneficiorum, quæ parētes eorum obtinent, vel

1 sup. c. 6 et in aliis locis supra alle. Cōc. Tolet. 4. ca. 41. Vide 8. Tolet. c. 6.

2 c. quorundam. 34. dist. Cōc. Aurelian. 5. cap. 3.

3 Conc. 9. Tole. in c. 10. grauius animaduertit. c. proposuisti. 82. dist.

*quæ

4 Ab Alexand. 3. partis 19. c. 3. et in Cōcil. 2. Latera. c. 14 c 2. et per totū. de fil. presbyt.

aliàs obtinuerunt, habere. Quod si in præsenti pater & filius in eadem ecclesia beneficia obtinere reperiantur; cogatur filius suum beneficium resignare, aut cum alio permutare extra ecclesiam intra trium mẽsium spatiũ: aliàs ipso iure eo priuatus existat, & ● per ● quæcumq; dispensatio surreptitia censeatur. Ad hæc reciprocæ resignationes, si quæ posthac à parentibus Clericis in fauorem filiorum fient, vt alter alterius beneficium consequatur; in fraudem huius decreti, & canonicarum Sanctionum factæ omnino censeantur: nec collationes sequutæ, vigore huiusmodi resignationũ, seu aliarum quarumcumque, quæ in fraudem factæ fuerint, ipsis Clericorum filiis suffragentur.

Capvt xvi.

STatvit sancta Synodus, vt ecclesiastica beneficia sæcularia, quocumque nomine appellentur, quæ curam animarũ ex primæua eorum institutione, aut aliter quomodocumque retinent, illa deinceps in simplex beneficium, etiam assignata Vicario perpetuo congrua portione, non conuertantur: non obstantibus quibuscumque gratiis,

gratiis, quæ suum plenarium effectum nō sunt consecutæ. In iis vero, in quibus contra earum institutionem, seu fundationem cura animarum in Vicarium perpetuum translata est, etiam si in hoc statu ab immemorabili tempore reperiantur, si congrua portio fructuum Vicario, quocumque nomine is appelletur, non fuerit assignata, ea quamprimum, & ad minus intra annum à fine præsentis Concilij, arbitrio Ordinarij [1] iuxta formam decreti sub fel. recor. Paulo III. assignetur. Quod si id commode fieri non possit, aut intra dictum terminum factum non erit: cum primum per cessum vel decessum Vicarij, seu Rectoris, aut quomodolibet alterum eorum vacauerit, beneficium curam animarum recipiat, ac Vicariæ nomen cesset, & in antiquum statum restituatur.

1 sup. ses. 7. de ref. cap. 7.

CAPVT XVII.

NON potest sancta Synodus non grauiter dolere, audiens Episcopos aliquos, sui status [2] oblitos, Pontificiam dignitatem non leuiter dehonestare; qui cum Regum ministris, Regulis, & Baronibus in ecclesia, & extra, indecenti quadā demissione se gerūt, & veluti inferiores ministri altaris,

2 Vnde Conc. Agath. ca. 23. nec Episc. posteriorē sinit priori præponi, & 1. Bracca. c. 24. c. quanto. de off. ord. & sup. sess. 24. de regul. c. 4.

nimis indigne non solum loco cedunt, sed etiam personaliter illis inseruiunt. Quare, hæc, & similia detestans sancta Synodus, sacros canones omnes, Conciliaque generalia, [1]atque alias Apostolicas sanctiones ad dignitatis Episcopalis decorum, & grauitatem pertinentes, renouando præcipit, vt ab huiusmodi in posterum Episcopi se abstineant; mandans eisdem, vt tam in Ecclesia, quam foris suum gradum, & Ordinem prę oculis habentes, vbique se Patres, & Pastores esse meminerint; reliquis vero tam Principibus, quam ceteris omnibus, vt eos paterno honore, ac debita reuerentia prosequantur.

1 sup. c. 6. c. Valentinianus 63. dist. c. Episcopus in ecclesiis. 95 dist. c. quis dubitet. c. duo sunt cũ seq. 96 dist. et c. solitæ. de maior. et obed.

2 c. Requiritis. et c. Dispẽsationes. 1. q. 7.

CAPVT XVIII.

SICVTI [2] publice expedit, legis vinculum quandoque relaxare, vt plenius euenientibus casibus, & necessitatibus pro communi vtilitate satisfiat: sic frequentius legem soluere, exemploque potius, quam certo personarum, rerumque delectu, petẽtib⁹ indulgere, nil aliud est, quam vnicuiq; ad leges transgrediendas aditum aperire. [3]Quapropter sciant vniuersi, sacratissimos canones exacte ab omnibus, &, quoad

3 c. fi. Romanorũ. 19. dist. c. si quis omnẽ. 1. q. 7. c. 1. de constit.

eius fieri poterit, indistincte obseruandos. Quod si vrgens, iustaque ratio, & maior quandoque vtilitas postulauerint, cum aliquibus dispensandũ esse,[1] id causa cognita, ac summa maturitate, atque gratis, à quibuscumque, ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum, aliterque facta dispensatio, surreptitia censeatur.

1 c. 1. de voto.

CAPVT XIX.

DETESTABILIS [2] duellorum vsus, fabricante Diabolo, introductus, vt cruenta corporum morte, animarũ etiam perniciem lucretur, ex Christiano orbe penitus exterminetur: Imperator, Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, & quocũq; alio nomine, Domini tẽporales, qui locum ad [3] monomachiam in terris suis inter Christianos cõcesserint, eo ipso sint excommunicati, ac iurisdictione, & dominio ciuitatis, castri, aut loci, in quo, vel apud quem duellum fieri permiserint, quod ab Ecclesia obtinent, priuati intelligantur: &, si feudalia sint, directis Dominis statim acquirantur. Qui vero pugnam commiserint, & qui eorum Patrini vocantur, excommunicationis, ac omnium bonorum suorum

2 c. 1. de torneamen. c. Monomachiã 2 q. 1. c. 1. et 2. de cle. pug. in duel.

3 de ea et Nicolaus 1. decretorũ suorum titulo 12.

proſcriptionis, ac perpetuæ infamiæ pœnã incurrant; & vt homicidæ, [1] iuxta ſacros canones puniri debeant, &, ſi in ipſo conflictu deceſſerint, perpetuò careãt eccleſiaſtica ſepultura. Illi etiam, qui conſilium in cauſa duelli, tam in iure, quam facto dederint; aut alia quacumque ratione * ad id quemquam ſuaſerint, necnon ſpectatores, excõmunicationis, ac perpetuæ maledictionis vinculo teneantur: non obſtante quocumque priuilegio, ſeu praua conſuetudine, etiam immemorabili.

1 c. 2. de cler. pugnan. in duel. de tornea. per totũ. & toto tit. de homi.

*fortè legendũ, id cuiquã.

CAPVT XX.

CVPIENS ſancta Synodus eccleſiaſticam diſciplinam in Chriſtiano populo non ſolum reſtitui, ſed etiam perpetuo ſartam tectam à quibuſcumque impedimentis conſeruari, præter ea, quæ de eccleſiaſticis perſonis conſtituit, ſæculares quoque Principes officij ſui admonendos eſſe cenſuit: confidens eos, vt Catholicos, [2] quos Deus ſanctæ fidei, Eccleſiæque protectores eſſe voluit, ius ſuum Eccleſiæ reſtitui, non tantum eſſe conceſſuros, ſed etiam [3] ſubditos ſuos omnes ad debitam erga Clerum, Parochos, & ſuperiores Ordines reuerentiã

2 c. Boni. 96. diſt. c. Principes. 23. q. 5. c. Valẽtinianus. 63. diſt. cum ſim.

3 c. Cõ. §. hinc. 17. diſt. c. quis dubitet. c. duo ſunt & c. fi. 96. diſt.

reuo-

reuocaturos: nec permissuros, vt officiales, aut inferiores magistratus, Ecclesiæ & personarum ecclesiasticarum immunitatem, [1] Dei ordinatione, & canonicis sanctionibus constitutam, aliquo cupiditatis studio, seu inconsideratione aliqua violent: sed vna cum ipsis Principibus debitam sacris summorum [2] Pontificum, & Conciliorum constitutionibus obseruantiam præstent. Decernit itaque, & præcipit, [3] sacros canones, & Concilia generalia omnia, necnon alias Apostolicas sanctiones, in fauorem ecclesiasticarum personarum, libertatis ecclesiasticæ, & contra eius violatores editas, quæ omnia præsenti etiã decreto innouat, exactè ab omnibus obseruari debere. Proptereaq; admonet Imperatorem, Reges, Resp. Principes, & omnes, & singulos, cuiuscumque status, & dignitatis extiterint, vt, quo largius bonis temporalibus, atque in alios potestate sunt ornati, eo sanctius, quæ ecclesiastici iuris sunt, tanquam Dei præcipua, eiúsque patrocinio tecta, venerẽtur, nec ab vllis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, aliisue Dominis temporalibus, seu magistratibus, maximéque ministris ipsorum Principum, lędi patiantur, sed seuere in eos, qui illius li-

1 1. Machab. 10. cap. 1. de immun. eccl. in 6. 2 Pij 2. epist. 2. 3 c. peru... nij. 86. dist. ca. si quis suadente. 17 q. 4. toto tit. de immun. eccles. cap. quãquã. de censi. in 6. c. felicis. de pœn. eo. li. Conc. Ticinen. vers. statuimus. & vers. sãcimus Concil. Aquisgr. c. 9. Cõc. Lateran. sub Leone 10. sess. 9. & 10.

bertatem, immunitatem, atque iurisdictionem impediunt, animaduertant: quibus etiam ipsimet exemplo ad pietatem, religionem, ecclesiarumque protectionem existant:[1] imitantes anteriores optimos, religiosissimosque Principes, qui res Ecclesiæ sua in primis auctoritate, ac munificentia auxerunt, nedum ab aliorum iniuria vindicarunt. Adeoque ea in re quisque officium suum sedulo præstet: quo cultus diuinus deuote exerceri, & Prælati, ceterique Clerici in residentiis, & officiis suis quieti, & sine impedimentis, cum fructu & ædificatione populi, permanere valeant.

1 c. Valentinianus 63. dist. & ecclesiæ. in fi. 87. dist. cap. Constantinus. et c. vlt. 96. dist.

Capvt XXI.

POstremo sancta Synodus, omnia, & singula, sub quibuscumque clausulis, & verbis, quæ de morum reformatione, atque Ecclesiastica disciplina, tam sub fel. rec. Paulo III. ac Iulio III. quam sub Beatissimo Pio IIII. Pontificibus Maximis, in hoc[2] sacro Concilio statuta sunt, declarat, ita decreta fuisse, vt in his salua semper auctoritas Sedis Apostolicæ & sit, & esse intelligatur.

2 sup. ses. 7. de ref. in princ.

De-

Decretum de continuanda Sessione in diem sequentem.

Cvm ea omnia, quę in præsenti Sessione tractanda erant, quia hora tarda est, commode expediri non possint: propterea iuxta id, quod in generali Congregatione à Patribus statutum fuit, ea quæ supersunt, in diem crastinam, hanc eandem Sessionem continuando, differuntur.

CONTINVATIO SESSIONIS DIE IIII. DECEMB.

Decretum de indulgentiis.

CVm [1] potestas conferendi indulgentias à Christo Ecclesiæ concessa sit, atque huiusmodi potestate, diuinitus sibi tradita, antiquissimis etiam temporibus illa vsa fuerit: sacrosancta Synodus indulgentiarum vsum, Christiano populo maxime salutarem, & sacrorum [2] Conciliorum auctoritate probatum, in ecclesia retinendum esse docet, & præcipit: eosque anathemate damnat, qui aut inutiles esse asserunt:

1 *Mat.* 16 Ioan. 20. c. audiuimus. & c. quodcumque ligauer. 24. q. 1. c. vt constitueretur 50. dist. c. adhuc. de pœn. dis. 1. toto tit. de pœnit. et remis. extra. in 6. & in Clement.

2 Ancyrani per multa capita Neocæsar. c. 3. Nicæni. c. 1. & 11. Carth. 4. cap. 75 Agathē. c. 60.

vel eas concedendi in Eccleſia poteſtatem eſſe negant. In his tamen concedendis moderationem, iuxta veterem, & probatam in Eccleſia conſuetudinem, adhiberi cupit: ne nimia facilitate eccleſiaſtica diſciplina eneruetur. Abuſus vero, qui in his irrepſerunt, & quorum occaſione inſigne hoc Indulgentiarum nomen ab hæreticis [1] blaſphematur, emendatos, & correctos cupiens, præſenti decreto generaliter ſtatuit, [2] prauos quæſtus omnes pro his conſequendis, vnde plurima in Chriſtiano populo abuſuum cauſa fluxit, omnino abolendos eſſe. [3] Ceteros vero, qui ex ſuperſtitione, ignorantia, irreuerentia, aut aliunde quomodocumque prouenerunt, cum ob multiplices locorum, & prouinciarum, apud quas hi committuntur, corruptelas, commode nequeant ſpecialiter prohiberi, mandat omnibus Epiſcopis, vt diligenter quiſque huiuſmodi abuſus eccleſiæ ſuæ colligat, eoſque in prima Synodo prouinciali referat: vt aliorum quoque Epiſcoporum ſententia cogniti, ſtatim ad ſummum Romanum Pontificem deferantur: cuius auctoritate, & prudentia, quod Vniuerſali Eccleſiæ expediet, ſtatuatur: vt ita ſanctarum indulgentiarum

1 c. cum ex eo. de pœn. & remiſ.
2 Clem. abuſionibus. de pœn. & remiſ.
3 ſup. ſeſ. 21. de ref. cap. 9.

tiarum

tiarum munus pie, sancte, & incorrupte omnibus fidelibus dispensetur.

De delectu ciborum, ieiuniis, & diebus festis.

INSVPER hortatur sancta Synodus, & per sanctissimum Domini nostri, atque Saluatoris aduentum, Pastores omnes obtestatur, vt tãquam boni milites, illa omnia. quæ sancta [1] Romana Ecclesia, omnium ecclesiarum mater, & magistra, statuit, necnon ea, quæ tam in hoc Concilio, quam in aliis œcumenicis statuta sunt, quibuscumque fidelibus sedulo commendent: omnique diligentia vtantur, vt illis omnibus, & iis præcipue sint obsequentes, quæ ad mortificandam carnem conducunt, vt ciborum delectus, & ieiunia: vel etiam, quæ faciunt ad pietatem augendam, vt dierum festorum deuota, & religiosa celebratio: admonentes populos crebro, [2] obedire Præpositis suis: quos qui audiunt, Deum remuneratorem audient: qui vero contemnunt, Deum ipsum vltorem sentient.

1 c. non decet, 12. dist. Vigilius in epist. ad Eutherũ in fi. Felix. 1. in epist. 3. c. Dudum, 3. q. 6.

2 cap. qui suis. 93. dist. cap. quia frater 7. q 1 Luc. 10. Hebr. 13.

De indice librorum, & Catechiſmo, Breuiario, & Miſſali.

a ſup. ſeſ. 18. in pr. SACROSANCTA [1] Synodus in Secunda Seſſione, ſub ſanctiſſimo Domino noſtro Pio IIII. celebrata, delectis quibuſdam Patribus commiſit, vt de variis cenſuris, ac libris, vel ſuſpectis, vel pernicioſis, quid facto opus eſſet, conſiderarent: atque ad ipſam ſanctam Synodum referrent: audiens nũc, huic operi ab eis extremam manum impoſitam eſſe: nec tamen, ob librorum varietatem, & multitudinem, diſtincte, & commode poſſit à ſancta Synodo diiudicari: præcipit, vt, quidquid ab illis præſtitum eſt, Sanctiſſimo Romano Pontifici exhibeatur: vt eius iudicio, atque auctoritate terminetur, & euulgetur. Idemque de [2] Catechiſmo à Patribus, quibus illud mandatum fuerat, & de Miſſali, & Breuiario fieri mandat.

a Vid ſeſ. 24. c, 7.

De loco Oratorum.

DECLARAT ſancta Synodus, ex loco aſſignato Oratoribus, tam eccleſiaſticis,

ſiaſticis, quam ſæcularibus, in ſedendo, incedendo, aut quibuſcumque aliis actibus, nullum cuiquam eorum, factum fuiſſe præiudicium: ſed omnia illorum, & Imperatoris, Regum, Rerumpublicarum, ac Principum ſuorum iura, & prærogatiuas illęſas, & ſaluas eſſe, in eodemque ſtatu permanere, prout ante præſens Concilium reperiebantur.

De recipiendis, & obſeruandis Decretis Concilij.

TANTA fuit horum temporum calamitas, & hæreticorum inueterata malitia, vt nihil tam clarum in fide noſtra aſſerenda vnquam fuerit, aut tam certo ſtatutum: quod non, humani generis hoſte ſuadente, illi errore aliquo contaminauerint. Ea propter ſancta Synodus id potiſſimum curauit, vt præcipuos hæreticorum noſtri temporis errores damnaret, & anathematizaret: verámq; & Catholicam doctrinam traderet, & doceret, prout damnauit, anathematizauit & definiuit. Cumq; tamdiu tot Epiſcopi, ex variis Chriſtiani orbis prouinciis euocati, ſine magna gregis ſibi commiſſi iactura,

& vniuersali periculo ab ecclesiis abesse nō possint: nec vlla spes restet, hæreticos, toties,
1 in fi. ses. 13. 15. et 18 [1] fide etiam publica, quam desiderarunt, inuitatos, & tamdiu expectatos, huc amplius aduenturos, ideoque tandem huic sacro Concilio finem imponere necesse sit: superest nunc, vt Principes omnes, quod facit, in Domino moneat ad operam suam ita præstandam, vt, quæ ab ea decreta sunt, ab hęreticis deprauari, aut violari non permittant: sed ab his, & omnibus deuotè recipiantur, & fideliter obseruentur. Quod si in his recipiendis aliqua difficultas oriatur: aut aliqua inciderint, quæ declarationem, quod non credit, aut definitionem postulent, præter alia remedia, in hoc Concilio instituta, confidit sancta Synodus, Beatissimum Romanum Pontificem curaturum, vt vel euocatis ex illis præsertim prouinciis, vnde difficultas orta fuerit, iis, quos eidem negotio tractando viderit expedire, vel etiam Concilij generalis celebratione, si necessarium iudicauerit, vel commodiore quacumque ratione ei visum fuerit, prouinciarum necessitatibus pro Dei gloria, & Ecclesiæ tranquillitate consulatur.

De

De recitandis Decretis Concilij sub Paulo III. & Iulio III. in Seßione.

QVONIAM diuersis temporibus, tam sub fel. rec. Paulo III. quã Iulio III. multa in hoc sacro Concilio, quo ad dogmata, ac morum reformationem statuta, & definita sunt. vult sancta Synodus, vt illa nunc recitentur, & legantur.

1 sup. ses. 5. 6. 7. 15. & 14.

Recitata sunt.

De fine Concilij, & confirmatione petenda à Sanctißimo Domino nostro.

ILLVSTRISSIMI Domini, Reuerendissimiq; Patres, placet ne vobis, vt ad laudẽ Dei omnipotentis, huic sacræ œcumenicæ Synodo finis imponatur? & omnium, & singulorum, quæ tã sub fel. rec. Paulo III. & Iulio III. quam sub Sanctissimo Domino nostro Pio IIII. Romanis Põtificibus in ea decreta, & definita sunt, [2] confirmatio nomine sanctæ huius Synodi, per Apostolicæ Sedis legatos, & Præsidentes, à Beatissimo Rom. Pont. petatur?

2 Iuxta Gela. Papa. super Concil. Chalced. & Pelagiũ PP. 2. in epist. decretali, et Marcel. in epist. decretali, ad Episc. Antioc.

prouſ. et Concil. Chalced. Act. 3. et Nicola. 1. apud Gratianũ. d. 19. Si Romanorum.

Reſponderunt, PLACET.

POSTMODVM, Illuſtriſſimus & Reuerendiſſimus, Cardinalis Moronus, primus Legatus & Præſidens, benedicens ſanctæ Synodo, dixit: POST GRATIAS DEO ACTAS, REVERENDISSIMI PATRES, ITE IN PACE. Qui reſponderunt, AMEN.

ACCLAMATIONES PATRVM IN FINE CONCILII.

CARDINALIS A LOTHARINGIA.

Beatiſſimo Pio Papæ, & Domino noſtro, ſanctæ Vniuerſalis Eccleſiæ Pontifici, multi anni, & æterna memoria.

RESPONSIO PATRVM.

Domine Deus, Sanctiſſimum patrem diutiſſime Eccleſiæ tuæ conſerua, multos annos.

Card.

Card. Beatissimorum summorum Pontificum animabus, Pauli III. & Iulij III. quorum auctoritate hoc sacrum generale Concilium inchoatum est, pax à Domino, & æterna gloria, atque felicitas in luce sanctorum.

Resp. Memoria in benedictione sit.

Card. Caroli V. Imperatoris, & Serenissimorum Regum, qui hoc vniuersale Concilium promouerunt, & protexerunt, memoria in benedictione sit.

Resp. Amen, Amen.

Card. Serenissimo Imperatori Ferdinando, semper Augusto, Orthodoxo, & pacifico, & omnibus Regibus, Rebuspub. & Principibus nostris, & multi anni.

Resp. Pium, & Christianum Imperatorem Domine conserua: Imperator cælestis terrenos Reges, rectæ fidei conseruatores, custodi.

Card. Apostolicæ Romanæ Sedis Legatis, & in hac Synodo Præsidentibus, cum multis annis magnæ gratiæ.

Resp. Magnæ gratiæ: Dominus retribuat.

Card. Reuerendissimis Cardinalibus, & Illustribus Oratoribus.

Resp. Magnas gratias, multos annos.

Card. Sanctissimis Episcopis vita, & felix ad ecclesias suas reditus.

Resp. Præconibus veritatis perpetua memoria: Orthodoxo Senatui multos annos.

Card. Sacrosancta œcumenica Tridentina Synodus: eius fidem confiteamur, eius decreta semper seruemus.

Resp. Sẽper cõfiteamur, semper seruemus.

Card. Omnes ita credimus: omnes id ipsum sentimus: omnes cõsentientes, & amplectentes subscribimus. Hæc est fides beati Petri, & Apostolorum: hæc est fides Patrum: hæc est fides Orthodoxorum.

Resp. Ita credimus: ita sentimus: ita subscribimus.

Card. His decretis inhærentes, digni reddamur misericordiis, & gratia primi, & magni supremi Sacerdotis, Iesu Christi Dei, intercedente simul inuiolata Domina nostra sancta Deipara, & omnibus Sanctis.

Resp. Fiat, fiat, Amen, Amen.

Card. Anathema cunctis hæreticis.

Resp. Anathema, anathema.

Post

Post hæc mandatum fuit à Legatis, & Præsidentibus sub pœna excommunicationis omnibus Patribus, vt, antequam discederent è ciuitate Tridentina, subscriberent manu propria decretis Concilij; aut ea per publicum instrumentum approbarent. Qui omnes deinde subscripserunt, & fuerunt numero CCLV. videlicet, Legati IIII. Cardinales II. Patriarchæ III. Archiepiscopi XXV. Episcopi CLXVIII. Abbates VII. Procuratores absentium cum legitimo mandato, XXXIX. Generales Ordinum VII.

LAVS DEO.

Concordat cum originali: in cuius fidem subscripsimus,

Ego Angelus Massarellus, Episcopus Thelesinus, sacri Concilij Tridentini Secretarius.

Ego Marcus Antonius Peregrinus, Comensis, eiusdem Concilij Notarius.

Ego Cynthius Pamphilus, Clericus Camerinensis diœcesis, eiusdem Concilij Notarius.

CONFIRMATIO CONCILII.

NOs Alexander, S. Laurẽtij in Damaso Diaconus Cardinalis, de Farnesio, S. R. E. Vicecancellarius, fidem facimus, & attestamur, qualiter hodie, die Mercurij, XXVI. Ianuarij, M. D. LXIIII. Pontificatus Sanctissimi D. nostri D. Pij, diuina prouidentia Papæ Quarti, anno quinto, in Consistorio secreto, apud S. Petrum, Reuerendiss. DD. mei, Cardinales Moronus, & Simoneta, nuper reuersi à sacro Concilio Tridentino; cui, vti Sedis Apostolicæ Legati præerant, petierũt ab eodem Sanctiss. D. nostro vt infra.

Beatissime Pater, in decreto super fine Concilij Oecumenici Tridentini, pridie nonas Decembris præteriti publicato, statutũ fuit, vt per Sanctitatis Vestræ, & Sanctæ Sedis Apostolicæ Legatos, & Præsidẽtes peteretur nomine dicti Concilij à Sanctitate Vestra cõfirmatio omnium, & singulorum, quæ tam sub fel. rec. Paulo III. & Iulio III. quam sub Sanctitate vestra in eo decreta, & definita sunt. Quapropter nos Ioannes Cardinalis Moronus, & Ludoui-

eus Cardinalis Simoneta, qui tũc Legati, & Præſidẽtes eramus, volẽtes exequi, quod in dicto decreto ſtabilitum fuit, humiliter petimus nomine dicti Concilij Oecumenici Tridẽtini, vt ſanctitas Veſtra dignetur cõfirmare omnia, & ſingula, quæ tam ſub fel. rec. Paulo III. & Iulio III. quam ſub Sãctitate Veſtra in eo decreta, & definita ſunt.

Quibus auditis, Sanctitas ſua, viſo, & lecto tenore dicti decreti, & habitis votis Reuerendiſſ. DD. meorum Cardinalium, reſpondit per hæc verba:

Petitioni, nomine Concilij œcumenici Tridentini ſuper eius cõfirmatione per dictos Legatos nobis factę, annuẽtes, omnia & ſingula, quæ in dicto Concilio tam ſub fel. rec. Paulo III. & Iulio III. prædeceſſoribus noſtris, quã Pontificat⁹ noſtri tempore decreta, & definita ſunt, auctoritate Apoſtolica, etiã de Venerabiliũ fratrũ noſtrorũ Cardinaliũ conſilio, & aſſenſu, matura cum illis deliberatione pręhabita, confirmam⁹, atq; ab omnibus Chriſti fidelibus recipi, & inuiolabiliter obſeruari mãdamus, in nomine Patris, & Filij, & Spirit⁹ Sãcti, Amen.

Ita eſt. A. Cardinalis
Farneſius, Vicecancell.

BVLLA S. D. N. PII, DIVINA PROVIDENTIA PAPAE QVARTI,

SVPER CONFIRMATIONE oecumenici generalis Concilij Tridentini.

Pius Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

BENEDICTVS Deus, & pater Domini nostri IESV CHRISTI, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui, respicere dignatus Ecclesiam suam sanctam, tot procellis & tempestatibus agitatam, atque vexatam, & grauius in dies laborantem, apto tandē ei subuenit, optatoque remedio. Ad plurimas, & perniciosissimas hæreses extirpandas, ad corrigendos mores, & restituendam ecclesiasticam disciplinam, ad pacem, & concordiā Christiani populi procurandam indictum iampridem in ciuitate Tridentina oecumenicum, & generale Concilium à piæ memoriæ Paulo III. prædecessore nostro, & sessionibus

ſionibus aliquot habitis cœptum fuerat: ab eius autem ſucceſſore Iulio in eandem vrbem reuocatum, poſt alias ſeſſiones celebratas, varijs impedimentis, & difficultatibus obiectis, ne tum quidem peragi potuerat: itaque diutius intermiſſum fuerat, non ſine maximo mœrore piorum omnium; cum quotidie magis Eccleſia eiuſmodi remedium imploraret. Nos autem poſt ſuſceptum Sedis Apoſtolicæ regimen, tam neceſſarium, ac ſalutare opus, ſicut Paſtoralis ſolicitudo monebat, diuinæ miſericordiæ fiducia perficere aggreſſi, adiuti pio ſtudio cariſſimi in Chriſto filij noſtri Ferdinandi Romanorum Imperatoris electi, & aliorum Chriſtianorum Regum, Rerumpublicarum, ac principum, tandem conſecuti ſumus, quod nec diurnis, nec nocturnis curis elaborare deſtitimus, quodque à patre luminum aſſidue precati ſumus. Cum enim eam in vrbem vndique ex Chriſtiani nominis nationib[us] conueniſſet, noſtris conuocata litteris, & ſua etiam ipſorum pietate excitata, Epiſcoporum, & aliorum inſignium Prælatorum maxima, & œcumenico Concilio digna frequentia, præter plurimos alios pios, &

ſacrarum litterarum ſcientia,diuinique, & humani iuris cognitione præſtantes viros, præſidentibus ipſi Synodo Sedis Apoſtolicæ Legatis, nobis adeo Concilij libertati fauentibus,vt etiam de rebus Sedi Apoſtolicæ proprie reſeruatis, liberum ipſi Concilio arbitrium per litteras,ad Legatos noſtros ſcriptas, vltro permiſerimus, quæ de Sacramentis,& alijs rebus;quę quidem neceſſariæ viſæ ſint, tractanda,definienda, & ſtatuenda reſtabant,ad confutandas hæreſes, ad tollendos abuſus, & emendandos mores à ſacroſancta Synodo ſumma libertate, diligentiaque tractata,& accurate, ac mature admodum definita, explicata, ſtatuta ſunt. Quibus rebus perfectis, concilium tanta omnium, qui illi interfuerunt, concordia peractū fuit, vt conſenſum eum plane à Domino effectum fuiſſe conſtiterit: idque in noſtris, atque omnium oculis valde mirabile fuerit. Pro quo tam ſingulari Dei munere ſupplicationes ſtatim in alma hac Vrbe indiximus, quæ magna Cleri, & populi pietate celebratæ fuerunt; laudesque, & gratias diuinę maieſtati merito perſoluendas curauimus: cum eiuſmodi Concilij exitus ſpem magnam, & prope

prope certam attulerit, fore, vt maiores in dies fructus ad Ecclesiam ex ipsius decretis, constitutionibusque perueniant. Cum autem ipsa sancta Synodus pro sua erga Sedem Apostolicam reuerentia, antiquorum etiam Conciliorum vestigijs inhærẽs, decretorum suorum omnium, quę nostro, & prædecessorum nostrorum tempore facta sunt, confirmationem à nobis petierit, decreto de ea re in publica Sessione facto: Nos, ex Legatorum litteris prius, deinde post reditum eorum ex ijs, quæ Synodi nomine diligenter retulerunt, postulatione ipsius Synodi cognita, habita super hac re cum venerabilibus fratribus nostris, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, deliberatione matura, sanctiq; Spiritus in primis auxilio inuócato, cũ ea decreta omnia Catholica, & populo Christiano vtilia, ac salutaria esse cognouissemus, ad Dei omnipotentis laudem, de eorundem fratrũ nostrum Concilio, & assensu, in consistorio nostro secreto illa omnia, & singula, auctoritate Apostolica hodie confirmauimus, & ab omnibus Christi fidelibus suscipienda, ac seruanda esse decreuimus, sicut harum quoque literarum tenore ad

clariorem omnium notitiam confirmamus, & suscipi, obseruariq́ue decernimus. Mandamus autem in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœnis à sacris canonibus constitutis, alijsq́ue grauioribus, etiã priuationis arbitrio nostro infligendis, vniuersis, & singulis venerabilibus fratribus nostris, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs quibusuis ecclesiarum Prælatis, cuiuscumque status, gradus, ordinis, & dignitatis sint, etiam si Cardinalatus honore præfulgeant, vt eadem decreta, & statuta in ecclesijs suis, ciuitatibus, & diœcesibus, in iudicio, & extra iudicium diligenter obseruẽt, & à subditis quisque suis, ad quos quomodolibet pertinent, inuiolabiliter faciant obseruari: contradictores quoslibet, & contumaces, per sententias, censuras, & pœnas ecclesiasticas, etiam in ipsis decretis contentas, appellatione postposita, compescendo: inuocato etiam, si opus fuerit, brachij sæcularis auxilio. Ipsum vero carissimum filium nostrum Imperatorem electum, ceterosq́ue Reges, Respublicas, àc Principes Christianos monemus, & per viscera misericordiæ Domini nostri Iesu Christi obtestamur, vt, qua pietate Concilio

lio per Oratores suos affuerunt, eadem pie-
tate, ac pari studio, diuini honoris, & popu-
lorum suorum salutis causa, pro Sedis quo-
que Apostolicæ, & sacræ Synodi reueren-
tia, ad eiusdem Concilij exequenda, & ob-
seruanda decreta Prælatis, cum opus fuerit,
auxilio, & fauore suo adsint, neque aduer-
santes sanæ, ac salutari Concilij doctrinæ o-
piniones à populis ditionis suæ recipi per-
mittant, sed eas penitus interdicant. Ad vi-
tandum præterea peruersionem, & confu-
sionem, quæ oriri posset, si vnicuique lice-
ret, prout ei liberet, in decreta Concilij cō-
mentarios, & interpretationes suas edere;
Apostolica auctoritate inhibemus omni-
bus, tam ecclesiasticis personis, cuiuscum-
que sint ordinis, cōditionis, & grad⁹, quam
laicis, quocūque honore, ac potestate præ-
ditis, Prǽlatis quidem sub interdicti ingres-
sus ecclesiæ, aliis vero, quicumque fuerint,
sub excommunicationis latæ sententiæ pœ-
nis, ne quis sine auctoritate nostra audeat
vllos commentarios, glossas, annotationes,
scholia, vllumve omnino interpretationis
genus super ipsius Concilij decretis quo-
cumque modo edere, aut quidquam quo-
cumque nomine, etiam sub prætextu ma-

ioris decretorum corroborationis, aut executionis, aliove quæsito colore, statuere. Si cui vero [in eis aliquid obscurius dictū, & statutū fuisse, eamq; ob causam interpretatione, aut decisione aliqua egere visum fuerit; ascendat ad locum, quem Dominus elegit, ad Sedem videlicet Apostolicam omnium fidelium magistram, cuius auctoritatem etiam ipsa sancta Synodus tam reuerēter agnouit. Nos enim difficultates, & cōtrouersias, si quæ ex eis decretis ortæ fuerint, nobis declarandas, & decidendas, quēadmodum ipsa quoq; sancta Synodus decreuit, reseruamus, parati, sicut ea de nobis merito confisa est, omnium prouinciarum necessitatibus ea ratione, quæ commodior nobis visa fuerit, prouidere: Decernētes nihilominus irritum, & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Vt hæc autem ad omnium notitiam perueniant, neve quis excusatione ignorationis vti possit: Volumus, & mandamus, vt hæ literæ per aliquos curiæ nostræ Cursores, in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, & in Ecclesia Lateranensi, tunc, cum in eis populus, vt Missarū solēnib⁹ intersit, congregari

solet,

ſolet, palam & clara voce recitẽtur: & poſtquam recitatæ fuerint, ad valuas earũ Eccleſiarum, itemq; Cancellariæ Apoſtolicæ, & in loco ſolito Cãpi Floræ affigãtur, ibiq; vt legi, & omnib9 innoteſcere poſſint, aliquãtiſper relinquantur. Cũ autẽ inde amouebũtur, relictis de more ibidẽ exẽplis, in alma Vrbe ad impreſſionẽ tradantur, quo cõmodius per Chriſtiani nominis prouincias, & regna diuulgari poſſint. Trãſumptis quoq; earũ, quæ manu alicuius publici Notarij ſcripta ſubſcriptave, & ſigillo, ac ſubſcriptione alicuius perſonæ, in dignitate eccleſiaſtica cõſtitutæ, munita fuerint, fidem ſine vlla dubitatione adhiberi, mandamus, atq; decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ cõfirmationis, monitionis, inhibitionis, reſeruationis, voluntatis, mandatorũ, & decretorum infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autẽ hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorũ Petri, & Pauli Apoſtolorũ eius ſe nouerit incurſurũ. Dat. Romæ, apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ, M D. LXIII. Septimo Kal. Februarij, Pontificatus noſtri anno quinto.

EGO PIVS, CATHOLICÆ ECCLESIÆ EPISCOPVS.

Ego F.Cat.Pisan⁹,Episcop⁹ Ostiē.Decan⁹.
Ego Fed.Card.Cæsius, Episcopus Portuen.
Ego Io.Card.Moronus,Episcop⁹Tusculan.
Ego A.Car.Farnesius, Vicec. Episcop⁹ Sab.

. . . .

. . . .

Ego R.Card.S.Angeli,Maior Pæniten.

. . . .

. . . .

. . . .

Ego Io. Cardinalis S.Vitalis.
Ego Io.Michaël,Card.Saracenus.

. . . .

Ego Io.B.Cicada, Card.S.Clementis.
Ego Scipio, Cardin.Pisarum.
Ego Io.Cardinalis Reomanus.
Ego F.M.G. Card.Alexandrinus.
Ego Clemens.Card. Aræcæli.
Ego Ia.Card.Sabelus.

. . . .

. . . .

Ego B.Cardinalis Saluiatus.
Ego Ph.Card.Aburd.

Ego

Ego Lud. Card. Simonetta.

. . . .

. . . .

Ego F. Car. Pacieccus, y de To.
Ego M. A. Card. Amulius.
Ego Io. Franc. Card. de Gambara.
Ego Carolus Card Borromeus.
Ego M. S. Card. Conſt.
Ego Alp. Card. Geſualdus.
Ego Hip. Cardinalis Ferrar.
Ego Franciſcus, Card. Gonzaga.

. . . .

Ego Gui. Aſc. Diac. Cardinalis Cam.
Ego Vitellotius, Cardin. Vitellius.

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

Ant. Florebellus Lauellinus
H. Cumyn.

LEO DECIMVS IN CONCILIO LATERANENSI.

Seſsio. 10.

NOs, ne id quod ad Dei gloriam, & fidei augmẽtum, ac bonarum artium propagationem ſalubriter eſt inuentum, in contrarium conuertatur, ac Chriſti fideliũ ſaluti detrimentum pariat, ſuper librorum impreſſione curam noſtram habẽdam fore duximus, ne de cetero cum bonis ſeminibus ſpinæ coaleſcant, vel medicinis venena intermiſceantur. Volentes igitur de opportuno ſuper his remedio prouidere, hoc ſacro approbante Cõcilio, vt negotium impreſſionis librorum huiuſmodi, eo proſperetur felicius, quo deinceps indago ſolertior diligentius & cautius adhibeatur: ſtatuimus & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus, nullus librum aliquem, ſeu aliam quamcumque ſcripturam, tam in Vrbe noſtra, quam aliis quibuſuis ciuitatibus & diœceſibus imprimere ſeu imprimi facere præſumat, niſi priùs in Vrbe per Vicarium noſtrum, & ſacri

Palatij

Palatij Magistrum; in aliis vero ciuitatibꝰ & diœcesibus per Episcopum, vel alium habentem peritiam scientiæ, libri seu scripturæ huiusmodi imprimendæ, ab eodem Episcopo ad id deputandum, ac inquisitorem hæreticæ prauitatis ciuitatis, siue diœcesis, in quibus librorum impressio huiusmodi fieret, diligenter examinētur, & per eorum manu propria subscriptionem sub excommunicationis sentētia, gratis & sine dilatione imponendam, approbentur. Qui autem secus præsumpserit, vltra librorum impressorum amissionem, & illorum publicam combustionem, ac centum ducatorum fabricæ principis Apostolorum, de Vrbe sine spe remissionis solutionem, ac anni cōtinui exercitij impressionis suspensionem, excommunicationis sententia innodatus existat: ac demum ingrauescente contumacia, taliter per Episcopum suum, vel Vicarium nostrum respectiue per omnia iuris remedia castigetur, quod alij eius exemplo similia minime attentare præsumant.

SIXTI QVARTI
CONSTITVTIO PRIOR

DE FESTO CONCEPTIONIS *immaculatæ Virginis ex lib. 3. extrauagantium communium tit. de reliquiis & veneratione Sanctorum.*

CVM præexcelſa meritorum inſignia, quibus regina cęlorum, virgo Dei genitrix glorioſa, ſedibus prælata æthereis, ſideribus quaſi ſtella matutina perrutilans, deuotæ conſiderationis indagine perſcrutamur, & infra pectoris arcana reuoluimus, quod ipſa, vtpote via miſericordiæ, mater gratiæ, & pietatis amica, humani generis cōſolatrix, pro ſalute fidelium, qui delictorum onere grauātur, ſedula oratrix, & peruigil ad regem, quem genuit, intercedit: dignum, quin potius debitū reputamus vniuerſos Chriſti fideles, vt omnipotenti Deo (cuius prouidentia eiuſdem Virginis humilitatem ab æterno reſpiciens, pro concilianda ſuo auctori humana natura, lapſu, primi hominis, æternę morti obnoxia, eam ſui vnigeniti habitaculum ſancti Spiritus præparatione conſtituit, ex qua carnem no-

ſtræ

ſtræ mortalitatis pro redemptione populi ſui aſſumeret, & immaculata virgo nihilominus poſt partum remaneret) de ipſius immaculatæ virginis mira conceptione gratias & laudes referãt, & inſtituta propterea in Eccleſia Dei, Miſſas, & alia diuina officia dicant, & illis interſint, indulgentiis & peccatorum remiſſionibus inuitare, vt exinde fiant eiuſdem Virginis meritis, & interceſſione diuinæ gratię aptiores. Hac igitur cõſideratione inducti, eiuſdem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate cõfiſi, auctoritate Apoſtolica hac in perpetuum valitura conſtitutione ſtatuimus, & ordinamus, quod omnes & ſinguli Chriſti fideles vtriuſque ſexus, qui Miſſam & officium Conceptionis eiuſdem Virginis glorioſæ, iuxta piam, deuotam & laudabilem ordinationem dilecti filij Magiſtri Leonardi de Nogarolis clerici Veronenſis, notarij noſtri, & quæ deſuper à nobis emanauit, Miſſæ & officij huiuſmodi inſtitutionem, in die feſtiuitatis Conceptionis eiuſdem Virginis Mariæ, & per octauas eius deuote celebrauerint, & dixerint, aut illis Horis canonicis interfuerint, quoties id fecerint, eandem prorſus in-

dulgentiam & peccatorum remissionem consequantur, quam iuxta felicis recordationis Vrbani 4. in Concilio Viennensi approbatæ, ac Martini 5. & aliorum Romanorum Pontificum prędecessorum nostrorum Constitutiones consequuntur illi, qui Missam & horas Canonicas in festo Corporis & sanguinis Domini nostri IesuChristi à primis vesperis, & per illius octauas, iuxta Romanæ Ecclesiæ cōstitutionem celebrant, dicunt, aut Missæ, officio & horis huiusmodi intersunt, præsentibus perpetuis temporibus valituris. Datum Romæ apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ 1476. 3. Kalend. Martij, Pontifiatus nostri Anno 6.

Constitutio altera.

Grave nimis gerimus & molestum, eum sinistra nobis de quibusdam Ecclesiasticis personis referūtur. Sed in eorum, qui ad euangelizandum verbum Dei sunt deputati, excessibus prædicando commissis, eo grauius prouocamur, quo illi periculosius remanent incorrecti: cum facile deleri nequeant, qui multorum cordib⁹ sic publice prædicādo diffusius & damnabilius imprimuntur

primuntur

primuntur errores. Sane cum sancta Romana Ecclesia de intemeratæ semperq; virginis Mariæ conceptione publice festum sollemniter celebret, & speciale ac propriũ super hoc officium ordinauerit, nonnulli, vt accepimus, diuersorum ordinum prædicatores in suis sermonibus ad populum, publice per diuersas ciuitates & terras affirmare hactenus nõ erubuerunt, & quotidie prędicare non cessant, omnes illos, qui tenent, aut asserunt eandem gloriosam & immaculatam Dei genitricem absq; originalis peccati macula fuisse conceptam, mortaliter peccare, vel esse hæreticos: eiusdem immaculatæ conceptionis officium celebrantes, audiẽtesque sermones illorum, qui eam sine huiusmodi macula conceptã esse affirmant, peccare grauiter; sed & præfatis prædicationibus non contenti, confectos super his suis assertionibus libros in publicũ ediderunt, ex quorũ assertionib9, & prędicationibus, non leuia scandala in mentibus fidelium exorta sunt, & maiora merito exoriri formidantur in dies. Nos igitur huiusmodi temerariis ausibus, ac peruersis assertionib9 ac scandalosis, quæ exinde in Dei Ecclesia exoriri possunt, quantum nobis ex

alto conceditur, obuiare volentes, motu proprio, nō ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione & certa scientia, huiusmodi assertiones prædicatorum eorumdē, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præsumerent, eos qui crederent aut tenerent eandem Dei genitricē ab originalis peccati macula in sua cōceptione præseruatā fuisse, propterea alicuius hæresis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare: aut huiusmodi officium conceptionis celebrantes, seu huiusmodi sermones audientes, alicuius peccati reatum incurrere, vtpote falsas & erroneas, & à veritate penitus alienas, editosq; desuper libros prædictos id continētes, quo ad hoc, auctoritate Apostolica, tenore præsentium reprobamus & damnamus: ac motu, scientia, & auctoritate prædicti statuimus & ordinamus, quod Prædicatores verbi Dei, & quicumq; alij, cuiuscūq; status, gradus, aut ordinis ac conditionis fuerint, qui de cetero ausu temerario præsumpserint in eorum sermonibus ad populum, seu alias quomodolibet affirmare, huiusmodi sic per nos improbatas & dānatas assertiones veras esse, aut dictos libros pro veris legere,

tenere

tenere vel habere, poſtquam de præſentibus ſcientiam, habuerint: excommunicationis ſententiam eo ipſo incurrant, à qua ab alio quam à Rom. põtifice (niſi in mortis articulo nequeant abſolutionis beneficium obtinere. Item motu, ſcientia & auctoritate ſimilibus, ſimili pœnæ ac cenſuræ ſubiicientes eos, qui auſi fuerint aſſerere, contrariam opinionem tenentes, videlicet glorioſam virginem Mariam cum originali peccato fuiſſe conceptam, hæreſis crimen vel peccatum incurrere mortale, cum nondũ ſit à Romana Eccleſia & Apoſtolica Sede deciſum: non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis contrariis quibuſcumque, quibus cõmuniter vel diuiſim à Sede Apoſtolica indultũ exiſtat, quod interdici, ſuſpẽdi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam ac expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Et ne de præmiſſis aliquando valeant ignorantiam allegare, volumus quod locorum Ordinarij requiſiti, præſentes litteras in eccleſiis, conſiſtentibus in eorum ciuitatibus, & ſuarum diœceſum locis inſignibus, dum maior ibi multitudo populi

ad diuina conuenerit, sermonibus ad populum mandent & faciant publicari. Praeterea quia difficile foret praesentes litteras ad singula loca, in quibus expediens fuerit, deferre: etiam volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod earundem litterarum transsumpto, manu publici notarij confecto, & authentico alicuius praelati Ecclesiastici sigillo munito, vbique stetur, prout staretur eisdem originalibus litteris, si forent exhibitae vel ostensae. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae reprobationis, damnationis, statuti, ordinationis, voluntatis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli, Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romae apud sanctum Petrum. Anno incarnationis Dominicae 1483. pridie Nonas Septemb. Pontificatus nostri anno 13.

Concilium Lateranense sub Innocentio III. Can. 10.

CVM saepe contingat, quod Episcopi, propter occupationes multiplices, vel inua-

inualetudines corporales, aut hoſtiles incurſiones, ſeu occaſiones alias (ne dicamus defectum] ſcientiæ quod in eis eſt reprobandum omnino, nec de cetero tolerandum) per ſe ipſos non ſufficiunt miniſtrare populo verbum Dei, maxime per amplas diœceſes & diffuſas: generali conſtitutione ſancimus, vt Epiſcopi viros idoneos ad ſanctæ prędicationis officium ſalubriter exequendum, aſſumant, potentes in opere & ſermone, qui plebes ſibi commiſſas, vice ipſorum, cum per ſe idem nequiuerint, ſolicite viſitantes, eas verbo ædificēt, & exemplo quibus ipſi cum indiguerint, neceſſaria miniſtrent, ne pro neceſſariorum defectu, compellantur deſiſtere ab incœpto. Vnde præcipimus, tam in cathedralibus, quam in aliis conuentualibus eccleſiis, viros idoneos ordinari, quos Epiſcopi poſſint coadiutores & cooperatores habere, non ſolum in prædicationis officio, verum etiam in audiendis confeſſionibus, & pœnitentiis iniungendis, ac ceteris, quæ ad ſalutem pertinent animarum. Si quis autem hoc neglexerit adimplere, diſtrictæ ſubiaceat vltioni.

Lib. 1. Decretalium tit. de electione & electi potestate.

CAPVT VII.

CVM in cunctis sacris ordinibus, & ecclesiasticis ministeriis sint ætatis maturitas, grauitas morum, & litterarum scientia inquirenda: multo fortius in Episcopo hæc oportet inquiri, qui ad aliorum curam positus, in se ipso debet ostendere, qualiter alios in domo Dei oporteat conuersari. Ea propter, ne quod de quibusdam pro necessitate temporis factum est, trahatur à posteris in exemplum: præsenti decreto statuimus, vt nullus in Episcopum eligatur, nisi iam trigesimum annum ætatis exegerit, & de legitimo matrimonio sit natus: qui etiam vita & scientia commendabilis demonstretur.

Lib. 3. Decretal. de clericis non residentibus.

CAPVT III.

QVIA nonnulli modum auaritiæ non ponentes, dignitates diuersas ecclesiasticas

ſticas, & plures eccleſias parochiales, contra ſacrorum canonum inſtituta nituntur accipere, vt cum vnũ officium vix implere ſufficiant, ſtipendia ſibi vendicent plurimorum: ne id de cetero fiat, diſtrictius inhibemus. Cum igitur eccleſia vel eccleſiaſticum miniſterium committi debuerit, talis ad hoc perſona quæratur, quæ reſidere in loco, & curam eius per ſeipſam valeat exercere. Quod ſi aliter actum fuerit, & qui receperit, quod contra ſacros canones accepit, amittat: & qui dederit, largiendi poteſtate priuetur.

In Sexto. De electione & electi poteſtate.

CAPVT XIIII.

LICET Canon à felicis recordationis Alexandro Papa tertio, prędeceſſore noſtro editus, inter cetera ſtatuerit, vt nullus regimen Eccleſiæ parochialis ſuſcipiat, niſi vigeſimum quintum ætatis annum attigerit, ac ſcientia & moribus commendandus exiſtat: quodq; talis ad regimen aſſumptus huiuſmodi, ſi monitus non fuerit præfixo

à canonibus tempore in presbyterum ordinatus, à regiminis eiusdem amoueatur officio, & alij conferatur. Quia tamen in obseruatione canonis memorati se multi exhibent negligentes, nos periculosam illorum negligentiam volentes iuris executione suppleri, præsenti decreto statuimus, vt nullus ad regimen parochialis ecclesiæ assumatur, nisi sit idoneus moribus, scientia, & ætate, Decernentes collationes de parochialibus ecclesiis iis, qui non attigerint vigesimum quintum annum, de cetero faciendas, viribus omnino carere. Is etiam qui ad huiusmodi regimen assumetur, vt gregis sibi crediti diligentius curam quærere possit, in parochiali ecclesia, cuius rector is extiterit, residere personaliter teneatur. Et intra annum à sibi commissi regiminis tempore numerandum, se faciat ad sacerdotium promoueri. Quod si intra idem tempus promotus non fuerit, ecclesia sibi commissa (nulla etiam præmissa monitione) sit præsentis constitutionis auctoritate priuatus. Super residentia verò, vt præmittitur, facienda, possit Ordinarius gratiam dispensationis ad tempus facere, prout causa rationabilis id exposcit.

Lib.

CAPVT XXIX.

GRaue nimis est & absurdum, quod quidam ecclesiarum prælati, cum possint viros idoneos ad ecclesiastica beneficia promouere, assumere non verentur indignos, quibus nec morum honestas, nec litterarum scientia suffragatur, carnalitatis sequentes affectum, non iudicium rationis. Vnde quanta Ecclesiis damna proueniant, nemo sanæ mentis ignorat. Volentes igitur huic morbo mederi, præcipimus, vt prætermissis indignis, idoneos assumant, qui Deo & ecclesiis velint, & valeāt gratum impendere famulatum: fiatque de hoc in prouinciali Concilio diligēns inquisitio annuatim: ita vt qui post primam & secūdam correptionem fuerit repertus culpabilis, à beneficiis conferēdis per ipsum Concilium suspendatur, instituta in eodem Concilio persona prouida & honesta, quæ suspensi suppleat defectum in beneficiis conferendis. Et hoc ipsum circa Capitula, quæ in his

deliquerint, obſeruetur. Metropolitani vero delictum, superioris iudicio relinquatur ex parte Concilij nunciandum. Vt autem hæc ſalubris prouiſio pleniorem conſequatur effectum, huiuſmodi ſuſpenſionis ſententia, præter Romani Pontificis auctoritatem, aut proprij patriarchæ, minime relaxetur, vt in hoc quoque quatuor patriarchales ſedes ſpecialiter honorentur.

Lib. 3. Decretal. De præbendis & dignitatibus.

CAPVT XXVIII.

Ca. quia nõnulli ſupra ſeſ. huius c. 2.

DE multa prouidentia fuit in Lateranenſi Concilio prohibitum, vt nullus diuerſas dignitates Eccleſiaſticas, vel plures Eccleſias parochiales reciperet, contra ſacrorum Canonum inſtituta: alioquin recipiens ſic acceptum amitteret, & largiendi poteſtate conferens priuaretur. Quia vero propter præſumptiones, & quorumdam cupiditates, nullus hactenus, aut rarus de prædicto ſtatuto fructus prouenit: nos euidentius & expreſſius occurrere cupientes, præſenti

ſenti decreto ſtatuimus, vt quicumque receperit aliquod beneficium, curam habens animarum annexam, ſi prius tale beneficium habebat, eo ſit ipſo iure priuatus: & ſi forte illud retinere contenderit, etiam alio ſpolietur. Is quoque, ad quem prioris ſpectat donatio, illud poſt receptionem alterius libere conferat, cui merito viderit conferendum: & ſi vltra ſex menſes conferre diſtulerit, non ſolum ad alios ſecundum Lateranenſis Concilij ſtatutum eius collatio deuoluatur, verum etiam tantum de ſuis cogatur prouentibus in vtilitatem eccleſiæ, cuius eſt illud beneficium aſſignare, quantum à tempore vacationis ipſius conſtiterit eſſe perceptum. Hoc idem in perſonatibus eſſe decernimus obſeruandum: addentes, vt in eadem eccleſia nullus plures dignitates aut perſonatus habere præſumat, etiam ſi curam non habeant animarum. Circa ſublimes tamen & literatas perſonas, quæ maioribus beneficiis ſunt honorandæ, cum ratio poſtulauerit, per Sedem Apoſtolicam poterit diſpenſari.

3. Decre. de Con. præb. ca. Nulla.

In Sexto tit. 16. De officio Ordinarij.

Capvt III.

ORdinarii locorum subditos suos plures dignitates, vel Ecclesias, quibus animarum cura imminet, obtinentes, seu personatum aut dignitatem cum alio beneficio, cui cura similis est annexa, districte compellant dispensationes, auctoritate, quarum huiusmodi ecclesias, personatus, seu dignitates canonice tenere se asserunt, intra tempus pro facti qualitate ipsorum Ordinariorum moderandum arbitrio exhibere. Quod si forte iusto impedimento cessante, nullam dispensationem intra idem tempus contigerit exhiberi, ecclesiæ, beneficia, personatus, seu dignitates, quæ sine dispensatione aliqua eo ipso illicite detineri constabit, per eos, ad quos eorum collatio pertinet, libere personis idoneis conferantur. Ceterum si dispensatio exhibita, sufficiens euidenter appareat, exhibens nequaquam in beneficiis huiusmodi, quæ canonice obtinet, molestetur. Prouideat tamen Ordinarius, qualiter nec animarum cura in eisdem

eiſdem eccleſiis, perſonatibus, ſeu dignitatibus negligatur: nec beneficia ipſa debitis obſequiis defraudentur. Si vero de diſpenſationis exhibitæ ſufficientia dubitetur, ſuper hoc erit ad Sedem Apoſtolicam recurrendum: cuius eſt æſtimare, quem modum ſui beneficij eſſe velit. In conferendis inſuper perſonatibus, &c.

In Sexto. De priuilegiis.

VOLENTES libertatem (quam nonnullis Apoſtolica Sedes priuilegio exemptionis indulſit) ſic integram obſeruari, vt & illam alij non infringant, & ipſi eius limites non excedant, declaratione irrefragabili definimus, quod quantumcumque ſic exempti gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti, ſiue contractus, aut rei, de qua contra ipſos agitur, rite poſſunt coram locorum Ordinariis conueniri, & illi quo ad hoc ſuam in ipſos iuriſdictionem (prout ius exigit) exercere.

Nunquid ergo caret omnino in his commodo libertatis? nō vtique, quia nec coram Ordinariis ipſis, dummodo ſit in loco exempto commiſſum delictum, vel cōtractus

initus, aut res litigiosa, nec vbi domicilium habent; si alibi delinquant vel contrahant, aut res ipsa consistat, conueniri possunt aliquatenus super istis: nec domiciliorum prætextu, locorum diœcesani (si vbi deliquerunt, vel contraxerunt, aut res ipsa consistit illi conueniantur) remittendi eos illuc, vel ipsis vt illic respondeant, iniungendi habeant aliquam potestatem, saluis nihilominus casibus aliis, in quibus eos Episcoporum iurisdictioni subesse Canonica pręcipiunt instituta. Et idipsum decernimus circa illos, quibus vt non nisi sub vno iudice teneantur de se conquerentibus respondere, Apostolico priuilegio est concessum. In eos autem, quibus ne interdici, suspendi, vel excommunicari à quoquam valeant, à Sede Apost. est indultum (sicut sunt religiosi quàm plures) in quorum priuilegiis continetur, ne quisquam Episcopus vel arch. monast. suorum monachos pro vlla causa, vllove loco interdicere, suspendere, vel excommunicare præsumat: iidem Ordinarij iurisdictionem suam quantū ad ista vbicunque illi fuerint, penitus exercere nō possint: nisi forsan ipsi monachi ad monast. suorum Prioratus Ordinariis iisdem subiectos fuerint

rint destinati. Tunc enim etsi libere possint ad eadem monasteria reuocari, ac tam illorum, quàm ipsorum Prioratuum monachi reputentur (cum non sit inconueniens aliquem vtrobique locum habere monachicum) vnum alteri subesse monasterio, vel ab ipso noscitur dependere, ●tione tamen eorundem Prioratuum dicti Ordinarij sua iurisdictione in ipsis etiam quo ad præmissa (quamdiu morantur in illis) licite vti possunt.

In Clementinis lib. 3. tit. De religiosis domibus.

QVIA contingit interdum quod xenodochiorum, leprosariarum, eleemosynariarum, seu hospitalium rectores, locorum ipsorum cura postposita, bona, res, & iura ipsorum interdum ab occupatorum & vsurpatorum manibus excutere negligunt: quinimo ea collabi & deperdi, domos & ædificia ruinis deformari permittũt; & nõ attento quod loca ipsa ad hoc fundata & fidelium erogationibus, dotata fuerint, vt pauperes infectiq; lepra, reciperẽtur inibi, & ex prouentibus sustentarẽtur

illorum, id renuunt inhumaniter facere, prouentus eosdem in vsus suos damnabiliter conuertentes: cum tamen ea quæ ad certum vsum largitione sunt destinata fidelium, ad illum debeant, non ad alium (salua quidem Sedis Apost. auctoritate) conuerti; nos incuriam & abusum huiusmodi detestantes, hoc sacro Concilio approbante sancimus, vt ij, ad quos id de iure vel statuto in ipsorum fundatione locorũ apposito, aut ex consuetudine præscripta legitime, vel priuilegio sedis Apostolicæ pertinet, loca ipsa studeant in prædictis omnibus salubriter reformare: ac occupata, deperdita & alienata indebite, in statum reduci debitum faciant, & ad ipsarum miserabilium personarũ receptionẽ & sustentationem debitam, iuxta facultates & prouentus locorum ipsorum, rectores prædictos compellere non omittant. In quo si forte commiserint negligentiam vel defectum, Ordinarijs locorum iniungimus, vt etiam si pia loca prędicta exemptionis priuilegio munita consistant, per seipsos vel alios impleant omnia præmissa & singula, & rectores eosdem vtique non exemptos, propria; exemptos vero & alios priuilegiatos,

tos, Apoſtolica ad id auctoritate compellant. Contradictores cuiuſcumque ſtatus aut conditionis] exiſtant, aut præbentes eiſdem circa præmiſſa conſilium, auxilium vel fauorem, per cenſuram eccleſiaſticam, & alijs iuris remedijs compeſcendo: nullum tamen per hoc exemptionibus ſeu priuilegijs ipſis quo ad alia præiudicium generando. Vt autem præmiſſa promptius obſeruentur, nullus ex locis ipſis ſecularibus clericis in beneficium conferatur: etiam ſi de conſuetudine (quam reprobamus penitus) hoc fuerit obſeruatum: niſi in illorum fundatione ſecus fuerit conſtitutum, ſeu per electionem ſit de rectore locis huiuſmodi prouidendum. Sed eorum gubernatio viris prouidis, idoneis, & boni teſtimonij committatur, qui ſciant, velint, & valeant loca ipſa bona eorum, ac iura vtiliter regere, & eorum prouentus & reditus in perſonarum vſum miſerabilium fideliter diſpenſare, & quos in vſus alios bona prædicta conuertere præſumptio veriſimilis non exiſtat: in quibus ſub obteſtatione diuini iudicij illorum, ad quos dictorum locorum commiſſio pertinet, conſcientias oneramus. Illi etiam quibus

dictorum locorum gubernatio ſeu adminiſtratio committetur, ad inſtar tutorum & curatorum iuramentum præſtare, ac de locorum ipſorum bonis inuentaria conficere, & Ordinarijs, ſeu alijs, quibus ſubſunt, loca huiuſmodi, vel deputandis ab eis, annis ſingulis de adminiſtratione ſua teneantur reddere rationem. Quod ſi ſecus à quoquam fuerit attentatum, collationem, prouiſionem, ſeu ordinationem ipſam carere decernimus omni robore firmitatis. Præmiſſa vero ad hoſpitalia militarium ordinum, aut religioſorum etiam aliorum, extendi minime volumus. Quorum tamen hoſpitalium rectoribus in ſanctæ obedientiæ virtute mandamus, vt in illis ſecundum ſuorum Ordinum inſtituta, & antiquas obſeruãtias prouidere pauperibus, & hoſpitalitatem debitam in illis tenere procurent: ad quod per ſuperiores eorum arcta diſtrictione cogantur, ſtatutis aut conſuetudinibus quibuſlibet non obſtantibus in præmiſſis. Ceterum noſtræ intentionis exiſtit, quod ſi quæ hoſpitalia, altare vel altaria, & cœmiterium ab antiquo habentia, & presbyteros celebrantes & ſacramenta eccleſiaſtica pauperibus mini-

miniſtrantes, ſeu ſi parochiales rectores conſueuerint in illis exercere præmiſſa, antiqua conſuetudo ſeruetur, quo ad exercẽda & miniſtranda ſpiritualia ſupradicta.

Concilium Lateranen. ſub Innoc. 3. cap. 21. De pæn. & remiſſ. c. Omnis.

OMNIS vtriuſque ſexus fidelis, poſtquam ad annos diſcretionis peruenerit, omnia ſua ſolus peccata confiteatur fideliter, ſaltem ſemel in anno proprio ſacerdoti, & iniunctã ſibi pænitentiam, ſtudeat pro viribus adimplere, ſuſcipiens reuerenter ad minus in Paſcha Euchariſtiæ ſacramentum, niſi forte de conſilio proprij ſacerdotis ob aliquam rationabilem cauſam ad tempꝰ ab eius perceptione duxerit abſtinendũ: alioquin & viuens ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur, & moriens Chriſtiana careat ſepultura. Vnde hoc ſalutare ſtatutum frequenter in Eccleſijs publicetur, ne quiſpiam ignorantiæ cæcitate, velamen excuſationis aſſumat. Si quis autem alieno ſacerdoti voluerit iuſta de cauſa ſua

confiteri peccata, licentiam prius poſtulet & obtineat à proprio ſacerdote, cum aliter ille ipſum non poſſit ſoluere vel ligare.

Lib. 3. Clem. De vita & honeſtate Clericorum.

QVONIAM qui abiectis veſtibus proprio congruentibus ordini, alias aſſumere, & in publico portare rationabili cauſa ceſſante præſumit, profeſſorum illius ordinis prærogatiua ſe reddit indignũ, præſenti conſtitutione ſancimus, quod quicumque clericus virgata vel partita veſte publice vtetur (niſi cauſa rationabilis ſubſit) ſi beneficiatus extiterit, per ſex menſes à perceptione fructuũ beneficiorum quæ obtinet, ſit eo ipſo ſuſpenſus. Si vero beneficiatus non fuerit, in ſacris tamen ordinibus citra ſacerdotiũ conſtitutus, per idem tempus reddatur eo ipſo inhabilis ad eccleſiaſticum beneficium obtinendum.

Idem quoque cenſemus de clericis alijs, veſtem talem, ſimul & tonſuram publice deferentibus clericalem. Dignitatem vero, perſonatum, ſeu beneficium aliud obtinẽs, cui cura immineat animarum, necnon ceteri in ſacerdotio cõſtituti, ac religioſi quilibet,

libet, quos oporret per decentiam habitus extrinseci, morum intrinsecam honestatem ostendere, si (præterquam ex causa rationabili) publice vestem ferant huiusmodi, aut infulam, seu pileum lineum publice portent in capite: sint eo ipso beneficiati, videlicet à perceptione fructuum beneficiorum quæ obtinent, suspensi per annum. Ceteri vero sacerdotes & religiosi quilibet per idem tempus reddantur inhabiles ad quodcumque beneficium ecclesiasticum obtinendum. Sed & tales & ceteri quicumque clerici vtentes epithogio seu tabardo foderato vsque ad oram, & ita breui, quod vestis inferior notabiliter videatur, Epithogium ipsum sæculares clerici & religiosi, administrationem habentes, teneantur intra mensem dare pauperibus. Ceteri vero religiosi administrationē non habētes, intra idem temp⁹ illud teneātur suis superioribus assignare in pios vsus aliquos cōuertendū. Alioquin beneficiati suspēsionis, ceteri vero inhabilitatis pœnas prædictas per idē tempus se nouerint incurrisse.

Huic insuper adijcim⁹ sanctioni, vt clerici, pręsertim beneficiati, caligis scacatis, rubeis, aut viridibus publice non vtantur.

Lib. 3. Decretal. De Ecclesijs ædificandis.

CAPVT III.

AD audientiam nostram noueris peruenisse, quod villa quæ dicitur H. tantum perhibetur ab Ecclesia parochiali distare, vt tempore hyemali cum pluuiæ inundant, non possint parochiani sine magna difficultate ipsam adire: vnde non valent congruo tempore ecclesiasticis interesse officijs. Quia igitur dicta Ecclesia ita dicitur reditibus abundare, quod præter illius villæ prouentus, minister illius conuenienter valet sustentationem habere, mandamus, quatenus si res ita se habet, Ecclesiam ibi ædifices, & in ea sacerdotem, sublato appellationis obstaculo, ad præsentationem rectoris Ecclesiæ maioris cum Canonico fundatoris assensu, instituas, ad sustẽtationem suam eiusdem villæ obuentiones ecclesiasticas percepturum, prouidens tamen vt competẽs in ea honor pro facultate loci matrici seruetur: quod quidem fieri posse videtur, cum eiusdem villæ Dominus viginti arras terræ frugiferæ velit

ad

ad vſus ſacerdotis conferre. Si vero perſona matricis eccleſiæ virum idoneum præſentare diſtulerit, vel opus illud voluerit impedire, tu nihilominus facias idem opus ad perfectionem deduci, & virum bonum, appellationis ceſſante diffugio, inſtituere nõ omittas.

Lib. 1. Clement. de ætate & qualitate & ordine præficiendorum.

VT ij qui diuinis cathedralibus vel collegiatis, ſecularibus, vel regularibus Eccleſiis ſunt mancipati officiis, vel mancipabuntur in poſterum, ad ſuſcipiendos ſacros ordines propenſius inducantur: Statuimus, vt nullus de cetero in huiuſmodi Eccleſiis vocem in capitulo habeat (etiamſi hoc ſibi ab aliis libere concedatur) niſi ſaltẽ in ſubdiaconatus ordine fuerit conſtitutus. Illi vero qui dignitates, perſonatus, officia, vel præbendas, quibus certi ordines ſunt annexi, pacifice nunc obtinent in eiſdem Eccleſiis, vel obtinuerint in futurum, niſi (iuſto impedimento ceſſante) ad huiuſmodi ordines ſe promoueri fecerint intra annũ, ex tũc

donec ad eos promoti fuerint, nullo modo vocem in capitulo habeant earundē. Ipsisq; distributionum, quæ dantur iis, qui certis horis intersunt, pars dimidia subtrahatur, non obstantibus quibuslibet consuetudinibus vel statutis. Pœnis aliis, qui contra tales promoueri ad ordines recusantes statuuntur in iure, nihilominus in suo robore permansuris.

In sexto lib. 2. tit. De appellationibus.

ROMANA Ecclesia & infra. Cum suffraganeorum Remēsis Ecclesiæ, suorumq; officialium (qui generaliter de caussis ad ipsorum forum pertinētibus, eorum vices supplēdo cognoscunt) vnum & idem consistorium siue auditorium sit censendū: ab ipsis officialibus, nō ad dictos suffraganeos (ne ab eisdem ad seipsos interponi appellatio videatur) sed de iure ad Remensem est curiam appellandum. Ab Archidiaconis vero, aliisque inferioribus Prælatis suffraganeis subiectis, eisdem & eorum officialib⁹, ad suffraganeos ipsos debet, & nō ad eandem curiam (omissis dictis suffraganeis) appellari: nisi aliud Remensi Ecclesiæ

de

de consuetudine cõpetat in hac parte. Cum autẽ ad præfatam curiam ab eorundẽ suffraganeorum, vel suorum officialium audientia fuerit appellatum, Remensis Archiepiscopus (qui pro tempore fuerit) vel officialis ipsius, nullatenus in appellationis causa interpositæ ante definitiuam sententiam citent partes, nec etiam aliis illam cõmittent, appellationis eiusdem causa probabili seu legitima non expressa.

Si vero vocatis partibus, vel nullatenus, aut non intra decem dies post interlocutoriam vel definitiuam sententiam appellatũ fuisse, seu aliquid aliud simile, sicque non esse per appellationem ad eundem Archiepiscopum vel eius officialem deuolutum negotium, proponatur: iidem (nisi prius ipsis constiterit causam ipsam ad eos totaliter fuisse delatam) prohibere, ne in causa illa, vel ne ad executionem procedatur sentẽtiæ, non præsumant.

Quod si obiiciatur ex iniusta causa, seu minus legitima, ante sententiam, appellationem interpositam extitisse, & ex eo non esse appellationem huiusmodi admittendã; nequeunt prædicti Archiepiscopus vel eius officialis prohibere, ne procedatur in

causa, nisi prius appellatione recepta velut emissa ex causa probabili, cognoscere incipiant de causa huiusmodi, an sit vera. Si autem post sententiam in casibus à iure prohibitis (vtpote à sententia super manifesto & notorio crimine, vel de quo quis in iure confessus extitit, promulgata) vel consimilibus, appellatum fuisse dicatur, possunt, ne sententia executioni mandetur (postquam cognoscere cœperint, vtrum sit recipienda, vel non, appellatio ab eo interposita) inhibere. In alium quoq; qui circa rem, de qua inter appellantem & appellatum cõtrouersia vertitur, aliquid post eorum inhibitionẽ attentat: non valent occasione huiusmodi iurisdictionem aliquam vendicare. Cum vero is qui ad Remensem curiam super aliqua causa vocẽ appellationis emittit, nihilominus in causis aliis Ordinarij sui iurisdictioni subiiciatur. Remẽsis Archiepiscopus vel officialis ipsius nequaquam iurisdictionem ipsam in aliis impediant, vt ab eiusdẽ ordinarij potestate totaliter eximant, taliter appellãtem. Debet autem ad eos ab Episcopis pręfatæ prouinciæ super causis, in quibus temporalem iurisdictionẽ exercent, nisi forte de consuetudine aut priuilegio,

legio, siue iure alio speciali sit appellãdum ad alium appellari. Sententias quoque interdicti vel suspẽsionis, seu excommunicationis in appellantem ab eo, à quo appellatum proponitur promulgatas, nullatenus, nisi vocatis partibus, & de appellatione legitime cognito, reuocent, aut denuntient esse nullas. Cum autem ad Remensem Archiepiscopum ab audientia suffraganei sui super aliqua causa fuerit ante sentẽtiam appellatum: idem Archiepiscopus (postquam de appellatione cognita constiterit eam minus rationabilem extitisse) causam ad eundẽ suffraganeum remittere non postponat.

Bonifacius 8. in sexto. De cler. coniugatis.

CLERICI qui cum vnicis & virginib⁹ cõtraxerunt, si tonsuram, & vestes deferant clericales, priuilegium retineant Canonis ab Innocentio secundo prædecessore nostro editi in fauorem totius ordinis clericalis. Et cum iuxta Parisiense Concilium, nullus clericus distringi debeat, aut condemnari à iudice seculari, pręsenti declaramus edicto, huiusmodi clericos cõiugatos pro commissis ab eis excessib⁹ vel delictis, 17. q. 4. si quis suadente. in sexto de foro cõpet. c. 2

trahi non posse criminaliter aut ciuiliter ad iudicium seculare: nec ab ipsis secularibus iudicib⁹ eos debere personaliter vel etiam pecuniariter (ne per vnam viam cõcedatur eisdẽ iudicibus, quod per aliam denegatur) vllatenus condemnari. In ceteris autem, vel nisi vt præmittitur, tonsuram vel vestem deferant, clericales etiam in pręmissis eos gaudere nolumus priuilegio clericali.

Gregorius decimus in generali Concilio Lugdunensi in 6. Decretal. tit. De censibus & exactionibus.

CAPVT II.

EXIGIT peruersorum audacia, vt non simus sola delictorum prohibitione contenti, sed etiam pœnam delinquentibus imponamus. Constitutionem itaque (Ibidẽ c. 1) felicis recordationis Innocentij Papæ quarti, prædecessoris nostri, editam super non recipiendis in pecunia procurationibus, ac super receptione munerum visitãtibus, eorumque familiaribus interdicta, quam multorum fertur temeritas præterire, volentes

ſentes inuiolabiliter obſeruari, eam decernimus pœnæ adiectione iuuandam. Statuentes, vt vniuerſi & ſinguli, qui ob procurationem ſibi ratione viſitationis debitam exigere pecuniam, vel etiam à volente recipere, vel alias conſtitutionem ipſam recipiendo munera, ſiue viſitationis officio non impēſo procurationem in victualibus, aut aliquid aliud procurationis occaſione violare prȩſumpſerint, duplum eius quod receperint Eccleſiæ, à qua id receptum fuerit, intra menſem reddere teneantur. Alioquin ex tunc Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi duplum ipſum vltra prædictum tempus reſtituere differentes, ingreſſum ſibi Eccleſiæ ſentiant interdictum. Inferiores vero ab officio & beneficio nouerint ſe ſuſpenſos, quouſque de duplo huiuſmodi grauatis Eccleſiis plenariam ſatisfactionem impēdant: nulla eis in hoc dantium remiſſione, liberalitate ſeu gratia valitura.

Concilium Lateran, sub Innoc. 3. cap. 8. & lib. 5. Decretalium, De accusationibus & inquisitionibus.

* quãdo, QVALITER & quando, * quomodo debeat prælatus procedere ad inquirendum, & puniendum subditorum excessus, ex auctoritatibus noui & veteris testamenti colligitur euidenter, ex quib⁹ postea processerunt canonicæ sanctiones, sicut olim aperte distinximus, & nunc sacri approbatione Concilij confirmamus. Legitur enim in Euangelio, quod villicus ille qui diffamatus erat apud Dominum suum, quasi

Luc. 16. dissipasset bona ipsius, audiuit ab illo: Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ, iam enim non poteris villicare. Et

Gen. 18. in Genesi Dominus ait: Descendam & videbo, vtrum clamorem, qui venit ad me, opere compleuerunt. Ex quibus auctoritatibus manifeste comprobatur, quòd non solum cum subditus, verum etiam cum Prælatus excedit, si per clamorem & famam ad aures superioris peruenerit, non quidem à maleuolis & maledicis, sed à ꝓuidis & honestis:

nestis: nec semel tantum, sed sæpe (quod clamor innuit, & diffamatio manifestat) debet coram Ecclesiæ senioribus veritatẽ diligentius perscrutari, vt si rei poposcerit qualitas, canonica districtio culpam feriat delinquẽtis, non tãquam sit auctor & iudex, sed quasi deferente fama, vel denuntiante clamore, officij sui debitum exequatur. Licet autem hoc sit obseruãdum in subditis, diligẽtius tamen obseruandum est in prelatis, qui quasi signũ sunt positi ad sagittam. Et quia non possunt omnib⁹ cõplacere, cum ex officio teneantur non solum arguere, sed etiã increpare; quinetiam interdum suspẽdere, nonnunquam vero ligare, frequenter odiũ multorum incurrunt, & insidias patiuntur: Ideo sancti Patres prouide statuerunt, vt accusatio Prælatorũ non facile admittatur, ne cõcussis columnis, corruat ædificiũ, nisi diligens adhibeatur cautela, per quam non solum falsæ, sed etiã malignæ criminationi ianua præcludatur. Verum ita voluerunt prouidere Prælatis, ne criminarẽtur iniustè, vt tamẽ cauerẽt, ne delinquerent insolenter, cõtra morbũ vtrũque inueniẽtes cõgruam medicinam, videlicet vt criminalis accusatio, quæ ad diminutionem capitis (id est,

Thren. 3.

degradationem) intenditur, nisi legitima præcedat inscriptio, nullatenus admittatur. Sed cum super excessibus suis quisquam fuerit infamatus, ita vt iam clamor ascēdat, qui diutius sine scandalo dissimulari non possit, vel sine periculo tolerari, absque dubitationis scrupulo, ad inquirendum & puniendum eius excessus, non ex odij fomite, sed charitatis procedatur affectu, quatenus si fuerit grauis excessus, etsi nō degradetur ab ordine, ab administratione tamen amoueatur omnino: quod est secundum Euangelicam sententiam à villicatione villicum amoueri, qui nō potest villicationis suæ dignã reddere rationẽ. Debet igitur esse præsens is, contra quem facienda est inquisitio, nisi se per cōtumaciam absentauerit: & exponenda sunt ei illa capitula, de quibus fuerit inquirendum, vt facultatem habeat defendendi se ipsum. Et non solum dicta, sed etiam nomina ipsa testium sunt ei, vt quid, & à quo sit dictum appareat publicanda: necnon exceptiones & replicationes legitimæ admittendæ, ne per suppressionem nominum infamandi, per exceptionum vero exclusionem, deponẽdi falsum audacia prębeatur. Ad corrigendos itaque subditorum excessus

excessus tanto diligentius debet prælatus assurgere, quanto damnabilius eorum offensas desereret incorrectas: contra quos, vt de notoriis excessibus taceatur, & si tribus modis possit procedi, per accusationem videlicet, denunciationem & inquisitionem eorum, vt tamen in omnibus diligens adhibeatur cautela, ne fortè per leue compendium ad graue dispendium veniatur: sicut accusationem legitima precedere debet inscriptio, sic & denuntiationem charitatiua admonitio, & inquisitionem clamosa insinuatio præuenire; illo semper adhibito moderamine, vt iuxta formam iudicij, sententiæ quoque forma dictetur. Hunc tamen ordinem circa regulares personas non credimus vsquequaque seruandum, quæ, cum causa requirit, facilius, & liberius à suis possunt administrationibus amoueri.

Lib. 5. Decretal. De priuilegiis & excess. priuileg. ca. 16. Innoc. 3. Episcopo Lingonensi.

CVM capella ducis Burgundiæ gaudere dicatur huiusmodi priuilegio, quod

nullus Archiepiſcopus vel Epiſcopus in perſonas Canonicorum eiuſdem capellæ, ſuſpenſionis vel excommunicationis, aut interdicti ſententias audeat promulgare: quidam capellæ ſupradictæ Canonici, qui parochiales eccleſias à te tenent, occaſione priuilegij prælibati in his etiam, quarum iuriſdictio ad te pertinet, ita ſe dicunt exemptos, vt quantumcumque grauiter interdũ excedant, tuæ correctioni recuſant & ſententiæ ſubiacere. Quocirca mandamus, quatenus in quantum exempti ſunt, eiuſdẽ ratione capellæ apoſtolicis priuilegiis deferas reuerẽter, ſed in quantum ratione parochialium Eccleſiarum, vel aliàs, iuriſdictionem tuam reſpicere dignoſcuntur, officij tui debitum in eoſdem libere proſequaris.

In ſexto tit. De conſuetudine.

CONSVETVDINEM, quam in veſtra Eccleſia ſeruatam aſſeritis tanto tẽpore, quod in contrarium memoria non exiſtit, videlicet quod ipſius Eccleſiæ canonici duos perſonatus, aut duas dignitates, vel præpoſituras, ſeu adminiſtrationes, aut duo officia, vel eorũ alterum cum reliquo

in

in ſimul & præbendam poſſint in ea licite abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ obtinere: corruptelam (cum ſacris ſit inimica canonibus, & de ambitionis radice proceſſerit) merito reputantes: eam auctoritate Apoſtolica reprobamus: voſque ad ipſius obſeruantiam, etiam ſi iuramento firmata extiterit (cum iuramentum iniquitatis vinculum non exiſtat) decernimus non teneri.

Statuentes, vt (cum vnũ officium vix digne valeat aliquis adimplere) nulli liceat de cetero niſi vnicum perſonatum, vel dignitatem, aut præpoſituram, ſiue adminiſtrationem vel officium perpetuum, quocumque nomine cenſeantur, cum præbenda in ſimul abſque diſpenſatione dictæ Sedis in eadem Eccleſia obtinere, vel iam obtenta tenere. Quod ſi à quoquam ſecus præſumptum fuerit, irritum ſit omnino.

In Sexto titulo, De ſtatu regularium.

PERICVLOSO & deteſtabili quarumdam monialium ſtatui (quæ honeſtatis laxatis habenis, & monachali modeſtia, ſexuſque verecundia, impudenter abiectis,

extra ſua monaſteria nonnunquam per ha-
bitacula ſecularium perſonarum diſcurrũt,
& frequenter intra eadem monaſteria per-
ſonas ſuſpectas admittunt, in illius, cui ſuam
integritatem voluntate ſpontanea deuoue-
runt, graue offenſam, religionis opprobriũ,
& ſcandalum plurimorum) prouidere ſalu-
briter cupientes, præſenti conſtitutione per-
petuo irrefragabiliter valitura, ſancimus,
vniuerſas & ſingulas moniales præſentes
atque futuras, cuiuſcumque religionis ſint
vel ordinis, in quibuslibet mundi partibus
exiſtentes, ſub perpetua in ſuis monaſteriis
debere de cetero permanere clauſura: ita
quod nulli earum religionem tacite vel ex-
preſſe profeſſæ, ſit vel eſſe valeat quacumq;
ratione vel cauſa (niſi forte tãto & tali mor-
bo euidenter earum aliquam laborare cõ-
ſtaret, quod non poſſet, cum aliis abſque
graui periculo ſeu ſcandalo commorari)
monaſteria ipſa deinceps egrediendi facul-
tas: nulliq́ue aliquatenus inhoneſtæ perſo-
næ, nec etiam honeſtæ (niſi rationabilis &
manifeſta cauſa exiſtat, ac de illius, ad quẽ
pertinuerit, ſpeciali licẽtia) ingreſſus vel ac-
ceſſus pateat ad eaſdem: vt ſic à publicis &
mundanis conſpectibus ſeparatæ omnino
ſeruire

ſeruire Deo valeant liberius, & laſciuiēdi oportunitate ſublata) eidē corda ſua & corpora in omni ſanctimonia diligentius cuſtodire. Sane vt hoc ſalutare ſtatutū cōmodius valeat obſeruari, diſtrictꝰ inhibemus, ne in monaſteriis ordinū non mendicantiū, aliquæ recipiantur de cetero in ſorores, niſi quot poterunt de ipſorum monaſteriorum bonis ſiue prouentibus abſq; penuria ſuſtētari: ſi ſecus actū fuerit, irritum decernentes.

Verum, quando Abbatiſſa vel Prioriſſa cuiuſuis monaſterij, pro feudo quod monaſterium ipſum tenet ab aliquo principe ſeu Domino temporali, ſibi debebit homagium, vel fidelitatis ſacramentum præſtare (niſi quod per procuratorem illud præſtet, poſſit efficere apud eum) de monaſterio cū honeſta & decēti ſocietate exire poterit eo caſu licēter homagio facto quamprimum commode poterit, ſeu fidelitatis pręſtito ſacramēto, ad ipſum monaſterium è veſtigio reuerſura: ſic quod in fraudem reſidentiæ, ſiue morę clauſtralis, nihil fiat omnino.

Porro ne moniales cauſam ſeu occaſiones habeant euagandi, principes ſæculares ac alios dominos temporales rogamus, requirimus, & obſecramus per viſcera miſe-

ricordiæ Iesu Christi, eisdem in remissionem peccaminum nihilominus suadentes, quod Abbatissas ipsas, & Priorissas, ac moniales quascumque monasteriorum suorum curam, administrationem, negotiaue gerentes, quibuscumque nominibus censeãtur, per procuratores in suis tribunalibus seu curiis litigare permittant: ne pro constituendis procuratoribus (qui atornati in aliquibus partibus nuncupantur) seu aliis huiusmodi easdem oporteat euagari. Si qui vero contra præsumpserint, exhortationi huiusmodi rationabili atque sanctæ obtẽperare nolentes, cum sit iuri contrarium, quod mulieres (præsertim religiosæ) per seipsas litigare cogantur, & à via deuiet honestatis, & periculum animarum inducat, ad hoc per suos Ordinarios ecclesiasticos censura ecclesiastica compellantur. Episcopis autem & aliis prælatis superioribus & inferioribus quibuscumque iniungimus, quod & ipsi causas seu negotia, quæ præfatę moniales habebunt agere, coram ipsis, aut in curiis eorundem, siue sint homagia, fidelitatis sacramenta, lites, vel quicquid aliud, ipsa per procuratores earum fieri faciant & tractari.

Et

Et quoniam parum esset condere iura,
nisi essent qui ea executioni debite deman-
darent, Patriarchis, Primatibus, Archiepi-
scopis, & Episcopis vniuersis districte in vir-
tute sanctæ obedientiæ, sub obtestatione
diuini iudicij, & interminatione maledi-
ctionis æternæ præcipiendo mandamus,
quatenus eorũ quilibet in ciuitate ac diœ-
cesi propria in monasteriis monialium sibi
ordinario iure subiectis, sua; in iis vero, quę
ad Romanam immediate spectant Eccle-
siam, Sedis Apostolicæ auctoritate: Abba-
tes vero & alij tam exempti, quam non
exempti prælati, ecclesiarum, monasterio-
rum & ordinum quorumcumque, in mo-
nasteriis huiusmodi sibi subiectis de clau-
sura conuenienti, vbi non est, ipsorum mo-
nasteriorum expensis & fidelium eleemo-
synis, quas ad hoc procurent diligentius fa-
cienda, & de ipsis monialibus includendis,
quam primum commode poterunt proui-
dere, procurent: si diuinę ac nostræ indigna-
tionis voluerint acrimoniam euitare: con-
tradictores atque rebelles per censuram ec-
clesiasticam appellatione postposita com-
pescendo: inuocato ad hoc (si opus fuerit)
auxilio brachij secularis. Per hoc autem in

monasteriis exemptis Ordinarij locorum, quo ad alia, nullam sibi credant iurisdictionem vel potestatem aliquatenus attributam.

Innocentius 3. in Concilio Lateranensi c. 12. & lib. 3. Decret. de statu monachorum.

IN singulis regnis siue prouinciis, fiat de triennio in triennium, saluo iure diœcesanorum Põtificum, commune capitulum Abbatum atq; Priorum, Abbates proprios non habentium, qui non consueuerunt tale capitulũ celebrare: ad quòd vniuersi cõueniant præpeditionem canonicam nõ habẽtes, apud vnum de monasteriis ad hoc aptũ: hoc adhibito moderamine, vt null⁹ eorum plus quam sex euectiones, & octo personas adducat. Aduocẽt autẽ charitatiue in huius nouitatis primordiis duos Cistertiensis ordinis Abbates vicinos, ad præstandũ sibi cõsilium & auxilium opportunũ, cum sint in huiusmodi capitulis celebrãdis ex lõga cõsuetudine plenius informati. Qui absq; cõtradictione duos sibi de ipsis associent, quos viderint expedire. Ac ipsi quatuor præsint

capitulo

capitulo vniuerso, ita quod ex hoc nullus eorum auctoritatem prælationis assumat: Vnde cum expedierit, prouida possint deliberatione mutari. Huiusmodi vero capitulum aliquod certis diebus continue iuxta morem Cistertiensis ordinis celebretur, in quo diligens habeatur tractatus de reformatione ordinis, & obseruantia regulari: & quòd statutum fuerit, illis quatuor approbantibus, ab omnibus inuiolabiliter, obseruetur, omni excusatione & contradictione ac appellatione remotis, prouiso nihilominus vbi sequẽti termino debeat capitulũ celebrari: & qui cõuenerint, vitam ducant cõmunem, & faciant proportionabiliter simul omnes communes expẽsas: ita quod si non omnes potuerint in eisdẽ, saltẽ plures simul in diuersis, domibus commorentur. Ordinẽtur etiam in eodem capitulo religiosæ ac circũspectę personę, quæ singulas abbatias eiusdem regni siue prouinciæ, non solũ monachorũ, sed etiam monialiũ, secũdum formam sibi præfixam, vice nostra studeant visitare, corrigentes & reformantes, quæ correctionis & reformationis officio viderint indigere: ita quod si rectorẽ loci cognouerint ab administratione penitus amouẽdũ,

denunciēt Episcopo proprio, vt illum amouere procuret: quod si non fecerit, ipsi visitatores hoc referant ad Apostolicæ Sedis examen. Hoc ipsum regulares canonicos secundum ordinem suum volumus & præcipimus obseruare. Si vero in hac nouitate quicquam difficultatis emerserit, quod per prędictas personas nequeat expediri, ad Apostolicæ Sedis iudicium absque scandalo referatur, ceteris irrefragabiliter obseruatis, quæ concordi fuerint deliberatione prouisa.

Porro diœcesani Episcopi monasteria sibi subiecta ita studeant reformare, vt cum ad ea prædicti visitatores accesserint, plus in illis inueniant, quòd commēdatione, quam quod correctione sit dignum, attentissime præcauentes, ne per eos dicta monasteria indebitis oneribus aggrauentur. Quia sic volumus superiorum iura seruari, vt inferiorum nolimus iniurias sustinere. Ad hoc districte præcipimus tam diœcesanis Episcopis, quam personis, quę præerunt capitulis celebrandis, vt per censuram ecclesiasticam, appellatione remota compescant aduocatos, patronos, vicedominos, rectores & consules, magnates, & milites, seu quoslibet

bet alios, ne monasteria præsumant offendere in personis ac rebus. Et si forsitan offenderint, eos ad satisfactionem compellere non omittant, vt liberius & quietius omnipotenti Deo valeant famulari.

In Sexto tit. De rescriptis.

STatutum quòd circa iudices à Sede Apostolica deputandos nuper edidimus, cum quædam contenta in eo, quæ pro communi vtilitate credebantur inducta (sicut experientia docuit) tendere dignoscantur ad noxam, sanctione præsenti, quā irrefragabiliter obseruari mandamus, suadente vtilitate, in melius duximus reformandum. Sancimus igitur vt nullis nisi dignitate præditis, aut personatum obtinentibus, seu Ecclesiarum cathedralium canonicis, causæ auctoritate litterarnm Sedis Apostolicæ, vel legatorum eius, de cetero committantur: nec audiantur alibi, quam in ciuitatibus, vel locis insignibus, vbi possit commode copia peritorum haberi.

CATALOGVS LEGATORVM, PATRVM, ORATORVM, ET Theologorum, qui ad Sacroſanctam œcumenicam Tridẽtinam Synodum conuenerunt à principio vſque in finem, qui fuit die IIII. Decembris M. D. LXIII. ſub Pio IIII. Pont. Max.

Quorum Nomina, Cognomina, Patriæ, & Dignitates infra continẽtur.

CARDINALES LEGATI ET PRAESIDENTES.

Hercules Gonzaga S. R. E. Preſb Card. tituli ſanctæ Mariæ nouæ, Mantuanus, obiit Tridenti, die ſecunda Martij 1563. & ſepultus eſt Mantuæ.

Hieronymus Seripandus S. R. E. Preſb. Card. tituli ſanctæ Suſannæ, Neapolitanus, obiit Tridenti, die XVII. Martij 1563. & ibi

ibi

ibi ſepultus in Eccleſia S. Marci ordinis Fratrum Heremitarum S. Auguſtini, quorum olim fuerat Generalis.

Ioannes Moronus S. R. E. Card. Epiſcopus Prçneſtinus, Mediolanenſis in demortui Card. de Mantua locum miſſus.

Staniſlaus Hoſius S. R. E. Preſb. Card. tit. S. Laurẽtij in Paliſperna, Polonus, Warmienſis.

Ludouicus Simoneta S. R. E. Preſb. Card. tit. S. Cyriaci Thermis, Mediolanen.

Marcus Siticus S. R. E. Diaconus Card Baſilicæ Duodecim Apoſtolorum de Altaemps, Germanus.

Bernardus Nauagerius S.R.E Preſb. Card. tituli S. Nicolai inter Imagines, Venetus, in demortui Cardinalis Seripandi locum miſſus.

CARDINALES NON LEGATI.

Carolus à Lotharingia S. R. E. Preſb. Card. tit. S. Apollinaris, Princeps, & Archiepiſcopus Rhemenſis, Gallus.

Ludouicus Madrutius S. R. E. Diaconus Card. electus Epiſcopus Tridentinus, Germanus.

Oratores quorum nomina hic describuntur, iuxta eorum loca, quæ in eadem sacrosancta Synodo habuerunt.

ORATORES ECCLESIASTICI SEDEBANT A MANU DEXTRA legatorum videlicet.

Antonius de Muglitio, Morauus, Archiepiscopus Pragensis, Orator Cæsareus.

Georgius Drascouitius, Croatus, Episcopus Quinqueecclesiensis, Orator Cæsareus pro regno Hungariæ,

Valentinus Herbutus, Polonus, Episcopus Præmisciensis, Orator Serenissimi Regis Poloniæ.

Marcus Antonius Bobba, Casalensis, Episcopus Augustensis in Pedemontio Excellentissimi Ducis Sabaudiæ Orator, nunc Cardinalis.

Hieronymus de Gaddis, Florentinus, Episcopus Cortonensis, Orator excellentissimi ducis Florentiæ, missus in locum Ioannis Strozij.

Frater Martinus Royas Portalrubeo, Hispanus, Orator Religionis Hierosolymitanę.

ORATO-

ORATORES SÆCVLARES SEDEBANT A MANV ſiniſtra legatorum.

Sigiſmundus à Tuun, Tridentinus, Orator Cæsareus.

Ludouicus de Lanſac.
Renald⁹ Ferrerius præſidẽs in Parlamento Pariſienſi, &
Guido Faber Iudex maior Toloſæ:
} Oratores Chriſtianiſſimi Galliarũ Regis.

Ferdinandus Martineus Mazcarenius, Orator Sereniſſimi Regis Portugall.

Nicola⁹ de Ponte, Doctor, & eques, &
Matthæus Dandalus, eques:
} Oratores Sereniſſimi Dominij Venetorum.

Melchior Luſſi, eques auratus, Orator ſeptem Cantonum Heluetiorum.

Auguſtinus Paungartner I. V. D. de Monachio, Orator Excellentiſſimi Alberti, Ducis Bauariæ.

Claudius Fernandez Quingnonij, Comes Lunenſis, Orator Regis Catholici in locum Illuſtriſſimi Ferdinandi de Aualos Marchionis Piſcariæ miſſus, obijt Tridenti, die x x. Decembris 1563. poſt finem Concilij, ibique ſepultus eſt.

Hic separatim ab alijs Oratoribus sedebat apud Reuerendissimũ Thilesimum Secretarium sanctæ Synodi, ob contentionẽ super præcedẽtia, ortã inter ipsum & Oratores Regis Christianissimi.

PATRIARCHÆ.

Antonius Helius Iustinopolitanus, Hierosolymitanus.

Daniel Barbarus, Venetus, electus Aquilegiensis.

Ioannes Triuisanus, Venetus, Venetiarum.

ARCHIEPISCOPI PAVLI TERTII.

Ferdinandus Annius, Neapolitanus, Archiepiscopus Amalphitan. nunc Episcopus Bouinus.

Petrus Landus, Venetus, Archie. Cretensis.

Petrus Anthonius de Capua, Neapolitan⁹, Archiepiscopus Hidruntinus.

Marcus Cornelius, Venetus, electus tunc Archiepiscopus Spalatrensis.

Sebastianus Leccauella, Græc⁹, Ord. Præd. olim Archiepiscopus Naxiensis, nunc Episcopus Lateranensis.

Petrus

Petrus Guerrero, Hispanus, Archiepisco-
pus Granatensis.
Antonius Altouitus Florentinus, Archi-
episcopus Florentinus.
Cæsar Cibo, Genuensis, Archiepiscopus
Taurinensis, obijt Tridenti die 26. De-
cembris 1562.

ARCHIEPISCOPI IVLII TERTII.

Paulus Æmilius Verallus, Romanus, olim
Archiepiscopus Rossanen. nunc Episco-
pus Caputaquen.
Ioannes Brunus de Olchinio Macedo, Re-
gni Seruiæ primas, Archiepiscopus An-
tibaren.
Ioannes Baptista Castaneus, Romanus,
Archiepiscopus Rossanen.
Ioannes Baptista Vrsinus, Romanus, Ar-
chiepiscopus sanctæ Seuerinæ.

ARCHIEPISCOPI PAVLI QVARTI.

Ludouicus Beccatellus, Bononien. Archi-
episcopus Ragusinus.
Mutius Calinius, Brixiensis, Archiepisco-
pus Iadrensis.

Sigiſmundus Saracenus, Neapolitanen. Archiepiſcopus Materanus.

Antonius Parrages de Caſtilegio, Hiſpanus, Archiepiſcopus Calaritanus.

Iulius Paueſius, Brixienſis, Ord. præd. Archiepiſcopus Surrentinus.

Bartholomæus de Martyribus, Luſitanenſis, Ord. Pręd. Archiepiſcopus Bracarē.

Auguſtin⁹ Saluago, Genuēſis, Ord. Præd. Archiepiſcopus Genuen.

ARCHIEPISCOPI PII QVARTI.

Philippus Mocenicus, Venetus, Regni Cypri Primas, & legatus natus, Archiepiſcopus Nicoſien.

Gulielmus d'Auanſon, Gallus, Archiepiſcopus Ebredunen.

Antonius Caucus, Venetus, Archiepiſcopus, Corcyrenſis.

Germanicus Bandinus, Senenſis, electus Archiepiſcopus Senarum.

Marcus Antonius Columna, Romanus, Archiepiſcopus Tarentinus, nunc Cardinalis, tit.

Gaſpar de Foſſo, Conſentinus, Ord. ſancti Franciſci, de Paula, Calaber. Archiepiſcopus Rhegynus.

Anto-

Antonius de Muglitio, Morauus, Orator Cæsareus Archiepiscopus Pragensis.
Maximus de Maximis, Romanus, Archiepiscopus Amalphitanus.
Gaspar Ceruantes de Garta, Hispanus, Archiepiscopus Messanensis, nunc Salernitanus.
Leonardus Martin⁹ Genuensis, Ord. præd: Archiepiscopus Lancianens.
Octauianus Præconius, Messanensis, Ord. Min. Conuent. sancti Francisci, Archiepiscopus Panormitan.
Nicolaus de Pelue, Gallus, Archiepiscopus Senonensis.
Antonius Iustinianus. Chiensis, Ord. præd. Græcus, Archiepiscopus Naxien.
Antonius Puteus, Nicien. Archiepiscopus Barensis.

EPISCOPI LEONIS DECIMI.

Vincentius Nicosantius de Fano, Episcopus, Arbensis.
Ioannes Franciscus de Flisco, Ianuen. Episcopus Andrien.
Ioannes Thomas de sancto Felicio, Neapolitan. Episcopus Cauen. senior.

EPISCOPI ADRIANI SEXTI.

Quintius de Rusticis, Romanus, Episcopus Milleten.

EPISCOPI CLEMENTIS SEPTIMI.

Lucas Byzantius de Catharo, Episcopus Catharen.

Aloysius Pisanus, Venetus, Episcopus Patauinus, nunc Cardinalis.

Alexander Piccolhomineus. Senen. Episcopus Pientin.

Dionysius Græcus, Ord. Min. sancti Francisci de obseruan. Epis. Millopotamen.

Gabriel de Veneur, Gallus, Episcopus Ebroicensis.

Gulielmus de Montbas, Gallus, Episcopus, Lectorensis.

EPISCOPI PAVLI TERTII.

Antonius à Camara, Sabaudus, Episcopus Bellicensis.

Nicolaus Maria Caracciolus, Neapolitanus, Episcopus Catanien.

Berardus Bonioannes, Roman' Episc. Camerinen.

Fabius

Fabius Mirtus, Neapolitanus, Episcopus Caiacen.
Scipio Bongallus, Romanus, Episcopus Ciuitatis Castellanæ.
Georgius Cornelius, Venetus, Episcopus Taruisinus.
Vincentius Durantius, Brixiensis Episcopus Thermularum.
Mauritius de Petra, Papien. Episcopus Vigleuen.
Marrius de Martijs, Medices, Florentinus, Episcopus Marsicen.
Ioannes Vincentius Michaelius, Barolitanus, Episcopus Minerbinen.
Gabriel de Boueri, Gallus, Episcopus Andegauen.
Leonardus Haller, Germanus, Episcopus Philadelphien.
Ludouicus Vanninus de Theodolis, Forliuien. Episcopus Britonorien.
obijt Tridenti die XI. mensis Ianuarij 1563.
Ægidius Falcetta, Cingulanus, Episcopus Caplulanus; nunc Britonoriensis.
Iulius Contarenus, Venetus, Episcopus Ciuitatis Bellunen.
Thomas Casellus, Rossanen. Ord. Præd. Episcopus Canen. iunior.

Hippolytus Ariuabenus, Mantuanus, Episcopus Hieragetren.
Hieronymus Machabeus, Romanus, Episcopus Castrensis.
Petrus Augustinus, Hispanus, Episcopus Oscen. & Iacensis.
Iacobus Naclantus, Florentin⁹, Ord. Pręd. Episcopus Clodien.
Bartholomæus Sirigo, Creten. Græcus, Episcopus Castellaneten.
Thomas Stella, Venetus, Ord. Præd. Episcopus Iustinopolitan.
Petrus du Val, Gallus, Episcopus Sagiensis.
Ioannes Antonius Pantusa, Consentinus, obijt Trident. die 27. Octob. 1562. Episcopus Litterensis.
Ioannes Baptista de Grossis, Mantuanus, Episcopus Regiensis.
Ioannes Xuarez, Lusitanus, Ord. sancti Augustini, Episcopus Coymbricen.
Philippus Riccabella, Recanaten. Episcopus Recanaten.
Ioannes Iacobus Barba, Neapolitan. Ord. S. Augustini, Episcopus Interamnen.
Michael à Turre, Vtinen. Episco. Ceneten.
Pompeius Zambeccarius, Bononien. Episcopus Sulmonen.

Ioannes

Ioannes Beroaldus, Panormitanus, Episcopus sanctæ Agathæ.

Antonius Scarampus, Aquensis, Episcopus Nolanus.

Antonius de Comitibus, Genuen. Ord. prędic. Episc. Brugnacen.

Cęsar Foggia, Rassanen. Epis. Vmbriaticen.

Cæsar Comes à Gambara, Brixien. Episc. Tortonen.

Io. Baptista de Bernardis, Lucen. Episcopus Adiacen.

Martinus Perezius de Ayala, Hispanus, Episcopus Segobiensis.

Nicolaus Psalme. Gallus, Episc. Verdunen.

Alphonsus Rosetus, Ferrarien. Episc. Comaclen nunc Ferrarien.

Iulius Parisianus, de Tollentino, Episcopus Ariminen.

Bartholomæus Sebastianus, Hispanus Episc. Pacten.

Franciscus Lambertus, Sabaudus, Episcopus Nicien.

Maximilianus Doria, Genuen. Episcopus Naulen.

Eustathius du Bellay, Gallus, Episc. Parisien.

Bartholomæus de Capranica, Romanus, Episcopus Carinen.

Ennius Maſſarius de Narnia, Epiſc. Feretranus.

Achilles Brancia, Neapol. Epiſc. Bouen.

Io. Franciſcus Verdura, Meſſanen. Epiſcopus Chironen.

Albertus Duimius de Gliricis, Ord. pręd. de Cath●o, Epiſcopus Veglen.

Ioannes Antolinez de Bricianos de la Ribera, Hiſpanus, Epiſcopus Iuuenacen.

Triſtanus de Bizet, Gallus, Epiſ. Xantonen.

EPISCOPI IVLII TERTII.

Aſcanius Gherardinus de Amelia, Epiſcopus Cattacen.

Marcus Gonzaga, Mantuanus, Epiſcopus Auſſeren.

Baldouinus de Baldouinis, Piſanus, Epiſcopus Auerſanen.

Petrus Franciſcus Pallauicinus, Genuen. Epiſcop. Alerien.

Ægidius Fuſcararius, Bononien. Ord. pręd. Epiſcopus Mutinen.

Timotheus Iuſtinianus de Chio, Græcus, Ord. præd. Epiſcopus Calamonenſis.

Didacus de Almanſa, Hiſpanus, Epiſcopus Corien.

Lactan-

Lactantius Rouerella, Ferrarien. Episcopus Asculanus.
Ambrosius Monticula, Lunensis Sarzanen. Episcopus Signinus.
Sebastianus Gualterius, Romanus Episc. Viterbien.
Honoratus Fascitellus, monachus Ord. S. Benedicti, Neapolit. qui obiit Romæ in mense Martio 1564. Episcopus Insulanus.
Petrus Camaianus, Aretinus, Episcopus Ferularum.
Horatius Græcus, Troianen. Apulus, Episc. Lesinen.
Fabius Cuppallata, Placentinus, Episcopus Lacedonen.
Gaspar de Casal, Lusitanus, Ordi. S. Augustini Episcopus Leirien.
Bernardinus de Cuppis, Romanus, Episcopus Auximanus.
Ioannes de Moruillier, Gallus, Episcopus Aurelianen.
Iulius Gentilius, Tortonen. Episcopus Vulturarien.
Adrianus Fusconius, Romanus, Episcopus Aquinus.
Antonius de S. Michaële, Hispanus, Ordi.

S.Frācīſci de obſeruantia, Epiſc. Montis Marani.

Hieronymus Melchiorius, Recanaten. Epiſcopus Maceraten.

Petrus de Petris de Monte, Aretinus, Epiſcopus Lucerinus.

Cæſar I●comellus, Romanus, Epiſcopus Bellocaſtren.

Iulius Gritus, Venetus, Epiſ. Parentinus.

Iacobus Siluerius Piccolhomineus de Cælano, Epiſcopus Aprutinus.

Ludouicus de Bresze, Gallus, Epiſ. Melden.

Iacobus Mignanellus, Senen. Epiſcopus Groſſetan.

Io. Andreas Cracius de Tibure, Epiſcopus Tiburtinus.

Franciſcus Richardotus, Burgundus, Epiſc. Atrebaten.

Carolus Cicada Genuen. Epiſ. Albinganen.

Franciſcus Maria Piccolhomineus, Senen. Epiſcopus Ilcinen.

Aceiſculus Moya de Contreras, Hiſpanus, Epiſcopus Vicen.

Galeatius Roſcius de Interamna, qui obiit Tridenti die XVI. Octobris, 1562. Epiſc. Aſſiſien.

Iacobus Maria Sala, Bonon. Epiſ. Viuarien.

Gabriel

Gabriel de Monte S. Sabini, Epiſcopus Heſinus.
Marianus Sabellus, Romanus, Epiſcopus Eugubinus.
Agabitus Bellhomo, Romanus, Epiſcopus Caſertanus.
Iulius Cananius, Ferrarien. Epiſcopus Hadrienſis.
Iulius Gallettus, Piſanus, Epiſcopus Aleſſanen.
Hieronymus Burgenſis, Gallus, Epiſcopus Cathalonen.

EPISCOPI PAVLI QVARTI.

Scipio Aeſtenſis, Ferrarien. Epiſc. Caſalen.
Didacus Sarmiente de Sottomaior, Hiſpanus, Epiſcopus Aſtoricen.
Thomas Goduclus, Anglus, Epiſcopus Aſſaphen.
Fauſtus Caffarellus, Romanus, Epiſcopus Fundanus.
Belliſarius Baldinus, Neapolitanus, Epiſcopus Larinen.
Vrbanus Vigerius de Ruere, Genuen. Epiſc. Senogallien.

Iacobus Suretus, Græcus, Episcopus Milopotamen. iunior.
Io Baptista Osius, Romanus, Episc. Reatinus obiit die xii. Nouembris 1562.
Marcus Laureus, Tropiensis, Ord. Prædic. Episc. Campanien.
Franciscus de Beauquere, Gallus, Episcopus Metensis.
Io. Franciscus Commendonus, Venetus, Episc. Zacynthen. nunc Cardinalis.
Carolus de Grassis, Bononien. Episcopus Montis Falisci.
Arias Gallego, Hispanus, Episc. Gerunden.
Hieronymus Gallego, Hispanus, Episcopus Oueten.
Hercules Rettinger, Germanus, Episc. Lauentinus.
Iulius de Rubeis, Polian. Episcopus S. Leonis. obiit Romæ mense Martio 1564.
Ioannes de Munnatones, Hispanus, Ord. sancti Augustini, Episc. Segorbicen.
Franciscus Blanco, Hispanus, Episcopus Auriensis.
Vincentius de Luchis, Bononien. Episc. Anconitanus.
Pompeius Piccolhomineus de Aragonia, Episc. Tropien.

Petrus

Petrus Barbadicus, Venetus, Epiſ. Curſolē.
Franciſcus Bachodius, Sabaudien. Epiſcopus Gebennen.
Carolus de Angennes, Gallus, Epiſc. Cenomanen.
Hieronymus de Nichiſola, Veronen. Ord. prẹd. Epiſcopus Theanen.
Marcus Antonius Bobba, Caſalen. Epiſcopus Auguſten. nunc Cardinalis.
Iacobus Lomellinus, Meſſanen. Epiſcopus Mazarien.
Donatus de Laurentiis, de Aſculo, Apulus, Epiſcopus Arianen.
Petrus Contarenus, Venetus, Epiſc. Paphen.
Petrus Daneſius, Gallus, Epiſc. Vauren.
Hieronymus Sauorgnanus, Foroiulien. Epiſc. Sibinicen.
Philippus du Bec, Gallus, Epiſc. Veneten.
Carolus de Roue, Gallus, Epiſcopus Sueſſionen.
Georgius Draſcouicius, Croatus. Epiſcopus Quinqueeccleſien.
Franciſcus de Aguirre, Hiſp. Epiſc. Crotonē.
Andreas de Cueſta, Hiſp. Epiſc. Legionen.
Antonius Gorroinero, Hiſpanus, Epiſcopus Almerien.
Antonius Auguſtinus, Hiſp. Epiſc. Ilerden.

Angelus Maſſarellus, Septempedanus, Epiſcopus Theleſinus.
Antonius Ciurelia, Barenſis, Epiſcopus Buduenſis.
Dominicus Caſablancha, Meſſanen. Ord. præd. Epiſc. Vicenſis.
Petrus Faunus Coſtacciarius, Epiſcopus Aquen.
Io. Carolus Bouius, Bononien. Epiſc. Oſtunen. nunc Archiepiſcopus Brunduſinus.
Hugo Boncompagnus, Bononien. Epiſcopus Veſtanus. poſtea Cardin. tit. S. Sixti, nunc ſummus Pontifex.
Saluator Pacinus de Colle, Epiſc. Cluſinus.
Lupus Martinez, Hiſpanus, Epiſc. Elnen.
Carolus de Eſpinay, Gallus, Epiſc. Dolen.
Ægidius Spifame, Gallus, Epiſ. Niuernen.
Antonius Sebaſtianus Minturnus, de Traiect. Epiſc. Vxentin.
Bernardus del Bene, Florentinus, Epiſc. Nemauſen.
Dominicus Bollanus, Venetus, Epiſ. Brixiẽ.
Io. Antonius Vulplius, Comen. Ep. Comen.
Ludouicus de Ginolhac, Gallus, Epiſcopus Tutellen.
Philippus Maria Campegius, Bononien. Epiſcopus Feltren.

Ioannes

Ioannes de Quignones, Hiſpanus, Epiſcopus Calaguritan.

Didacus Couarruuias de Leyua, Hiſpanus, Epiſcopus Ciuitaten.

Philippus Gerius, Piſtorien. Epiſc. Iſclanen. nunc Aſſiſien.

Io. Antonius Facchinettus, Bononien. Epiſc. Neocaſtren.

EPISCOPI PII QVARTI.

Ioannes Fabricius Seuerius, Neapolitanus, Epiſc. Aceren.

Martinus Rithouius, Flander, Epiſc. Ipren.

Antonius Hauetius Ord. Præd. Flander, Epiſc. Namurcen.

Conſtantinus Bonellus, Feretran. Epiſcopus Ciuitatis Caſtelli.

Iulius Superchius, Ordinis Carmelitarum, Mantuanus, Epiſcopus Accien. nunc Caprulan.

Matthæus de Concinis, Florentinus, Epiſcopus Cortonen.

Nicolaus Sfondratus, Mediolanen. Epiſcopus Cemonen.

Ventura Buffalinus, Romanus Epiſc. Maſſanen.

Ludouicus du Bueil, Gallus, Episcopus Vencien.
Hieronymus Galleratus, Mediolanan. Epis. Sutrinus.
Io Petrus Delphinus, Venetus, Ord. Canonicorum Regularium, Episc. Zacynthi, & Cephaloniæ secundus.
Io. Andreas Bellonius, Messanen. Episcopus Massalubren.

. . . .

Federicus Cornelius, Venetus, Episc. Bergomen.
Stephanus Bouther, Gallus, Episc. Corisopiten.
Io Paulus Amanius, Cremen. Episcopus Anglonen.
Alexander Sfortia de S. Flora, Epis. Parmen. nunc Card. tit S. Mariæ in via.
Antonius de Cirier, Gallus, Episc: Abrincen.
Andreas Mocenicus, Venetus, Episcopus Nimosien.
Benedictus Saluinus, Firmanus, Episc. Verulanus.
Guilielmus Cassador, Hispanus, Episc. Barcinonen.
Petrus Gonzalez de Mendozza, Hispanus, Episcopus Salamantin.

Martinus

Martinus de Corduba de Mendozza, Hisp. Ord. Præd. Episcopus Dertusen.
Iulius Magnanus, Placẽtinus, Ordin. Min. Conuent. S. Francisci, Episc. Caluen.
Valentinus Herbutus, Polonus, Epis. Praemisilien.
Simon Aleotus, Foroiulien. Electus Foroiulien. mortuus est Tridẽti die 20. Aug. 1562. Episc. Foroiulien.
Petrus de Xaque, Hispanus. Ord. Præd. Episcopus Niochen.
Prosper Rebiba, Messanen. Episcopus Troianus.
Melchior Auosmediano, Hispa. Episcopus Guadiscen.
Hippolytus de Rubeis, Parmensis, Episcopus Papiensis.
Didacus de Leon, Hisp. Ord. Carmelitarũ, Episcopus Columbrien.
Annibal Saracenus Neapolit Episc Licien.
Paulus Iouius, Comensis, electus Episcopus Nucerin
Hieronymus Triuisanus, Venetus, Ordin. Præd. mortuus est Tridenti die 9. Septẽbris 1562. Episcopus Veronen.
Hieronymus Ragazzonus, Venetus, Episcopus Famagustan.

Romulus de Valentibus, de Trebia, Epiſc. Conuerſan.
Lucius Maranta, Venuſinus, Epiſcopus Lauellen.
Simon de Nigris, Genuen. Epiſcopus Sarazanen. mortuus Cardinalis.
Theophilus Gallupus, Tropien. Epiſc. Oppiden.
Iulius Simonetta, Mediolanen. Epiſcopus Piſauren.
Petrus de Albret, Gallus, Epiſcopus Conuenarum.
Iacobus Guidius, Volaterranus, Epiſcopus Pennen. Adrien.
Didacus Ramyrez, Hiſpanus, Epiſc. Pampilonen.
Franciſcus delgado, Hiſp. Epiſc. Lucenſis.
Ioannes Clauſſe, Gallus, Epiſcopus Senecen.
Iacobus Gibertus de Nogueras, Hiſpanus, Epiſcopus Aliphan.
Ioannes Annius, Neapolitanus, Epiſcopus Hipponen & Coadiutor Bouinus.
Antonius Maria de Saluiatis, Romanus, Epiſcopus S. Papuli.
Matthæus Priulus, Venetus, Epiſcopus Aemonien. nunc Vincentinus.

Thomas

Thomas Lilius, Bononienſis Epiſcopus Soranus.
Hieronymus Guerrinus, Feretranus, Epiſcopus Imolen.
Thomas Oyerllaithe, Hybernus, Epiſcopus Roſſen.
Franciſcus Valete, Gallus, Epiſcopus Vabren.
Fabius Pignatellus, Neapolitanus, Epiſcopus Monopolitan.
Carolus de Vicecomitibus, Mediolanen. Epiſcopus Vintimilien.
mortuus Card. tit.
Ioannes Coloſuarinus, Hungarus, Ord. prędicatorum, obiit Tridenti die 24. Nouēbris, anno 1562. Epiſcopus Canadienſis.
Andreas Duditius Bardellatus, Hungarus, Epiſcopus Tininien. nunc Quinqueeccleſienſis.
Spinellus Bencius, Politianus, Epiſcopus Montiſpolitiani..
Franciſcus Abondius, Caſtillioneus, Epiſcopus Bobien. nunc Cardinalis tit.
Stanislaus Faleſchi, Polonus, Epiſcopus Theodoſien.
Eugenius Ohairt, Hybernus, Ord. præd. Epiſcopus Agaden.

Donaldus Magongial, Hybernus, Episcopus Raporen.

Guido Ferrerius, Pedemontanus, Episcopus Vercellen nunc Card. tit.

Io. Baptista Sighicellius, Bononien. Episc. Fauentinus.

Sebastianus Vantius, de Arimino, Episcopus Vibeuetanus.

Io. Baptista Lomellinus, Messanen. Episco: Gardien.

Io. Baptista Milanesius, Florentinus, Episc. Marsican.

Augustinus Mollignatus, Vercellensis, Episcopus Triuicanen.

Carolus Grimaldus, Genuensis, Episcopus Sauonen.

Fabricius Landrianus, Mediolanen. Episcopus S. Marci.

Bartholomæus Ferrantius, Amerinus, Episcopus Amerinus.

Petrus Fragus, Hispan. Episcopus Vsellen.

Hieronymus de Gaddis, Florentinus, Episc. Cortonen.

Franciscus Contarenus, Venetus, Episcopus Paphen.

Ioannes Delphinus, Venetus, Episcopus Torcellanus.

Alexan-

Alexander Molus, Comen, Episc. Minorẽn.
Hieronymus Vielmus, Venetus, Ordin. Præd. Episcopus Argolicen.
Franciscus Raguseus, Ord. S Francisci de obseruantia, Episcopus Marchanen.

ABBATES.

Hieronymus Gallus, Abb. Claraüallen.
Simplicianus, Abb. Sancti Saluatoris Papiæ, de Vultulina, Congregationis Cassinensis.
Stephanus Catanius, Nouarien. Abb Sãctæ Marię Gratiarum Placentin. Diœc. Congregationis Cassinen.
Augustinus Loscus, Hispanus. Abb Sancti Benedicti de Ferraria, Congregationis Cassinen.
Eutichius Cordes, Antuerpien. Abb. Sancti Fortunati apud Bassianum, Congregationis Cassinen.
Claudius Sainctes, Gallus, Abb. Luneuillã.
Cosinus Damianus, Hortolan. Hispanus Abb. Villabertrandi.

GENERALES.

Vincentius Iustinianus, Genuen. Generalis, Ordin. Prædicatorum.

LL 4

Franciſcus Zamorra, Hiſpanus, Generalis Ord. Min. de Obſeruantia.

Antonius de Sapientibus, Auguſtanus, Generalis Ord. Min. Conuentualium.

Chriſtophorus Patauinus, Generalis Ord. Heremitarum Sancti Auguſtini.

Ioan. Baptiſta Migliauacca, Aſten. Generalis Ord. ſanctæ Mariæ Seruorum.

Stephanus Fazinus, Cremen. Prouincialis Lombardiæ, pro Generali Carmelitarum.

Iacobus Lainez Hiſpanus, Præpoſitus Generalis Societatis Ieſu.

Thomas . . . ciuitatis de Caſtello, Generalis Capucinorum.

DOCTORES LEGVM
PRO SACRO CONCILIO.

Gabriel Paleottus, Bononien. Auditor Rotæ, nunc Cardinalis tit. Sancti Nerei & & Archilei.

Scipio Lancillotus, Romanus, Aduocatus Conſiſtorialis.

Io. Baptiſta Caſtellius, Bononiẽ. Promotor,

Michael Thomaſius, Maioricen. Doctor Decretorum.

THEO-

THEOLOGI A SVMMO PONTIFICE MISSI.

Frater Petrus de Sotto Ordinis Prædicatorum, Hiſpanus, obiit Tridenti menſe Aprili 1563.

Alphonſus Salmeron, Hiſpanus, Societatis Ieſu.

Franciſcus Torenſis, Doctor Theologus, Hiſpanus.

Antonius Soliſius, Doctor Theologus, Hiſpanus.

Frater Camillus Campegius, Papien. Inquiſitor Ferrariæ, Ord. prædic.

Frater Hieronymus Brauo, Hiſpanus, Ord. prædic.

Frater Adrianus Valenticus, Venetus, Ord. Præd. in demortui F. Petri de Sotto locum nunc Illuſtriſſ. Dominij Veneti Inquiſitor Generalis.

DOCTORES THEOLOGIÆ FACVLTATIS PARISIENSIS miſſi à Carolo nono Galliarum Rege Chriſtianiſſimo.

Nicolaus Maillard Decanus facultatis Pariſienſis.

Ioannes Pelletier.
Antonius Demochares.
Nicolaus de Bris
Iacobus Hugonis Fráciſcanus, idem etiam procurator Reuerendiſſimi Ioannis Vrſini Epiſcopi Trecorenſis.
Simon Vigor.
Richardus du pre.
Natalis Paillet; obiit Tridenti VII. calend. Decemb. 1562.
Robertus Fournier.
Antonius Coquier.
Lazarus Broychot.
Claudius de Sainces, Canonicus regularis.

THEOLOGI MISSI A PHILIPPO REGE CATHOLICO.

Coſmas Damianus, Hortolanus, electus Abb. Villabertrandi.
Ferdinandus Tritius, Doctor Theologus, Canonic. Caurien.
Ferd. Velloſillus, Doctor Theologus, Canonicus Saguntinus.
Thomas Daſſio I. V. D. Canonicus Valentinus.
Licenciat. Antonius Couarruuias, Auditor Granaten.

Ferdi-

Ferdinandus Mencacẽſis, Decretorum Doctor.

Frater Ioannes Ramirez Hiſpanus, Miniſter prouin. Diui Iacobi.

Frater Alphonſus Contreras, Commiſſarius Ord. in curia Regis Hiſpaniæ.

Frater Michael de Medina, Hiſpanus, Ordinis Minor. ſacræ Theologiæ Doctor.

Frater Ioannes Lobera, Hiſpanus, ſacræ Theologiæ lector Salamanticæ, miſſus in ſocietatem miniſtri prouincialis Diui Iacobi ſubmemorati.

Coſmus Palma Fonteyus, ſacræ Theologię Doctor Hiſpanus.

Hortolani Abb. diſcip. & comes.

Frater Ioannes Gallo. Hiſpanus, Ord præd.

Frater Petrus Fernandez, Hiſpanus, Ordin. præd. in Societate Magiſtri Gallo

Frater Deſiderius de S. Martino, Panormi. Ord. Carmelitani.

Michael Baius ab Atho, ſacræ Theologiæ Doctor.

Ioannes Heſſels, à Louanio, ſacræ Theologiæ Doctor.

Cornelius Ianſenius, Hulſtẽſis, ſacrę Theologiæ Doctor.

THEOLOGI MISSI A REGE PORTVGALIAE.

Frater Franciſcus Foriero, Ordinis Prædicatorum.
D. Iacobus à Payua de Andrade, Luſitanus, Doctor Theologus.
D. Melchior Cornelius, Decretorum Doctor, Senator Regis Portugalliæ.

AB EXCELLENTISSIMO DVCE BAVARIAE.

Ioannes Cauillonius Flander ex Societate Ieſu.

PROCVRATORES EPISCOPORVM abſentium.

Marchantus Doctor Theologus, pro Illuſtriſſimo Cardinali de Mendoza, Epiſcopo Burgen.
Io. Gothardius Cler. ſæc. Germanus, pro Reuerendiſſ. Epiſcopo Ratiſbonen.
Georgius Hochenuarter Cler. ſęcu. Doctor Theologus, Suffraganeus, pro Reuerendiſſ. Epiſcopo Baſilien.
Frater Felicianus Ninguarda à Morbinio, Ord.

Ord. Præd. pro illustriss. Domino Salisburgen. Orator.

Petrus Cumel, Doctor Theologus, Canonicus Malacitanus, pro Reuerendissimo Malacitano.

Ioannes Delgadus, Doctor Theologus, Canonicus Tudensis, pro D. Ioanne S. Æmiliano Reuerendissimo Episcopo Tudensi.

Gaspar Cardillus, Villalpandeus, Segobr. Doctor Theologus, pro Reuerendiss. Episcopo Abulen.

Frater Ioannes de Ludenna, Doctor Theologus, Ord. Præd. pro Reuerendissimo Episcopo Saguntino.

Frater Franciscus Orantes, Lector Vallisoleti, Ordin. Minorum, pro Reuerendiss. Episcopo Palentino.

Cæsar Farrantius Suessanus, Doctor Theologus, pro Reuerendissimo Episcopo Suessano apud Reuerendissimum Ilerdensem.

PROCVRATORES ORDINVM.

Ioannes Coutigon Doct. Gallus, Prior, & Procurator Ord. Cluniacensis.

Nicolaus Boucherat, Gallus, Prior Monasterij de Recluso, procurator Generalis Ordinis Cistercien.

THEOLOGI SÆCVLARES, ET DOCTORES iuris Canonici.

Georgius Girard. Gallus, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Andegauensi.

Gentianus Heruetus, Gallus, cum Illustriss. & Reuerendissimo Cardinale à Lotharingia.

Franciscus Sancius, Decanus, facultatis Theologiæ, & Canonicus Salmanticen. cum Reuerendiss. Salmanticen.

Matthæus Guerra, Consentius, Calabrien. presbyt. sæcularis cum Reuerendiss. Episcopo S. Marci.

Federicus Pendasius, cum Illustriss. Card. de Mantua, Legatus S. Concilij.

Ioan Franciscus Lombardus, cum Illustriss. Card Seripando, Legato Sacri Concilij.

Petrus Morcaeus, Theologus, cum Reuerendiss. Vicensi.

Trigillus, Doctor Theologus, Canonicus Legionen. cum Reuerendiss. Legionen.

Sobanaus, Doctor Theologus, cum Reuerendiss.

rendissimo Legionen.

Antonius Leitonus, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Coymbricensi.

Petrus Fontidonius, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Salmantino.

Ioannes Villetta, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Barchinonen.

Ioannes Fonseca, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Archiepiscopo Granaten.

Michael Oroncuspe, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Episcopo Pampilon.

Alphonsus Fernandez de la Guerra, Hisp. Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Guadixien.

Michael Ytero D. V. I. cum Reuerendissimo Episcopo Pampilonen.

Iosephus Puebla, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Episcopo Ciuitaten.

Ioannes Chacon, Doctor Iuris Canonici, cum Reuerendiss. Episcopo Almerien.

Antonius Garsias, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Episcopo Oueten.

Benedictus Arias Montanus, Ord. S. Iacobi, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Segobien.

Ioannes Barcelona, Theologus, cum Reuerendiss. Episcopo Vscell.

DOCTORES GALLI ORDINIS SANCTI Benedicti.

Ioannes Corthougne, Doctor Theologus.
Ioannes de Verdun, Doctor Theologus.

THEOLOGI ORDINIS FRATRVM PRAEDICATORUM.

Angelus Ciosus Florentinus, cum Illustriss. Card. Mantuano, Legato.
Seraphinus de Caballis de Brixia, prouincialis terræ Sanctæ, cum Reuerend. suo Generali.
Helisæus Capys, Venetus, Theologus, cum Reuerendiss. Archiepisc. Pragen.
Petrus Aridien. Gallus, cum Reuerendiss. D. Cenomanen.
Bernardus Bernardi, Gallus inquisitor Auinioni, Vicarius Cong. Franciæ, cum Reuerendiss. D. Nemausensi.
Ioannes Matthæus Valdina, cum Reuerendissimo D. Tarentino.
Petrus Martyr, Coma. Hisp. cum Reuerendissimo D. Gerundensi.

Petrus

Petrus Zatores, Hispanus, cum Reuerẽdiss. D. Dertusensi.
Antonius de Grosupto, cum Reuerendiss. D. Vigliuanensi.
Aurelius de Chio, cum Reuerendiss. D. Spalatrensi,
Adrianus Valenticus, Venetus, cum Reuerendiss. D. Nicosiensi.
Marcus Medices, Veronen. cum Reuerendiss. D. Ceneten.
Benedictus Herba, Mãtuanus, cum Reuerendiss. D. Brixiensi,
Michael de Ast, Genuensis, Prior sancti Laurentij.
Constantinus Coccianus, Isorella, cum Reuerendiss. D. Monte Politiano.
Henricus de S. Hieronymo, cum Reuerendiss. D. Bracarensi,
Ludouicus de Sotto, maior, cum Reuerendiss. D. Georgio de Tayde.
Baptista de Lugo, cum Reuerendiss. D. Veronensi.
Hieronymus Barolus, Papien.

NOMINA FRATRVM THEOLOGORVM BEATI FRANCISCI de obseruantia cum suo Generali.

MM

Aloysius de Burgo nouo, Italus, sacræ Theologiæ Lector Bononien. Commissarius generalis, nunc Ordinis Generalis.

Thomas de Sogliano, Italus, Prouinciæ Bononiæ Minister.

Antonius de Padua, Lusitanus, Ordinis Secretarius.

Bonifacius Raguseus, Apostolicus Prædicator, Terræ S. Gubernator: nunc Episcopus de Stagno in Dalmatia.

Angelus de Petriolo, Italus, Lector sacræ Theologiæ Perusiæ.

Angelus Iustinianus, Italus, Lector sacræ Theologiæ Ianuæ.

Vincentius de Messina, Italus, sacræ Theologiæ Lector Neapoli.

Iulius Passiranus, Vrceanus, Italus, sacræ Theologiæ Lector Bergomi.

Iacobus Alani, Gallus, Theologus, cum Reuerendiss. Episc. Veneten.

NOMINA OMNIVM THEOLOGORVM ORDINIS FRATRVM MINORVM CONVENTualium, existentium in sacro Concilio. cum Reuerendiss. patre Generali.

Marcus

Marcus Antonius Gambaronus à Lugo, socius Religionis.
Bartholomæus Golphus de Pergula, Prædicator illustris.
Ioannes Tertius, Bergomen. Lector Theologiæ publicus in Gymnasio Papiensi.
Clemens Thomasinus de Florentia, Regens in Conuentu Sanctæ Crucis de Florentia.
Augustinus Balbus à Lugo.
Ioannes Baptista Ghisulphus, Ordinis scriba.
Antonius de Grignano, Regens S. Antonij de Patauio.
Lucius Angusiola Placentinus, Regens S. Francisci Bononiæ.
Maximianus Benianus, Cremen. Orator pro Religione, & Inquisitor Paduæ.
Octauianus Charus de Neapoli, Regens S. Laurentij de Neapoli.
Antonius Posius de monte Ilcino, Regens in conuentu duodecim Apostolorum Romæ.
Bonauentura Meldulen. Regens in conuentu Parmæ.
Martialis Peregrinus, Calaber, Regens in conuentu Ferrariæ.

Antonius à Cubalo Peltren.
Andreas Schynopius, de Amandula, cum Reuerendiss. D. Cathanzario.
Balthasar Crispus, Neapolitanus, cum Reuerendiss. D. Tropien.

THEOLOGI ORDINIS FRATRVM HEREMITARVM Sancti Augustini.

Thadeus Perusinus, cum Reuerendiss. D. Saluiato; nunc procurator Generalis.
Ioannes Paulus Recanatensis, cum Reuerendiss. D. Quinqueecclesien. Oratore pro Regno Hungariæ
Simon Florentinus, cum Illustriss. Card. Seripando, Legato.
Cherubinus Lauosius de Cassia, cum Reuerendiss. D. Vercellen.
Gabriel Verratellus, Anconitanus.
Ambrosius Veronensis, Prior conuentus S. Marci in vrbe Tridentina.
Ioannes Baptista Burgos, Valentinus, Hispanus.
Antonius Mondulphensis, qui est cum Reuerendiss. D. Pragen. Oratore.
Ægidius Volaterranus, cum Reuerendiss. Episcopo Thininien.

Eugenius

Eugenius Pisaurensis in præterita Quadragesima Concilij Prædicator celeberrimus.
Adamantius Florentinus, qui est cum Illustriss. Card. Madrutio.
Aurelius Cerinalcensis, cum D. Oratore Heluetiorum.
Balthasar Massanus, cum Reuerendiss. Episcopo Catanien.
Sebastianus Fanensis eiusdem Ordinis scriba.
Christophorus de Sanctotis, Burgensis, Hispanus.
Simon de Brazzolatis, Patauinus.
Angelus Ferrus, Venetus, cum Reuerendiss. D. de Olma.
Petrus Lusitanus, cum Reuerendiss. D. Leiriens.

THEOLOGI ORDINIS FRATRVM CARMELITAN.

Ioannes Iacobus Cherecatus, Vincentinus, Prouincialis Venetiarum, nunc Procurator Generalis Ordinis.
Theodorus Mosius, Mantuan. cum Reuerendiss. D. Cremonensi.

Antonius à Cubalo Peltren.
Andreas Schynopius, de Amandula, cum Reuerendiss. D. Cathanzario.
Balthasar Crispus, Neapolitanus, cum Reuerendiss. D. Tropien.

THEOLOGI ORDINIS FRATRVM HEREMITARVM Sancti Augustini.

Thadeus Perusinus, cum Reuerendiss. D. Saluiato; nunc procurator Generalis.
Ioannes Paulus Recanatensis, cum Reuerendiss. D. Quinqueecclesien. Oratore pro Regno Hungariæ
Simon Florentinus, cum Illustriss. Card. Seripando, Legato.
Cherubinus Lauosius de Cassia, cum Reuerendiss. D. Vercellen.
Gabriel Verratellus, Anconitanus.
Ambrosius Veronensis, Prior conuentus S. Marci in vrbe Tridentina.
Ioannes Baptista Burgos, Valentinus, Hispanus.
Antonius Mondulphensis, qui est cum Reuerendiss. D. Pragen. Oratore.
Ægidius Volaterranus, cum Reuerendiss. Episcopo Thininien.

Eugenius

Eugenius Piſaurenſis in præterita Quadrageſima Concilij Prædicator celeberrimus.
Adamantius Florentinus, qui eſt cum Illuſtriſſ. Card. Madrutio.
Aurelius Corinalcenſis, cum D. Oratore Heluetiorum.
Balthaſar Maſſanus, cum Reuerendiſſ. Epiſcopo Catanien.
Sebaſtianus Fanenſis eiuſdem Ordinis ſcriba.
Chriſtophorus de Sanctotis, Burgenſis, Hiſpanus.
Simon de Brazzolatis, Patauinus.
Angelus Ferrus, Venetus, cum Reuerendiſſ. D. de Olma.
Petrus Luſitanus, cum Reuerendiſſ. D. Leirienſ.

THEOLOGI ORDINIS FRATRVM CARMELITAN.

Ioannes Iacobus Cherecatus, Vincentinus, Prouincialis Venetiarum, nunc Procurator Generalis Ordinis.
Theodorus Maſius, Mantuan. cum Reuerendiſſ. D. Cremonenſi.

Syluester, Confessarius Illustriss. Card. Mantuani.

Lucretius Asolanus, cum Reuerendiss. D. Patriarcha Venetiarum.

Nicolaus Gallus, cum Reuerendiss. patre Generali.

Eraldus Gallus, cum Reuerendiss. patre Generali.

Laurentius Lauretus, Venetus, cum Reuerendiss. patre Generali.

Angelus Ambrosianus, Venetus.

THEOLOGI ORDINIS FRATRVM SERVORVM.

Stephanus Bonuntio, Aretinus.

Amans, pro congregatione Seruorum, cum Reuerendiss. D. Sibinicen.

OFFICIALES SACRI CONCILII TRIdentini.

Episcopus Cauensis, Commissarius.

Episcopus Thelesinus, Secretarius.

Ludouicus Bondonus, Magister Cærimoniarum.

Antonius Manelius, Depositarius.

CAN-

CANTORES SACRI CONCILII.

Simon Bartholinus, Perusinus.
Ioannes Aloysius de Episcopis, Neapolitanus.
Bartholomæus Conte, Gallus.
Matthias Albo, de Fulgineo.
Franciscus Bustamante, Hispanus.
Ioannes Antonius Latinus, Beneuentan.
Franciscus Druda, Calliensis.
Lucas Longinquus, Gisonen.
Petrus Scorteccius, Aretinus.

NOTARII.

Marcus Antonius Peregrinus, Comensis, & Cynthius Pamphilus, de S. Seuerino.

Hieronymus Gambarus, Brixiensis Forensis.

CVRSORES SANCTISSIMI D. N. ET SACRI CONCILII.

Nicolaus de Matthæis, & Iacobus Carra } Allobroges.

NVMERVS PRÆLATORVM CVIVSCVNQVÆ NATIONIS, QVI AD OECVMEnicam Tridentinam Synodum conuenere.

Itali	187	per Procuratores 2
Galli	26	per Procuratores 1
Germani	2	per Procuratores 4
Hiſpani	31	per Procuratores 4
Luſitani	3	
Græci	6	
Poloni	2	
Prælati Vngari	2	
Angli	1	
Hyberni	3	
Flandri	2	
Croati	1	
Moraui	1	
Illyrici	3	

FINIS.

BVLLA

BVLLA S. D. N. D. PII DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ QVARTI

super declaratione temporis, ad obseruanda decreta sacri œcumenici, & generalis Concilij Tridentini.

Pius Episcopus, seruus seruorũ Dei, ad perpetuam rei memoriam.

SICVT ad sacrorum Conciliorum decreta, ac Canones, auctoritas atq; confirmatio Apostolicæ Sedis & debet, & solet accedere; ita si qua super eis exorta sit dubitatio, eiusdẽ Sedis iudicio, & declaratione tollenda est. Ad aures nostras peruenit, multos esse, qui dubitent ex quo tempore cœperint decreta sacri generalis Concilij Tridẽtini ad reformationẽ, & ius positiuũ duntaxat spectantia, eos, ad quos pertinent, obligare, illa præsertim, quę tempora certa prę-stituunt ad prouinciales diœcesanasq; Synodos celebrandas, ad sacros ordines suscipiendos, ad religionem profitendam, ad parochiales ecclesias, aliaque beneficia eccle-

siastica, quæ eiusdem Concilij decretis retineri prohibitum sit, resignanda, & ad complures res huiusmodi exequendas, ac alias omnes ad prædictam reformationem iusque positiuum tantum spectantes, quæ obseruari, aut euitari debeant. Nos itaque, vt omnis controuersia dubitatioque tollatur, Motu proprio eam rem, prout rationi, iuri, & æquitati conuenire censuimus, duximus declarandam. Nam etsi ipsius Concilij decreta etiam de venerabilium fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, & assensu in Consistorio nostro secreto confirmata à nobis fuerunt sub finem mensis Ianuarij, & ab eo etiam tempore apud hanc sanctam Sedem obseruari cœperunt; quia tamen non parum temporis in eis Romæ diligenter emendateq; imprimendis necessario consumptum fuit, & iure etiam cõmuni sancitum est, vt Cõstitutiones nouæ vim nonnisi post certum tempus obtineant; æquum nobis, & iustum visum est, prædicta decreta omnia ad dictã reformationem iusque positiuum duntaxat spectantia, à Kal. Maij proxime præteriti omnes obligare cœpisse, neque post eam diem excusationem cuiusquam, quod ea

igno-

ignorauerit, admittendam, atque ita Apo-
stolica auctoritate declaramus, ac defini-
mus, & ab omnibus iudicari debere man-
damus, atque statuimus. Decernentes ir-
ritum, & inane, si quid secus à quoquã qua-
cumque dignitate, auctoritate, & potestate
prædito contigerit iudicari. Non obstanti-
bus constitutionibus, & ordinationibus A-
postolicis, aliisque in contrarium facienti-
bus quibuscumque. Nulli ergo omnino ho-
minum liceat, hanc paginam nostræ decla-
rationis, definitionis, mandati, statuti, & de-
creti infringere, vel ei ausu temerario con-
traire. Si quis autem hoc attentare præsum-
pserit, indignationem omnipotentis Dei, ac
beatorum Petri, & Pauli, Apostolorum e-
ius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ, a-
pud Sanctum Petrum, Anno incarnationis
Dominicæ, Millesimo Quingentesimo
Sexagesimo quarto, Quintodecimo Kal.
Augusti. Pontificatus nostri Anno quinto.

Fed. Card. Cæsius.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

ANNO à Natiuitate Domini, Millesimo, Quingentesimo Sexagesimo quarto, indictione septima, die vero vigesima mẽsis Iulij, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Pij, diuina prouidentia Papæ quarti, anno quinto. Retroscriptæ literæ, affixæ, lectæ, & publicatæ fuerunt in valuis Basilicarum principis Apostolorum de Vrbe, & sancti Ioannis Lateranen. Necnon Cancellariæ Apostolicæ, & in Acie Campi Floræ. Per nos Iacobum Carra, & Iulium Parinum, prælibati S.D.N. Papæ Cursores.

Antonius Clerici Magister Cursorum.

MOTVS

MOTVS PROPRIVS S. D. N. D. PII, DIVINA PROVIDENTIA Papæ IIII. per quem deputantur octo Reuerend. Cardinales, qui faciant obseruari reformationes ab ipso editas, necnon decreta sacri œcumenici, & generalis Concilij Tridetini.

PIVS PAPA IIII.

MOTV proprio &c. Alias nos nonnullas constitutiones, & ordinationes, reformationem maioris Pœnitentiarij, ac sacræ Pœnitentiariæ nostræ, ac Vicarij nostri, ac eius officij, necnon Camerarij, & cameræ Apostolicæ, ac illius causarum Auditoris, necnon Palatij Apostolici causarum Auditorum, ac Gubernatoris, & Capitolinæ curiarum, & Cōtradictarum, aliorumque almæ Vrbis nostræ, ac Romanæ Curię tribunalium, & officiorum concernentes, edidimus: quæ tamen (vt intelleximus) ab eorundem officiorum, & tribunalium prę-fectis, ac officialibus minus diligenter obseruantur. Cum autem enixæ nostræ volūtatis sit, vt illa, & pariter decreta sacri Concilij Tridentini, in his, quæ ad eorum officia spectant, ab eisdem omnino obseruentur:

Nos propterea considerantes, parum esse, iura condere, nisi sint, qui ea executioni demandari faciant, & in promissis, prout ex debito pastoralis officij nobis (meritis licet imparibus) iniuncti obligamur, salubriter, & vtiliter prouidere, præfatasque constitutiones, & ordinationes, ac decreta Concilij, quas, & quæ hic haberi volumus ꝓ expressis, inuiolabiliter obseruari volentes: Venerabili fratri nostro Ioanni Episcopo Tusculan. Morono, Ioanni Michaëli Sanctæ Anastasiæ Saraceno, ac Io. Baptistæ Sancti Clementis Cicadæ, necnon Michaëli Sanctæ Sabinæ Alexandrino, Clementi Sanctę Mariæ in Ara cæli, & Ludouico Sancti Cyriaci in Thermis Simonetæ, ac Carolo Sancti Martini in Mõtibus Borromęo presbyteris, necnon Vitellotio Sanctæ Mariæ in Porticu Vitellio nuncupatis, titulorum, diacono, Cardinalibus committimus, & mandamus: quatenus ipsi, seu eorũ maior pars, coniunctim, vel diuisim, eorum arbitrio, etiam tamquam executores dictarum literarum, constitutionum, & decretorum prędictorum, constitutiones, & ordinationes, ac decreta præfata, iuxta tenores eorum, ac literarum desuper confectarum, per quoscumque

cumque Pœnitentiariæ, Vicariæ, & came-
ræ, ac Rotæ curiarum, ac tribunalium prę-
dictorum iudices, & officiales, sub excom-
municationis latæ sententiæ, ac priuationis
officiorum, & aliis eisdem Cardinalibus be-
ne visis, etiam pecuniarum, eo ipso incurrē-
dis pœnis, firmiter obseruari faciant, & cū
effectu: nisi, tam in executione dictorum
decretorum Concilij, quàm dictarum lite-
rarum nostrarum, aliqua dubietas, aut dif-
ficultas emerserit: quo casu ad nos referant,
inuocato, etiam ad hoc, si opus fuerit, auxi-
lio brachij sæcularis, ac eos, qui literis, & de-
cretis prædictis, & eorūdem Cardinalium
mādatis nō paruerint, extunc, prout ex eadē
die, & ècōtra, illorū officiis priuatos, necnō
ad illa, & alia Romanæ curiæ officia in po-
sterū obtinēda inhabiles, ac ipsis ab eisdem
officiis sic priuatis, illa tamquam per priua-
tionē vacantia à Datario nostro vendi, & à
quibusvis personis idoneis ꝓ pretio conue-
nienti emi, libere & licite posse auctoritate
nostra curēt, nūtient, decernāt ac declarent,
ꝓut nos harū serie nūciamus, decernimus,
& declaramus. Nō obstantib⁹ quibusvis cō-
stitutionib⁹, & ordinationib⁹ Apostolicis, ac
Pœnitētiariæ, & curiarū, necnon tribunaliū

prædictorum ſtatutis &c. etiam iuramento &c. roboratis, priuilegiis quoque, indultis, & literis Apoſtolicis illis, ac dictis Officialibus, & Tribunalibus ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis & decretis, etiam motu ſimili, &c. alias quomodocumque conceſſis, &c. Quibus omnibus &c. illorum tenores &c. hac vice latiſſime derogamus, eaque aduerſus præmiſſa nullatenus ſuffragari volumus: ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Placet Motu Proprio. I.

Dat. Romæ, apud Sanctum Marcum, quarto Nonas Auguſti, Anno quinto.

BVLLA S. D. N. D. PII DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ QVARTI,

contra quoſcumque eccleſias & beneficia eccleſiaſtica quæcumque in confidentiam retinentes, ſiue recipientes.

Pius Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

ROMANVM Pontificem in excelſa militantis eccleſiæ ſpecula conſtitutũ, vigiles mentis oculos, non ſolum in abſentium extendere, ſed potiſſimum in præſentium domeſticorumque fratrum, & filiorum ſuorum mores diligenter perſcrutandos, aliquando reflectere, ac eos, præſertim quos in Apoſtolicæ ſolicitudinis partem euocauit altiſſimus, nedum ab omni pactionis illicitæ cõtagione, verum etiam ab eius omnimoda ſuſpicione, vacuos & immunes conſeruare decet, vt qui cæteros illuſtris officij ſublimitate antecellunt, eoſdem priſca etiam illa morũ integritate pręſtare dignoſcantur. Sanè licet dudum, cum certam

simoniacæ prauitatis speciem, quam beneficiorum confidētiam vocant, in Rom. Cu. atque adeo in sacrum venerabilium fratrū nostrorum, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, collegium, quasi per cuniculos irrepsisse, ac nonnullos ex ipsis fratribus, nimia quadam facilitate, seu potius importunis amicorum familiariumq; precibus adductos, beneficia Ecclesiastica in confidentiam huiusmodi recepisse & frequenter recipere, intelleximus, hanc illicitam beneficentiæ exercendæ, seu amicitiæ colēdæ viā, à tanto saltem Collegio prorsus eliminare cupientes, eosdem fratres in consistorio nostro secreto, nō semel admonuerimus, huic aliena beneficia custodiendi modo ne assuescerent, neve illa hoc pacto reciperent, vtque sic recepta dimitterent: nihilominus nuper ad aures nostras peruenit, eorum aliquos, monitionis nostræ, immo potius suimet oblitos, ea quæ custodienda receperāt, beneficia nondum tamen dimisisse. Et insuper illos, & nonnullos alios, etiam Patriarchas, Archiepiscopos, & alios Episcopos, ac etiam Cameræ Apostolicæ Clericos, ecclesias, monasteria, dignitates, & alia beneficia huiusmodi, in sui fauorem resignata,

cessa,

cessa, vel aliàs dimissa, acceptasse, aut de il-
lis, per obitum, vel alias vacātibus, à nobis,
& prædecessoribus nostris, seu etiam ab or-
dinariis, & aliis inferioribus collatoribus,
etiam ad patronorum præsentationem, ad
alterius commodum sibi prouideri obti-
nuisse, illaque, ac etiam alia alit● vacantia,
sibi in titulum, commendam, vel admini-
strationem, aut aliàs dicta auctoritate cō-
cessa, quandoq; in resignantium, vel ceden-
tium, seu etiam aliorum fauorem cessisse,
vel aliàs dimisisse: ac sibi propterea pensio-
nes annuas, ac fructus, redditus & prouētus
ecclesiarum, monasteriorum, dignitatum,
& aliorum beneficiorum huiusmodi, in
toto, vel in parte, etiam aliquando cum
facultate illas & illos transferendi, ac et-
iam collationem, prouisionem, præsenta-
tionem, & aliam dispositionem benefi-
ciorum ecclesiasticorum, ad eorumdem
ecclesiarum, monasteriorum, & dignita-
tum Prælatos pro tempore existentes, ac a-
lios huiusmodi beneficia pro tempore ob-
tinentes pertinentium, necnon regressus, si-
ue accessus, & ingressus ad ecclesias, etiam
cathedrales, monasteria, ac alia diuersa be-
neficia ecclesiastica, sibi reseruari pcurasse,

& obtinuiſſe, ad hoc videlicet, vt confidentes ſic decimarum Apoſtolicarũ, vel communis dicti Collegij, & annatæ, aliorumq; iurium dictæ Cameræ debitorum, ſolutionem eludant, integriſque beneficiorum etiam, in menſibus Apoſtolicis vacantium, aut alias [illegible]poſitioni Sedis Apoſtolicæ generalter reſeruatorum, collationibus, ac interdum vt beneficia ipſa, tempore procedente, in aliquorum, tũc forſan de iure inhabilium, & incapacium, vel nondum adhuc natorum, fauorem cedantur, ſeu reſignẽtur, vel vt perſonæ inhabiles, & incapaces huiuſmodi, etiam laici, penſionibus, ac fructibus, reditibus, & prouentibus eccleſiaſticis fruantur, & gaudeant, ſeu potius illis, & facultate transferendi prædicta abutãtur, in animarum ſuarum periculũ, & perniciosũm exemplum. Quare nos hanc Cardinalium eorundem, in monitionibus noſtris parendo, incuriam, & tam illorũ quàm cæterorum Prælatorum, etiam clericorũ, ac aliorum quorumcumq; indignam fallaciam, conniuẽtibus oculis diutius minimè diſſimulandam, ſed huic errori, ne radices altius agat, occurrendum tandem eſſe cenſentes. Et quoniam hanc ipſorum, qui

monitio-

monitioni nostræ non parentes, beneficia
huiusmodi inconfidentiã, vt præfertur, reti-
nuerunt, & fructus ex eis indebite, vel per-
cipiendo, vel per alios nomine suo, etiam
per simulatas illorum locationes, & fictas
de receptis quietantias, ac donationes, & re-
missiones percipi sinendo, grauiter excesse-
runt Cardinalium metam, potius ex im-
moderata erga suos indulgentia, quàm ali-
quo præceptorum nostrorum spretu pro-
cessisse facilè reputamus: iccirco, omnes
& singulas ecclesias, etiam Metropolitanas,
& alias cathedrales, ac monasteria, etiam
consistoralia, prioratus, præposituras, præ-
positatus, dignitates, etiam maiores, & prin-
cipales, etiam conuentuales, personatus, ad-
ministrationes, & officia, cæteráque bene-
ficia ecclesiastica cum cura, & sine cura, se-
cularia, & quorumuis Ordinum regularia,
etiam de iure patronatus, etiam laicorum,
etiam nobilium, & illustrium, etiam ex
fundatione, & dotatione existẽtia, per eius-
dem Romanæ Ecclesiæ etiam Episcopos
Cardinales, & quoscunque alios, etiam Pa-
triarchas, Archiepiscopos, & alios Episco-
pos, ac etiam eiusdem Cameræ Clericos, in
titulum cõmendam vel administrationem,

aut alias, in huiusmodi confidentiam iure prohibitam, cuiusuis personæ, vt præfertur, contemplatione vel intuitu, quouis modo recepta, illorum liberam collationem, & dispositionem nobis & Sedi Apostolicę, harum serie reseruantes ipso iure à die receptionis eorundem, vacauisse, & vacare; Ac fructuum, & pensionum reseruationes, ac facultates transferendi, & collationis beneficiorum concessiones eis, vt præmittitur, factas, ac regressus, siue accessus, & ingressus concessos huiusmodi, cessasse, & cessare, ac extinctos esse: Et eosdem Cardinales, seu quosuis alios, à prima die receptionis beneficiorũ huiusmodi citra fructus, redditus, & prouẽtus eorundem ecclesiarum, monasteriorum, dignitatum, & aliorum beneficiorum, ac pensiones prædictas, indebite percipere, suósque facere non potuisse, neque debuisse, sed illos omnes, & singulos ad Cameram eandem deuolutos fuisse, & esse, illique deberi; ac ipsos Cardinales, & alios, ad quorum manus quomodolibet peruenerunt, & eorum hæredes, ad integram illorum restitutionem, in vtroque foro teneri, & ad id opportunis iuris remediis compelli debere, auctoritate Apostolica,

lica,

lica, tenore præsentium, decernimus, & de-
clarauimus. Et insuper vniuersis & singulis,
tam eiusdem Rom. Ecclesiæ Cardinalibus,
etiam Episcopis, quàm Prælatis, & Clericis,
& aliis prædictis, præsentibus, & futuris,
ne deinceps vllo vnquam tempore, aliquas
ecclesias, monasteria, dignitates, vel alia be-
neficia, etiam, de dicto iure patronatus, vti
præfertur, existentia, aut fructus, vel pensio-
nes, aut regressus, seu accessus, in confiden-
tiam prædictam, aut ad effectum reserua-
tionum huiusmodi, sibi postmodum ce-
dentibus procurandarum, recipere præsu-
mant: Cardinalibus vero, & aliis Prælatis
huiusmodi, in virtute sanctæ obedientiæ, &
sub interdicti ingressus ecclesię, reliquis ve-
ro sub maioris excommunicationis latæ
sententiæ pœna, per contrafacientes eo
ipso incurrenda, à qua, nisi à nobis, aut Ro.
Pontifice pro tempore existente, præter-
quam in mortis articulo constituti absolui
nequeant; districtius inhibemus. Ac quas-
cunque collationes, prouisiones, præfectio-
nes, commendas, reseruationes, facultates,
etiam transferendi, ac regrediendi, siue ac-
cedēdi, & ingrediēdi, ac alias dispositiones,

de eccleſiis, monaſteriis, dignitatibus, & aliis beneficiis, eorumque fructibus, & beneficiorum collationibus per nos, & alios Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros etiam motu proprio, ſeu Cõſiſtorialiter, aut etiam per Ordinarios, & alios inferiores collatores, & ad patronorum eorundem præſentationem, & alias quomodolibet cum interuentu confidentię huiuſmodi, expreſſe, ſiue occulte, ac de iure præſumpte, & alias contra præmiſſa pro tempore factas, nullas, & inualidas, nulliuſque roboris vel momenti fore, neque cuiquam ſuffragari, ſed eccleſias, monaſteria, dignitates, ac alia beneficia huiuſmodi, ipſo iure vacare, ac noſtræ & Sedis Apoſtolicæ diſpoſitioni reſeruata, fructúſque, & penſiones cameræ Apoſtolicæ applicatos, vt præfertur, eſſe, & cenſeri. Sicque in pręmiſſis omnibus & ſingulis, per quoſcumque iudices, & Commiſſarios, etiam ipſius Eccleſiæ Romanæ Cardinales, ſublata eis quauis aliter interpretandi, & iūdicandi facultate, etiam per præſumptiones, & coniecturas legitimas, & eorum arbitrio (cum alias confidentias huiuſmodi, in lucem erui, & probari non poſſe conſtet) procedendo, iudicari, & de-

finiri

finiri debere: Ac quicquid secus super his à quoquam, quauis auctoritate, scienter vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane similiter decernimus. Non obstantibus fel. rec. Bonifacij Papæ. VIII. prædecessoris nostri, de vna, & Concilij generalis de duabus diætis, ac aliis constitutionibus Apostolicis, necnon Collegij præfati, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscumque: Aut si aliquibus, communiter vel diuisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Et ne quispiam vllo vnquam tempore præsentium ignorantiam prætendere possit: Volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod ipsæ præsentes litteræ ad Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe valuas, per aliquem ex Cursoribus nostris, illarum copia ibi affixa, & dimissa, & etiam in Cancellaria Apostolica, de more publicentur, Ac in eiusdem Cancellariæ quinterno, ad maiorem partium, illas in iudicio

producere volētium, cōmoditatem, deseribātur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginā nostrę reseruationis, declarationis inhibitionis, decreti, & volūtatis, infringere, vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autem hoc attentare pręsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum, Petri & Pauli, Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctū Petrū, Anno incarnationis Dominicæ Millesimo Quingentesimo Sexagesimo quarto, Decimoseptimo Kal. Nouemb. Pontificatus nostri anno quinto.

Visa de Curia M. de Enciso.

Ce. Glorierius.

H. Cumyn.

ANNO à natiuitate Domini, Millesimo Quingentesimo Sexagesimo quarto, indictione septima, die verò quarta mensis Decembris, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Pij, diuina prouidentia Papæ quarti, anno quinto, suprascriptæ litteræ Apostolicæ publi-

publicatæ & affixæ fuerunt ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de vrbe, & Cancellarię Apostolicę, ac in acie Campi Florę, dimissis ibidem in suprascriptis locis suprascriptarum litterarum copiis affixis, vt moris est, per nos Iulium Parinum & Bernardinum Andreutium, prælibati Sanctissimi Domini nostri Papæ Cursores.

Antonius Clerici Magister Cursorum.

BVLLA S. D. N. D. PII DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ IIII. SVPER FORMA IVRAMENTI PROfessionis fidei.

Pius Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

INIVNCTVM nobis Apostolicæ seruitutis officium requirit, vt ea quæ Dominus Omnipotens, ad prouidam Ecclesię suæ directionem, sanctis Patribus, in nomine

ſuo congregatis diuinitus inſpirare dignatus eſt, ad eius laudem & gloriam incunctanter exequi properemus. Cum itaque iuxta Concilij Tridentini diſpoſitionem omnes, quos deinceps cathedralibus & ſuperioribus eccleſiis præfici, vel quibus de illarum dignitatibus, canonicatibus, & aliis quibuſcumque beneficiis eccleſiaſticis, curam animarum habentibus, prouideri continget, publicam orthodoxæ fidei profeſſionem facere, ſeque in Romanæ Eccleſiæ obedientia permanſuros ſpondere, & iurare, teneantur: Nos volentes, etiam per quoſcumque, quibus de monaſteriis, conuentibus, domibus, & aliis quibuſcumque locis, Regularium quorumcumque Ordinem, etiam Militiarum, quocumque nomine vel titulo prouidebitur, idem ſeruari, & ad hoc, vt vnius eiuſdem fidei profeſſio vniformiter ab omnibus exhibeatur, vnicáque & certa illius forma cunctis innoteſcat, noſtrę ſollicitudinis partes, in hoc alicui minime deſiderari, formam ipſam præſentibus annotatam, publicari, & vbique gentium per eos, ad quos ex decretis ipſius, Concilij & alios prædictos ſpectat, recipi & obſeruari, ac ſub pœnis per Concilium

ipſum

ipsum in contrauenientes latis, iuxta hanc &
non aliam formam, professionem prædi-
ctam solemniter fieri auctoritate Apostoli-
ca tenore præsentium districte præcipien-
do mandamus, huiusmodi sub tenore, Ego
N. firma fide credo & profiteor omnia &
singula, quæ continentur in Symbolo fidei,
quo Sancta Romana Ecclesia vtitur, videli-
cet: Credo in vnum Deum patrem omni-
potētem, factorem cœli & terræ, visibilium
omnium, & inuisibilium: & in vnum Do-
minum Iesum Christum, Filium Dei vni-
genitum, & ex patre natum ante omnia sæ-
cula: Deũ de Deo, lumen de lumine, Deum
verum de Deo vero; genitum non factum;
consubstantialem patri, per quem omnia
facta sunt: qui propter nos homines, & pro-
pter nostram salutem descendit de cælis, &
incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria
virgine, & homo factus est: crucifixus etiam
pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepul-
tus est: & resurrexit tertia die secundum
Scripturas; & ascendit in cælum, sedet ad
dexteram Patris, & iterum vēturus est cum
gloria iudicare viuos, & mortuos: cuius re-
gni non erit finis: & in Spiritum sanctum
Dominum, & viuificantem, qui ex Patre,

Filióque procedit; qui cum Patre, & filio ſimul adoratur, & conglorificatur: qui locutus eſt per Prophetas: & vnam ſanctam Catholicam & apoſtolicam Eccleſiam. Confiteor vnum baptiſma in remiſſionem peccatorum, & expecto reſurrectionem mortuorum & vitam venturi ſæculi. Amen. Apoſtolicas & Eccleſiaſticas traditiones, reliquaſque eiuſdem Eccleſiæ obſeruationes & conſtitutiones firmiſſime admitto, & amplector. Item ſacram Scripturam iuxta eũ ſenſum, quem tenuit & tenet ſancta mater Eccleſia, cuius eſt iudicare de vero ſenſu, & interpretatione ſacrarũ Scripturarum, admitto: nec eam vnquam niſi iuxta vnanimẽ conſenſum patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque ſeptem eſſe vere & proprie ſacramenta nouæ legis à Ieſu Chriſto, Domino noſtro, inſtituta, atque ad ſalutem humani generis, licet nõ omnia ſingulis neceſſaria, ſcilicet Baptiſmum, Cõfirmationem, Euchariſtiam, Pœnitẽtiam, Extremam Vnctionem, Ordinem & Matrimonium: illaq; gratiam conferre, & ex his Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem, ſine ſacrilegio reiterari non poſſe. Receptos quoque & approbatos Eccleſiæ catholicæ

ritus,

ritus, in ſupradictorum omnium ſacra-
mentorum ſolemni adminiſtratione reci-
pio, & admitto: Omnia & ſingula, quæ
de peccato originali, & de iuſtificatione
in ſacroſancta Tridentina Synodo defini-
ta & declarata fuerunt, amplector, & re-
cipio: Profiteor pariter in Miſſa offerri
Deo verum, proprium, & propitiatorium
ſacrificium, pro viuis, & defunctis, atque
in ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento eſ-
ſe, vere, realiter, & ſubſtantialiter corpus,
& ſanguinem, vna cum anima, & diuini-
tate Domini noſtri, Ieſu Chriſti, fieriq́ue
conuerſionem totius ſubſtantiæ panis, in
corpus, & totius ſubſtantiæ vini, in ſangui-
nem, quam conuerſionem Catholica Ec-
cleſia Tranſubſtantiationem appellat. Fa-
teor etiam ſub altera tantum ſpecie, to-
tum atque integrum Chriſtum, verumq́ue
Sacramentum ſumi: Cõſtanter teneo Pur-
gatorium eſſe, Animaſq; ibi detentas fide-
lium ſuffragiis iuuari: Similiter & Sanctos
vna cum Chriſto regnantes, venerandos at-
que inuocandos eſſe, eoſq; orationes Deo
pro nobis offerre, atque eorum reliquias
eſſe venerãdas. Firmiſſime aſſero imagines
Chriſti, ac Deiparæ ſemper virginis, necnõ

aliorum Sanctorum habendas & retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam, Indulgentiarum etiam protestatem, à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque vsum Christiano populo maxime salutarem esse: affirmo, Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem, & magistram agnosco: Romanóque Pontifici, beati Petri, Apostolorum principis, successoris, ac Iesu Christi Vicario veram obedientiam spondeo, ac iuro: Cetera item omnia à sacris Canonibus, & œcumenicis Conciliis, ac præcipue à sacro sancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio atque profiteor, simulque contraria omnia, atque hæreses quascumque ab Ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas: ego pariter, damno, reiicio, & anathematizo: Hāc veram Catholicam fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quam in præsenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram & inuiolatam vsq; ad extremum vitæ spiritum, constantissimæ (Deo adiuuāte) retinere & confiteri, atque à meis subditis vel illis, quorum cura ad me in munere

meo

meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantũ in me erit, curaturum. Ego idem N. spondeo, voueo ac iuro: Sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia. Volumus autem, quod præsentes litteræ, in Cancellaria nostra Apostolica, de more, legantur: Et vt omnibus facilius pateant, in eius Quinterno describantur, ac etiam imprimantur. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ voluntatis & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum, Petri & Pauli, Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ, apud sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicę, Millesimo Quingentesimo Sexagesimo quarto, Idibus Nouembris. Pontificatus Nostri Anno quinto.

Fed. Cardinalis Cæsius.

Cæ. Glorierius.

OO

LECTAE, & publicatæ fuerunt supra-scriptæ litteræ Romæ, in Cancellaria Apostolica, Anno incarnationis Dominicæ Millesimo Quingentesimo Sexagesimo quarto. Die vero Sabbati, nona Mensis Decembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Pij, Papæ Quarti, Anno Quarto.

A. Lomellinus Custos.

DECLA-

DECLARATIO, QVOD GRATIAE DE NON RESIDENDO, & percipiendo fructus ratione studij, non valeant sine consensu Ordinarij.

SANCTISSIMVS in Christo pater, & Dominus noster, Dominus Pius, diuina Prouidentia Papa IIII. ad cuius aures nuper peruenit nonnullos curata, vel aliàs sacros Ordines, aut personalem residentiam requirentia beneficia obtinentes, sub prætextu quod litteris operam dare cupiebant, post confirmationem Concilij Tridentini, per Sanctitatem suam factam, & publicatam secum, vt litterarum studio in loco, vbi illud vigeat generale, actu insistendo ratione beneficiorum, per eos obtentorum huiusmodi vsque ad quinquennium, vel aliud tempus, tunc expressum, dummodo infra primum illius annum subdiaconi fierent, ad reliquos ordines promoueri minime teneantur, & tam ijdem interim, quàm alij, etiam ad eosdem ordines vel eorum aliquem seu aliquos promoti, quod similiter studentes beneficijs per eos obtentis per Vicarios idoneos per loco-

rum Ordinarios,etiam congrua fructuum beneficiorum huiusmodi portione illis assignata,vel alias deputandos in diuinis deseruiendo, animarum curam illis imminentem exercendo, & alia incumbentia onera supportando, vsque ad simile tempus personaliter in eisdem beneficijs residere non tenerētur, & nihilominus interea omnes eorundem beneficiorum fructus percipere possent, per ordinariã Sanctitatis suæ Signaturam,seu Pœnitentiarię suæ officium dispensari, sibique pariter indulgeri obtinuerunt, nullum in his vel fraudi,vel circumuentioni locum, præsertim quo ad absentes à Romana Curia, de quorum qualitatibus facilis notitia haberi nõ potest, quantum humana ratione prouideri potest, relinquere volens, Concilij etiã Tridentini decretis inhærendo, huiusmodi dispensationes, & indulta hactenus concessa, ac tam ipsius Pœnitentiariæ, quã Apostolicas, & alias desuper confectas & conficiendas litteras, processusque habitos, & habendos per easdem dictis absentibus nullatenus suffragari, nisi singulorum Ordinariorum locorum, in quibus singula beneficia huiusmodi consistunt,

consensus

consensus gratis præstandus ad id accedat, Apostolica auctoritate declarauit: decernens irritum, &c.

Placet. Publicetur & describatur. I.

LECTA & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica. Anno incarnationis Dominicæ Millesimo Quingentesimo Sexagesimo quarto, die vero Veneris vigesima quarta, mensis Nouembris, Pontificatus præfati S. D. N. Papæ Anno quinto.

A. Lomellinus Custos.

BVLLA S. D. N. D. PII DIVINA PROVIDENTIA PAPAE quarti, Super residentia Prælatorum, Parochialium, & aliorum curam animarum habentium, & residere debentium.

Pius Episcopus, Seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

IN suprema militantis Ecclesiæ specula, meritis licet insufficientibus, diuina dispositione constituti, cunctos non solum vigilantiæ nostræ commissos Dominicos greges, sed etiam singulorum pastorum suorum actus intensa nostræ mentis acie collustrantes, studium efficax, operamque sedulam ad hoc omnino statuimus adhibere: vt quemadmodum operosum sacri Concilij Tridentini progressum, felicemque exitum. Domino cooperante, præstitimus: Ita sanctissima illius decreta, ipsorum præsertim, qui in Apostolicæ solicitudinis partem vocati sunt, Pastorum officium concernentia non

tepide,

tepide, neque dissimulanter exequamur. Sane licet in Concilio præfato saluberrima fuerit ordinatione decretum, quod omnes, & singuli venerabiles fratres nostri, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi, & alij beneficiati, apud Ecclesias spōsas suas residere tenean[illegible]; nonnulli tamen, quod non sine animi nostri mœrore referimus, adeo sui, gregiumque quos olim deperditos, Saluator noster proprio sanguine redimere dignatus est, sibi creditorum obliti sunt, vt etiam nunc in Alma Vrbe, vel alibi commorantes, & sacrosancta spiritualis matrimonij inter eos suasque ecclesias sollemniter contracti, iura confundentes, sponsas suas in longa quasi viduitate relictas, ac prædictas ecclesias quomodocumque sibi concessas inuisere, & apud illas, vt probos, & prouidos patresfamilias decet, residere non curent, in perditionem animarum suarum, & subditorum suorum, ac perniciosum exemplum, & scandalum plurimorum: Nos hanc illorum contumaciam alicuius etiam temporalis pœnæ metu frangendam, seu conuincendam esse censentes, Motu proprio, & ex certa sci-

entia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnibus, & singulis, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis præfatis ac alijs quibuscumque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, vel præeminentia præfulgentibus, prædictas ecclesias in commendam, vel administrationem, aut alio quouis nomine obtinentibus, & alijs quibuscumque beneficiatis curam animarum habentibus, qui, iuxta decreti super residentia in Concilio prædicto promulgati tenorem, personalem in suis ecclesijs residentiam facere tenentur, in virtute sanctæ obedientiæ, & vltra pœnas in dicto decreto Concilij contentas, etiam sub priuationis eorum à regimine, & administratione ecclesiarum suarum, ac alijs nostro, & pro tempore existentis, Romani Pontificis, successoris nostri, arbitrio imponendis pœnis, districte præcipiendo per Apostolica scripta mandamus, quatenus omni mora cessante in eisdem suis ecclesijs iuxta formam, & tenorem dicti Concilij personaliter resideant. Et nihilominus, si quos mandato nostro huiusmodi, quod absit, non parere contigerit, ne etiam tales absentes melioris in

hac

hac parte conditionis, quàm ceteri in ſuis
eccleſiis reſidentes exiſtant, hac noſtra per-
petuo valitura ſanctione per præſentes ſta-
tuimus, & ordinamus, quod deinceps o-
mnia & ſingula mobilia, immobilia, etiam
in Vrbe, vel eius diſtrictu exiſtẽtia, & ſe mo
uentia, res, & bona, iura, & actiones cuiuſ-
cumque qualitatis, quantitatis, & valoris, ac
vbicumque locorum conſiſtant, ad Patriar-
chas, Primates, Arcihepiſcopos, Epiſcopos,
& alios quoſcumque, etiam quauis aucto-
ritate, dignitate, gradu, & pręeminẽtia prę-
fulgentes, eccleſias prædictas in titulum, vel
commendam, ſiue adminiſtrationem, aut
alio quouis nomine obtinẽtes, & alios quoſ-
cumq; beneficiatos curam animarũ habẽ-
tes, qui extra prędictas Eccleſias, & diœce-
ſes, etiam in Romana Curia, aut alibi de-
gẽtes, & iuxta decretum, & formam Con-
cilij huiuſmodi non reſidentes deceſſerint,
pertinẽtia, & per illos ſuarum eccleſiarũ, ac
quorumcumq; monaſteriorũ, prioratuũ,
præpoſiturarum, & aliorum beneficiorum
eccleſiaſticorum cum cura, & ſine cura, ſæ-
cularium, & regularium, quæ illi quomo-
dolibet obtinuerint, ac fructuũ, reddituũ, &
prouentuũ eccleſiaſticorũ: necnõ penſionũ

annuarum ſibi ſuper ſimilibus fructibus, redditibus, & prouentibus, reſeruatarum, & aſſignatarum occaſione quæſita, etiam ſi facultatem ſpecialem de illis, aut eorum parte teſtandi, & alias libere diſponendi à nobis, & quibuſvis aliis Romanis Pontificibus, prædeceſſoribus, & ſucceſſoribus noſtris, etiam cum clauſulis, quod facultates huiuſmodi reuocari nequeant, aliiſq; irritãtibꝰ decretis obtinuerint, & in vim illarũ literarũ deſuper cõfectarum de rebꝰ, & bonis huiuſmodi iam diſpoſuerint, tamquam ſpolia, ad Cameram Apoſtolicam legitimè pertineant, liceatque dilectis filiis moderno, & pro tempore exiſtenti Commiſſario noſtro generali, & ſuis, dictæque Cameræ deputatis, in euentum deceſſus huiuſmodi, ſolitum inuentarium ſuper rebus, & bonis præfatis conficere, illaque, prout de reliquis clericorum ſpoliis fieri ſolet, ad dilecti filij noſtri moderni, & pro tempore exiſtentis generalis Theſaurarij manus redigere, dictæque Cameræ applicare, cuiuſvis licentia deſuper minime requiſita. Ac facultates, & deſuper confectas literas prædictas, etiã motu, & ſcientia ſimilibus, etiam in recompenſam laborum, & obſequiorum, etiam

nobis

nobis, & Ecclesiæ Romanæ, dictæque Sedi impensorum, quomodolibet concessas, & etiam iteratis vicibus approbatas, illarum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, in euentũ obitus huiusmodi, etiam si in Vrbe, aut eius districtu, vel alibi extra suas ecclesias, vt prefertur, cõtigerit, ex nunc, prout ex tũc, & ecõtra, in dictæ cõtumaciæ pœnã eiusdẽ potestatis plenitudine, & tenore reuocamus, cassamus, & annullamus. Ac tã eas, q̃ earũ prætextu quomodolibet pro tẽpore cõdita factaq; testamẽta, codicillos, legata, donationes, & alias dispositiones quaslibet etiam ad pias causas, vel in remunerationem seruitiorũ, nulla, & inualida, nulliusque roboris, vel momenti fore, neq; quicquã contra præsentium tenorẽ suffragari. Et sic per quoscumq; Iudices, & Cõmissarios quauis auctoritate fungentes, etiam sanctæ Rom. Ecclesiæ Cardinales, in quauis instãtia sublata eis, & eorũ cuilibet quauis aliter iudicãdi & interpretãdi facultate iudicari, & definiri debere. Ac quicquid secus à quoquam quauis auctoritate sciẽter, vel ignorãter attẽtari cõtigerit, irritũ & inane decernimus. Per hoc autem nostris, & Rom. Pontificum

Prædeceſſorum noſtrorū, ordinationibus, reſeruationibus, & decretis, quo ad prælatorum, & aliorum beneficiatorū, etiam in ſuis eccleſiis, aut diœc. reſidētium, & ibi decedentium, quæ etiam ampliamus, & extēdimus ad habētes eccleſias in Vrbis diſtrictu, ibiq; reſidentes, & decedentes, ſpolia cameræ Apoſtolicæ applicata, hactenus emanatis, vllatenus præiudicare, neq; quicquā in eis alterare intēdimus: ſed ea in ſuo robore, vt antea, manere volumus, præterquā, quo ad eos, qui in ſuis eccleſiis iuxta formā prædicti Cōcilij reſederint, & ſpecialē licētiā teſtādi habuerint; hanc enim tantū ſaluā eis eſſe volumus. Ita vt generalis licentia teſtandi, eis quanquam reſidētibus, minime ſuffragetur, ſed ſola ſpeciali, ſi quā habuerint, tueri ſe poſſint. Cæterum, vt præceptū, mandatū, ſtatutum, ordinatio, reuocatio, caſſatio, decretum, & alia præmiſſa, præſenteſque literæ ad eorum, quorum intereſt, notitiam deducantur, nulluſq; poſſit aliquā illorū ignorantiam prætendere, vel excuſationem allegare, ſed illa perpetuo firma, & illibata permaneāt, volumus & mādamus, quod eædē præſentes in Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & Cancellariæ noſtræ

ſtræ

ſtræ valuis, ac acie Campi Floræ, per aliquē ex Curſoribus noſtris affixæ, copia illarum ibi dimiſſa ab ea die omnes perinde arctēt, ac ſi illis perſonaliter intimatæ fuiſſent. Nō obſtantibus præmiſſis, ac in fauorē curialium per fel. re. Sixtum IIII. Leonem X. Iulium III. & quoſcumq; a[illegible] Ro. Pont. prædeceſſores noſtros, ac etiam per nos editis, & approbatis: necnon aliis literis constitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſq. cōtrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginā noſtri præcepti, mandati, ſtatuti, ordinationis, reuocationis, caſſationis, annullationis decreti, ampliationis, extenſionis, intentionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autē hoc attētare præſumpſerit, indignationē omnipotentis Dei, ac Beatorū Petri, & Pauli, Apoſtolorū eius, ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ, apud S. Petrum, Anno incarnationis Dominicæ, M. D. LXIIII. VII. Kal. Decemb. Pontificatus noſtri Anno Quinto.

Cæ. Glorierius.

Viſa de curia M. de Enciſo.

H. Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini, Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo quarto, indictione ſeptima, die vero quarta menſis Decemb. Pōtificatus ſanctiſſimi in Christo Patris, & Domini noſtri, Domini Pij, diuina prouidentia Papæ quarti, anno quinto. Retroſcriptæ literæ Apoſtolicę affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Baſilicæ principis Apoſtolorum de Vrbe, ad valuas Cancellariæ Apoſtolicæ, & in Acie Campi Floræ, dimiſſis in præfatis locis præſentium retroſcriptarum literarum copiis, affixis, vt eſt moris, Per nos Iulium Parinum, & Bernardinum Andreutium, prælibati Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ Curſores.

Antonius Clerici Magiſter Curſorum.

MOTVS

MOTVS PROPRIVS S. D. N. D. PII, PAPAE QVARTI,

super executione Concilij, & literarum eiusdem Sanctiß. contra Archiepiscopos, Episcopos, Prælatos, & alias personas Ecclesiasticas non residentes in eorum Ecclesi[illegible]

PIVS PAPA IIII.

MOTV proprio,&c. Cum tam per sacrosanctum œcumenicum Concilium Tridẽtinum, quam etiam per nostras literas siue bullas etiam desuper emanatas, & inter alias sub dat. Romæ, apud Sanctũ Petrum, anno incarnationis Dominicæ, Millesimo Quingentesimo sexagesimo quarto, Septimo Kalendas Decembris, Pontificatus nostri anno quinto, Mandatũ sit omnibus Episcopis, Archiepiscopis, & aliis, quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro eis sacrificium offerre, verbiq; diuini prædicatione, sacramẽtorũ administratione, ac bonorũ omnium exẽplo pascere, pauperũ, aliarumq; miserabilium personarũ curam paternã gerere, &

ſignanter munera paſtoralia, & eis diligen-
ter incumbere, & aſſiſtere, aliaque facere,
quæ in dicto ſacro Concilio, & in dictis no-
ſtris literis ſiue bullis continentur. Quæ o-
mnia nequaquã ab eis prȩſtari, & adimple-
ri poſſunt, cum gregibus ſuis non inuigilãt,
neq; aſſiſtunt, ſed mercenariorum more o-
ues ſuas deſerunt, & propterea debuiſſent,
& deberent omnes & ſinguli Epiſcopi, Ar-
chiepiſcopi, & alij in dignitatibus eccleſia-
ſticis conſtituti, & præfecti, & quibus ani-
marum cura exiſtit, iuxta diuina præcepta,
& prædicti œcumenici Concilij, ac prædi-
ctarum noſtrarum literarum, ſeu bullarũ
vim, formam, continentiam, & tenorem ad
eorum reſpectiue eccleſias, diœceſes, ac a-
la beneficia, quibus perſonalis reſidentia
requiritur, ad effectum in eis perſonalem
reſidentiam facien. ſeſe contuliſſe, ac o-
mnia, & ſingula in eiſdem præceptis, con-
cilio, & literis ſiue bullis reſpectiue conten-
ta adimpleuiſſe, & obſeruaſſe. Attamẽ, ſicut
accepimus, multi & multi præfatorum prȩ-
ceptorum, & mandatorum contemptores,
animarumque ſuarum propriæ ſalutis im-
memores in dictis dignitatibus eccleſiaſti-
cis, quibus cura animarum imminet, ac E-
piſco-

piſcopalibus, & Archiepiſcopalibus reſpe-
ctiue conſtituti prę miſſa facere, & adimple-
re hactenus minime curarunt, ſed diſtule-
runt, & differunt in graue animarum ſua-
rum, gregiumque ſibi commiſſorum peri-
culum, & ouium ſuarum pernitioſum exē-
plum, & ſcandalum, ſententias [illegible]n. & pœ-
nas propterea ſibi inflictas temere, & dāna-
biliter incurrendo. Quæ omnia cum non
ſint conniuentibus oculis, aut impune præ-
termittenda, ſed grauiter, vt cæteris tranſeāt
in exemplum, cum iam per tot menſes ino-
bedientes fuerint cenſuras præfatas ſuſti-
nen. Motu proprio, & ex certa noſtra ſciē-
tia, deque poteſtatis noſtræ plenitudine Di-
lecto filio noſtro Alexandro Riario Came-
ræ Apoſtolicæ generali Auditori, cui aliàs
etiam, ſeu prædeceſſori ſuo viuæ vocis o-
raculo commiſimus, vt dictos Epiſcopos,
Archiepiſcopos, & alias perſonas Eccleſia-
ſticas animarum curam haben. non reſi-
dentes, pœnas præfatas in dicto Concilio,
& literis ſiue bullis noſtris contentas incur-
riſſe declararet, & ad illarum effectualem
executionem aliaque grauiora procede-
ret, viuæ vocis oraculo commiſimus; tamē
quia nonnulla monitoria contra certos E-

piſcopos, & alias perſonas præfatas in vim commiſſionis noſtræ huiuſmodi ſibi factæ tunc decreuerat, & relaxauerat, ne in poſterum de illius iuriſdictione dubitari contingat, denuo eidem Auditori noſtro nunc officium Auditoratus exercen. auctoritate noſtra committimus, & mandamus, quatenus ſtatim tam contra Epiſcopos, Archiepiſcopos, & alios quoſcumq; Prælatos, tam in Vrbe, quàm alibi, & vbique locorũ exiſten. & in propriis diœc. non reſiden. conſtituto ſibi quantum ſufficere videbitur ſummarie, ſimpliciter, & de plano, ſola veritate inſpecta, & manu regia de inobedientia ꝓpria vſque ad ſententiam excluſiue procedat, & deinde nobis referat, vt nos in conſiſtorio noſtro ſecreto de fratrum noſtrorũ conſilio, vt moris eſt, ad ſententiam priuationis, & depoſitionis Prælatorum inobedientium huiuſmodi procedere valeamus, prout procedere intendimus: quo vero ad alios curam animarum haben. vſq; ad ſententiam incluſiue procedat, & exequatur iuxta formam, & tenorem dicti Concilij, & literarum noſtrarum prędictarum cum eiſdem facultatibus, vt ſupra, ac alia faciat, & exequatur, prout in dictis literis ſiue bullis conti-

continetur, cũ poteſtate citandi, inhibendi, excommunicandi, ſuſpendendi à diuinis, declarandi, interdicendi, aggrauandi, reaggrauandi, carcerandi, & brachium ſeculare decernendi, relaxandi, & exequendi, aliaq; facien. neceſſaria quomodolibet, & opportuna. Contrariis quibuſcumque non obſtan. & quod præſentis noſtri Motus proprij ſola ſignatura ſufficiat, ac vbiq; fidem faciat in iudicio & extra, regula contraria, & aliis quibuſcumque, quibus omnibus expreſſe derogamus, non obſtantibus.

Placet, Motu Proprio. I.

Præſentetur. *Amerin. Regens.*

BVLLA S. D. N. D. PII PAPÆ QVARTI, REVOCATORIA PRIVILEGIORUM,

exemptionum, immunitatum, facultatum, conſeruatoria[illegible], indultorum, cōfeſſionalium, Marismagni, & aliarum quarumcumque ſimilium gratiarum, quibuſcumque locis, & perſonis conceſſarum, in his, in quibus ſtatutis, & decretis ſacri Concilij Tridentini contrariantur.

Pius Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

IN Principis Apoſtolorum Sede, meritis licet imparibus, diuina diſpoſitione conſtituti, nihil neq; vniuerſali Eccleſiæ curæ & ſolicitudini commiſſæ, ſalubrius, neque iniuncto nobis Apoſtolicæ ſeruitutis officio decentius præſtare poſſumus, quam quod prouidentiæ noſtræ miniſterio œcumenicum Concilium Tridentinum, ſicut noſtris potiſſimum auſpiciis ſummaque ſanctorum patrũ concordia per Dei miſericor-

ricor-

ricordiam feliciter absolutum fuit: Ita, per vniuersos, qui Christiana pietate censentur, vbique suscipiatur, & remotis quibuslibet obstaculis ab omnibus æqualiter obseruetur. Cum itaque in eodem Concilio quamplura salubria, & [illegible]niuersalem morum reformationem valde vtilia, d[illegible]ta atque statuta, maturo præsentium ipsorũ examine præcedente, sint edita, quibus multa, atque diuersa priuilegia, exemptiones, immunitates, dispensationes, facultates, conseruatoriæ, indulta, &, vt vocant, confessionalia, & Mare magnum, & aliæ gratiæ, quę variis, tam cathedralibus, etiam Metropolitan. quam collegiatis ecclesiis, monasteriis, conuentibus, & aliis religiosis, etiam fratrum mendicantium domibus, & ordinibus: Nec non sancti Spiritus in Saxia, Sancti Ioannis Lateranensis, ac in curabilium de Vrbe, Sancti Antonij Viennen. & sancti Bernard Iuren. aliisq; Hospitalibus, Militiis, eorumque Capitulis, & conuentibus, ac Vniuersitatibus, etiam Studiorum generaliũ collegiis, tam sæcularibus, quam ecclesiasticis, Confraternitatibus, Societatibus, & tam Principis Apostolorum de Vrbe, quam aliis Fabricis, sanctæ Cruciatæ,

aliiſque piis, locis, & operibus, necnon Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Prælatis, Abbatibus, Abbatiſſis, Prioribus, Prępoſitis, & aliis eccleſiaſticis, tam ſæcularibus, quam diuerſorum ordinum, & militiarum regularibus, ac etiã laicis cuiuſcumque dignitatis, & ſtatus, ac gradus, & excellentiæ, ac etiam Ducali, Regia, & Imperiali dignitate fulgentibúſque vtriuſque ſexus perſonis. Necnon aliquibus Notariis, & etiam de latere Legatis, atque Nunciis, tam perpetuo, quam ad tempus per plures Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac nos, & Sedem Apoſtolicam, eiúſque Legatos hactenus etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu etiam Imperatorum, Regum, Ducum, & aliorum Principum contemplatione, & intuitu, etiam de fratrum conſilio, diuerſimode, variiſque temporibus in genere, vel ſpecie, ex quauis etiam honeſta cauſa conceſſa, & etiam pluries confirmata, & inuocata fuerunt, in pleriſque contrariantur. Nos quibus, in primis cordi eſt, tam ſancta, & Eccleſiæ Dei ſaluberrima decreta ſuos, vt par eſt, effectus vbique conſequi, & ab omnibus obedienter

dienter

dienter obſeruari, priuilegiorum, exem-
ptionum, immunitatum, facultatum,
Conſeruatoriarum, Indultorum, Con-
feſſionalium, Maris magni, & aliarum
gratiarum prædictarum ac quarumcum-
que Apoſtolicaru[illegible] aliarum littera-
rum deſuper confectarum, p[illegible]ſsuúm-
que, decretorum, & aliorum inde ſecu-
torum tenores, ac ſi de verbo ad verbum
insererentur, præſentibus pro ſufficienter
expreſſis & plene inſertis habentes: Motu
proprio & ex certa ſcientia, ac de Apo-
ſtolicæ poteſtatis plenitudine, quod ea-
dem omnia, & ſingula priuilegia, exem-
ptiones, immunitates, facultates, diſpen-
ſationes, Conſeruatoriæ, Indulta, Con-
feſſionalia, Mare magnum, & aliæ gra-
tiæ in his omnibus, & ſingulis in quibus
illa ſtatutis, & decretis, Concilij huiuſmo-
di contrariantur, ipſo iure reuocata, caſſa-
ta, & annullata, ac ad ipſius Concilij ter-
minos, atque limites reducta ſint, & eſſe
cenſeantur, nec quicquam aduerſus ipſa
decreta, & ſtatuta quo minus vbique, &
apud omnes obſeruentur, in aliquo ſuffra-
gari poſſe, ſed ea perinde haberi, & repu-

tari debere, ac si nunquam emanassent, auctoritate Apostolica, tenore præsentium declaramus, ac etiam statuimus, & ordinamus. Decernentes nihilominus omnia, & singula quæ vigore priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, & dispēsationum, facultatum, Conseruatoriarum, Indultorū, Confessionalium, & aliarum quarumcumque gratiarum huiusmodi post id tempus, quo Concilium obligare cœpit, facta, & gesta quomodolibet fuerunt, & imposterum fient, in his, in quibus dicti Concilij decretis aduersantur nulla, inualida, & irrita esse, & censeri, ac nemini, etiam quantumlibet, vt pręfertur, qualificato, tam in foro (quod aiunt) fori, quam conscientiæ suffragari posse, & debere. Et ita per quoscumque locorum ordinarios, aliosque Iudices, & Commissarios quauis auctoritate fungentes, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, & eorum quilibet quauis aliter iudicandi facultate, in vtroque foro iudicari, & definiri debere, ac quicquid secus, à quoquam, quauis auctoritate scienter, vel ignoranter atttentari contigerit, irritum & inane decernimus.

Non

Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hāc paginam nostræ declarationis, statuti, ordinationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli, Apostolorum eius, se nouerit incursurum.

Dat. Romæ, apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ Millesimo Quingentesimo Sexagesimoquinto, Tertiodecimo Kalend. Martij. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

Cæ. Glorierius.

P. Episcopus Narnien.

H. Cumyn.

ANNO à Natiuitate Domini, Millesimo Quingentesimo Sexagesimo quinto, Indictione Sexta; Die verò Vigesima quarta mensis Februarij, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri Domini Pij, diui[illegible]uidētia Papę quarti, Anno eius s[illegible]. Retroscriptæ litteræ Apostolicæ, affixæ & publicatæ fuerunt in Acie Campi Floræ, & valuis Cancellarię Apostolicæ, per nos Nicolaum de Matthæis, & Camillum Cherubinum S. D. N. Papæ Cursores.

Philibertus Phapuis, Magister Cursorum.

ORA-

ORATIO HABITA IN SESSIONE NONA, ET VLTIMA ſacri Concilii, Tridentini,

Celebrata duobus continuis diebus, tertia & quarta Decemb. M. D. LXIII. PIO IIII. Pont. Max.

A R. P. D. HIERONYMO RAGAZONO Veneto, Epiſcopo Nazianzeno, & coadiutore Famaguſtano.

Hic ſummatim recenſentur omnia in Concilio Tridentino definita, quæ & ad pie credendum, & ad bene viuendum pertinent.

AVDITE hæc omnes gentes, auribus percipite omnes, qui habitatis orbem. Tridentinum Concilium iam diu cœptum, aliquando intermiſſum, diſtractum varie atque diuulſum, nunc demum, ſingulari Dei omnipotẽtis beneficio, ſumma atque incredibili omnium ordinũ,

ac nationum voluntate, connectitur, atque perficitur. Dies hæc quidem felicissima Christiano populo illuxit, in qua templum Domini disturbatum frequenter, ac dissipatum reficitur, & absoluitur: & nauis hæc vna bonorum [redacted] maximis, ac diuturnis tu[redacted]ibus, atq; fluctibus tuta in portu collocatur, quam vtinam conscendere nobiscũ ij, quorum in primis gratia hæc ipsa nauigatio instituta fuit: atque ædificij huius construendi participes existent, qui hoc nobis negotium exhibuerunt, maioris profecto lætitiæ causam haberemus. Sed nostra id certè culpa non accidit.

Nos vrbem hãc in Germaniæ faucibus, id est, in domus illorum fere limine positam elegimus: nos custodiam nullam nobis, ne suspicionem illis aliquam minus liberi loci daremus, adhibuimus: nos eam fidem publicam illis concessimus, quam sibi ipsi composuerunt: nos hic illos per diu expectauimus; neque hortari, ac rogare vnquam distitimus, vt ad veritatis lucem cognoscẽdam accederent. Verùm illis etiam absentibus satis, vt puto, à nobis consultum est. Etenim, cum duo essent, in quibus ęgris, atque infirmis illorum animis medicina

fuit

fuit adhibenda: alterum fidei catholicæ, ac vere Euangelicæ illis in rebus, quæ in dubium ab ipſis vocantur, quæque opportunæ his temporibus viderentur, explicata & confirmata, diſiectis omnibus ac diſſipatis errorum tene[redacted]: alterum diſciplinæ eccleſiaſticæ, cuius p[redacted]ſimum deprauatione illi ſe à nobis defeciſſe affirmāt, reſtitutio: vtrumque, quantum in nobis fuit, pro temporum horum ratione, cumulate præſtitimus.

Principio enim ſancta hæc Synodus (facta ex laudabili maiorum noſtrorum conſuetudine ſuæ fidei profeſſione) vt quodadam quaſi fundamētum futuris actionibus poneret, & quibus teſtimoniis, atque præſidiis, in dogmatibus ſanciendis, nitendum eſſet, oſtenderet, veteris ac noui teſtamenti libros, qui eſſent ſine vlla dubitatione recipiendi, antiquorum Conciliorum probatiſſimorum exemplo, pie & prudēter enumerauit: ac, ne de verbis quidem vlla ex variis in verſionibus oriri poſſet difficultas, certam ac definitam de Græcis, & Hebræis tranſlationem approbauit. Hinc omnium hæreſum caput, atque arcem aggrediens, de humanæ naturæ corruptis initiis ea ſta-

tuit, quæ veritas ipſa, ſi loqui poſſet, exprimeret. De Iuſtificatione deinceps (res magna, & cum ab antiquis, tum à noſtri temporis hæreticis miium in modum oppugnata) ea definiuit, quibus & perniciosiſſimis eo in genere op[illegible] occurreretur: & rectè ſentiendi ratio miro quodam ordine, atque admirabili ſapientia (vt in illis Dei ſpiritum facile agnoſcas) demonſtraretur. Præſtantiſſimo hoc poſt hominum memoriam decreto hæreſes ferè vniuerſæ iugulantur, &, quaſi caligo Sole, diſcutiuntur, ac diſpelluntur: eaque claritas, iſque ſplendor veritatis apparet, vt tantum lumen quin videat, diſſimulare iam nemo poſſit. Subſecuta eſt ſalutaris ſeptem diuinorum Eccleſiæ Sacramentorum tractatio: primum ſimul de omnibus, poſt de vnoquoque ſeparatim. Hic verò quis non videt, quàm diſtincte, explicate, abundanter, illuminate, & (quod caput eſt) verè tota cæleſtium horum myſteriorum ratio contineatur? Quis in tam magna, multiplicique doctrina, quid aut ſequendum, aut fugiendum ſit, poteſt vllo modo deſiderare? Quis in illis omnibus errandi locum, aut occaſionem inueniet? Quis denique de

Sacra-

Sacramentorum horum vi, atque virtute dubitare in poſterum poterit; cum gratiam illam, quæ illis ipſis quibuſdam quaſi ſtillicidiis in fidelium quotidie mentes illabitur, tunc nobis affuiſſe tam copioſe perſpiciatur? [illegible]erunt ad hæc de ſacroſancto Miſſæ ſacrificio, & de Communione ſub vtraque ſpecie, & paruulorum decreta: quibus quidem nihil ſanctius, nihil vtilius, vt de cœlo lapſa, non ab hominibus compoſita videantur. Adiungetur his hodie certa de Indulgentiis, de Purgatorio, de Sanctorum Veneratione, Inuocatione, Imaginibus, & Reliquiis doctrina, qua non ſolum hęreticorum fraudibus & calumniis obſiſtetur, ſed priorũ etiã catholicorum conſcientiis plane ſatisfiet.

Hæc de rebus ad ſalutem noſtram pertinẽtibus, quę Dogmata appellantur, fauſte, ac feliciter erunt peracta: neque aliud quicquam præterea eo in genere à nobis hoc tempore expectabitur.

In eorum autem quibuſdam adminiſtrandis cum nonnulla eſſent, quæ non rite, omnino, ac recte ſeruarẽtur, accuratiſſime, Patres ampliſſimi, curaſtis, vt pure illa, & caſte, atque ex more, inſtitutoq; maiorum

tractarentur. Ita omnem superstitionem, omnem quęstum, omnem (vt dicunt) irreuerentiam à diuina Missarum celebratione abstulistis: vagis, ignotis, & criminosis sacerdotibus sanctum hoc offerre sacrificium interdi[illegible]huius sacratissimæ vsum à pri[illegible]s domibus, & profanis in sacra & religiosa loca reuocastis: molliores cantus, & symphonias, deambulationes, colloquia, negociationes à templo Domini summouistis. Ita ecclesiastico vnicuique gradui leges illæ à vobis præscriptæ sunt, vt tradito illis diuinitus ordine, abutendi nullus vtique locus relinquatur. Ita nonnulla Matrimonij impediměta, quę ansam quasi quandam ad violanda Ecclesiæ præcepta dare videbantur, remouistis: facilem veniæ consequendæ viam minus legitime connubij fœdus ineuntibus interclusistis. Quid de furtiuis, tenebricosisśque matrimoniis commemorem? Equidem ita sentio, si alia nulla causa conuocandi Concilium fuisset, (quæ multæ & maximæ fuerunt) propter vnam hanc id omnino fuisse faciendum. Nam, cum res hæc ad omnes spectet, neque vllus in orbe terrarum vniuerso angulus reperiatur, quem labes hæc non inuaserit,

curan-

curãdum merito fuisset, vt communi huic malo, communi etiam consilio prouideretur. Innumerabilium, Patres sanctissimi, & grauissimorum delictorum, ac scelerum occasio, prudentissima ista vestra, ac prope diuina sanctione [redacted]lata est, & Christianæ reip. gubernation[redacted]pientissime consultum. Accedet ad hæc vtilis in primis ac necessaria multorum in Purgatorij, Sanctorum Venerationis, Inuocationis, Imaginum & Reliquiarum, atque etiam Indulgentiarum ratione abusuum interdictio, qui rerum ipsarũ pulcherrimam faciem inquinare, atque turpare mirum in modum videbantur.

Altera vero pars, in qua de labenti ac prope cadenti ecclesiastica disciplina fulcienda erat agendum, diligentissime etiam absoluta fuit, atque perfecta. Eligentur in posterum ad ecclesiastica munera obeunda, qui virtute, non ambitione præstent; quique populi commodis non suis inseruiant; & prosint potius, quam præsint. Enunciabitur atque explanabitur frequentius. & studiosius verbum Domini, omni ancipiti gladio penetrantius.

Aderunt suis gregibus, & inuigilabunt

Epiſcopi, cæterique, quibus animarum cura commiſſa eſt; neque extra creditam ſibi cuſtodiam vagabuntur. Nihil cuiquam proderunt aut ad impure & flagitioſe viuendum, aut ad male & pernitioſe docendum priuile[redacted]ſine pœna crimē, nulla ſin[redacted]præmio virtus relinquetur. Pauperum & mendicātium ſacerdotum multitudini optime prouiſum eſt: certæ vnuſquiſque eccleſiæ, ſtatutoque operi, vnde ali poſſit aſcribetur.

Auaritia, quo nullum vitium eſt tetrius, præſertim in domo Dei, ab ea omnino tolletur: gratis Sacramenta omnia, vt par eſt, conferentur. Ex vna eccleſia plures, ex pluribꝰ vna, vt populi commodum, & ratio poſtulabit, cōſtituetur. Eleemoſynarum quęſtores, (vt appellant) qui ſua, non quæ Ieſu Chriſti quærētes, magnam noſtræ religioni damnum, magnā infamiam afferebant; ex omni hominum memoria (quod ſummæ felicitatis loco ponendum eſt) penitꝰ euellentur. Hinc noſtra præſens calamitas ſumpſit exordium: hinc ſerpere infinitum malum, manare quæ in dies latius non deſiſtebat: neque occurri illi adhuc multorū Conciliorū cautionibꝰ ac prouiſionibꝰ potuit.

tuit.

tuit. Quamobrẽ quis nõ nisi sapientissime factum dixerit, vt membrũ hoc, in quo sanando diu, ac multũ frustra laboratum est, ne reliquo corpori noceret, excideretur?

Porro Deo cultus tribuitur purius & accuratius; atque [illegible] vasa Domini, mundabuntur, vt ad sui [illegible]tationem alios trahant. In quo præclare illud fuit excogitatum, vt, qui sacris essent initiandi, ijs moribus atque litteris in vnaquaque ecclesia à prima ætate instituerẽtur, vt quoddam quasi virtutum omnium Seminarium illud existeret. Iam vero prouincialibus Synodis restitutis, Visitationibus ad populorum vtilitatem, non ad querelam & sumptum renouatis. Tradita Pastoribus regendi suos, atque pascendi commodius facultate: Pœnitentia publica in vsum reuocata: Hospitalitate tum ecclesiasticis hominib⁹, tum pijs locis indicta: In Curatis sacerdotijs conferendis memorabili ac pœne cælesti ratione constituta; Beneficiorum (vt aiunt) Pluralitate sublata: Hæreditaria sanctuaria Dei possessione prohibita: Modo excommunicationibus imposito ac terminato: Primis iudicijs ijs in locis, ob lites oriuntur, assignatis: Singularibus

certaminibus interdictis. Omnium hominum ac ſacrorum in primis luxuriæ, cupiditati, atquæ licentiæ fræno quaſi quodam, quod excuti non facile poſſit, iniecto: Regibus ac Principibus ſui muneris diligenter adm[illegible]liíſque rebus huiuſmodi p[illegible]entiſſime ſanciris: quis non videt veſtras vos P. optimi, hac etiam in re partes cumulatiſſime executos? Actum ſæpe eſt in ſuperioribus Concilijs de fide noſtra explicanda, moribuſque corrigendis: ſed neſcio, an vnquam diligentius, atque diſtinctius. Hic, præſertim hoc biennio, ex omnium populorum ac nationum, in quibus catholicæ religionis veritas agnoſcitur, non ſolum Patres, ſed Oratores habuimus. At quos viros? Si doctrinam ſpectemus, eruditiſſimos; ſi vſum, peritiſſimos; ſi ingenia, perſpicaciſſimos; ſi pietatem, religioſiſſimos; ſi vitam, innocentiſſimos. Numerus is quoque fuit, vt, ſi præſentes Chriſtiani orbis conſiderentur anguſtiæ, frequentiſſima hæc omnium, quæ antea fuerunt, Synodus appareat. Hic ſingula omnium vulnera detecta, mores expoſiti fuere: nihil diſſimulatum eſt: noſtrorum aduerſariorum argumenta & rationes ita

tractatæ,

tractatæ, vt eorum tum causa, non nostra agi videretur. Tertium nonnulla, atque etiam quartum discussa: summa sæpe contentione certatum: eo scilicet consilio, vt, quemadmodum igne a[illegible], ita quibusdam quasi luctat[illegible]s verit[illegible]is vires, ac nerui probarentur: Quæ enim inter idem sentientes, idemque spectantes discordia potuit existere?

Quæ cum ita sint, licet optandum (vt initio dicebam) summopere fuisset, vt vna cum illis hæc agerentur, quorum potissimum causa tractata sunt: absentium tamen etiam incolumitati atque saluti ita prouisum est, vt alia ratione prouideri, si affuissent, non potuisse videatur. Legant illi, quæ de fide nostra statuimus, vt Christianum hominem decet, humiliter: & si lumen eis aliquod fulserit, ne faciem auertant: &, si vocem Domini audierint, corda sua non obdurent. Ac, si ad communem matris Ecclesiæ complexũ, vnde se illi distraxerunt, redire voluerint, clementiam sibi omnẽ, ac misericordiam tribuendam non dubitent. Sed præcipua illa ratio est, P. A. dissentientes à nobis animos conciliandi; consentientes in fide atque officio

retinendi:ſi,quæ hoc in loco verbis ſanciui-
mus, reipſa in noſtris eccleſijs præſtemus:
Leges etſi optimæ ſunt, muta tamẽ res eſt.
Quid Hebræo populo Dei ipſius ore latæ
leges profuer[redacted]uid Lycurgi leges La-
cedæmon[redacted]olonis[redacted]nienſibus;ad li-
bertatem retinendã,quam ob cauſam erãt
conſcriptæ,vtilitatis attulere?Sed cur exter-
na,atq; antiqua nimis commemoro?Quæ
ad bene beateq; viuendum inſtituta atq;
præcepta ex vnius Chriſti Domini noſtri vi-
ta,atq; doctrina deſiderare aut poſſumus,
aut debemus? Quid item fuit à maioribus
noſtris omiſſum, quod cum ad rectè ſenti-
endum, tum ad præclare agendum perti-
neret? Medicamentum quidem ſalutare
compoſitum ac paratum iam diu habemus:
verum,ſi morbum debet expellere,ſumen-
dum eſt, ac per venas in omne corpus dif-
fundendum. Poculo hoc ſalutis nos primũ
inebriemur,chariſſimi,& viuæ atq; loquen-
tes leges ſimus; & norma quaſi quædam,
ac regula, ad quam aliorũ actiones & ſtu-
dia dirigantur: atq; ita ſibi vnuſquiſq; per-
ſuadeat nihil è Chriſtianæ reip.commodo,
ac dignitate ſucceſſurum, niſi, quantum in
ſe ſit, ſtudioſe præſtiterit.

Id

Id curandum nobis cum antea fuit; tum multo erit in posterum accuratius. Et enim, si magistri nostri, ac Saluatoris exemplo facere prius debebamus, quàm docere; postquam docuimus, quin faciamus, quæ esse p[illegible]o? Quis feret nos, ac pati poterit? si, cum [illegible]on furandum esse demonstrauerimus, ipsi furemur? si, cum non mœchandum, mœchemur? Sanctos à sancto Concilio: innocentes atque integros ab integritatis præceptis & innocentiæ: firmos in fide atque constantes à fidei nostræ firmata doctrina discedere minime conuenit. Ac tales quidem expectant nos populi nostri, qui nostrum iamdiu reditum sustinentes ea se ipsi ratione consolabantur, fore, vt hanc temporis vsuram maiori præsentes studio sarciremus. Sed fiet id à vobis, vt spero, Patres sanctissimi, diligenter: & quemadmodum hoc in loco fecistis, ita etiam domi satis Deo atque hominibus facietis. Nunc (quod huius temporis est) Deo primum ipsi maximo, atque immortali, maximas, atque immortales gratias & agamus, & habeamus; qui non secundum peccata, quæ fecimus nos, neque

ſecundum iniquitates noſtras retribuit nobis: ſed diem hunc lætiſſimum, quem videre multi concupiuerunt, nobis non ſolum videndum, ſed etiam celebrandum, incredibili cum totius Chriſtiani populi aſſenſu atque approbatione, ſua magna benignitate conceſſit. Pio deinde IIII. ſummo noſtro atq; optimo Pontifici gratiæ perpetuæ, ac ſingulares habendæ ſunt: qui, cum primum beati Petri ſedem aſcendit, tanto Synodum hanc inſtaurandi deſiderio exarſit, vt in eo ſuas omnes curas & cogitationes defigeret. Nuncios ſtatim viros probatiſſimos ad indicendum illis nationibus, atque prouincijs Concilium miſit, pro quorum in primis ſalute conuocabatur. Hi Aquilonis partes prope omnes peragrarunt, rogarunt, obſecrarunt, obteſtati ſunt: tuta omnia atque amica promiſerunt: atque id etiam egerunt, vt in Angliam traijcerēt. Legatos poſtmodum pietate ac doctrina præſtantiſſimos, cum intereſſe ille Synodo, vt mirum in modum cupiebat, non poſſet, huc miſit: ex quibus duos (quorum memoria in benedictione eſt) ſtatuta die, tametſi nulli fere Epiſcopi conueniſſent, hic eſſe voluit. Hi, atque ad-

ditus

ditus eis paulo post tertius, nouem menses, atque eo amplius, iustum ad Synodum instituendam Episcoporum numerum hoc in loco nihil agentes expectauerunt: cum interea nihil aliud Pontifex ipse aut ageret, aut meditaret[illegible]m vt p[illegible]res quamplurimi, quamoptimi, & quamprimum huc accederent, & Christiani nominis Reges omnes ac Principes suos huc Oratores mitterent: vt communi omnium voto, atq; cõsilio communis hæc causa grauissima omnium atque maxima tractaretur. Quid vero postea omni cura, solicitudine, sumptibus prætermisit, quod ad Concilij huius amplitudinem, libertatem, & commodum pertinere aliquo modo videretur? O singularem pastoris ac patris nostri pietatem, atque prudentiam! ô summam etiam eiusdẽ felicitatem, cuius auctoritate, atque auspiciis iactatum hoc diu & agitatum Concilium constitit, & conquiescit. Te Paulum III. te Iulium mortuos appello: quamdiu, quantoque studio videre, quod nos videmus, exoptastis? quot in eam rem sumptus, quot labores insumpsistis? Quamobrẽ vere tibi atq; ex animo, Pie sanctiss. ac beatiss. gratulamur, quod tantam tibi lætitiam, tã-

tam tuo nomini laudem (id quod maximũ diuinæ in te beneuolentiæ argumentũ est) Dominus reseruauit: quem nos precibus omnibus, ac votis supplices oramus, vt te nobis incolumem, pro Ecclesiæ suæ sanctæ commodo atq; orna[illegible], & quamcitissime reddat, & quamdiutissime conseruet. Serenissimo etiam Imperatori gratias agere, & gratulari iure optimo debemus. Ille potentissimorum Cæsarum, qui propagādæ Christianæ religionis miro quodam desiderio flagrarunt, animum, vt locum, referens, vrbem hanc ab omni periculo liberam conseruauit, & nos vt tutam trāquillamque pacem traheremus, sua vigilantia perfecit: magnamque nostris animis securitatem assidua trium suorum Legatorum summorum virorum præsentia, ac prope pignore attulit. Ille de nostris his rebus pro sua eximia pietate solicitus mirifice fuit. Ille à se atque à nobis dissentientes homines, ex obscurissimis, in quibus versantur tenebris, eruere, atq; ad sanctæ huius Synodi clarissimam lucem aspiciendam adducere maximopere laborauit. Regum præterea Christianorum ac Principum in Concilio hoc amplissimis suis legationibus, ornādo,

&

& suos vestræ auctoritati fasces submitten-
do, pia maximè voluntas grata nobis me-
moria prosequenda est. Iam vero quis est,
illustrissimi Legati & Cardinales, qui se vo-
bis debere plurimu[illegible] fateatur? Vos no-
strarum actio[illegible]uces o[illegible]imi, ac mode-
ratores extitistis. Vos, ne nostra aut in di-
cendo, aut in decernendo libertas violari a-
liqua ex parte videretur, incredibili patien-
tia, ac diligentia curastis. Vos nulli corpo-
ris labori, nulli animi contentioni peperci-
stis, vt ad optatum res exitũ, quod alij multi
vestri similes frustra tentauerunt, quampri-
mum perduceretur. In quo præcipuã quan-
dam ac propriam lætitiam habere tu Mo-
rone illustriss. atq; ornatissime debes: qui,
cum vigesimo ab hinc anno primùm præ-
claro huic ædificio lapidẽ posueris, extre-
mã nunc manum post alios multos huic o-
peri architectos adhibitos, feliciter ꝓ sum-
ma tua ac prope diuina sapientia, impones.
Factũ hoc tuũ egregiũ ac singulare omniũ
sermone perpetuo celebrabitur, neque vlla
vnquã ætas de tuis his laudibus conticescet.
Quid de vobis dicã, Patres sanctiss. quam
bene de Christiana rep. vestris his prẽstãtissi-
mis actionibꝰ meruistis? quãta vestrũ vnius-

cuiusque nomini commendatio, quanta gloria à Christiano populo vniuerso tribuetur? Vos vere patres, vere pastores & agnoscent omnes, & prædicabunt: vobis suam vnusquisque vitam atque salutem acceptam libentissime re[illegible]et. O [illegible]llam populis nostris iucundissimam, atque lætissimam, in qua primum reuisere illis nos atque amplecti à templi Domini ædificatione redeũtes contigerit!

Sed fac, tu Domine Deus noster, vt tam eximiæ de nobis opinioni egregiis factis respondeamus, & semen hoc, quod in agro tuo seminauimus, vberem fructum afferat, fluatque vt ros, eloquium tuum: atque, quod fore aliquando pollicitus es, fiat temporibus nostris, vt vnum sit omnium ouile, & vnus Pastor, atque is potissimum PIVS IIII. in tui nominis gloriam sempiternam. Amen.

FINIS.

INDEX

INDEX DECRETORVM CONCILII TRIDENTINI.

SEssio prima[redacted] 1
Decretu[redacted]choa[redacted]Concilio. 1
Sessio ſecunda. 2
Decretum de modo viuendi, & aliis in Cõcilio ſeruandis. 2
Sessio tertia. 6
Decretum de ſymbolo fidei. 6
Sessio quarta. 10
Decretum de Canonicis ſcripturis. 10
Decretum de editione, & vſu ſacrorum librorum. 13
Sessio quinta. 17
Decretum de peccato originali. 17
Decretum de reformatione 22, 63, 75, 117, 161, 216, 241, 259, 301, & 369.
Sessio ſexta. 3[illegible]
Decretum de iuſtificatione. 31
De naturæ & legis ad iuſtificandos homines imbecillitate. 32
De diſpenſatione, & myſterio aduentus Chriſti. 33
Qui per Chriſtum iuſtificantur. 34

Descriptio iustificationis impij, & modus eius in statu gratiæ. 35
De necessitate præparationis ad iustificationem in adultis, & vnde sit. ibid.
Modus præparationis. 36
Quid sit iustifi[illegible] ii & quæ eius causæ. 37
Quomodo intelligatur, impium per fidē, & gratis iustificari. 40
Contra inanem hæreticorum fiduciam. 41
De acceptæ iustificationis incremento. 42
De obseruatione mandatorum, deq; illius necessitate, & possibilitate. 43
Prædestinationis temerariam præsumptionem cauendam esse. 49
De perseuerantiæ munere. ibid.
De lapsis & eorum reparatione. 48
Quolibet mortali peccato amitti gratiam, sed non fidem. 49
De fructu iustificationis, hoc est, de merito bonorum operum, deque ipsius meriti ratione. 50
Canones de iustificatione. 53
SESSIO septima. 67
Decretum de Sacramentis. 67
Canones de Sacramentis. 68
Canones de Baptismo. 72
Cano-

Canones de Confirmatione. 75
Bulla facultatis transferendi Concilij. 84
Sessio octaua. 88
Decretum de tranſlatione Concilij. 88
Sessio nona. 90
Decretum p[illegible]eſſionis. ibid.
Sessio decima. 92
Decretum prorogationis Seſſionis. 92.
Bulla reſumptionis Concilij ſub Iulio III. 94
Sessio vndecima. 98
Decretum de reſumendo Concilio. ibid.
Sessio duodecima. 99
Decretum prorogationis Seſſionis. ibid.
Sessio decima tertia. 101.
Decretum de ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento. ibid.
De reali præſentia Domini noſtri Ieſu Chriſti in ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento. 102
De ratione inſtitutionis ſanctiſſimi huius ſacramenti. 105
De excellentia ſanctiſſimæ Euchariſtiæ ſuper reliqua Sacramenta. 106
De tranſſubſtantiatione. 107
De cultu, & veneratione huic ſanctiſſimo Sacramento exhibenda. 108.

De asseruando sacræ Eucharistiæ Sacramento, & ad infirmos deferendo. 109
De præparatione, quæ adhibenda est, vt dignè quis sacram Eucharistiam percipiat 110
De vsu admirabilis huius Sacramenti. 111
Canones de sacrosancto Eucharistiæ Sacramento. 114
Decretum prorogationis definitionis quatuor articulorum de Sacramẽto Eucharistiæ, &c. 124
Saluus conductus datus Protestantibus. 127
SESSIO XIIII. 129
Doctrina de sanctissimis Pœnitentiæ, & extremæ Vnctionis Sacramentis. 129
De necessitate, & institutione Sacramenti Pœnitentiæ. 130
De differentia Sacramenti Pœnitentiæ, & Baptismi. 132
De partib⁹ & fructu huius Sacramenti. 133
De Contritione. 135
De Confessione. 137
De ministro huius Sacramenti, & Absolutione. 141
De casuum reseruatione. 143
De satisfactionis necessitate, & fructu. 145.
De

De operibus satisfactionis. 148
Doctrina de Sacramento extremæ Vnctionis. 149
De institutione Sacramenti extremæ Vnctionis. 150
De effectu huius Sacramenti. 151
De ministro huius Sacramenti, & tempore quo dari debeat. 152
Canones de sanctissimo Pœnitentiæ Sacramento. 154
Canones de Sacramento extremæ Vnctionis. 160

SESSIO XV. 174
Decretum prorogationis Sessionis 174
Saluus conductus datus Protestantibus. 177

SESSIO XVI. 183
Decretum suspensionis Concilij. 185
Bulla celebrationis Concilij Tridentini sub Pio IIII. Pont. Max. 187

SESSIO XVII. 194
Decretum de celebrando Concilio. 194
SESSIO XVIII. 196
Decretum de librorum delectu, & omnibus ad Concilium fide publica inuitãdis. 196

Saluus conductus conceſſus Germanicæ nationi. 199
Extenſio ad alias nationes. 205
SESSIO XIX. 206
Decretum prorogationis Seſſionis. ibid.
SESSIO XX. 207
Decretum prorogationis Seſſionis. ibid.
SESSIO XXI. 209
Doctrina de communione ſub vtraq; ſpecie, & paruulorum. ibid.
Laicos, & Clericos non conficientes, non aſtringi iure diuino, ad communionē ſub vtraque ſpecie. 210
Eccleſiæ poteſtas circa diſpenſationem Sacramenti Euchariſtiæ. 211
Totum, & integrum Chriſtum, ac verum Sacramentum ſub qualibet ſpecie ſumi. 213.
Paruulos non obligari ad Communionem Sacramentalem. ibid.
Canones de Communione ſub vtraque ſpecie, & paruulorum. 214
SESSIO XXII. 227
Doctrina de ſacrificio Miſſæ. ibid.
Canones de ſacrificio Miſſæ. 235
Decretum de obſeruandis, & euitandis in celebratione Miſſæ. 238.

Decretum

Decretum ſuper petitione conceſſionis Calicis. 251
Sessio XXIII. 253
Vera & catholica doctrina de Sacramento Ordinis ad condemnandos errores noſtri tempo[illegible] 253
Canones de Sacramento Ordinis. 255.
Sessio XXIIII. 285
Doctrina de Sacramento Matrimonij ibid.
Canones de Sacramento Matrimonij. 287
Decretum de reformatione Matrim. 290.
Sessio XXV. 341
Decretum de purgatorio. 341
De inuocatione, veneratione, & reliquiis Sanctorum, & ſacris imaginibus. 342
De Regularibus & Monialibus. 347
Decretum de cõtinuanda Seſſione in diem ſequentem. 403
Continuatio Seſſionis. ibid.
Decretum de indulgentiis. ibid.
De delectu ciborum, ieiuniis, & diebus feſtis. 405
De indice librorũ, & Catechiſmo, Breuiario, & Miſſali. 406
De loco Oratorum. ibid.
De recipiendis, & obſeruandis decretis Cõcilij. 407

De recitandis decretis Concilij sub Paulo III. & Iulio III. in Sessione. 409
De fine Concilij, & confirmatione petenda à Sanctissimo Domino nostro. 409
ACCLAMATIONES Patrum in fine Concilij 410
CONFIRMATIO Concilij. 414
BVLLA S.D.N. Pij, Diuina prouidentia Papæ IIII. super confirmatione œcumenici generalis Concilij Tridentini. 416.

FINIS.

INDEX

INDEX CAPITVLORVM CONCILII TRIDENTINI.

A

Abaduentu 301
Abbates 364
Abbatibus 269
Abbatissā 354
Ad cathedralium 76
Ad cõsummationẽ 67
Ad maiores 80
Administratores 248
Ad minores 266
Admonet 382
Aduersus 49
Anathemati 363
Apostolus 314
A sententia 120
Attendant 357

B

Beneficia 79
Bonifacij 351

C

Capitula 66
Capitulum 327
Causæ criminales 312
Causæ Episcoporũ 324
Causæ omnes 336
Censuræ 359
Ceterum 132
Circa 141
Cogit 371
Commune 106
Concedit 350
Consuetudo 110
Contingit 376
Contritio 135
Controuersias 359
Cum adolescentiũ 275
Cum autem [illegible]54
Cum beneficia 219
Cum catholica 341
Cum dignitates 318
Cũ ecclesiasticus 329
Cum etiam 170
Cum ex eo 174
Cũ ex Notariorũ 249

Cum hoc tempore 31
Cum honestius 163
Cum illud 222
Cum in beneficiis 381
Cum multa 225
Cum non deceat 217
Cum nullus 273
Cum pleraque 365
Cum potestas 403
Cum præcepto 260
Cum proprie 161
Cumque natura 232
Cum Scripturæ 255
Cum vero 40
Cum vero 121
Cupiens 339
Cupiens 400
Curent 83

D

DEcernit 297
Decernit 335
Decernit 392
Declarat 35
Declarat 174
Declarat 406
Demum 145
Denique 213
Detestabilis 399
Dispensationes 246
Disponuntur 36
Docet experiētia 294
Docet præterea 133
Docet præterea 148

E

EAdem 22. 61. 75. 117. 124. 216. 241. & 259
Ecclesiarum 65
Ecclesiis 265
Episcopi etiam 220
Episcopi etiam 244
Episcopi etiam 248
Episcopi per se 265
Episcopi vt 316
Episcopis 64
Episcopus familiarem 268
Episcopus quoscunque 165
Ergo Saluator 105
Et cum sancta 232
Et quamuis 231
Et quia 171
Et quoniam 122

Et

Et quoniam 163
Et quoniam 230
Et si Missa 234
Et institutione 137
Expedit 330

F

FAcultates 81
Facultates 82

G

GRaue 299

H

HAc igitur 50
Hæc omnia 367
Hæc Sacrosancta 90
Hanc 37

I

IAm vero 152
Illustrissimi 409
In commutationibus 247
In ecclesiis 329
In electione 353
In exemptorum 82
Inferiora 77
In monasteriis 358
In nomine 6
In pluribus 325
In quacumque 360
Instituta 150
Insuper 13
Insuper cum 166
Insuper cum 251
Insuper declarat 213
Insuper eadem 252
Insuper eadem 340
Insuper hortatur 405
Ita plerumque 300
Itaque 210
Iulius 94
Iustitiæ 296

L

LEgati 247
Libertati 362
Liceat Episcopis 313
Locorum 84

M

MAgnam 290
Mandat 342
Matrimonij 285
Minores 270
Monasteria 355
Monasteria 356
Monet 233
Multi 298

N

Nemini 349
Nemo autem 43
Nemo etiam 173
Nemo quacumqu[redacted]
Nemo quoque 46
Nihil est 242
Non liceat 81
Nõ liceat præterea 173
Non potest 397
Non sunt 391
Nulla quoque 360
Nulli 66
Nullus in posterũ 271
Nullus itaque 108
Nullus prima 266

O

Omnes 165
Optandum 369
Optaret 233
Ordinarij 78
Ordinationes 268

P

Patriarchæ 306
Paulus 84
Pius 187
Placet 88
Postremo 402
Prædicationis 310
Præsentati 82
P[redacted] declarat 211
Præterea quia 170
Præterea Sancta 296
Prima 265
Primum 32
Principio 103
Prohibet 350
Prouincialia 305

Q

Quæ alias 315
Quæcũque 224
Quam turpe 393
Quamuis autem 41
Quamuis excommunicationis 373
Quamuis hæc 92
Quamuis presbyteri 273
Quanta 238
Quia illiterati 222
Quia vero 26

Quia

Quia vero 168
Quia vero 172
Quia vero 235
Quibus verbis 35
Quicumque in cathedrali 2[illegible]
Quicumque 77
Quicumque posthac 243
Quicumque regularis 364
Qui pie 272
Qui vero 48
Quoad vsum 111
Quo factum 33
Quoniam ab ecclesiastico 216
Quoniam autem 107
Quoniã diuersis 409
Quoniam igitur 143
Quoniam non ignorat 347
Quoniam ob malitiosam 389
Quoniam pleræque 322
Quoniã priuilegia 316
Quoniam sub 228
Quoniam vero 123
Quoniam vero 255

R

Ratio 377
Regularia 172
Regularis 359
Res porro 151
Reus 120

S

Sacrificium 253
Sacrosancta 2. 10. 99. 101. 127. 129. 177. 183. 196. 199. 206. 207. 209. 227 406
Sancta Synodus 267
Sic ergo 42
Sicuti 384
Sicuti 398
Si ea 130
Si in quibuslibet 301
Similiter 46
Si non decet 110
Si quem Clericorum 250

Si quis Sacramenta 154
Si quis intra 297
Si quis dixerit 53.54.55.56.57.58.59.60.61.68.69.71.72.[illegible].74.75.114.115.116.117.154.155.156.157.158.159.160.161.214.215.235.236.237.257.258.259.288.289.290
Si quis negauerit 114.115.116. & 215
Statuit 378
Statuit 396
Subdiaconi 271

T

Tametsi 290
Tanta 407
Testes 124

V

Verum 34
Visum 149
Vniones 79
Vt etiam 221
Vt fidelis 313
Vt fides 17
Vt paternæ 395
Vt sanctorum. 274.

FINIS.

INDEX

INDEX RERVM ET VERBORVM IN CONCILIVM TRIDENTINVM

longè quàm [illegible]nus locu-
[illegible]ior & cop[illegible]ior.

A

Abbates quomodo eligẽdi. 353. cũ seq. & qui in monasteriis, quæ sunt ordinũ capita. 366

Abbates tonsuram nec minores ordines iis conferant qui sibi subiecti non sunt. 269

Abbatum officium in lectore eligendo. 25 in assistendo degradationi loco Episcoporum. 122. in visitando. 365. in exequẽdo decreta hui⁹ Concilij. 368 & 369

Abbatum monasteria ab Episcoporum iurisdictione exempta. 358. & 364

Abbatum priuilegia quando cessent. 331

Abbatum negligentia quando suppleatur. 25. & 28

Abbatissæ creatio qualis. 354

Abbatissa duobus monasteriis non præficienda. 354. quadraginta annorũ sit. ibi.

Abbatissæ officium in professione monialium. 362

Abbatiæ commendatæ, ab Episcopo visitãdæ. 224. quæ sunt

ordinū capita, quibus conferendæ 366 earū onus in Seminario conſtituendo 278
Abeſſe Epiſcopo quando & quādiu liceat, & qua pœna multētur abſentes 261. cū ſeq. & quando aliis aliis curatis 263. & quātum Canonicis, & ſimilibus 321
Abeſſe non videtur qui aliquantiſper abeſt. 262
Abſentia affectata non diſſoluit vinculū matrimonij. 288
Abſentia Epiſcoporū, denunciādā Romano Pontifici. 64. & quæ ſit legitima, & à quibus probāda 261 cum ſeq.
Abſens, qui curæ animarū incūbit, præſens iudicatur. 244 cetera vide in verbo Reſidentia.
Abſolutio ſacerdotalis quæ, & quod ſit act° iudicialis. 134. 142. & 157
Abſolutionis miniſtri. 141
Abſolutio delicti quādo non admittenda 123
Abſolutio in quibus caſibus fieri poſſit ab Epiſcopo 313. 144. & 158
Abſolutio à ſummo Pontifice impetrata vſurpantibus bona, & iura eccleſiaſtica, non aliter prodeſt, niſi quæ detinent, reſtituant. 250
Abuſus tollēdi 29. 225 & 345. maxime exorti in indulgentiis 225. & 403. cum ſeq.

ſeq. & in Miſſarum celebratione 240. & in concionibus popularibus 342. & in Sanctorum inuocatione. 346
Academiæ teſtimonũ de eius doctrina qui creandus eſt Epiſcopus. 243
Acceſſiones ad beneficia iuris patronatus, quando tollẽdę. 387
Acceſſus non concedẽdi, nec conceſſi extendi. 381
Acclamationes Patrũ in fine Concilij 410
Acolythi quando, & cur inſtituti. 254
Acolythatus. 317
Acta appellanti gratis exhibẽda 121. & infra quantum tempus 338. & quomodo ad iudicem appellationis transferenda. ibidem.
Adæ tranſgreſſio 18. 32 & 40. & quomodo tollatur. 19
Adminiſtratio bonorum monaſteriorũ ad quos ſpectet. 349
Adminiſtratores locorum piorum quibꝰ rationem reddant 248. & 249. & de quibus adminiſtratores bonorum Epiſcopatus Sede vacante. 327. cum ſeq.
Adoleſcentiũ ætas prona ad mundi voluptates. 275
Adoratio Chriſti. 108. cum ſeq.
Adoratio Euchariſtiæ ibid. 113. & 116
Aduentus Chriſti myſterium. 33. 34
Adulterij pœna. 299
Adulteriũ non dirimit matrimonium. 288

Adultorum iuſtificatio 35
Ætas ad dignitates obtinẽdas legitima. 318 ad beneficia. 318. ad ordines. 271. ad Seminarium. 275
Affinitas ex fornicatione in 1. & 2. gradu tãtum matrimoniũ dirimit. 296
Aleas fugere clerici debent. 242
Alexandri iij. conſtitutio. 76. & 221
Alienare quando clericis non licet. 218
Altare per menſam intelligitur apud Paulum. 230
Ambulationes ſub Miſſa tollant Epiſcopi. 240
Animarum cura non negligẽda. 62. cum ſeq. 78. cum ſeq. 123. 224. 260. & 261. 262
Annexa beneficia ſingulis annis viſitare cura eſt Epiſcopi. 80
Anniuerſaria pro defunctis peragantur. 344
Annus ad ſuſcipiendos ordines datus, quos impetratũ beneficiũ poſtulat. 245. 246
Antiquitas nõ damnãda. 214
Antiquior Epiſcopus metropolitano impedito habẽdę Synodi prouincialis ius habeat. 305. & 306
Antiquiori Epiſcopo in Metropolitana eccleſia Oeconomũ eligere quando licet. 328
Apoſtatarum pœnæ. 364
Apoſtatãdi occaſio vnde. 172
Apoſtoli noui teſtamenti

menti sacerdotes.
229.& 236
Apostolis eorumque successoribus remittendi & retinendi peccata potestas cō[illegible]municata. 131
Appellatio cur instituta, & quando nō impediat, vel suspendat. 119.250.264.282.316 334.336.359.& 394. & quomodo admittenda 247. & cui cōmittenda. 120
Appellare à quibus liceat. 119. cum seq. 336. & 337
Appellans quid agere debeat. 119. cum sequent. & 338
Appellatus quid, & quando soluat pro actis. 338
Aqua naturalis de necessitate Baptismi. 72
Aquarū significat. 234
Aqua in calice cur vino misceatur. ibid.
Arbiter de suspicione & iurisdictione cognoscēda inter ordi[illegible]rium & conseruatorem iudicem. 167 cum seq.
Archidiaconi oculi Episcoporū. 319. qui eligi debēt ibidem. qui visitandi ius habent, quomodo visitent. 307. cum seq.
Archidiac. causas matrimonij, & criminū non iudicant. 337. neque concubinatus. 394. cum seq.
Archiepiscopus, vide Metropolitanus.
Archipr. vide Parochus
Assumendus ad Cathedrales ecclesias qualis esse debeat. 245
Attritio quid. 136
Auaritia idolorum ser-

uitus.239.omnium malorũ radix.250. ab ecclesiasticis tollenda.216
Auctoritas Sedis Apostolicæ maxima. 649.144.186.211. in omnibus salua intelligitur.76.79. 303.& 404
Aucupia clericis vitanda.321

B

BAptismus sacramẽtum fidei.38
Baptismi virtus 19.20. &21.necessitas.35.& 72.canones de eo. 71. verba requisita 72.Aqua necessaria 72.in eo imprimitur character in anima. 70
Baptismi, & pœnitentiæ differentia.132
Baptismo suscepto, vota non sunt irrita.73
Baptismus paruulorũ. 20.&74
Baptismus Ioannis. 72
Baptismus hæreticorũ quomodo verus.72
Baptismus rite collatus non iteratur.70 73.&132
Baptismi sola recordatio non tollit neque minuit peccata 73
Baptizantium, & baptizatorum cognatio.295. cum seq.
Baptizari licet in omni ætate & tempore.74
Baptizantur paruuli in fide ecclesiæ ibid.
Baptizati Christianæ legis debitores. 73. peccando gratiã amittunt. 72. ab vno vel duobus suscipiẽdi de Baptismo.294 & 295
Benedictio coniugum appro-

approbatur 291. in tẽplo suscipienda 293. à proprio Parocho sumenda ibidem.
Beneficia curata vel incompatibilia obtinentium pœna 78. suas exhibere dispensationes cogantur ibidem.
Beneficia cur constituta sint 219.
Beneficia ecclesiastica obtinentiũ habitus 266.
Beneficiandorũ ætas ibid.
Beneficium ecclesiasticum habere debet, qui prima tõsura initiatus est, vt fori priuilegio gaudeat. ibidem.
Beneficia vnius diœcesis cum alterius diœcesis beneficio perpetuo nõ vniuntur 171.
Beneficiorum pluralitas reprobatur 76. cũ seq. & 329. & quando permittatur 329.
Beneficia in seruitutẽ nõ redigenda 384. vnita visitanda 79. ac etiam exempta & a quibus 224. & 315.
Beneficia curata in simplicia nõ conuertenda 396. & quãdo curã animarum recipiant. ibid.
Beneficia regularia quibus conferenda 172.
Beneficia sęcularia Regularibus non concedenda 172.
Beneficia hęreditariã successionẽ abhorrent 381.
Beneficia iuris patronat⁹ 173. 223 331. 384. cum seq.
Beneficiis priuare clericos, quando liceat 222. 264. 375. & 394.
Biblia latina vulgatæ editionis probata 12.
Biennij spatium litibus finiendis statutum 336.
Bigamia prohibita 227.
Bigami ad minorum ordinum ministeria non idonea 275.
Bona ecclesiastica occupantium pœna 250. eorũ fructus in quos vsus conuertendi. ibidem.
Bona ante possessionem monasteriis nõ danda, aut abeũtibus restituẽda 360. & 361. quomodo Regularib⁹ cõcessa 349.
Bononiæ laudes 89.
Bonum exemplum. quære exemplum.
Bonifacij VIII. constitutio 367. & 251.

Brachium sæculare implorari potest pro reuocādis monialibus intra vrbem 353.
Breuiarium 406.
Bulla indictionis Concilij Pauli tertij initio.
Bulla facultatis transferendi Concilij sub Paulo tertio 84.
Bulla resumptionis concilij sub Iulio tertio 94.
Bulla celebrationis cōcilij, sub Pio quarto 187.
Bulla cōfirmationis cōcilij sub Pio quarto 416.

C.

CAelibatus nō postponitur statui coniugali, 298.
Cærimoniæ in celebratione Missæ quare institutæ 232. & 237. in ordine sacro 258. in nuptijs 294.
Calicis vsus an cuiquam sit permittendus 215. & 251.
Candelarū certus numerus prohibetur in celebratione Missæ 240.
Canon Missæ ex quibus constet 232.
Canones de vita clericorum renouantur 241. it. ad Episcopalē dignitatem pertinentes 397. item ad fauorem ecclesiasticarū psonarū 401.
Canones indistincte ab omnib⁹ obseruādi 398. & 399.
Canonicatus quibus cōferendi 320.
Canonicatus aut portio nō ei confertur qui eo ordine initiatus nō est quem illa dignitas aut portio requirit. ibid.
Canonici quales eligendi 320. cum seq. & qui vocem in Capitulo nō habeāt 245. quos ordines habere debeāt 320. eorū tenues reditus quomodo augendi 326.
Canonici Ecclesiæ Senatus 322.
Canonici regulares trāslati ad alium ordinē, sæcularia beneficia obtinere num possint 173.
Canonici libri 11. & 12.
Canonicis non amplius tribus mensibus abesse licet 320. & 321.
Canonici præsentes sacræ ordinationi 268.
Canonici diuina officia per se, non per alium obire debent 321.

Canonicorum vita, & honestas qualis 319. officium in choro 321. eorūdem officium celebrāte Episcopo ibidem. residentia 244. 260. & 321. & an residere possint in ecclesia c[illegible]ata 245.
Canonici duo adhiberi debent in publicatione indulgentiarū 226. ad rationem redituum Seminarij exigendam 281. ad constituenda quæ ad Seminarium spectant 278. & 281. ad procedendum in quibusdā causis 383. & 379. ad conuertenda quędā in pios vsus 383. cætera *quære* in verbo Capitulum.
Canonici Episcopo inseruire debent 319. & 321. & ab eo corrigi possunt 66. & quando, ac quomodo 379. cum seq. pro fessionem fidei coram quibus facere teneantur 319.
Cantus laudatur 277. sed lasciuus in celebratione Missæ vetatur 240.
Capellanorum Regiorū priuilegia restricta 317.
Capita ordinum 358. 36[illegible] & 366.
Capituli officium Sede vacante 302. & 328.
Capituli consilium adhibere debet Episcopus in lectore & magistro deligendo 24. in ordinibus canonicorū designādis 320. in his, quæ ad debitum in diuinis officijs regimen spectant 321. & in his, quæ ad Seminarium pertinent 277. in augendo præbendas tenues 226. in omnibus his, quæ non spectant ad cōmodum Episcopi, vel suorum 379. in substituendo iudicem delegatum 389. cætera require in verbo Canonici.
Capituli mensa 278.
Capitula cathedralium à suis Episcopis visitari, & corripi possunt 66. & quo modo, & quando 378. apud Ordinarium conueniuntur non obstantibus Conseruatorijs 169. Episcopo de quibus rationes reddere teneantur 328. eorum negligentia à

quibus suppleatur 328. litteras dimissorias an concedere possint 81. & 269. an visitare valeãt, & quomodo 307.
Capituli iurisdictio, potestas, & bonorum administratio intacta remanet 380. & quando eorum priuilegia non valeant 330.
Capitulorum generaliũ officium in magistris eligendis 25. in prioribus & officialibus constituendis 365. in exequẽdis piis relictis 376. & 377. in conseruanda regulari disciplina 348. eorum negligẽtia à cõcilio prouinciali aliquã do suppletur 368.
Capitulum sub titulo S. Petri vel S. Ioannis 356.
Capucinis bona possidere non licet 350.
Cardinales qui sint eligẽdi 305. eorũ cõsilio vniuersalis Ecclesiæ administratio nititur 371.
Cardinalibus beneficiorũ multitudo negetur 329.
Cardinaliũ indulta quãdo valeant 331. & 336. Accessus & regressus tolluntur 381.
Cardinalium frugalitas, & continentia 371. residentia 260. & 261,
Cardinalium familiares. *vide* Familiares.
Cardinalis Moronus primus Legatus Synodo benedixit 410.
Cardinales Episcopi infra tres menses munus consecrationis suscipere tenentur 265.
Cardinales quatuor affirmare debẽt ꝓmouendos ad cathedral. idoneos esse 304. cum seq.
Caritas 56. perfectionis vinculum 198.
Carnis desideria quomodo restringantur 405.
Carthaginẽse cõciliũ 370.
Castitatis votum 348.
Castitatis donũ petentibus nõ denegatur 289.
Casuum reseruatio 143. 144. 158. & 159.
Cãtechesis singulis sacramẽtis prescribenda 314.
Catechumeni 40.
Catechismus 406,
Cathedralẽ & parochialem ecclesiam nemo simul retineat 330.
Cathedralibus ecclesiis q̃ præfi-

præficiendi 62. 76. 243. & 301. quomodo ꝓuidendum, quando sunt exigui fructus 322. & quando pensiones imponendæ 324.
Cathedrali ecclesia vacāte preces ha[illegible]ndę 302.
Cathedralium ecclesiarū Pœnitentiarius 315.
Cathedralium ecclesiarū pluralitas ꝓhibetur 76.
Causę matrimoniales spectant ad ecclesiasticos 290. sed non ad Decanos, vel alios inferiores 237. & vbi cognoscendæ ob paupertatem. ibid.
Causæ cito expediendæ 236. & 389.
Causæ fori ecclesiastici ab Ordinariis cognoscendæ 336. & quibus delegandæ 389.
Causæ mercedum, & miserabilium personarū 83. cum seq.
Causæ exemptorū quomodo tractandæ. ibid.
Causæ legitimæ absentiæ quæ 261.
Causæ ciuiles. *vide* Ciuiles causæ.
Causæ criminales. quære Criminales.
Celebratio Missarum. lege Missa.
Censuræ ab Ordinariis emanatę, ab Ordinariis publicādæ, & obseruādæ à Regularibus 359.
Censuræ ecclesiasticæ, à Iudicibus ecclesiasticis quando ferendæ 374. cum seq.
Character quid 70. in quibus imprimatur. ibid. & 255. deleri non potest 70. & 255.
Choreæ clericis prohibētur 242 & 321.
Chrisma sacrum 75.
Christiana vita perpetuo pœnitentia esse debet 149.
Christiani quādo cōmunicare teneantur 116.
Christianorum officium maximè in Conciliis 3. 46. & 47.
Christus vera lux 5. propitiator noster 33. Saluator noster 35. & 343. fons iustitiæ 37. causa salutis æternæ 45. Redemptor 58. & 343. legislator 58. sanctitatis auctor 106. sacerdos secundum ordinem Melchisedech 228. & 229. magnus &

supremus sacerdos 412. caput in mēbra 51. vitis in palmites.ibidem. Sol iustitiæ 32. Fidei nostræ auctor ibid. secundus Adam 35. omnium gratiarum fons, & auctor 191. mediator Dei & hominum 343. Patribus promissus 33. Sacramētorum auctor, & perfector 68. & 286. pro omnibus mortuus 34. & ad nostram salutem 113. 229. & seq. in Eucharistia continetur 103. & seq. totus sumitur sub vtraque specie 106. & seq. 115. 210. 211. & 215. nobis meruit iustificationem 34. 38. & 52. os, & sapientiam promisit Ecclesiæ suæ 169. in eo habemus redemptionem, & remissionem 34. per eum fit satisfactio 146. eius sermones, seruant eum diligentes 44.

Christi aduentus 33. meritū 19. 34. 39. & 52. ieiuniū 101. diuinitas 106. amor erga nos 112. & 228

Christo debetur latriæ cultus 103.

Ciborum delectus seruandus 405.

Circunstantiæ peccati 139.

Citari Episcopus quando possit, vt personaliter, compareat 123. cū seq.

Ciuilibus in causis quomodo procedēdum 83. & quomodo exequendum 375.

Ciuilibus & criminalibus in causis quando appellationi locus 120. & 121.

Clandestinorum matrimoniorū correctio 290 cum sequentibus.

Clauium potestas 131. 147. 155. 158. 160.

Claustralium monachorum sacræ scripturæ interpretes non examinātur ab Episcopo 25.

Clausura sanctimonialiū restituenda 351. & 352.

Clerici in sortem Domini vocati 242. quæ vitare debeant 162. & 242. qui fori priuilegio gaudeant 265.

Clericorū vita, & exemplum quanti momenti 242. 272. 326. & 393. continentia 393. vestitus & habitus quales esse debeant

beant 168. 169. & 242. gestus, incessus, & sermones ibid. vita qualis 162.163.242. & seq.
Clerici etiam exempti ab Episcopo corrigi possunt 65.165.& 166. delinquentes in loco decēti custodiendi 379. matrimoniū cōtrahere prohibentur 289. mendicare non debent, & quomodo eis prouidendū 217. turpiter & scandalosè viuētes, quomodo puniantur 222. & 393. vsurpantes bona ecclesiastica, qua pœna puniantur 250. & seq.
Clerici homicidæ pœna, & dispēsatio 170. degradatio & depositio 121. 122.& 379.
Clericorū immunitates, & priuilegia renouātur 401. merita ex quibus deprehendantur 269.
Clerico vago missas celebrare nō licet 239. 274.
Clerici cōiugati quæ ministeria exercere possint 275. & quo priuilegio gaudeant 268.
Clerici concubinarij. *Vide* Concubinarij.
Clericis aleæ, comessationes, & lusus prohibentur 242.
Cætera *quære* in ver. Sacerdotes, & in ver. Presbyter.
Cluniacensis monasterij priuilegium 358.
Coadiutores quando dādi sint 222.& quomodo 381.
Coadiutoriæ quomodo permittantur 381.
Cognatio spiritualis quomodo, & inter quos cōtrahatur. 295.
Collatio beneficiorū. *vide* in verbo Electio.
Collatio ordinū gratis fieri debet 217. *vide* Ordo.
Collegiorum generalium priuilegia 82.& 168.
Collegia ab Episcopo visitantur 248.
Collegia litteras dimissorias concedendi ius nō habent, vt quis ordinetur ab alijs 269.
Collegiorū personæ quomodo sint exēptæ 317.
Collegiorum priuilegijs quomodo ordinarijs nō detrahetur 364.
Collegij puerorū instituēdi via, & ratio 275. & seq.

Collegiatæ Ecclesię nobilis alicuius oppidi, qua ratione curent stipendium interpreti sacræ scripturæ 24.
Collocutiones, & confabulationes non habẽdæ in ecclesiis 4. & 240. cum seq.
Commessationes clericis prohibentur 242.
Comitum Palatinorum priuilegia restricta 317.
Commendata monasteria visitanda 224.
Commendę perpetuę 78.
Commissio causarũ quibus fieri debeat 378.
Commemoratio defunctorum facienda 376.
Communio sacramentalis quibus & quando necessaria sit 106. 214. & 215. & à quibus sæpe percipiẽda 272. & in ea præparatio qualis 111. in ea sub qualibet specie tot⁹, & integer Christus sumitur 106. cum seq. 115. 210. cum seq.
Commutationes vltimarum voluntatum quomodo, & quando faciendæ 247. & 376.
Compatres in Baptismo qui 295. & seq.
Compositio pro fructibus malè præceptis ꝓhibita 263.
Computi disciplina commendatur 277.
Conceptio Mariæ virginis 22.
Conciliũ indicere ad Romanum Pontificẽ spectat 95. & 408. eiusq; decreta ab eo cõfirmantur 409. & 416. & dubia declarantur 408.
Cõcilio interesse qui debeant 96. 190. & 306. & ad illud conuenire negligẽtes quomodo puniantur 191.
Conciliũ Tridentinum se submittit declarationi summi Pontificis 402.
Conciliorum vtilitas 184. & 305.
Cõcilium celebrantium officiũ 3. cũ seq. & 102.
Concilij Tridentini inchoatio sub Paulo tertio. 1. translatio 84. celebratio sub Iulio tertio 94. cum seq. suspensio 183. celebratio sub Pio quarto 194. intẽtio præcipua qualis 195. cũ seq. finis 409. cõfirmatio

tio 415. causæ quibus indictũ fuit. 7. 67. 95. 100. 102. 184. 199. 192. 195. 339. & 408. & quot Patres ei interfuerunt 413.
Concilia prouincialia, q̃-bus de causis renouanda, & quando 305. de quibus iudicet 261. 281. 282. 303. 305. 306. 310. 312. cum seq. 322. 331. 334. 336. 346. 368. 391. & 395. & quid in eis agi debeat 373. 389. & 404.
Concio. vide Prædicationis munus.
Concubinatus grauissimum peccatum 299.
Concubinariorum pœnę 299. cũ seq. & 393. cum seq.
Concubinarũ pœnæ 299. & seq.
Concubinarii quãdo dispensari possint 394.
Concupiscentia 21.
Conditiones in ꝓuisione ecclesiæ reiiciendæ 325.
Confessio est iure diuino necessaria 137. cũ seq. & 156. est pars pœnitentię 134. & 155. quomodo, & quorum peccatorũ facienda 139. cũ seq. & 157. & quãdo pręcipue 141. & cui, ibidem. non est impossibilis 139. & 157. ad Eucharistiam percipiendam necessaria, & quando 111.
Cõfessio secreta 140. & 156
Confessionis ministri qui 141. 148. & 273.
Confessionum libri discendi à pueris 277.
Confessarij monialiũ 357.
Confessariorũ munus in satisfactionibus iniungendis 147.
Confitendi in quadragesima salutaris mos 141. 157.
Confirmatio est sacramentum 75. eius minister Episcopus 75. 256. & 259. eam habere debet qui prima tonsura est initiandus 265. in ea character imprimitur in anima 70. inter quos spiritualem cognationem cõtrahat 295. Sess. 24. de reformatione matrimonij. c. 2.
Confirmatio huius Concilij 416.
Confraternitates visitandæ 248.
Coniuges. quære Matrimonium.

Consanguinei fructibus ecclesiarum non augẽdi 370.& seq.
Consecratio vbi facienda 265.
Cõsecrationis munus infra tẽpus statutum suscipiendum 81. & quale tẽpus sit præscriptũ 265
Consecrationis panis, & vini efficacia 107.
Consensus contrahentiũ in matrimonio necessarius, sed nõ parentum 290.
Cõseruatores iudices 166. & seq.
Cõseruatoriæ literæ quibus,& quãdo nihil prosint 167.
Cõsistorio proponitur ecclesia cathedralis vacãs 303.
Constitutiones ecclesiarũ approbantur 219. 245. 321. & 377. & Regulariũ etiam 348.354.362.363.& seq. & quæ reiiciantur 325.
Constantiense Cõcilium 182.& 205.
Consuetudo locorum attendenda 29. 66. 338. & 380. pro lege habetur 212. iurisdictionem tribuit, & officiũ 244. dat potestatem, vt quis Cõcilio intersit 96.190.306 & 372.
Consuetudines ecclesiarũ approbãtur 200.245.248 320. cum seq.& quę sint corruptelæ 264. & 295.
Consultores duellorum puniuntur 400.
Consummatio sub priori Testamento non erat 228.
Continentia Diaconorũ, & subdiaconorum 271. & 272.
Contritio quid 134. & 135. pars est pænitentiæ 134. & 155. necessaria 135. libera,& volũtaria 137. & 156. imperfecta attritio dicitur 136. quomodo paretur,& quid producat 134.& 156.
Contritus sine confessione ad Eucharistiam nõ accedat 111.& 117.
Controuersię de præcedẽtia componendæ 359.
Contumacia seuerè punitur 64.220.244.263.320. 376.& 395.
Conuentus require Monasterium.
Cõuertitiæ seu pœnitentes

tes mulieres 363.
Corporis Christi festum. *quære* Festum.
Correctio quomodo ab Episcopis facienda 66. 108. 159. 166. 222. 225. & 360.
Credere quomodo debeamus 113
Criminales causæ à quibus cognoscantur 337. & 166.
Criminalib. in causis quãdo appelletur, & ad quem 120. & 121. & quomodo in appellatione procedatur 121. & seq. & quomodo executio facienda 375. & 378.
Culpa quomodo remittatur 61. & an sine pœna 145. & 159.
Cultus Eucharistiæ 108. 113 115. & 116.
Cupiditas malorum omnium radix 339. & 250.
Cura animarum non negligẽda 62. cum seq. 78. cum seq. 123. 224. 260. & 262.
Curatum beneficium. *lege* Beneficium.
Curatus *vide* Parochus.
Curiosa à popularib. concionib. secludenda 342.

D.

DEambulationes in ecclesiis vitandæ 240.
Debitorum solutio quomodo ab exemptis extorquenda 83.
Decalogi præcepta 58. & 138.
Decanorũ visitatio qualis 307 quas causas non iudicent 337.
Decimarum solutio debĩta est Deo 391. non impedienda, sed integrè facienda, & largius tenuioribus ecclesiis ibid.
Decimæ ad laicos pertinẽtes 279.
Decreta huius concilii approbata 407. & 367. in Synodis prouincialibus & diœcesanis recipienda 372. à lectorib. obseruanda 373. & seq.
Decreta omnia de vita, & honestate Clericorum obseruanda 242. & quæ ad dignitatem Episcopalem pertineant 398. & ad fauorẽ eorum 401
Decreta super residentia publicanda 264. & de matrimonio 301.
Deductiones ex fructibus in prouisione ecclesia-

rum reiiciuntur 325.
Defensis permissa 170.
Defunctorum voluntatibus satisfaciẽdum 376. cum seq.
Degradatio actualis quomodo facienda 121. & 122.
Delegatio quibus fieri debeat 384.
Delinquentes in loco decenti custodiendi 379.
Denuntiationes in ecclesiis ante matrimoniũ quomodo, & quando faciendæ 291. cum seq.
Depositio verbalis quomodo facienda 121.
Derogationes quæ non faciendæ 377.
Deus iustificatos non deserit, nisi prius ab eis deseratur 44.
Deus pater misericordiarum 33. Operatur velle & perficere 47. impossibilia non iubet 43. & 44. castitatem petentibus non denegat 289.
Diaboli imperiũ 18. astutia ad nos perdẽdũ 149. calcaneo insidiatur 151.
Diaconorũ institutio, & mentio in sacris litteris 254. & 274. ætas 271. continentia ibidem.
Diaconi festis saltem sollemnibus commnnionem percipere debẽt, & quomodo ordinandi ibidem, & 272.
Die Dominico quæ mira Deus egerit 3.
Dies festi. vide Festi.
Dignitates ecclesiast. quare institutæ 318. quibus conferendæ ib. & seq. non seruientes, quid amittant 244.
Diligẽtes Christum, eius sermones seruant 44.
Dimissoriæ litteræ. vide Litteræ dimissoriæ.
Diœceses quare distinctæ 171.
Diœcesana synod⁹ quotannis celebrãda, & qui interesse debeant 306. & 372. & quid ibi agi debeat 372. & 389.
Disceptationes cõtentiosæ vitandæ 5. & 6.
Disciplina populis necessaria 118. & 119.
Disciplina ecclesiastica cõseruanda, & restituẽda 400. ac monastica 366. 367. ac regularis 348.
Discoli puniendi, aut expellendi 277.

Dispensatio ad contrahẽdũ matrimoniũ quando, quibus, & quomodo detur 297. & seq.
Dispensatio de homicidio, quando facienda 170. & 313.
Dispensationes de promouẽdo à quocumq;, cui, & quando suffragentur 81. de non promouendo, ad annum suffragantur 82.
Dispensationes de non residendo valeãt 64. 65.
Dispensationes in irregularitatibus, ab Episcopis quando fiant 313.
Dispẽsationes de pluribꝰ curatis exhibendæ 78.
Dispensationes gratiosæ quãdo sortiantur effectum 246. 399.
Dispensationes extra curiam Ordinarijs committendæ 246.
Dispensationes quomodo, & quãdo cõcedendæ 297. 170. 246. 313. 394. & 399. non facile concedendæ. ibidem.
Dispositio ad gratiam 36. cum seq.
Distributiones quotidianæ quomodo ordinandæ, vel augẽdæ 219. 244. & 326. & quomodo diuidendæ 219. & 244. & à quibus recipiẽdæ 283.
Diuinis interesse, aut missas celebrare qui publice criminosi sunt prohibentur 239.
Diuinitas Christi in Eucharist. quomodo 106. & 114.
Diuinorum officiorũ ratio tam de cãtu, quàm de certa lege in choro permanendi à Synodo prouinciali præscribẽda 322.
Diuortium quo ad thorum, fit ad tempus 289.
Doctores cathedralibus præficiendi 243. ac examini 332. illisq; scholasteriæ conferendæ 283. ac pœnitentiariæ cum præbendis 3[illegible]. & Archidiaconatus 319. & dignitates 319. & creari debent Vicarij Episcopi 328. cætera vide Lector.
Doctores Vniuersitatum quid agere, aut promittere debeant 373.
Domini temporales. vide Principes.

Dominicis dieb9 & festis solemnibus pascēdus à Parocho populus salutaribus verbis 27. ad Parochiam suam populus accedat 240.
Domus Domini nihil... posterum, inhonestu, tumultuariam, aut profanum habere debet 301.
Dotari debent raptæ à raptoribus 298.
Dubitare de quibus non debeamus 42.
Duellorum vsus prohibitus 399. & seq.

E.

Ecclesia columna veritatis 104. pia mater 232. edocta à Christo, & ab Apostolis 61. 102. & à Spiritu sancto 210. 228. & 341. communis mater 198. Dei sanguine acquisita 62. Christi sponsa dilecta 228.
Ecclesia Rom. omnium Ecclesiarū mater, & magistra 72. 153. 234. & 405.
Ecclesia non iudicat de occultis 290. in quos iudicium exerceat 132. hæreticos inuitat ad Concilium 198. sperat eorū cōuersionem 176. & 184 iustis de causis communicat laicos sub vna specie 210. 213. de sensu Scripturarum iudicat 14. & in matrimonij impedimentis dispensat 283. eius benignitatem experiri non debet, qui eius præcepta contempsit 297.
Ecclesia Domus Dei, & orationis 240.
Ecclesia cathedralis *vide* Cathedralis.
Ecclesiæ potestas 211. 64. 76. 79. 89. 90. 144. 303. 185. 402. & 403.
Ecclesiæ catholicæ ritus obseruandi 71.
Ecclesiæ patrimoniales. 331.
Ecclesiæ receptiuæ. ibid.
Ecclesia parochiali vacante, quomodo querēdus Rector 331. cum seq.
Ecclesiæ nullius diœcesis à quo visitandæ 315.
Ecclesiæ collapsæ reparandæ 80. vel transferenda 223 & seq.
Ecclesiarum regimen on9 formidandum 62. quib. committendum 62. 76. 243. 170. 256. & 302.

Ecclesiarum duarum diuersarum dioecesium vnio damnosa 171.
Ecclesiarum pluralitas 76.
Ecclesiarũ bona occupantes 250. & seq.
Ecclesiastica hierarchia quomodo ordinata 256 259.
Ecclesiastica libertas, & immunitas 377.
Ecclesiasticorum bonorũ fructus quomodo consumendi 250. & seq.
Editio vulgata Bibliorum approbatur 12.
Electi Dei, non possunt sciri nisi ex speciali reuelatione 46.
Electio superiorum regulariũ quomodo habenda 353. & seq.
Electio indignorum irritanda 77.
Electio in beneficiis quomodo fieri debeat 318. 331. cum seq. & 378. & quomodo in beneficiis iuris patronatus 173. & 331. & quorum fieri debeat 62. 76. 243. 245. 318. 331. & seq. & qua ætate 266. & non sine examine 82. & 331.
Electi ad ecclesiarum regimẽ professionem fidei facere teneãtur 320.
Eleemosynæ Montis Pietatis visitandæ 248.
Eleemosynæ pro defũctis vtiles 342.
Eleemosynæ pro Missis importune non exigẽdæ 239.
Elemosynarum Quæstores. vide Quæstores.
Eleemosynarum administratores, rationẽ Episcopo reddere tenẽtur 249.
Emphyteutisis Ecclesiæ vsurpatores 250.
Episcopalis dignitas omnino conseruanda 397.
Episcopi à Spiritu sancto positi regere ecclesiam Dei 62. & 256. in locum Apostolorum successerũt ibi. Presbyteris sunt superiores ibid. 259. 279 Patres & Pastores 398. ministri Sacramẽti Cõfirmationis 75. 256. 259. ac Ordinationis 256. supra omnes gradus constituti 302. à principibus, & ceteris honorandi 397. ab dignitatẽ obtinentibus iuuandi 318. eorum est pri-

ma sedes, & locus 379. 398. ac præcipua omnium rerum agendarum auctoritas 379.

Episcopi qui sint eligendi 62. 76. 243. & 302. & infra quantum tempus consecrationis munus suscipere teneantur 80. & 265. creati à Romano Pontifice, sunt legitimi. 259. eorum examẽ, & testimonium quomodo faciendum 302. & 303. cum seq.

Episcopi quales esse debeant. 369. eorum familiares quales 4. eorum mensa, ac supellex qualis 370.

Episcoporũ onus est angelicis humeris formidandum 62. & 302. eorũ munus est in Dei laudibus incumbere 3. hostias, laudes, & preces offerre 3. ac alia multa peragere, quæ continẽtur 242. prædicare 26. 27 & 260. & 310. Sacramẽtorũ vim, & vsum explicare 313. eorum mẽsis Scripturarum lectionem admiscere 4. vigilare. in omnibus laborare, & ministeriũ suũ implere 62. in eorũ ecclesiis residere 62. 63. & 260. moderatè, ac sobriè viuere 4. & 370. bonum exemplum subditis præbere. ibidem. humanum erga propinquos carnis affectũ deponere 371. principibus non inseruire 397. lectorẽ Theologiæ eligere 23. & magistrum Grammaticæ 24. malos prædicatores corrigere 30. neglectæ animarum curæ & circa plura curata prouidere 78. & ecclesiis, in quibus populus numerosus est 220. atq; aliis omnibus, quę ad Dei cultum spectãt 224. & 248. & ecclesiæ parochiali vacanti 330. & quomodo 331. & seq. & 336. curare, vt hospitalia diligenter gubernentur 83. vt pueri in suis parochiis doceantur 311. vt sana de purgatorio doctrina prędicetur 341. vt de inuocatione sanctorũ & imaginibus fideles instruãtur 342. vt Missæ piè ac purè

purè celebrentur 239. vitia ſubditorum coarguere 118. 161. & 166. eosq; tanquam filios, & fratres diligere 118. & caritate, non auſteritate corrigere, & meminiſſe ſe paſtores, non percuſſores 118. pauperum, aliarumq; miſerabilium perſonarum curam paternam gerere 260. monialibus cõfeſſorem extraordinariũ offerre 357. præcedentiæ cõtrouerſias componere 359. virginum Deo dicandarum voluntatẽ explorare 362. Decreta huius Concilij de Regularibus exequi 368. curare, vt decretũ matrimonij publicetur 294. vt nuptiæ fiant cũ honeſtate & modeſtia 301. ad Concilium prouinc. debent accedere 306. certis maximis diebus in eccleſijs permanere 261. ordines ꝑ ſemetipſos conferre 265. ſubditos docere 243. & bono exemplo paſcere 260.

Epiſcopi gratiam per ſubreptionem obtentam poſſunt reſpuere 123. in caſibus quibuſdam reſeruatis abſoluere 144. & 158. abuſus in Miſſa expertos tollere 239. Cõfirmationis Sacramentum conferre 142. miniſtros Eccleſiæ ordinare 256. & 269. atque alia peragere, quę inferiores non poſſunt 256, & 259. noua miracula approbare 346. ordinatos ab ordinum exercitio ſuſpẽdere, & quã do 166. Clericos exemptos, & regulares corrigere, & quo modo, & quando 66. 166. 171. 222. 225. & 360. eos degradare poteſt & quãdo 121. punire locum deſerentes 274. & concubinarios, ac cõcubinas 299. & non accedentes ad Synodum 306. beneficijs priuare turpiter viuentes 222. & non reſidentes cõtumaces 263. hoſpitaliũ cura priuare hoſpitalitatem non exercentes 383. & iure patronatus patronum illud contra canonicas

sanctiones transferentem 388. Abbatum negligētiam supplere 25. & Capituli Metropolitanæ eccles. 328, & vices Metropolitani, si est suffragneus antiquior 261. & 305. illumque denunciare Romano Pōtifici 64. in beneficiis iuris patronatus instituere 175. præsentatosque nō idoneos repellere 386. distributiones quotidianas diuidere 219. & sequ. nouas parochias cōstituere 220. & 325. easque distinguere 324. ordines canonicatuum designare 320. in iis, quæ ad diuina officia spectant, prouidere 322. vniones certis de causis facere 220. & 179. & sequentib. 322. & 226. ac iam factas examinare, aut reuocare 79 & 387. monitiones ad finem reuelationis decernere 374. beneficia transferre 223. visitare beneficia curata 69. & ecclesias exēptas 80. cōmandata omnia beneficia & monaster. etiā exempta 224. hospitalia, confraternitates, Eleemosynas Montis Pietatis, & pia loca omnia 248. & propriam diœcesim 307. & quomodo 308. & ecclesias sæculares nullius diœcesis 315. absentiæ causas probare 363. contumaces non residentes variis remediis compellere 264. de dispensationibus cognoscere 246. per saltum promotos dispensare 273. licētiam matrimonij contrahēdi vagantibus cōcedere 289. in suspensionibus & irregularitatibus dispensare 313. in casibus occultis etiā Apostolicæ Sedi reseruatis absoluere ibidē. publicam pœnitentiā in aliam commutare 315. causas omnes in prima instantia cognoscere 296. & seq. monasteria regularium aliquādo gubernare 355. & seq. abeuntibus ex eis ante professionem bona restituere 361. cōfessiones audientes approbare

probare 273. vltimas voluntates exequi 248. ab administratoribus piorum locorum rationes exigere 248. ac etiam ab Oeconomis constitutis Sede vacante 328. & à visitatoribus 308. notarijs imperitis, vel delinquentibus officij exercendi vsum prohibere 249. familiarem suũ nõ subditũ ordinare & quãdo 268. 269. sanctorum Ordinũ fũctiones restituere 274. ea, quæ ad seminariũ pertinet, cõstituere 276. & seq. & eius redituũ rationes accipere 281. magnamq; habet potestatem in his, quæ ad visitationem, & correctionem spectant 316. & in Protonotarios, ac alios exemptos ibidem.

Episcopi quibus in causis procedant vt Apostol. Sedis delegati 25. 29. 66. 123. 166. 220. 225. 241. 246. & seq. 249. 316. 317. 326. 351. 356. 388. & 394.

Episcopi quando citandi, vt personaliter cõpareant 123. cõtra eos quales testes admittendi 124. eorum causæ à Rõ. Põtifice terminãdæ ibid. & 312. vel à Concilio prouinciali 313 & negligentia suppletur à Metropolitano 281. & aliquãdo à Concilio prouinciali 368. & quando ei coadiutor dandus sit 381.

Episcopi puniuntur, si nõ consecrantur infra tres menses 265. si subditos negligenter corrigunt 62. & 243. si non resident 62 cum seq. & 263. si negligunt ea, quæ ad Seminarium spectant 281. si ad Conciliũ prouinciale non accedunt 306. 372. si aliquid visitando accipiunt 309. si concubinas tenent 393.

Episcopis non licet pontificalia in alterius diœcesi exercere 66. & 163. nec alterius subditum ordinare 164. & 269. aut corrigere 171. nec quædã facere sine consilio, & consensu Capituli, vt supra in ver. Capitulũ, aut canonicorum,

vt sup.in ver. Canonici.
Episcoporum Titularium licentia correcta 163. & seq.
Euangelium fons veritatis 10.
Eucharistia symbolũ veritatis 102. & 106. pignus futuræ gloriæ 105. spiritualis animarum cibus 105. antidotum liberãs à culpis, & peccatis 105. symbolum rei sacrę, inuisibilis gratiæ forma visibilis 106. animę vita 113. perpetua sanitas mentis, ibidem. panis Angelorum. ibidem.
Euchar. cur in processionibus circũferatur 109. intra septa, aut chorũ monialium nõ seruanda 357. quomodo accipiatur, & qualis præparatio exigatur 111. & 117
Eucharistię sanctissimi Sacramẽti institutio 105. excellentia 106. cultus, & veneratio 108. 116. & seq. effectus 105. & 115. adoratores 116. decreta 102. cum seq. Canones 114. cum seq eius custodiendæ, & ad infirmos deferendę consuetudo 110. & 116. in ea Christus continetur 103. & quomodo 103. cũ seq. & 114.
Eugeniana cõstitutio curatis nõ suffragatur cõtra Episcopos 264. neq; curialibus & familiaribus Cardinalium, 318.
Examen ordinandorum, 82. & seq. 266. 267. 271. 273. & 334. & eligendorum ad beneficia 331.
Examinatores futurorũ parochorũ quot, & vbi, & qui cõstituendi 332. & eorum officium, ib.
Excommunicatio gladius ecclesiasticę disciplinæ 373.
Excommunicationes & censuræ Ecclesiasticæ, quando ferendæ 264. 374. & seq.
Excommunicatus ad sacramenta, & fidelium familiaritatem non recipiendus 376. & non resipiscens, de hæresi est suspectus, ibidem.
Executio quibus modis facienda 375.
Executores vltimarũ voluntatum sunt Episcopi 248.
Exemplum sacerdotum

quanti momenti 241. 272.369.& 393.
Exemplū malum ad malos mores ꝓuocat 314.
Exemptionum restrictio 316. & seq.
Exemptorum causæ 82.
Exorcistæ quando, & cur instituti 254.
Expectatiuę, tollūtur 335.
Extrema vnctio, *quare* Vnctio.

F.

FAbricię ecclesiæ administratores tenentur reddere rationem ordinario 248.& 249. illique applicātur fructus beneficiorum cōcubinarij, 393. & Episcoporum absentium 263.
Facultates de promouendo à quocunq;,& de nō promouendo quando suffragentur 81. & 82.
Familiares Episcopi quales 4. quādo ab illis ordinari possint 268. redditibus Ecclesiarum non augendi 370. 371.
Familiaritas Cardinaliū quos nō eximat ab Ordinarij iurisdictione, 318. & qui familiarium priuilegio gaudeāt 168.
Festi dies Sanctorū quomodo celebrandi 346. 405. à Regularibus seruandi quos Episcopus præcepit 359.
Festis diebus ad suas parochias frequenter populus accedere debet, 240. & Pastores reside re 262.
Festum corporis Christi 109.116.262.
Feudalia directis dominis quando acquirantur 399.
Feudorum Ecclesię occupatores 250.
Fidei professionē q facere teneantur 303.& 319.
Fidei vis, & virtus 7. & 38. effectus 38.comites 44.
Fidei rudimēta in singulis parochijs pueri doceri debent 311.
Fides salutis initium, & radix iustificationis 40, sola qd 39. 44. 45. & 70. sine pœnitentia remissionem nō pr̄estat 155. cur sine operib⁹ mortua 39. 44. & 45. cetera de fide, *vide* in Decreto, & Cā. de Iustificatione.
Fiducia hæreticorum inanis 41. & 55.

Figuræ historiarum, & Sanctorum 344.
Filij Clericorum illegitimi in ecclesia, in qua pater habet, vel habuit beneficiũ, idem vel aliud beneficium habere nõ possunt 395.
Fori Ecclesiastici causæ in prima instantia ab ordinarijs cognoscuntur 336.
Fori priuilegio qui gaudeant 266.
Forma requisita in celebratione matrimonij 290. & seq. & in promotione Episcoporũ 302. & seq. & in probando legitimas absẽntiæ causas 261.
Fornicatio affinitatẽ contrahit, & ĩter quos 296.
Fratres sancti Ioãnis Hierosolymitani 279.
Fratres, vide Regulares & Sacerdotes.
Fructuũ sequestratio 224 & 264. & à quibus tuta conscientia percipi nõ possunt 262. & 384.
Frugalitas Episcoporũ, & Cardinaliũ 370. & seq.
Fuga vbi timetur, quid agendum 379.
Funeralium quarta persoluenda 392.

G.

Gehennæ metus 55.
Generales ordinum, quo modo eligendi 453 & 369.
Germaniæ Protestantib. datus saluꝰ cõductus 125 127. 175. 177. 199. & seq.
Germania olim plena religione, & obedientia. 96. 100.
Germanorũ Episcoporũ discessus è Concilio 185
Gradus affinitatis, & consanguinitatis 287. 295. & seq.
Grammaticæ magister in quibus ecclesijs eligendus 24.
Gratia Dei præueniẽs 36. 54. 55. non ex operibus 41. an peccatis amittatur, per sacramenta cõfertur 59. & 72. eã cõsecutum se esse an quis scire valeat 42.
Gratiæ ad vacatura tollũtur 336.
Gratiæ quando suum sortiãtur effectũ 81. 122. 163. 246. 267. 381. 396. & 399.
Gratis dispensationes fiãt 369.

Grego-

Gregorius decimus 77.
Gubernatores Ecclesiastici in quibus se ingerere non debeant 337.
Gymnasia publica sacræ scripturæ lectorem habeant 25.

H

HAbitus clericalis à quibus deferendus 266. & 274.
Habitus non facit monachum 168.
Habitus Clericorum qualis 169.
Habitus religionis occulte nō ferendꝰ 364. post quinquenniū non deponendus, ibidem.
Hæreditariæ successiones beneficiorum prohibitæ 381
Hæresis suspectus qui. 376.
Hæresis crimen quis absoluit 313.
Hæresis nō dissoluit matrimonii vinculum 288
Hæreses circa Sacramēta. 69. 209. & 286.
Hæreses anathematizantur 372. 407. & 412.
Hæresum nocumenta 69. 371.
Hæretici ad Conciliū inuitantur 198. & 408. nouatores appellātur 148. sub prætextu Euangelij, libertatē carnis introducunt 286. omnes anathematizantur 412.
Hæreticorū perfidia 104. 45. & 407. inanis fiducia 41.
Hierarchia ecclesiastica ex quib. cōstet 256. 259.
Historiæ mysteriorum nostræ redemptionis 345.
Homicidij pœna, & dispēsatio 170.
Homiliæ Sanctorum legendæ 277.
Hospitalitas exerceatur ab Ecclesiasticis 382. cū seq.
Hospitalia visitanda 248. diligenter gubernanda 83. ea obtinentes, hospitalitatem exercere debent 382.
Hospitalia quæ dantur in titulum 278. & 382.
Hospitalium priuilegiis quæ gaudeant 168.
Hospitalium administratio vni vltra triennium non concedenda 384.
Hostiæ post communionem reseruatæ 116.

I.

IEiunia cōmēdantur 403

Ieiunij virtus 101.
Iesuitæ 361.
Iesus vide Christus.
Illitteratis Rectorib⁹ Coadiutores dantur 222.
Imagines Christi, Deiparæ, & Sanctorum, in templis habendæ, & earum cultus qualis 343. cum seq.
Immunitas ecclesiastica restituenda, & conseruanda 400. & seq.
Impedimenta matrimonij 287. 294. & seq.
Imperator bona ecclesiastica conseruare debet, 401. & seq. & ea occupans excõmunicatur, 250. & seq. & similiter si locum ad monomachiam concedit 401.
Imperij iura multi habẽt 386.
Imperitiæ Parochorum succurritur 222.
Impij iustificatio 34. cum seq. 39. 55. cum seq.
Impossibilia nõ sunt præcepta Dei 43. & 58.
Impressorum cautelæ 14.
Index sacrorũ librorũ 11.
Index librorum prohibitorum 406.
Indulgentiæ maxime salutares 403. cœlestes Ecclesiæ thesauri 226. ad quæstum non exercẽdæ 226. earum conferẽdi potestas à Christo cõcessa 403. quomodo publicandæ 225. & 226. aut concedendæ 404. & seq. abusus in eis exorti tolluntur. ibid.
Indulta quando suffragentur 331. 333. & seq.
Indulta de non residendo tolluntur 63.
Infames qui 400.
Infidelitate amittitur fides & gratia 49.
Infirmorum remedium optimum 151.
Inhibitio quando fieri nõ debeat 336.
Inhibitiones quãdo contemnendę 119. 247. 264. & 318.
Iniurias nasci, à quibus iura expectantur, nefarium est 300.
Inquisitio de moribus & vita eius qui Cathedrali ecclesiæ pręficiendus est, eadem in Cardinalibus seruetur quæ in Episcopo 304.
Instantiæ primæ vbi cognoscendæ, & quanto

tempore terminandæ 336. & seq.
Institutio sanctissimi sacramenti Eucharistiæ, 105. Matrimonij 285. & 287. Ordinationis 257. Confessionis 137. & 156. & Pœnitentiæ 131. & 154. Vnctionis extremę 150. & Confirmationis 75.
Institutio in beneficijs iuris patronatus 173.
Interdicta Ordinariorum à Regularibus publicãda & seruanda 359.
Interpretatio Scripturarum contra sensum approbatũ prohibetur 14.
Ioannis Baptismus 71.
Irregulares quomodo, & quãdo ab Episcopo dispensari possint 312.
Irreuerẽtia ab impietate vix seiuncta 238. & seq.
Iudæ proditio 55.
Iudæi per legem Moysi an liberarentur 33.
Iudices ecclesiastici cognoscunt de matrimonijs 290. à censuris ecclesiasticis abstinere debent 374. breui causas finire 389. & quomodo exequantur suas sentẽtias 374. & seq.
Iudicare Dei est, non hominum 53.
Iudices laici ecclesiasticos impedire non possunt, 375.
Iudices delegati qui, & quomodo eligẽdi 389.
Iudicis impedientis acta appellanti pœna 339.
Iudiciũ Dei ante oculos quisq; habere debet 52.
Iurisdictio Ordinariorum nullis priuilegijs, aut exemptionibus impedienda 338.
Iurisdictiones ecclesiasticas locare nõ licet 390.
Iurisdictio Capituli salua relinquitur 380.
Ius patronatus quib⁹ habere liceat 384. & seq. & 173. ex fundatione, aut dotatione esse debet 384. quomodo probetur ibidem. in alios non transferendũ 387. quorum sit electio vel institutio 333. & 386. & quod abrogatum censeatur ibid. & seq.
Iusti adhuc iustificari possunt 37. & in venialia peccata aliquando cadunt 38. & 51.
Iustificationis causæ 38. &

effectus ibidē. fructus 50. incrementū 42. præparatio 36. 54. 55. & 69. Canones 53 ad eam naturæ, & legis imbecillitas 32.
Iustificatio adultorum
Iustificationis impij descriptio 34. & 35. & quare dicatur per fidem, & gratis fieri 40.
Iustificati per Christū 34.
Iustificatus peccare potest 59.
Iustitia accepta augetur 56
Iustitiæ publicæ honestatis impedimentū 296.
Iustitiæ Dei infusio 51. & 57.

L.

LApsorum post Baptismum reparatio 48. & 61. & seq.
Lateranense conciliū magnum 56. & seq. & 140.
Lateranense conciliū vltimum 15.
Latinam linguam scire debent, qui minoribus ordinibus initiantur 270.
Latriæ cultus exhibendus est Christo in Eucharistia 108. & 16.
Laici effici nō possunt rite ordinati 255. & 258.
Laici à sacerdotibus communionem accipiant 112. non adstringuntur ad communionem sub vtraq; specie 210.
Lectio sacræ Scripturæ vbi instituenda 23. & seq. mensis Episcoporū admiscenda 4.
Lectoris ordo quando, & cur institutus 254.
Lectorum stipendium 23. priuilegium 26. promissio 373.
Legata ad pios vsus quomodo exequenda 376.
Legati de latere quæ impedire non possint 337. & quomodo procedere debeāt in appellationibus & inhibitionibus 247.
Legislator Christus 58.
Legis Moysis impotentia ad iustificationem 33.
Libertas ecclesiastica non violanda 400.
Libertas virginū Deo dicādarum conseruanda 362.
Liberum arbitrium 54.
Libri de rebus sacris quomodo edendi 13. & 14.
Libri de matrimonijs 295.

de

de baptizatis 295.
Librorum prohibitorum index 406.
Librorũ indici corrigendo præfecti Patres. 197.
Librorum sacrorum index 11.
Librorũ sacrorum vulgata editio approbatur 13.
Licentia prædicandi gratis concedenda 29. & similiter licentia discedédi à beneficijs 263 & 264
Licentiæ non residendi à quibus probandæ, vel iudicandæ 261.
Licentiati cathedralibus præficiendi 243 & Vicarij Episcopi constituédi 328, & Examinatores 332 & Archidiaconi 319. & Pænitentiarij 315. illisque scholasteriæ conferendæ 282. & dignitates 320.
Litigatorum paupertati succurritur 373. & occurritur artibus 389 390
Litteræ Cõseruatoriæ 167 & seq. commendatitiæ 164. 268. 274. testimoniales 216. 266. 271. dimissoriæ 81 & 269 gratis concedendæ 216. & à quib. 81. & 269.
Locutiones bonorum ecclesiasticorum in præiudicium successorũ prohibitæ 390. & ad longũ tempus 391.
Lucra T[illegible]orum prohibentur 325.
Lucrum turpe prohibendum 225. 239. 346 & 406
Lusus, & luxus Clericis prohibetur 242. 321. 322.

M.

Magistri Grammaticæ vbi eligendi 24.
Magistri legentes quid agant, aut spondeant. 373.
Magistri in Theologia ad cathedrales assumendi 243 & seq. ad dignitates, q̃ scholasteriæ dicuntur 282. ad Archidiaconat. 319. ad dignitates 282. eligi debẽt Pænitẽtiarij 315. & Examinatores. 332.
Magistrorũ priuilegiũ 26.
Maiores Ordines *vide* Ordines.
Mandata Euãgelij, & Decalogi 58. obseruanda 43. 58. non sunt impossibilia 32. 43. & 58.
Mandata de prouidendo tolluntur 335.

Mare magnum Regularium, nō obstat decretis hui⁹ Concilij de Regularibus 368. neque quartæ funeraliū 345.

Maria virgo fuit sine peccato veniali 59. & eius conceptio 22.

Martyrum Reliquiæ 342.

Matrimonium Sacramētum magnū, veteribus cōnubijs gratia pręstat 268. à Christo institutum, & gratiam cōfert ib. & seq. sancta res est, & sancte tractanda 301.

Matrimoniū fieri debet libero consensu 290. & seq. cum parentum Voluntate, licet nō sit necessaria ibid. cum denūciationibus præcedentibus in ecclesijs 291. In facie Ecclesiæ celebrandum interrogāte Parocho, & quibus verbis 291. & seq. præsentibus duobus, aut tribus testibus 292. cum benedictione à proprio Parocho suscipienda 293. cum peccatorū confessione, & Eucharistiæ pceptione 294. seruatis laudabilibus consuetudinibus, & cærimonijs prouinciæ 294.

Matrimoniū quę vincula impediant 287. 294. & seq. quando nō valeat 288. cum seq. 296. & quomodo dirimatur 288. ex multis causis separatur quoad thorum 289. cū vagantibus non facile contrahendum, 298. & seq.

Matrimonia clandestina Ecclesia semper detestata est 290.

Matrimonij libertas non impedienda 300. cærimonię non damnandę 300. solemnitas prohibita certis anni temporibus 290. & 301.

Matrimonij causa spectat ad ecclesiasticos 290.

Mendacij peccatum 122.

Mendicare clericos non decet 217.

Mensę Episcopalis sobrietas, & frugalitas 370.

Mensa apud Apostolum altare significat 230.

Mercedum causæ fauor, 83. & 168.

Merces bonorum operū expectāda 45. 51. 60. & 61.

Mercenarij à cura animarum

rum arcendi 62. & 260.
Merita Passionis Christi 34. 39. 52.
Merita hominum dona Dei 51. & seq.
Meritum bonorum operum 50.
Metropolitani officiū in lectore eligendo 23. in denunciando Romano Pontifici Episcopos absentes 64. in probando, & iudicando legitimas Episcoporū absentias 261. in corrigēdo Episcopos negligentes 281. in supplendo negligentiam Regularium 28. & 353. & Capituli 328. in visitando diœcesim ꝓpriam 307. & prouinciam ibid. & in cogendo Synodum prouincialē 306. in erigendo Collegia ab ecclesiarum paupertate 283. in iudicando aliqua cū Concilio prouinciali 282. & 347. & lege Concilium prouinciale & in erigendo aliquando congregationes monasteriorum 355.
Metropolitanus obligatur ad personalem residētiam 260 & nō residens denunciatur ab Episcopo antiquiori 64. & ab eodem eius absentia probatur 26[illegible] negligēs in Seminarij erectione corripitur à Synodo ꝓuinciali 281 & punitur, si statutis temporibus Synodum prouincialē non cogit 307.
Metus Gehennæ 55.
Militum S. Ioan. Hierosolymitani immunitas, 279. & aliqua correcta 318. & 367.
Ministri Sacramentorum 71. 141. 150. 152. & 158.
Ministri Episcoporū quales esse debeant 4.
Miracula noua quomodo admittātur 346. & seq.
Missa vulgari sermone non celebranda 234.
Missæ verum sacrificium, 227. 235. vere propitiatorium 230. & 236. magnum mysterium 238. pie, & pure peragendū. ibid. quantum, & quibus prosit 231. & seq. 236. & seq. & 342. in eius celebratione quę vitāda sint 4. & 240.
Missa magnam continet

eruditionem 235.
Missæ in honorem & memoriā Sāctorum 231. & 236. horis debitis celebrandæ 240. non in domibus priuatis 23[illegible]
Missæ priuatæ in quib. [illegible]cerdos solus sacramentaliter communicat approbantur 239.
Missæ defunctorum quomodo disponendæ 362. prosunt illis quando in Christo mortui sunt, & nondum ad plenū purgati 230. 235. & 243.
Missæ nouæ 239.
Missale 406.
Missarum celebratio frequentanda 273. quibus præsentibus, & vbi, & à quo non facienda 239. & 274.
Missarū ratione eleemosynæ importune non exigendæ 239.
Modus disputandi in Cōcilio 5.
Monachi ad publicas processiones accedere tenentur 359.
Monasteria visitanda etiā Sedi Apostolicæ subiecta, & quomodo 355. itē commēdata 224. etiam Ordinū Capita, & quomodo 364. illisque quo modo de Abbatib. prouideri oporteat 366.
Monasteria curā animarum habentia, quibus subsint 358. & quomodo, & quando subsint Episcopis 355. Lectorem sacræ Scripturæ habere debent 25. quæ bona possidere possint 350. nō erigenda sine licentia Episcopi ibid. non augēda insolito numero. ibidē. in ijs erigi debent cōgregationes 356
Monasteria oīa possunt possidere immobilia, exceptis &c. 350. cum seq.
Monasteria sanctimonialium ingredi quādo liceat 352. extra vrbe posita, intra vrbem reducenda 353. etiam Episcopis, & Superioribus ei⁹ claustra ingredi non licet 355. quæ regantur ab Episcopis 358. & 363. & in illa ingredi neminē cogendam, aut impediendam 362. & seq.
Monasticæ vitæ disciplina restituenda 366. & seq.

Monia-

Moniales sæpe, confiteri, & cõmunicare debent 357. metu ad ingressum religionis nõ compellẽdæ, nec impediẽdæ 362. & seq. bona mobilia, & immobilia, vt propria habere non possunt 349. nec monasterium exire 352. infra quantũ tẽp' professione facere debeãt 360. & quomodo, & qua ætate 362.
Monitiones ad finẽ reuelationis quando cõcedendæ 374.
Monitiones binæ quando præcedere debeant 375. & 393. excommunicatis faciendæ 375.
Monomachia prohibita 399.
Montes Pietatis visitandi 248.
Morte impendente, omnes versutię suę neruos qua nos perdat intẽdit Dæmon 149.
Mortuorum commemoratio 376.
Mulierum cõcubinarum pœna 299. & seq.
Multæ pecuniariæ locis pijs assignãdæ 375. vel fabricæ ecclesię 393. & 264.
Munus non accipiendum à Visitatoribus 309.
Musicæ quę in ecclesijs prohibeantur 240.
Mysteriorum nostræ redemptionis historiæ 345.

N.

NAturæ impotentia ad iustificationem 32.
Necessitas absentiæ excusationem præstat 261.
Negotia secularia fugere debent Clerici 242.
Niniuitarũ pænitẽtia 136.
Nominati ad beneficia non admittuntur sine examine 82.
Notarij quantum & quãdo pro literis dimissorijs accipiant 217. & seq.
Notarij nõ idonei, vel delinquentes in causis ecclesiasticis quomodo corrigendi 249.
Notarij infra quantũ tẽpus actorum copiã exhibere teneantur 338.
Notariorũ imperitia litiũ occasionẽ producit 149
Notarios quosuis Episcop' potest examinare & in idoneos deponere ibidem.
Nouatianorum hæresis 121.

Nouatores hæretici vocantur 148.
Nouitij, & nouitiæ ad professionem quando admittendæ 261.
Nuntij Apostolici qui impedire non possint 3[illegible] & quo modo procedant in appellationibus, & inhibitionibus, 247.
Nuptiæ prohibitæ certis anni temporibus 290.

O.

OBedientia præstanda Romanę Ecclesię 319. & 72. & Præpositis 163. & 405.
Obedientia prestat excusationem absentiæ 261.
Obedientiæ votum 348.
Obicem ponere gratiæ Dei 69.
Oblatio mũda apud Malachiam quæ 230.
Obligatio Regul. quando valet 360.
Oeconomi institutio Sede Episcopali vacante ad quem pertineat 327.
Offerri Christum in Missa, non est idem quod manducari 235.
Opera satisfactionis 148.
Opera . ante Iustificat. 55.
Opera bona augent iustitiam 59. dona Dei, & iustificati merita 61.
Operum sine gratia imbecillitas 52.
Operum bonorum retributio 44. 50. & 60.
Oratoria ab Episcopis designanda, & visitanda, 239.
Orationes quomodo faciendæ maximè in Cõcilio 3. 101.
Oratorum locus in Concil. 406.
Ordinarius, *Vide* Episcopus.
Ordinatio ab Episcopo faciẽda 256. & à proprio Episcopo 66. 81. & 163. seq 266. 267. 268. à Christo instituta fuit 258. & quo modo faciẽda 267. quando & vbi ibidem. & qua ætate 271. & gratis 217. & cum examine 277. 82. 271. 274. quibus cærimonijs 259.
Ordinandus non est homicida 170. nec qui beneficium nõ habet, vel aliud vnde viuere possit 218. nec qui Confirmationem non suscepit 265. nec qui fidei rudimenta

dimenta edoctus non fuit ibidē. nec qui linguā Latinā ignorāt 270 nec qui scribere nesciūt 265. nec minores ætate requisita 271. nec bonū testimonium nō habētes 266.268.271. nec qui ī suo ordine versati nō fuerūt ibidem. nec qui non sit vtilis & necessarius suis ecclesijs 273.
Ordinādi de quibus sunt examinandi 198.
Ordinationis inhabilium effectus 165.
Ordinati suis ecclesijs deseruire debent 272.273. & 246.
Ordinatio sacra est vnum ex septem Sacramentis 255. gratiā confert ibid. & 258. & absoluēdi potestatē 273. in ea imprimitur character in anima 70.255.& 258.
Ordinatorum à non suo Episcopo pœnæ 66. 81. 165. 268. & eorum qui ordinantur per licentiam Capituli Sede vacante 81.& à seculari potestate 256.
Ordines maiores & minores 151.257.269.
Ordinum diuersorum rationes 254.275.
Ordines requisiti infra annum à quibus suscipiendi 246.
Ordines minores per tēporum interstitia conferendi 270. & quibus ibidem.& seq.sunt gradus ad maiores 258.266. 270.
Ostiariatus quādo, & cur institutus 254.274.
Originalis peccati materia 18.cum seq.
Ouium munus erga pastores 392.

P.

PAenitentia quid 133.ante aduētum Christi nō erat Sacramentum 131. dicitur secunda tabula post naufragiū 48.154. quid contineat 48.133. 159. cur & quando, & à quo instituta 130. 154.
Pænitētiæ vtilitas, & partes 130. 133. & 155. & fructus 146. & seq. quid differat à Baptismo 48. 132.
Penitentia publica quādo imponenda 314.
Pænitentiarius in cathedrali 315.

Papa *quære* Pont.Max.

Parētū cōsensus in matrimonijs, nō necessarius 290.

Parochi[redacted] Ecclesiæ cenues quo[redacted]d[redacted]geātur 322. quibus vi[redacted]ur 239. quæ pēsionibus a[redacted] reseruationib⁹ nō grauentur 324. & illis vacātibus quid agendū 331.

Parochiæ quare distinctæ 171. quādo sint nouæ instituendæ 221. vel distinguendæ 224. & collapsę reficiēdæ 223. vel transferendæ, ibid. in ciuitatib⁹ faciēdæ 325. in eisq; parochiis propriis singuli tenentur audire verbū Dei 311. & Sacramenta suscipere 324.

Parochi officiū est prædicare 27. 260. & 311. exponere ea, quæ in Missa leguntur 234. & 239. explicare decretū matrimonii 294. Pueros fidei rudimenta, & obedientiā docere 311. vim, & vsum Sacramentorū explicare 314. Sacra eloquia, & salutis monita explanare ibid. Ieiūnia, dies festos & obediētiā cōmēdare 405. oues suas agnoscere, ꝓ his sacrificiū offerre, sacramenta administrare, & bono exēplo pascere 242. 260. & 272 pauperū, aliarūq; miserabiliū personarū curā paternam gerere 260. Missas frequenter celebrare 273. in suis ecclesiis residere 65. & 263 decreta matrimonij obseruare 294. nuptias benedicere 293. librū matrimonii habere ibi. ac Baptizatorū 295. ad Synodū diœcesanā accedere 307. & 372. baptizando quædā peragere 294. carnis affectū erga propinquos deponere 371. & alia multa obseruare 385. & seq. decreta Concilij recipere, obedientiā spondere, ac hæreses anathematizare 372. hospitalitatem seruare 382.

Parochi paupertati succurritur 221. & 239. imperitiæ, & malę vitæ occurritur 222. cætera lege in verbo Sacerdos & in verbo Clericus.

Parochiani *vide* Populus.

Paruuli ad Eucharistiæ perceptionem non obligantur 213.
Paruulorũ baptisma 19.74
Pascha vetus, & nouũ 229.
Paschatis tempore communicare tenemur 116
Pasquillorũ auctores damnantur 16.
Pastoris officiũ 118. & seq. & 260.
Patriarcha *vide* Metropolitanus.
Patrimonium quãdo alienare non liceat 219.
Patrini duellorum puniũtur 399.
Patrini tantum duo vel vnicus 295.
Pauli vocatio 55.
Pauperes gratis docendi in collegium Clericorũ eligendi 276.
Paupertatis votum 348. priuilegia 83.168.
Pauperum cura apud Episcopos 248.
Peccantes publicè, sunt palam corripiendi 314.
Peccata venialia à gratia Dei non excludunt 138.
Peccata omnia mortalia in confessione recensenda 138. ac eorum circunstantiæ 139.
Peccatorũ remissio quomodo fiat 41. & per quẽ 131. 141. 146. 156. 157. [illegible] & 258.
Peccatum originale quomodo tollatur 20. & eius materia 17. cum seq.
Peccatum veniale etiam iusti cõmittunt 44. 59. & an taceri possit in Cõfessione 138. & seq.
Pensiones quando extinguere nõ liceat 218 quomodo minuantur 280. quib⁹ Ecclesiis imponi non possint 324. & quibus habere nõ permittatur 395.
Peregrino sacerdoti Missam celebrare nõ licet 239. 274.
Perseuerãtię mun⁹ 46. 57.
Personæ sublimes & literatæ maioribus beneficiis honorandæ 328.
Petrus princeps Apost. 45.
Picturæ quid erudiant, & quomodo fieri debeãt 345. & seq.
Pii iiij. pia intẽtio 191 hoc Cõciliũ cõfirmauit 416.
Piorũ locorum bona vsurpantes 250. & seq.
Plebanus *vide* Parochus.
Pluralitas beneficiorum,

& ecclesiarū 76. & seq. & 329.
Pœna tēporalis non semper remittitur 49.
Pœnarum [illegible] 394.122 & 379.
Pænitētia laboriosus quidam Baptismus 130.
Pontifex Vicarius Dei in terris 62.& 59. ei⁹ est suprema auctoritas 64.90 144.186.212.
Pontificis est ecclesiis de Pastorib⁹ prouidere 64 318. circa matrimonii impedimēta constituere,& dispensare 288. Cōciliū generale indicere 95.& 408. eiusq; decreta confirmare 304.415. eorum dubia declarare 408. formam examinis Episcoporū approbare 319. Ecclesiæ vtilitati cōsulere 408. eius munus est solicitudo vniuersæ Ecclesiæ,& creatio Cardinalium 305.
Pontifex summus prouidet resignātium necessitatib⁹ 330 ecclesiis exiguorum redituum 325. & curat quæ ad studiorum reformationē spectāt 373 de coadiutoriis disponēdis 381. de abusib. circa indulgentiarū vsum exortis 404. de indice librorū ꝓhibitorū 406. de Catechismo, Breuiario,& Missali ibi. quādo aliq nolūt accedere ad Synodū prouincialē 373. de Calicis concessione 252 de animaduersione in Episcopos nō residētes faciēda 64 de causis Episcoporum grauiorib. terminandis 124. & 312. & de Episcopis concubinariis 395 & de legitimis causis absentiæ Episcoporū 261.
Pontifex Max. vtitur consilio Cardinaliū in administratione vniuersalis Ecclesię 371 grauiorū criminū absolutionē sibi reseruare potuit 144 & Imperatores, Reges, vel alios bona ecclesiastica occupātes absoluere 250. & seq. causas extra Curiā qb⁹ cōmittat 312.390 & quomodo 337
Pontifice inconsulto, nihil inusitatum decerni debet 347.
Pōtifici obediētia ab omnibus pręstanda est 372.

Pontifi-

Pontificalia in alteri⁹ diœcesi exercere nõ licet 66
Populo numeroso quomodo prouideatur 219
Popul⁹ in sua parochia tenetur audire verbũ Dei 311. & quãdo cõpellatur subministrare necessaria parochis 221. & 324.
Portio *quære* Præbenda.
Possessio triẽnalis quibus non suffragetur 367.
Præbenda Lectorum 20.
Præbẽdæ qbus cõferendæ 320. & quomodo 377. & tenues quomodo augẽdæ 326.
Præbendas obtinentium residentia 320 & 321.
Præcedentiæ cõtrouersiæ componendæ 359.
Præcedẽtiæ alicuius causa non innouatur 6.
Pręcepta Dei possibilia, & obseruanda 43. & 58.
Prædestinationis præsumptio cauenda 46. & 57.
Prædicationis mun⁹ præcipuũ Episcopi 26. & 310 & quomodo, & quãdo præstandum 26. 27. 310. 341. & eius vtilitas 26.
Prædicatio non omnibus est concessa 30. & 310. maxime sine licẽtia 25. & 30. & 310.
Præfecta lege Abbatissa.
Prælatorũ ab ecclesiis suis absentiæ pœna 63. 64.
Prælatus *vide* Episcopus.
Præparatio ad iustificationem 36.
Præsentare non licet nisi Episcopo 173. & 174.
Pręsidentiũ integritas, salus est subditorum 61.
Præstimonia 23. 172. 280.
Presbyteri qui dicãtur 152 & 161. eorum ætas 271. quales ordinandi 271. & 318. quando Missas celebrare teneãtur 273. cetera *quære* in ver. Cleric⁹, & in ver. Sacerdos.
Præsens quis iudicetur 244. 262. & 315.
Primas *vide* Metropolitanus, & Episcopus.
Principes à Deo cõstituti sunt fidei & Ecclesię protectores 400. cogentes subditos matrimoniũ contrahere, excõmunicantur 300. locũ ad monomachiã concedẽtes puniũtur 399 episcopos paterno honore prosequi debẽt 398. libertatẽ ecclesiasticã cõseruare

400 & seq. & decreta huius Concilii obseruare 308.

Prioratus ab Episcopo visitandi [illegible]

Priorum, & Priorissarum electio 354. & 365.

Priuilegia sunt causæ multarū turbationū 317. 398

Priuilegia ī Ecclesiis parochialib. vacātibus, quādo nō valent 229 & seq.

Priuilegia scholariū *vide* Scholarium.

Priuilegia de non residēdo tolluntur 65. & alia 317.

Processiones in quib' Eucharistia circunfertur, cur institutæ 108. & 116. ad eas accedere debent etiam exempti 359.

Processus quando sit nullus 247.

Procuratio non exigenda à Visitatoribus 308.

Professio quomodo emittenda 362.

Professionem fidei qui facere teneantur 303. 319.

Professionem infra quantum tempus Regulares faciant 360.

Prohibitiones matrimonij quæ 288. 294. 296. & quibus temporib' 289. & 301.

Promissiones in prouisione Ecclesiæ ꝓhibitę 325

Promoti per saltū ab Epō dispensari possunt 273.

Promouēdi ad cathedrales *vide* Episcopi.

Promouendi ad Ordines *vide* Ordinandus.

Proponentib. legatis, &c. quomodo intelligātur hæc verba 339.

Protestantes Germaniæ 125. & 175. eis datus saluꝰ conductus 127. & 177.

Protonotariatus 317

Prouinciale Concilium *vide* Concilium.

Prouinciales quomodo eligendi 354.

Publicatio decretorū residentiæ fieri debet 264

Puellæ non cogendæ, nec impediendæ monasterium ingredi 362. & 363.

Pueri ad religionē informandi 276 & quomodo 277. Catechismum docendi 311.

Purgatorium 61. 231. de eo doctrina 341. cum seq.

Q.

QVadragesimæ tempus acceptabile 141.

Quæstiones inutiles secludendæ à popularib. cõcionibus 314. ac etiã difficiles 341.

Quæstiones eleemosynarij prædicare ꝓhibetur 30 eorum nomen penitus tollendum 225.

Quarta funeralium persoluenda 392.

R.

RAptores, & raptæ quãdo matrimonium cõtrahere possint 297 & tenentur raptores raptas dotare ibidem.

Raptores bonorũ Ecclesiasticorum puniũtur 250. & seq.

Reatꝰ æternę pœnæ quomodo deleatur 61.

Rebaptizari non licet 74.

Rector *vide* Parochus & Beneficiatus.

Reformatores Studiorũ quid agere debeãt 276.

Regressus & coadiutoriæ tolluntur 381.

Regulares animarum curam habẽtes subsint ordinario, ratione illius Curæ 358. cum seq.

Regulares non possunt prædicare sine licentia Episcopi 28. & minus cõtradicente Episcopo 311. nec cõfessiones audire sine eius examine 273. nec bona ptop[redacted] possidere [redacted]sunt 349. [redacted]us obsequio sine superioris licentia se subiicere 250. 251. nec sine illa à cõuentib recedere ibid. nec habitũ spõte dimittere 364 nec ad laxiorẽ religionẽ se trãsferre 364. nec habitũ occulte ferre ibi. eorũ suppellex qualis 349.

Regulares quomodo ordinãdi 271. qua ratione vitã instituere debeant 348. cum seq. in conuẽtibus, etiã si absint causa studiorum habitare debent 351. Episcoporum præcepta quoad quædã seruare 359. ad publicas ꝓcessiões accedere ibi. infra quantũ tẽpus professionem facere debeant 360.

Regulares viuentes extra claustra, quando prędicare valeant 3[illegible]. corrigũtur ab Ordinario 66. & 83 & quãdo 224 & seq. & aliquando etiã si intra claustra degunt 245.

Regul vita instauranda 360.
Regularium superiores quomodo creandi 354.
Regula[illegible] beneficia quibus confer[illegible]72.
Regularium monasteriorum prouisio 365.
Religiosus *vide* Clerici, Regulares & Sacerdotes.
Reliquiæ martyrum & aliorum Sanctorum 342
Remuneratio expectanda 45.& 50.
Renũciatio bonorũ ante professionem nulla 363
Reparatio lapsorum 48.
Rescripta quando sortiãtur effectum 81.123. 163. 246.268.381.398.
Reseruationes mentales nemini concedũtur 363
Reseruationes quãdo nõ prosint 27.
Reseruationes casuũ 143. & 158.
Reseruationibus fructuũ quando non grauandæ ecclesiæ 324.
Residere tenentur Primates, Patriarchæ, Metropolitani, & Episcopi 62.261. Cardinales 261. omnes obtinentes beneficia, quę requirũt residentiam de iure seu consuetudine 64. obtinentes dignitates, personatus, & officia 219 & 245. & obtinentes canonicat⁹, præbendas, aut portiones 319. & seq.
Residere negligentium peccatũ, & pœna 63. & seq. 219. 244. 263. & 321.
Residentiæ decreta frequenter publicãda 264.
Resignare beneficiũ quãdo nõ liceat 194. quando non prosit 280. & 396. & quando quis cogatur 330.
Resignantium necessitati prouidendum 330.
Restitutio ad priores Ordines, & gradus an suffragetur 163.
Reus in criminali appellans, quid agere debeat 120. & 121.
Rex occupans bona Ecclesiæ, excommunicatur 250. & seq.
Ritus Ecclesiæ catholicæ seruandi 71. & 232.
S.
SAcerdotes sunt Vicarii Christi 137. præsides, ac iudices 137. & 142. Sacramen-

cramentorum ministri 142. 150. & 158. clauium ministerium habẽt 131. 141. 155. 158. 253. & 258. verbi Dei ministerium exercent 256. à quibus instituti fuerint 236. & 253. seipsos communicant 112. & 117. sine cõfessione quando celebrare possint 111. laici effici nequeunt 256. & 259.
Sacerdotes mali qualem potestatẽ habeant 142.
Sacerdotium sanctum est 253. & 258.
Sacerdotium, & sacrificium Dei ordinatione coniuncta sunt 253.
Sacerdotum dignitas, & potestas 137. 142. 147. 152 236. 253. exemplũ quanti momẽti 241. 272. 354. 369. 402.
Sacramenta septem 68. à Christo instituta ibid. gratiam continent 69. aliud alio dignius ibid. in ijs conficiendis ministr. intentio 71.
Sacramenta nouæ legis, à Sacramentis antiquæ legis differunt 69.
Sacramẽta, in quibus imprimitur character in anima 70.
Sacramentorum v[illegible] 68. necessitas 69. essentiali[illegible]q. ministri [illegible]. 141. & 152.
Sacramentum quid 106.
Sacramentum extremæ Vnctionis, *Vide* Vnctio *& sic de singulis quære in locis suis.*
Sacræ Scripturæ, *vide* Scripturæ.
Sacrificium, quod in Missa peragitur, quid contineat, aut operetur 230. & à quo institutum 253.
Sacrorũ librorum index, & editio qualis approbetur 13. & seq.
Saluus conductus protestantibus datus 127. 177. & 199. ac etiã alijs 206.
Sancta sanctè administranda 132.
Sanctimoniales *vide* Moniales.
Sanctorũ inuocatio 205. & 231. 342. cum seq.
Satisfactio est pars Pœnitentiæ 134 quomodo fiat 48. & 159, per Christum fit 146. qualis imponenda cõfitenti 147.

eius fructus 145. opera 148.
Schismaticorum inanis fiducia 41.
Scholares pauperes gratis docendi 24.
Scholares per se, vel per substitutos magist. eligunt 282.
Scholarium priuilegia 26. 82. 168. 266. 380. & *vide* studium.
Scholasteriæ quibus conferendæ 282.
Scientia nõ mediocris requiritur in Episcopo, 243.
Scribendi scientia necessaria suscipientibus primam tonsuram 265.
Scripturæ canonicæ 22.
Scripturæ sacræ lectio vbi instituenda 22. & seq. mensis Episcoporũ admiscenda 4.
Scripturarum interpretatio quę prohibita 14. earum verba ad profana non conuertenda 15.
Sedis Apostolicæ suprema auctoritas 64. 90. 186. 188 in omnibus salua intelligitur 76. 79. 304. & 402.
Seminarium Clericorum 266. 276. cum sequent.
Sententia in subditos ferenda 143.
Sequestratio fructuum quando facienda 224. & 265.
Seruitium in ecclesijs implendum à quo pręscribatur 244.
Silentio, & modestia vti debent morantes in Concilio 5.
Simoniaca labes prohibetur 217. 325. 333.
Societatis Iesu Clericorum religio 361.
Solutiones quędã in prouisione ecclesiæ prohibitæ 325.
Spiritus sancti operatio, 39. & 52.
Spurius in ecclesia in qua pater habet vel habuit beneficium, idem, vel aliud habere non potest 395.
Statuta ecclesiarũ approbantur 219. 245. 321. 377. & quæ reijciantur 326.
Stola prima 63.
Strepitus ab ecclesijs arcendus 240. & seq.
Studia publica sacrę Scripturæ lectorem habere debent 24. & seq.

Studio-

Studiorum generaliũ priuilegia 82.380.& 386.
Studiorum reformatores quid agere debeãt 373.
Studium est cõmune Ecclesiæ bonum 279.
Studẽtes *vide* Scholares.
Subdiaconos festis saltem solemnibus, cõmunionẽ percipere decet 271. eorum ætas.ibidem.
Subdiaconatus ad maiores ordines refertur, 254.
Subditi quo modo tractãdi 118.
Subditi correcti Episcopum odisse solent 123.
Subditorũ salus est integritas præsidentiũ 61.
Subpriores à quibus constituendi 365.
Substituti quando nõ admittendi 321.
Successor nõ tenetur stare locationi 390.
Successiones hæreditariæ prohibitæ 381.
Suffragia fideliũ pro animabus defunctorũ 342
Suffragia seu vota in electione superiorum &c. non esse publicanda 353 cum seq.
Superstitio quid sit 240.
tollenda est 342.
Supellex Episcoporum qualis 358. & Regul[illegible]um qualis 34[illegible].
Supplica[illegible] facienda [illegible]clesia vacante 302.
[illegible]uspenso ab ordinibus & gradibus, restitutio an suffragetur 163.
Symbolum fidei 8.
Synodus diœcesana quotannis celebranda 306 & quid ibi agendum 372. 376. & 389.
Synodus prouincialis, *vide* Conciliũ prouinciale.

T.

Abernæ à quibus vitandæ 321.
Tabula secunda post naufragiũ pœnitentia recte appellata 48. & 154.
Tempora, quibus nuptiæ prohibentur 390.& 391.
Tentatio nõ est supra id, quod possumus 289.
Testamentum vetus, & nouũ quos libros contineat 11.& 12.
Testamentorũ executores sunt Episcopi 248. & eorũ relicta pia persoluenda 342.
Testatorum voluntas cõseruanda 376. & 384. & quando

quando & quomodo commutanda 274. & quomodo implēda 376.
Testimoniales litterę 216. 266. & [illegible]
Testimonia Ecclesiæ Catholicæ 11. & seq.
Testium qui intersunt contractui matrimonij sine Parocho, pœna 292 & seq.
Testes contra Episcopum quales 124.
Testium numerus in matrimonio 292.
Timore salutem comparandam 47.
Titularium Episcoporum licentia correcta 164. & seq.
Tonsura prima quibus nō conferatur 265. & qui eius priuilegio gaudeant 266.
Thori separatio ob multas causas fit 289.
Traditiones Apostolorū 10. 40. 112. 150. 232. 235. 255. 286. & 341.
Translatio simpliciū beneficiorum 223. 224.
Transubstantiatio 107. & 114.
Tribulationum patientia est loco satisfactionis, 148. & 159.
Tridentinum Concilium, *vide* Concilium.
Turnorum lucra prohibentur 325.

V.

VAgantes non facile ad matrimonium recipiendi 298. & seq.
Vago sacerdoti Missas celebrare non licet 239. 274.
Venationes à quibus fugiendæ 321.
Vendere quando Clericis non liceat 219.
Veneratio Eucharistię 108
Verbum Dei in sua parochia quisq; audiat 311.
Vestitus clericorum 321. & 266.
Vicarię quomodo, & quādo tollendæ 397.
Vicarij quando, & qui in beneficijs deputandi 65 78. 78. 222. 331. & 397.
Vicarius Episcopi Doctor vel Licētiatus eligi debet 327. eius officium in collatione beneficiorū 332.
Violatorum salui conductus pœnæ 182.
Virginis Mariæ conceptio 22. pri-

22. priuilegium speciale 59.
Virginitas beatior quàm status coniugalis 289.
Virginum Deo dicandarum voluntatem exploret Episcopus 362
Visitari debent beneficia curata 80. ecclesiæ omnes etiam exemptę 80. & 316. ecclesiæ sæculares nullius diœcesis 315. cōmendata omnia beneficia, & monasteria etiā exempta 224. monasteria, quæ sunt Ordinum Capita 364. hospitalia, confraternitates, eleemosynæ Montis Pietatis, & pia loco omnia 284. propria diœcesis 307.
Visitatio Clericorum siue Sæcularium siue Regularium ad Episc. pertinet 65. 165.
Visitatio quomodo fieri debeat 308. in ea magna Episcoporum potestas 316. 378. cum seq. & quando in eius causis appelletur 120.
Visitatio reliquiarum 346.
Visitationum qui finis 70. 224. & 308.
Visitatores Regulariū 355. & 365.
Vita Christiana perpetua pœnitentia esse debet, 149.
Vita æterna quomodo acquiratur 40. à bene operantib⁹ expectanda 43. 50. & 60. & quibus denegetur 50.
Vnctio extrema quid, & cur instituta 149. & à quo 150. est verum Sacramentum ibid. & 160 materia, & forma 150. effectus. ibidem & 151. minist[illegible]2. & 161. Sacramentum exeuntiū appellatur 152. quomodo ab hæreticis impugnetur 153. & 161. quando sit danda 152. potest iterari ibid. & seq.
Vnctio sancta in ordinatione 258.
Vniones ad vitam tolluntur 78. & 330.
Vniones à quadraginta annis factæ examinandæ 79. & 387. & quando reuocentur 79. & 387. quomodo fieri debeāt 79. & quando 221. 280 & seq. 323. 327. & quorum beneficiorum, vel eccle-

siarum

siarum 221. 323. & 327.
vnius diœcesis cum alterius diœcesis beneficio nō est facienda 171.
nec d[redacted] & sim[redacted] lium 223. & [redacted]
Vnitum beneficium visitandum 79.
Vniuersitatum priuilegia 82.168.380.
Vniuersitatum reformatores quid agere debeant 373.
Vocem in Capitulo quiamittant 349.
Vota Regularium 348.
Vota facta post Baptismū, non sunt i[redacted]ita 73.
Vsurpatores bonorū ecclesiasticorū, excōmunicantur 250. & seq.
Vxores plur[redacted] habere nō licet 287.
Vxoratorum concubinariorum pœnæ 299.

X.

XIsti IIII. constitutio 22.

FINIS.

t 349.
ularium 348.
postBaptismū
t i...ta 73.
es bonorū e
corū, excōmu
r 250.& seq.
u... habere n
.
m concubina
pœnæ 299.
X.
I. constitutie

Se

hi

43. Se

ni5.

+

Sessio 25. de Reforma-
tione. cap. 20. fol: 400

NB. Sessio 25. cap. 12. de Deci-
mis. fol. 391. de Refor.